MAJANDUS-TÖÖTAJA JURIIDILINE KÄSIRAAMAT

NA

MAJANDUSTÖÖTAJA JURIIDILINE KÄSIRAAMAT

MAJANDUSÕIGUSLIKE NORMATIIVAKTIDE KOGUMIK

KIRJASTUS „EESTI RAAMAT“ TALLINN 1969

34 N 1
M 11

Kaane kujundanud V. Smirnov

KOOSTANUD EDGAR TALVIK

N
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
127762

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

EESSÕNA

Majanduse juhtimises ja operatiivses majandusalases tegevuses tuleb asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide majandustöötajail kõigis lahendatavates küsimustes kindlustada sotsialistliku seaduslikkuse nõuete täitmist. Sotsialistlikus riigis areneb laiahaardeline majanduslik ülesehitustöö õiguslikus vormis, seadusandlusega reguleeritud ülesannete ja eesmärkide, õiguste ja kohustuste raamides. Majandustöötajail tuleb seetõttu oma igapäevases töös täpselt järgida seadustes, seadlustes, määrustes, korraldustes, käskkirjades, juhendites ja teistes normatiivaktides sisalduvaid õigusnorme.

Majandusala reguleerivate seadusandlike aktide arv on tohutu suur ja nendes sisalduvad õigusnormid paljudesse õigusharudesse, eriti haldusõiguse ja tsiviilõiguse valdkonda kuuluvad. Asjaolu, et majandusõiguslikud normatiivaktid on paljudes osades koondamata ja süstematiseerimata, tekitab nende otsimine ja kehtiva redaktsiooni kindlaksmääramine sageli suurt ajakulu. Peamiselt selle puuduse vältimiseks ongi mõeldud käesoleva käsiraamatu koostamine ja väljaandmine.

Käesolev käsiraamat sisaldab valimiku majandusõiguslikke normatiivakte. Aktide valikul on silmas peetud peamiselt nende aktide praktilise kasutamise sagedust, vajadust ja kättesaadavust. Paljude põhiliste normatiivaktide käsiraamatusse võtmisest on loobutud seetõttu, et need on tehtud kättesaadavaks juba varem trükis ilmunud mitmesuguste kogumike ja väljaannetega. Nii näiteks on NLKP Keskkomitee 1965. a. septembripleenumi otsuste alusel vastuvõetud määrused avaldatud erikogumikuna [1], samuti on eriväljaannetena majandustöötajaile kättesaadavad mitmeid teisi normatiivaktide kogumikke ja koodekseid.

Käsiraamatus on üleliidulised normatiivaktid või väljavõtted neist avaldatud juhul, kui neis toodud sätted ei ole kajastamist leidnud vabariigi seadusandlikes aktides. Samasisuliste määruste

[1] Tööstuse juhtimise parandamisest, planeerimise täiustamisest ja tööstusliku tootmise majandusliku stimuleerimise intensiivistamisest, Eesti NSV RMN TIK, Tallinn 1965.

või teiste normatiivaktide vastuvõtmisel Eesti NSV organite poolt on kogumikku võetud vabariiklik akt. Mitme üleliidulise akti eestikeelne tekst avaldatakse esmakordselt käesolevas kogumikus. Varem ametlikes väljaannetes ilmunud tõlgete redaktsioon ja terminoloogia on jäetud muutmata.

Normatiivaktid on avaldatud kehtivas redaktsioonis, seisuga 1. jaanuar 1969. a.[1] Aktid, mille tekstides on tehtud pärast nende vastuvõtmist redaktsioonilisi muudatusi ja täiendusi, tuuakse kehtivas redaktsioonis. Juhul kui aga aktis või nende üksikutes osades (paragrahvis, punktis jne.) on tehtud muudatusi või täiendusi ilma uut redaktsiooni andmata, on tehtud viited vastavale aktile koos avaldamise koha näitamisega. Aktide tekstides esinevad rahasummad on toodud kehtivas väärингus.

Sisulisi kommentaare on viidetes tehtud ainult piiratud määral. Arvestades vastava selgitava materjali vähesust, on üksikasjalikumalt kommentaaridega varustatud ainult kapitaalehituse alane seadusandlus (käsiraamatu VI osa).

Koostaja

---

[1] Brandina asendati trükkimise ajal hangete põhimäärused uutega, mis kinnitati NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1969. a. 9. aprilli määrusega nr. 269 ja kehtestati 1. juulist 1969. a.

RAHVAMAJANDUSE JUHTIMISE ÜLDKÜSIMUSI

ETTEVÕTETE, KOONDISTE JA TÖÖSTUSHARUDE UUELE PLANEERIMISE NING MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMILE ÜLEVIIMISE METOODILISED JUHENDID

NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni poolt 2. detsembril 1966. aastal heaks kiidetud.

Üldsätted

1. Tööstusliku tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uue süsteemi juurutamisel ettevõtetes tuleb lähtuda NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 4. oktoobri määrusest nr. 729.

Vastavalt käesolevatele metoodilistele juhenditele viiakse tööstusettevõtted (koondised) uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üle tööstusharude (alltööstusharude) koosseisus, kusjuures:

liidulise alluvusega ettevõtted viiakse uuele süsteemile üle NSV Liidu liidulise ministeeriumi (keskasutuse) otsusega;

liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele (keskasutustele) alluvad liiduvabariikide ettevõtted — vastava NSVL liidulis-vabariikliku ministeeriumi (keskasutuse) otsusega kooskõlastatult liiduvabariigi ministrite nõukoguga;

vabariikliku alluvusega tööstusettevõtted — liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega.

Tööstusharudes, kus veel ei ole uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtteid, võivad NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud kogemuste omandamiseks viia uuele süsteemile üle üksikuid tööstusettevõtteid kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoniga.

2. Ministeeriumide (keskasutuste), peavalitsuste, koondiste ja ettevõtete tähtsaimaks ülesandeks planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uue süsteemi juurutamisel on tootmise ja

kapitaalmahutuste efektiivsuse tõstmine, olemasolevate tootmisfondide maksimaalne kasutamine, tööviljakuse kasvu kiirendamine, toodangu kvaliteedi parandamine ja toodangu väljalaske suurendamine kõige väiksemate kulutustega.

Uuele süsteemile ülemineku tulemusena peavad suurenema nii ettevõtte tulud ja töötajate töötasud kui ka riigi tulud.

3. Ettevõtete uuele süsteemile üleviimisele peab eelnema hoolikas ettevalmistustöö, et luua tingimusi, mis võimaldavad kiirendada tööviljakuse kasvu, laiendada tootmist ja tõsta selle efektiivsust.

Seejuures tuleb erilist tähelepanu pöörata:

ettevõtete otseste toodangu hanke- ja muude majanduslepingute sõlmimisele;

põhitootmisfondide struktuuri parandamisele ja nende kasutamistaseme tõstmisele, uute tootmisvõimsuste käikuandmise ja juurutamise kiirendamisele, liigsete seadmete, masinate ja mehhanismide väljaselgitamisele ning realiseerimisele;

majanduslikult põhjendatud normide ja normatiivide kindlaksmääramisele, käibevahendite ringluse kiirendamisele, lõpetamata toodangu komplektsuse kindlustamisele, valmistoodangu varude vähendamisele, liigsete kaubalis-materiaalsete väärtuste väljaselgitamisele ja realiseerimisele;

ettevõtte- ja tööstusharusisese planeerimise ümberkujundamisele ning täiustamisele, et kindlustada toodangu realiseerimise plaanide pidevat täitmist tootmise operatiivse planeerimise ajakohaste meetodite juurutamise ning tootmise tehnoloogilise distsipliini tõstmise teel;

teaduse ja tehnika saavutuste täielikumale kasutamisele uute toodete erikaalu suurendamise, tootmise tehnilise täiustamise, uute tehnoloogiliste protsesside juurutamise, tootmise komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise ning tootmise juhtimise süsteemi automatiseerimise teel;

töö teaduslikule organiseerimisele;

tootmise juhtimise majanduslike meetodite omandamisele tööstusharude, ettevõtete ja tsehhide isemajandamise täiustamise ning süvendamise teel; igal töötajal oma töötulemuste vastu materiaalse huvi ja materiaalse vastutuse tõstmisele;

rahvatarbekaupade tootmise organiseerimisele ja laiendamisele, et täielikult katta kaubaressurssidega loodetav töötasufondi kasv, mis saavutatakse materiaalse ergutamise fondist tehtavate maksete arvel;

ettevõtete ja tööstusharuvalitsuste organite töötajate materiaalse stimuleerimise süsteemi väljatöötamisele, mis ergutab sisemiste reservide väljaselgitamist ja mobiliseerimist, tõstab igakülgselt tööviljakust ja tootmise kasvu tempot ning efektiivsust;

majandus- ja varustus-turustusorganite kvalifitseeritud kaadriga kindlustamisele; ettevõtete (koondiste) ja tööstusharuvalitsuste organite kõigi töötajate majanduslike teadmiste tõstmisele.

4. Ministeeriumid peavad ettevõtteid (koondisi) konkreetselt abistama uutes tingimustes tööle hakkamiseks; samuti peavad nad läbi vaatama ettevõtte käibevahendite seisukorra ja viima selle vastavusse kinnitatud normatiividega.

5. Tööstusharude, tootmise või muude iseärasuste korral töötavad ministeeriumid ja keskasutused välja käesolevatele metoodilistele juhenditele vajalikud täiendused ning esitavad need kooskõlastamiseks NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Ametkondadevahelisele Komisjonile.

Tähtsamate näitajate planeerimine

6. Ettevõtetele, mis viiakse üle uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile 1967. aastal, määratakse plaaninäitajad kooskõlas NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 4. oktoobri määrusega nr. 729 (plaaninäitajad, mis kinnitati vana süsteemi järgi, jäävad arvestuslikeks).

Pärast seda kui uuele süsteemile üleviidud ettevõtted võtavad endale täiendavaid toodangu realiseerimise (kasumi) ülesandeid või muid näitajaid, kinnitatakse neile täpsustatud 1967. a. plaan.

Ettevõtetele kinnitatakse järgmised plaaninäitajad: realiseeritava toodangu üldmaht, tähtsamad toodanguliigid naturaalväljendis (sealhulgas näidatakse ekspordiks minev toodang), kaasa arvatud toodangu kvaliteedi näitajad; kasumi üldsumma ja rentaablus (tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite suhtes); maksed eelarvesse ja assigneeringud eelarvest; üldine töötasufond, tsentraliseeritud kapitaalmahutuste üldmaht, sealhulgas ehitusmontaažitööde maht; põhifondide ja tootmisvõimsuste ekspluatatsiooni andmine tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel; uute toodanguliikide omandamine, uute tehnoloogiliste protsesside juurutamine, tööstusharu arengus eriti oluliste tootmisalade kompleksne mehhaniseerimine ja automatiseerimine; kõrgema organisatsiooni poolt ettevõttele jaotatavate toorraine, materjalide ja seadmete hangete maht.

Muud täpsustatud plaaninäitajad ei kuulu kõrgemate organisatsioonide poolt kinnitamisele, vaid töötatakse välja ettevõtete endi poolt ja neid kasutatakse plaani- ning majandusorganites kui arvestuslikke näitajaid tööstusharu (ministeeriumi, keskasutuse) plaani koostamisel.

Ettevõtetele kinnitatud näitajad määratakse aastaplaanis hari-

likult kvartalite lõikes, kuid toodang naturaalväljendis erandjuhtudel ka kuude lõikes. Seda arvestades jaotavad ettevõtted kvartali plaaninäitajad kuudele.

7. Uuel süsteemil töötamise perioodil hinnatakse ettevõtete tegevust realiseeritud toodangu, tähtsamate toodete tootmise (naturaalväljendis), bilansilise kasumi ja tootmise rentaabluse kvartaliplaanide täitmise tulemuste järgi.

8. Ministeeriumid võivad (arvestades ettevõtte konkreetseid töötingimusi planeeritaval aastal) kinnitada korra, et plaaninäitajate (kuude lõikes) täitmise hindamine toimub iga kuu kvartali piires (kasvavates kogustes).

9. Realiseeritud tööstustoodangu all mõistetakse tellija või turustusorganisatsiooni poolt tasutud toodangut. Toodang arvatakse tasutuks tootjaettevõtte arveldusarvele vahendite laekumise momendist. Toodang ja tööstusliku iseloomuga tööd, mille eest arveldused toimuvad tasaarvlemise teel, arvatakse tasutuks arvlemise resultaadi (deebet- või kreeditsaldo) arveldus- või erilaenu arvel väljendamise kuupäevast või kuupäevast, millal sissetulek realiseerimisest laekub valmistajaettevõtte erilaenu arvele.

10. Plaanilise realiseeritava toodangu mahu all mõistetakse tarbijaile hankimiseks ettenähtud ja nende poolt planeeritaval perioodil tasumisele kuuluvate valmistoodete ja omavalmistatud pooltoodete, samuti tööstuslike tööde ja teenuste (kaasa arvatud amortisatsioonivahendite arvel tehtav omaseadmete kapitaalremont, toodangu realiseerimine ettevõtte enda bilansil olevale kapitaalehitusele ning mittetööstuslikele majanditele) maksumust. Seejuures arvestatakse valmistoodangu lao- ja lähetatud kaupade jääkide muutust planeeritava perioodi alguses ja lõpus.

Tooted tellija toorainest ja materjalidest, mille eest maksab valmistajatehas, lülitatakse valmistajatehase realiseeritava toodangu mahtu, arvestades tellija tooraine ja materjalide maksumust.

Realiseeritava toodangu mahtu ei arvata tehase sisekäibe maksumust, s. o. antud ettevõttes edasiseks töötlemiseks ettenähtud omavalmistatud toodete maksumust, välja arvatud ettevõtted ja tööstusharud, kus (erandina tehaselisest meetodist) kaubatoodangu mahtu arvatakse ka tehase sisekäive (kui pooltoodete üleandmine toimub kindlaksmääratud hulgihindadega).

11. Realiseerimise maht määratakse plaanis ettevõtte kehtivates plaanilistes hulgihindades (arvestades hinnakirjades määratud juurde- ja mahahindlusi) või nendega võrdsustatud hindades (jaehinnast maha arvatud käibemaks, kaubanduslik ja turustusmahahindlus; vööndi ja muudes jaehindades), s. t. hindades, mis võetakse aluseks kaubatoodangu mahu arvestamisel.

Realiseerimise plaanilise kasvutempo määramiseks arvestatakse realiseerimise mahu eelmise (baasi-) aasta aruandelised

andmed ümber planeeritava aasta hindadega ja meetodite kohaselt.

12. Realiseeritud toodangu maht määratakse aruandes kahes hinnas:

aruandeperioodil tegelikult kehtivates hindades (realiseerimise tegeliku kasumi kindlakstegemiseks),

ettevõtete võrreldavates plaanilistes hulgihindades (plaani täitmise ja kasvutempo hindamiseks ning majandusliku ergutamise fondi kindlaksmääramiseks vastavalt plaani täitmise tasemele).

13. Kasumi üldsumma all mõistetakse ettevõtte bilansilist kasumit, mis on saadud ettevõtte bilansil olevate tööstuslike ja mittetööstuslike majandite kogu finantsmajanduslikust tegevusest.

14. Uutes tingimustes planeerimisel määratakse bilansiline kasum kasumi (kahjumi) summana, mis on saadud:

a) kaubatoodangu realiseerimisest. Kaubatoodangu realiseerimisest saadud kasumis ja järelikult ka bilansilises kasumis peab väljenduma tootmiskulude vähenemine, sest ettevõtete üleviimisel uuele süsteemile arvatakse realiseeritava toodangu omahinnast maha summad, mis antud aasta kinnitatud plaanis on ette nähtud insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele preemiateks ning pangalaenu protsentideks;

b) muust realiseerimisest (ettevõtte bilansil olev põllumajanduslik abimajand, automajand, metsavarumis- ja muu majand);

c) planeeritavatest realiseerimisvälistest tuludest ja kuludest, peale elamu-kommunaalmajanduse kahjumite ja ettevõtte kultuurhariduslike asutuste ning pioneerilaagrite kulude, mis kaetakse kasumi jaotamise korras.[1]

Kasumit arvestatakse plaanilistes hindades.

15. Bilansilise kasumi kasvutempo kindlakstegemiseks arvestatakse baasi- (aruande-) perioodi kasum ümber planeeritava aasta hindadega. Seejuures arvestatakse kasumisse insener-tehniliste töötajate ja teenistujate preemiate summad ning pangalaenude protsendid, mis varem lülitati omahinda. Samuti ei vähendata bilansilist kasumit elamu-kommunaalmajanduse kahjumi ja kultuurhariduslike asutuste ning pioneerilaagrite ülalpidamise kulude arvel.

16. Kasumi plaani täitmist hinnatakse aruande tegeliku bilansilise kasumi võrdlemise teel plaanis kinnitatud kasumiga.

Plaaniliste hindade muutumisel arvestatakse summad, mis lähevad hindade jooksva reguleerimise fondi või saadakse sellest fondist, kehtiva korra kohaselt.

17. Plaaniline rentaablus kinnitatakse ettevõtetele kahel järgmisel kujul:

[1] Mitteplaneeritavad tulud ja kahjumid (trahvid, viivised, leppetrahvid ja muud) arvestatakse tegeliku kasumi või kahjumi koostises.

plaanilise bilansilise kasumi suhtena tootmispõhifondide aasta keskmisse planeeritavasse maksumusse ja normeeritavate käibevahendite maksumusse normatiivi piires (edaspidi nimetatakse «üldiseks rentaabluseks»);

tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu, eelarvesse fikseeritud maksete ja pangalaenu protsentide võrra vähendatud bilansilise kasumi suhtena aasta keskmisse tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksumusse normatiivi piires (edaspidi nimetatakse «netorentaabluseks»).

Netorentaabluse taseme järgi hinnatakse plaani täitmist, määratakse kindlaks majandusliku ergutamise fondi normatiivid ja moodustatakse see fond.

Kvartali, poolaasta ja üheksa kuu rentaablus on vastavale perioodile planeeritud bilansilise kasumi suhe aasta keskmistesse tootmispõhifondidesse, mida arvestatakse aasta netorentaabluse taseme kindlakstegemise meetodi kohaselt.

18. Tegelik netorentaablus saadakse, kui tootmispõhifondide ja käibevahendite summa ning eelarvesse kantavate fikseeritud maksete ja pangalaenu protsentide võrra vähendatud tegelik bilansiline kasum jagatakse tootmispõhifondide ja käibevahendite aasta tegeliku keskmise maksumusega.

19. Tootmispõhifondide all mõeldakse tööstusliku tähtsusega põhifonde, samuti antud ettevõtte bilansil olevate teiste majandite (autotranspordi-, abimajandi jt.) põhifonde. Seejuures arvestatakse tootmispõhifondid nende esialgse (bilansilise) maksumuse järgi, s. o. maha arvamata kulumist.

20. Tootmispõhifondide aasta keskmine maksumus planeeritaval aastal on planeeritava perioodi algmaksumuse ja planeeritava aasta jooksul käikuantavate põhifondide aasta keskmise maksumuse summa, mida vähendatakse väljalangevate tootmispõhifondide aasta keskmise maksumuse võrra. Seejuures ei arvestata plaanilise ja tegeliku netorentaabluse kindlakstegemisel aasta keskmisse tootmispõhifondide maksumusse fonde, millele on käesolevate metoodiliste juhendite punktis 94 tehtud maksusoodustused.

21. Käikuantavate põhifondide aasta keskmise maksumuse saamiseks jagatakse nende algmaksumus 12-ga ja saadud tulemus korrutatakse nende fondide planeeritaval aastal ettenähtud ekspluateerimise täiskuude arvuga.[1]

22. Väljalangevate põhifondide aasta keskmise maksumuse saamiseks jagatakse väljalangemiseks planeeritud tootmispõhi-

[1] Põhifondide käikuandmise ja väljalangemise kvartalilisel planeerimisel võib aasta keskmise käikuandmise ja väljalangemise arvestus toimuda kvartalite lõikes. Viie aasta plaanides, kus fondide käikuandmist ja väljalangemist kvartalite ja kuude lõikes ei planeerita, arvestatakse aasta keskmist käikuandmist ja väljalangemist metoodika järgi, mis on ette nähtud viie aasta plaanide tootmisfondide kasutamise plaani koostamisel.

fondide maksumus 12-ga ja korrutatakse nende väljalangemise ajast aasta lõpuni jäävate täiskuude arvuga.

23. Normeeritavate käibevahendite aasta keskmine plaaniline maksumus saadakse nende vahendite jooksva aasta 1. jaanuari ja järgmise aasta 1. jaanuari seisu poole summa ja iga üle-jäänud kuu 1. kuupäevaks planeeritud normeeritavate käibevahendite summa 12-ga jagamise teel.

24. Netorentaabluse plaanilise taseme määramiseks võetakse normeeritavate käibevahendite aasta keskmine maksumus kinnitatud normatiivi piires.

25. Rentaabluse tegeliku taseme määramiseks võetakse normeeritavate käibevahendite aasta tegelik keskmine maksumus, millest arvatakse maha:

väheväärtuslike ja kiiresti kuluvate esemete kulumine ja toiduainete ning muude tööstusharude tulevaste kulude ning kadude reserv (kus selliste reservide loomine on lubatud);

kaubalis-materiaalsete väärtuste riigipangalaenud pärast laenuvõlgnevuse reguleerimist;

käibelaenu võlgnevus pangale summas, mis ületab panga poolt käibe krediteerimiseks ettevõttelt võetud summad;

võlgnevus hankijatele aktseptitud arvete järgi, mille tasumise tähtaeg on ees, ja hankijatele faktureerimata arvete järgi, mis on panga poolt krediteerimisel arvestatud.

Normeeritud kaubalis-materiaalsete väärtuste kreeditoridele võlgnevuse (toodangu osalise valmidusastme eest tasumisel) suurus arvestatakse üksikutele ministeeriumidele kehtestatud korras.

26. Maksed ettevõtte kasumist riigieelarvesse koosnevad:

tootmispõhifondide ja normeeritud käibevahendite maksust, mille arvestamisel lähtutakse nende aasta keskmisest väärtusest ja kinnitatud maksunormist;

fikseeritud maksetest;

kasumi vaba jäägi maksetest.

27. Maksete planeerimisel riigieelarvesse:

määratakse tootmispõhifondide ja käibevahendite suurus käesolevate metoodiliste juhendite punktides 90—95 toodud korras;

fikseeritud maksete suurus määratakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud juhendile;

kasumi vaba jäägi maksete suuruse määramisel lähtutakse kasumi jaotusest korras, mis on toodud käesolevate metoodiliste juhendite punktides 97—100.

Seejuures ei või ettevõtete grupiviisilisel (tööstusharude, ministeeriumide kaupa) uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimisel täpsustatud plaani järgi eelarvesse tehtud maksete üldsumma olla väiksem vastavaks perioodiks kinnitatud plaanis ettenähtud summast, välja arvatud juhud, kui riigieelarvest tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks saadavad

vahendid asendatakse finantseerimisega ettevõtte oma allikatest ja suurenevad maksed pangalaenu protsentideks.

Peale riigieelarvesse tehtavate maksete nähakse arvestustes (tööstusharude, ministeeriumide kaupa) ette ka maksed kasumist pangale pangalaenude kasutamise eest vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 101—106.

Ettevõtetele, kelle toodang kuulub käibemaksustamisele, nähakse plaanis kehtivas korras ette kanded eelarvesse käibemaksu arvel.

28. Plaanis kinnitatud kasumi, rentaabluse, riigieelarvesse maksete ja riigieelarveliste assigneeringute alusel koostab ettevõte tulude ja kulude bilansi (finantsplaani). Seejuures määravad ettevõtted kinnitatud eelarvesse maksete ja riigieelarveliste assigneeringute piires kulude suuruse kulukirjete lõikes (välja arvatud tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks, geoloogilisteks uurimistöödeks, tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks ettevõtte käsutusse antud pangalaenude kustutamiseks limiteeritud kulud jt.) ning oma ressursid kapitaalmahutuste ja teiste kulude finantseerimiseks.

29. Ettevõtte üleviimisel uuele planeerimise ja materiaalse stimuleerimise süsteemile korrigeeritakse plaanis kinnitatavat üldist palgafondi järgmiselt:

uuel süsteemil töötamise perioodiks ettevõttele antavast töötasufondist arvatakse maha kinnitatud plaanis insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimiseks ettenähtud vahendid, kusjuures töötasufondi peavad jääma vahendid uuele süsteemile ülemineku eelneva perioodi töötulemuste eest preemiate väljamaksmiseks;

töötasufond võib muutuda toodangu mahu suurenemisega, võrreldes kinnitatud plaaniga, kusjuures ei tohi halveneda kinnitatud plaanis vastuvõetud keskmise töötasu ja tööviljakuse kasvu tempo suhe (võrreldavais tingimusis).

30. Uuele süsteemile üleviidud ettevõtetele kinnitatakse üldine töötasufond, arvestamata preemiaid ja väljamakseid materiaalse ergutamise fondist. Normatiivsed eraldised materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondidesse kinnitatakse protsentides sellest töötasufondist.

31. Töötasufondi kasutamist hinnatakse vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 29 ja 30 täpsustatud plaanilise töötasufondi järgi NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 4. oktoobri määruse nr. 729 punktis 49 toodud korra kohaselt.

32. Ettevõtte poolt planeeritud tööviljakuse kasvutempo võrdlemiseks keskmise töötasu kasvu tempoga arvestatakse viimast tööstuslik-tootva personali töötasufondilt, mida suurendatakse preemiate ja muude väljamaksete (välja arvatud ühekordne abi) summade võrra materiaalse ergutamise fondist.

33. Töötajate keskmise töötasu (puhkustasu ja pensionide, rahalise toetuse jne. arvestamisel) määramiseks liidetakse töötasufondile kõik rahalised väljamaksed materiaalse ergutamise fondist, välja arvatud ühekordse abi vahendid.

Summad tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hüvitamiseks ettevõtte aasta töötulemuste eest nähakse plaanis ette ja näidatakse aruandes sellel perioodil, millal nad tegelikult arvestatakse.

Kõigilt materiaalse ergutamise fondi väljamaksetelt, peale ühekordse abi vahendite, arvestatakse sotsiaalkindlustuse maks, mis kuulub toodangu omahinda.

34. Üldise töötasufondi (kaasa arvatud preemiad materiaalse ergutamise fondist) ja keskmise töötasu kasvutempo (võrreldes plaanilisele perioodile eelnenud perioodiga) kindlaksmääramiseks arvestatakse aruandeline töötasufond ümber võrreldavais tingimusis; töötasufondile arvatakse juurde ettevõttefondi arvelt töötajate kategooriate järgi makstud preemiad, välja arvatud ühekordse toetuse vahendid.

35. Tootmise arendamise fondi kujundamiseks peavad ministeeriumid vähendama amortisatsiooni arvel tehtavaid tsentraliseeritud kapitaalmahutusi. Seejuures tootmisvõimsuste käikuandmise ülesannet ei muudeta. Põhifondide käikuandmist tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel võib vähendada, kui tsentraliseerimata kapitaalmahutuste arvel käikuantavad fondid vastavalt suurenevad.

36. Tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks eraldatud materiaal-tehnilistest ressurssidest ja töötasufondist suunatakse vastav osa tootmise arendamise fondi arvelt teostatavatele kapitaalmahutustele.

37. Tsentraliseeritud kapitaalmahutuse plaanides tehtud muudatustest teatavad ministeeriumid ja keskasutused NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele (liiduvabariigi plaanikomiteele) ja kapitaalmahutuste finantseerimise plaani muudatustest (mahu vähendamisest ja tsentraliseeritud kapitaalmahutuste üleminekust pikaajalisteks laenudeks) NSV Liidu Rahandusministeeriumile (liiduvabariigi rahandusministeeriumile).

Liiduvabariigi plaanikomitee ja rahandusministeerium annavad vabariikliku alluvusega ettevõtete suhtes tehtud muudatuste kohta koondandmed vastavalt NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Rahandusministeeriumile.

38. Tööstusharu arengus eriti oluliste uut liiki toodete tootmisse juurutamine, uute tehnoloogiliste protsesside, komplekssе mehhaniseerimise ja automatiseerimise juurutamine täpsustatakse, arvestades täiendavaid abinõusid, mis töötatakse välja ettevõtte uuele süsteemile üleviimise ettevalmistuse perioodil ja mis taotlevad tootmise majandusliku efektiivsuse tõstmist ning väljastatava toodangu kvaliteedi parandamist.

39. Plaani arvestuslikes näitajates, mida ettevõtted uuele süsteemile üleminekul ise välja töötavad, tehakse samuti täpsustusi seoses kinnitatud näitajate muutmisega, sisemiste reservide avastamisega ja kasutamisega ning arvestuse metoodika muutmisega.

Vajalikud muudatused tehakse:

tootmisplaanis ja vajaduse korral tööjõuplaanis, arvestades tööviljakuse kasvu, mis on ette nähtud tehniliselt ning majanduslikult põhjendatud kinnitatud plaaninäitajates:

materiaal-tehnilise varustuse plaanis;

toodangu omahinna alandamise plaanis.

Toodangu omahinnast arvatakse maha:

insener-tehniliste töötajate ja teenistujate preemiad, mis on ette nähtud vastavaks perioodiks kinnitatud plaanis;

maksed pangalaenu protsentideks summas, mis on selleks ette nähtud kinnitatud plaanis.

40. Et kindlustada täpsustatud plaani täitmist, töötavad ettevõtted välja täiendavad tehnilis-majanduslikud abinõud ja teevad vajalikud täpsustused tehnika-, tootmis- ja finantsplaanis.

41. Ettevõtted kannavad statistilistesse ja raamatupidamise aruannetesse nii kõrgemate organisatsioonide poolt kinnitatud kui ka enda poolt väljatöötatud täpsustatud plaanilised ja tegelikud andmed. Seejuures võrreldakse näitajaid, mida kõrgemad organisatsioonid ei kinnita, ettevõtte enda poolt väljatöötatud plaaniliste näitajatega.

42. Peavalitsuste ja ministeeriumide (keskasutuste) 1967. aasta plaani täitmist tervikuna hinnatakse näitajate järgi, mis kujutavad antud peavalitsusele või ministeeriumile alluvate ettevõtete plaanide summat, arvestades ettevõtete poolt võetud, rahvamajanduse plaani ületavaid kõrgendatud ülesandeid.

Vastavalt esitatakse aruannetes plaanilised näitajad, arvestades muudatusi, mis on tehtud uuele planeerimise süsteemile üleminekul, s. o. ministeeriumide plaanid on ettevõtete plaanide summa.

Seejuures ettevõtetel, kes ei ole üle viidud uutele töötingimustele, muudatusi plaanides ei tehta, kuna uuele planeerimise süsteemile üleviidud ettevõtete plaaniülesanne suureneb.

Materiaalse ergutamise ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondide moodustamine ning kasutamine

43. Materiaalse ergutamise fond ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fond (ergutusfondid) moodustatakse kasumieraldiste arvel.

Ergutusfondide moodustamiseks määratakse tööstusharudele ja ettevõtete ning tootmiskoondiste gruppidele kasumieraldiste normatiivid.

Neis ettevõtetes, kus veel ei kasutata uusi hindu, samuti muudel erandjuhtudel, võib ergutusfonde moodustada individuaalsete normatiivide järgi.

44. NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud töötavad 1967. a. tööstusharude normatiivid välja ja kinnitavad need kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoniga.

Tööstusharude normatiivide alusel määratakse tööstusharude (alltööstusharude) ergutusfondide suurus.

Tööstusharude normatiivid on aluseks uuele süsteemile üleviidava tööstusharu grupinormatiivide väljatöötamisel. Ergutusfondide summa, mis moodustatakse grupinormatiivide järgi, peab vastama üldisele tööstusharu ergutusfondide suurusele.

45. Grupinormatiivid töötatakse välja ja kinnitatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt kooskõlastatult Ametiühingute Keskkomitee ja vabariiklike nõukogudega. Need kinnitatakse antud tööstusharu (alltööstusharu) ligilähedaselt ühesugustes tehnilis-majanduslikes ja looduslikes töötingimustes olevale ettevõtete (koondiste) grupile.

Tööstusharude ja ergutusfondide moodustamise grupinormatiivid kinnitatakse püsivatena mitmeteks aastateks.

Tööstusharudes (alltööstusharudes), kus arvestushindade kasutamisest tingituna fondimaks, rendi- ja fikseeritud maksed moodustavad põhilise osa kasumist, mis on saadud ettevõtte kollektiivi tegevusest mitteolenevate majanduslike ja looduslike töötingimuste arvel, moodustatakse ettevõtte ergutusfondi tööstusharude normatiivide alusel, grupinormatiive aga ei kinnitata.

46. Normatiivid kehtestatakse protsentides kogu ettevõtte personali plaanilisest aasta töötasufondist — eraldi materiaalse ergutamise fondi ja eraldi sotsiaal-kultuuriliste ürituste ning elamuehituse fondi moodustamiseks.

Tööstusharude normatiivid kehtestatakse:

antud aasta plaanis ettenähtud realiseerimise mahu suurendamise (võrreldes eelmise aastaga) iga protsendi eest;

antud aasta plaanis ettenähtud rentaabluse iga protsendi eest.

Toodangu mahu ja kasumi kasvutempo määratakse vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 11 ja 15.

Rentaabluse taseme alusel ergutusfondi kantavate kasumieraldiste normatiivide arvutamisel võetakse aluseks ettevõttele kinnitatud, käesolevate metoodiliste juhendite punktide 17—25 kohaselt arvutatud netorentaablus.

Arvestades ettevõtte grupi ülesandeid ja iseärasusi, kehtestavad ministeeriumid ja keskasutused kaks normatiivi — toodangu realiseerimise (või kasumi) kasvu eest ja tootmise rentaabluse taseme eest.

47. Normatiivide arvestamise aluseks võetakse toodangu realiseerimise, kasumi ja rentaabluse 1967. a. kinnitatud plaaniga määratud kasvu näitaja (uue süsteemi järgne).

Toodangu realiseerimise (kasumi) kasv ja rentaabluse tase kehtestatakse ettevõtetele, kes töötavad uue planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemi sisseviimise momendil.

48. Toodangu realiseerimise (kasumi) kasvu ja rentaabluse taseme normatiivide arvestuse aluseks võetava vahendite suhte kehtestamisel arvestatakse nende näitajate tähtsust antud tööstusharu (ettevõtte grupi) arendamises.

Toodangu realiseerimise mahu (kasumi) suurenemise iga protsendi ja rentaabluse iga protsendi eest ergutusfondi moodustamise normatiivid saadakse ergutusfondi vahendite vastava osa (mis on võetud arvestuste aluseks, protsentides kogu ettevõtte töötajate töötasufondist) jagamise teel vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktis 47 määratud toodangu realiseerimise (kasumi) mahu arvestusliku rentaabluse protsendiga.

49. Ministeeriumid ja keskasutused võivad diferentseerida ettevõtete vahel sotsiaal-kultuuriliste ürituste ning elamuehituse fondide moodustamise normatiive grupinormatiivide piires, arvestades antud rajooni elanike kindlustatust elamispinnaga, kultuur-elukondlike asutustega jne.

50. Uutele ettevõtetele kehtestatakse ergutusfondid ettevõtete grupi (kuhu need ettevõtted on ministeeriumi või keskasutuste poolt arvatud) keskmiste määrade (protsentides töötasufondist) tasemel. Täiendavaid eraldisi ergutusfondi plaanide ületamisel (fondi vähendamist plaani mittetäitmisel) tehakse antud ettevõtete grupile kehtestatud madaldatud (kõrgendatud) normatiivide kohaselt.

51. Tööstusharudes, kus ettevõtete grupile või üksikutele ettevõtetele on plaanis ette nähtud toodangu realiseerimise mahu (või kasumi) ja tootmise rentaabluse langus (arvestades näiteks geoloogilisi või teisi töötingimusi), samuti plaanilise kahjumiga töötavatele ettevõtetele moodustatakse ergutusfondid korras, mille määravad ministeeriumid ja keskasutused kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komiteega, NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega, NSV Liidu Rahandusministeeriumiga ja Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga.

52. Kehtestatud kasumieraldiste kinnitatud normatiivide alusel teevad ettevõtted kindlaks ergutusfondide suuruse. Seejuures võetakse arvestuse aluseks realiseeritava toodangu mahu (või kasumi) ja netorentaabluse kasv, mis on kinnitatud ettevõttele 1967. a. plaanis (s. o. ei arvestata täiendavaid plaanilisi kohustusi, mis ettevõte on endale võtnud uuele süsteemile üleviimisel).

53. Neil juhtudel, kus ettevõttest mitteolenevatel põhjustel tekib grupi keskmist rentaablust tunduvalt ületav rentaabluse tase ja ettevõttele ei ole kehtestatud fikseeritud makseid, tehakse

eraldamisi ergutusfondidesse vastavalt kasumi osalt madaldatud normatiivide kohaselt.

Madaldatud normatiivide kohaselt tehakse eraldisi ergutusfondidesse ka toodangu realiseerimise (kasumi) kasvult, mis on ettevõtete plaanis ette nähtud tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel uute tootmisvõimsuste kasutamise korral.

Normatiivide vähendamise määrad kehtestatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt kooskõlastatult Ametiühingute Keskkomitee ja vabariiklike nõukogudega.

54. Materiaalse ergutamise fondi suunatakse vahendid, mis on ette nähtud antud aasta plaanis:

juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate ning teiste töötajate (peale tööliste) kategooriate premeerimiseks töötasufondist (kerge- ja toiduainete tööstuses otsesidemetele üleviidud ettevõtetes — samade töötajate premeerimiseks kasumist);

töötajate premeerimiseks ja muudeks rahalisteks väljamakseteks ettevõttefondist, mis oleks tulnud moodustada uuele süsteemile ülemineku perioodiks.

55. Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi suunatakse uuele süsteemile ülemineku perioodiks ettevõttefondist sotsiaal-kultuurilisteks üritusteks ja kultuur-elukondlike ruumide ning elamispinna ehitamiseks plaanis ettenähtud vahendid.

56. Uuele süsteemile üleminekul võtavad ettevõtted endale täiendavaid ülesandeid toodangu realiseerimise ja kasumi alal.

Täiendavat kasumit kasutatakse:

a) ettevõtete ergutusfondide ja tootmise arendamise fondi suurendamiseks lisaks käesolevate metoodiliste juhendite punktides 54, 55 ja 81 märgitud vahenditele;

b) eraldamiseks riigieelarvesse.

Üldine vahendite summa, mis jääb uuele süsteemile üleviidud tööstusharu ettevõtete käsutusse, ei tohi ületada 90% kogu täiendavast kasumist.

Täiendava kasumi osa, mis jääb üksikutele ettevõtetele, määravad ministeeriumid ja keskasutused ettevõtete osavõtul.

Kui üksikute ettevõtete gruppide (või üksikute ettevõtete) vahel on (seoses erinevustega omahinna ja hindade struktuuris) kasumi ja töötasufondi suhtes olulisi erinevusi, tuleks suur osa täiendavast kasumist jätta nendele ettevõtetele, kus see suhe on tunduvalt madalam.

Et äratada ettevõtete huvi täiendava kasumi plaani võtmiseks, peaks ettevõtte käsutusse jääva kasumi summa olema suurem nendest vahenditest, mida ettevõte võib saada kinnitatud normatiivide järgi toodangu realiseerimise täiendavast suurendamisest (kasumilt) ja netorentaabluse tasemelt.

Ergutusfondide moodustamiseks vajalikud toodangu realiseerimise ja kasumi täiendavad ülesanded võtavad ettevõtted ainult

üleminekul uuele tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile. Järgmistel aastatel moodustatakse ergutusfondid kehtestatud normatiivide kohaselt ettevõtte plaanilisest ja üleplaanilisest kasumist.

57. Kui täiendava kasumi osa, mis suunatakse ergutusfondidesse, ületab vahendid, mis on ettevõttele vajalikud vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punkti 52 kohaselt arvestatavate ergutusfondide loomiseks, siis toimub kasumist, mis ületab nimetatud vahendid, eraldamine ergutusfondidesse kinnitatud normatiivide kohaselt.

NÄIDE

Ettevõttele on kinnitatud järgmised normatiivid: plaanilise kasumi iga 1% kasvu eest 0,3% töötasufondist; netorentaabluse plaanilise taseme iga 1% eest — 0,6% töötasufondist.

Oletame, et täiendav kasum, mis jääb pärast kinnitatud normatiivide kohase fondi moodustamist (vastavalt punktile 52), on 100 000 rbl. ehk 2% tegelikust möödunud aasta kasumist, netorentaablus aga suureneb 10 protsendilt 10,5 protsendile.

Siis eraldatakse täiendavalt materiaalse ergutamise fondi kinnitatud normatiivide järgi $(0{,}3 \times 2) + (0{,}6 \times 0{,}5) = 0{,}9\%$ töötasufondist.

58. Tööstusharu normatiivid kooskõlastatakse vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktile 44, ühtlasi esitavad NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud arvestused majandusliku ergutamise planeeritud fondide vahendite allikate kohta.

59. Üheaegselt ettevõtetele (koondistele) täpsustatud aastaplaani kinnitamisega täpsustatakse kasumist majandusliku ergutamise fondi tehtavate eraldiste grupinormatiivid, lähtudes nende fondide suurusest, mis on kinnitatud vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 52, 53, 57, 81, toodangu realiseerimise kasvu tempost (kasumist) ja rentaabluse tasemest, mis on ette nähtud ettevõtete gruppide täpsustatud plaanis.

Lähtudes kinnitatud plaanilistest näitajatest, ettevõtetele kinnitatud plaanilisi majandusliku ergutamise fonde ümber ei arvestata.

60. Ettevõtte aasta finantsplaanis nähakse ergutusfondid ette kvartalite lõikes.

61. Kasumieraldisi tehakse ergutusfondi igas kvartalis, lähtudes toodangu realiseerimise (kasumi), rentaabluse ja tähtsamate toodanguliikide (naturaalses väljendis) plaani täitmise andmetest.

Toodangu realiseerimise (kasumi) ja netorentaabluse ning tähtsamate toodanguliikide plaani täitmisel (naturaalses väljendis), arvestatuna kasvavates kogustes uuel süsteemil töötamise algusest (kvartal, poolaasta, üheksa kuud, aasta), tehakse kasu-

mist ergutusfondidesse eraldisi ettevõtte aasta finantsplaanis vastavaks perioodiks ettenähtud suuruses.

Juhul kui ettevõte ületab toodangu realiseerimise (või kasumi) plaani ja netorentaabluse plaanilise taseme, tehakse ergutusfondidesse kasumist täiendavaid eraldisi.

Täiendavad eraldised kasumist plaaniliste näitajate ületamise iga protsendi eest ja netorentaabluse plaanilise taseme ületamise iga protsendi eest tehakse normatiivide kohaselt, mida plaanis ettenähtud toodangu realiseerimise kasvu (kasumi) ja netorentaabluse normatiividega võrreldes vähendatakse vähemalt 30%. Täiendavaid eraldisi plaaniliste näitajate ületamisest (suurenemisest) saadud kasumist võib teha saadud üleplaanilise kasumi piires.

Toodangu realiseerimise (kasumi) ning tähtsamate toodanguliikide plaani mittetäitmisel, samuti netorentaabluse plaanilise taseme alanemisel vähendatakse finantsplaanis ergutusfondi ettenähtud eraldisi.

Finantsplaani ergutusfondidesse ettenähtud kasumieraldiste vähendamise summa määratakse toodangu realiseerimise (või kasumi) plaani mittetäitmise iga protsendi ja plaanis kinnitatud netorentaabluse taseme alanemise iga protsendi (punkti) eest normatiivide kohaselt, mida suurendatakse vähemalt 30%, võrreldes vastavate normatiividega, mis kehtivad aasta ergutusfondide loomisel.

Ergutusfondide suurendamine (vähendamine) toodangu realiseerimise (või kasumi) plaani ületamise (alatäitmise) korral toimub normatiivide ulatuses protsentides töötasufondist perioodi eest, mis on möödunud uuel süsteemil töötamise algusest, netorentaabluse taseme näitaja puhul aga — protsentides aasta töötasufondist.

Normatiivide suurendamine või vähendamine vastavalt plaani täitmise tasemele toimub eraldi iga näitaja järgi.

Konkreetsed normatiivide vähendamise ja suurendamise määrad kehtestatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt kooskõlastatult Ametiühingute Keskkomitee ja vabariiklike nõukogudega.

62. Aastaplaani kinnitamisel määrab kõrgem organ ka tähtsamate toodanguliikide nomenklatuuri, mille mittetäitmisel vähendatakse eraldisi ergutusfondidesse. Ergutusfondidesse eraldiste vähendamise määrad selle näitaja mittetäitmise eest planeeritavaks aastaks kehtestatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt kooskõlastatult Ametiühingute Keskkomitee ja vabariiklike nõukogudega.

63. Kui ettevõte aasta järgnevate kvartalite jooksul katab eelmistel kvartalitel tekkinud tähtsamate toodanguliikide plaani alatäitmise (täites ühtlasi toodangu realiseerimise ja kasumi plaani), võib kõrgema organisatsiooni loal ergutusfondidesse eraldada

kuni 50% summadest, mille võrra vähendati ergutusfonde tähtsamate toodanguliikide plaani alatäitmise tõttu.

64. Plaanide alatäitmise korral ei või minimaalne kasumist ergutusfondidesse eraldamise määr olla madalam plaani järgi kvartaliks ettenähtud nimetatud fondide 40 protsendist.

65. Materiaalse ergutamise fondi suunatakse peale toodangu realiseerimise mahu (või kasumi) suurendamise ja netorentaabluse taseme eest määratavate kasumieraldiste veel täiendavalt osa kasumist, mis saadakse toodangu kvaliteedi parandamise eest määratava hinnalisandi arvel.

Neid täiendavaid eraldisi tehakse kehtivas korras määratud normide kohaselt.

66. Ettevõtete juhatajatel on õigus jaotada kooskõlastatult ametiühinguorganisatsioonidega vahendeid materiaalse ergutamise fondi ja sotsiaal-kultuuriliste ning elamuehituse fondide vahel ümber kuni 20% ulatuses iga fondi summast.

67. Tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ning teenistujate premeerimiseks iga kvartali esimese ja teise kuu töötulemuste eest võivad ettevõtted eraldada kasumist materiaalse ergutamise fondi avansi, mis kindlustab preemiate väljamaksmise ettenähtud töötajatele vastavalt kuuplaanide täitmise määrale ja kehtivatele premeerimisjuhenditele. Avanssi võib eraldada ka ühekordseks toetuseks ja ühekordseks ergutamiseks kvartaliplaanis ettenähtud summade piires.

Töötajate premeerimine ja muud väljamaksed iga kvartali kolmanda kuu töötulemuste eest toimuvad materiaalse ergutamise fondi (arvestatud ettevõtte töötulemuste eest kasvavates kogustes uuele süsteemile ülemineku momendist) jäägi piires.

Seejuures arvatakse nimetatud jäägist maha summad, mis reserveeritakse töötajatele hüvituste maksmiseks aasta lõpul ja premeerimissummad, mis on jäänud välja maksmata juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele ning teenistujatele, kehtestatud premeerimisjuhendi kohaselt seoses töötasufondi ülekuluga.

68. Peale kasumieraldiste arvestatakse materiaalse ergutamise fondi ka töölistele töötasufondist väljamakstavad preemiad.

69. Materiaalse ergutamise fondi kasutatakse:

a) tööliste, juhtivate, insener-tehniliste töötajate, teenistujate ja teiste töötajate premeerimiseks premiaalsüsteemi järgi, mis on kinnitatud vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö ja Töötasu Komitee ja ÜAÜKN-i poolt kehtestatud tüüpeeskirjadele;

b) tööliste, juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate ühekordseks ergutamiseks eriti tähtsate tootmisülesannete täitmise eest;

c) tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ning teiste töötajate kategooriate hüvitamiseks ettevõtte üldiste aasta töötulemuste eest (uuele süsteemile üleviimise momendist);

d) preemiate väljamaksmiseks kollektiividele ja üksikutele töötajatele — ettevõtte sotsialistliku võistluse võitjatele;

e) töötajatele ühekordse abi osutamiseks.

Ettevõtte juhataja jaotab ametiühinguorganisatsiooni osavõtul materiaalse ergutamise fondi nimetatud otstarveteks, kinnitab selle fondi kulutamise eelarve ning kehtestab fondist töötajatele makstavate preemiate ja muude väljamaksete määra.

70. Ettevõtte aasta üldiste töötulemuste eest hüvituste maksmiseks võib peale selleks otstarbeks eelarves ettenähtud vahendite kasutada ka vabu vahendite jääke teiste materiaalse ergutamise fondi kulukirjete arvelt.

Aasta toodangu realiseerimise (või kasumi) plaani ja netorentaabluse alatäitmise korral toimub aasta töötulemuste põhjal hüvituste maksmine aasta töötulemuste eest materiaalse ergutamise fondi arvestatud summade piires, millest arvatakse maha varem tehtud väljamaksed.

71. Töötajatele ettevõtte üldiste töötulemuste eest hüvituste maksmine toimub vastavalt nende poolt saadud töötasule, arvestades pidevat tööstaaži antud ettevõttes.

Ettevõtete juhatajatel on õigus kooskõlas ametiühinguorganisatsioonidega suurendada või vähendada seda hüvituse määra olenevalt töötaja töötulemustest.

72. Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi kasutatakse:

a) ettevõtte tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kultuur-elukondliku ning meditsiinilise teenindamise parandamiseks, arstimite muretsemiseks ettevõtte ravi- ning sanatoorsetele asutustele, puhkekodude ja sanatooriumide tuusikute, sööklate ja einelaudade, puhkekodude, sanatooriumide, klubide ja lasteasutuste seadmete, transpordivahendite ja inventari muretsemiseks, kehakultuuri üritusteks, laste toitlustamise parandamiseks lasteaedades, lastesõimedes, pioneerilaagrites ja teisteks kultuur-elukondlikeks vajadusteks;

b) elumajade, klubide, puhkekodude, sanatooriumide, profülaktooriumide, pioneerilaagrite, lasteaedade ja -sõimede, sööklate ja einelaudade, spordiasutuste ja teiste kultuur-elukondliku tähtsusega objektide ehitamiseks, laiendamiseks ning kapitaalremondiks.

Ettevõtted võivad kasutada sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi vahendeid elamute ja kultuur-elukondlike asutuste ehitamiseks koos teiste ettevõtetega.

Kogu sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi arvel ehitatud elamispind antakse isikutele, kelle nimekiri kinnitatakse ettevõtte juhtkonna ja ettevõtte kohaliku ametiühingukomitee ühise otsusega, mis teatatakse töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi jaotab

nimetatud otstarveteks ja kasutamise eelarve kinnitab ettevõtte administratsioon koos ettevõtte kohaliku ametiühingukomiteega.

73. Jooksval aastal kasutamata jäänud ergutusfondi vahendid lähevad üle järgmisele aastale ja neid ei võeta ettevõttelt ära.

Tootmise arendamise fondi moodustamine ja kasutamine

74. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtetes moodustatakse tootmise arendamise fond uue tehnika juurutamise, mehhaniseerimise ja automatiseerimise, seadmete moderniseerimise, põhifondide uuendamise, transpordivahendite muretsemise ja tootmise ning töö organiseerimise täiustamise kapitaalmahutuste finantseerimiseks, samuti muudeks tootmise arendamise kapitaalmahutusteks, mida kasutatakse uut liiki toodete juurutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks, omahinna alandamiseks, toodangu kvaliteedi parandamiseks, tootmise rentaabluse tõstmiseks, rahvatarbekaupade tootmise organiseerimiseks.

Seejuures võivad ettevõtted tootmise arendamise fondi arvel teha ehitus-montaažitöid seadmete asendamiseks ja paigaldamiseks, tootmis-, elukondlike ja laoruumide laiendamiseks jne.

75. Tootmise arendamise fond moodustatakse põhifondide täielikuks taastamiseks määratud amortisatsioonieraldiste osa arvel, ettevõtte kasumieraldiste ja põhifondides arvestatava väljalangenud või liigse vara realiseerimisest saadud summade arvel (maha arvatud nende likvideerimisega seotud kulud).

76. Amortisatsioonieraldiste (mis on määratud põhifondide täielikuks taastamiseks) tootmise arendamise fondi arvestamise normatiivid kehtestatakse ministeeriumidele ja keskasutustele NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt. Ministeeriumide ja keskasutuste amortisatsioonieraldiste normatiivid kehtestatakse vastavalt lisas nr. 1 toodud määradele.

77. NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad kuni 50% suurendada või vähendada tootmise arendamise fondi suunatavaid amortisatsioonieraldisi tööstusharudes (alltööstusharudes), ettevõtete gruppidel, vajaduse korral aga ka üksikutes ettevõtetes, arvestades seejuures põhifondides masinate ja seadmete erikaalu ning nende tehnilist seisundit.

78. Amortisatsioonieraldiste suuruse määramisel lähtutakse ettevõttele kehtestatud normatiivist (protsentides) ja finantsplaanis ettenähtud amortisatsioonieraldiste summast, mis on määratud põhifondide täielikuks taastamiseks.

Ettevõtetele, keda ei viida uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üle aasta alguses, määratakse toot-

mise arendamise fondi eraldiste summa põhifondide täielikuks taastamiseks uuel süsteemil töötamise perioodi amortisatsioonisummadest.

79. Tootmise arendamise fondi moodustamiseks kasumi arvel kehtestatakse kasumieraldiste tööstusharu- ja grupi- (ettevõtete gruppide ja tootmiskoondiste) normatiivid.

Tootmise arendamise fondi kasumieraldiste normatiivid 1967. aastaks kehtestatakse NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste ning liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoniga. Tööstusharunormatiivide alusel kinnitavad ministeeriumid ja keskasutused tootmise arendamise fondi kasumieraldiste grupinormatiivid.

Üksikutes ettevõtetes, kus ei ole veel kasutusel uusi hindu, samuti muudel erandjuhtudel, võib tootmise arendamise fondi moodustada individuaalnormatiivide kohaselt.

80. Tootmise arendamise fondi kasumieraldiste normatiivid kehtestatakse protsentides tootmispõhifondide aasta keskmisest plaanilisest maksumusest;

toodangu realiseerimise (kasumi) suurendamise iga protsendi eest, mis on ette nähtud antud aasta plaanis, võrreldes eelmise aastaga;

aastaplaanis ettenähtud netorentaabluse iga protsendi eest.

Toodangu realiseerimise ja kasumi kasvutempo määratakse vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 11 ja 15.

Tootmise arendamise fondi netorentaabluse igalt protsendilt kasumieraldiste normatiivi määramisel arvutatakse netorentaablus vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktidele 17—25.

81. Tootmise arendamise fondi kasumieraldiste normatiivide kehtestamisel tuleb lähtuda kasumi määrast, mis tööstusharu kõigi või vastavasse gruppi kuuluvate ettevõtete 1967. a. finantsplaaniga kasutatakse:

a) ettevõttefondist uue tehnika muretsemiseks, seadmete moderniseerimiseks ja tootmise laiendamiseks;

b) uue tehnika juurutamiseks, mehhaniseerimiseks ja tootmistehnoloogia parandamiseks ning rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks ja uute rahvatarbekaupade tootmise organiseerimiseks tehtud pangalaenude kustutamiseks.

Juhul kui antud aasta plaanis nimetatud otstarveteks ettenähtud kasumimäärad ei ole iseloomulikud ettevõtte tegevusele, võib tootmise arendamise fondi kasumieraldiste normatiivide määramisel lähtuda eelmise kahe-kolme aasta keskmistest näitajatest.

82. Tootmise arendamise fondi normatiivide arvestamisel võetakse sellesse fondi suunatav üks kasumiosa toodangu realiseerimise (kasumi) kasvult normatiivi määramiseks, teine osa aga — netorentaabluse tasemelt normatiivi määramiseks. Toot-

mise arendamise fondi moodustamise normatiiv toodangu realiseerimise (kasumi) mahu kasvu iga protsendi eest ja rentaabluse iga protsendi eest määratakse sel teel, et tootmise arendamise fondi vastav osa (protsentides tootmispõhifondide aasta keskmisest maksumusest) jagatakse toodangu realiseerimise (kasumi) mahu kasvu plaanilise protsendiga ja netorentaabluse protsendiga.

83. Igale ettevõttele määratakse tootmise arendamise fondi suurus kinnitatud tööstusharu- või grupinormatiivide, kinnitatud plaanilise toodangu realiseerimise (kasumi) kasvu ja netorentaabluse alusel.

Kui kinnitatud finantsplaanis kasumist ettenähtud vahendeist ei piisa tootmise arendamise fondi moodustamiseks määral, mis on arvestatud tööstusharu- või grupinormatiivide kohaselt, siis võib puuduva summa lisada täiendavast kasumist, mis on vastu võetud täpsustatud plaanis ettevõtte üleminekul uuele süsteemile (vastavalt käesolevate metoodiliste juhendite punktile 56).

84. Tootmise arendamise fondi kasumieraldiste normatiivide määramisel (sõltuvalt toodangu realiseerimise mahu või kasumi kasvust) määratakse vahendite suhete suurus, mis võetakse aluseks toodangu realiseerimise (kasumi) kasvult ja netorentaabluse tasemelt normatiivide arvestamisel, uute käikuantavate ettevõtete tootmise arendamise fondide arvestamisel, kasumieraldiste grupinormatiivide täpsustamisel, lähtudes toodangu realiseerimise (kasumi kasvutempost ja rentaabluse tasemest, mis on ette nähtud ettevõtete gruppide täpsustatud plaanis, samades tingimustes ja korras, mis on käesolevates metoodilistes juhendites ette nähtud materiaalse ergutamise fondi jaoks. Samas korras, mis on kehtestatud materiaalse ergutamise fondi suhtes, toimub eraldiste normatiivide vähendamine juhul, kui ettevõtte rentaabluse plaaniline tase ettevõttest mitteolenevatel põhjustel tunduvalt ületab grupi keskmise rentaabluse ja kui ettevõtte plaanis ettenähtud toodangu realiseerimine (kasum) kasvab tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel uute tootmisvõimsuste kasutamisega.

Tööstusharudes, kus geoloogiliste ja teiste töötingimuste tõttu ettevõtete gruppidel või üksikutel ettevõtetel vähendatakse plaanis toodangu realiseerimise mahtu (või kasumit) ja tootmise rentaablust, samuti plaanilise kahjumiga ettevõtetel moodustatakse tootmise arendamise fond korras, mille määravad ministeeriumid ja keskasutused kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega.

85. Ettevõtetele, keda ei viida uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üle aasta alguses, lähtutakse tootmise arendamise fondi kasumieraldise normatiivide määramisel selle fondi aastasest arvestuslikust suurusest; planeeritavate vahendite eraldamisel vastavaks perioodiks lähtutakse uuele

süsteemile üleviimise momendist kuni aasta lõpuni saadud summadest (tavaliselt proportsionaalselt kasumi erikaaluga aasta kasumi mahust).

86. Kasumist tootmise arendamise fondi eraldamine toimub aasta jooksul igas kvartalis töötulemuste eest aasta algusest kasvavates kogustes (kvartal, poolaasta, üheksa kuud, aasta). Nende eraldiste suuruse määramisel lähtutakse aastaplaanis ettenähtud vastava perioodi kasumist.

Ettevõtte bilansilise kasumi (või realiseerimise), netorentaabluse taseme ja tähtsamate toodanguliikide plaani täitmisel naturaalses väljenduses tehakse neid eraldisi plaanis ettenähtud suuruses.

Kui ettevõte ületab kasumi (või toodangu realiseerimise) plaani ja netorentaabluse taseme, tehakse tootmise arendamise fondi täiendavaid kasumieraldisi.

Nende eraldiste suurus plaanilise näitaja ületamise (kõrgenemise) iga protsendi eest määratakse normatiivide kohaselt, mida on vähendatud vähemalt 30%, võrreldes vastavate normatiividega, mis on plaanis ette nähtud kasumi (või toodangu realiseerimise) ja netorentaabluse taseme kasvult; täiendavaid eraldisi võib teha saadud üleplaanilise kasumi piires.

Kasumi (või realiseerimise) plaani, tähtsamate toodanguliikide plaani mittetäitmisel, samuti plaanilise netorentaabluse taseme alanemisel vähendatakse kasumieraldisi nimetatud fondi. Finantsplaanis ettenähtud tootmise arendamise fondi vähendamise summad määratakse kasumi (või toodangu realiseerimise) plaani mittetäitmise ja plaanis kinnitatud netorentaabluse taseme alanemise iga protsendi eest normatiivide kohaselt, mida on suurendatud vähemalt 30%, võrreldes normatiividega, mis on aluseks aasta tootmise arendamise fondi moodustamisel.

Kasumi (või realiseerimise) ja tähtsamate toodete nomenklatuuri plaani ületamisel või alatäitmisel ja netorentaabluse plaanilise taseme suurenemisel või alanemisel arvestatakse tootmise arendamise fondi eraldiste suurendamise või vähendamise ulatuse määramisel ka kasumi erikaalu vastaval perioodil.

Tootmise arendamise fondi eraldise normatiivide vähendamise või suurendamise määrad kinnitatakse ministeeriumide ja keskasutuste poolt.

Täiendavad kasumieraldised (eraldiste vähendamine) tootmise arendamise fondi kehtestatakse protsentides plaanilisest tootmispõhifondide aasta keskmisest maksumusest.

Juhul kui eelmistes kvartalites tehtud eraldised ületavad kogu aruandeperioodi arvestusliku summa, tuleb sellesse fondi tehtavate eraldiste summat vastavalt korrigeerida.

Minimaalsed kasumieraldised tootmise arendamise fondi ei või olla väiksemad kui 40% plaanis määratud summast.

87. Tootmise arendamise fondi arvestatav amortisatsioon

eraldatakse kinnitatud protsendi ulatuses üheaegselt põhifondide täielikuks taastamiseks määratud amortisatsioonieraldistega. Täiendus, mis läheb tootmise arendamise fondi väljalangevate ja liigsete varade realiseerimisest, arvestatakse nimetatud varade realiseerimisest laekuvate vahendite ulatuses, kusjuures võetakse arvesse materiaalsete väärtuste sissetulekut, mis saadakse seadmete demonteerimisest ja hoonete ning ehitiste lammutamisest, ja arvatakse maha nende likvideerimise kulud.

Tootmise arendamise fondi vahendite jäägid lähevad üle järgmisele aastale ja neid ettevõttelt ära ei võeta.

Tootmise arendamise fondi vahendid kantakse ettevõtte poolt üle ja hoitakse Riigipangas eriarvel. Tootmise arendamise fondi vahendeid kasutatakse õiendite alusel, mille ettevõte esitab Riigipanga asutustele (õiendil näidatakse ettevõttele vajalike vahendite summa ja kasutamise eesmärk), ehitus-montaažitööde korral aga — ettevõtte direktori poolt kinnitatud eelarve projekti dokumentide alusel.

Uue tehnika juurutamise fondi vahendite kasutamise kord

88. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtted võivad uue tehnika juurutamise fondi vahendite arvel paralleelselt uut liiki toodangu tootmise ettevalmistamise plaaniliste kuludega enne seeriaviisilise väljalaske algust teha ka:

ühekordseid lisakulutusi valmistoodete kvaliteedi parandamiseks ning kasutusaja ja töökindluse suurendamiseks;

üksikute juurutatavate toodete massi- või seeriatootmise esimese aasta suurendatud kulutusi, kusjuures juurutamise fondi vahendite arvel üksiktellimuste korras valmistatavate toodete kulusid ei kaeta.

Esimese aasta suurendatud kulutused tuleb määrata toodete massi- või seeriatootmise esimese aasta plaanilise omahinna ja nende toodete hinna kinnitamisel võetud omahinna vahena.

Ministeeriumid peavad eraldama uuele süsteemile üleviidavatele ettevõtetele uue tehnika juurutamise fondist ülalnimetatud lisakulutusteks vastavad vahendid.

89. Kerge-, toiduainete, liha- ja piimatööstuse ettevõtetes kaetakse uut ja parendatud liiki toodete juurutamise ning selle eest töötajate ergutamise lisakulutused uute ja parendatud kvaliteediga rahvatarbekaupade väljalaskmise juurutamise fondi arvel, mis moodustatakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 31. detsembri määrusele nr. 1141.

Fondimaks

90. Tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maks (fondimaks) kehtestatakse selleks, et tõsta ettevõtte huvi tootmispõhifondide ja käibevahendite kasutamise süstemaatilise parandamise vastu.

91. Tööstusharude (alltööstusharude) üleminekul uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile kehtestavad NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoniga 1967. a. fondimaksu normid reeglina 6% ulatuses ja üksikutele eriti madala netorentaabluse tasemega tööstusharudele — 3% tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksumusest.

Tööstusharudes (alltööstusharudes), kus fondimaksu norm on 6%, võivad ministeeriumid ja keskasutused, arvestades rentaabluse taset, erandjuhtudel kehtestada üksikutele ettevõttegruppidele fondimaksu normiks 3%.

Ettevõtted, millel 3%-lise fondimaksu kehtestamisel ei piisa kasumit majandusliku ergutamise fondi moodustamiseks, samuti plaanilise kahjumiga ettevõtted, vabastatakse fondimaksust.

Fondimaksu normid kehtestatakse stabiilsetena mitmeks aastaks.

92. Plaanilistes arvestustes lähtutakse tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite aasta keskmise maksumuse määramisel:

tootmispõhifondide aasta keskmisest plaanilisest maksumusest (maha arvamata kulumist)[1];

oma käibevahendite aasta keskmistest normatiividest.

93. Tegeliku maksu suuruse arvutamisel võetakse aluseks:

tootmispõhifondide aasta keskmine aruandeline maksumus;

tegutsevate ettevõtete panga poolt krediteerimata ülesseadmata seadmete varude aasta keskmine üleplaaniline maksumus;

panga poolt krediteerimata kaubalis-materiaalsete väärtuste varude aasta keskmine tegelik maksumus.

Panga poolt krediteerimata kaubalis-materiaalsete väärtuste tegelike varude suurus määratakse korras, mis on toodud metoodiliste juhendite punktis 25. Seejuures vähendatakse kaubalis-materiaalsete väärtuste tegelikku normeeritud maksumust kogu hankijatele aktseptitud arvete järgi võlgnevuse võrra, mille maksetähtaeg on ees, ja mittefaktureeritud hangete summa võrra.

94. Plaanilistes arvestustes ja tegeliku fondimaksu määramisel tuleb arvestada seda, et:

---

[1] Rendile antud tootmispõhifondide maksu võetakse ettevõttelt, kelle bilansil need fondid on.

a) maksu ei võeta kahe aasta jooksul tootmispõhifondide eest, mis on loodud tootmise arendamise fondi arvel, ja kuni laenu kustutamiseni fondide eest, mis on soetatud pangalaenuga;

b) maksust vabastatakse uued ettevõtted, samuti tegutsevad ettevõtted käikuantud uute tsehhide tootmisfondide ja suurte tootmisseadmete (määratakse ministeeriumide poolt) osas tootmisharu juhenditega kindlaksmääratud tootmisvõimsuse juurutamise ajaks;

c) maksust vabastatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude otsuse kohaselt konserveeritud põhifondid;

d) fondimaksu ei võeta ehitustelt, mis on määratud õhu ja vee puhastamiseks kahjulikest tootmisjäätmetest, ja haljasaladelt, mida arvestatakse ettevõtte põhivahendite bilansi koosseisus.

Peale selle võivad NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga vabastada fondimaksust üksikuid põhifondide liike. Neid soodustusi võidakse rakendada järgmistele põhifondidele:

a) uutele käikuantavatele põhifondidele tingimusel, et planeeritaval perioodil antakse käiku ja juurutatakse lühikese aja jooksul suures ulatuses vastavaid tootmisvõimsusi;

b) ettevõtete katsetehastele (tsehhile, osakonnale, seadmele), mis teenindavad tööstusharusid;

c) ettevõtte konstrueerimis- ja projekteerimisbüroode ning teadusliku uurimise laboratooriumi hoonetele ja seadmetele;

d) välistele kanalisatsiooniseadmetele, mis arvestatakse ettevõtte bilansil.

95. Fondimaksud kantakse iga kuu riigieelarvesse, lähtudes tootmispõhifondide ja käibevahendite maksumusest kuu alguses. Kuu maksu norm on üks kaheteistkümnendik aastanormist.

Ettevõtted, kellel on suuri kõikumisi kvartali (kuu) kasumis või tootmispõhifondide ja käibevahendite kvartali keskmises maksumuses, võrreldes aasta keskmise maksumusega, arvestavad kuu fondimaksu kasumi järgi summast, mis on aasta kasumist (välja arvatud kasum, mis plaani järgi suunatakse majandusliku ergutamise fondi) kvartaliplaaniks ette nähtud, määratakse tootmisfondide maksu kvartali määr; kvartali fondimaksu norm määratakse kvartali plaanilise maksu protsendilise suhtena kvartali keskmisse tootmispõhifondide ja käibevahendite maksumusse.

Fikseeritud maksed

96. Fikseeritud maksed riigieelarvesse määratakse ettevõtetele, kellel eriti soodsate looduslike ja transporditingimuste või muude tootmis-tehniliste tingimuste tõttu, mis ei sõltu nende

tegevusest, on diferentsiaalset puhastulu või kellel rentaablus on kõrgem tööstusharu keskmisest, kui nende ettevõtete suhtes ei rakendata arvestushindu. Fikseeritud maksete sisseviimine ei või alandada ettevõtte materiaalset huvi tehnilise taseme tõstmise ja töö parandamise vastu.

Fikseeritud maksed kantakse riigieelarvesse kasumi arvel. Kaevandava tööstusharu ettevõtted kannavad fikseeritud (rendi-) maksed reeglina kindlas summas toodanguühikult, töötleva ja ümbertöötava tööstusharu ettevõtted kannavad fikseeritud maksed protsentides realiseeritud toodangu maksumusest hulgihindades või kindlates summades.

Fikseeritud maksete suuruse kindlakstegemine ja nende maksete riigieelarvesse kandmine toimub korras, mis on kehtestatud «Fikseeritud maksete eelarvesse kandmise juhendis» (kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1966. a. 11. novembri määrusega nr. 870).

Kasumi jaotamine

97. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete plaanilise kasumi jaotavad ettevõtted järgmiselt:

a) esmajärjekorras kantakse riigieelarvesse fondimaks ning fikseeritud maksed, samuti makstakse pangalaenude protsendid;

b) seejärel suunatakse kasum materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi;

c) ülejäänud kasumit kasutatakse järgmisteks otstarveteks:

tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks ja tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks antud pangalaenu kustutamiseks;

pangalaenude kustutamiseks, mis on välja antud rahvatarbekaupade tootmise suurendamise kuludeks tootmise arendamise fondi mittepiisavuse korral;

uue toodangu väljalaskmise, kvaliteedi tõstmise, toodete töökindluse ja kasutusea tõstmise abinõudeks tehtud pangalaenude võlgnevuse ülemineva jäägi kustutamiseks;

omakäibevahendite juurdekasvu, elamu-kommunaalmajanduse ekspluatatsiooni kahjumite, kultuur-elukondlike asutuste ning pioneerilaagrite majandamise kulude ja teiste kulutuste finantseerimiseks plaanis ettenähtud summade piires;

ettenähtud korras ministeeriumide ja keskasutuste reservi moodustamiseks, et anda finantsabi ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele;

kõrgematele organisatsioonidele kasumi ümberjaotamise korras plaanis ettenähtud summade piires;

muuks otstarbeks NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustes kehtestatud korras ja suuruses;

d) üldise kasumi summa ja ülalloetletud maksete ning eraldiste, samuti teiste, ettevõtte finantsplaanist tulenevate plaaniliste kulude katmiseks kasutatava kasumiosa vahe suunatakse vaba kasumijäägina riigieelarvesse.

Kasumi jaotamisel tuleb arvestada, et tootmisjäätmetest valmistatud rahvatarbekaupadest saadud kasum, samuti tarbekeemia toodangu uute liikide ja tööstusliku tähtsusega, mittestandardsest naha, kasukanaha ja karusnaha toorainest valmistatud rahvatarbekaupade realiseerimisest ning uute kultuur-elukondlike ja elutarbelise tähtsusega kaupade väljalaskest saadud kasum (kui see ei ületa 15% eraldi iga toote täisomahinnast) eraldatakse plaanilisest ja tegelikust bilansilisest kasumist ning kasutatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustega kehtestatud korras. Peale selle eraldavad ettevõtted osa kasumist (NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsusega kehtestatud korras ja suuruses) eriotstarbeks, näiteks osa piima normaliseerimise kasumist — lasteasutustes ja kooli einelaudades laste toitlustamise parandamiseks ning piimatööstuse ettevõtete laiendamiseks; osa loomade nuuma, nuumkarjatamise ja juurdekasvu kasumist — loomakasvatushoonete, elamute ja silohoidlate ehitamiseks jne.

98. Ettevõtte üleplaanilist kasumit kasutatakse:

riigieelarvesse fondimaksuna ja fikseeritud maksetena, samuti pangalaenu protsentide maksmiseks;

täiendavateks eraldisteks materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi vastavalt ettevõtte töötulemustele ja kehtivatele normatiividele;

elamu-kommunaalmajanduse ekspluateerimise üleplaaniliste kahjumite ja kultuurhariduslike asutuste ning pioneerilaagrite ülalpidamise üleplaaniliste kulude katmiseks;

sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks;

ettevõtte omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks saadud pangalaenu võlgnevuse katteks;

tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks antud pangalaenude kustutamiseks, tootmis-finantsplaani täitmise käigus saadud pangalaenude kustutamiseks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks, samuti uue toodangu väljalaske, kvaliteedi tõstmise ning töökindluse ja kasutusaja pikendamiseks;

muuks otstarbeks NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsuste kohaselt.

Üleplaanilise kasumi üldsumma ning nimetatud maksete ja eraldiste vahe suunatakse riigieelarvesse üleplaanilise kasumi vaba jäägi maksuna.

99. NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel on õigus NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1966. a. 22. jaanuari määruse

nr. 55 kohaselt eraldada uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud alluvatele ettevõtetele vahendeid sotsialistliku võistluse tulemuste järgi preemiate väljamaksmiseks antud ministeeriumi teiste ettevõtete üleplaanilise kasumi vaba jäägi arvel, kui ettevõtetel endil ei piisa üleplaanilist kasumit.

100. Kasumiplaani mittetäitnud ettevõtted jaotavad tegelikult saadud kasumi järgmiselt. Esmajärjekorras kantakse kasumist riigieelarvesse fondimaks ja fikseeritud maksed ning makstakse ära pangalaenude protsendid. Pärast nimetatud maksete tasumist tehakse kindlaksmääratud suuruses eraldised materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi.

Kasumi ülejäänud osa jaotatakse ettevõtte muude plaaniliste kulude ja eelarvesse kandmisele kuuluva kasumi vaba jäägi vahel ettevõtte finantsplaanis kindlaksmääratud proportsioonides.

Krediteerimine ja arveldused

101. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidavatele ettevõtetele annab NSV Liidu Riigipank laene vastavalt krediidiplaanidele järgmisteks tootmis- ja käibeplaanide täitmisel tekkivateks vajadusteks:

kaubalis-materiaalsete väärtuste hooajalised ja muud ülenormatiivsed varud, mis on tekkinud tootmis- ja toodangu realiseerimise plaanidest;

tootmise ja toodangu varumise hooajalised kulud;

uue tehnika juurutamiseks ja tootmistehnoloogia parandamiseks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks ja organiseerimiseks ning kvaliteedi parandamiseks ja elanikkonna paremaks teenindamiseks tehtud kulud;

arveldusteks toodangu hankijatega arveldusdokumentide tagamisel lähetatud kaupade ja osutatud teenuste eest ja muudeks arveldustega seotud vajadusteks;

ettevõtete omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks;

muudeks tootmise ja kaubakäibe käigus tulenevateks vajadusteks, mis on kehtiva seadusandlusega ette nähtud.

102. Mittehooajaliste tööstusharude ettevõtteid krediteeritakse peamiselt materiaalsete väärtuste käibe järgi ja töötasu kulutuste alal. Üleviimine käibe järgi krediteerimisele toimub ettevõtte nõusolekul.

Ettevõtte käibe järgi krediteerimise kontrollarvud määratakse laenuga asendatavate omakäibevahendite ulatuses. Laen kehtestatakse protsentides omakäibevahendite, tootmisvarude, lõpetamata toodangu ja valmistoodangu normatiividest.

103. Lisaks loetletud krediteerimisobjektidele antakse ettevõtetele laene:

uue toodangu väljalaskmise, toodete kvaliteedi ja töökindluse, samuti kasutusaja pikendamise abinõudeks — tähtajaga kuni 1 aasta, tingimusel, et selle tähtaja jooksul kustutatakse laenud selle toodangu realiseerimisest saadava kasumi arvel;

tooraine, materjalide, pooltoodete ja lõpetamata toodangu ülenormatiivsete varude tagamisel ning tulevaste perioodide kuludeks (arvatakse antud kalendriaastal väljastatava toodangu omahinda), mis tekivad üleminekul uue toodangu ja parandatud kvaliteediga toodete väljalaskmisele, — tähtajaga kuni 1 aasta.

104. Tootmise arendamise fondi vahendite mittepiisavuse korral annavad Riigipank ja Ehituspank ettevõtetele uue tehnika juurutamise, mehhaniseerimise ja tootmistehnoloogia parandamise, seadmete uuendamise, tootmisprotsesside automatiseerimise, seadmete moderniseerimise ja muude abinõude rakendamiseks tootmise tehniliseks täiustamiseks ja paremaks organiseerimiseks laenu tähtajaga kuni 6 aastat, arvates esimese laenu väljaandmise päevast. Laenu andmise küsimuse otsustamisel arvestatakse kulutuste tasuvust kehtestatud tähtaja piires kasumi (säästu) arvel, mida saadakse krediteeritavate abinõude rakendamisest ja 50% rahvatarbekaupade realiseerimisest laekuvast käibemaksust.

Laenud, mis on antud uue tehnika juurutamiseks ja muudeks tehnilise täiustamise abinõudeks, kustutatakse tootmise arendamise fondi vahendite arvel.

Laenud, mis on antud rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks, kustutatakse tootmise arendamise fondi vahendite arvel, selle fondi ebapiisavuse korral aga kasumi (säästu) ja nimetatud kaupade realiseerimisest saadud käibemaksu arvel 50% ulatuses.

NSV Liidu Ehituspangal on õigus sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi vahendite mittepiisavuse korral anda uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtetele laenu elamute ja kultuur-elukondliku tähtsusega objektide ehitamiseks (kui ehituse alguseks on vahendeid vähemalt 50% ehituseks vajalikest vahenditest) laenu kustutamise tähtajaga kuni 2 aastat vahendite arvel, mis laekuvad sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi.

105. Ettevõtetelt laenuprotsentide tasumiseks summade määramisel lähtutakse järgmistest ajutistest protsendimääradest;

laenud teelolevate arveldusdokumentide tagamisel, akreditiivide ja erikontode avamiseks, limiteeritud tšekiraamatute ostmiseks ja kontraheerimislepingute järgi kolhoosidele avansside andmiseks — 1% aastas;

laenud hooajaliste ülenormatiivsete kaubalis-materiaalsete väärtuste varude tagamisel ja hooajalisteks tootmiskuludeks, uue

tehnika juurutamiseks ja tootmistehnoloogia parandamiseks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks ja nende kvaliteedi parandamiseks, uue toodangu väljalaskmise, toodete kvaliteedi ja töökindluse suurendamise ning kasutusaja pikendamise abinõudeks ja arvelduskrediitide alal — 2% aastas;

mittehooajaliste ülenormatiivsete kaubalis-materiaalsete väärtuste varude (mille tekkimine on plaanis ette nähtud) laenud ja tööstusettevõtte käibelaenud kehtestatud kontrollarvu ületava võlgnevuse osas, ajutisteks vajadusteks antavad laenud ja kõik muud käesolevas punktis nimetamata laenud vastavalt fondimaksu tasemele. Ettevõttelt ei nõuta protsente käibelaenude kasutamise eest summas, mis katab omakäibevahendeid;

materiaalsete väärtuste tagamisel Riigipanga poolt erandina antavad laenud töötasude väljamaksmiseks, omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks, samuti majandusorganite nõudmiste ühekordseks tasaarvelduseks antavad pikendatud arvelduskrediidid — võrreldes fondimaksuga suurendatud 1% võrra aastas;

viitlaenud — võrreldes fondimaksuga suurendatud 2% võrra aastas.

Ehituspanga laenude kasutamisel elamute ja kultuur-elukondliku tähtsusega objektide ehitamiseks kehtestatakse järgmised protsendimäärad:

esimese aasta eest — 1%, teise aasta eest — 2%, viitlaenude eest aga — 6% aastas.

106. Ostjate poolt arveldusdokumentide tasumine toodangu eest, mille on lähetanud uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtted, toimub hanke põhimääruste ja eritingimuste ning organisatsioonide vahel sõlmitud lepingute ja Riigipanga poolt kehtestatud sularahata arvelduste eeskirjade kohaselt.

Laene antakse nende arveldusdokumentide tasumiseks üldistel alustel.

Kui uuele süsteemile üleviidud ettevõtetelt saadavat toodangut (teenuseid) kasutavatel isemajandavatel ettevõtetel, ehitustel, töövõtu-, varustus-turustus- ja muudel organisatsioonidel tekivad ajutised rahalised raskused, annavad Riigipank ja Ehituspank neile lühiajalist (kuni 30 päeva) laenu arveldusteks hankijatega nende poolt hangitud tooraine, materjalide, seadmete ja teenuste eest laenude kustutamise sellises järjekorras, mis on kindlaks määratud maksetele materiaalsete väärtuste eest. Nimetatud laene võib anda ka siis, kui kuni 30-päevase tähtajaga laenude osas esineb viitvõlgnevust.

Neil juhtudel, kui uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete toodangut ostvaid ettevõtteid krediteeritakse Riigipangas erilaenukontode järgi või kui nad teevad arveldusi detsentraliseeritud tasaarvlemiste korras,

antakse neile ostjatele laene erilaenukontolt ja arveldusteks tasaarvlemise korras ka siis, kui kuni 30-päevase tähtajaga laenude osas esineb viitvõlgnevust.

Ostjate poolt nimetatud ettevõtete toodangu eest tasumiseks laenu kasutamisel tuleb kõigile arvetele, maksenõuetele ja teistele arveldusdokumentidele teha märge «õigus laenu saamiseks», mis tõendab hankijaettevõtte üleviimist uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile.

Analoogiline märge tehakse ka ostja poolt väljakirjutatavatele dokumentidele, kui ostjad arvestavad vahendeid uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud hankijaettevõttele.

NSV Liidu Ehituspank annab ehitustele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele laenu seadmete eest maksmiseks vastavalt ehituste finantseerimise eeskirjadele.

Tsentraliseeritud kapitaalmahutuste pikaajaline krediteerimine

107. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks tehakse kapitaalmahutusi tsentraliseeritud plaani järgi omavahendite arvel (amortisatsioonieraldised ja kasum), nende vahenditega mittekaetavas osas aga — NSV Liidu Ehituspanga laenu arvel. Ettevõtte rekonstrueerimine riigieelarve vahendite arvel toimub ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal.

Tööstusharude uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimisel võib plaanilisi tsentraliseeritud kapitaalmahutusi uute ettevõtete ehitamiseks, kapitaalmahutuste viieaastase tasuvusajaga, arvates käikuandmise momendist, teha NSV Liidu Ehituspanga laenu ja ettevõtte finantsplaanis selleks otstarbeks ettenähtud tööstuse omavahendite arvel.

Selleks otstarbeks laenu suuruse määramisel lähtutakse plaanis kindlaksmääratud tsentraliseeritud kapitaalmahutustest, millest arvatakse maha omavahendite maksed panka.

Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtetele tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimise plaanis ettenähtud eelarvelised assigneeringud asendatakse nende ettevõtete omavahenditega, neil juhtudel aga, kui omavahendeid ei piisa — NSV Liidu Ehituspanga laenuga.

Neil juhtudel, kui uute ettevõtete ehitamise kulude tasuvusaeg on üle 5 aasta, finantseeritakse nende ettevõtete ehitamist riigieelarve vahendite, kasumi ja amortisatsioonieraldiste selle osa arvel, mis suunatakse põhifondide täielikuks taastamiseks finantsplaanis ettenähtud ulatuses.

108. Krediteerimine toimub kehtivas korras kinnitatud kapi-

taalehituse plaanide, projektide ja eelarvete, tiitelnimekirjade, ehitusesiseste tiitelnimekirjade ja laenu aastalimiitide alusel.

109. Laenu kustutamise tähtaja määramisel lähtutakse kulude tasuvusajast projektülesande tehnilis-majandusliku osa andmete alusel koostatud arvestuste järgi.

Töötavate ettevõtete rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks või uute ettevõtete ehitamiseks tsentraliseeritud kapitaalmahutuste plaani järgi saadud laen kustutatakse kasumi ja põhivahendite täielikuks taastamiseks kuluvate amortisatsioonieraldiste osa arvel (peale tootmise arendamise fondi suunatavate eraldiste). Laenu kustutamist kasumi arvel alustatakse järgnevast kvartalist pärast normatiividega kindlaksmääratud ekspluatatsiooni antud võimsuste juurutamise tähtaega, normatiivide puudumisel — ministeeriumi poolt kehtestatud tähtaegade piires, amortisatsioonieraldiste arvel aga — ettevõtete või üksikute objektide (mis alustasid projektis ettenähtud toodangu väljalaskmist töötavates ettevõtetes) ekspluatatsiooni andmisele järgnevast kuust.

110. Laenude kasutamise eest maksavad ettevõtted NSV Liidu Ehituspangale tähtajaliselt laenult 0,5% aastas ja viitlaenult 1,5% aastas. Ettevõtte rekonstrueerimise ja laiendamise ennetähtaegsel lõpetamisel alandatakse laenu kasutamise protsente.

Saadud laenuvõlgnevus kustutatakse kohustustes kindlaksmääratud tähtaegadel koos kasumi arvel vastavate protsentide maksmisega.

111. Pikaajalise laenu saamiseks esitavad ettevõtted pangale «Ehituse finantseerimise eeskirjades» ettenähtud dokumendid, samuti kohustuse kogu krediteerimise ajaks ja laenu kustutamise tähtaegade arvestuse.

Väljavõte

UUELE PLANEERIMISE JA MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMILE ÜLEVIIDUD ETTEVÕTETE TÖÖ KOHTA JA ABINÕUDE KOHTA TÖÖSTUSHARUDE EDASISEKS ÜLEVIIMISEKS UUELE SÜSTEEMILE[1]

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 5. septembri määrus nr. 357 (ENSV ÜVT 1967, nr. 40, art. 326).

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 10. augusti 1967. a. määrusele nr. 774 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kehtestada, et vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ning kohaliku alluvusega ettevõtete üleviimist uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile aastatel 1967—1968 teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu vastavalt NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni poolt heaks kiidetud metoodilistele juhistele ja selle komisjoni poolt kindlaksmääratud lähtenormidele majandusliku stimuleerimise fondide moodustamiseks.

Nimetatud ettevõtete uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimise organisatsioonilised plaanid kinnitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

2. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel tõhustada ettevõtetes tööd teaduslik-tehnilise progressi kiirendamiseks, põhifondide ja tootmisvõimsuste täielikumaks kasutamiseks, tööviljakuse kasvutempo kiirendamiseks, toodangu kvaliteedi parendamiseks, tarbekindluse tõstmiseks ja kasutamisea pikendamiseks ning töö- ja materjalikulude vähendamiseks tootmises. Selleks:

1) organiseerida ettevõtetes tootmise arendamise fondi efektiivne kasutamine uue tehnika juurutamiseks, mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks, seadmete uuendamiseks ja teiste abinõude

[1] Vt. ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1968. a. 9. detsembri määrust nr. 413 «Tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uue süsteemi rakendamise praktika parendamise abinõude kohta» (ENSV ÜVT 1968, nr. 52, art. 414).

ellurakendamiseks, mis tagavad tootmisvõimsuste pideva suurendamise väiksemate kulutustega, võrreldes nende kulutustega, mis on vajalikud uusehitusteks, ning tagada, et sellel alusel väheneb vajadus luua uusi tootmisvõimsusi tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel;

2) ellu rakendada abinõud ettevõtete ja tsehhide spetsialiseerimiseks, tehnoloogiliste protsesside parendamiseks, töö teadusliku organiseerimise laialdaseks juurutamiseks, toodete töömahukuse maksimaalseks vähendamiseks, samuti tootmise juhtimise struktuuri täiustamiseks, et toodangu edasine suurendamine tegutsevates ettevõtetes tagataks peamiselt tööviljakuse kasvu arvel;

3) tagada materiaalse ergutamise fondi vahendite kõige otstarbekam kulutamine, et suurendada kõigi kategooriate töötajate huvi tootmise rentaabluse tõstmise vastu ja vältida mittevastavust töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele makstavate preemiate määrades;

4) teostada kontrolli sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi õige kasutamise üle.

3. Eesti NSV Ministrite Nõukogu Materiaal-Tehnilise Varustuse Peavalitsusel, Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel tagada defitsiitsete toodanguliikide ja rahvatarbekaupade üleplaaniliseks väljalaskmiseks vajalike materiaalsete ressursside eraldamine ettevõtetele.

4. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel:

1) välja töötada ja esitada 1. novembriks 1967. a. Eesti NSV Riiklikule Plaanikomiteele ettepanekud tootmisharulise planeerimise ja tööstusettevõtete juhtimise edasise täiustamise kohta väikeste ettevõtete ühendamise või spetsialiseerimise, samuti — kus see on vajalik — tootmiskoondiste moodustamise baasil, aga ka isemajandamise rakendamise baasil ministeeriumide koondistes ja tootmisharulistes allüksustes;

2) pidevalt abistada ettevõtteid progressiivsete tehasesiseste isemajandussüsteemide ja tootmise operatiivse planeerimise süsteemide väljatöötamises, tõmmates sellele tööle laialdaselt kaasa teadusliku uurimise instituute ja tootmisharude majanduslaboratooriume;

3) ettevõtete üleviimisel uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile varustada nad täielikult käibevahenditega, aga nende ettevõtete osas, kes on varem üle viidud uuele süsteemile, kusjuures neil oli käibevahendite puudus, koos nendega välja töötada abinõud, mis tagavad nende ettevõtete tegevusest mitteolenevatel põhjustel tekkinud käibevahendite-puuduse katmise;

4) õigeaegselt asendada uuele süsteemile üleviidud ja üleviidavate ettevõtete osas eelarvelised assigneeringud, mis eraldatakse tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks,

nende ettevõtete omavahenditega, puuduvas osas aga — pikaajalise pangakrediidiga;

5) organiseerida uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtetes ehituseks vajalike omavahendite mobiliseerimine, silmas pidades, et uutes tingimustes on omavahendid tegutsevates ettevõtetes peamine allikas ehituse finantseerimiseks, mis plaanis on ette nähtud tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel.

7. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et:

1) NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel on lubatud tööstusharude üleviimisel uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile määrata kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoniga kindlaks kasumist majandusliku stimuleerimise fondidesse tehtavate eraldiste tootmisharunormatiivid ja nende põhjal ka nimetatud fondidesse suunatavate kasumieraldiste grupinormatiivid (üksikutel erandjuhtudel ka individuaalsed normatiivid). Materiaalse ergutamise fondi ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi suunatavate kasumieraldiste normatiivid peavad olema kooskõlastatud ka vastavate ametiühingute keskkomiteedega;

2) NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 punktide 16, 17, 21, 28, 29 ja 37 täiendamiseks on kehtestatud, et:

materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi suunatakse kasumieraldisi igas kvartalis, lähtudes toodangu realiseerimise (kasumi-), rentaabluse ja tähtsamate toodanguliikide tootmise (materiaalses väljenduses) plaanide täitmise andmetest, mida arvestatakse kasvava kokkuvõttena töö algusest vastaval aastal uue süsteemi järgi (kvartal, poolaasta, üheksa kuud, aasta);

NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused, liiduvabariikide ministrite nõukogud ja ettevõtete juhtijad esitavad ühel ajal aastaplaanide projektidega vastavatele organitele tootmise arendamise fondi ning sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi kavandatavate suuruste arvutused, samuti nende fondide kasutamiseks vajalike materiaalsete ressursside ning tööettevõtu korras tehtavate ehitus- ja montaažitööde ning projekteerimis- ja uurimistööde mahtude arvutused.

NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustuse Komiteele on tehtud ülesandeks ette näha rahvamajandusplaanide projektides nimetatud fondide vahendite arvel rakendatavate abinõude tagamine materiaalsete ressurssidega, samuti ette näha tööettevõtuning projekteerimis- ja uurimistööde plaanides vastavad ülesanded ehituse ja projekteerimise osas;

NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad diferentseerida (suurendada või vähendada) üksikute ettevõtete osas amortisatsioonifondist tootmise arendamise fondi suunatavate eraldiste normatiive kuni 50 protsendi piires ministeeriumile (keskasutusele) selleks otstarbeks ettenähtud vahenditest;

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeerium võivad üksikutel juhtudel lubada NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel ning liiduvabariikide ministrite nõukogudel nende palvel suunata tootmise arendamise fondi vähem kui 30 protsenti amortisatsioonieraldistest, mis on määratud põhifondide täielikuks taastamiseks;

maksu tootmispõhifondide eest ei võeta:

ekspluatatsiooni antavate uute suurte tootmisseadmete maksumuselt — tootmisharunormatiivides nende võimsuste kasutuselevõtmiseks ettenähtud aja jooksul;

NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude otsusel konserveeritud põhifondide maksumuselt;

vee- ja õhubasseini kahjulikest tootmisjäätmetest puhastamiseks ettenähtud ehitiste maksumuselt;

töökaitse ja tööstustervishoiu parendamist tagavate ehitiste ning seadmete maksumuselt;

ettevõtte bilansis olevate haljasalade maksumuselt.

NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga vabastada tootmispõhifondide eest võetavast maksust ka ettevõtete bilansis olevaid kogu tootmisharule, teadusliku uurimise laboratooriumidele, konstrueerimis- ja projekteerimisbüroodele töid tegevate katsetehaste põhifonde, samuti väliskanalisatsiooniehitiste põhifonde;

hüvitusi ettevõtete töötajatele aasta töötulemuste eest toodangu realiseerimise (või kasumi) aasta-plaaniülesannete ja tootmise rentaabluse aasta-plaaniülesannete mittetäitmisel makstakse alandatud määrades, materiaalse ergutamise fondi piires, mis on välja arvutatud kehtivate normatiivide järgi aasta töötulemuste alusel, kusjuures arvatakse maha aasta jooksul tehtud väljamaksed;

materiaalse ergutamise fondi võidakse kasutada töötajate premeerimiseks tehasesisese sotsialistliku võistluse tulemuste järgi;

3) uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete kollektiivide premeerimine üleliidulise ja vabariikliku sotsialistliku võistluse tulemuste järgi toimub ettevõtte üleplaanilise kasumi arvel, nende vahendite mittepiisamisel aga — ettevõtte kasumi vaba jäägi arvel;

4) uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidavate plaanilist kahjumit andvate ettevõtete ja väikese rentaablusega ettevõtete (kelle kasum ei taga plaaniliste

kulude katmist) tsentraliseeritud kapitaalmahutusi finantseeritakse amortisatsioonieraldistest, mis on ette nähtud põhifondide täielikuks taastamiseks (välja arvatud nende eraldiste osa, mis suunatakse tootmise arendamise fondi), ettevõtte, koondise, valitsuse ja ministeeriumi (keskasutuse) kasumist ning teistest omavahenditest, kui aga nendest vahenditest ei piisa — riigieelarvest assigneeritud summadest;

5) muudatusi rahvamajandusplaani näitajates ja finantsplaanides seoses täiendavate kohustuste võtmisega ettevõtete (tootmisharude) poolt nende uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimisel teevad NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud kooskõlastatult vastavalt NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga;

6) NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Komiteele Üleliidulise Ametiühingute Keskнõukogu osavõtul on tehtud ülesandeks korraldada aastatel 1967—1968 mitme tööstusharu ettevõtetes, nende iseärasusi arvestades, majandusliku stimuleerimise fondide (saadud kasumi üldsummast otsese eraldamise teel) moodustamise katseline kontroll.

MAJANDUSE JUHTIMISE ORGANID

NSV LIIDU MINISTEERIUMIDE ÜLDPÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1967. a. 10. juuli määrusega nr. 640 (СП СССР 1967 г., № 17, ст. 116).

NSV Liidu ministeeriumi põhiülesanded ja töö organiseerimise peamised küsimused

1. NSV Liidu ministeerium on riigivalitsemise keskorgan, kes juhib vastavat rahvamajandusharu.

NSV Liidu ministeerium vastutab partei, riigi ja rahva ees rahvamajandusharu olukorra ja edasiarendamise, tootmise, teaduslik-tehnilise progressi, tehnilise taseme ja väljalastava toodangu kvaliteedi eest ning riigi vajaduste täielikuma rahuldamise eest rahvamajandusharu kõigi toodanguliikide järele.

2. NSV Liidu ministeeriumi põhiülesanded on:

talle usaldatud rahvamajandusharu kui riigi rahvamajanduse koostisosa igakülgse arengu, tootmise arendamise ja tööviljakuse kasvu kiire arengutempo tagamine teaduslik-tehnilise progressi baasil eesmärgiga täielikumalt rahuldada rahvamajanduse ja riigikaitse vajadusi kõigi toodanguliikide järele;

riiklike plaaniülesannete täitmine ja riiklikust distsipliinist range kinnipidamise tagamine;

ühiskondliku töö minimaalsete kulutustega kõrgekvaliteedilise toodangu valmistamise tagamine, tootmise efektiivsuse tõstmine, põhifondide, tööjõu-, materiaalsete ja finantsressursside kasutamise parendamine;

ühtse tehnikapoliitika läbiviimine rahvamajandusharus, teaduse ja tehnika uusimate saavutuste ning eesrindlike kogemuste juurutamine ja tootmise kõrgete tehnilis-majanduslike näitajate tagamine;

kapitaalmahutuste ratsionaalne kasutamine ja nende efektiivsuse tõstmine, ehituse maksumuse vähendamine ja tähtaegade lühendamine, tootmisvõimsuste ning põhifondide õigeaegne käiku-

andmine, samuti tootmisvõimsuste kasutuselevõtmine lühikeste tähtaegade jooksul;

töö ja juhtimise teadusliku organiseerimise juurutamine, ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kvalifitseeritud kaadriga tagamine, tööliste teadmiste ja kogemuste paremaks kasutamiseks tingimuste loomine, noorte, end heast küljest näidanud spetsialistide juhtivale tööle edutamine;

tööliste ja teenistujate elamis- ning kultuur-elukondlike tingimuste parendamine, ohutute töötingimuste loomine tootmises.

3. NSV Liidu ministeerium juhib rahvamajandusharu plaanipäraselt teaduslikel alustel, arvestades NSV Liidu, liiduvabariikide ja riigi majandusrajoonide rahvamajanduse kompleksse arendamise nõudeid.

4. NSV Liidu ministeerium tagab juhtimise majanduslike ja administratiivsete meetodite õige ühendamise, selliste majanduslike hoobade, nagu kasum, hind, preemia ja krediit täielikuma kasutamise, efektiivsete juhtimissüsteemide juurutamise, kasutades elektronarvutustehnikat, juhtimise struktuuri ning organisatsiooniliste vormide täiustamise.

5. NSV Liidu ministeerium tagab leninlike printsiipide elluviimise juhtiva majandus-, inseneri- ja teadusliku kaadri valikul, edutamisel ning paigutamisel, koondab oma tähelepanu selle kontrollimisele, kuidas juhtiv kaader täidab partei ja valitsuse direktiive ning otsuseid, teeb ühiskondlike organisatsioonide osavõtul tööd kaadri kasvatamiseks kommunistliku töössesuhtumise, riiklikest huvidest ja distsipliinist range kinnipidamise vaimus, tagab ühiskondliku tootmise taseme tõstmise materiaalsete ning moraalsete stiimulite õige ühendamise ja iga töötaja vastutuse tõstmise talle usaldatud töö ning kollektiivi üldiste töötulemuste eest.

6. Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile on NSV Liidu ministeerium liiduline või liidulis-vabariiklik ning ta moodustatakse NSV Liidu Ülemnõukogu poolt.

Liiduline ministeerium juhib talle usaldatud rahvamajandusharu kogu NSV Liidu territooriumil vahetult või tema poolt loodavate organite kaudu.

NSV Liidu liidulis-vabariiklik ministeerium juhib talle usaldatud rahvamajandusharu reeglina liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide kaudu ning haldab liidulise alluvusega ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi vahetult või tema poolt loodavate organite kaudu.

7. NSV Liidu ministeerium, liiduvabariikide samanimelised ministeeriumid, neile alluvad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused moodustavad vastava ministeeriumi ühtse süsteemi.

Liiduvabariikide liidulis-vabariiklikud ministeeriumid on vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogude ja NSV Liidu samanimelise liidulis-vabariikliku ministeeriumi alluvuses. Liiduvaba-

riikide liidulis-vabariiklike ministeeriumide põhimäärused, nende ministeeriumide keskaparaadi struktuuri ja töötajate arvu kinnitavad liiduvabariikide ministrite nõukogud kooskõlastatult NSV Liidu samanimelise liidulis-vabariikliku ministeeriumiga.

8. NSV Liidu ministeerium lahendab kõiki rahvamajandusharu küsimusi talle antud õiguste piirides ning võib anda üksikute tema pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamise liiduvabariikide samanimelistele ministeeriumidele, samuti ka liidulise alluvusega ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele.

NSV Liidu ministeerium on kohustatud rangelt kinni pidama liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide õigustest, samuti «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärusega» ja muude kehtivate seadusandlike aktidega ettenähtud ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste õigustest ning igakülgselt kaasa aitama nende majandusliku iseseisvuse ja initsiatiivi arendamisele.

NSV Liidu ministeerium on oma tegevuse rahvamajandusharudevaheliste küsimuste läbitöötamisel ja otsustamisel kontaktis ning ametialases koostöös teiste ministeeriumide ja keskasutustega.

9. NSV Liidu ministeerium, kellel on juhtiv osa mitme ministeeriumi ettevõtete poolt väljalastava toodangu valmistamisel, võtab osa tema süsteemi mittekuuluvate ettevõtete poolt selle toodangu väljalaske planeerimisest ning töötab läbi nimetatud toodangu tehnilise taseme täiustamisega seotud küsimusi.

10. NSV Liidu ministeerium tagab sotsialistliku riikliku omandi kaitse ministeeriumi süsteemi ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes ning sellesse säästliku suhtumise.

11. NSV Liidu ministeerium tagab juhtimise demokraatlike aluste arendamise, loob tingimused töötajate ja ühiskondlike organisatsioonide initsiatiivi avaldamiseks ning aktiivseks osavõtuks ministeeriumi ja talle alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tegevuses tootmise täiustamisest ja puuduste kõrvaldamisest.

Tööliste ja teenistujate tööalaseid ja olustikulisi küsimusi lahendab ministeerium, arvesse võttes nõukogude ja ametiühinguorganite ettepanekuid, kehtiva seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga nende organitega ühiselt või nendega kooskõlastatult.

12. NSV Liidu ministeerium juhindub oma tegevuses NSV Liidu seadustest, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustest, NSV Liidu valitsuse määrustest ja korraldustest ning muudest normatiivaktidest, käesolevast üldpõhimäärusest, samuti antud ministeeriumi põhimäärusest, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu, ja tagab kehtiva seadusandluse õige kohaldamise ministeeriumi süsteemi ettevõtetes, organisatsioonides ning asutustes.

NSV Liidu ministeerium üldistab seadusandluse kohaldamise

praktikat talle usaldatud rahvamajandusharus, töötab välja ettepanekuid selle seadusandluse täiustamiseks ja esitab need läbivaatamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

13. NSV Liidu ministeerium organiseerib oma tööd rahvamajandusharu juhtimise kõigi küsimuste arutamise ja otsustamise kollegiaalsuse ja ainujuhtimise ühendamise alusel, määrates kindlaks ametiisikute täpse vastutuse neile usaldatud töölõigu ja kindlaksmääratud ülesannete täitmise eest.

14. NSV Liidu ministeeriumi juhib minister, kelle määrab vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile NSV Liidu Ülemnõukogu, istungjärkude vahelisel ajal aga NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium, ühes järgneva esitamisega kinnitamiseks NSV Liidu Ülemnõukogule.

NSV Liidu ministril on asetäitjad, keda määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu. Ministri asetäitjate kohustused jaotab minister.

15. NSV Liidu ministeeriumis moodustatakse kolleegium koosseisus: minister (esimees) ja ministri asetäitjad ametikoha järgi, samuti teised ministeeriumi juhtivad töötajad.

Ministeeriumi kolleegiumi liikmed kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

16. NSV Liidu minister vastutab isiklikult ministeeriumile pandud ülesannete ja kohustuste täitmise eest, määrab kindlaks ministri asetäitjate, peavalitsuste ülemate ning teiste ministeeriumi allüksuste juhatajate vastutuse astme ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tegevuse eest.

17. NSV Liidu minister annab ministeeriumi pädevuse piirides kehtivate seaduste, samuti NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste ja korralduste alusel ning täitmiseks käskkirju ja juhendeid ning juhiseid, mis on täitmiseks kohustuslikud liiduvabariikide samanimelistele ministeeriumidele, ministeeriumi süsteemi ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele, ning kontrollib nende täitmist.

NSV Liidu ministrid annavad vajalikel juhtudel ühiseid käskkirju ja juhendeid.

18. NSV Liidu ministeeriumi kolleegium oma regulaarselt toimuvatel istungitel vaatab läbi rahvamajandusharu arendamise põhiküsimusi ja muid ministeeriumi tegevuse küsimusi, arutab ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste praktilise juhtimise, täitmise kontrolli, kaadri valiku ja kasutamise küsimusi, tähtsamate käskkirjade ja juhendite projekte, kuulab ära liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide ministrite ettekandeid, ministeeriumi peavalitsuste, valitsuste ja osakondade ning ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste aruandeid.

Kolleegiumi otsused viiakse reeglina ellu ministri käskkirjaga. Lahkarvamuste korral ministri ja kolleegiumi vahel viib minister ellu oma otsuse ja kannab tekkinud lahkarvamustest ette NSV

Liidu Ministrite Nõukogule, kolleegiumi liikmed omakorda aga võivad oma arvamuse teatada NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

19. Teaduse ja tehnika arengu põhisuundade kohta ettepanekute läbivaatamiseks, teaduslikult põhjendatud ühtse tehnikapoliitika kindlaksmääramiseks rahvamajandusharus, soovituste väljatöötamiseks uusimate kodumaise ja välismaa teaduse, tehnika ning eesrindlike kogemuste kasutamiseks ja juurutamiseks tootmises moodustatakse NSV Liidu ministeeriumis nimekatest teadlastest, kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistidest, tootmisnovaatoritest, samuti teaduslik-tehniliste ühingute ja muude organisatsioonide esindajatest teaduslik-tehniline (teaduslik) nõukogu.

Teaduslik-tehnilise (teadusliku) nõukogu koosseisu ja põhimääruse kinnitab minister.

20. NSV Liidu ministeerium moodustab, reorganiseerib ja likvideerib liidulise alluvusega ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi talle kindlaksmääratud tööjõuplaani (eelarveliste assigneeringute) piirides.

Otsused ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ning likvideerimise kohta teeb NSV Liidu liidulis-vabariiklik ministeerium pärast seda, kui vajalikel juhtudel on need küsimused eelnevalt läbi vaadatud koos vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogudega.

NSV Liidu ministeerium kinnitab liidulise alluvusega ettevõtete põhikirjad ning organisatsioonide ja asutuste põhimäärused (põhikirjad).

21. NSV Liidu ministeerium moodustab ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vaheliste majanduslike vaidluste läbivaatamiseks arbitraaži. Ministeeriumi arbitraažil on õigus anda tema poolt tehtud otsuste sundtäitmiseks käskkirju. Arbitraaži põhimääruse kinnitab minister.

22. NSV Liidu ministeeriumi keskaparaadi struktuuri ja töötajate arvu kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

Ministeeriumi keskaparaadi koosseisude nimestiku, samuti ministeeriumi peavalitsuste, valitsuste ja osakondade põhimäärused kinnitab minister. Peavalitsuste, valitsuste ja osakondade põhimäärustes määratakse kindlaks nende õigused ministeeriumi pädevuse piiridest lähtudes.

Ministeeriumi peavalitsused, valitsused ja osakonnad võib minister viia isemajandamisele.

23. NSV Liidu ministeerium kutsub kehtestatud korras kokku aktiivi nõupidamisi ühiskondlike organisatsioonide osavõtul, kus kuulatakse ära ja arutatakse läbi ettekandeid partei ja valitsuse otsuste täitmise abinõudest, rahvamajandusharu arengu tähtsamad probleemid, samuti arutatakse kriitika ja enesekriitika õhkkonnas ministeeriumi ja talle alluvate ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste tegevuse parendamisega seotud küsimusi.

24. NSV Liidu ministeerium organiseerib töötajate kirjade (avalduste ja kaebuste) õigeaegset ning tähelepanelikku läbivaatamist, et saavutada neis kirjades püstitatud küsimuste õiget lahendamist, samuti võtab tarvitusele abinõud puuduste kõrvaldamiseks ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tegevuses, millest teatatakse töötajate kirjades.

NSV Liidu ministeeriumi funktsioonid

Planeerimise alal NSV Liidu ministeerium:

25. Õpib tundma rahvamajanduse vajadusi rahvamajandusharu toodangu järele ning planeerib rahvamajandusharu arendamist ministeeriumi süsteemi ulatuses ja territoriaalses lõikes vastavalt kogu riigi rahvamajanduse, liiduvabariikide ja majandusrajoonide majanduse arendamise ülesannetele, arvesse võttes tootmise spetsialiseerimist ja koopereerimist.

Töötab välja rahvamajandusharu tööstuse arendamise ja paigutamise skeemid, saadab need liiduvabariikide ministrite nõukogudele ja vaatab läbi neilt saabunud ettepanekud nimetatud skeemide kohta.

26. Tagab looduslike ressursside ratsionaalse kasutamise ja uuendamise, võttes nende ekspluateerimisel arvesse teiste rahvamajandusharude ja kogu rahvamajanduse huve, korraldab vajalikke üritusi õhu, maapinna ja veekogude kaitseks tööstus- ja majandusjäätmetega, heitvetega, radioaktiivsete ainetega ning tootmisjäätmetega reostamise vastu, taime- ja loomariigi säilitamiseks.

27. Määrab NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvude alusel kindlaks ja teeb liiduvabariikide samanimelistele ministeeriumidele, liidulise alluvusega ettevõtetele, organisatsioonidele ning asutustele teatavaks perspektiiv- ja aastaplaanide kontrollarvud.

Töötab NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvude ja liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide, liidulise alluvusega ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste poolt esitatavate plaanide projektide alusel, arvesse võttes liiduvabariikide ministrite nõukogude ettepanekuid, välja perspektiiv- ja aastaplaanide projektid ministeeriumi süsteemi ulatuses ning territoriaalses lõikes ja esitab need NSV Liidu Ministrite Nõukogule ning NSV Liidu Plaanikomiteele.

Vaatab liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide, liidulise alluvusega ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste osavõtul läbi ning kinnitab neile perspektiiv- ja aastaplaanid kehtivate näitajate järgi kooskõlas rahvamajandusplaani ülesannetega, tagades nende plaanide kõigi osade ja näitajate seose.

Kontrollarvud, plaanide projektid ja kinnitatud plaanid liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide, liidulise alluvusega ettevõtete, organisatsioonide ning ettevõtete kohta (välja arvatud näitajad kaitsetööstuse toodangu kohta) teeb NSV Liidu ministeerium teatavaks liiduvabariikide ministrite nõukogudele.

28. Töötab välja ja viib ellu ministeeriumi süsteemi ettevõtete poolt valmistatava toodangu realiseerimisega seotud abinõusid.

Määrab kindlaks, arvesse võttes asjast huvitatud organite ettepanekuid, ministeeriumi süsteemi ettevõtete poolt valmistatava toodangu mahu nomenklatuuri järgi, mida ei ole rahvamajanduse plaanis ette nähtud.

Võtab tarvitusele abinõud ratsionaalsete majanduslike sidemete arendamiseks ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahel.

29. Organiseerib ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt perspektiiv- ning aastaplaanide koostamist, töötab välja metodoloogilisi juhiseid nende plaanide koostamiseks ning kinnitab ettevõtete tootmis-tehnilise ja finantsplaani normid.

30. Tagab, et kõik ministeeriumi süsteemi ettevõtted, organisatsioonid ja asutused täidaksid kehtestatud plaanid.

31. Töötab välja ja kinnitab kehtivas korras tehnilis-majanduslikud normatiivid, tooraine, kütuse ja materjali kulu- ja tagavaranormid ning elektrienergia kulunormid tootmis- ja ekspluatatsioonilisteks vajadusteks, määrab kindlaks liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide, ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste poolt kinnitatavate normatiivide ja normide loetelu; tagab kinnitatud normatiivide ja normide juurutamise.

32. Kinnitab või esitab kinnitamiseks kooskõlas kehtiva seadusandlusega ministeeriumi süsteemi ettevõtete ja organisatsioonide toodangu ning teenuste hinnad ja tariifid; kontrollib ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt hindade ning tariifide õiget kohaldamist.

33. Organiseerib algarvestust ministeeriumi süsteemi ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes, kinnitab nende jaoks algarvestuse vormid; saab kehtestatud korras statistilist ja raamatupidamislikku aruandlust; korraldab üritusi arvestustööde tsentraliseerimiseks ja arvestuse progressiivsete meetodite juurutamiseks.

Teaduse ja tehnika alal NSV Liidu ministeerium:

34. Teeb süstemaatilist tööd tootmises saavutatud tehnilis-majandusliku taseme ja rahvamajandusharu poolt valmistatava toodangu hindamiseks, määrab kindlaks teaduse ja tehnika saavu-

TRU Raamatukogu
TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

tuste efektiivsema kasutamise teed ning tagab rahvamajandusharu kõrge tehnilise taseme arengu kodu- ja välismaise teaduse ja tehnika saavutuste alusel.

35. Tagab rahvamajandusharu teaduslik-tehniliste probleemide läbitöötamise alates teaduslikest otsingutest kuni saadud tulemuste tootmisse juurutamiseni, samuti teeb rahvamajandusharude vaheliste komplekssete teaduslik-tehniliste küsimuste lahendamisega seotud tööd.

36. Juhib ministeeriumi süsteemi teadusliku uurimise asutuste ja projekteerimis-konstrueerimisorganisatsioonide tegevust ning korraldab üritusi teaduslike uurimistööde ja katse- ning konstrueerimistööde planeerimise ja organiseerimise täiustamiseks ning nende efektiivsuse tõstmiseks.

37. Tagab teadusliku uurimise asutustele ja projekteerimis-konstrueerimisorganisatsioonidele vajaliku tootmis-eksperimentaalbaasi, mis vastaks tänapäeva tehnika tasemele.

38. Tagab uute toodanguliikide väljatöötamise ja tootmisse juurutamise, mis vastaksid teaduse ja tehnika tänapäeva saavutustele ning rahvamajanduse nõuetele, samuti kõrge efektiivsusega tehnoloogiliste protsesside ja tootmise organiseerimise meetodite väljatöötamise ja juurutamise, korraldab üritusi tootmise komplekssseks mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks ning ökonoomsemate materjalide ja tooraine kasutamiseks.

Otsustab kooskõlastatult vastavate NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutustega vananenud toodangu tootmisest mahavõtmise küsimusi.

Õpib tundma valmistatava toodangu ekspluateerimise ja kasutamise kogemusi, töötab välja ning võtab tarvitusele abinõud toodangu ilmnenud konstruktiivsete ja tootmisest tingitud puuduste kõrvaldamiseks, toodete töökindluse tõstmiseks ja kasutusaja pikendamiseks.

39. Töötab välja ja esitab kinnitamiseks riiklike standardite projektid; tagab riiklike standardite ja toodangu kvaliteedi mõõtmise ning katsetamise kaasaegsete meetodite juurutamise, samuti kontrolli standarditest kinnipidamise ning mõõte- ja katseriistade seisukorra üle.

Kinnitab üksikutele toodanguliikidele, millel ei ole riiklikke standardeid, rahvamajandusharu tähtsusega normatiiv-tehnilise dokumentatsiooni.

40. Organiseerib teaduslikku ja teaduslik-tehnilist informatsiooni, tagab rahvamajandusharu käsitleva teadusliku ja teaduslik-tehnilise kirjanduse koostamise ning kehtivas korras kirjastamise.

41. Juhib leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamist; töötab välja leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse perspektiivning jooksvad temaatilised plaanid; tagab leiutuste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamise. Tööd leiutus- ja ratsionaliseeri-

mistegevuse arendamiseks teeb ministeerium koos ametiühingu keskkomiteega ning Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu Kesknõukoguga.

42. Tagab kodu- ja välismaiste patendimaterjalide laialdase tundmaõppimise ning kasutamise masinate, aparaatide, seadmete ja muu toodangu uue tehnika ja tehnoloogia ning patendivõimelisuse väljatöötamisel ning olemasoleva täiustamisel, samuti tehnoloogiliste protsesside väljatöötamisel; tagab, et ettevõtted, teadusliku uurimise ja muud organisatsioonid esitaksid kehtivas korras taotlused autoritunnistuste väljaandmiseks NSV Liidus ja vajalikel juhtudel leiutuste patenteerimiseks välismaal.

43. Töötab välja ja esitab kehtivas korras ettepanekud välismaalt litsentside ostmiseks tehnilis-majanduslikus mõttes progressiivsematele masinatele, seadmetele, materjalidele ja tehnoloogilistele protsessidele, tagab ostetud litsentside alusel valmistatava toodangu kiire juurutamise.

Kapitaalehituse alal NSV Liidu ministeerium:

44. Teostab kapitaalehitust ministeeriumi süsteemis, tagab kapitaalmahutuste efektiivse kasutamise, uute ehituste ratsionaalse paigutuse, rahvamajandusharu progressiivsete tootmisviiside eelisarendamise, kapitaalmahutuste suunamise esmajärjekorras töötavate ettevõtete tehnilisele rekonstrueerimisele, rahvamajandusharudevahelise ja rahvamajandusharudesiseste proportsioonide parendamise, kapitaalmahutuste kontsentreerimise käikuminevatele ehitustele ja pooleliolevate ehituste vähendamise.

Kapitaalehitus toimub reeglina tööettevõtu korras.

45. Töötab välja ja kinnitab kehtivas korras ehitatavate, rekonstrueeritavate ja laiendatavate rahvamajandusharu ettevõtete tehnilis-majanduslikud normatiivid ning näitajad ja optimaalse võimsuse ning tehnoloogilise projekteerimise normid.

Tagab rahvamajandusharu uute ettevõtete, hoonete ning ehitiste ehitamise ning töötavate ettevõtete, hoonete ja rajatiste rekonstrueerimise ning laiendamise tehnilis-majanduslike põhjenduste ja projekteerimisülesannete väljatöötamise ning kinnitamise.

46. Töötab välja ja kinnitab kehtivas korras ehituste tiitelnimestikud, samuti projekteerimis-uurimistööde tiitelnimestikud järgnevate aastate ehitusteks.

Tagab vajaliku projekti ja eelarve dokumentatsiooni õigeaegse väljatöötamise, kinnitamise ning ehitamiseks üleandmise.

Kontrollib projekti ja eelarve dokumentatsiooni kvaliteeti ning ehituse kinnitatud eelarvelisest maksumusest kinnipidamist, samuti teostab tehnilist kontrolli ehitus-montaažitööde ning ehi-

tatavate objektide jaoks hangitavate seadmete kvaliteedi üle; organiseerib autorijärelevalvet ehituste üle.

47. Tagab ehituste finantseerimise ja nende varustamise seadmete, materjalide ning toodetega, mille hankimine on tellija kohustuseks.

Kontrollib, kuidas alluvad ettevõtted ja organisatsioonid jaotavad seadmete tellimusi kapitaalehituse jaoks vastavalt eraldatud fondidele ning nende muretsemiseks eraldatud assigneeringutele.

Töötab välja abinõud sisemiste reservide mobiliseerimiseks ehitustegevuses ning kontrollib nende täitmist.

48. Tagab tootmisvõimsuste ja põhifondide õigeaegse käikuandmise, samuti tootmisvõimsuste kasutuselevõtmise lühikese aja jooksul.

Määrab oma pädevuse piirides riiklikke komisjone ettevõtete, hoonete ja rajatiste ekspluatatsiooni vastuvõtmiseks, kinnitab nende vastuvõtuaktid ning teeb otsuseid finantseelarveliste koondarvelduste lõpetamise kohta.

49. Organiseerib põhifondide kapitaalremonti, tagades seadmete moderniseerimise, tehnilise taseme ja tööviljakuse tõstmise, samuti hoonete ning rajatiste tehnilise ja ekspluatatsioonilise seisukorra parendamise; korraldab üritusi remondi kvaliteedi tõstmiseks ning odavamaks muutmiseks.

Materiaal-tehnilise varustamise alal NSV Liidu ministeerium:

50. Määrab kindlaks ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tooraine-, kütuse-, seadmete ja muude materiaalsete ressursside vajaduse, käsutab ministeeriumile eraldatud materiaalseid ressursse ning vastutab nende ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste materiaal-tehnilise varustamise eest.

51. Jagab ministeeriumile eraldatud tooraine-, kütuse-, seadmete ja muude materiaalsete ressursside fonde liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide vahel ning liidulise alluvusega ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste vahel, samuti jagab vajalikel juhtudel nimetatud fonde ümber, võttes arvesse tootmisprogrammi ja kapitaalehituse plaani täitmist ning ületamist.

52. Töötab välja ja kinnitab rahvamajandusharusisesed koopereeritud hangete plaanid, võttes arvesse, et oleks tagatud toodangu hankimine teiste rahvamajandusharude tarbijatele.

53. Kontrollib tooraine-, kütuse-, seadmete ja muude materiaalsete ressursside fondide realiseerimist, samuti ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste poolt toodangu hankelepingute õigeaegset sõlmimist ja lepinguliste kohustuste täitmist.

54. Tagab ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt tooraine, kütuse, seadmete ning muude materiaalsete ressursside õige hoidmise ja kasutamise ning võtab tarvitusele abinõud liigsete ja mittekasutatavate materiaalsete ressursside realiseerimiseks.

55. Töötab välja ja viib ellu materjalide, tooraine ning kütuse ökonoomse kulutamise, tootmiskadude vähendamise, tootmisjääkide ja sekundaarse tooraine kasutamise abinõud ning muud abinõud, mille eesmärgiks on materiaalsete ressursside efektiivne kasutamine.

Rahanduse ja krediidi alal NSV Liidu ministeerium:

56. Korraldab üritusi ministeeriumi süsteemi ettevõtete ja organisatsioonide isemajandamise tugevdamiseks, rentaabluse tõstmiseks ning akumulatsiooni maksimaalseks suurendamiseks, põhifondide, käibevahendite ja pangakrediidi efektiivseks kasutamiseks.

Finantseerib kehtivas korras liidulise alluvusega ettevõtteid, organisatsioone ja asutusi, juhib nende finantstegevust.

Kontrollib rahaliste ressursside kasutamist ministeeriumi süsteemis.

57. Tagab liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide, liidulise alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide poolt finantsplaanide täitmise, omakäibevahendite säilivuse, õigeaegse arvelduse tööliste ja teenistujatega, eelarvega, hankijatega, tööettevõtjatega, pankadega, samuti ettevõtete ja organisatsioonide poolt finantsplaaniga kapitaalehituse ja kapitaalremondi finantseerimiseks ning muudeks eesmärkideks ettenähtud omavahendite ülekandmise.

58. Moodustab kehtivas korras uue tehnika juurutamise fondi, premeerimisfondi uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise eest ning muud tsentraliseeritud fondid, samuti reservi liidulise alluvusega ettevõtetele ja organisatsioonidele finantsiliseks abistamiseks.

59. Organiseerib koos pangaasutustega ökonoomsemate ja progressiivsemate arveldusvormide juurutamist, mis aitavad kaasa maksete kiirendamisele, käibevahendite ringlemisele ning maksedistsipliini tugevdamisele, võtab osa ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vastastikuse võlgnevuse arvelduste organiseerimisest ja elluviimisest.

60. Avab pankades arveldusarveid liidulise alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide vahel omakäibevahendite, kasumi, uue tehnika juurutamise fondi moodustamise summade ja muude vahendite ümberjaotamiseks, samuti eriarveid reservfondide hoidmiseks ettevõtetele ning organisatsioonidele finantsabi andmiseks

ja kapitaalremondi amortisatsioonieraldiste reservvahendite hoidmiseks.

61. Vaatab läbi liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumide koondaruanded ja -bilansid, kinnitab ministeeriumi peavalitsuste, valitsuste ning osakondade ja liidulise alluvusega ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste aruanded ja bilansid; koostab koondaruanded ja -bilansid ministeeriumi tegevusalade kaupa.

62. Organiseerib kontroll-revisjonitegevust ministeeriumi süsteemis, tagab kooskõlas ametkondliku kontrolli seadusandlusega revisjonide regulaarse korraldamise, ökonoomika seisukorra igakülgse analüüsi, rahaliste vahendite ja materiaalsete väärtuste alalhoiu kontrollimise, kokkuhoiurežiimist kinnipidamise, kontrollib arvestuse ja aruandluse õiget pidamist ning usaldusväärsust ministeeriumi süsteemis, samuti korraldab üritusi riigi vara kaitseks ja tekitatud materiaalse kahju hüvitamiseks.

Kaadri, töö ja töötasu alal NSV Liidu ministeerium:

63. Kindlustab ministeeriumi süsteemi ettevõtted, organisatsioonid ja asutused kvalifitseeritud töötajate kaadriga, organiseerib kaadri ettevalmistamist ning kvalifikatsiooni tõstmist; õpib tundma kaadrit ministeeriumi süsteemis, tagab vana kogenud kaadri ja noorte võimekate töötajate koostöö, loob tingimused poliitiliselt küpsete, oma eriala hästi tundvate ning kollektiivis autoriteeti ja usaldust omavate spetsialistide juhtivale tööle edutamiseks, võtab tarvitusele abinõusid noorte spetsialistide ratsionaalseks kasutamiseks ning korraldab üritusi, mille eesmärgiks on alalise kaadri loomine ministeeriumi süsteemis.

64. Töötab välja töö teadusliku organiseerimise täiustamise põhisuunad rahvamajandusharus ja juhib töö ning juhtimise teadusliku organiseerimise juurutamist ministeeriumi süsteemi ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes; tagab ürituste korraldamise, mille eesmärgiks on töötingimuste edasine parendamine ning tervendamine ja ohutustehnika eeskirjadest ning töötervishoiu nõuetest range kinnipidamine.

65. Töötab välja ja rakendab kehtivas korras ministeeriumi süsteemi ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes töö (teenindamise) ühtseid ning tüüpnormatiive ja töötajate arvu normatiive, samuti tariifi-kvalifikatsiooniteatmikke.

Koos ametiühingu keskkomiteega organiseerib töö- (teenindus-) normide läbivaatamist ministeeriumi süsteemi ettevõtetes ja organisatsioonides ning korraldab muid üritusi töö normeerimise täiustamiseks.

66. Kinnitab ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tüüpstruktuurid ning tüüpkoosseisud.

67. Tagab kehtivate töötasustamise ja premeerimise tingimuste õige kohaldamise, samuti õige vahekorra tööviljakuse tõusu ning töötasu kasvu vahel, kontrollib palga ja ergutusfondide kulutamist.

68. Määrab kindlaks ja muudab ministeeriumi keskaparaadi töötajate ametipalgad, pidades kinni ametipalkade skeemidest ning palgafondist, mis on arvestatud keskmiste ametipalkade järgi.

69. Töötab välja ja kinnitab kooskõlastatult ametiühingu keskkomiteega või esitab kinnitamiseks rahvamajandusharu töökaitse normid ja ohutustehnika ning töötervishoiu eeskirjad.

70. Koos ametiühingu keskkomiteega määrab kindlaks kollektiivlepingute põhisuunad, võttes arvesse rahvamajandusharu arendamise konkreetseid ülesandeid, juhib kollektiivlepingute sõlmimist ning kontrollib nende täitmist.

71. Tagab ametiühingu keskkomitee osavõtul ministeeriumi süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste töötajate korteri- ja kultuur-elukondlike tingimuste parendamise, samuti tervistavate ürituste korraldamise.

72. Koos ametiühingu keskkomiteega organiseerib sotsialistlikku võistlust, kinnitab üleliidulise võistluse tingimused ministeeriumi süsteemis, asutab kehtivas korras rändpunalippe rahalise preemiaga, aitab kaasa kommunistliku töö liikumise ning kõrge tootmiskultuuri arendamisele.

Koos ametiühingu keskkomiteega teeb kokkuvõtteid sotsialistlikust võistlusest ja annab võitnud kollektiividele rändpunalippe ning rahalisi preemiaid, omistab kommunistliku töö ettevõtete ja organisatsioonide nimetusi, organiseerib eesrindlike töömeetodite ning eesrindlike kogemuste tundmaõppimist, üldistamist ja levitamist.

Välisriikidega majandus-, teaduslik-tehniliste ja kultuurisidemete alal NSV Liidu ministeerium:

73. On ettenähtud korras majandus-, teaduslik-tehnilistes ja kultuurisidemetes välisriikidega ning tagab välisriikidega sõlmitud rahvamajandusharu puudutavatest lepingutest ning kokkulepetest tulenevate NSV Liidu kohustuste täitmise.

74. Töötab välja abinõud majandusliku ja teaduslik-tehnilise koostöö arendamise perspektiivide kohta NSV Liidu ja sotsialistlike maade vastava majandusharu ulatuses vastastikuse kasu ning seltsimeheliku abi printsiipidel.

Töötab välja ettepanekuid rahvamajandusharu arendamise plaanide koordineerimiseks Vastastikuse Majandusliku Abistamise Nõukogu liikmesriikide ja teiste huvitatud sotsialistlike riikide analoogiliste rahvamajandusharude arendamise plaanidega,

samuti ettepanekuid rahvamajandusharu majanduslikult efektiivse ning püsiva riikidevahelise spetsialiseerimise ning koopereerimise kohta.

75. Tagab välisturu nõuetele vastava eksporttoodangu valmistamise ülesannete täitmise, võtab tarvitusele abinõud nende eksportkaupade tootmise laiendamiseks, mille realiseerimisel on kõrge valuutaefektiivsus, võtab osa abinõude väljatöötamisest ja ellurakendamisest rahvamajandusharu toodangu eksportimiseks, samuti nende kaupade importimiseks, mille vajadust on majanduslikult otstarbekohane rahuldada nende välismaalt ostmise teel.

*

76. Käesolev üldpõhimäärus kehtib selles osas, mis puudutab NSV Liidu ministeeriumi vastastikuseid suhteid liiduvabariikide samanimeliste ministeeriumidega, ka liiduvabariikide samanimeliste peavalitsuste, valitsuste ja koondiste suhtes ning muude NSV Liidu ministeeriumi süsteemi kuuluvate liiduvabariikide liidulis-vabariiklike organite suhtes.

77. NSV Liidu ministeeriumil on NSV Liidu riigivapi kujutise ja oma nimetusega pitsat.

SOTSIALISTLIKU RIIKLIKU TOOTMISETTEVÕTTE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 4. oktoobri määrusega nr. 731 [1] (ENSV MKK 1965, nr. 40, art. 171).

I. Üldsätted

1. Sotsialistlik riiklik tootmisettevõte on NSV Liidu rahvamajanduse põhilüli. Tema tegevus rajaneb tsentraliseeritud juhtimise ja ettevõtte majandusliku iseseisvuse ning initsiatiivi ühendamise põhimõttel.

2. Sotsialistlik riiklik tootmisettevõte, kasutades tema operatiivsesse haldusse või kasutusse kinnistatud riigivara, organiseerib oma kollektiivi jõududega kõrgemalseisva organi juhtimisel isemajandamise põhimõttel tootmis- ja majanduslikku tegevust (toodangu valmistamine, tööde tegemine, teenuste osutamine) vastavalt rahvamajanduse plaanile, täidab kohustusi ja kasutab õigusi, mis on seotud nimetatud tegevusega, omab iseseisvat bilanssi ja on juriidiline isik.

3. Käesolev põhimäärus kehtib riiklike tööstus-, ehitus-, põllumajandus-, transpordi- ja sideettevõtete kohta.

Põhimääruse rakendamise iseärasused ehitus-, põllumajandus-, transpordi- ja sideettevõtetes määratakse kindlaks vastava rahvamajandusharu ettevõtete osas liiduvabariikide ministrite nõukogude, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt kehtiva seadusandluse alusel.

4. Ettevõtet juhitakse ainujuhtimise põhimõttel. Ettevõtte ühiskondlikud organisatsioonid ja kogu töötajate kollektiiv võta-

[1] Sama määruse p. 1 kehtestas, et küsimustes, mis on fikseeritud «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» II ja IV osas, juhinduvad tööstusettevõtted nende üleviimisel uuele planeerimise ja tööstusliku tootmise stimuleerimise süsteemile NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 (СП СССР 1965 г. № 19—20, ст. 153) vastavatest punktidest.

vad laialdaselt osa riikliku plaani täitmise tagamise, ettevõtte tootmis- ja majandusliku tegevuse arendamise ja täiustamise, tema töötajate töö- ja elutingimuste parendamise abinõude arutelust ja elluviimisest.

5. Ettevõte on kohustatud kogu oma tegevuses järgima sotsialistlikku seaduslikkust ja riiklikku distsipliini. Ettevõttele antud õigusi tuleb kasutada kogu rahvamajanduse ja ettevõtte töötajate kollektiivi huvides.

Majanduse juhtimise organid peavad rangelt silmas pidama ettevõtte õigusi ja tagama kontrolli selle üle, et ettevõte täidaks oma kohustusi.

6. Ettevõte moodustatakse kõrgemalseisva organi käskkirja (otsuse) alusel vastavalt NSV Liidu või liiduvabariigi seadusandlusele.

7. Ettevõttel on põhikiri, mille kinnitab organ, kes võttis vastu otsuse ettevõtte organiseerimise kohta, kuid NSV Liidu või liiduvabariigi seadusandlusega ettenähtud juhtudel tegutseb ettevõte antud liiki ettevõtete üldpõhimääruse alusel.

Ettevõtte põhikirjas peavad olema alljärgnevad andmed:

ettevõtte nimetus (või number) ja asukoht (postiaadress);

organi nimetus, kellele ettevõte vahetult allub (kõrgemalseisev organ);

ettevõtte tegevuse objekt ja eesmärk;

ettevõtet juhtiva ametiisiku nimetus (direktor, juhataja, ülem).

Ettevõtte põhikirjas tuleb näidata, et ettevõttel on olemas põhikirjafond, et ettevõte tegutseb käesoleva põhimääruse alusel ja on juriidiline isik.

Kui ettevõtte koosseisu kuulub mitu tootmisüksust (punkt 10), siis tuleb ettevõtte põhikirjas seda spetsiaalselt märkida ja tootmisüksused loetleda.

Põhikirja võib võtta ka muid seadusega kooskõlas olevaid sätteid, mis on seotud ettevõtte tegevuse iseärasustega.

Ettevõte omandab tootmis- ja majandusliku tegevusega seotud õigused ja kohustused ning on juriidiline isik alates põhikirja kinnitamise päevast, kuid juhtudel, kui ettevõte tegutseb antud liiki ettevõtete üldpõhimääruse alusel — siis arvates päevast, mil vastav organ võttis vastu ettevõtte moodustamise otsuse.

8. Ettevõte teostab tema operatiivses halduses oleva vara valdamise, kasutamise ja käsutamise õigust ning temale eraldatud maa kasutamise õigust seaduses ettenähtud piires vastavalt ettevõtte tegevuse eesmärkidele, plaaniülesannetele ja vara otstarbele.

9. Ettevõte vastutab oma kohustuste eest selle temale kinnistatud varaga, millele NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluse alusel võib pöörata sissenõude.

Ettevõte ei vastuta selle organisatsiooni kohustuste eest, kellele ta allub, samuti teiste ettevõtete ja organisatsioonide kohustuste eest. Organisatsioon, kellele ettevõte allub, ei vastuta ette-

võtte kohustuste eest. Erandid nendest eeskirjadest on lubatud NSV Liidu või liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

Riik ei vastuta ettevõtte kohustuste eest, ettevõte aga ei vastuta riigi kohustuste eest.

10. Kombinaat, trust, firma või muu majandusorganisatsioon, kelle koosseisu kuuluvad tootmisüksused, mis ei ole iseseisvad ettevõtted, tegutseb vastavalt käesolevale põhimäärusele kui tootmisettevõte.

Kombinaat, trust või muu majandusorganisatsioon, kellele alluvad iseseisvad ettevõtted, tegutseb nende suhtes kui majanduse juhtimise organ.

Kombinaat, trust, firma või muu majandusorganisatsioon, kelle koosseisu kuuluvad tootmisüksused, mis ei ole iseseisvad ettevõtted, ja kellele samal ajal alluvad ka iseseisvad ettevõtted, teostab esimeste suhtes ja ka vahetult organisatsiooni enese poolt teostatava tootmistegevuse suhtes tootmisettevõtte õigusi ja kohustusi vastavalt käesolevale põhimäärusele, temale alluvate iseseisvate ettevõtete suhtes aga tegutseb majanduse juhtimise organina.

II. Ettevõtte vara ja vahendid

11. Ettevõttele kinnistatud põhi- ja käibevahendid moodustavad põhikirjafondi, mille suurus kajastatakse ettevõtte bilansis.

12. Ettevõtte omakäibevahendite üldsuuruse (normatiivi) määrab kindlaks ettevõtte esildusel tema kõrgemalseisev organ ja seda võib aasta vältel muuta vaid seoses ettevõtte tootmisplaani muutmisega.

Kõrgemalseisev organ ei või ettevõttelt ära võtta temale normatiivi piires kinnistatud käibevahendeid.

Liigseid (ülenormatiivseid) käibevahendeid võib kõrgemalseisev organ ettevõttelt ära võtta ainult käibevahendite ümberjaotamise korras ettevõtte aastaaruande põhjal või omakäibevahendite normatiivi muutmise korral seoses ettevõtte tootmisplaani muutmisega.

13. Ettevõte teostab amortisatsioonieraldisi kapitaalremondiks ja põhifondide täielikuks taastamiseks.

Kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldised moodustavad ettevõtte sihtfondi ja ettevõte kulutab neid nii kapitaalremondiks kui ka põhifondide moderniseerimiseks, samuti mainitud tööde tegemiseks vajalike detailide ja sõlmede soetamiseks ning kulunud detailide ja sõlmede asendamiseks.

Neil juhtudel, kui see on majanduslikult otstarbekas, võib ettevõte kapitaalremondi tegemise asemel soetada uusi seadmeid kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldiste arvel.

Kapitaalremondiks määratud amortisatsioonieraldiste ratsionaalsemaks kasutamiseks annab ettevõte kuni 10 protsenti nende üldsummast üle kõrgemalseisvale organile reservi moodustamiseks, et abistada neid ettevõtteid, kellel kapitaalremondi tegemiseks pole küllaldaselt oma vahendeid.

Põhifondide täielikuks taastamiseks määratud amortisatsioonieraldised suunatakse kapitaalmahutuste finantseerimiseks vastavalt kehtivale seadusandlusele.

14. Ettevõtte kasum (omahinna alandamisest saadud kokkuhoid nendes ettevõtetes, kelle plaan ei näe ette kasumi saamist) jaotatakse vastavalt ettevõtte tulude ja kulude bilansile (finantsplaanile) NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatavas korras.

Ettevõtte kollektiivi materiaalse huvi tõstmiseks plaani täitmise ja tootmise rentaabluse tagamise vastu eraldatakse ettevõtte käsutusse saadud kasumist (omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust) vahendeid, mis moodustavad töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parendamise ja tootmise täiustamise ettevõttefondi. Kasumieraldiste (omahinna kokkuhoiusummadest tehtavate eraldiste) määr, samuti ettevõttefondi moodustamise ja kasutamise kord määratakse kindlaks erinevate tootmisharude ettevõtetele NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kinnitatavate ettevõttefondi põhimäärustega.

Ettevõttefondi vahendeid kulutatakse abinõude teostamiseks uue tehnika alal, seadmete moderniseerimiseks, tootmise laiendamiseks, elamu-, kultuuriliseks ja elukondlikuks ehituseks, elamufondi remondiks, individuaalseteks preemiateks, töötajate kultuurilise ja elukondliku ning meditsiinilise teenindamise parendamiseks, arstimite ostmiseks ettevõtte arstlik-sanitaarsetele asutustele, puhkekodude ja sanatooriumide tuusikute muretsemiseks ja töötajate ühekordseks abistamiseks.

Kõrgemalseisev organ ei või ettevõttefondi vahendeid ära võtta ega ümber jaotada.

Kasum, mis on saadud tootmisjäätmeist valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbeliste toodete realiseerimisest, jääb täielikult ettevõtte käsutusse (laiatarbefond) ja seda kasutatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras.

Elamispind majades, mis on ehitatud ettevõttefondi ja rahvatarbefondi vahendite arvel, jaotatakse tervenisti isikutele nimekirja järgi, mis kinnitatakse ettevõtte administratsiooni ja ametiühingu käitis- või kohaliku komitee ühise otsusega, millest järgnevalt teatatakse töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

15. Ettevõte eraldab kehtestatud korras vahendeid töötajate premeerimiseks uue tehnika loomise ja juurutamise tööde eest ning uue tehnika juurutamise fondi moodustamiseks.

16. Ajutiselt mittekasutatavaid hooneid ja ehitisi, samuti ettevõttele kinnistatud tootmis-, lao- ja muid ruume võib ettevõte

rendile anda teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele antud paikkonnas kehtivate rendimaksu määrade järgi.

Ettevõte võib teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele rentida ka ajutiselt mittekasutatavaid seadmeid ja transpordivahendeid. Rendile antavate seadmete ja transpordivahendite kasutamise eest võetakse tasu antud varaliigi amortisatsioonieraldiste suuruses.

Ajutiselt mittekasutatavaid transpordivahendeid, mis kuuluvad transpordiettevõtetele, renditakse välja kõrgemalseisva organi loal.

17. Ettevõte annab ametiühingu käitis- või kohalikule komiteele tasuta kasutamiseks ettevõtte bilansis olevaid ja ka rendile võetud hooneid, ruume, ehitisi, aedu ja parke, mis on määratud kultuur-haridustöö, tervistus-, kehakultuuri- ja sporditöö tegemiseks ettevõtte töötajate ja nende perekonnaliikmete hulgas, samuti pioneerilaagreid ja tehniliseks propagandaks vajalikke hooneid, ruume, ehitisi.

Nimetatud objektide majandamine, remont, kütmine, valgustus, koristamine, valve ja sisustamine toimub ettevõtte arvel. Juhul kui neid objekte kasutavad ka teiste ettevõtete ja organisatsioonide töötajad, katavad need ettevõtted ja organisatsioonid osa nimetatud kuludest.

Ettevõte annab tasuta kasutamiseks ametiühingu käitis- või kohalikule komiteele ja ettevõtte teistele ühiskondlikele organisatsioonidele nende tööks ning tööliste ja teenistujate koosolekute pidamiseks vajalikud ruumid, tagab nende ruumide sisustamise, kütte, valgustuse, valve ja koristamise, samuti võimaldab nimetatud organisatsioonidel tasuta kasutada transpordi- ja sidevahendeid.

Ettevõte annab bilansist bilanssi ametiühinguorganisatsioonile ja ettevõtte teistele ühiskondlikele organisatsioonidele tasuta üle kultuurilise ja elukondliku inventari ja spordiinventari, mis ettevõte soetas ettevõttefondi, laiatarbefondi ja sotsialistliku võistluse preemiasummade arvel.

18. Ettevõte annab tasuta kasutamiseks:

ettevõtte juures asuvale arstlik-sanitaarsele asutusele (punktile) ruumi, tagades selle kütmise, valgustuse, veevarustuse, valve, koristamise ja remondi;

sööklale või muule ühiskondliku toitlustamise organisatsioonile, mis asub ettevõtte territooriumil või on ettevõtte bilansis ja teenindab ettevõtte töötajaid, ruumi, tagades selle kütmise, valgustuse ja veevarustuse.

19. Ettevõte võib anda tasuta:

töölisnoorte (maanoorte) koolile, õhtusele (vahetustega töötavale) kutsekoolile ja kvalifikatsiooni tõstmise kursustele, kus õpivad ettevõtte töötajad, samuti ettevõtte juures olevale kõrgemale tehnilisele õppeasutusele ja tehnikumile õppetööks vajalikud ruu-

mid, õppelaboratooriumidele ja -kabinettidele vajalikud seadmed, aparaadid, tööriistad ja materjalid, tagades ruumide remondi ja majandusliku teenindamise, kaasa arvatud elektrienergia ja kütusega varustamine;

kõrgematele ja kesk-eriõppeasutustele masinate, tööpinkide, aparaatide ja seadmete näidiseid, samuti näitustel demonstreeritud eksponaate, mida võib kasutada õppeotstarbel.

20. Ettevõttele kinnistatud hooneid, ehitisi, töötavaid seadmeid ja muid põhivahendeid võib teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele üle anda NSV Liidu ja liiduvabariigi seadusandlusega kehtestatud korras.

21. Ettevõttes mittekasutatavaid liigseid seadmeid, transpordivahendeid, aparaate, tööriistu, inventari, toorainet, materjale ja kütust, töö- ja produktiivloomi, seemet ja söötasid võib ettevõte müüa teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele juhul, kui kõrgemalseisev organ keeldus liigsete materjalide ümberjagamisest, samuti juhul, kui kõrgemalseisvalt organilt ei ole saadud vastust kuu aja jooksul, arvates üleliigsete materjalide kohta teate saatmisest.

Materjalid, tööriistad ja teised materiaalsed väärtused, mis ettevõte soetas kohaliku varumise korras, realiseerib ettevõte iseseisvalt.

Käibevahendite hulka kuuluvate materiaalsete väärtuste müügist saadud summad jäävad ettevõtte käsutusse tema käibevahenditena.

Põhivahendite hulka kuuluvate materiaalsete väärtuste müügist saadud summad jäävad ettevõtte käsutusse ja suunatakse kapitaalmahutusteks lisaks kindlaksmääratud aastaplaanile.

22. Ettevõtte töötajad on kohustatud kokkuhoidlikult suhtuma riigi varasse, kasutama õigesti hooneid, ehitisi ja seadmeid, kokkuhoidlikult kulutama materiaalseid ja rahalisi vahendeid. Riigi vara rikkumises ja riigile materiaalse kahju tekitamises süüdi olevad isikud vastutavad kehtivas korras.

III. Ettevõtte tootmis- ja majanduslik tegevus

23. Ettevõte, organiseerides oma tootmis- ja majanduslikku tegevust vastavalt plaanile isemajandamise alusel, tagab rahvamajanduse huvides parimate tulemuste saavutamise väikseimate töö, materiaalsete ja rahaliste ressursside kulutustega, kasutab maksimaalselt tootmisvõimsusi, majandisiseseid reserve, ettevõtte kasutusse antud maad ja teisi looduslikke ressursse, järgib rangelt kokkuhoiurežiimi, juurutab teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi ja eesrindlikke kogemusi, samuti tooraine, materjalide, kütuse ja elektrienergia progressiivseid kulunorme, alandab toodangu (tööde, teenuste) omahinda ja tõstab tootmise rentaablust.

Ettevõte kasutab laialdaselt kohalikke tooraine ja materjalide allikaid, samuti tootmisjäätmeid.

Tsehhide, jaoskondade, osakondade ja ettevõtte teiste sisemiste lülide tootmis- ja majanduslikku tegevust organiseeritakse reeglina sisemise isemajandamise alusel.

24. Ettevõte tagab valmistatava toodangu (tööde, teenuste) kõrge kvaliteedi, töökindluse ja pika kasutusea vastavalt riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele, konditsioonidele, normidele ja eeskirjadele.

Silmas pidades rahvamajanduse vajadusi, elanikkonna nõudeid ja nõukogude ühiskonna esteetilisi vajadusi, täiustab ettevõte pidevalt oma toodangut (tehtavaid töid ja teenuseid) teaduse ja tehnika saavutuste ning eesrindlike kogemuste alusel.

Sel eesmärgil on ettevõte kohustatud esitama vastavatele organitele läbivaatamiseks ettepanekud vananenud masinate, mehhanismide ja tarbijate nõuetele mittevastavate muude toodete tootmise lõpetamise ja uute toodetega asendamise kohta, samuti ettepanekud riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja muude normide täiustamise kohta, mis määravad toodete (tööde, teenuste) kvaliteedi, rahvatarbekaupade alal aga — ettepanekud vananenud toodangu valmistamise lõpetamise ja elanikkonna poolt nõutava uue toodanguga asendamise kohta.

25. Ettevõte ehitab, rekonstrueerib, samuti teeb põhifondide kapitaalremonti vastavalt kinnitatud plaanidele, tiitelnimestikele, projekteerimis- ja eelarvelisele dokumentatsioonile, tagab uute tootmisvõimsuste õigeaegse omandamise ja soetatud seadmete kiireima ekspluatatsiooni andmise.

26. Ettevõte organiseerib leiutustegevust, tagab leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute õigeaegse läbivaatamise ja juurutamise, leiutajatele ja ratsionaliseerijatele kindlaksmääratud tasu õigeaegse väljamaksmise, abistab ja ergutab tootmisnovaatoreid.

Ettevõte kindlustab kodu- ja välismaa teaduse ja tehnika saavutuste ja patendimaterjalide laialdase kasutamise uue tehnika väljatöötamisel ja olemasoleva täiustamisel, samuti Nõukogude leiutiste prioriteedi kaitsmise, esitades avaldused autoritunnistuse väljaandmiseks NSV Liidus ja vajalikel juhtudel kehtestatud korras patentide saamiseks välismaal.

27. Ettevõte kasutab ratsionaalselt raudtee-, vee-, õhu- ja autotranspordivahendeid, parendab süstemaatiliselt laadimis- ja transporditööde organiseerimist, mehhaniseerib neid töid ja rakendab abinõusid transpordivahendite seisakute vähendamiseks peale- ja mahalaadimistöödel.

28. Ettevõte organiseerib operatiivselt oma tootmise materiaal-tehnilist varustamist. Sel eesmärgil esitab ettevõte, lähtudes kehtestatud normatiividest, õigeaegselt põhjendatud nõudeavaldused plaanilises korras jaotatavatele materiaalsetele ressurssidele, mis on vajalikud ettevõtte põhiprogrammi täitmiseks, katsetööde

tegemiseks, organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude plaani täitmiseks ja remondi ning ekspluatatsioonilisteks vajadusteks, realiseerib materiaalsed ressursid, mis on eraldatud fondide järgi, samuti soetab iseseisvalt ettevõttele vajalikke muid materiaalseid ressursse.

Ettevõttel peab olema vastavalt kehtestatud normatiividele tooraine, materjalide, kütuse ja teiste ressursside varusid, mis tagavad häireteta ja rütmilise töö, seejuures ei tohi lubada üleplaaniliste varude tekkimist.

29. Ettevõte toodab ja hangib toodangut vastavalt kinnitatud plaanidele ja sõlmitud lepingutele, silmas pidades toodangu nomenklatuuri, sortimenti, vastavat kvaliteeti ja komplektsust, tagades seejuures esmajärjekorras toodangu hankimise üleliidulisteks vajadusteks.

Toodangu hankimise plaanide ja ülesannete mittetäitmine ettevõtte poolt on jäme riikliku distsipliini rikkumine ja toob kaasa süüdi olevate ametiisikute vastutusele võtmise kehtestatud korras.

Ettevõte võib valmistada toodangut üle kinnitatud plaani vaid tingimusel, kui on tagatud selle toodangu turustamine.

30. Ettevõte peab igati laiendama ja tugevdama majanduslikke otsesidemeid teiste ettevõtete ja tarbija-organisatsioonidega, et paremini varustada tarbijaid nõutava kvaliteediga neile vajalikus nomenklatuuris ja sortimendis toodanguga.

Hankijate ja tarbijate vahel hangete alal väljakujunenud otsesidemete muutmine on vajalikel juhtudel lubatud, silmas pidades kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud korda.

Rahvatarbekaupu tootev ettevõte organiseerib nende kaupade tootmise kaubandusorganisatsioonide tellimuste ja nendega sõlmitud lepingute alusel.

31. Ettevõte käsutab oma rahalisi ressursse, tagades nende maksimaalse ökonoomse kulutamise sihipärase kasutamise, samuti õigeaegsed arveldused riigieelarvega, pangaasutuste, hankijate, tööettevõtjate ja teiste organisatsioonidega.

32. Ettevõte peab raamatupidamis-, operatiiv- ja statistilist arvestust, juurutab arvestuse ja arvutustööde eesrindlikke meetodeid ja vorme, koostab kinnitatud vormide järgi aruandeid ja esitab need kindlaksmääratud tähtajaks vastavatele organitele.

33. Ettevõte täiustab pidevalt oma struktuuri, taotledes maksimaalset tootmise juhtimise kulude alandamist progressiivseimate juhtimisskeemide rakendamise, kaasaegse arvutustehnika juurutamise, insener-tehniliste ja haldustööde mehhaniseerimise ja automatiseerimise alusel.

34. Ettevõte teostab ja täiustab pidevalt töö organiseerimist ja normeerimist, loob tingimused kõrge tootlikkusega tööks, püüdes saavutada tööviljakuse pidevat tõusu, tagab tööseadusandluse, töökaitse, ohutustehnika, töötervishoiu ja riikliku sotsiaalkindlus-

tuse eeskirjade ja normide järgimist, rakendab tervistusabinõusid ja kindlustab töödistsipliini.

Ettevõtte kollektiivi iga liige peab rangelt järgima töö sisekorra eeskirju.

35. Ettevõte rakendab abinõusid tööliste ja teenistujate palga organiseerimise parendamiseks, et tõsta töötajate materiaalset huvi nii nende isiklike kui ka ettevõtte töötulemuste vastu, tagab õige vahekorra tööviljakuse kasvu ja palga kasvu vahel, palgafondi ökonoomse ja ratsionaalse kulutamise ja õigeaegsed arveldused tööliste ja teenistujatega.

36. Vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariigi seadusandlusele tagab ettevõte uute tööliste ettevalmistamise vahetult tootmises, töölistele uute kutsealade õpetamise ja süstemaatilise töötajate tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmise. Selleks organiseeritakse ettevõttes peale individuaalse ja brigaadse õppuse ka tootmistehnilised kursused ja eesrindlike töömeetodite koolid.

Töötajaile, kes õpivad õppeasutustes tootmistööd katkestamata, loob ettevõte vajalikud tingimused õppe- ja tootmistöö ühitamiseks ja võimaldab neile kehtiva seadusandlusega ettenähtud soodustusi.

37. Ettevõte annab igakülgset abi töölisnoorte (maanoorte) koolile, õhtusele (vahetustega töötavale) kutsekoolile ja kvalifikatsiooni tõstmise kursustele, kus õpivad ettevõtte töötajad; kindlustab tootmisalaseks väljaõppeks vajalikud tingimused üldhariduslike keskkoolide õpilastele, kõrgemate õppeasutuste üliõpilastele ja kesk-eriõppeasutuste õpilastele; vastavalt kehtivale seadusandlusele võimaldab kõrgematele ja kesk-eriõppeasutustele ning kutsekoolidele töö- ja ametikohti nende täitmiseks üliõpilaste ja õpilastega.

38. Ettevõte hoolitseb töötajate elamu- ja kultuuriliste ning elukondlike tingimuste süstemaatilise parendamise eest, organiseerib elamute, koolieelsete lasteasutuste, haiglate ja kultuurilise ning elukondliku otstarbega objektide ehitamist ja aitab kaasa kooperatiiv- ja individuaalelamute ehitamisele.

39. Ettevõtte ees seisvate ülesannete eduka täitmise eest ergutatakse ettevõtet vastavalt kehtivale seadusandlusele ja sotsialistliku võistluse tingimustele.

Töösaavutuste ja initsiatiivi eest antakse ettevõtte töölistele ja teenistujatele aukirju ja preemiaid; neile võib omistada aunimetusi.

Eriti silmapaistva novaatorliku tegevuse eest majanduslikus ehitustöös ja kõrgete tootmisnäitajate eest esitatakse kehtestatud korras ettevõtte töölisi ja teenistujaid autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega ja sotsialistliku töö kangelase aunimetuse omistamiseks.

40. Ettevõtte tegevus ei tohi rikkuda teiste ettevõtete ja orga-

nisatsioonide normaalseid töötingimusi ega halvendada kodanike elukondlikke tingimusi.

Ettevõte rakendab kõiki vajalikke abinõusid õhu, maapinna ja veekogude kaitseks saastamise vastu tööstuslike ja majanduslike heidetega, roiskveega ja tööstusjäätmetega, samuti müra ja raadiohäirete vastu võitlemiseks.

IV. Ettevõtte õigused

41. Ettevõtte õigusi, mis on seotud tema tootmis- ja majandusliku tegevusega, teostavad direktor (juhataja, ülem) ning vastavalt kindlaksmääratud kohustuste jaotusele ka ettevõtte teised ametiisikud, kehtiva seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga neid õigusi teostatakse koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega, temaga kooskõlastatult või tema osavõtul.

42. Üksikutele tähtsamatele ettevõtetele võib nende kõrgemalseisev majandusliku juhtimise organ NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määratud korras anda täiendavaid, nendele organitele kuuluvaid õigusi.

Õigused planeerimise valdkonnas

43. Ettevõte, lähtudes kontrollarvudest ja silmas pidades rahvamajanduse vajaduste kindlustamist, ettevõtte ja tarbijate vahel ning turustus- ja kaubandusorganisatsioonidega väljakujunenud majanduslikke sidemeid ja nende sidemete laiendamise vajalikkust, töötab välja tööliste ja teenistujate laialdasel osavõtul perspektiiv- ja aastaplaanide projektid ettevõtte tegevuse kõigi liikide alal vastavalt kehtestatud näitajatele.

44. Kõrgemalseisev organ vaatab ettevõtte osavõtul läbi ja kinnitab ettevõttele perspektiivsed ja plaanilised aastaülesanded kehtestatud näitajate järgi.

Kõrgemalseisev organ teeb ettevõttele teatavaks kõik plaanilised ülesanded.

45. Vastavalt ettevõttele kehtestatud plaanilistele näitajatele ja sõlmitud lepingutele töötab ettevõte välja üksikasjalise aasta tehnika-, tootmis- ja finantsplaani (tootmis- ja finantsplaani, ehitus- ja finantsplaani jne.) ning tootmise ja majandusliku tegevuse kvartali- ja kuuplaanid, mis kinnitab ettevõtte direktor.

Ettevõte määrab iseseisvalt kindlaks tsehhidele, osakondadele, teenistustele, jaoskondadele, käitistele ja muudele ettevõtte struktuurilistele alljaotustele plaanilised kvantiteedi- ja kvaliteedinäitajad, mis tagavad temale kehtestatud plaaniliste ülesannete täitmise suurima majandusliku efektiivsusega.

46. Ettevõttele kehtestatavad plaanilised ülesanded peavad olema omavahel seostatud, ette nägema tootmisvõimsuste täie-

likku kasutamist. Kõrgemalseisev organ tagab ettevõttele plaaniülesande täitmiseks vajalikud materiaalsed, tehnilised ja rahalised ressursid ning palgafondi.

47. Kõrgemalseisev organ võib ettevõttele kinnitatud plaaniülesandeid muuta ainult erandjuhtudel NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määratud korras ja tähtajal, arutades need küsimused eelnevalt läbi ettevõtte administratsiooniga.

Kui kõrgemalseisev organ muudab ettevõttele kinnitatud plaaniülesandeid, tuleb samaaegselt teha vajalikud muudatused ka kõikides vastastikku seostatud plaanilistes näitajates, samuti ettevõtte arveldustes riigieelarvega.

48. Ettevõttel on õigus teistelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt vastu võtta tellimusi töödele ja toodangu valmistamiseks üle plaani tellija toorainest ja materjalist või ettevõtte materjalist ja tootmisjäätmeist, kui sellega ei kahjustata ettevõttele kinnitatud riikliku plaani ja lepinguliste kohustuste täitmist.

Õigused kapitaalehituse ja kapitaalremondi valdkonnas

49. Ettevõte teostab kapitaalehitust ja põhifondide rekonstrueerimist ehitus- ja montaažiorganisatsioonidega sõlmitavate tööettevõtulepingute alusel. Juhul kui kapitaalehitustööde tegemine tööettevõtu teel pole majanduslikult otstarbekas, võib selliseid töid teha majanduslikul teel.

50. Ettevõte sõlmib projekteerimisorganisatsioonidega lepinguid projekt- ja eelarvedokumentatsiooni koostamiseks. Projekt- ja eelarvedokumentatsiooni kinnitamine toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatavas korras.

Ettevõtte direktor kinnitab:

tiitelnimestikud kõikide objektide ehitamiseks ettevõttefondi ja laiatarbefondi summade arvel;

tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel ehitatavate elamute, kultuurilise ja elukondliku otstarbega ning kommunaalmajanduse objektide tiitelnimestikud, välja arvatud linna ehitatavate klubide, kultuuri- ja spordipaleede, staadionide ja ujumisbasseinide tiitelnimestikud;

töökaitse tagamise, ohutustehnika ja töötervishoiualaste tööde tiitelnimestikud;

ehitusesisesed tiitelnimestikud kooskõlastatult tööettevõtjaga.

Ettevõttefondi ja laiatarbefondi arvel ehitatavate objektide tiitelnimestikud ning töökaitse tagamise, ohutustehnika ja töötervishoiualaste tööde tiitelnimestikud kinnitab ettevõtte direktor kooskõlastatult ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega.

51. Ettevõttel on õigus üle anda tööettevõtulepingu alusel tööettevõtuorganisatsioonidele viimaste nõusolekul ehitus- ja montaažitööde tegemine ja seoses sellega ka vastavad tööjõulimii-

did, fondid ja materjalid, teatades sellest kõrgemalseisvale organile.

52. Kapitaalremondi plaanid ja vastavad finants-eelarvelised arvestused kinnitab ettevõtte direktor. Põhivahendite kapitaalremondi töid tehakse nii majanduslikul teel kui ka tööettevõtu korras.

Juhul kui ettevõte annab tööettevõtuorganisatsioonile üle kapitaalremondi tööd tööettevõtu korras tegemiseks, on ettevõttel õigus üle anda ka vastavad tööjõulimiidid, fondid ja materjalid, teatades sellest kõrgemalseisvale organile.

53. Ettevõttel on õigus kinnitada kooskõlastatult tööettevõtuorganisatsiooniga nende tööde üksushinded, mille teostamise vajadus tekib töö käigus, kui nende tööde üksushinded pole kinnitatud kehtestatud korras.

54. Ettevõttel on õigus rakendada oma spetsialiste tsehhide, jaoskondade, osakondade, farmide rekonstrueerimise või tehnoloogiliste protsesside projektide muutmise koostamise ja tüüpprojektide sidumise töödele, kusjuures rakendatavate spetsialistide tasustamine toimub korras, mis on kehtestatud projekteerimisorganisatsioonide vastavate kategooriate töötajatele.

55. Ettevõttel on õigus kasutada koolieelsete lasteasutuste ehitamiseks osa talle tsentraliseeritud korras elamuehituseks eraldatud vahendeist. Neid vahendeid kasutab ettevõtte direktor koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega tehtud otsuse alusel.

56. Ettevõttel on õigus ühendada teiste ettevõtete ja organisatsioonidega ettevõttefondi vahendeid ja teisi tema käsutuses olevaid erivahendeid elamute, meditsiiniasutuste, koolieelsete lasteasutuste, pioneerilaagrite ja muude kultuurilise ja elukondliku otstarbega objektide ehitamiseks.

Õigused tehnika ja tootmise tehnoloogia täiustamise valdkonnas

57. Ettevõte kinnitab tootmise tehnoloogilised protsessid, kuivõrd neid ei ole kehtestanud antud tootmisharus ühtset tehnilist poliitikat teostav organ.

Vajalikel juhtudel on ettevõttel õigus muuta tehnoloogilisi protsesse, mis on kehtestanud organ, kes teostab ühtset tehnilist poliitikat antud tootmisharus, kui need muudatused parendavad toote kvaliteeti (tõstavad töökindlust, kasutusiga) või toote kvaliteeti halvendamata ja mitte rikkudes riiklikke standardeid ja tehnilisi tingimusi alandavad toote omahinda või annavad muud positiivset efekti, välja arvatud tehnoloogilised protsessid, mille muutmine on keelatud neid kinnitanud organi nõusolekuta. Tehnoloogilise protsessi muutmisest tuleb viivitamata teatada organile, kes selle kinnitas.

Põllumajandusettevõte määrab kindlaks majandi ja tema üksi-

kute harude juhtimise süsteemi, põllumaade kasutamise struktuuri, külvi tähtajad ja muud põllumajandusliku tootmise tehnoloogilised protsessid.

Töö tehnoloogiliste protsesside kinnitamise ja muutmise korra transpordi- ja sideettevõtetes kehtestab vastav ministeerium (keskasutus).

58. Ettevõte kinnitab kooskõlastatult tellijatega üksikute toodanguliikide tehnilised tingimused, kui puuduvad riiklikud standardid ja vastavate organite poolt kehtestatud tehnilised tingimused, tagades toodangu väljalaske kõrgel tehnilisel tasemel.

Ettevõttel on õigus kooskõlastatult tellijaga välja lasta kõrgema kvaliteediga toodangut, võrreldes riiklike standardite ja tehniliste tingimuste nõuetega. Sellega seotud täiendavad kulutused korvatakse ettevõttele ettenähtud korras kõrgema kvaliteediga toodangu majanduslikku efektiivsust arvestades.

59. Ettevõte kinnitab tooraine, materjalide, kütuse, elektrienergia, seemne, söötade, väetiste kulunormid, kui nende normide kinnitamine ei kuulu kõrgemalseisva organi pädevusse.

60. Ettevõttel on õigus vastavalt kehtivale seadusandlusele sõlmida lepinguid teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimisorganisatsioonidega ja kõrgemate õppeasutustega uue tehnika ja tootmise tehnoloogia, ettevõtte ja tema tsehhide, jaoskondade, osakondade ja farmide rekonstrueerimise, seadmete moderniseerimise, tootmisprotsesside mehhaniseerimise ja automatiseerimise, töö ja tootmise organiseerimise projektide väljatöötamiseks.

Nimetatud töödele tehakse kulutusi nii ettevõtte vahendite kui ka pangalaenude arvel.

Õigused materiaal-tehnilise varustamise ja turustamise valdkonnas

61. Ettevõte soetab tootmise ja majandusliku tegevuse jaoks vajalikke seadmeid, toorainet, materjale, kütust ja muid materiaalseid väärtusi hankelepingute alusel, mis sõlmitakse vastavalt toodangu plaanilise jaotamise aktidele (müügikorraldused, fonditeatised jt.).

Nimetatud materiaalseid väärtusi võib ettevõte soetada ka täitmiseks võetud müügikorralduste (või neid asendavate dokumentide) alusel, mis sisaldavad kõiki hankimiseks vajalikke andmeid, kui pole vajalik kooskõlastada mingeid täiendavaid tingimusi.

Ettevõte võib soetada materiaal-tehnilise kindlustatuse alal vajalikke väärtusi riiklikelt ja kooperatiivorganisatsioonidelt, sõlmides nendega lepingud müügikorraldusteta realiseeritava toodangu osas, samuti kokkuostu teel spetsialiseeritud väikehulgibaa-

sidest ja jaemüügikauplustest, vastavalt kehtiva seadlusandlusega kindlaksmääratud korrale.

62. Ettevõttel on õigus hankelepingu sõlmimisel keelduda temale eraldatud liigsest või mittevajalikust toodangust, teatades sellest hankijale, fondipidajale ja müügikorralduse andnud organile hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates müügikorralduse saamisest.

Kooskõlastatult hankijaga võib ettevõte keelduda lepinguga ettenähtud toodangu saamisest juhul, kui muutub ettevõtte vajadus, teatades sellest 5 päeva jooksul fondipidajale ja müügikorralduse andnud organile.

63. Ettevõttel on õigus teistele, antud ettevõttele lepingute põhjal toodangut valmistavatele ettevõtetele ja organisatsioonidele üle anda fonde või neile oma ressurssidest välja anda materjale ja komplekteerivaid seadmeid, kinni pidades kehtivatest normidest.

64. Ettevõttel on õigus teha ülesandeks teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele lepingute alusel materjali, tooraine ja seadmete fondide realiseerimise, korvates sellega seotud kulud kehtestatud normide järgi.

65. Ettevõte võib sõlmida lepinguid temale seadmete, masinate ja muude ettevõtte põhifondidesse kuuluvate materiaalsete väärtuste hankimiseks selleks otstarbeks ettevõttel olemasolevate vahendite piires ja pangalaenude arvel.

Ettevõttel on õigus soetada spetsiaalseid seadmeid, aparaate ja materjale teadusliku uurimistöö ja katse- ning konstrueerimistööde tegemiseks selleks eraldatavate assigneeringute piires.

66. Ettevõte turustab toodangut hankelepingute alusel, välja arvatud juhud, kui NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega on kehtestatud teistsugune kord.

Lepingud kõrgemalseisva organi või turustusorganisatsiooni poolt jaotatava toodangu hankimiseks sõlmitakse korraldusaktide (müügikorralduste) alusel, mis annab välja see organ või organisatsioon.

Lepingud nimetatud korras mittejaotatava toodangu realiseerimiseks sõlmib ettevõte iseseisvalt, kokkuleppel vastava ostjaorganisatsiooniga (tellijaga).

67. Vajalikel juhtudel on ettevõttel õigus kooskõlastatult ostjaga (tellijaga) muuta lepinguga kindlaksmääratud sortimenti, tähtaegu ja muid hanketingimusi ning hankida toodangut ennetähtaegselt tootmisplaani ületamise arvel või toodangu arvel, mida teised tarbijad pole välja võtnud.

Plaaniülesandega kehtestatud toodangu sortimendi muutmisest teatab ettevõte vastavatele organitele.

68. Ettevõttel on õigus ilma fondideta realiseerida teistele riiklikele ja kooperatiivettevõtetele ja organisatsioonidele, kaasa

arvatud kolhoosid, toodangut, mida müügikorralduste põhjal ei saa realiseerida.

69. Ettevõttel on õigus väljata tasu eest vastavalt kehtivale korrale teaduslikele asutustele toorainet, pooltooteid ja valmistooteid, mille järele tekib vajadus teadusliku uurimise ja katsening konstrueerimistööde täitmise protsessis.

70. Ettevõttel on õigus väljata kehtestatud korras teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele nende tootmis- ja majanduslikus tegevuses vajalikke tootmisjäätmeid üle ettevõttele kinnitatud tootmisjäätmete äraandmise ja ümbertöötamise plaani.

Õigused rahanduse valdkonnas

71. Ettevõte määrab kindlaks omakäibevahendite normatiivid elementide järgi kõrgemalseisva organi poolt kehtestatud üldnormatiivi piires, lähtudes plaanilistest ülesannetest ja vastavalt kaubaliste ja materiaalsete väärtuste kulu- ja varunormidele.

Ettevõtte poolt väljatöötatavad omakäibevahendite normatiivid peavad soodustama materiaalsete ja rahaliste ressursside ratsionaalsemat ja efektiivsemat kasutamist ja käibevahendite ringluse kiirendamist.

72. Ettevõte võib kasutada pangalaene ja vastutab laenude sihipärase kulutamise ja õigeaegse tagastamise eest.

73. Ettevõte töötab välja kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud piires finants-eelarvelisi ja kulude tasuvuse arvestusi järgmiste abinõude rakendamiseks:

uue tehnika ja uute materjalide loomise ja juurutamise, tootmise mehhaniseerimise ja automatiseerimise, seadmete moderniseerimise, tootmise tehnoloogia parendamise, tootmisprotsesside ratsionaliseerimise ja intensiivistamise alal;

rahvatarbekaupade tootmise organiseerimise ja laiendamise ning nende kvaliteedi parendamise alal.

Nimetatud arvestused kinnitab ettevõtte direktor.

74. Ettevõte määrab kindlaks vastavalt kehtivale seadusandlusele üksikute toodanguliikide (tööde, teenuste) hinna ja tariifi, mille hind ja tariif ei kuulu kinnitamisele kõrgemalseisva organi poolt. Toodangu hind ja tasu tööde ja teenuste eest (välja arvatud need, mis on määratud ettevõtte sisemisteks vajadusteks) määratakse kindlaks kooskõlastatult tellija-ettevõttega.

75. Ettevõttel on õigus bilansist maha kanda moraalselt vananenud, kulunud ja edasiseks kasutamiseks kõlbmatuid seadmeid, transpordivahendeid, inventari ja tööriistu, kui seda vara pole võimalik taastada või taastamine ei ole majanduslikult otstarbekas ja seda ei saa realiseerida.

Ettevõttel on õigus bilansist maha kanda ka hooneid ja ehitisi, mis on lammutatud seoses uute objektide ehitamisega, samuti lagunenud hooneid ja ehitisi.

76. Ettevõttel on õigus kahjumiks kanda, teatades sellest kõrgemalseisvale organile:

debitoorset võlgnevust, mille aegumistähtaeg on möödunud;

väljamõistetud võlga, mille kohta täitedokumendid on tagasi saadud koos rahvakohtuniku poolt kinnitatud aktiga kostja maksejõuetuse kohta ja võimaluse puudumise kohta sissenõude pööramiseks tema varale;

muud võlgnevust, mis ettevõte on tunnistanud lootusetuks.

77. Ettevõttel on õigus, teatades sellest kõrgemalseisvale organile, oma bilansist maha kanda igal üksikul juhul kuni 100 rubla suuruses:

väärtuste puudujääki üle kaonormide, samuti kaupade, materjalide ja toodangu riknemisest tekkinud kadusid juhul, kui konkreetseid süüdlasi pole kindlaks tehtud;

võlgnevust kaubaliste ja materiaalsete väärtuste puudujääkide alal, mille sissenõudmisest kohus keeldus hagi põhjendamatuse tõttu.

78. Käesoleva põhimääruse punktides 76 ja 77 ettenähtud kahjusid võib ettevõtte bilansist maha kanda ainult pärast hoolikat, ühiskondlike organisatsioonide osavõtul teostatud kontrolli kahjude tekkimise põhjuste kohta, selles süüdi olevate isikute väljaselgitamist ja vajalike abinõude tarvituselevõtmist kahjude sissenõudmiseks nendelt isikutelt.

79. Ettevõte töötab välja administratiivkulude eelarve, lähtudes vahendite igakülgse kokkuhoiu vajadusest, üldpalgafondi ja administratiivkuludeks ettenähtud assigneeringute piires, mis ettevõttele kinnitab kõrgemalseisev organ.

Administratiivkulude eelarve kinnitab ja muudab ettevõtte direktor.

80. Ettevõte võib iseseisvale bilansile eraldada oma käitisi ja majandeid; nende käitiste ja majandite tegevusega seotud kohustuste eest vastutab ettevõte. Mainitud käitiste ja majandite bilansside aktivad ja passivad lülitatakse ettevõtte üldbilanssi.

Õigused töö ja palga valdkonnas

81. Ettevõttel on õigus:

a) kehtestada üksikutele töötajate gruppidele tüki-, aja- või akordtasu;

b) kindlaks määrata tööliste kutsealade loetelusid, kellele ajatöötasu puhul kohaldatakse ajatööliste tariifimäärade asemel tükitööliste tariifimäärasid ja kuupalku;

c) kindlaks määrata tööliste kutsealade ja tööde loetelusid, mis tasustatakse tariifimäärade järgi, mis on kindlaks määratud kuumadel ja rasketel töödel, tervist kahjustavate töötingimustega töödel, eriti rasketel ja tervist kahjustavatel töödel töötavatele

töölistele, lähtudes nende kutsealade ja tööde kehtivatest tüüploeteludest tootmisharus;

d) kindlaks määrata tööliste premeerimise näitajaid ja tingimusi tüüpmäärustike alusel;

e) kindlaks määrata tööde järke ja omistada töölistele järkusid vastavalt kehtivatele tariifi-kvalifikatsiooni teatmikele. Uute kutsealade töölisi tarifitseeritakse, kohaldades teatmikes leiduvate analoogiliste tööde karakteristikaid ja informeerides sellest kõrgemalseisvat organit;

f) kindlaks määrata üksikute tootmistsehhide, jaoskondade ja teenistuste insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele premeerimise näitajaid, tingimusi ja määra, arvestades ettevõtte vastavate alljaotuste ees seisvaid konkreetseid ülesandeid ja juhindudes premeerimise tüüpmäärustikega kehtestatud premeerimise tingimustest ja preemiamääradest;

g) määrata tsehhidele, jaoskondadele, osakondadele, farmidele ja teistele ettevõtte seesmistele lülidele vastavad grupid juhtivate, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate töötasu alal, samuti viia neid ühest töötasustamise grupist teise seoses tootmise mahu muutmisega, juhindudes seejuures kehtivas korras kinnitatud näitajaist;

h) kehtestada normeerimata tööajaga töötajaile lisapuhkuse kestus vastavalt tööseadusandlusele ja normeerimata tööajaga töötajate loetelule, mille on kinnitanud kõrgemalseisev organ;

i) sisse seada üksikute käitiste, tsehhide, jaoskondade, osakondade tööliste ja teenistujate tööaja summeeritud arvestus, kui pole võimalik kehtestada normaalse kestusega tööpäeva; põllumajanduslikes ettevõtetes pingeliste tööde perioodiks (külv, külvide hooldus, söötade varumine, saagikoristus, sügiskünd) muuta normaaltööaja piires arvestusperioodi kestel tööpäeva pikkust, tasudes faktiliselt täidetud töö eest kehtivate normide ja hinnete järgi. Tööaja summeerimise korra põllumajanduslikes ettevõtetes kehtestab NSV Liidu Ministrite Nõukogu;

j) kindlaksmääratud korras kinnitada uusi ja läbi vaadata kehtivaid töö- ja teenindusnorme;

k) kinnitada käitiste nimekirja, kus töö iseloomu tõttu ei saa kehtestada töötajaile lühendatud tööpäeva puhke- ja pidupäevaeelsetel päevadel, vaid tuleb võimaldada lisapuhkepäev vastavalt üle aja töötatud tundidele;

l) juhul kui see on otstarbekas, lubada töölistel kutsete ühitamist kehtestatud korras tasumisega.

Käesoleva punkti alapunktides «a»—«l» mainitud abinõusid rakendab ettevõtte direktor ettevõtte palgafondi piires ja kooskõlastatult ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega;

m) kooskõlastatult ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega kehtestada tööstusharunormide alusel, mis kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kindlaksmääratud korras,

tööde ja kutsealade loetelu, mis annavad töölistele ja teenistujatele õiguse eririietuse, erijalatsite ja kaitsevahendite tasuta saamiseks, samuti tööde ja kutsealade kohta, mis annavad töölistele ja teenistujatele õiguse piima saamiseks seoses tervist kahjustavate töötingimustega ja eriseebi saamiseks.

82. Ettevõte töötab välja struktuuri ja koosseisud vastavalt tüüpstruktuurile ja -koosseisudele, mille kehtestatud korras kinnitab kõrgemalseisev organ. Ettevõtte struktuuri ja koosseisu kinnitab ettevõtte direktor.

Kehtiva seadusandluse alusel kinnitab ja muudab ettevõtte direktor insener-tehniliste töötajate ja teenistujate palgamäärasid vastavalt ametipalkade skeemile palgafondi ja koosseisunimestiku järgi keskmise palga piires.

Ettevõtte direktori poolt kinnitatud koosseisud, palgad ja administratiivkulude eelarve ei kuulu rahandusorganites registreerimisele.

83. Ettevõttel on õigus määrata kõrge kvalifikatsiooniga meistritele ja teistele insener-tehnilistele töötajatele palgalisandit kuni 30 protsendi suuruses ametipalgast plaanilise palgafondi piires, kasutades selleks majanduse juhtimise alal kõrgemalseisva organi loal kuni 0,3 protsenti ettevõtte plaanilisest palgafondist. Koosseisunimestiku järgi keskmise palga määramisel nimetatud lisandeid ei arvestata.

84. Ettevõte võib kasutada eelnevatel kvartalitel ja kuudel saadud palgafondi säästu, ümberarvestatult vastavalt plaani täitmise protsendile, palga ja preemia maksmiseks sama aasta järgnevatel kvartalitel ja kuudel.

Palgafondi ülekulu kuulub hüvitamisele järgnevatel kuudel, ettevõtte juhtivad töötajad aga, kes lasksid tekkida palgafondi ülekulu, jäävad preemiata kuni ülekulu hüvitamiseni. Palgafondi ülekulusumma täitmata osa võib ettevõtte arvel esineda mitte kauem kui aruandeaastale järgneva aasta 1. juulini.

Kui ettevõtte tähtajaliselt (kuus kuud) või ennetähtaegselt korvab täielikult palgafondi ülekulu, siis makstakse juhtivatele töötajatele, kes lasksid tekkida ülekulu, välja 50 protsenti neile kuulunud preemiast, mis eelneval perioodil jäi välja maksmata seoses palgafondi ülekuluga.

Samas korras makstakse preemia välja palgafondi ülekulu puhul tsehhides, jaoskondades, farmides ja ettevõtte teenistustes. Seejuures arvestatakse palgafondi ülekulu ainult ettevõtte vastava struktuurilise alljaotuse järgi.

Kui ettevõtte kohta tervikuna palgafondi ülekulu ei esine, võib ettevõte maha kanda palgafondi korvamata ülekulu möödunud perioodi eest, mis on olemas üksikutel tsehhidel, jaoskondadel ja muudel ettevõtte lülidel.

85. Üle kinnitatud palgafondi võib ettevõte kindlaks määrata töötajate palgafondi, kes töötavad ehitus- ja montaažitöödel, mida

tehakse tsentraliseerimata finantseerimisallikate (ettevõttefond, laiatarbefond, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga laenud, sotsialistliku võistluse preemiad ja muud seadusandlusega ettenähtud allikad) arvel, lähtudes näitajaist, mis on kooskõlastatud kõrgemalseisva organiga.

86. Erandjuhtudel võib ettevõte anda üksikutele töötajatele mitteplaanilist avanssi palga arvel kuni ühe kuu palga suuruses.

87. Vajalikel juhtudel võib ettevõte anda töötajatele nende palvel lühiajalist puhkust palga säilitamiseta.

88. Ettevõttel on õigus eesrindlikke töölisi ja teenistujaid nende soovil suunata õppima kõrgematesse õppeasutustesse ja tehnikumidesse ning neile vastavalt kehtivale seadusandlusele maksta kõrgendatud stipendiumi tingimusel, kus need töötajad annavad kohustuse õppeasutuse lõpetamisel tagasi pöörduda neid õppima suunanud ettevõttesse. Kandidaadid kõrgematesse õppeasutustesse ja tehnikumidesse õppima suunamiseks (neile kõrgendatud stipendiumide määramisega) valitakse välja koos ettevõtte ühiskondlike organisatsioonidega.

V. Ettevõtte juhtimine

89. Ettevõtet juhib direktor (ülem, juhataja).

Ettevõtte direktori määrab ametisse ja vabastab ametist kõrgemalseisev organ.

90. Direktor organiseerib kogu ettevõtte tööd ja vastutab täielikult ettevõtte seisundi ja tegevuse eest.

Ettevõtte direktor tegutseb ettevõtte nimel ilma volituseta, esindab ettevõtet kõikides asutustes ja organisatsioonides, käsutab vastavalt seadusele ettevõtte vara ja vahendeid, sõlmib lepinguid, annab välja volitusi (sealhulgas edasivolitamise õigusega), avab pankades ettevõtte arveldus- ja muid arveid.

Oma kompetentsi piires annab direktor ettevõtte käskkirju; vastavalt tööseadusandlusele võtab tööle ja vallandab töötajaid, rakendab ergutusvahendeid ja karistab ettevõtte töötajaid.

Töötajate vallandamine administratsiooni initsiatiivil toimub ametiühingu käitis- või kohaliku komitee nõusolekul.

91. Ettevõtte direktori asetäitjad, pearaamatupidaja ja tehnilise kontrolli osakonna juhataja määrab ametisse ja vabastab ametist kõrgemalseisev organ direktori esildise põhjal ja nad vastutavad täielikult neile usaldatud töölõigu eest.

Ettevõtte direktori asetäitjad tegutsevad oma kompetentsi piires ettevõtte nimel, esindavad ettevõtet teistes asutustes ja organisatsioonides, võivad teostada majanduslikke operatsioone ja sõlmida lepinguid ilma volituseta, samuti välja anda ettevõtte töötajaile volitusi.

92. Ettevõtte direktor määrab kindlaks direktori asetäitjate ja

ettevõtte teiste juhtivate töötajate kompetentsi vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusele.

93. Tsehhid, osakonnad, teenistused, jaoskonnad, käitised, majandid, farmid ja muud ettevõtte struktuurilised alljaotused tegutsevad vastavalt põhimäärusele, mille kinnitab ettevõtte direktor.

94. Meister (vanemmeister, jaoskonnaülem, brigadir, farmijuhataja, töödejuhataja, vanemtöödejuhataja) on tootmise ja töö täieõiguslik juhtija ja vahetu organiseerija ning vastutab oma jaoskonna tootmisplaani täitmise ja toodangu kvaliteedi eest. Kõik juhised töökohtadele annab meister.

Meister allub vahetult tsehhiülemale või ettevõtte muu vastava alljaotuse ülemale.

Meister nimetatakse ametisse, paigutatakse-ümber ja vabastatakse töölt ettevõtte direktori käskkirjaga.

95. Ettevõtte administratsioon direktori isikus sõlmib kollektiivlepinguid ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega kui ettevõtte tööliste ja teenistujate esindajaga ja tagab võetud kohustuste õigeaegse täitmise.

96. Ettevõtte administratsioon koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega:

kehtestab töö sisekorra eeskirjad vastavalt tüüpeeskirjadele;

kinnitab ettevõttefondi ja tööliste ning teenistujate muude ergutamisfondide kasutamise eelarve, premeerib ja annab ühekordset abi nimetatud fondidest;

jaotab elamispinda ettevõtte majades ja ettevõtte käsutusse antavates teistes majades.

97. Ettevõtte administratsioon organiseerib koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega sotsialistlikku võistlust, teeb kokkuvõtteid ja määrab kindlaks võistluse võitjad, lahendab eesrindlike kollektiivide ja töötajate ergutamise küsimusi.

98. Ettevõtte administratsioon teeb ettekandeid ametiühingu käitis- või kohaliku komitee istungitel plaani projektidest, tootmis- ja majandusliku tegevuse tulemustest, plaanide ja kohustuste täitmisest kollektiivlepingu järgi, töö organiseerimise ja töötingimuste parendamise, tööliste ja teenistujate ainelise, elutarbelise ja kultuurilise teenindamise abinõudest ja puuduste kõrvaldamisest töös.

99. Tööliste ja teenistujate laialdaseks kaasatõmbamiseks tootmisküsimuste lahendamisele tegutsevad ettevõtetes, suurtes tsehhides, jaoskondades ja farmides tootmisnõupidamised. Need nõupidamised töötavad NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt kinnitatud «Alalise tootmisnõupidamise põhimääruse» alusel.

Ettevõtte administratsioon aitab igati kaasa tootmisnõupidamiste edukale tööle ja organiseerib nende otsuste täitmist.

100. Töötajate loova initsiatiivi arendamiseks tõmbab ettevõte kaasa uue tehnika ja tehnoloogia rakendamise perspektiiv-

ja jooksvate plaanide väljatöötamisele, samuti nende plaanide täitmisele Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu ja teaduslik-tehniliste ühingute algorganisatsioonid. Ettevõte loob vajalikud tingimused nende algorganisatsioonide, samuti ühiskondlike konstrueerimisbüroode, tehnoloogiabüroode ja normatiivide büroode, novaatorite nõukogude, teadusliku uurimise laboratooriumide, majandusliku analüüsi büroode ja gruppide edukaks tegevuseks, kindlustades neid ruumide, seadmete, aparaatide, inventari, tehnika- ja teatmekirjandusega.

101. Ettevõtte administratsioon koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega kutsub regulaarselt kokku tootmistehnilisi ja majanduslikke konverentse, tootmise eesrindlaste nõupidamisi, kus arutatakse ettevõtte tehnilise progressi ja majandusliku arendamise küsimusi, töötatakse välja abinõusid puuduste kõrvaldamiseks ettevõtte ja tema üksikute tsehhide tegevuses.

102. Ettevõtte töötajate koosolekul arutatakse administratsiooni ettekannete põhjal tootmisplaanide projekte, plaanide täitmise tulemusi, kollektiivlepingute projekte ja nendes lepingutes sisalduvate kohustuste täitmise käiku, tootmise, töötajate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise ja ettevõttefondi (laiatarbefondi) kasutamise küsimusi. Ettevõtte administratsioon kannab koosolekul ette abinõudest, mis on tarvitusele võetud varem toimunud koosolekute otsuste täitmiseks.

103. Ettevõttes moodustatakse partei- ja riigikontrolli kaastöögrupid ja -postid, kellele ettevõtte administratsioon on kohustatud andma igakülgset abi nende töös, läbi vaatama nende ettepanekuid ja tarvitusele võtma vajalikke abinõusid avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

104. Ettevõtte tegevust kontrollivad kõrgemalseisev organ ning partei- ja riigikontrolli organid.

Ettevõtte tootmisalast, finants- ja majanduslikku tegevust revideerib kõrgemalseisev organ, tõmmates kaasa asjahuvilisi organisatsioone kompleksselt üks kord aastas.

VI. Ettevõtte reorganiseerimine ja likvideerimine

105. Ettevõtte reorganiseerimine ja likvideerimine toimub organi otsuse põhjal, kes on õiguspädev vastavaid ettevõtteid organiseerima.

106. Juhul kui ettevõte ühendatakse teise ettevõttega, lähevad kummagi ettevõtte varalised õigused ja kohustused üle ettevõtete ühendamise tagajärjel tekkinud ettevõttele.

Kui üks ettevõte liidetakse teise ettevõttega, lähevad viimasele üle kõik liidetava ettevõtte varalised õigused ja kohustused.

107. Ettevõtte jagamise korral lähevad jagamise tagajärjel tekkinud uutele ettevõtetele jaotusakti alusel üle reorganiseeritud ettevõtte varalised õigused ja kohustused vastavates osades.

Ettevõttest ühe või mitme uue ettevõtte eraldamise korral lähevad vastavates osades jaotusakti alusel igale neist üle reorganiseeritud ettevõtte varalised õigused ja kohustused.

108. Ettevõtte likvideerib kõrgemalseisva organi poolt määratav likvideerimiskomisjon või selle organi ülesandel — likvideeritava ettevõtte direktor.

109. Ettevõtte likvideerimise korra ja tähtaja määrab kõrgemalseisev organ. Riikliku plaani täitmist kahjustamata peab sama organ lahendama küsimuse sõlmitud lepingute täitmise korrast.

Tähtaja kreeditoride pretensioonide esitamiseks likvideeritavale ettevõttele määrab kindlaks organ, kelle otsuse põhjal toimub likvideerimine, ja see ei tohi olla alla üht kuud.

110. Likvideerimiskomisjon või vastavatel juhtudel likvideeritava ettevõtte direktor paneb ettevõtte asukohajärgsesse oblasti, krai või vabariiklikku ametlikku ajalehte kuulutuse ettevõtte likvideerimise ja kreeditoride pretensioonide esitamise tähtaja kohta. Sellest sõltumata on likvideerimiskomisjon või likvideeritava ettevõtte direktor kohustatud neil olemasolevate materjalide põhjal välja selgitama kõik ettevõtte kreeditoride pretensioonid ja neile teatavaks tegema ettevõtte likvideerimise.

Pretensioonid likvideeritava ettevõtte vastu rahuldatakse tema varast, millele seaduse järgi võib sissenõuet pöörata.

Pretensioonid, mis ilmnesid ja esitati pärast kreeditoridele pretensioonide esitamiseks määratud tähtaega, rahuldatakse varast, mis jääb järele pärast esitatud pretensioonide, samuti määratud tähtajal esitatud pretensioonide rahuldamist.

Pretensioonid, mis ei ilmnenud ja mida ei esitatud likvideerimise tähtaja vältel, samuti pretensioonid, mida ei rahuldatud vara puudumise tõttu likvideeritaval ettevõttel, loetakse kustutatuks. Samuti loetakse kustutatuks täielikult või vastavas osas pretensioonid, mida likvideerimiskomisjon (likvideeritava ettevõtte direktor) ei tunnustanud, kui kreeditorid kahe nädala jooksul, arvates teate saamisest pretensiooni täieliku või osalise mittetunnustamise kohta, ei esita hagi pretensiooni rahuldamiseks.

111. Perioodiliste maksete tasumine, mida likvideeritav ettevõte peab maksma vigastuse või muu terviserikke tekitamise või surma põhjustamise tõttu, tagatakse kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Kodanike pretensioonid ja hagid kahju hüvitamise kohta, mis on seotud terviserikkega või surma põhjustamisega, samuti muid mõjuvatel põhjustel kodanike poolt kuni likvideerimise lõpuni mitteesitatud pretensioone ja hagisid võib hiljem esitada üldises korras likvideeritava ettevõtte suhtes kõrgemalseisvale organile. See organ võib tema poolt tunnustatud või kohtu poolt rahuldatud nõudmise rahuldamise panna temale alluvale ettevõttele, kes sai likvideeritud ettevõtte vara.

SOTSIALISTLIKU RIIKLIKU TOOTMISETTEVÕTTE PÕHIMÄÄRUSE RAKENDAMISE ISEÄRASUSED

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1966. a. 20. jaanuari määrusega nr. 33 (ENSV ÜVT 1966, nr. 3, art 17)

Jrk. nr.	Põhimääruse punkt	Rakendamise iseärasused
		I. Ehitusettevõtetele
1	29	Ehitusorganisatsioon (ettevõte) teeb ehitus- ja montaažitöid vastavalt kinnitatud plaanidele ja sõlmitud lepingutele, silmas pidades tööde ettenähtud nomenklatuuri ja kvaliteeti ning objektide ja võimsuste ekspluatatsiooni andmise kehtestatud tähtaegu. Ehitus- ja montaažitööde ning lõpetatud ehitusobjektide tegevusse rakendamise plaanide mittetäitmine ettevõtte poolt on jäme riikliku distsipliini rikkumine ja toob kaasa süüdiolevate ametiisikute vastutuselevõtmise kehtestatud korras.
2	48	Ehitusorganisatsioonil (ettevõttel) on õigus teistelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt vastu võtta tellimusi tööde tegemiseks, kui tellija annab kehtestatud korras materjalid ja tööjõulimiidi, samuti oma materjalidest ja tootmisjäätmeist, kui sellega ei kahjustata talle kinnitatud riikliku plaani ja lepinguliste kohustuste täitmist.
3	58	Ehitusorganisatsioon (ettevõte) kinnitab kooskõlastatult tellijaga üksikute tööliikide tehnilised tingimused, kui puuduvad vastavate organisatsioonide poolt kehtestatud tehnilised tingimused, ja tagab tööde tegemise kõrgel tehnilisel tasemel. Ehitusorganisatsioonil (ettevõttel) on õigus kooskõlastatult tellijaga teha kõrgema kvaliteediga ehitus- ja montaažitöid, võrreldes «Ehitusnormide ja eeskirjade (СНиП) nõuete ja tehniliste tingimustega. Sellega seotud täiendavad kulutused hüvitab tellija kehtestatud korras.
		II. Põllumajandusettevõtetele
4	50	Põllumajandusettevõtte direktor võib vajaduse korral üle anda oma õiguse sõlmida lepinguid projekteerimis- ja tööettevõtuorganisatsioonidega ehituse püstitamiseks

1	2	3
		tsentraliseeritud kapitaalmahutuste arvel, samuti õiguse kinnitada tiitelnimestikke ja ehitussiseseid tiitelnimestikke kooskõlastatult tööettevõtjaga ja rajooni põllumajandusliku tootmise valitsusega.
		III. Autotranspordiettevõtetele
5	24 esimene lõik	Autotranspordiettevõte tagab rahvamajanduse ja elanikkonna autovedudega teenindamise kõrge kvaliteedi vastavalt kehtivatele normidele ja eeskirjadele.
6	29	Vastavalt kinnitatud plaanidele ja sõlmitud lepingutele autotranspordiettevõte osutab autotransporditeenuseid, silmas pidades kauba- ja reisijateveo plaanide kohustuslikku täitmist. Vedude ja tööde plaanide mittetäitmine autotranspordiettevõtte poolt on jäme riikliku distsipliini rikkumine ja toob kaasa süüdiolevate ametiisikute vastutuselevõtmise kehtestatud korras.
7	30	Autotranspordiettevõte peab igati laiendama ja tugevdama majanduslikke otsesidemeid klientuuriga viimase paremaks teenindamiseks autovedude alal. Ettevõtte ja klientuuri vahel autovedude alal väljakujunenud otsesidemeid on lubatud vajaduse puhul muuta, kinni pidades kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud korrast.
8	43	Autotranspordiettevõte, lähtudes kontrollarvudest ja arvestades vajadust tagada rahvamajanduse tarvete rahuldamine, väljakujunenud majanduslikke sidemeid klientuuriga ja nende sidemete edasiarendamist, töötab tööliste ja teenistujate laialdasel osavõtul välja perspektiiv- ja aastaplaanide projektid kõigi oma tegevusalade osas vastavalt kehtivatele näitajatele.
9	46	Autotranspordiettevõttele või teedemajandile kindlaksmääratavad plaaniülesanded peavad olema vastastikku seostatud, peavad ette nägema tootmisvõimsuste (veereva koosseisu) täielikku kasutamist. Kõrgemalseisev organ tagab ettevõttele plaaniülesande täitmiseks vajalikud materiaal-tehnilised ja rahalised ressursid ning palgafondi.
10	48	Autotranspordiettevõte võib teenindada nomenklatuurse plaaniga ette nägemata klientuuri, kui on tagatud nomenklatuurse plaaniga kinnitatud klientuuri veovajaduste täielik rahuldamine.
11	58	Autotranspordiettevõte kinnitab kooskõlastatult klientuuriga üksikute veoseliikide veotingimused, kui puuduvad vastavate organisatsioonide poolt kehtestatud veotingimused, silmas pidades veoste kvaliteedi säilitamist ja vahendite säästlikku kulutamist. Täiendavad kulutused, mis on seotud abinõude rakendamisega veotingimuste parendamiseks, hüvitatakse autotranspordiettevõtetele klientide poolt kehtivas korras või lepingute alusel.

1	2	3
12	61 esimene lõik	Autotranspordiettevõte soetab tema tootmis- ja majanduslikuks tegevuseks vajalikke autotranspordivahendeid, seadmeid, toorainet, materjale, kütust ja muid materiaalseid väärtusi hankelepingute alusel, mis sõlmitakse vastavalt plaanilistele toodangu jaotamise aktidele (müügikorraldustele, fonditeatistele jt.).
13	65 esimene lõik	Autotranspordiettevõte võib sõlmida lepinguid temale autotranspordivahendite, seadmete, masinate ja muude ettevõtte põhifondidesse kuuluvate materiaalsete väärtuste hankimiseks, temal selleks otstarbeks olemasolevate vahendite piires ja pangakrediidi arvel.
14	66	Autotranspordiettevõte sooritab vedusid lepingute (tellimuste) alusel, välja arvatud juhud, mil NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega on kehtestatud teistsugune kord.
15	82	Teedemajand (teedevalitsus, teedejaoskond) töötab välja struktuuri ja koosseisud eelarveliste assigneeringute piires, mis on ette nähtud teedemajandi aparaadi ja liiniteenistuse ülalpidamiseks, ja vastavalt tüüpstruktuurile ning koosseisudele, mis on kehtestatud korras kinnitatud kõrgemalseisva organi poolt. Teedemajandi struktuuri ja koosseisud kinnitab juhataja. Teedemajandi juhataja kinnitab ja muudab kehtiva seadusandluse alusel insener-tehniliste töötajate ja teenistujate palgamäärasid vastavalt ametipalkade skeemile palgfondi ja koosseisunimestiku järgi keskmise palga piires. Teedemajandi juhataja poolt kinnitatud koosseisud, palgad ning administratiivkulude eelarve ei kuulu rahandusorganites registreerimisele.
16	91	Autotranspordiettevõtte või teemajandi direktori (juhataja) asetäitjad ja pearaamatupidaja määrab ametisse ja vabastab ametist kõrgemalseisev organ direktori (juhataja) esildise põhjal, nad vastutavad täielikult neile usaldatud töölõigu eest.
17	94 esimene lõik	Meister (vanemmeister, kolonniülem, jaoskonnaülem, distantsiülem, töödejuhataja, vanemtöödejuhataja, brigadir) on tootmise ja töö täieõiguslik juhtija ja vahetu organiseerija ning vastutab oma jaoskonna tootmisplaani täitmise ja töö kvaliteedi eest. Kõik juhised töökohtadele annab meister.

«SOTSIALISTLIKU RIIKLIKU TOOTMISETTEVÕTTE PÕHIMÄÄRUSE» KEHTIVUSE LAIENDAMISE KOHTA RIIKLIKELE KAUBANDUS- JA ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETELE NING ORGANISATSIOONIDELE

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1968. a. 17. mai määrus nr. 176 (ENSV ÜVT 1968, nr. 24, art. 172)

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. aprilli 1968. a. määrusele nr. 293 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et:

1) isemajandavatele riiklikele kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetele ning organisatsioonidele, kes on juriidilised isikud, on laiendatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 731 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 19. oktoobri 1965. a. määrus nr. 450 — ENSV MK 1965, nr. 40, art. 171) kinnitatud «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» kehtivust;

2) nimetatud põhimääruse kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetele ning organisatsioonidele rakendamise iseärasused määratakse kindlaks kehtiva seadusandluse alusel:

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi poolt — selle ministeeriumi süsteemi kuuluvate ettevõtete ja organisatsioonide, samuti teiste ministeeriumide tööliste varustamise osakondade ja valitsuste ettevõtete ning organisatsioonide osas;

NSV Liidu Kaitseministeeriumi poolt — NSV Liidu Kaitseministeeriumi Kaubanduse Peavalitsuse ettevõtete ja organisatsioonide osas;

NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kirjastuskomitee poolt — vastavalt nendele alluvate ettevõtete ja organisatsioonide osas, kes kauplevad ravimite, meditsiinitarvete ja raamatutega.

«SOTSIALISTLIKU RIIKLIKU TOOTMISETTEVÕTTE PÕHIMÄÄRUSE» KEHTIVUSE LAIENDAMISE KOHTA NSV LIIDU SIDEMINISTEERIUMI SÜSTEEMI KUULUVA «AJAKIRJANDUSLIIDU» ETTEVÕTETELE JA ORGANISATSIOONIDELE[1]

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1968. a. 6. septembri määrus nr. 301 (ENSV ÜVT 1968, nr. 40, art. 283)

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 14. augusti 1968. a. määrusele nr. 627 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et NSV Liidu Sideministeeriumi süsteemi kuuluva «Ajakirjandusliidu» isemajandavatele ettevõtetele ja organisatsioonidele, kes on juriidilised isikud, on laiendatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 731 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 19. oktoobri 1965. a. määrus nr. 450 — ENSV MKK 1965, nr. 40, art. 171) kinnitatud «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» kehtivust.

Nimetatud põhimääruse «Ajakirjandusliidu» ettevõtetele ja organisatsioonidele rakendamise iseärasused määrab kindlaks NSV Liidu Sideministeerium kehtiva seadusandluse alusel.

---

[1] Põhimäärus on laiendatud ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee varustus-turustusorganisatsioonidele. Vt. ENSV ÜVT 1969, nr. 21, art. 221.

MAJANDUSLIKU JA KULTUURILISE ÜLESEHITUSTÖÖ KÜSIMUSTE KOHTA, MIS ON TÄIENDAVALT ANTUD EESTI NSV VABARIIKLIKE JA LIIDULIS-VABARIIKLIKE MINISTEERIUMIDE NING KESKASUTUSTE JA VABARIIKLIKU ALLUVUSEGA LINNADE NING VABARIIGI RAJOONIDE TÖÖRAHVA SAADIKUTE NÕUKOGUDE TÄITEVKOMITEEDE OTSUSTADA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1968. a. 16. mai määrus nr. 170 (ENSV ÜVT 1968, nr. 24, art. 171)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

Anda täiendavalt Eesti NSV vabariiklike ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide ning keskasutuste ja vabariikliku alluvusega linnade ning vabariigi rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustada järgmised majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö küsimused:

Eesti NSV vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste otsustada

1. Suurendada vajaduse korral jooksva aasta IV kvartalis geoloogiliste uuringutööde finantseerimise plaane alluvates organisatsioonides, kes nimetatud tööde plaane ületavad, geoloogiliste uuringutööde finantseerimise plaanide vähendamise arvel organisatsioonides, kes nende tööde plaane ei täida, — vähendamata geoloogiliste uuringutööde aastamahte ja maavarade varude juurdekasvu ülesandeid.

2. Kehtestada vajaduse korral, kui Eesti NSV kohta on olemas kinnitatud ühtsed teenindusnormid või normeeritud tootmisülesanded, vahetult elanikkonda teenindavate ettevõtete ja organisatsioonide ajatöölistele (välja arvatud ettevõtted ja organisatsioonid, kellele laieneb «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» kehtivus) tariifimäärasid, mis on ette nähtud vastava haru tükitöölistele, — antud ettevõtte (organisatsiooni) palgafondi piires.

3. Võtta kooskõlastatult Eesti NSV Ametiühingute Nõukoguga ettevõtetes ja organisatsioonides kehtivatesse kuumadel ja raskетel töödel, tervist kahjustavate töötingimustega töödel ning eriti raskete ja eriti kahjulike töötingimustega töödel rakendatud töölistele ettenähtud tariifimäärade alusel töötasustatavate töölis-kutsealade ja tööde tüüpnimekirjadesse täiendavalt teisi kutsealasid ja töid, mis töötingimustelt on analoogilised kutsealade ja töödega, mis on loetletud vastavate harude kutsealade ja tööde tüüpnimekirjades.

4. Teha kooskõlastatult Eesti NSV Ametiühingute Nõukoguga muudatusi ja täiendusi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste töötajate ametikohtade loetelus, kellega võib sõlmida kirjalikke lepinguid täieliku materiaalse vastutuse kohta materiaalsete väärtuste puudujäägi eest, mis on antud töötaja vastutusele hoidmiseks või muuks otstarbeks.

5. Lubada ettevõtetel ja organisatsioonidel ehitada inseneri-kommunikatsioone ja elektriliine, mis on vajalikud ehitatava elamufondi normaalseks ekspluateerimiseks, — üle nende ettevõtete ja organisatsioonide kapitaaltööde plaani elamuehitusse suunatava üleplaanilise kasumi arvel.

Eesti NSV vabariiklike ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide ning keskasutuste otsustada

6. Lubada kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, samuti liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste vabariigi majandusele erilise tähtsusega objektide kapitaalehituse finantseerimist aasta eelarveliste assigneeringute piires, olenemata nende jaotusest kvartalite järgi.

7. Suunata kooskõlastatult ENSV Plaanikomitee, Eesti NSV Rahandusministeeriumi ja ehitustööettevõtuorganisatsiooniga elamute, kommunaalmajandus- ja tervishoiuobjektide, koolide ning koolieelsete lasteasutuste ehitusse kapitaalmahutusi kuni 2,5% ulatuses ehitus- ja montaažitööde üldmahust, mis on ette nähtud kogu vabariiklikule ministeeriumile või keskasutusele, samuti liidulis-vabariiklikule ministeeriumile või keskasutusele, kellele kapitaalmahutusi tootmisotstarbeliste objektide ehituseks eraldab Eesti NSV Ministrite Nõukogu, — vähendamata võimsuste, objektide ja põhifondide käikuandmise kindlaksmääratud ülesandeid ja teatades sellest ENSV SKV-le.

ENSV Plaanikomiteel, Eesti NSV Rahandusministeeriumil ja ENSV SKV-l teatada kahe nädala jooksul vastavalt NSVL Plaanikomiteele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile ja NSVL SKV-le kapitaalmahutuste suunamises tehtud muudatustest.

8. Suurendada vajaduse korral aasta kestel vabariiklike mi-

nisteeriumide ja keskasutuste, samuti liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, kellele kapitaalmahutusi eraldab Eesti NSV Ministrite Nõukogu, üksikute plaani ületanud tootmisotstarbeliste ehituste kapitaalmahutusi — iga plaani mittetäitnud tootmisotstarbelise ehituse (kaasa arvatud ehitused, mille tiitelnimestikud kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu või Eesti NSV Ministrite Nõukogu kooskõlastatult NSVL Plaanikomiteega) kapitaalmahutuste vähendamise arvel kuni 10% ulatuses, olenemata kapitaalmahutuste jaotamisest harude vahel ja muutmata võimsuste, objektide ning põhifondide käikuandmise kindlaksmääratud ülesandeid, teatades tehtud muudatustest ENSV Plaanikomiteele ja ENSV SKV-le 10 päeva jooksul.

Kui ehitust teostavad NSV Liidu ja Eesti NSV ministeeriumide ja keskasutuste tööettevõtuorganisatsioonid, toimub kapitaalehituse plaanide muutmine tööettevõtu korras tehtavate ehitus- ja montaažitööde mahtude osas kooskõlastatult vastavate NSV Liidu ja Eesti NSV ministeeriumide ning keskasutustega.

9. Teha kooskõlastatult tellijate või fondipidajatega, hiljemalt 20 päeva enne kvartali lõppu, muudatusi vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, samuti liidulis-vabariiklike ministeeriumide ning keskasutuste, kellele toodangu valmistamise plaani määrab kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu, ettevõtete toodangu valmistamise plaanides ja seoses sellega ka teistes neile kinnitatud kvartali plaaninäitajates, muutmata aastaplaaninäitajaid ja teatades sellest järgnevalt ENSV Plaanikomiteele ja SKV-le.

Selliseid ettevõtete plaaniülesannete muudatusi võidakse teha ainult vajaduse korral, kui need küsimused on eelnevalt ettevõtete administratsiooniga läbi arutatud.

10. Eraldada vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, samuti liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, kellele kapitaalmahutusi eraldab Eesti NSV Ministrite Nõukogu, ettevõtetele ja organisatsioonidele vahendeid tehnoloogiliste seadmete montaažieelseteks revisjonideks, mille järele tekib vajadus seoses seadmete pikaajalise hoidmisega, kapitaalmahutuste finantseerimiseks ettenähtud assigneeringute arvel ja vastavate objektide ehituse eelarvelise üldmaksumuse piires, kusjuures kulud kanda seadmete maksumusse, samuti lubada tööettevõtu korras töötavatel ehitus- ja montaažiorganisatsioonidel võtta vajaduse korral programmi ning vastavalt ka tehtud tööettevõtutööde mahu hulka nimetatud seadmete montaažieelsete revisjonide korraldamise kulusid.

11. Vabastada vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, samuti liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, kellele palgafondi eraldab Eesti NSV Ministrite Nõukogu, üksikuid ettevõtteid ministeeriumile (keskasutusele) kindlaksmääratud palgafondi piires esinenud ülekulu hüvitamisest.

12. Kinnitada Eesti NSV vabariiklikele ja liidulis-vabariikli-

kele ministeeriumidele ning keskasutustele kuuluvate selliste majade nimestikke, milliseid kavatsetakse müüa üürnikule või üürnike grupile, kes neis elavad.

Eesti NSV liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste otsustada

13. Teha kooskõlastatult NSV Liidu ministeeriumi või keskasutusega üksikuid muudatusi ministeeriumi või keskasutuse keskaparaadi struktuuris ja kinnitada keskaparaadi koosseisude nimestikku ministeeriumile või keskasutusele keskaparaadi jaoks kindlaksmääratud töötajate arvulise koosseisu ja palgafondi piires.

Eesti NSV liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste, kelle finants- ja plaaninäitajad määrab kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu, otsustada

14. Otsustada majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö küsimusi, mis on ette nähtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 2. detsembri 1967. a. määruse nr. 488 punktides 1—6, 8—11, 13—22.

Eesti NSV vabariiklike ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide ning keskasutuste ja vabariikliku alluvusega linnade ning vabariigi rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustada

15. Lubada kooskõlastatult ENSV Plaanikomiteega ettevõtetel, organisatsioonidel ja asutustel ühendada teiste ettevõtete, organisatsioonide ning asutustega neile elamu-, kommunaal- ja kultuur-elukondlikuks ehituseks, samuti tervishoiu- ja haridusobjektide ehituseks eraldatud kapitaalmahutusi, teatades sellest Eesti NSV Rahandusministeeriumile, ENSV SKV-le ja finantseerivatele pankadele.

Vabariikliku alluvusega linnade ja vabariigi rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustada

16. Maha kanda erandjuhtudel üksikutelt laenusaajatelt neile NSV Liidu Riigipanga või NSV Liidu Ehituspanga poolt individuaalelamuehituseks antud laenude osas esinevat sissenõudmiseks lootusetut võlgnevust kohaliku eelarve arvel, teatades sellest järgnevalt Eesti NSV Rahandusministeeriumile.

17. Kindlaks määrata töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede vahetult alluvate isemajandavate asutuste ja organisatsioonide, samuti kohalikust eelarvest finantseeritavate asutuste ja

organisatsioonide mittekoosseisuliste (mittenimestikuliste) töötajate palgafondi — rahvamajandusplaani ja riigieelarvega kehtivas korras kinnitatud üldpalgafondi piires.

ENSV Plaanikomitee otsustada

18. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud aastaplaanide-näitajates kogu Eesti NSV, samuti Eesti NSV ministeeriumide ja keskasutuste ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede osas muudatusi, mis tulenevad NSVL Plaanikomitee, NSVL Ehituskomitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komitee, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee, NSV Liidu Teaduste Akadeemia, NSV Liidu liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste otsustest, teatades tehtud muudatustest ENSV SKV-le ja Eesti NSV Rahandusministeeriumile, kapitaalmahutuste kohta aga ka finantseerivatele pankadele.

19. Teha Eesti NSV huvitatud ministeeriumide ja keskasutuste ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede palvel muudatusi neile Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud elamuehituse, kommunaalmajanduse, kultuur-elukondlike, haridus- ja tervishoiuobjektide ehituse kapitaalmahutuste plaanides, olenemata nende jaotusest harude vahel ja muutmata kogu Eesti NSV osas eelnimetatud kapitaalmahutuste mahtu ja põhifondide, elamispinna, kommunaalmajanduse, haridus-, kultuur-elukondlike ning tervishoiuobjektide käikuandmise ülesandeid, mis on ette nähtud rahvamajandusplaanis, teatades tehtud muudatustest Eesti NSV Rahandusministeeriumile, ENSV SKV-le ja finantseerivatele pankadele.

20. Teha parandusi elanikkonna elukondliku teenindamise tööstuslike ja mittetööstuslike liikide osas ettenähtud ülesannetes, mis on kindlaks määratud rahvamajandusplaanis, seoses maaasulate üleviimisega alevite kategooriasse, samuti linnade piiride laiendamisega — elanikkonna elukondliku teenindamise tööstuslike ja mittetööstuslike liikide osas ettenähtud tööde mahtude piires kogu Eesti NSV kohta.

Eesti NSV Kohaliku Tööstuse Ministeeriumi otsustada

21. Muuta tegelike ilmastikutingimuste mittevastamisel prognoositud tingimustele ettevõtete turbatootmise kuuplaane maisaugustis — hiljemalt 10 päeva enne vastava kuu lõppu, — neile ettevõtetele kindlaksmääratud turbatootmise aastaplaani piires, muutmata tarbijatele hankimise ülesannet.

Eesti NSV Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumi otsustada

22. Lubada erandjuhtudel teha tasuta kapitaalremonti käsitsi juhitavatele autodele, mis Isamaasõja invaliidid ja teised invaliidid sõjaväelaste hulgast on saanud soodustatud hindadega enne Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. aprilli 1964. a. määruse nr. 189 (ENSV MK 1964, nr. 20, art. 65) andmist, — vabariigi eelarves sotsiaalkindlustuseks ettenähtud vahendite arvel.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Maaparanduse ja Veemajanduse Komitee otsustada

23. Otsustada maaparandustööde osas küsimusi, mis on ettenähtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 2. detsembri 1967. a. määruse nr. 488 punktis 43.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kutsehariduse Komitee otsustada

24. Kehtestada kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga õpilaste poolt tootmisõpetuse protsessis ja tootmispraktikal tehtud tööde eest kutsekoolides saadavate tulude jaotamise kord, säilitades tasu maksmise õpilastele nende tehtud tööde eest — ühe kolmandiku ulatuses nimetatud tuludest.

25. Lubada kutsekoolidesse vastu võtta kuni 25 aasta vanuseid isikuid reservi arvatud sõjaväelaste hulgast, samuti isikute hulgast, kes on varem lõpetanud täieliku või mittetäieliku keskkooli, oskustööliste ettevalmistamiseks töödele, kus on keelatud rakendada alla 18 aasta vanuseid isikuid, määrates neile õpilastele nende soovil (tasuta toidu ja vormirõivastuse asemel) stipendiumid tehnikakoolide õpilastele ettenähtud ulatuses.

RIIKLIKE, KOOPERATIIVSETE (VÄLJA ARVATUD KOLHOOSID) JA ÜHISKONDLIKE ETTEVÕTETE, ORGANISATSIOONIDE NING ASUTUSTE PEA- (VANEM-) RAAMATUPIDAJATE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 6. novembri määrusega nr. 923.
(ENSV MKK 1965, nr. 8, art. 27)

I. Üldalused

1. Ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse pea-(vanem-) raamatupidaja tagab arvestuse õige korraldamise ja tõepärasuse, kontrollib sotsialistliku omandi puutumatust, rahaliste ja materiaalsete väärtuste õiget kulutamist ning range kokkuhoiu- ja isemajandamisrežiimi ellurakendamist.

2. Pearaamatupidaja ametikoht kehtestatakse:

a) NSV Liidu ja liiduvabariikide riiklikes komiteedes, ministeeriumides, ametkondades ja teistes keskasutustes ning organisatsioonides;

b) rahvamajanduse nõukogudes;

c) NSV Liidu ja liiduvabariikide riiklike komiteede, ministeeriumide, ametkondade ja teiste keskasutuste ning organisatsioonide peavalitsustes (valitsustes), rahvamajanduse nõukogude tootmisharuvalitsustes, samuti trustides, koondistes, kombinaatides ning kolhoosi- ja sovhoositootmise (sovhoosi- ja kolhoositootmise) valitsustes;

d) autonoomsete vabariikide ministeeriumides, ametkondades ja teistes keskasutustes ning organisatsioonides, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsustes (osakondades), välja arvatud juhud, kui kehtivate ametipalkade skeemide järgi võib nimetatud organites kehtestada pearaamatupidaja õigustes vanemraamatupidaja ametikoht;

e) tarbijate kooperatsiooni vabariiklikes, kraide, oblastite, ringkondade ja rajoonide organisatsioonides;

f) pangaasutustes, hoiukassades ja rahandussüsteemi organites;

g) ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tsentraliseeritud raamatupidamises;

h) liidulise, vabariigilise ja kohaliku alluvusega riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes (tööstus-, transpordi-, ehitus-, põllumajandus-, kaubandus-, projekteerimis- jne.) ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes, kus on iseseisev raamatupidamine:

kui neis on vähemalt 300 töölist ja teenistujat;

kui neile alluvad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, kellel on iseseisev raamatupidamine ja lõpetatud raamatupidamisaruandlus (iseseisev bilanss);

i) nende ehitatavate ettevõtete direktsioonides, millede tiitelnimestikud kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu;

j) rahakaartide kontrolli büroodes, linnade ja rajoonide sidesõlmedes.

3. Iseseisva bilansiga riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes, peale käesoleva põhimääruse 2. punktis loetletute, määratakse vanemraamatupidaja (pearaamatupidaja õigustes) ametikoht.

4. Rahvamajanduse nõukogude, riiklike komiteede, ministeeriumide, ametkondade ja teiste keskasutuste ning organisatsioonide keskraamatupidamised (raamatupidamise ja aruandluse valitsused), pea- (tootmisharu-) valitsuste, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade), trustide, koondiste, kombinaatide, kolhoosi- ja sovhoositootmise (sovhoosi- ja kolhoositootmise) valitsuste, ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste raamatupidamised on iseseisvad struktuurilised üksused ega või kuuluda ministeeriumide, keskasutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste mis tahes teise üksusesse (ametisse).

5. Rahvamajanduse nõukogude, riiklike komiteede, ministeeriumide, ametkondade ja teiste keskasutuste ning organisatsioonide pearaamatupidajaid määravad ametisse ja vallandavad ametist vastavalt rahvamajanduse nõukogude esimehed, riiklike komiteede esimehed, ministrid ja ametkondade, keskasutuste või organisatsioonide juhatajad.

Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste pea- (vanem-) raamatupidajaid määravad ametisse ja vallandavad ametist need organid, kes määravad ametisse nende ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhatajaid, juhataja esildusel ning vastava kõrgemalseisva organi pearaamatupidaja nõusolekul.

Tarbijate kooperatiivide, rajoonide, ringkondade, oblastite, kraide ja vabariiklike tarbijate kooperatiivide liitude pearaamatupidajate ametisse määramise ja ametist vallandamise kinnitab vastava kõrgemalseisva tarbijate kooperatiivide liidu juhatus.

6. Pea- (vanem-) raamatupidaja ametisse määramisel või vallandamisel vormistatakse asjaajamise vastuvõtmine ja üleand-

mine aktiga pärast ettevõtte, organisatsiooni või asutuse raamatupidamise ja aruandluse seisundi kontrollimist. Selle akti ärakiri saadetakse kõrgemalseisvale organisatsioonile.

Vajaduse korral toimub asjaajamise vastuvõtmine ja üleandmine ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse pea- (vanem-) raamatupidaja poolt kõrgemalseisva organisatsiooni esindaja osavõtul.

7. Pea- (vanem-) raamatupidaja äraolekul (komandeering, puhkus, haigus) lähevad kõik pea- (vanem-) raamatupidaja õigused ja kohustused üle asetäitjale või viimase puudumisel mõnele teisele isikule, millest teatatakse ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse käskkirjaga.

8. Pea- (vanem-) raamatupidajad alluvad vahetult ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhatajatele, aga raamatupidamise organiseerimise, korra ja metoodika ning aruannete koostamise küsimustes — kõrgemalseisvate organisatsioonide pearaamatupidajatele.

Rahvamajanduse nõukogude, riiklike komiteede, ministeeriumide, ametkondade ja teiste keskasutuste ning organisatsioonide pearaamatupidajad alluvad vahetult rahvamajanduse nõukogude esimeestele, riiklike komiteede esimeestele, ministritele, ametkondade või teiste keskasutuste ja organisatsioonide juhatajatele.

II. Pea- (vanem-) raamatupidaja kohustused

9. Pea- (vanem-) raamatupidaja on kohustatud tagama:

a) maksimaalse tsentraliseerimise alusel raamatupidamise õige ja ratsionaalse organiseerimise, mis vastab majanduse operatiivse juhtimise nõuetele, samuti kehtivate arvepidamiseeskirjade range järgimise;

b) raamatupidamise eesrindlike vormide ja meetodite juurutamise arvutustehnika ulatusliku kasutamise alusel;

c) majandi vahendite (rahaliste vahendite, kaubalis-materiaalsete väärtuste, põhifondide jt.) õige ja õigeaegse arvestuse, nende vahendite liikumisega seotud operatsioonide õige dokumentaalse vormistamise ja kajastamise raamatupidamise kontodel;

d) tootmis- ja käibekulude, kulude eelarvete täitmise, toodangu väljalaske, ehitus- ja montaažitööde ning teiste tööde mahtude, varumise, toodangu varustuse ja turustuse täpse ja õigeaegse arvestuse, toodangu omahinna aruandekalkulatsioonide koostamise ja varutud tooraine ning materjalide maksumuse arvutamise õigsuse;

e) ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse (tootmis-, turustus-, varumis-, kaubandus-, ehitus- jms.) finants-majandusliku tegevuse tulemuste õigeaegse ja täpse arvestuse;

f) kõigi rahandus-, krediidi- ja arveldusoperatsioonide õige

arvestuse ja sooritamise, samuti majandi poolt pankade ja teiste organitega peetavate kõigi arvelduste õigeaegse ja õige kontrollimise;

g) riigimaksude ning kasumieraldiste ja teiste maksete õige ja õigeaegse määramise ja NSV Liidu riigieelarvesse ülekandmise, samuti amortisatsioonifondi summade ülekandmise kapitaalmahutuste ja kapitaalremondi kulutuste finantseerimiseks, pangakrediitide õigeaegse tasumise;

h) kassa- ja arveldusdistsipliini range järgimise, pankadest saadud vahendite õige sihipärase kulutamise, tšekkide väljakirjutamise ja tšekiraamatute hoidmise korrast kinnipidamise;

i) majandi vahendite ja arvelduste inventeerimise tulemuste õigeaegse ja õige väljatoomise ning nende kajastamise raamatupidamise kontodel;

j) rahaliste vahendite ja kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujäägi, raiskamiste, omastamiste ning muude kuritarvituste kohta materjalide õigeaegse vormistamise, samuti kontrolli vajalikel juhtudel nende materjalide kohtu- ja juurdlusorganitele üleandmise üle;

k) raamatupidamisaruannete koostamise tõepäraste esmasdokumentide ja vastavate raamatupidamiskirjendite alusel ning nende õigeaegse esitamise vastavatele organitele ettenähtud tähtajaks;

l) ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse finants-majandusliku tegevuse majandusliku analüüsi (koos teiste ametitega) raamatupidamis- ja aruandeandmete alusel selleks, et selgitada välja majandisiseseid reserve ning likvideerida kaod ja mittetootlikud kulud.

Analüüsi tulemustest kannab pea- (vanem-) raamatupidaja ette ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse juhatajale ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse töö parandamise abinõude tarvitusele võtmiseks;

m) alaliste tootmisnõupidamiste, majandusliku analüüsi ühiskondlike büroode ja gruppide vajaliku abistamise majandusalaseks tööks aruandeandmete kasutamise küsimustes;

n) osavõtu isemajandamise juurutamisest ja tugevdamisest ettevõttes, organisatsioonis ja üksikutes majandiosades (tsehhides, osakondades, abimajandites jne.);

o) dokumentaalrevisjonide õigeaegse läbiviimise alluvates ettevõtetes, organisatsioonides, asutustes ja üksikutes majandiosades (tsehhides, osakondades, abimajandites jne.) kooskõlas kinnitatud plaanidega ja ametkonnasisese finantskontrolli kohta kehtiva seadusandluse alusel, samuti revideerimistel avastatud väärnähtuste kõrvaldamiseks ettepanekute ettevalmistamise;

p) raamatupidamise organiseerimise ja läbiviimise juhendite õigeaegse väljatöötamise alluvatele organisatsioonidele (lülidele),

nende instrueerimise ja varustamise vajalike juhendmaterjalidega raamatupidamise ja aruandluse küsimustes;

r) alluvate organisatsioonide (lülide) raamatupidamisaruannete ja -bilansside, kaasa arvatud toodangu omahinna aruandekalkulatsioonide kontrollimise, saabunud materjalide raamatupidamisliku töötlemise, raamatupidamise koondaruannete koostamise ja esitamise vastavatele organitele ettenähtud tähtajaks;

s) raamatupidamisarhiivi hoidmise selleks ettenähtud korras ja raamatupidamisdokumentide säilitamise.

10. Pea- (vanem-) raamatupidaja on kohustatud tagama kontrolli:

a) tooraine, materjalide, kütuse, valmistoodete, kaupade ja teiste väärtuste vastuvõtmise ja kulutamise õige ja õigeaegse vormistamise üle, hankijatele puudujäägi, praagi, mittekomplektsuse jm. kohta pretensioonide õigeaegse esitamise üle;

b) rahaliste vahendite, kaubalis-materiaalsete ja teiste väärtuste, põhifondide, arvelduste ja kohustuste õigeaegse inventeerimise üle;

c) debitoorsete võlgade õigeaegse sissenõudmise ja kreditoorsete võlgade õigeaegse tasumise üle;

d) töötasufondi õige kulutamise, igasuguste preemiate, tasude ja toetuste õige arvutamise ja väljamaksmise, kindlaksmääratud koosseisudest, ametipalkadest, haldus- ja muude kulude eelarvetest ning makse- ja finantsdistsipliinist kinnipidamise üle;

e) raamatupidamisbilansist puudujääkide, kadude, debitoorsete võlgade ja muude vahendite mahakandmise põhjendatuse ja seaduslikkuse üle;

f) kaubalis-materiaalsete väärtuste õige ja õigeaegse ümberhindamise ja kehtivas korras vormistamise üle.

11. Pea- (vanem-) raamatupidaja on kohustatud tagama arvestuse sellise organiseerimise ja kontrolli, mis välistaks rahaliste vahendite ja kaubalis-materiaalsete väärtuste puudujääkide tekkimise, raiskamise ja ebaseadusliku kulutamise ning muude väärnähtuste ja kuritarvituste võimaluse.

12. Ametiisikute ebaseadusliku tegevuse (juurdekirjutuste, puru silma ajamise, muude väärnähtuste ja kuritarvituste) avastamisel kannab pea- (vanem-) raamatupidaja sellest ette ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse juhatajale abinõude tarvitusele võtmiseks ning vajalikel juhtudel kõrgemalseisvale organisatsioonile ja partei- ja riigikontrolli organitele.

13. Kui ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse koosseisus on iseseisev finantsteenistus, pannakse pea- (vanem-) raamatupidajale finantsoperatsioonide arvestuse, nende seaduslikkuse, õigeaegse ja õige vormistamise kontrollimise kohustused.

14. Pea- (vanem-) raamatupidajale ei või panna kohustusi, mis on seotud vahetu materiaalse vastutusega rahaliste vahendite ja materiaalsete väärtuste eest.

Pea- (vanem-) raamatupidajale on keelatud vahetult saada tšekkide ja teiste dokumentide alusel raha pankade kassadest ja hoiukassadest, samuti vastu võtta kaubalis-materiaalseid ja teisi väärtusi ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse jaoks.

III. Pea- (vanem-) raamatupidaja õigused

15. Kõik töötajad, kes ettevõttes, organisatsioonis ja asutuses tegelevad raamatupidamise ja aruandlusega, alluvad nendes küsimustes pea- (vanem-) raamatupidajale.

16. Selleks et iga töötaja oleks teadlik oma kohustustest ning vastutaks nende täitmise eest, määrab pea- (vanem-) raamatupidaja kindlaks ametialased kohustused raamatupidamisaparaadi ja masinaarvutusseadmete (-jaamade, -büroode) töötajatele, kes tegelevad raamatupidamise ja aruandlusega.

17. Kõrgemalseisva organisatsiooni pea- (vanem-) raamatupidaja juhised ja korraldused raamatupidamise, aruandluse ja kontrolli alal on kohustuslikud kõigile alluvatele ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele, samuti üksikutele majandiosadele (tsehhidele, osakondadele, abimajanditele jne.).

Pea- (vanem-) raamatupidaja korraldused operatsioonide vormistamise ja raamatupidamisele nõutavate dokumentide ja andmete esitamise korra kohta on kohustuslikud kõigile antud ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse töötajatele.

Kõik ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse osakonnad ja üksused on kohustatud õigeaegselt edasi andma pea- (vanem-) raamatupidajale raamatupidamiseks ning kontrollimiseks vajalikud dokumendid, käskkirjad, määrused, korraldused, samuti igasugused lepingud, eelarved, normatiivid ja muud materjalid.

Dokumentide ebakvaliteetse vormistamise ja koostamise ning nende mitteõigeaegse edasiandmise eest kajastamiseks raamatupidamise kontodel ja aruandluses, samuti dokumentides olevate andmete ebatõepärasuse eest vastutavad neid dokumente koostanud ja allakirjutanud ametiisikud.

Pea- (vanem-) raamatupidaja juhiste või korralduste mittetäitmise või rikkumise eest jäetakse süüdlased ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse juhataja äranägemisel täielikult või osaliselt preemiast ilma, vajalikel juhtudel aga võetakse vastutusele seadusega kehtestatud korras.

18. Materiaalselt vastutavate isikute (kassapidajad, laojuhatajad jt.) vallandamine ja ümberpaigutamine ettevõttes, organisatsioonis ja asutuses toimub kooskõlastatult pea- (vanem-) raamatupidajaga.

19. Ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse raamatupidamisaruannetele ja -bilanssidele, samuti statistilistele aruannetele plaani täitmise kohta ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse töö tähtsai-

mate näitajate osas kirjutavad alla juhataja ja pea- (vanem-) raamatupidaja.

20. Raha, kaubalis-materiaalsete ja teiste väärtuste vastuvõtmise ja väljaandmise aluseks olevatele dokumentidele, samuti ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste krediidi- ning arvelduskohustustele kirjutavad alla ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse juhataja ning pea- (vanem-) raamatupidaja või nende poolt selleks volitatud isikud.

Ülalloetletud dokumendid ilma pea- (vanem-) raamatupidaja või selleks volitatud isiku allkirjata loetakse maksvusetuks ning materiaalselt vastutavad isikud, antud ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse raamatupidamisorganid ning pangaasutused ei tohi neid täitmiseks vastu võtta.

Ametiisikute volitamine mainitud dokumentidele allakirjutamiseks peab olema vormistatud ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse käskkirjaga.

Ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse poolt kaubalis-materiaalsete väärtuste saamiseks ja väljastamiseks ning tööde (teenuste) täitmiseks sõlmitavaid lepinguid ja kokkuleppeid, samuti töötajatele ameti- ja personaalpalkade määramise ning nende premeerimise kohta antud käskkirju peab pea- (vanem-) raamatupidaja eelnevalt viseerima.

Kui dokumendid, lepingud, kokkulepped, käskkirjad või korraldused ei vasta kehtivale seadusandlusele, kõrgemalseisvate organisatsioonide käskkirjadele ja juhistele, samuti riiklike hindade rikkumise korral ei kirjuta pea- (vanem-) raamatupidaja sellistele dokumentidele alla ega viseeri neid.

21. Pea- (vanem-) raamatupidaja ei võta täitmiseks ja vormistamiseks vastu dokumente operatsioonide kohta, millega rikutakse kehtivat seadusandlust ja rahaliste vahendite, seadmete, inventari, kaubalis-materiaalsete ja muude väärtuste vastuvõtmiseks, arvelevõtmiseks, säilitamiseks ja kulutamiseks kehtestatud korda.

Kehtivale seadusandlusele või raamatupidamise ja aruandluse kehtestatud korrale vastukäivate korralduste saamise puhul on pea- (vanem-) raamatupidaja kohustatud enne selle täideviimist kirjalikult juhtima juhataja tähelepanu tema poolt antud korralduse ebaseaduslikkusele.

Juhatajalt tema korralduse kohta kirjaliku kinnituse saamisel täidab pea- (vanem-) raamatupidaja selle ning teatab viivitamata sellest kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale ning vastavale partei- ja riigikontrolli organile.

Kui pea- (vanem-) raamatupidaja saab korralduse kriminaalkorras karistatava tehingu sooritamiseks, on ta kohustatud seda korraldust mitte täitma, vaid viivitamatult teatama sellest kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale, vastavale partei- ja riigikontrolli organile ning vajalikel juhtudel rahandusorganitele.

Kõrgemalseisev organisatsioon, olles saanud pea- (vanem-) raamatupidaja teate kehtiva seadusandluse rikkumise kohta, on kohustatud ühe nädala jooksul selle teate läbi vaatama ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud, informeerides sellest teate andnud isikut ning vastavat partei- ja riigikontrolli organit.

Pea- (vanem-) raamatupidaja, kes ei teata nimetatud organitele juhataja ebaseaduslikest korraldustest, vastutab nende täitmise eest võrdselt ebaseadusliku korralduse andnud juhatajaga.

Kõrgemalseisvate organisatsioonide juhatajad ja pearaamatupidajad, kes said neile alluvate ettevõtete, organisatsioonide või asutuste pea- (vanem-) raamatupidajatelt teateid ebaseaduslike korralduste või muude ebaseaduslike tehingute kohta ega võtnud nende suhtes tarvitusele vastavaid abinõusid, kannavad vastutust võrdselt ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse juhatajaga, kes ebaseadusliku korralduse andis.

22. Lahkarvamised pea- (vanem-) raamatupidaja ja ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhataja vahel lahendab kõrgemalseisev organisatsioon.

23. Ettevõtte, organisatsiooni ja asutuse pea- (vanem-) raamatupidajat premeerib kehtivas korras kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja.

*

24. Oma kohustuste mittetäitmise või kohusetundetu täitmise eest vastutab pea- (vanem-) raamatupidaja vastavalt kehtivale seadusandlusele.

PLANEERIMINE JA ARVESTUS
RAHANDUSSUHTED
LÕIVUD

UUELE PLANEERIMISE JA MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMILE ÜLEVIIDUD TÖÖSTUSETTEVÕTETE PLAANILISE JA ÜLEPLAANILISE KASUMI JAOTAMISE KORRA MÄÄRUSTIK

NSVL Rahandusministeerium nr. 111

NSVL Ministrite Nõukogu Riiklik Plaanikomitee nr. АБ-180/3-98

NSVL Riigipank nr. 1589

12. aprillil 1967. a.

Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 4. okt. 1965. a. määrusele nr. 729 «Planeerimise täiustamisest ja tööstusliku tootmise majandusliku stimuleerimise intensiivistamisest» ning NSVL Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni poolt 2. detsembril 1966. a. heakskiidetud «Ettevõtete, koondiste ja tööstusharude uuele planeerimise ning majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimise metoodilised juhendid»[1] kinnitavad NSVL Rahandusministeerium, NSVL Riiklik Plaanikomitee ja NSVL Riigipank määrustiku plaanilise ja üleplaanilise kasumi jaotamise korra kohta.

Käesoleva määrustikuga kehtestatakse alates 1. jaanuarist 1967. a. saadava kasumi jaotamise kord. Samast tähtajast kaotab kehtivuse NSVL Rahandusministeeriumi, NSVL Riikliku Plaanikomitee ja NSVL Riigipanga poolt 4. veebruaril 1966. a. nr. 52/2; АБ-68/3-27; 12-66 kinnitatud «Ajutine määrustik tööstusliku tootmise uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete plaanilise ja üleplaanilise kasumi jaotamise korra kohta».

*

Uuele süsteemile üleviidud tööstusettevõtted juhinduvad kasumi jaotamisel alljärgnevast:

1. Kasumi üldsumma all mõistetakse ettevõtte bilansilist kasumit.

Ettevõtte tulude ja kulude bilansis (finantsplaanis) nähakse

[1] Vt. käesoleva käsiraamatu lk. 7.

plaanilise (bilansilise) kasumi üldsumma ette kvartalite lõikes, koos kõigi aasta jooksul kindlaksmääratud korras tehtud muudatustega.

2. Plaanilise (bilansilise) kasumi koosseisu kuulub:

— kaubatoodangu realiseerimisest saadav kasum. Kaubatoodangu realiseerimisest saadavas kasumis ja järelikult ka plaanilises kasumis peab peegelduma tootmiskulude vähenemine seoses sellega, et ettevõtte üleviimisel uuele süsteemile langevad toodangu omahinnast välja üleviimise aastaks insener-tehniliste töötajate ja teenistujate premeerimiseks ning pangalaenu protsentide tasumiseks planeeritud summad;

— muu toodangu realiseerimisest ja mittetööstusliku iseloomuga teenustest (automajanditest, abipõllumajanditest, metsavarumise ja teistest ettevõtte bilansil olevatest majanditest) saadav kasum;

— planeeritavad realiseerimisvälised tulud ja kulud (vööndihinnavahed, juurdemaksed taara eest ja muud kaubatoodangu hulka mittekuuluvad laekumised).

Elamu-kommunaalmajanduse ekspluatatsioonist tulenev kahjum ning ettevõtete kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandamise kulud[1] kaetakse kasumi jaotamise korras ja järelikult plaanilises kasumis arvestamisele ei kuulu.

Plaanilise kasumi arvestus toimub lähtudes hindadest, mis on aluseks võetud planeerimisel.

3. Ettevõtete kasumiplaanide muutmine kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt võib aset leida erandjuhtudel, pärast nende muudatuste eelnevat läbiarutamist ettevõtte juhtkonnaga. Samaaegselt tuleb kehtestatud korras teha vajalikud parandused kõigis vastastikku seotud plaaninäitajates ja vahekorras eelarvega.

Tootmisplaanide muutmisest tingitud parandused kasumiplaanides, mis toovad kaasa maksete vähenemise eelarvesse, tehakse kooskõlastatult kõrgemalseisva organisatsiooniga finantsabi reservi ja kõrgemalseisvate organisatsioonide muude vahendite arvel, et mitte võimaldada riigitulude (maksed eelarvesse) vähenemist.

4. Ettevõtte tegelikuks kasumiks loetakse ettevõtte aruandebilansis näidatud kasumit, võttes arvesse, et elamu-kommunaalmajanduse ekspluatatsioonist tulenev kahjum ning kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandamise kulud kaetakse kasumi jaotamise korras.

Hulgihindade kõrgendamise faktide ilmnemisel kantakse kogu täiendavalt saadud tulemi summa ettevõtte poolt liidulise eelarve tuludesse. Seoses sellega tegelikku kasumit, mille mahu järgi

---

[1] Ametiühinguorganisatsioonidele tasuta kasutamiseks antud hoonete, ruumide, ehitiste, aedade, parkide ja pioneerilaagrite majandamiskulud.

hinnatakse ettevõtte kasumiplaani täitmist ja millest lähtudes määratakse kindlaks arvestuslik rentaablus, vähendatakse kehtivate hindade kõrgendamise ja kehtiva hinnakujundamise korra rikkumise tulemusel saadud täiendava tulemi summa võrra. Samuti vähendatakse tegelikku kasumit üksikutel juhtudel toiduainete tööstuse ettevõtetes mittestandardse toodangu väljalaske, tehniliste tingimuste või retseptuuride rikkumise arvel saadud täiendava kasumi võrra, mis kantakse liidulise eelarve tuludesse.

Plaanihindade muutumisel aasta jooksul korrigeeritakse kasumit kehtivas korras hindade jooksva reguleerimise fondi ülekantavate või sellest fondist saadavate summade ulatuses.

5. Ettevõtte plaanilise ja tegeliku kasumi koosseisus eraldatakse toodangu kvaliteedi paremustamise eest hinnalisandi arvel saadud kasum, millest täiendavalt (kehtivate normide järgi) eraldatakse osa kasumist materiaalse ergutamise fondi.

Kvaliteetsemate uute toodete loetelu, mille realiseerimisest saadav kasum suunatakse täiendavalt ettevõtte materiaalse ergutamise fondi, määrab kindlaks kõrgemalseisev organisatsioon tähtsamate toodanguliikide tootmisnomenklatuuri kinnitamisel naturaalväljenduses.

6. Plaanilise ja tegeliku kasumi jaotamisel ettevõtte kasumi kogusummast arvatakse maha põllumajanduslike abimajandite kasum [1], samuti kasum, mis vastavalt NSVL Ministrite Nõukogu otsustele on rangelt sihipärase iseloomuga ja kuulub kasutamisele erikorras. See puudutab ettevõtteid, kellel on õigus:

— ettevõtte laiatarbefondi moodustamiseks;

— kasumi saamiseks tarbekeemia uute kaubaliikide realiseerimisest;

— mittestandardsest nahast, kasuka- ja karusnahast valmistatud rahvatarbe- ja tootmisotstarbeliste kaupade tootmisest saadud kasumi sihipäraseks kasutamiseks;

— jätta enda käsutusse kultuur-olustikuliste kaupade ja majatarvete uute liikide kasum 15% rentaabluse piires eraldi iga tooteliigi täieliku omahinna kohta;

— kooskõlas NSVL valitsuse otsustega — abinõudest õmblustoodete kvaliteedi parandamiseks ja mõningatest täiendavatest abinõudest kaubanduse parandamise kohta — jätta enda käsutusse täiendav sissetulek, mis ettevõtted on saanud parema kvaliteediga ja laiendatud sortimendiga toodangu realiseerimisest, mille osas rakendatakse juurdehindlusi hulgi- ja jaehindadele;

— kasumi suunamiseks muuks otstarbeks NSVL Ministrite Nõukogu otsustega kindlaksmääratud ulatuses.

---

[1] Edaspidi nimetatakse määrustiku tekstis põllumajanduslike abimajandite kasumit, samuti juhendi käesolevas punktis näidatud kasumit, mis vastavalt NSVL Ministrite Nõukogu otsustele on rangelt sihipärase iseloomuga, erikorras kasutatavaks kasumiks.

Põllumajanduslike abimajandite kasumit kasutatakse kehtestatud korras, pärast selle eraldamist kasumi kogusummast.

7. Kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud maksed ettevõtte kasumist eelarvesse koosnevad:

— maksetest tootmispõhifondide ja normeeritud käibevahendite eest;

— fikseeritud (rendi-) maksetest;

— kasumi vaba jäägi maksetest.

8. Ettevõte jaotab plaanilist kasumit kogusumma piires, võttes arvesse erikorras kasutatavat kasumit (juhendi p. 6) ja kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud makseid eelarvesse.

9. Pärast erikorras kasutatava kasumi mahaarvamist (juhendi p. 6) suunatakse plaanilise kasumi ülejäänud osa:

— makseteks eelarvesse tootmise põhifondide ja normeeritud käibevahendite eest, mis on arvutatud NSVL rahandusministeeriumi ja NSVL Riikliku Plaanikomitee juhendi-maksete sissenõudmise korrast eelarvesse tootmisfondide eest — põhjal;

— fikseeritud (rendi) makseteks eelarvesse summas, mis arvutatakse vastavalt NSVL Riikliku Plaanikomitee juures asuva Riikliku Hindade Komiteega kooskõlastatud NSVL Rahandusministeeriumi juhendi alusel;

— pangalaenu protsentide tasumiseks, lähtudes kehtestatud korras kinnitatud määrast ja pangalaenu liikide kasutamise tähtaegadest.

10. Pärast tootmisfondide maksu, fikseeritud maksete ja pangalaenude protsentide suuruse kindlaksmääramist planeerivad ettevõtted osa plaanilise kasumi suunamise järgmiste majandusliku stimuleerimise fondide moodustamiseks: materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi, tootmise arendamise fondi.

Materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondide moodustamiseks mineva kasumi osa suurus määratakse ettevõtte poolt vastavalt tema jaoks kinnitatud normatiividele. Uuele süsteemile üleminekul ja esimesel uue süsteemi järgi töötamise aastal toimub normatiivide kindlaksmääramine ja majandusliku stimuleerimise fondide moodustamine kooskõlas nende formeerimiseks kehtestatud allikatega.

11. Ülejäänud osa kasumist suunatakse ettevõtte poolt pärast juhendi punktides 9 ja 10 näidatud maksete ja eraldiste kindlaksmääramist plaaniliste kulutuste finantseerimiseks, sealhulgas:

— tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks ja kapitaalmahutusteks antud krediidi kustutamiseks (välja arvatud tootmise arendamise fondi arvel kustutatav krediit). Seejuures võib pangakrediiti kasumi arvel kustutada alles siis, kui selleks otstarbeks on ära kasutatud põhifondide täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonieraldised (välja arvatud tootmise arendamise fondi kandmisele kuuluv osa);

— rahvatarbekaupade tootmise suurendamise eesmärgil antud krediidi kustutamiseks. Kasumit võib selle krediidi kustutamiseks kasutada ainult siis, kui selleks ei jätku tootmise arendamise fondi vahendeid;

— pangalaenude ülemineva võlgnevuse kustutamiseks, mis on antud uue toodangu väljalaske, toodete kvaliteedi, tugevuse ja vastupidavuse tõstmise abinõude rakendamiseks, samuti omade käibevahendite puudujäägi ajutiseks täiendamiseks pärast teiste omade allikate kasutamist selleks otstarbeks, vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 punktile 20;

— omakäibevahendite juurdekasvu finantseerimiseks, elamukommunaalmajanduse ekspluatatsiooni kahjumite katmiseks, ettevõtte kultuur-hariduslike asutuste ja pioneerilaagrite majandamise kuludeks ning muudeks kulutusteks plaanis ettenähtud summade piires;

— eraldisteks ministeeriumi (ametkonna) finantsabi reservi;

— ümberjaotamise korras kõrgemalseisvatele organisatsioonidele plaaniliste summade piires;

— muuks otstarbeks NSVL Ministrite Nõukogu otsustega kehtestatud korras ja ulatuses.

Kasumi kogusumma ja ülalloetletud maksete ning eraldiste vahe, kaasa arvatud juhendi p-des 6, 9 ja 10 näidatud kasumiosa ja ettevõtte finantsplaanist tulenevad muude plaaniliste kulutuste katmiseks kasutatavad summad, on kasumi vaba jääk, mis kuulub ülekandmisele eelarvesse.

Eelarvesse ülekandmisele kuuluv kasumi vaba jääk kinnitatakse ettevõttele kõrgemalseisva organisatsiooni poolt plaaniliste eelarveliste maksete koosseisus.

12. Üleplaanilise kasumi jaotamine toimub pärast erikorras kasutatava kasumi (juhendi p. 6) mahaarvamist plaanilisest ja tegelikust kasumist.

13. Juhendi p. 12 kohaselt kindlaksmääratud üleplaaniline kasum jaotatakse järgmises järjekorras:

— makseteks eelarvesse tootmise põhifondide ja normeeritud käibevahendite eest ning fikseeritud makseteks, samuti pangalaenu protsentide tasumiseks juhtudel, kui nende maksete tegelik suurus ületab plaanis ettenähtud summad;

— täiendavateks eraldisteks materiaalse ergutamise, sotsiaalkultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondidesse kehtestatud ulatuses, kuid mitte üle tegelikult saadud üleplaanilise kasumi, millest on maha arvatud erikorras kasutatav kasum (juhendi p. 6), tootmisfondide maks, fikseeritud (rendi-) maksed, samuti pangalaenu protsendid;

— sotsialistliku võistluse preemiateks;

— pangalaenude võlgnevuse katteks, mis antakse kindlaks-

määratud korras omade käibevahendite puudujäägi ajutiseks katteks.

Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 punktile 20 ettevõtted, kes ei kindlusta käibevahendite puudujäägi ajutiseks katteks antud pangalaenude tagastamiseks üleplaanilist kasumit, on kohustatud käibevahendite puudujäägi hüvitama samuti majandusliku stimuleerimise fondide eraldiste ajutise (kuni kaks aastat) alandamise arvel kuni kolmekümne protsendi ulatuses;

— elamu-kommunaalmajanduse ekspluatatsioonist tuleneva, finantsplaanis ettenähtud summasid ületava kahjumi hüvitamiseks;

— pangalaenude kustutamiseks, mis on saadud tootmisfinantsplaani täitmise protsessis rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks, samuti uue toodangu väljalaske, toodete kvaliteedi, tugevuse ja vastupidavuse tõstmise abinõude rakendamiseks;

— eraldisteks ministeeriumide (ametkondade) finantsabi reservi;

— muuks otstarbeks NSVL Ministrite Nõukogu otsustega kehtestatud ulatuses.

Üleplaanilise kasumi kogusumma ja nimetatud maksete ning eraldiste vahe suunatakse eelarvesse üleplaanilise kasumi vaba jäägina.

NSVL ministeeriumidel on õigus, kooskõlas NSVL Ministrite Nõukogu 22. jaanuari 1966. a. määrusega nr. 55, eraldada planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uuele süsteemile üleviidud allettevõtetele, kes ei oma küllaldaselt üleplaanilist kasumit, vahendeid preemiate väljamaksmiseks sotsialistliku võistluse kokkuvõtete põhjal selle ministeeriumi teiste ettevõtete üleplaanilise kasumi vaba jäägi arvelt.

14. Ettevõtted, kes ei kindlusta kasumiplaani täitmist, jaotavad tegelikult saadud kasumi (välja arvatud erikorras kasutatav kasum) järgmiselt: esmajärjekorras kantakse kasumist kehtestatud määral eelarvesse tootmise põhifondide ja normeeritud käibevahendite maks ning fikseeritud maksed, samuti tasutakse pangakrediidi protsendid. Pärast nimetatud maksete tasumist teostatakse kehtestatud korras eraldamised materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondidesse.

Ülejäänud osa kasumist (välja arvatud nimetatud maksed ja eraldised) jaotatakse ettevõtte teiste plaaniliste kulude ja eelarvesse kandmisele kuuluva kasumi vaba jäägi vahel ettevõtte finantsplaaniga kindlaksmääratud proportsioonides. Seejuures eraldised finantsabi reservi võetakse kindlaprotsendiliselt tegelikust kasumist.

15. Ettevõtete poolt plaanilise ja üleplaanilise kasumi vaba

jäägi summade eelarvesse kandmise korra kehtestab NSVL Rahandusministeerium.

16. Kohaliku tööstuse ministeeriumide, alates 1. juulist 1967. a., aga ka VNFSV Küttetööstuse Ministeeriumi ettevõtete plaaniline kasum, välja arvatud ettevõtete käsutusse üksikute NSVL valitsuse otsustega jäetav kasum (juhendi p. 6), jaotatakse järgmises korras:

a) esmajärjekorras eraldatakse ettevõtte kasumist maksed eelarvesse tootmisfondide eest, fikseeritud maksed ja pangakrediidi protsendid;

b) pärast nimetatud maksete eraldamist suunatakse ettevõtte kasum kohaliku tööstuse arendamise fondi, materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi moodustamiseks.

Materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondide moodustamiseks suunatava kasumi määr arvestatakse ettevõttele kinnitatud normatiivide järgi.

Seejuures kohaliku tööstuse arendamise fondi suunatava kasumi määr väheneb tootmise arendamise fondi moodustamiseks suunatava kasumi summa võrra;

c) ülejäänud osa kasumist suunatakse tsentraliseeritud kapitaalmahutuste ja omade käibevahendite juurdekasvu finantseerimiseks, eraldisteks finantsabi reservi ja teisteks kulutusteks plaanis ettenähtud summades.

Vahe kasumi kogusumma ja nimetatud maksete ning eraldiste, samuti plaaniliste kulutuste katmiseks kasutatava kasumiosa vahel suunatakse kasumi vaba jäägi näol eelarvesse.

17. Kohaliku tööstuse ministeeriumide, 1. juulist 1967. a. aga ka VNFSV Küttetööstuse Ministeeriumi ettevõtete üleplaanilist kasumit kasutatakse järgmises järjekorras:

— makseteks eelarvesse tootmisfondide maksuna, fikseeritud makseteks, samuti pangakrediidi protsentide tasumiseks, kui nimetatud maksete tegelik suurus ületab plaanis ettenähtud summad;

— täiendavateks eraldisteks kohaliku tööstuse arendamise, materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondidesse;

— sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks;

— pangalaenude võlgnevuse katteks, mis on antud kooskõlas kehtiva korraga ettevõtte omade käibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks;

— elamu-kommunaalmajanduse ekspluatatsioonist tulenevate üleplaaniliste kahjumite hüvitamiseks;

— tootmis-finantsplaani täitmise protsessis saadud pangalaenude kustutamiseks;

— muuks otstarbeks NSVL Ministrite Nõukogu otsustega kehtestatud ulatuses.

Üleplaanilise kasumi kogusumma ja nimetatud maksete ning eraldiste vahe suunatakse üleplaanilise kasumi vaba jäägi näol eelarvesse.

Kohaliku tööstuse arendamise fondi moodustamise ja kasutamise kord on antud NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL Riikliku Plaanikomitee juhendis 7. veebruarist 1967. a. nr. 40 ja nr. АБ-78/16-21.

*

Tööstusettevõtted teatavad rahandusorganitele kuuluvuse järgi tootmisfondide tasu normid ja kehtivad soodustused ning eraldiste normatiivid materiaalse ergutamise, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse ning tootmise arendamise fondi moodustamiseks. Rahandusorganid teostavad kehtivas korras kontrolli plaanilise ja üleplaanilise kasumi jaotamise õigsuse üle vastavalt käesolevale juhendile.

UUELE PLANEERIMISE JA MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMILE VIIDUD TÖÖSTUSETTEVÕTETELT TOOTMISPÕHIFONDIDE JA NORMEERITAVATE KÄIBEVAHENDITE MAKSU (TOOTMISFONDIDE MAKSU) EELARVESSE VÕTMISE KORRA JUHEND

NSV Liidu Rahandusministeerium Nr. 65

NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee Nr. AB-117/3-54

3. märtsil 1967. a.

Ettevõtete huvi tõstmiseks tootmispõhifondide ja käibevahendite parema kasutamise vastu NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kehtestasid 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 729 eraldamised eelarvesse ettevõtete kasumist olenevalt tootmispõhifondide ja käibevahendite väärtusest, põhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksuna.

NSV Liidu Rahandusministeerium ja NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee kehtestavad järgmise korra tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu) planeerimiseks ja eelarvesse võtmiseks.

1. Tootmisfondide maksu maksavad eelarvesse riiklikud isemajandavad plaanilise kasumiga töötavad ettevõtted, kelle tulude ja kulude bilanssides (finantsplaanides) nähakse ette see maks. Tootmisfondide maks on esimese järjekorra makse.

2. Tootmisfondide maksu suurus tööstusharude viisi, kus rentaabluse tase võimaldab kehtestada selle maksu, määratakse NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste ning liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul metoodiliste juhendite ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuva Ametkondadevahelise Komisjoni poolt vastuvõetud üksikute täpsustuste kohaselt.

3. Tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maks arvutatakse protsentides:

a) tootmispõhifondide bilansilisest väärtusest (kulumist arvestamata).

Tootmispõhifondide hulka arvatakse tööstusliku tähtsusega

põhifondid — ehitused, rajatised, ülekandeseadmed, jõumasinad ja seadmed, töömasinad ja -seadmed, mõõte- ja reguleerimisaparaadid, transpordivahendid ja muud fondid, samuti teiste majandusharude fondid (autotransport, abi- ja muud ettevõtted), mis on antud ettevõtte bilansil [1];

b) töötavate ettevõtete rakestamata seadmete ülenormatiivsete panga poolt krediteerimata varude väärtusest;

c) panga poolt krediteerimata normeeritavate kaubalis-materiaalsete väärtuste tegelike varude maksumusest.

Panga poolt krediteerimata normeeritavate kaubalis-materiaalsete väärtuste tegelike varude kindlaksmääramiseks, mille eest tasutakse eelarvesse maksu, lahutatakse ettevõtte normeeritavate kaubalis-materiaalsete väärtuste tegelike varude üldisest bilansilisest maksumusest:

— väheväärtuslike ja kiirestikuluvate esemete kulum ning plaaniliste kahjude ja eelseisvate kulude hüvitamise reserv toiduainete-, liha-piima- ja turbatööstuses ning mõnedes teistes tööstusharudes, kus selliste reservide moodustamine on lubatud;

— kaubalis-materiaalsete väärtuste tagamisel saadud Riigipanga laenude summa pärast laenuvõlgnevuse reguleerimist;

— seoses käibe järgi krediteerimisega panga poolt ettevõttelt ära võetud vahendeid ületav käibe järgi antud laenu võlgnevuse summa pangale;

— tegelik võlgnevuse summa hankijatele, aktseptitud arvete järgi, mille tasumistähtaeg ei ole saabunud ja hankijatele arveteta hangete alal.

Peale selle põllumajanduslikku toorainet töötlevais ettevõtteis lahutatakse tegelik võlgnevuse summa põllumajandusliku toodangu andjatele.

Normeeritavate kaubalis-materiaalsete väärtuste varude suuruse kindlaksmääramisel, võlgnevus kreeditoridele tasumisel toodangu osalise valmiduse eest arvestatakse üksikutele ministeeriumidele kehtestatud korras.

4. Eelarvesse ei võeta maksu järgmistelt tootmispõhifondidelt:

a) mis on loodud tootmise arendamise fondi arvel — kahe aasta jooksul;

b) mis on loodud pangalaenu arvel — laenu täieliku tasumiseni. Kui tootmisfondide suurendamiseks kasutatud pangalaenud tasutakse tootmise arendamise fondi vahendite arvel, siis nende tootmisfondide väärtuselt ei võeta maksu kahe aasta jooksul, arvates nende käikuandmise momendist;

c) uutelt käikulastud ettevõtetelt, samuti tegutsevatelt ettevõtetelt käikulastud uute tsehhide tootmisfondide ja suurte toot-

[1] Rendile antud tootmispõhifondidelt võetakse maksu sellelt ettevõttelt, kelle bilansis on need fondid.

misseadmete (määratakse ministeeriumide poolt) eest — tootmisharu juhenditega kindlaksmääratud tootmisvõimsuste omandamise normatiivsel ajal;

d) mis on NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu otsuste kohaselt konserveeritud.

Peale selle ei võeta tootmispõhifondide maksu rajatistelt, mis on ette nähtud vee- ja õhubasseinide puhastamiseks tootmise kahjulikest jäätmetest, ning haljasaladelt, mis on bilansis ettevõtte põhivahendite koostises, samuti töökaitse ja tööstusliku tervishoiu parendamist kindlustavatelt ehitistelt ja seadmetelt.

5. NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused ning liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga vabastada tootmisfondide maksust ka järgmised põhifondid:

a) uued käikulastud põhifondid nende plaanilise tootmisvõimsuste omandamise perioodil, kui lühikese aja jooksul toimub käikulaskmine suures ulatuses;

b) tootmisharu vajadusi teenindavad ettevõtete katsetootmised (tsehhid, jaoskonnad, seadmed);

c) ettevõtete konstruktori- ja projekteerimisbüroode ning teaduslik-uurimistööde laboratooriumide ehitused ja seadmed;

d) ettevõtte bilansil arvestatavad välised kanalisatsiooniehitised.

6. Eelarvesse laekuva tootmisfondide maksu aasta plaaniline arvutlus koostatakse, lähtudes aastaks planeeritud tootmispõhifondide ja plaanis ettenähtud normeeritavate käibevahendite aasta keskmisest väärtusest.

Planeeritava aasta tootmispõhifondide aasta keskmine väärtus määratakse, lähtudes nende aasta alguse olemist, plaanis ettenähtud põhifondide käikulaskmisest aasta keskmises arvestuses ja aasta keskmisest fondide väljalangemisest. Seejuures käikulastavate ja sissetulevate tootmispõhifondide aasta keskmine väärtus määratakse nende fondide väärtuse jagamisel 12-ga ja saadud tulemuse korrutamisel tervete kuude arvuga, mis käikulastavad fondid on planeeritaval aastal ekspluatatsioonis, väljalangevate fondide aasta keskmine väärtus määratakse aga väljalangemisele planeeritud tootmispõhifondide väärtuse jagamisel 12-ga ja korrutamisel tervete kuude arvuga, mis jääb väljalangemise ajast aasta lõpuni. Tootmispõhifondide väärtuse üldsummast lahutatakse ülaltoodud korras arvutatud tootmispõhifondide summa, millelt ei võeta maksu. Normeeritavate käibevahendite plaaniline aasta keskmine väärtus määratakse nende vahendite poolsumma, mis on planeeritud jooksva aasta 1. jaanuariks ja järgmise aasta 1. jaanuariks, ning aasta ülejäänud kuude 1. kuupäevaks planeeritud normeeritavate käibevahendite summa jagamisel 12-ga.

7. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused teatavad tootmisfondide maksu plaanilised summad peavalitsustele, valitsustele, koondistele ja vahetult ministeeriumile või keskasutusele alluvatele ettevõtetele koos teiste plaani põhinäitajatega. Kõrvuti sellega ministeeriumid ja keskasutused teatavad vastavalt NSV Liidu või liiduvabariikide rahandusministeeriumide riigitulude valitsustele tootmisfondide maksu summad peavalitsuste, valitsuste, koondiste ja vahetult ministeeriumile või keskasutusele alluvate ettevõtete lõikes.

Ministeeriumide ja keskasutuste peavalitsused, valitsused ja koondised ning muud liidulise ja vabariikliku alluvusega kõrgemalseisvad organisatsioonid teatavad tootmisfondide maksu plaanilised summad neile alluvatele ettevõtetele.

Ühtaegu sellega ministeeriumid (neile vahetult alluvate ettevõtete kohta), peavalitsused, valitsused ja koondised saadavad ettevõtete-maksjate asukoha järgsetele rahandusorganitele õiendid vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud maksete alal, käesoleva juhendi lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt, milles näidatakse: kasumi üldsumma; eelarvesse laekuva tootmisfondide maksu summa; fikseeritud (rendi-)maksed; eelarvesse kandmisele kuuluva kasumi vaba jäägi summa; tootmisfondide maksu norm. Need õiendid saadetakse rahandusorganitele NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. juuli 1965. a. juhendi nr. 290 lisas nr. 7 toodud skeemi kohaselt.

Plaani põhinäitajate ja eelarvesse laekuvate maksete plaani muutmise korral saadavad peavalitsused ettevõtete asukoha järgsetele rahandusorganitele lisa nr. 1 kohase täpsustatud õiendi 10 päeva jooksul, arvates muudetud näitajate kinnitamise päevast.

Peavalitsused ja koondised esitavad vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi Riigitulude Valitsusele ja liiduvabariikide rahandusministeeriumide riigitulude valitsustele lisas nr. 2 toodud vormi kohase õiendite koondregistri vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi ja fikseeritud (rendi-) maksete alal.

8. Tootmisfondide maksu summad arvutatakse ettevõtete endi poolt, lähtudes tootmispõhifondide väärtusest ja käibevahendite suurusest, mis on näidatud raamatupidamise aruannetes iga aruandekuu esimeseks kuupäevaks ja maksu normist ning kantakse ettevõtete poolt arvelduskontolt eelarvesse kahel tähtpäeval — iga kuu 16. ja 28. kuupäeval võrdsetes osades maksmiseks arvutatud summast.

Tootmisfondide maksu väikseid makseid omavate ettevõtete ja majandusorganisatsioonide taotlusel võivad rahandusorganid üksikutel juhtudel määrata ühe tasumistähtpäeva — iga kuu 25. kuupäeval kogu arvutatud maksete summa.

Ettevõtted, kelle finantsplaanides on ette nähtud tootmispõhi-

fondide ja käibevahendite maks, kannavad selle maksu eelarvesse, vaatamata kasumiplaani täitmisele.

9. Tootmisfondide maksu kuunorm määratakse antud ettevõttele kehtestatud maksunormi ühe kaheteistkümnendikuna, ümardamisega sajandik protsendini.

Tootmisfondide maksu arvutatud summad näidatakse aruandes vorm nr. 1-ОП (raamatupidamise kuu- ja aastaaruannete lisa).

Näide tootmisfondide maksu arvutamise kohta tööstusettevõtte raamatupidamise aruannete alusel üksikuteks aruandekuupäevadeks

(tuhandetes rublades)

	Seisuga				
	1. I	1. II	1. III	1. IV	1. V
1. Tootmispõhifondide väärtus — kokku	7300	7300	7300	7200	7150
Sealhulgas fondimaksu määramisel mahaarvatavate tootmispõhifondide väärtus:					
a) tootmise arendamise fondi arvel loodud — 2 aasta jooksul	250	250	250	250	250
b) pangalaenu arvel loodud (laenu tasumiseni)	100	150	150	150	150
c) uued käikulastud tsehhid, samuti suured tootmisseadmed (nende tootmisvõimsuste omandamiseni kehtestatud normatiivtähtaegade piires)	150	150	150	100	100
d) NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu otsuse kohaselt konserveeritud	300	300	300	200	200
e) muud fondid — kehtestatud soodustuste kohaselt	—	—	—	—	—
2. Tootmispõhifondide väärtus, millelt arvutatakse fondimaksu	6500	6450	6450	6500	6450
3. Rakestamata seadmete üleplaanilised panga poolt krediteerimata varud	200	175	170	290	270
4. Normeeritavate käibevahendite tegelikud jäägid, millelt arvutatakse fondimaksu	4300	4300	4300	4200	4200
5. Tootmispõhifondide ja käibevahendite väärtus, millelt arvutatakse fondimaksu (vorm nr. 1-ОП read 44+45+46)	11 000	10 925	10 920	10 990	10 920

Antud ettevõttele on tootmisfondide maksu norm kehtestatud 6% aastas ehk 0,5% kuus.

Lähtudes neist andmeist, on fondimaksu summa:

jaanuari eest — $\frac{11\,000\,000 \times 0{,}5}{100} = 55\,000$ rbl. Arvutatud maksed kantakse eelarvesse 16. jaanuaril — 27 500 rbl. ja 28. jaanuaril — 27 500 rbl.;

veebruari eest — $\frac{10\,925\,000 \times 0{,}5}{100} = 54\,625$ rbl. Arvutatud maksed kantakse eelarvesse 16. veebruaril — 27 313 rbl. ja 28. veebruaril — 27 312 rbl.;

märtsi eest — $\frac{10\,920\,000 \times 0{,}5}{100} = 54\,600$ rbl. Arvutatud maksed kantakse eelarvesse 16. märtsil — 27 300 rbl. ja 28. märtsil — 27.300 rbl.;

aprilli eest — $\frac{10\,990\,000 \times 0.5}{100} = 54\,950$ rbl. Arvutatud maksed kantakse eelarvesse 16. aprillil — 27 475 rbl. ja 28. aprillil — 27 475 rbl.

Samas korras arvutatakse tootmisfondide maksu aasta kestel teisteks aruande tähtpäevadeks.

10. Ettevõtetes ja organisatsioonides, kus kvartalite (kuude) kasumis ning tootmispõhifondide ja käibevahendite kvartali keskmises väärtuses, võrreldes nende aasta keskmise väärtusega, esinevad suured kõikumised, arvutatakse tootmisfondide maks järgmiselt: kvartali (kuu) plaanis ettenähtud kasumi erikaalu järgi aasta (kvartali) kasumi summast (maha arvatud plaani järgi majandusliku stimuleerimise fondide moodustamiseks suunatav kasum), määratakse kvartali (kuu) tootmisfondide maksu suurus. Fondimaksu norm neil juhtudel määratakse: kvartaliks — kvartali plaanilise maksu summa ja tootmispõhifondide ning käibevahendite kvartali keskmise väärtuse protsendilise suhtena; kuudele — kuu kasumi erikaalu järgi arvutatud kuu plaanilise maksu summa ja tootmispõhifondide ning käibevahendite kvartali keskmise väärtuse protsendilise suhtena.

11. Aasta möödumisel ettevõtted ja organisatsioonid koostavad raamatupidamise andmete alusel tootmisfondide maksu aastaarvutlused lisas nr. 3 toodud vormi kohaselt, lähtudes tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite aasta keskmisest väärtusest ja esitavad need kohalikele rahandusorganitele kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kehtestatud aastaaruande ja -bilansi esitamise tähtaegadeks.

Maksusumma määramisel möödunud aasta eest, tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite aasta keskmine väärtus, millelt tasutakse maksed eelarvesse, arvutatakse vorm nr. 1-ОП (ettevõtte raamatupidamise kuubilansi lisa) vastaval

real näidatud nende fondide väärtuste poolsumma jooksva aasta 1. jaanuariks ja järgmise aasta 1. jaanuariks, samuti tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite väärtuste aruandeaasta iga ülejäänud kuu 1. kuupäevaks summa jagamisel 12-ga.

Aasta kestel arvutatud tootmisfondide maksu summa arvestatakse aastaarvutluse järgi arvutatud maksusumma katteks. Juurdemaks makstakse eelarvesse 5 päeva jooksul, arvates aastaaruande esitamiseks kehtestatud tähtpäevast, liigselt makstud summad arvestatakse järgneva makse katteks.

12. Ettevõtte direktor ja pearaamatupidaja vastutavad tootmisfondide maksu õige arvutamise ja õigeaegse eelarvesse maksmise, samuti kehtestatud aruandluse rahandusorganitele esitamise eest.

Kõrgemalseisvad organisatsioonid kontrollivad nende fondide eest maksu arvutamise õigsust ja eelarvesse maksmise õigeaegsust.

13. Eelarvesse kantud tootmisfondide maksu summad arvestatakse riigieelarve tulude klassifikatsiooni XI osa vastavate paragrahvide alla, olenevalt ettevõtete alluvusest.

14. Tähtajaks tasumata maksed eelarvesse nõutakse sisse vaidlematus korras NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendi «Tähtajaks tasumata maksude ja mittemaksumaksete sissenõudmise korra kohta» kohaselt.

Ettevõtte poolt tootmisfondide maksu mitteõigeaegse eelarvesse maksmise eest võetakse viivist 0,05% suuruses iga viivitatud päeva eest, arvates tasumistähtajale järgnevast päevast kuni tasumise päevani, viimane kaasa arvatud.

15. Rahandusorganid teostavad kontrolli selle üle, et ettevõtted arvutaksid õigesti ja tasuksid õigel ajal neil eelarvesse maksmisele kuuluvad tootmisfondide maksu maksed ning esitaksid rahandusorganitele õigeaegselt ettenähtud aruanded. Kontrollivad ettevõtete poolt esitatud vorm nr. 1-ОП (ettevõtte raamatupidamise kuubilansi lisa) andmed tootmispõhifondide ja käibevahendite maksu arvutatud summade kohta.

Peale selle kontrollivad dokumentaalselt vahetult ettevõttes tootmisfondide maksu aastaarvutlust raamatupidamise andmete alusel, 15 päeva jooksul, arvates rajooni (linna) rahandusosakonna poolt arvutluse saamise päevast. Kontrollimistel tuleb kasutada siseametkondliku kontrollimise materjale.

Kui ettevõtete raamatupidamisaruannete ja bilansside, samuti aruannete vorm nr. 1-ОП kontrollimise tulemusena rahandusorganid teevad kindlaks, et makseid eelarvesse kuulub kandmisele suuremas või väiksemas summas, kui on näidatud ettevõtete aruannetes või arvutlustes, siis juurdemaksu kannavad maksjad eelarvesse 5 päeva jooksul, arvates rahandusorgani teatise saamise päevast, ülemäära eelarvesse kantud summad aga arvesta-

takse järgneva makse katteks või tagastatakse maksjale 5 päeva jooksul tema kirjaliku avalduse järgi.

16. Kaebused rahandusorganite ebaõige tegevuse ja korralduste peale, mis on tehtud maksete sissenõudmisel, esitatakse sellele rahandusosakonnale, kelle korraldusel toimub sissenõudmine.

Kaebused vaadatakse läbi hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates nende saamise päevast. Kaebuste suhtes tehtud otsuste peale võib edasi kaevata ühe kuu jooksul kõrgemalseisvale rahandusorganile.

Kaebuse esitamine ei peata maksete eelarvesse sissenõudmist.

17. Käesolevas juhendis toodud tootmisfondide maksu eelarvesse võtmise korda rakendatakse alates 1. jaanuarist 1967. a.

Samast ajast lugeda kehtetuks NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 8. veebruari 1966. a. ajutine juhend nr. 59/АБ-75/3-30 «Tööstusliku tootmise uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud ettevõtetelt tootmispõhifondide ja käibevahendite maksu eelarvesse võtmise korra kohta.»[1]

[1] Vorm nr. 1-ОП on kehtetu. Seoses sellega kehtestati NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. dets. 1967. a. kirjaga nr. 402 kord, mille kohaselt kõik uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud igakuuliselt esitama rahandusosakonnale peale raamatupidamise aruande ja bilansi tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu arvutluse käesoleva kogumiku lk. 121 toodud uue vormi kohaselt.

Tootmispõhifondide maksu arvutlus tehakse iga kuu esimese kuupäeva aruande andmetel.

Organisatsiooni nurgatempel

Lisa nr. 1
NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendile nr. 65/АБ-117/3-54

Kellele _____
(rahandusorgani nimetus)

ÕIEND

Vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal _____ aasta plaani järgi

_____ kohta.
(ettevõtte nimetus)

(tuh. rbl.)

		Kokku 19... a.	Sealhulgas kvartalid			
			I	II	III	IV
1.	Kasum					
2.	Eelarvesse makstava tootmisfondide maksu summa					
3.	Fikseeritud (rendi-) maksed . . .					
4.	Eelarvesse makstav kasumi vaba jääk					
5.	Kindlaksmääratud fondimaksu norm (protsentides)					

Raamatupidamisaruande ja -bilansi esitamise tähtaeg:

kvartal _____

aasta _____

Organisatsiooni juhataja (allkiri)
Rahandusosakonna juhataja (allkiri)

Organisatsiooni nurgatempel

Lisa nr. 2

NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendile nr. 65/АБ-117/3-54

Kellele _____
(rahandusorgani nimetus)

Siinjuures saadetakse õiendite koondregister vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal

_____ aasta plaani järgi

KOONDREGISTER (tuh. rbl.)

Ettevõtte nimetus	Fondimaksu norm (protsentides)	Tootmisfondide maksu 196...a. plaanilised summad	Sealhulgas kvartalid				Kasumi vaba jäägi 196...a. plaanilised maksed	Sealhulgas kvartalid				196...a. fikseeritud (rendi-) maksed	Sealhulgas kvartalid				Rahandusorgani nimetus
			I	II	III	IV		I	II	III	IV		I	II	III	IV	

Kokku _____

Organisatsiooni juhataja (allkiri)

Rahandusosakonna juhataja (allkiri)

Lisa
NSVL Rahandusministeeriumi
22. detsembri 1967. a. kirjale nr. 402

_____ rajooni (linna) rahandusosakonnale

_____

(ettevõtte nimetus)

tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu

ARVUTLUS

196—a. _____ kuu eest

(koostatakse selle kuu alguse aruandeliste andmete alusel, mille eest arvutlus esitatakse)

(rublades)

Jrk. nr.		
1.	Tootmispõhifondide väärtus — kokku . . .	
2.	Fondimaksu tasumisest vabastatud tootmispõhifondide väärtus	
3.	Tootmispõhifondide väärtus, millelt arvutatakse fondimaksu (rida 1 miinus rida 2) . .	
4.	Rakestamata seadmete üleplaanilised panga poolt krediteerimata varud	
5.	Normeeritavate käibevahendite tegelikud jäägid, millelt arvutatakse fondimaksu	
6.	Tootmispõhifondide ja käibevahendite väärtus, millelt arvutatakse fondimaksu (read 3+4+5)	
7.	Tootmispõhifondide ja käibevahendite maksu tasumiseks kehtestatud protsent: aasta —— kuu ——	
8.	Põhifondide ja käibevahendite eest eelarvesse maksmisele kuuluv summa	
9.	Bilansi esitamiseks kehtestatud tähtaeg . .	
10.	Bilansi esitamise kuupäev	
11.	Arvutatud summa eelarvesse maksmise tähtaeg . . . . . :	

Ettevõtte juhataja:
Pearaamatupidaja:

«——» _____ 196— a.

Märkus. Ettevõtted näitavad aluse arvutluse real 2 toodud soodustuste andmiseks:

1) _____
2) _____
3) _____
jne.

Arvutluse kontrollis: rahandusosakonna vanemökonomist:

«——» _____ 196— a.

UUELE TOOTMISE PLANEERIMISE JA MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE KORRALE VIIDUD TÖÖSTUSETTEVÕTETE KASUMI VABA JÄÄGI EELARVESSE KANDMISE KORRA JUHEND

NSV Liidu Rahandusministeerium, 25. märts 1967. a. nr. 90

1. Isemajandamise alusel tegutsevad, iseseisvat bilanssi ja pangaasutuses arvelduskontot omavad riiklikud tööstusettevõtted, kes on NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 kohaselt viidud uuele tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise korrale, maksavad eelarvesse tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu), fikseeritud (rendi-) makseid, samuti kasumi vaba jäägi eraldisi.[1]

Nimetatud maksete suuruse eelarvesse kinnitab kõrgemalseisev organisatsioon ning nähakse ette ettevõtete tulude ja kulude bilanssides (finantsplaanides).

2. Riiklikud tööstusettevõtted maksavad kasumi vaba jäägi maksed eelarvesse (plaanilised maksed) summades, mis on ette nähtud nende kvartaalse jaotusega aasta tulude ja kulude bilanssides (finantsplaanides), maksete järgneva kvartali- ja aastaümberarvutlustega tegeliku kasumi järgi.

Üksikutel juhtudel võivad rahandusorganid ettevõtete taotlustel (vaatamata nende alluvusele) kehtestada maksete kuuümberarvutlused tegeliku kasumi järgi.

3. Plaanis ettenähtud kasumi vaba jäägi summad makstakse eelarvesse iga kuu 10., 20. ja 28. kuupäeval $^1/_9$ suuruses kvartaliks kindlaksmääratud maksete summast.

Rahandusorganid võivad väikseid makseid omavate maksjate taotluste järgi kehtestada neile ühe tasumise tähtaja — iga kuu 20. kuupäeval $^1/_3$ suuruses kvartali maksete summast.

---

[1] Nimetatud ettevõtted NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. juuli 1965. a. juhendis nr. 290 ettenähtud korras kasumieraldiste makseid eelarvesse ei maksa.

Ettevõtted, kelle tootmine on hooajalise iseloomuga (liha-, lindude töötlemise, piima-, või- ja juustutööstuse harud, suhkru-, piirituse- ja konservitööstuse ettevõtted, samuti lina, puuvilla ja sekundaarse tooraine varumise ja töötlemise ettevõtted), maksavad kasumi vaba jäägi makseid liidu- ja autonoomsete vabariikide, kraide ja oblastite rahandusosakondade, Moskva linna rahandusvalitsuse ja Leningradi linna rahandusosakonna poolt kindlaksmääratud tähtaegadel, kooskõlastatult ministeeriumide, keskasutuste ja organisatsioonidega, arvestades kasumi kujunemist kuude viisi.

Eelarvesse maksmisele kuuluva kasumi vaba jäägi plaani suurendamise korral makstakse möödaläinud tähtaegadele langev täiendavate maksete summa eelarvesse 5 päeva jooksul, arvates päevast, millal rahandusorganid said täpsustatud õiendi vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-)maksete alal, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendi nr. 65/АБ-117/3-54 «Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud tööstusettevõtetelt tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu) eelarvesse võtmise korra kohta» lisa nr. 1 kohaselt.

Maksete plaani vähendamise korral pärast üksikute tasumistähtaegade möödumist kantakse möödaläinud tähtpäevadele langev vähendussumma eelseisvate tähtaegade maksete arvele või kirjaliku avalduse olemasolul tagastatakse maksjale.

Kui ettevõtete plaaniliste maksete summad muudeti pärast seda, kui arvutlused tegeliku kasumi järgi olid juba tehtud, täpsustatakse arvutlus, lähtudes muudetud plaaniliste maksete summast.

Kasumi vaba jäägi summad, mida ettevõtted ise on täiendavalt arvutanud, lähtudes tegelikult saadud kasumist, kantakse maksjate poolt eelarve tuludesse, ootamata rahandusorgani teatist, järgmistel tähtaegadel:

— kuu- ja kvartaliarvutluste järgi — 5 päeva jooksul, arvates raamatupidamise aruannete ja -bilansside esitamiseks kindlaksmääratud päevast;

— aastaarvutluste järgi — tähtaegadel, mis rahandusorganid on määranud kooskõlastatult vastavate ettevõtetega, kuid mitte hiljem kui aruandeaastale järgneva aasta 1. aprillil.

Riiklikud tööstusettevõtted peavad esitama selleks ettenähtud korras ja tähtaegadel oma asukoha järgsetele rajooni- või linnarahandusosakondadele raamatupidamise kvartali ja aastaaruanded ning -bilansid, samuti eelarvesse laekuvate kasumi vaba jäägi maksete arvutlused lisatud vormi kohaselt.

Kui rahandusorgani poolt raamatupidamise aruannete ja -bilansside, samuti kasumi vaba jäägi arvutluste kontrollimise

tulemusena tehakse kindlaks, et makseid kuulub eelarvesse tasumisele rohkem, kui on näidatud maksja arvutluses, siis ettevõtted kannavad juurdearvutatud summad kuu- ja kvartaliarvutluste järgi eelarvesse 5 päeva jooksul, arvates rahandusorgani teatise saamise päevast. Nimetatud tähtpäevad määratakse, arvestades dokumendi postikäibe aega. Liigselt makstud summad kannavad rahandusorganid eelseisva makse arvele või tagastavad maksjale tema kirjaliku avalduse järgi.

Samadel tähtpäevadel kantakse eelarvesse ka raamatupidamise kvartaliaruannete ja -bilansside arvestustehnilise kontrolli tulemustel juurdearvutatud summad, olenemata ettevõtete poolt raamatupidamise aruannetesse ja bilanssidesse paranduste sisseviimisest.

Lahkarvamuste puhul ettevõtetega kvartaliaruannete ja -bilansside arvestustehniliste kontrollide tulemustel juurdearvutatud summade suuruses toimub nende summade nõudmine eelarvesse pärast rajoonide või linnade rahandusosakondade juhatajate poolt ettevõtete vastuväidete hoolikat läbivaatamist.

4. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustiku kohaselt peavad rahandusorganid teatama oma vastuväited ettevõtete raamatupidamisaruannete ja -bilansside kohta hiljemalt 15 päeva jooksul nende rahandusorganitesse saabumise päevast.

Kui avastatakse pärast 15-päevase tähtaja möödumist NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele alluvate ettevõtete poolt raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside ebaõige koostamine, peavad rajoonide ja linnade rahandusosakonnad oma ettepanekud raamatupidamise aasta-aruannete ja -bilansside parandamiseks saatma 3 päeva jooksul vigade avastamisest vastavatele autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumidele, kraide ja oblastite rahandusosakondadele, kes arvestustehniliste kontrollide tulemuste lahkarvamuste üldistatud materjalid saadavad NSV Liidu Rahandusministeeriumile või liiduvabariikide rahandusministeeriumidele, olenevalt nende ettevõtete alluvusest.

5. Kindlaksmääratud tähtajaks eelarvesse tasumata kasumi vaba jäägi maksed nõutakse rahandusorganite poolt sisse vaidlematus korras vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendile tähtajaks tasumata maksude ja mittemaksumaksete sissenõudmise korra kohta.

Ülemäära või ebaõigesti laekunud summad tagastatakse nende rajoonide ja linnade rahandusosakondade poolt, kes kontrollivad maksete arvutamist ja laekumist eelarvesse, hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates maksja poolt summa tagasisaamiseks esitatud avalduse saabumise päevast.

6. Eelarvesse kantud maksete summad arvestatakse liidulise, vabariiklike ja kohalike eelarvete tulude klassifikatsiooni osa 17 vastavate paragrahvide alla, olenevalt ettevõtete alluvusest.

7. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused teatavad eelarvesse maksmisele kuuluvad kasumi vaba jäägi plaanilised summad peavalitsustele, valitsustele, koondistele, samuti ministeeriumile või keskasutusele vahetult alluvatele ettevõtetele koos teiste plaani põhinäitajatega.

Kõrvuti sellega ministeeriumid ja keskasutused teatavad vastavalt NSV Liidu või liiduvabariikide rahandusministeeriumide riigitulude valitsustele, ministeeriumide ja keskasutuste asukohas mitte asuvate peavalitsuste, valitsuste ja koondiste kohta samuti nende peavalitsuste, valitsuste ja koondiste asukoha järgsetele autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumidele, kraide ja oblastite rahandusosakondadele eelarvesse laekuvate maksete plaanilised summad peavalitsuste, valitsuste, koondiste ja ministeeriumile või keskasutusele vahetult alluvate ettevõtete lõikes.

Ministeeriumide ja keskasutuste peavalitsused, valitsused ja koondised ning teised liidulise, vabariikliku ja kohaliku alluvusega kõrgemalseisvad organisatsioonid teatavad eelarvesse laekuvate maksete plaanilised summad neile alluvatele ettevõtetele.

Ühtaegu sellega ministeeriumid (neile vahetult alluvate ettevõtete kohta), peavalitsused, valitsused ja koondised saadavad ettevõtete-maksjate asukoha järgsetele rahandusorganitele õiendid vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendi nr. 65/АБ-117/3-54 «Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud tööstusettevõtetelt tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu) eelarvesse võtmise korra juhend» lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt.

Need õiendid saadetakse rahandusorganitele NSV Liidu Rahandusministeeriumi 30. juuli 1965. a. juhendi nr. 290 lisas nr. 7 toodud skeemi kohaselt.

Plaani põhinäitajate muutmise korral peavalitsused, valitsused ja koondised teatavad täpsustatud õiendi vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal vastavatele rahandusorganitele 10 päeva jooksul, arvates muudetud näitajate kinnitamise päevast.

8. Ministeeriumid, keskasutused, peavalitsused ja koondised esitavad vastavalt NSV Liidu Rahandusministeeriumi Riigitulude Valitsusele ja liiduvabariikide rahandusministeeriumide riigitulude valitsustele õiendite koondregistri neile alluvate ettevõtete vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendi nr. 65/АБ-117/3-54 «Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud tööstusettevõtetelt tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu

(tootmisfondide maksu) eelarvesse võtmise korra kohta» lisas nr. 2 toodud vormi kohaselt.

Teistes linnades asuvad ministeeriumidele ja keskasutustele alluvad peavalitsused, valitsused ja koondised esitavad õiendite koondregistrid neile alluvate ettevõtete vahekorra kohta eelarvega samuti oma asukoha järgsetele autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumidele, kraide ja oblastite rahandusosakondadele.

Autonoomsete vabariikide vabariikliku, samuti krailise ja oblastilise alluvusega organisatsioonid saadavad õiendid neile alluvate ettevõtete vahekorra kohta eelarvega tootmisfondide maksu, kasumi vaba jäägi maksete ja fikseeritud (rendi-) maksete alal NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 3. märtsi 1967. a. juhendi lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt ettevõtete asukoha järgsetele rajooni (linna) rahandusosakondadele, nende õiendite koondregistrid aga esitavad vastavalt autonoomse vabariigi rahandusministeeriumile, krai või oblasti rahandusosakonnale.

9. Eelarvesse maksmisele kuuluv kasumi vaba jäägi plaaniline summa määratakse järgmises korras:

a) plaanilise kasumi summast arvatakse maha:

— abipõllumajandite plaaniline kasum, samuti vastavalt NSV Liidu valitsuse eriotsustele ettevõtete käsutusse jäetavad kasumid ja nimelt:

jäätmetest valmistatud laiatarbekaupade realiseerimisest saadud kasum, mis suunatakse rahvatarbekaupade fondi moodustamiseks;

uute tarbekeemiakaupade realiseerimisest saadud kasum, mis jäetakse ettevõtete käsutusse nende kaupade seeriaviisilise tootmise esimese aasta jooksul;

mittestandardsest nahast, kasuka- ja karusnahast valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbeliste esemete tootmisest saadud kasum, mis jäetakse ettevõtete käsutusse;

uute kultuur-olustikuliste kaupade ja majapidamistarvete tootmisest saadav kasum kuni 15% rentaabluse piires, mis jäetakse ettevõtete käsutusse nende kaupade seeriaviisilise tootmise esimese aasta jooksul;

— NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega kindlaksmääratud suuruses muudeks otstarveteks suunatav kasum.

Seejuures tööstusettevõtete plaanilist kasumit ei vähendata elamu-kommunaalmajanduse kahjumite ning kultuur-olustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kulude summa võrra.

b) ülaltoodud korras arvutatud plaaniline kasum suunatakse esmajärjekorras eelarvesse tootmisfondide maksuna ja fikseeritud (rendi-) maksetena, samuti pangalaenude protsentide maksmiseks.

Pärast kasumi suunamist nimetatud makseteks suunatakse

plaaniline kasum materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi moodustamiseks. Eraldamised kasumist nimetatud fondide moodustamiseks tehakse ülalloetletud maksete võrra vähendatud kasumist;

c) plaanilise kasumi ülejäänud osa kasutatakse järgmisteks otstarveteks:

— tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks ja tsentraliseeritud kapitaalmahutusteks antud laenu tasumiseks (peale tootmise arendamise fondi arvel tasutava laenu). Seejuures kasum suunatakse panga laenu tasumiseks pärast osa põhifondide täielikuks taastamiseks ettenähtud amortisatsioonieraldiste (välja arvatud tootmise arendamise fondi minev osa) kasutamist selleks otstarbeks;

— Riigipanga ülemineva laenuvõlgnevuse tasumiseks, mis on antud uue toodangu väljalaske, toodete kvaliteedi ja töökindluse parandamise ning kasutusaja pikendamise abinõudeks, samuti omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks peale teiste omade allikate kasutamist selleks otstarbeks NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. oktoobri 1965. a. määruse nr. 729 p. 20 kohaselt;

— omakäibevahendite juurdekasvu finantseerimiseks, elamu-kommunaalmajanduse kahjumite katteks, kultuur-olustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kulude katteks ja muudeks kulutusteks plaanis ettenähtud summade piires;

— eraldamisteks ministeeriumide ja keskasutuste reservi ettevõtete ja majandusorganisatsioonide rahanduslikuks abistamiseks;

— kõrgemalseisvatele organisatsioonidele ümberjaotamise korras, plaanis ettenähtud summade piires;

— muudeks otstarveteks NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega kindlaksmääratud korras ja suuruses. Näiteks loomade nuuma-, nuumkarjatamise- ja juurdekasvu kasum suunatakse loomakasvatushoonete, elamute ja silohoidlate ehituseks; osa kerge-, toiduainete, kala-, liha- ja piimatööstuse ettevõtete kasutamist suunatakse uute parandatud kvaliteediga kaupade loomise ja väljalaske eest töötajate ergutamise (premeerimise) fondi jne.;

d) vahe kasumi üldsumma ning nimetatud maksete ja eraldamiste, samuti plaaniliste kulude katteks kasutatava kasumiosa vahel on eelarvesse maksmisele kuuluv kasumi vaba jääk. Eelarvesse maksmisele kuuluva kasumi vaba jäägi summa kinnitab ettevõttele kõrgemalseisev organisatsioon ja see lülitatakse ettevõtte tulude ja kulude bilanssi (finantsplaani).

10. Ettevõtte tegelikuks kasumiks loetakse kasumit aruandebilansi järgi, mis ei ole vähendatud elamu-kommunaalmajanduse kahjumi ning kultuur-olustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite

majandusliku teenindamise kulude tegelike summade võrra, sest nimetatud kahjumid ja kulud kaetakse kasumi jaotuse korras.

Tegelikust kasumist arvatakse maha abipõllumajandite kasum, samuti käesoleva juhendi punktis 9-a toodud tegelikud kasumid, mis jäetakse ettevõtete käsutusse NSV Liidu valitsuse eriotsuste kohaselt.

Hulgihindade kõrgendamise faktide ilmnemisel kogu täiendavalt saadud tulemi summa kantakse ettevõtete poolt liidulise eelarve tuludesse. Seoses sellega tegelikku kasumit, mille mahu järgi hinnatakse ettevõtte kasumiplaani täitmist, vähendatakse kehtestatud hindade kõrgendamise ja kehtiva hinnakujundamise korra rikkumise tulemusena saadud täiendava tulemi summa võrra. Tegelikku kasumit vähendatakse samuti toiduainete tööstuse ettevõtete poolt üksikutel juhtudel saadud täiendava kasumi summa võrra standarditest, tehnilistest tingimustest või retseptuuridest kõrvalekaldumisega toodangu väljalaske tulemusena, mis kantakse liidulise eelarve tuludesse.

Kui ettevõte ei ole täitnud tingimusi, mis annavad õiguse jätta kasumit tema käsutusse, siis jäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade ja tarbekeemia kaupade realiseerimisest saadud kasum, samuti kultuur-olustikuliste kaupade ja majapidamistarvete realiseerimisest saadud kasum jaotatakse kasumi üldsumma koosseisus üldkorras.

Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud ettevõtete abipõllumajandid tasuvad makseid eelarvesse kehtivas korras 75% suuruses aasta tegelikust kasumist, millest on maha arvatud abipõllumajandi direktorifond. Abipõllumajandid maksavad nimetatud eraldamised eelarvesse 15 päeva jooksul, arvates raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamiseks kindlaksmääratud tähtajast.

11. Ettevõtte üleplaaniline kasum arvutatakse tegeliku ja käesoleva juhendi punktides 10 ja 9-a toodud korras kindlaksmääratud plaanilise kasumi vahena.

Ettevõte kasutab üleplaanilist kasumit kindlaksmääratud korras ja järgmises järjekorras:

— tootmisfondide maksu ja fikseeritud maksete tasumiseks eelarvesse, samuti pangalaenude protsentide tasumiseks neil juhtudel, kui nimetatud maksete tegelik suurus ületab ettevõtte finantsplaanis ettenähtud maksete summa;

— täiendavateks eraldamisteks materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi kindlaksmääratud suuruses, kuid mitte rohkem tegelikult saadud üleplaanilise kasumi summast, mis jääb järele peale suunamist tootmisfondide maksuks, fikseeritud (rendi-) maksuks, samuti pangalaenude protsentide tasumiseks;

— sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks;

— ettevõtte omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmi-

seks ministeeriumide, keskasutuste, peavalitsuste (valitsuste) ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede taotlustel antud panga laenuvõlgnevuse tasumiseks.

Ettevõtete taotlustel saadud pangalaenud aasta kestel tekkinud omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks tasutakse ettevõtte omade vahendite arvel ja eelarvesse kandmisele kuuluva kasumi vaba jäägi arvutlustes ei arvestata;

— elamu-kommunaalmajanduse kahjumite katteks, suuruses, mis ületab finantsplaanis ettenähtud summad;

— pangalaenude tasumiseks, mis on saadud tootmis-finantsplaani täitmise käigus rahvatarbekaupade tootmise suurendamise kulutusteks, samuti uue toodangu väljalaske, kvaliteedi ja töökindluse parandamise ning kasutusaja pikendamise üritusteks — kuni aastase tähtajaga, tasuvuse ja selle tähtaja jooksul nimetatud toodete realiseerimisest saadud kasumi arvel laenude kustutamise tingimusel;

— ministeeriumi või keskasutuse reservi ettevõtete ja majandusorganisatsioonide rahanduslikuks abistamiseks;

— muudeks otstarveteks NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsuste kohaselt.[1]

Üleplaanilise kasumi üldsumma ning nimetatud maksete ja eraldamiste vahe suunatakse eelarvesse üleplaanilise kasumi vaba jäägi maksena.

Sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks, omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks saadud pangalaenu tasumiseks, elamu-kommunaalmajanduse üleplaaniliste kahjumite katmiseks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamise kulutusteks ning uue toodangu väljalaske, kvaliteedi, töökindluse ja kasutusaja suurendamise üritusteks saadud pangalaenude tasumiseks, samuti NSV Liidu valitsuse eriotsuste järgi suunatakse summad üleplaanilise kasumi piires, maha arvatud sellest tootmisfondide maks, fikseeritud (rendi-) maksed, pangalaenude protsendid, samuti eraldamised majandusliku stimuleerimise fondidesse.

Sotsialistliku võistluse preemiate summad arvatakse maha üleplaanilisest kasumist kasumi vaba jäägi kvartali (kuu) ümberarvutlustes raamatupidamise aruannetes ja bilanssides arvestatud suuruses.

Kasumi vaba jäägi aastaümberarvutlustes arvatakse maha peale raamatupidamise aruannetes ja bilanssides arvestatud summade ka aruandeaasta IV kvartali töötulemuste eest omistatud

---

[1] Üleplaanilise vaba kasumi jäägi arvel kaetakse üldhariduslike koolide ehitamiseks, remondiks ja sisustamiseks kulutatud vahendid (NSVL Rahandusministeeriumi 17. okt. 1968. a. kiri nr. 253).

preemiad, mis on näidatud aruandeaastale järgneva aasta raamatupidamise aruandes ja bilansis.

Üleplaanilise kasumi mittepiisavuse korral toimub nende ettevõtete kollektiivide premeerimine üleliidulise ja vabariikliku sotsialistliku võistluse tulemuste järgi kasumi vaba jäägi arvel (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 17. oktoobri 1967. a. kiri nr. 328).

12. Kasumiplaani täitmist mittekindlustanud ettevõtted jaotavad nende poolt tegelikult saadud kasumi (käesoleva juhendi p. 10 teine lõik) järgmises korras: esmajärjekorras kantakse eelarvesse tootmisfondide maks, fikseeritud (rendi-) maksed ja tasutakse pangalaenude protsendid; pärast nimetatud maksete tasumist tehakse kindlaksmääratud suuruses eraldamised materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi.

Kasumi ülejäänud summa jaotatakse ettevõtte muude plaaniliste kulude ja eelarvesse maksmisele kuuluva kasumi vaba jäägi vahel finantsplaanis kindlaksmääratud vahekorras. Seejuures eraldamised rahandusliku abistamise reservi võetakse kehtestatud protsendiga tegelikust kasumist.

Kasumi vaba jäägi eelarvesse eraldamise protsent neil juhtudel määratakse eelarvesse maksmisele kuuluva plaanilise kasumi vaba jäägi suhtena kasumi plaanilisse summasse, millest on maha arvatud tootmisfondide maks, fikseeritud (rendi-) maksed, makstud pangalaenude protsendid, samuti eraldamised materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi.

Samas korras määratakse eelarvesse maksmisele kuuluv kasumi vaba jäägi summa ka neil juhtudel, kui kasumiplaani täitmise korral p. 10 teises lõikes kindlaksmääratud korras arvutatud tegeliku kasumi summa pärast suunamist tootmisfondide maksuks, fikseeritud (rendi-) makseteks, pangalaenude protsentide tasumiseks, materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi, samuti tootmise arendamise fondi moodustamiseks osutub väiksemaks samas korras arvutatud ja ülalloetletud maksete ja eraldamiste plaaniliste summade võrra vähendatud kasumi plaanilisest summast.

Kui ettevõtte tegelik kasum, pärast selle suunamist tootmisfondide maksuks, fikseeritud (rendi-) makseteks, pangalaenude protsentideks ja materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi moodustamiseks osutub suuremaks samas korras arvutatud kasumi plaanilisest summast, siis tegeliku kasumi ülejäänud osa jaotatakse järgmises korras:

a) tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks, omakäibevahendite juurdekasvuks, pangalaenude tasumiseks, elamu-

kommunaalmajanduse teenindamise kuludeks, kultuurolustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite majandusliku teenindamise kuludeks ning muudeks kuludeks mitte üle plaanis ettenähtud summade;

b) sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks, omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks saadud pangalaenu tasumiseks, elamu-kommunaalmajanduse üleplaaniliste kahjumite katmiseks ja muudeks kuludeks, mis ettevõte teeb üleplaanilise kasumi arvel NSV Liidu valitsuse otsuste kohaselt;

c) kasumi ülejäänud summa võetakse eelarvesse vaba jäägina.

13. Kohaliku tööstuse ministeeriumide ettevõtete plaaniline kasum, maha arvatud p. 9-a näidatud ettevõtete käsutusse NSV Liidu valitsuse eriotsuste kohaselt jäetav kasum, kasutatakse järgmises korras:

a) esmajärjekorras kantakse ettevõtte kasumist eelarvesse tootmisfondide maks, fikseeritud (rendi-) maksed, samuti tasutakse pangalaenude protsendid;

b) pärast nimetatud maksete tasumist suunatakse ettevõtte kasum kohaliku tööstuse arendamise fondi, materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi moodustamiseks.

Materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi suunatava kasumi suuruse arvutab ettevõte temale kinnitatud normatiivide järgi.

Seejuures kohaliku tööstuse arendamise fondi suunatava kasumi suurust vähendatakse tootmise arendamise fondi moodustamiseks suunatava kasumi summa võrra;

c) kasumi ülejäänud osa suunatakse tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks, omakäibevahendite juurdekasvuks, eraldamisteks ministeeriumi reservi ettevõtete ja majandusorganisatsioonide rahanduslikuks abistamiseks ja muudeks kuludeks plaanis ettenähtud summade piires.

Vahe kasumi üldsumma ja nimetatud maksete ning eraldamiste, samuti plaaniliste kulutuste katmiseks kasutatava kasumiosa vahel suunatakse eelarvesse kasumi vaba jäägi maksena.

Kohaliku tööstuse ministeeriumi ettevõtete üleplaanilist kasumit kasutatakse järgmises järjekorras:

— makseteks eelarvesse tootmisfondide maksuna, fikseeritud (rendi-) maksetena, samuti pangalaenude protsentide tasumiseks, kui nimetatud maksete tegelik suurus ületab plaanis ettenähtud summa;

— täiendavateks eraldamisteks kohaliku tööstuse arendamise fondi, materiaalse ergutamise fondi, sotsiaal-kultuuriliste ürituste ja elamuehituse fondi ning tootmise arendamise fondi;

— sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks;

— ministeeriumide, peavalitsuste (valitsuste) ja töörahva

saadikute nõukogude täitevkomiteede taotlustel ettevõtete omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks antud pangalaenude võlgnevuse tasumiseks;

— elamu-kommunaalmajanduse üleplaaniliste kahjumite katteks;

— tootmis-finantsplaani täitmise protsessis saadud laenude tasumiseks;

— ministeeriumi reservi ettevõtete ja majandusorganisatsioonide rahanduslikuks abistamiseks;

— muudeks otstarveteks NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega kehtestatud ulatuses;

— pärast nimetatud kulude katmist järelejäänud summas eelarvesse.

Kohaliku tööstuse arendamise fondi moodustamise ja kasutamise kord on toodud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee 7. veebruari 1967. a. juhendis nr. 40/АП-78/16-21.

Alates 1. juulist 1967. a. kasutatakse samas korras ka Vene NFSV Küttetööstuse Ministeeriumi ettevõtete kasumit.

14. Kasumi vaba jäägi arvutlus tehakse kasvavas kokkuvõttes aasta algusest.

15. Eelarvesse kuuluvate summade õige arvutamise ja õigeaegse tasumise ning rahandusorganitele ettenähtud aruannete ja arvutluste esitamise eest vastutavad vahetult ettevõtted.

16. Kasumi vaba jäägi mitteõigeaegse eelarvesse maksmise eest võetakse viivist 0,05% suuruses iga viivitatud päeva eest, arvates tasumistähtaegadele järgnevast päevast kuni tasumise päevani, viimane kaasa arvatud.

17. Kaebused rahandusorganite ebaõige tegevuse või korralduste peale maksete sissenõudmisel esitatakse sellele rahandusorganile, kelle korraldusel toimub sissenõudmine.

Kaebused vaadatakse läbi hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates nende saamise päevast. Kaebuste suhtes tehtud otsuste peale võib edasi kaevata ühe kuu jooksul kõrgemalseisvale rahandusorganile.

Kaebuse esitamine ei peata maksete eelarvesse sissenõudmist.

18. Rahandusorganid teostavad kontrolli selle üle, et ettevõtted arvutaksid õigesti ja tasuksid õigel ajal neil eelarvesse maksta oleva kasumi vaba jäägi ning esitaksid rahandusorganitele õigeaegselt ettenähtud aruanded.

19. Rajoonide ja linnade rahandusosakonnad (riigitulude ökonomistid) on kohustatud:

a) instrueerima kasumi vaba jäägi maksjaiks olevate ettevõtete töötajaid;

b) kontrollima maksete õigeaegset ja täielikku eelarvesse kandmist, kindlaksmääratud tähtajal mittemaksmise korral nõudma tasudaolevad summad sisse vaidlematus korras;

Näide kasumi vaba jäägi eelarvesse eraldamise kvartali-, aastaarvutluse kohta (arvestamata kohaliku tööstuse ettevõtetele kehtestatud kasumi jaotamise korda).

	Plaanis ette nähtud	Aruande andmetel							
		näide nr. 1		näide nr. 2		näide nr. 3		näide nr. 4	
		kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel
1. Kokku kasum (välja arvatud ettevõtete käsutusse jäetav sihtotstarbeline kasum)	800	760	—	810	10	840	40	805	5
2. Kasumi üldsummast arvatakse maha:									
a) tootmisfondide maks	243	243	—	250	7	248	5	250	5
b) fikseeritud (rendi-) maksed	200	190	—	190	—	203	3	200	—
c) summad pangalaenude protsentide maksmiseks	21	21	—	24	3	21	—	21	—
d) eraldamised majandusliku stimuleerimise fondidesse	136	122	—	134	—	161	25	135	—
Rida 2 kokku	600	576	—	598	10	633	33	606	5
3. Kasumi jääk (read 1—2)	200	184	—	212	—	207	7	199	—
4. Kasumi jääk suunatakse:									
a) tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks, omakäibevahendite juurdekasvuks, EKM kuludeks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks ja omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks antud pangalaenude tasumiseks, kultuurolustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite teenindamise kuludeks ning muudeks plaanis ettenähtud kulutusteks .	155,2	142,5	—	150,0	—	155,2	—	154,4	—

	Plaanis ette nähtud	Aruande andmetel							
		näide nr. 1		näide nr. 2		näide nr. 3		näide nr. 4	
		kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel
b) ministeeriumi reservi ettevõtete rahaliseks abistamiseks	6,8	6,5	—	6,8	—	7,1	0,3	6,8	—
c) sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul)	—	—	—	—	—	1	1	—	—
d) omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks antud panga laenuvõlgnevuse tasumiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul)	—	—	—	—	—	2	2	—	—
e) EKM üleplaaniliste kahjumite katmiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul) . . .	—	—	—	—	—	2	2	—	—
f) rahvatarbekaupade tootmise suurendamise kuludeks antud pangalaenude tasumiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul) .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rida 4 kokku	162,0	149,0	—	156,8	—	167,3	5,3	161,2	—
5. Eelarvesse maksmisele kuuluv kasumi vaba jääk (read 3—4)	38,0	35,0	—	55,2	—	39,7	1,7	37,8	—
6. Kasumi vaba jäägi eraldamisprotsent $\left(\frac{\text{rida } 5 \times 100}{\text{rida } 3}\right)$	19%	19%	—	—	—	—	—	19%	—

c) üle kontrollima ettevõtete poolt esitatud kasumi vaba jäägi arvutlused viie päeva jooksul, arvates nende saamise päevast.

Peale selle, ettevõtete raamatupidamisaruannetes ja -bilanssides näidatud kasumi ja eelarvesse maksmisele kuuluva kasumi vaba jäägi kindlaksmääramise õigsuse kontrollimise eesmärgil on rahandusorganid kohustatud, mitte harvemini kui üks kord aastas, arvestustehniliselt kontrollima ettevõtete raamatupidamisaruandeid ja -bilansse.

Kontrollimine viiakse läbi 15 päeva jooksul, arvates raamatupidamisaruannete ja -bilansside saamise päevast. Kontrollitavate ettevõtete loendi, milles näidatakse ühtlasi, millise ajavahemiku ulatuses tuleb kontroll läbi viia, määravad kindlaks rahandusorganite juhatajad.

d) pidama arvestatud ja laekunud maksete arvestust vorm nr. 4-a kohastel isikukonto kaartidel (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 24. aprilli 1962. a. juhendi nr. 110 lisa nr. 6). Kirjendid isikukontodel tehakse: maksete arvutamisel — õiendite vahekorra kohta eelarvega NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juhendi «Uuele tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud tööstusettevõtetelt tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu) eelarvesse võtmise korra kohta» lisas nr. 1 toodud vormi kohaselt ja nende ettevõtete poolt esitatud kasumi vaba jäägi arvutluste alusel; eelarvesse laekunud summade arvestamisel — Riigipanga asutustelt saadud ettevõtte arvelt eelarve arvele vahendite ülekandmise maksekorralduste alusel.

Käesolev juhend jõustub 1. jaanuarist 1967. a. (sellest tähtpäevast saadud kasumi osas).

NSV Liidu Rahandusministeeriumi 24. veebruari 1966. a. ajutine juhend nr. 77 «Uuele tööstusliku tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise korrale viidud ettevõtete kasumi vaba jäägi eelarvesse kandmise korra kohta» tühistatakse.

Lisa
NSV Liidu Rahandusministeeriumi
25. märtsi 1967. a. juhendile nr. 90

_____ rajooni (linna) rahandusosakonnale

Tegeliku kasumi vaba jäägi eelarvesse eraldamiste arvutlus

196.....a. _____ eest

(tuh. rbl.)

	Plaani järgi	Aruande järgi			
		maksja andmetel		rahandusorgani andmetel	
		kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel
1. Kokku kasum (välja arvatud ettevõtete käsutusse jäetav sihtotstarbeline kasum)					
2. Kasumi üldsummast arvatakse maha:					
a) tootmisfondide maks					
b) fikseeritud (rendi-) maksed . . .					
c) summad pangalaenude protsentide maksmiseks					
d) eraldamised majandusliku stimuleerimise fondidesse					
Rida 2 kokku					
3. Kasumi jääk (read 1—2)					
4. Kasumi jääk suunatakse:					
a) tsentraliseeritud kapitaalmahutuste finantseerimiseks, omakäibevahendite juurdekasvuks, EKM kuludeks, rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks ja omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks antud pangalaenude tasumiseks, kultuur-olustikuliste asutuste ja pioneerilaagrite teenindamise kuludeks ning muudeks plaanis ettenähtud kulutusteks					
b) ministeeriumi reservi ettevõtete rahaliseks abistamiseks			×		×

	Plaani järgi	Aruande järgi			
		maksja andmetel		rahandus-organi andmetel	
		kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel	kokku	sealhulgas üleplaanilise kasumi arvel
c) sotsialistliku võistluse preemiate väljamaksmiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul)	×				
d) omakäibevahendite puudujäägi ajutiseks katmiseks antud panga laenuvõlgnevuse tasumiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul)	×				
e) EKM üleplaaniliste kahjumite katmiseks	×				
f) rahvatarbekaupade tootmise suurendamise kuludeks antud pangalaenude tasumiseks (üleplaanilise kasumi olemasolul)	×				
g)					
Rida 4 kokku					
5. Eelarvesse maksmisele kuuluv kasumi vaba jääk (read 3—4) . . .					
6. Kasumi vaba jäägi eraldamisprotsent $\left(\frac{\text{rida } 5 \times 100}{\text{rida } 3}\right)$					
7. Aruandeperioodi eest arvutatud maksete summa					
8. Täiendavalt maksmisele					
9. Vähendamisele					
Bilansi esitamiseks kindlaksmääratud tähtaeg					

Märkus. 1. Plaanilisest ja aruandelisest kasumist arvatakse maha: kasum jäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade realiseerimisest; abipõllumajandite kasum; kasum uute tarbekeemiakaupade realiseerimisest, mis jäetakse ettevõtete käsutusse nende kaupade seeriaviisilise tootmise esimese aasta jooksul; kasum uute kultuur-olustikuliste kaupade ja majapidamistarvete tootmisest kuni 15% rentaabluse piires, mis jäetakse ettevõtete käsutusse nende kaupade seeriaviisilise tootmise esimese aasta jooksul; mittestandardsest nahast, kasuka- ja karusnahast valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbeliste esemete tootmisest saadud kasum, mis jäetakse ettevõtete käsutusse.

Ettevõtte juhataja (allkiri)

Pearaamatupidaja (allkiri)

Rahandusorgani juhataja (allkiri)

Vanemökonomist (allkiri)

RAHVATARBEKAUPADE FONDI MOODUSTAMISE JA KASUTAMISE JUHEND [1]

NSV Liidu Rahandusministeerium, 23. detsembril 1964. a., nr. 410

1. Selleks et luua ettevõtetele majanduslikku stiimulit ja tõsta töötajate materiaalset huvi tööstusjäätmete maksimaalse kasutamise vastu rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete väljalaske suurendamiseks, jääb riiklikus ettevõttes saadav kasum nende kaupade ja toodete realiseerimisest, mis on valmistatud oma tootmisjäätmetest või teistelt ettevõtetelt saadud jäätmetest, samuti jäätmetest valmistatud pooltoodete ja toorikute realiseerimisest, nende ettevõtete kasutusse ja arvatakse ettevõtte rahvatarbekaupade fondi.

2. Oma tootmisjäätmetest või teistelt ettevõtetelt saadud jäätmetest rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete realiseerimisest saadav kasum suunatakse rahvatarbekaupade fondi kasel juhul, kui nende kaupade ja toodete valmistamiseks kasutatakse kuni 25% täisväärtuslikke, praagitud ja mittekonditsioonilisi tooraineid ning materjale nende kaupade ja toodete valmistamiseks kasutatud toorainete ning materjalide maksumusest, arvestamata abimaterjale (värvid, lakid, furnituurid, viimistlusmaterjalid jne.).

Jäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete tootmiseks kasutatud täisväärtuslike, praagitud ja mittekonditsiooniliste toorainete ning materjalide protsent, arvestamata abimaterjale (värvid, lakid, furnituurid, viimistlusmaterjalid jne.), määratakse kindlaks kaupade ning toodete liikide viisi, arvestades kogu tooraine maksumust, mis on kasutatud antud liiki kaupade või toodete valmistamiseks, kaasa arvatud toorikute ja pooltoodete maksumus, mille kohta on dokumendid, mis tõendavad, et need on valmistatud jäätmetest.

[1] Juhend on välja antud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 18. juuli 1964. a. määruse nr. 600 (СП СССР 1964 г., № 13, ст. 88) alusel.

Seejuures täisväärtuslike, praagitud ja mittekonditsiooniliste toorainete ning materjalide hulka, mida kasutatakse rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete tootmiseks, ei arvata toorikuid ja pooltooteid, mille kohta on dokumendid hankijalt, mis tõendavad, et vastavad toorikud ning pooltooted on valmistatud jäätmetest, samuti pakkematerjalide ja taara maksumust.

(rublades)

	Näide nr. 1	Näide nr. 2
1. Antud kaupade valmistamiseks kasutatud tooraine ja materjalide kogumaksumus	150 000	150 000
sellest: abimaterjalid (värvid, lakid, furnituurid, viimistlusmaterjalid jne.)	20 000	50 000
2. Tooraine ja materjalide maksumus, välja arvatud abimaterjalid	130 000	100 000
selle hulgas täisväärtuslike, praagitud ja mittekonditsiooniline tooraine ning materjalid	30 000	30 000
seesama, protsentides kogu tooraine ja materjalide maksumusest, välja arvatud abimaterjalid	23%	30%

Jäätmetest valmistatud kaupade realiseerimisest saadav kasum arvatakse esimesel juhul rahvatarbekaupade fondi, teisel juhul aga mitte, vaid jaotatakse ettevõtte kasumi üldsumma koosseisus üldkorras.

2-a. Juhul kui NSV Liidu Kergetööstuse Ministeeriumi süsteemi karusnaha- ja kasukatööstuse ettevõtted karusnaha jäätmetest toodete valmistamisel kasutavad täisväärtuslikke materjale (vooder, vatiin, kalingur, äärised) üle 25% antud toodete valmistamiseks kulutatud toorainete ja materjalide maksumusest, siis nende toodete realiseerimisest 15% rentaabluse piires saadud kasum (15% kaasa arvatud) jääb ettevõtte käsutusse ja arvatakse rahvatarbekaupade fondi, kasumi ülejäänud summa aga jaotatakse üldises korras.

Karusnaha jäätmetest toodete valmistamiseks kasutatud täisväärtuslike, praagitud ja mittekonditsiooniliste materjalide protsent määratakse kindlaks käesoleva juhendi punktis 2 ettenähtud korras.

(NSV Liidu Rahandusministeeriumi 4. veebruari 1967. a. kirja nr. 37 redaktsioonis.)

3. Lihatööstuse ettevõtetes suunatakse rahvatarbekaupade fondi ka kasum, mis saadakse fondeerimata lihasubproduktidest, samuti verest ja kontidest valmistatud lihakonservide, vorsti ning

muude lihasaaduste realiseerimisest. See kasum suunatakse rahvatarbekaupade fondi ka nendel juhtudel, kui tähendatud toodete valmistamiseks tarvitatakse täisväärtuslikke, samuti mittetäisväärtuslikke, kuid sanitaarjärelevalveorganite poolt kasutamiseks lubatud taimseid tooraineid ja materjale — herneid, jahu, tangaineid ning muid taimseid tooraineid, samuti soolkesti ulatuses, mis ei ületa 25% antud toodete valmistamiseks kulutatud kogu tooraine ja materjalide maksumusest, maha arvatud abimaterjalide maksumus.

Märkus. Fondeerimata lihasubproduktideks loetakse teise kategooria subproduktid. Kui liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega on teise kategooria subproduktide üksikud liigid arvatud fondeeritud subproduktideks, siis suunatakse sellistest subproduktidest valmistatud toodete realiseerimisest saadud kasum rahvatarbekaupade fondi.

4. Tootmisjäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega toodete realiseerimisest saadud kasum jäetakse ettevõtte käsutusse ja arvatakse rahvatarbekaupade fondi, kui see toodang vastab kaubandusorganisatsioonide või teiste riiklike ettevõtete, organisatsioonide ning asutustega, aga samuti ühiskondlike ja kooperatiivsete organisatsioonidega, kolhoosid kaasa arvatud, sõlmitud lepingutes või nende organisatsioonide ja ettevõtete tellimustes ettenähtud tingimustele ning kvaliteedile.

Sealjuures tööstusettevõtted, metsamajandid, tööstuslikud metsamajandid, metsakeemiamajandid ja teised ettevõtted, kes valmistavad tootmisjäätmetest rahvatarbekaupu ning tootmisotstarbega esemeid, peavad organiseerima nende kaupade ja toodete valmistamise kulude, selle toodangu realiseerimise ja finantstulemuste eraldi arvestuse.

5. Käesolevas juhendis ettenähtud tingimuste täitmisel suunatakse rahvatarbekaupade fondi kogu kasum, mis saadakse oma tootmisjäätmetest või teistelt ettevõtetelt saadud jäätmetest valmistatud toodangu realiseerimisest, olenemata sellest, kas see toodang on valmistatud plaani piires või üle plaani, samuti olenemata põhitoodangu plaanis ettenähtud täisväärtuslikust toorainest analoogiliste nimetustega kaupade või toodete väljalaskest.

6. Rahvatarbekaupade fondi ei arvata kasumit, mis on saadud ettevõtte töötlemata tootmisjäätmete realiseerimisest teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

7. Rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete, toorikute või pooltoodete valmistamiseks kasutatavate tootmisjäätmete nomenklatuuri ning tehnilise iseloomustuse kinnitab igale ettevõttele ministeerium, ametkond või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee või nende korraldusel majandusorganisatsioon, kellele ettevõte allub.

8. Tootmisjäätmeteks loetakse tooraine, materjalide või pooltoodete jäägid, mis tekivad lähtematerjali valmistoodanguks

muundumise protsessis, kui nad täielikult või osaliselt kaotasid kasutatud lähtematerjali tarbimise omadused (keemilised või füüsilised omadused, sealhulgas täismõõtmed, piirjooned jne.).

9. Ministeeriumid, ametkonnad ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed kehtestavad tööstuslikele jäätmetele hulgihinnad, lähtudes nende jäätmete kasutamise võimalustest rahvatarbekaupade ja muude toodete valmistamisel, kuid mitte kõrgemana hindadest, mis on kehtestatud täisväärtuslikele tooraineteie ja materjalidele.

10. Tootmisjäätmetest ja fondeerimata lihasubproduktidest valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega toodete realiseerimisest saadud kasum suunatakse rahvatarbekaupade fondi ettevõtete vastava kvartali tegevuse tulemuste põhjal.

11. Kasumit, mis on saadud üksikute kaupade ja toodete realiseerimisest, mille valmistamisel jäätmetest ei ole kinni peetud käesoleva juhendi punktides 2, 3 ja 4 ettenähtud nõuetest, ei tule arvata ettevõtte rahvatarbekaupade fondi, vaid see jaotatakse ettevõtte kasumi üldsumma koosseisus üldkorras.

12. Rahvatarbekaupade fondi vahendeid kasutatakse järgmiselt:

a) 60% kulutatakse tootmise laiendamiseks (rahvatarbekaupu tootvate tsehhide ja jaoskondade organiseerimiseks, seadmete asendamiseks ja moderniseerimiseks, rahvatarbetsehhide rekonstrueerimiseks ja ehitamiseks, käibevahendite täiendamiseks seoses rahvatarbekaupade väljalaske suurenemisega jt.) ja rahvatarbekaupade kvaliteedi parandamiseks, nende väljalaskmiseks seadiste valmistamiseks ja nende kaupade uute näidiste ettevalmistamiseks, samuti elamute ehitamiseks ja remontimiseks üle kapitaalmahutuste plaani;

b) 35% tööstusjäätmetest kulutatakse rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete tootmise organiseerimisest ja laiendamisest ning nende kaupade väljalaskeplaanide täitmisest ja ületamisest ettevõttes vahetult osa võtnud insener-tehniliste töötajate, tööliste ja teenistujate premeerimiseks, samuti ettevõtte tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kultuurilisteks ja olustikulisteks vajadusteks (lasteasutustele ja pioneerilaagritele, sööklate, einelaudade, puhkekodude, sanatooriumide, klubide sisustamiseks ja laiendamiseks ning nende jaoks inventari soetamiseks, kehakultuuriüritusteks, põllumajanduslike abimajandite laiendamiseks ning muudeks vajadusteks).

Rahvatarbekaupade fondist makstakse preemiaid sõltumata ettevõtte tegevuse teiste näitajate plaani täitmisest ning NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 2. juuli määrusega nr. 710 [1] kehtestatud ühele töötajale makstavate preemiate piirmääradest. Rahvatarbekaupade fondist ühele töötajale

[1] СП СССР 1959 г., № 14, ст. 88.

makstavate preemiate üldsumma ei tohi ületada kolme kuu ametipalka (tariifimäära) aastas;

c) 5% suunatakse rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, keskasutuse, ametkonna, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee valitsuse või osakonna tsentraliseeritud fondi.

Rahvatarbekaupade tsentraliseeritud fondi vahendeid kasutatakse konkursside ja näituste organiseerimiseks, konverentside korraldamiseks, jäätmetest rahvatarbekaupade valmistamise kogemuste vahetamise otstarbel informatsioonilehtede ja kataloogide koostamiseks ning väljaandmiseks, aga ka antud rahvamajanduse nõukogule, ministeeriumile, keskasutusele, ametkonnale või töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele alluvates ettevõtetes rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks (rahvatarbekaupu tootvate tsehhide ja jaoskondade organiseerimiseks, seadmete asendamiseks ja moderniseerimiseks ning rahvatarbetsehhide rekonstrueerimiseks ja ehitamiseks, käibevahendite juurdekasvuks seoses rahvatarbekaupade väljalaske suurenemisega jms.).

Rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, keskasutuse, ametkonna otsusel võib osa rahvatarbekaupade tsentraliseeritud fondi vahendeid eraldada majanduskoondiste, peavalitsuste ja trustide juhtijate käsutusse sihtotstarbeliseks kasutamiseks.

13. Tööstusjäätmetest valmistatavate rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete tootmise organiseerimisest ja laiendamisest ning nende kaupade tootmise plaanide täitmisest ja ületamisest ettevõttes vahetult osa võtnud insener-tehniliste töötajate, tööliste ja teenistujate premeerimiseks, samuti ettevõtte tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kultuurilisteks ja olustikulisteks vajadusteks minevat 35%-list kasumiosa kulutatakse eelarvete järgi, mille kinnitab ettevõtte direktor kooskõlastatult ametiühingu käitiskomiteega.

Ettevõtte insener-tehnilisi töötajaid, töölisi ja teenistujaid premeerib ettevõtte direktor koos ametiühingu käitiskomiteega, kuna ettevõtte direktorit ja pea-(vanem-)raamatupidajat premeeritakse ainult kõrgemalseisva organisatsiooni juhtija korraldusel, mis on kooskõlastatud vastava tööstusharu ametiühingu oblasti-, krai- või vabariikliku komiteega, selle puudumisel aga ametiühingute nõukoguga.

14. Aasta lõpuks kasutamata jäänud rahvatarbekaupade fondi vahendid jäävad ettevõtte käsutusse järgmiseks aastaks.

Tootmise laiendamiseks ning rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega esemete kvaliteedi parandamiseks, neid tootvate seadiste valmistamiseks ja nende kaupade uute näidiste ettevalmistamiseks ettenähtud vahendid, mida antud ettevõtted ei saa kasutada määratud otstarbeks, võivad rahvamajanduse nõukogude, ministeeriumide ja ametkondade juhtijad ning töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed ettevõtete juhtijate nõusolekul üksikute ettevõtete vahel ümber jaotada.

Ümberjaotamise korras ettevõtetele laekuvaid vahendeid võib kasutada ainult sihtotstarbeliselt, s. o. sama sihitusega.

15. Kasumi kulutamine sihitusteks, mis on ette nähtud käesoleva juhendi p. 12 alapunktides «a» ja «b», on lubatud ainult igaks sihituseks eraldi ettevõtte käsutuses olevate summade piires.

Tekkinud ülekulu jäetakse ettevõtte bilanssi ja kaetakse järgmistes kvartalites tehtavate eraldamistega. Seejuures aasta kestel ei saldeerita ühe sihituse vahendite ülekulu teise sihituse vahendite jääkidega: ülekulu näidatakse bilansi aktivas, jääk aga — bilansi passivas. Aasta lõpul näidatakse bilansis rahvatarbekaupade fondi vahendite saldo tervikuna, kusjuures bilansi lisas tuuakse ülekulude ja jääkide liigendus iga sihituse vahendite järgi.

Kuni nende summade lõpliku katmiseni on kulutamine uute eraldamiste arvel, samuti vahendite kandmine rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, ametkonna või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee valitsuse või osakonna tsentraliseeritud fondi keelatud.

16. Rahvatarbekaupade fondi vahendite kandmine 5% ulatuses rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, ametkonna, samuti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee valitsuse või osakonna tsentraliseeritud fondi toimub igas kvartalis pärast vastava kasumisumma arvamist rahvatarbekaupade fondi.

Ettevõtete poolt üleantud summad kantakse Riigipangas rahvamajanduse nõukogu majandusvalitsuste, ministeeriumi või ametkonna jooksvatele erikontodele ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee valitsuse või osakonna vastavale kontole.

17. Ettevõtted, kes moodustavad rahvatarbekaupade fondi, koostavad lisas toodud vormi kohase teatise. Teatisele kirjutavad alla direktor ja pea-(vanem-)raamatupidaja või neid asendavad isikud. Nimetatud teatise esitab ettevõte kõrgemalseisvale organisatsioonile.

Rahvamajanduse nõukogud, ministeeriumid ja ametkonnad ning nende valitsused, samuti töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede valitsused ja osakonnad kontrollivad alluvates ettevõtetes rahvatarbekaupade fondi vahendite arvestamise ning kulutamise õigsust vastavalt käesolevale juhendile.

Rahvatarbekaupade fondi moodustamise õigsust kontrollivad rahandusorganisatsioonid järelkontrolli korras vähemalt kord aastas. Käesoleva juhendiga määratud korra rikkumiste avastamisel esitavad rahandusorganisatsioonid vastavalt neile antud õigustele kuuluvuse järgi nõudmised avastatud rikkumiste kõrvaldamiseks.

18. Rahvatarbekaupade fondi arvel tehtud ehitustööde ja lõpetatud kapitaalmahutuste arvestus toimub üldises korras, mis on

kindlaks määratud eriallikate arvel üle riikliku plaani teostatavate kapitaalmahutuste kohta.

19. Rahvatarbekaupade fondi moodustamine kirjendatakse konto nr. 87 «Erifondid» kreeditisse ja konto nr. 80 «Eemaldatud vahendid» deebetisse, kaasa arvatud see eraldamiste osa, mis suunatakse rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, ametkonna ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee valitsuse või osakonna tsentraliseeritud fondi.

Eemaldatud vahendites arvestatavad rahvatarbekaupade fondi summad kantakse bilansist maha pärast aastaaruande lõplikku kinnitamist ja kasumi jaotamist.

20. Rahvatarbekaupade fondi vahendeid võib kasutada ainult vastavaks otstarbeks ettenähtud vahendite tegeliku jäägi piires ja näidatakse raamatupidamise aruannetes ja bilanssides eraldi vastavalt nende kasutamisele üksikute sihituste järgi.

Vahendite kulutamine enne rahvatarbekaupade fondi moodustamist tulevikus loodetavate laekumiste arvel ei ole lubatud.

21. Likvideeritud ettevõtete rahvatarbekaupade fondi vahendite kasutamata jäägid kantakse vastava eelarve tuludesse.

22. Käesoleva juhendiga kehtestatud rahvatarbekaupade fondi moodustamise korda rakendatakse alates eraldamistest rahvatarbekaupade fondi ettevõtete 1964. aasta III kvartali tegevuse tulemuste eest. Varem rahvatarbekaupade fondi eraldatud summasid kulutatakse käesolevas juhendis ettenähtud korra kohaselt.

Jäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade realiseerimisest saadud kasum, mis summade rahvatarbekaupade fondi kandmise varem kehtinud korra rikkumise tõttu oli suunatud eelarve tuludesse, tagastamisele ei kuulu.

23. Seoses käesoleva juhendi väljaandmisega lugeda kehtivuse kaotanuks:

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1960. a. 29. augusti juhend nr. 300 «Jäätmetest valmistatavate rahvatarbekaupade tootmisest saadava kasumi kasutamise korrast»;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1. aprilli 1961. a. kiri nr. 141;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. aprilli 1964. a. kiri nr. 94;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 23. aprilli 1964. a. kiri nr. 106.

Ettevõte

Esitatakse kõrgemalseisvale organisatsioonile

TEATIS

tootmisjäätmetest valmistatud rahvatarbekaupade ja tootmisotstarbega toodete väljalaske ning realiseerimise kohta

196... a. . . . . kvartalis

I. Andmed kaupade ja toodete valmistamiseks aruandekvartalis kulutatud tooraine ning materjalide kohta

(rublades)

Tootmisjäätmetest valmistatud kaupade ja toodete liigid	Kogus	Tooraine ja materjalide maksumus (kokku)	Selle hulgas abimaterjalide maksumus (värv, lakk, furnituur, viimistlusmaterjal jms.)	Tooraine ja materjalide maksumus, välja arvatud abimaterjalid	Selle hulgas täisväärtusliku, praagitud ja mittekonditsioonilise tooraine ning materjalide maksumus	
					summa	% lahtrist 5
1	2	3	4	5	6	7
1.						
2.						
3.						
4.						
jne.						
Kokku:	×					

II. Andmed kaupade ja toodete aruandekvartali omahinna ja tulemi kohta, mille realiseerimisest saadav kasum suunatakse rahvatarbekaupade fondi

(rublades)

Realiseeritud kaubad ja tooted (kaupade ja toodete liikide nimetused), mis on valmistatud tootmisjäätmetest (kaupade ja toodete viisi, mille realiseerimise kasum arvestatakse rahvatarbekaupade fondi)	Kogus	Realiseerimishindades, käibemaksuta	Täielikus omahinnas [1] (aruandekvartalis)	Rahvatarbekaupade fondi arvatav kasum
1	2	3	4	5
1.				
2.				
3.				
jne.				
Kokku:	X			
Ette nähtud kvartaliplaanis (kokku)	X			

Direktor:

Pearaamatupidaja:

[1] Aruandekvartali omahinnas näidatakse kõik realiseeritud kaubad või tooted, olenemata sellest, millises kvartalis nad valmistati. Kui aruandekvartalis realiseeriti kaupu ja tooteid, mis olid valmistatud ainult eelmistes kvartalites, kinnatakse sellised kaubad ja tooted vastava kvartali omahinnas.

RAHVATARBEKAUPADE REALISEERIMISEST SAADUD KÄIBEMAKSUST 50% SUUNAMISEST NENDE KAUPADE TOOTMISE SUURENDAMISE KULUTUSTEKS ANTUD RIIGIPANGA LAENUDE KUSTUTAMISEKS

NSV Liidu Rahandusministeerium, 23. märtsil 1966. a. nr. 116

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kehtestasid 4. oktoobri 1965. a. määrusega nr. 729 «Planeerimise täiustamisest ja tööstusliku tootmise majandusliku stimuleerimise intensiivistamisest», et kulutusi rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks ja organiseerimiseks ning nende kvaliteedi parandamiseks võib tootmise arendamise fondi vahendite vähesuse korral teha pangalaenude arvel. Neid laene antakse kuni kuueaastase tähtajaga, arvates esimese laenu väljaandmise päevast, kulutuste tasuvuse tingimusel nimetatud tähtaja piires kasumi (säästu) arvel, mida saadakse krediteeritavate abinõude rakendamisest ja rahvatarbekaupade realiseerimisest laekuva käibemaksu 50% arvel.

Laenud, mis on antud rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks, kustutatakse tootmise arendamise fondi vahenditega, kuid selle fondi ebapiisavuse korral kasumi (säästu) ja nimetatud kaupade realiseerimisest saadud käibemaksu 50% arvel.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele esimese tööstusettevõtete grupi uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimisel 1966. aastal kehtestas NSV Liidu Riigipanga juhatus 27. jaanuari 1966. a. kirjaga nr. 5-66 rahvatarbekaupade tootmise laiendamiseks antud laenude kustutamise korra. Laenu kustutamise tähtaegade saabumisel nõutakse võlgnevus sisse eraldi kontolt, millel hoitakse tootmise arendamise fondi vahendid, sellel kontol vahendite puudumisel aga kindlaksmääratud korras ettevõtte arvelduskontolt.

Seoses sellega, et tootmise arendamise fondi ja kasumi (säästu) ebapiisavuse korral on laenu kustutamise allikaks samuti käibemaks, kehtestab NSV Liidu Rahandusministeerium käibemaksu 50% arvel laenu kustutamise järgmise korra.

1. Käibemaksu summa, mis suunatakse rahvatarbekaupade tootmise suurendamiseks antud Riigipanga laenu kustutamiseks, määratakse kindlaks, lähtudes täiendavalt realiseeritud rahvatarbekaupade tegelikust kogusest, mis on valmistatud tootmise laiendamist krediteerivate ürituste tulemusena. Seejuures tuleb arvestada, et käibemaksu arvel kustutatava laenu suurus ei tohi ületada plaanilises arvestuses vastuvõetud summat.

Riigipanga laenu kustutamise arvestus koostatakse sel juhul järgmises korras. Näiteks ettevõttele on 1966. a. lubatud laenu külmutuskappide tootmise tsehhi ehitamiseks summas 750 tuh. rbl. nelja-aastase tähtajaga. Objekt antakse ekspluatatsiooni 1967. a. jaanuaris.

Vastavalt ettevõtte poolt esitatud arvestusele peab plaani järgi laen kustutatama:

(tuh. rbl.)

Laenu kustutamise tähtajad	Tootmise arendamise fondi arvel	Kasumi arvel	Käibemaksu arvel	Kokku
1967. a.	100	20	5	125
1968. a.	150	30	8	188
1969. a.	346	70	21	437
Kokku	596	120	34	750

Laenu kustutamiseks suunatava käibemaksu summa määratakse kindlaks:

	1967. a.	1968. a.	1969. a.
1. Külmutuskappide realisatsioon, arvestades nende väljalaske suurendamist 1967. a. jaanuaris ekspluatatsiooni antava tsehhi arvel (tükkides)	3000	3600	6200
2. Külmutuskappide aasta realisatsioon kuni tsehhi ekspluatatsiooni andmiseni (tükkides)	2000	2000	2000
3. Täiendavalt realiseeritakse külmutuskappe seoses krediteeritavate ürituste läbiviimisega (tükkides) (p. 1. — p. 2)	1000	1600	4200
4. Ühe külmutuskapi jaehind, millest on maha arvatud kaubanduslik mahahindlus (rublades)	100	100	100

	1967. a.	1968. a.	1969. a.
5. Täiendavalt realiseeritavate külmutuskappide maksumus jaehindades, millest on maha arvatud kaubanduslik mahahindlus (tuh. rbl.)	100	160	420
6. Käibemaks:			
— kehtiv määr	10%	10%	10%
— maksusumma täiendavast väljalaskest (tuh. rbl.)	10	16	42
7. 50% käibemaksu punktis 6 ettenähtud summast	5	8	21

Laenu kustutamise konkreetsed tähtajad (aasta piires) määrab Riigipank kooskõlastatult ettevõtetega, olenevalt finantsallikate formeerimise perioodidest.

2. Täiendavalt realiseeritud rahvatarbekaupade tegelik kogus iga aruandekuu eest määratakse kindlaks, lähtudes vahest selles perioodis realiseeritud rahvatarbekaupade, mille tootmise suurendamiseks on antud laenu, üldkoguse ja kuni vastava objekti ekspluatatsiooni andmiseni realiseeritud samade kaupade kuu keskmise koguse vahel.

Näiteks:

— 1967. a. jaanuaris on tegelikult realiseeritud külmutuskappe	200 tk.
— Külmutuskappide kuu keskmine realisatsioon, täiendavat väljalaset arvestamata	160 tk.
— Täiendavalt on realiseeritud külmutuskappe (200—160) seoses laenu arvel ehitatud tsehhi ekspluatatsiooni andmisega	40 tk.
— Ühe külmutuskapi jaehind, millest on maha arvatud kaubanduslik mahahindlus	100 rbl.
— Täiendavalt realiseeritud külmutuskappide maksumus jaehindades, millest on maha arvatud kaubanduslik mahahindlus (40 tk×100 rbl.)	4000 rbl.
— Käibemaks:	
— kehtiv määr	10%
— käibemaks täiendavast realiseerimisest $\frac{(4000 \text{ rbl.} \times 10\%)}{100}$	400 rbl.
— 50% maksu 400 rublast	200 rbl.

Käibemaks summas 200 rbl. võidakse suunata Riigipanga laenu kustutamiseks.

3. Käibemaksu suunamine laenu kustutamiseks tootmise arendamise fondi vahendite ja kasumi (säästu) ebapiisavuse korral toimub mitte kauem kui kuue aasta jooksul, arvates panga poolt esimese laenu väljaandmise päevast.

4. Ettevõtted ja organisatsioonid näitavad käibemaksu aruannetes eraldi ridadel käibemaksu summa, mis on arvutatud toodangu realisatsioonilt rahvatarbekaupade tootmise laiendamise ja organiseerimise arvel, ja sellest summast 50%, mis suunatakse pangalaenu kustutamiseks.

Käibemaksu summa võrra, mis suunatakse pangalaenu kustutamiseks, vähendatakse maksed eelarvesse.

5. Neil juhtudel, kui käibemaksu maksjateks ei ole tootmisettevõtted, vaid liiduvabariikide kaubandusministeeriumide kaubabaasid (kontorid), esitavad ettevõtted igakuuliselt oma asukohajärgsele rahandusorganile tootmise laiendamise arvel valmistatud rahvatarbekaupade realisatsiooni arvestuse, aga samuti nendelt kaupadelt käibemaksu summade arvestuse. Rahandusorganid kontrollivad need arvestused viiepäevase tähtaja jooksul ja hüvitavad ettevõttele käibemaksu summa eelarve klassifikatsiooni selle paragrahvi alt, kuhu kantakse käibemaks nende kaupade realisatsioonilt nimetatud baaside poolt.

Käesolev juhis laieneb ainult tööstusliku tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uuele korrale üleviidud ettevõtetele.

RIIGILÕIVU JUHEND

NSV Liidu Rahandusministeerium, 26. aprillil 1965. a., nr. 150

I osa

Üldsätted

§ 1. Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1942. a. 10. aprilli seadlusele «Riigilõivu kohta» võetakse riigilõivu:

a) kohtuasutustele esitatavatelt hagiavaldustelt, kassatsioonikaebustelt nende otsuste peale ja kohtuasutuste poolt paberite ning dokumentide ärakirjade väljaandmise eest;

b) riikliku arbitraaži organeile esitatavatelt hagiavaldustelt ja avaldustelt eellepinguliste vaidluste kohta, samuti avaldustelt, millega taotletakse riikliku arbitraaži organite otsuste uuesti läbivaatamist;

v) notariaaltoimingute teostamise eest, tehniliste teenuste osutamise eest notariaaltoimingute sooritamisel, kohtutõlkide ja notariaalorganite poolt ühest keelest teise tõlgete tegemise eest, notariaalorganite ja külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt lepingute dublikaatide, dokumentide ärakirjade ja teatiste väljaandmise eest;

g) abielu registreerimise ning ees- ja perekonnanime muutmise registreerimise eest, kohtu otsuse põhjal abielulahutuse tunnistuste väljaandmise eest, aktisissekannete taastamise ja parandamise ning perekonnaseisuaktide registreerimise kohta kodanikele korduvate tunnistuste väljaandmise eest;

d) passide sissekirjutamise, välismaale sõidu dokumentide väljaandmise, välisriikide passide viseerimise ja välismaalastele elamislubade väljaandmise eest ning avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks;

e) kodu- ja käsitööndus te registreerimise tunnistuste väljaandmise eest;

ž) jahilubade väljaandmise eest;
z) kontsessioonilepingutelt.

§ 2. Riigilõivuga maksustatavate toimingute ja dokumentide loetelu ning riigilõivu määrad on toodud käesoleva juhendi II osas (vt. §-d 12, 26, 40, 61, 71, 74, 80, 82 ja 85).

§ 3. Riigilõivu võetakse nii kodanikelt kui ka ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt.

§ 4. Lõiv jaguneb lihtlõivuks ja proportsionaalseks lõivuks. Lihtlõivu võetakse kindlates määrades (rublades ja kopikates), proportsionaalset lõivu aga protsendilises vahekorras dokumendi summaga.

Proportsionaalse lõivu võtmisel ümardatakse lõivusumma täiskümnete kopikateni: summat alla 5 kopikat ei arvestata, 5—9 kopikane summa aga arvatakse kümneks kopikaks.

§ 5. Lõiv tasutakse avalduse esitamisel, lõivuga maksustatava toimingu sooritamisel või vastavatel juhtudel — lõivuga maksustatava dokumendi väljaandmisel.

§ 6. Lõiv tasutakse sularahas, lõivumaksja kontolt summade ülekandmise teel või lõivumarkides.

Sularahas lõivu tasumine toimub raha panka, lubatud juhtudel aga (käesoleva juhendi §-d 73 ja 88) — lõivu võtvatesse asutustesse sissemaksmise teel.

Kui maksjal on pangas konto, tasutakse lõiv ülekandmise teel maksja korraldusel tema kontolt vastava kohaliku eelarve kontole.

§ 7. Margid riigilõivu tasumiseks («lõivumargid») valmistatakse Riigirahamärkide ja Väärtpaberite Trükikojas NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt kogu NSV Liidu jaoks kinnitatud ühtse näidise kohaselt väärtusega 10, 20, 30 ja 50 kopikat ning 1 ja 5 rubla. Markide müümise kord määratakse NSV Liidu Riigipanga juhendiga. Lõivumarkide tagasivõtmine ostjailt ja nende eest saadud raha tagasimaksmine ei ole lubatud.

§ 8. Lõivumargid kleebitakse dokumendile ja kustutatakse dokumenti vastu võtva või välja andva ametiisiku allkirjaga (või asutuse templi või pitseriga), misjuures märgitakse ka kustutamise kuupäev. Seejuures ametiisiku allkiri peab ulatuma üle markide paberi vabale pinnale.

Kui dokumentide blanketid koosnevad rebitavast talongist ja kontsust, kustutatakse lõivumargid kontsulisel viisil, s. t. margid kleebitakse pikuti äralõikejoonele ja lõigatakse dokumendi väljaandmisel pooleks. Sel juhul pole markide kustutamiseks ametiisiku allkiri ja kustutamise kuupäeva märkimine nõutavad.

§ 9. Tasutud lõiv ei kuulu tagasimaksmisele, välja arvatud käesoleva juhendi §-des 14, 20, 22, 27, 36, 59, 64, 77 ja 89 ettenähtud juhud.

Nimetatud juhtudel lõiv tagastatakse maksja poolt esitatava kohtu või riikliku arbitraaži määruse (otsuse), aga vastavatel

juhtudel — muu lõivu võtva asutuse korralduse alusel selle administratiiv-territoriaalse üksuse rahandusorgani poolt, kelle eelarvesse lõiv laekus, aga lõivu tasumisel markides — maksja asukoha- (elukoha-) järgse rahandusorgani poolt. Lõivu tagastamine abielulahutuse tunnistuse annulleerimisel (käesoleva juhendi § 77) toimub kohtu määruse alusel.

Külade (ja neile vastavate) töörahva saadikute nõukogude poolt sissenõutud lõivusummade (käesoleva juhendi § 85) tagasimaksmine toimub külanõukogu poolt külanõukogu esimehe kirjaliku korralduse alusel, näidates ära lõivu tagastamise vajadust tingivad põhjused.

Kogu sularahas tasutud või maksja kontolt ülekantud lõivusumma tagastamisel on vajalik esitada ka algdokument lõivu tasumise kohta.

Markides tasutud lõivu tagastamisel on vajalik esitada avaldus või muu dokument, millele vastavasse asutusse pöördumisel olid margid kleebitud ja kustutatud ettenähtud korras, peale juhtude, kui lõivustatud dokumendid jäävad lõivu võtvasse asutusse, või kui margid on kleebitud selle asutuse raamatutesse (registritesse).

Lõiv makstakse tagasi tingimusel, kui tagastamise avaldus oli esitatud lõivu võtvale asutusele või rahandusorganile enne ühe aasta möödumist summa eelarvesse laekumise päevast.

§ 10. Sularahas panka sissemakstud (sealhulgas ka lõivumarkide eest) ja lõivumaksja kontolt ülekantud riigilõivusummad kantakse lõivu vastu võtnud Riigipanga asutuse asukoha linna (või linnatüüpi alevi) eelarvesse.

Rajoonilise jaotusega linnades kantakse riigilõivusummad linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusel linna eelarvesse või lõivu vastuvõtnud Riigipanga asutuse asukoha rajooni eelarvesse.

Kui lõivu vastuvõtnud Riigipanga asutus asub maa-asulas, kannab ta laekunud lõivusummad oma asukoha rajooni rajoonilise eelarve tuludesse.

Samas korras kantakse eelarvesse ka lõiv, mis kuulub sissenõudmisele kohtu, arbitraaži ja teiste lõivuvõtvate asutuste otsuste põhjal.

Lõivusummad, mis on Riigipanka üle kandnud teised samalinnalised krediidiasutused, kantakse vastavasse kohalikku eelarvesse ülaltähendatud korras.

Külade ja vastavatel juhtudel alevite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedes sooritatavate lõivuga maksustatavate toimingute eest laekunud lõiv kantakse küla- või alevieelarvete tuludesse.

Lõivu sularahas tasumise korral lisatakse hagiavaldusele krediidiasutuse algkviitung, lõivu ülekandmisel maksja kontolt aga maksekorralduse viimane eksemplar, mille esi- või tagaküljel peab

olema panga pealdis: «Kantud eelarve tuluks... rubla (sõnades)». See pealdis tõestatakse pangaasutuse ametiisikute esimese ja teise allkirjaga ning vapp-pitseriga ning selle juures peab olema märgitud maksekorralduse täitmise kuupäev. Kui lõiv kantakse üle hoiukassas olevalt hoiustaja kontolt, lisatakse hagiavaldusele hoiukassade suhtes kindlaksmääratud vormi kohane teatis kontrolöri allkirjaga ja hoiukassa pitseriga.

§ 11. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumidel, kraide ja oblastite ning vabariikliku alluvusega linnade rahandusosakondadel on õigus peale NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse § 3 ettenähtud soodustuste kehtestada üksikutele maksjatele ja maksjate rühmadele täiendavaid lõivusoodustusi.

Kohtuotsuse olemasolul lõivu sissenõudmise kohta üksikutelt isikutelt võivad rahandusorganid vajalikel juhtudel läbi vaadata nende isikute avaldusi lõivu tasumisest vabastamiseks.

Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse alustele» võidakse NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega kehtestada täiendavaid soodustusi riigilõivu alal kohtuasutustes menetletavates asjades, aga kohus või kohtunik võivad, lähtudes kodaniku varalisest olukorrast, vabastada teda lõivu tasumisest riigituludesse antud asjas.

Kõik soodustused ühtse riigilõivu alal, mis on kehtestatud enne NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1942. a. 10. aprilli seadluse jõustumist, on tühistatud.

II osa

Toimingute ja dokumentide üksikutelt liikidelt riigilõivu võtmise kord

I. Lõiv kohtuasutustes menetletavates asjades

§ 12. Kohtuasutustes menetletavates asjades võetakse lõivu järgmises suuruses (vt. tabel lk. 155).

§ 13. Lõivumäära 1% suuruses hagi summast avaldustelt kolhooside vaidlustes riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega kohaldatakse ka neil juhtudel, kui üheks pooleks asjas on kolhoosidevaheline organisatsioon, samuti kui hagejateks vaidlustes kolhoosidega ja kolhoosidevaheliste organisatsioonidega on riiklikud, kooperatiivsed või ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid.

§ 14. Mittevaralise iseloomuga hagiavaldustele kehtestatud lõivu 30 kop. suuruses võetakse ka:

— hindamisele mittekuuluvatelt hagiavaldustelt;

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär	
	rublades ja kopikates (lihtlõiv)	%-des dokumendi summast (proportsionaalne lõiv)
a) Hagiavaldustelt hagihinnaga kuni 20 rublani	30 kop.	—
b) Hagiavaldustelt hagihinnaga 20 kuni 50 rublani	50 kop.	—
v) Hagiavaldustelt hagihinnaga 50 kuni 500 rublani	—	2%
g) Hagiavaldustelt hagihinnaga 500 rubla ja rohkem	—	6%
d) Hagiavaldustelt kolhooside omavahelistes vaidlustes, kolhooside vaidlustes riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ning organisatsioonidega	—	1%, kuid mitte alla 10 kop.
e) Mittevaralise iseloomuga hagiavaldustelt . .	30 kop.	—
ž) Hagiavaldustelt abielu lahutamiseks isikust, kes on mõistetud pikaajalisele vabadusekaotusele (tähtajaga mitte alla kolme aasta), tunnistatud teadmata äraolijaks, jäänud rindel teadmata kadunuks või põeb kroonilist vaimuhaigust	30 kop.	—
z) Muudelt abielulahutuse hagiavaldustelt . . .	10 rbl.	—
i) Kassatsioonikaebustelt kohtuasutuste otsuste peale	50% hagiavalduse lõivumäärast, arvutatult kaebusejärgsest vaieldavast summast	
k) Poolte ja teiste asjast osa võtma lubatud isikute palvel kohtutoimikus leiduvate paberite ja dokumentide ärakirjade väljaandmise eest, sealhulgas ka kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade korduva väljaandmise eest. . . .	20 kop.	—

Märkus. Kohtutõlkide poolt sooritatavate toimingute eest võetakse lõivu käesoleva juhendi § 40 punktis 4 tähendatud suuruses.

— hagiavaldustelt eluruumi üürilepingu muutmiseks või lõpetamiseks, kui samaaegselt ei ole esitatud korteriüüri sissenõudmise küsimust;

— avaldustelt erimenetluse asjades;

— kolmandate isikute hagiavaldustelt vara üleskirjutusnimekirjast väljajätmise asjus. Seejuures juhul, kui kohus rahuldab hageja nõudmised, tagastatakse makstud lõiv hagejale.

§ 15. Hagid omandiõiguse kohta varale, vara võõrandamise lepingute kehtetuks tunnistamiseks, avaldused abikaasa õiguse tunnistamise kohta osale varast (majavaldusest), mis on soetatud abielu ajal ja dokumentide järgi kuulub surnud abikaasale, osa eraldamiseks ühisvarast ja pärijate avaldused vara osa välja-

nõudmiseks kuuluvad lõivustamisele, lähtudes hagetava osa (vara) väärtusest.

Hagid, mis üheaegselt omavad varalise ja mittevaralise iseloomu, lõivustatakse varalise iseloomuga hagidele kehtestatud määra järgi.

§ 16. Avaldused abielu lahutamiseks, mis esitatakse rajooni (linna) rahvakohtusse, maksustatakse lõivuga 10 rubla suuruses. Juhendi § 12 literas «z» nimetatud avaldused maksustatakse lõivuga 30 kopika suuruses, olenemata sellest, et samaaegselt jaotas kohus ka vara. (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 29. detsembri 1965. a. ringkirja nr. 513 redaktsioonis.)

§ 17. Avaldused kohtu määruse muutmiseks asja lõpetamise või selle läbivaatamata jätmise kohta, otsuse täitmise pikendamiseks või ajatamiseks, otsuse täitmise viisi ja korra muutmiseks, hagi tagamiseks või ühe tagamise liigi asendamiseks teisega, avaldused kohtuotsuse või -määruse muutmiseks uuelt avalikuks tulnud asjaoludel, avaldused trahvi kustutamiseks või vähendamiseks ja kohtuotsuse täitmisele pööramise asjus, erikaebused kohtu määrustele trahvi kustutamisest või vähendamisest keeldumise, otsuse täitmise pikendamise või ajatamise kohta ja teised erikaebused kohtu määrustele ei kuulu lõivuga maksustamisele.

§ 18. Lõivu võetakse alg- ja vastuhagidelt, samuti kolmandate isikute avaldustelt, kes astuvad asjasse iseseisvate hagidega.

Alghageja asendamisel kohtu poolt tema nõusolekul teise isikuga, see isik peab tasuma lõivu üldistel alustel. Alghageja poolt sissemakstud lõivu ei tagastata.

Alghageja väljalangemisel asjast ja tema asendamisel õigusjärglasega, nõutakse lõiv õigusjärglaselt sisse juhul, kui see ei olnud tasutud alghageja poolt.

Kui aga pärast hageja väljalangemist asjast teda ei asendata õigusjärglasega (kui asendamine on lubatud), siis asjas tasutud lõivu tagasi ei maksta.

Juhul kui kohtunik eraldab ühe või mitu ühendatud nõuet iseseisvasse menetlusse, siis hagi esitamisel tasutud lõivu üle ei kanta ega tagasi ei maksta. Iseseisvasse menetlusse eraldatud asjas lõivu teistkordselt ei tasuta.

Hagides, mis teistkordselt esitatakse pärast tingimuste kõrvaldamist, mille põhjal kohus tegi määrused hagide läbivaatamata jätmise kohta, tasutakse lõiv uuesti üldistel alustel. Seejuures, kui seoses hagide läbivaatamata jätmisega lõiv kuulus tagastamisele, kuid ei olnud tagastatud, võib teistkordselt esitatud hagile lisada esialgse dokumendi lõivu tasumise kohta, kui ei ole möödunud üheaastane tähtaeg selle eelarvesse laekumise päevast.

Üldistel alustel võetakse samuti lõivu maksete suuruse ja tähtaegade muutmise hagides, mis esitatakse pärast otsuse seadusjõusse astumist, millega kostjalt mõisteti välja perioodilised maksed.

§ 19. Hagihinna, millest lähtudes arvutatakse lõiv, määrab hageja, vastavatel juhtudel aga kohus eeskirjade järgi, mis on kehtestatud vastava liiduvabariigi tsiviilprotsessi koodeksis. Seejuures alimentide asjades laste ülalpidamiseks lõiv arvutatakse palga summast, millest on maks maha arvatud, kassatsioonikaebustes aga hagihind määratakse samade eeskirjade järgi, mis on kehtestatud põhihagide hinna määramiseks.

Alimentide sissenõudmise asjades kolhoosnikutelt hagihind lõivu arvutamiseks kostjalt määratakse kindlaks kolhoosi tõendi alusel rahalise ja naturaalse (rahalises väljenduses) aastase palgasumma kohta, mis on kolhoosnikule välja makstud eelmise aasta eest või eelmise aasta teatud osa eest, kui kolhoosnik astus kolhoosi pärast 1. jaanuari. Seejuures palgasumma pooliku aasta eest viiakse lõivu arvutamiseks kohtu poolt aastasele määrale.

Haginõuete vähendamisel ei tagastata tasutud lõivu. Hagi suurendamisel makstakse puuduv lõivusumma juurde vastavalt suurendatud hagisummale. Hagi hind määratakse neil juhtudel nimetatud eeskirjade kohaselt.

§ 20. Lõiv tasutakse hagiavalduse või kassatsioonikaebuse esitamisel.

Kui hageja on lõivu tasumisest vabastatud, nõutakse lõiv hagi rahuldamise korral riigituludesse sisse kostjalt (kui ta pole vabastatud lõivu tasumisest) vastavalt väljamõistetud hagisummale.

Hageja poolt lõivu tasumiseks kantud kulud nõutakse hagi rahuldamise juhul sisse kostjalt hageja kasuks vastavalt väljamõistetud hagisummale, kuigi kostja oleks olnud vabastatud lõivu tasumisest riigituludesse.

Mitme hageja poolt ühise hagi esitamisel ühe või mitme kostja vastu arvutatakse lõiv hagi üldsummalt ja tasutakse hagejate poolt proportsionaalselt igale osale asjas.

Hagi üldsummast lähtudes võetakse lõivu ka:

— hagi esitamisel ühe hageja poolt mitme kostja vastu;

— kui kohtunik, kes võtab vastu hagiavalduse, ühendab ühte menetlusse mitu ühesugust nõuet.

Mitme kostja vastu riigilõivu tasumisest vabastatud ühe või mitme hageja poolt esitatud hagi täielikul või osalisel rahuldamisel nõutakse riigilõiv sisse kohtuotsuse alusel eraldi igalt kostjalt, lähtudes temalt väljamõistetud summast. Kui selline hagi on esitatud mitme hageja poolt ühe kostja vastu, siis nõutakse lõiv sisse kostjalt eelarve tuludesse, lähtudes üldisest rahuldatud hagisummast.

Kui kohus tõmbab asjasse kaasa teise kostjana teise isiku ja mõistab välja osa hagisummast ühelt, ülejäänud summa aga teiselt kostjalt, siis juhtudel, kui hageja on lõivu tasumisest vabastatud, arvutatakse see rahuldatud hagi üldsummalt ja nõutakse sisse eelarve tuludesse igalt kostjalt proportsionaalselt temalt väljamõistetud hagisumma suurusele.

Kui lõivu tasumisest vabastatud hageja loobub oma nõudmistest nende täieliku või osalise rahuldamise tõttu kostja poolt pärast hagi esitamist, siis vastav lõivusumma kuulub kostjalt eelarve tuludesse sissenõudmisele kohtuniku või kohtu määruse alusel.

Juhtudel, kui kohtunik, võttes vastu hagiavalduse, määrab eelnevalt kindlaks tasumisele kuuluva lõivusumma, lähtudes oletatavast hagihinnast, aga kohtu poolt otsuse tegemisel hagi üldsumma on suurendatud, siis lõiv arvutatakse suurendatud hagisummast lähtudes ja vahe nõutakse eelarve tuludesse sisse hagejalt või hagi täielikul rahuldamisel — kostjalt; hagi osalisel rahuldamisel nõutakse lõiv neil juhtudel sisse kostjalt vastavalt rahuldatud hagisummale, ülejäänud lõivusumma aga nõutakse sisse hagejalt.

Samas korras arvutatakse lõiv, kui kohus kindlaksmääratud juhtudel, olenevalt asjaoludest, väljub hageja poolt avaldatud nõuete piiridest.

Kui pärast oletatava hagihinna, millelt oli sisse nõutud lõiv, täpsustamist hagi üldsumma väheneb, siis rohkem tasutud lõiv kuulub hagejale tagastamisele kohtumääruse alusel.

Käesolevas paragrahvis toodud eeskirju kohaldatakse ka kassatsioonikaebuste vastuvõtmisel ja läbivaatamisel.

§ 21. Kuni 10-rublase lõivusumma puhul tasutakse lõiv lõivumarkide avaldustele ja kaebustele kleepimise teel, suurema summa puhul aga — selle sularahas panka maksmise teel.

§ 22. Kui üks kohus annab asja läbivaatamiseks üle teisele kohtule, ei tagastata tasutud lõivu maksjale ega viida ka üle selle kohtu asukoha järgi, kuhu asi üle antakse. See kohus ei nõua aga lõivu ka teistkordselt.

Kui kohus saabunud hagiavalduse saadab kuuluvusel riiklikule arbitraažile, siis ülemäära tasutud lõiv kuulub tagastamisele.

Lõiv tagastatakse täielikult, vastavatel juhtudel aga — osaliselt ka:

— hagiavalduse (peetakse silmas ka kassatsioonikaebusi) vastuvõtmisest keeldumisel või hagiavalduse tagastamisel kohtu poolt;

— lõivu tasumisel hagis, mida kohtusse ei esitatud;

— asja menetluse lõpetamisel või hagi läbi vaatamata jätmisel VNFSV TsPK §-de 219 ja 221 punktides 1 ja 2 ning teiste liiduvabariikide TsPK vastavates paragrahvides ettenähtud alustel;

— täidetud kohtuotsuse muutmisel hagi hilisema rahuldamata jätmisega, kui lõiv oli juba kostjalt sisse nõutud riigituludesse;

— kohtu poolt teise kostjana kaasatõmmatud isiku kassatsioonikaebuse rahuldamisel ja tema poolt eelarvesse lõivu tasu-

misel kohtuotsuse järgi, mis muudeti seoses kassatsioonikaebusega;

— lõivu tasumisel suuremas summas, kui nõutakse seaduse järgi;

— käesoleva juhendi §-des 14 ja 20 (eelviimane lõik) ettenähtud juhtudel.

§ 23. Kui hageja loobub esitatud hagist või vaidlus lahendatakse poolte kokkuleppel või kui kostja tasub hagetava summa pärast hagi esitamist, siis selles asjas tasutud lõivu tagasi ei maksta, olenemata sellest, kas hagiavaldus tagastati.

Lõivu ei maksta tagasi ka eriti:

— asja menetluse lõpetamisel või hagi läbi vaatamata jätmisel VNFSV TsPK § 219 punktides 3—8 ja § 221 punktides 3—5 ning teiste liiduvabariikide TsPK vastavates paragrahvides ettenähtud alustel;

— käesoleva juhendi §-d 18, 19 ja 22 (esimene lõik) ettenähtud juhtudel.

§ 24. Lõivu tasumisest riigituludesse vabastatakse kohtuasutustes menetletavates asjades:

a) hagejad — töölised ja teenistujad palga sissenõudmise hagides ja muudest tööõiguslikest suhetest tulenevates nõuetes. Nende hagide hulka ei kuulu kodanike hagid summade sissenõudmise kohta lepingute alusel usuühingutega ja kodanikega tehtud ehitus-, remondi- ja muude tööde eest;

b) hagejad — kolhoosnikud töö tasustamise hagides kolhooside ja kolhoosidevaheliste organisatsioonide vastu;

v) hagejad — autoriõigusest tulenevates hagides, samuti ka õigusest avastusele, leiutusele ja ratsionaliseerimisettepanekule;

g) hagejad — alimentide sissenõudmise hagides ja kehavigastusega või muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise hagides;

d) sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalhoolduse organid — kannatanule väljamakstud summade sissenõudmise hagides organisatsioonidelt ja kodanikelt, samuti ka ebaõigesti väljamakstud pensionide ja toetuste sissenõudmise hagides;

e) hagejad ja kostjad — võlgade sissenõudmise asjades riigieelarvesse ja kohalikesse eelarvetesse laekuvate maksude ja mittemaksumaksete, kohustusliku määrkindlustuse, sotsiaalkindlustuse maksete, metsatulu summade ja kasvava metsa väljastamise eeskirjade rikkumise eest määratud kahjutasude ja leppetrahvide sissenõudmise asjades; majade, suvilate (majade ja suvilate osade) ja muu vara kohaliku töörahva saadikute nõukogude fondi tasuta äravõtmise asjades, samuti kodanikelt neile kuuluva vara, mis omab märkimisväärset ajaloolist, kunstilist või muud väärtust ühiskonna jaoks, riiklikku fondi äravõtmise asjades — selle varaga ebaperemeheliku ümberkäimise korral kodanike poolt;

ž) kõik dokumendid kriminaalasjades, sealhulgas ka kohtu poolt koos kriminaalasjaga läbivaadatavad tsiviilhagid.

Kriminaalasjast tulenevad tsiviilhagid, mis on esitatud tsiviilkohtupidamise korras nende läbi vaatamata jätmise tõttu kriminaalkohtu või sõjatribunali poolt kohtualuse õigeksmõistmisel tema teos kuriteo koosseisu puudumise tõttu, maksustatakse riigilõivuga üldistel alustel. Kui aga kohus või sõjatribunal jättis hagi läbi vaatamata asjas süüdimõistva otsuse tegemisel, siis sel juhul (kui pole alust otsuse tühistamiseks ja asja uuesti läbivaatamiseks kriminaalkohtupidamise korras) peab kohus kannatanud poole poolt kriminaalasjas esitatud hagi läbi vaatama tsiviilkohtupidamise korras riigilõivu nõudmata. (NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. juuli 1967. a. kirja nr. 232 redaktsioonis);

z) prokuratuuriorganid, samuti riigivalitsemisorganid, ametiühingud, riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid ning kodanikud — hagides (vastavatel juhtudel ka kassatsioonikaebustes), mis on esitatud seaduses ettenähtud juhtudel teiste isikute õiguste ja huvide kaitseks. Need isikud, võttes asjast osa hagejatena, ei pea samuti tasuma riigilõivu antud asjas.

Kui prokurör, riigivalitsemisorgan jne. loobub esitatud hagist, aga isik, kelle huvides hagi oli esitatud, nõuab asja sisulist läbivaatamist, siis see isik peab tasuma lõivu üldistel alustel;

i) hagejad ja kostjad — Riigipank, Ehituspank ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi Väärismetallide Valitsus kõigi nende allasutustega — kõigis asjades ja kõigilt dokumentidelt; riikliku kindlustuse organid — kõigis vabatahtliku ja kohustusliku kindlustuse operatsioonidega seotud asjades, sealhulgas: ülemäära väljamakstud kindlustussummade ja kindlustushüvituste tagasinõudmised; väljamakstud kindlustushüvituste sissenõudmised isikutelt, kes on süüdi kindlustatud vara hävimises või rikkumises; tsiviilkohtupidamise korras esitatavad kriminaalasjadest tulenevad hagid riikliku kindlustuse organeile tekitatud kahju sissenõudmiseks; — riiklikud töö-hoiukassad — kõigis nende operatsioonidega seotud asjades, sealhulgas: ülemäära väljaantud summade ja väärtuste tagasinõudmised, tsiviilkohtupidamise korras esitatavad kriminaalasjadest tulenevad hagid riiklikele töö-hoiukassadele tekitatud kahju sissenõudmiseks;

k) dokumendid, mis antakse välja NSV Liidu Ülemkohtu, NSV Liidu Prokuratuuri, NSV Liidu Välisministeeriumi ning Ukraina NSV, Valgevene NSV ja Leedu NSV ülemkohtute järelepärimiste peale, mis on seotud nende välisriikide asutustelt saadud ülesannetega, kellega on sõlmitud juriidilise abi osutamise lepingud.

Riigilõivuga maksustamisest vabastatakse ka ebaõigsuste peale valijate nimekirjades ja administratiivorganite tegevuse peale rahvakohtutesse esitatavad kaebused.

§ 25. Kohus või kohtunik, lähtudes poolte varalisest olukorrast, võib pikendada või ajatada ühele või mõlemale poolele lõivu tasumist riigituludesse, samuti vähendada lõivu suurust antud asjas.

II. Lõiv riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades

§ 26. Riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades võetakse lõivu järgmises suuruses:

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär	
	rublades (lihtlõiv)	%-des dokumendi summast (proportsionaalne lõiv)
a) Avaldustelt eellepingulistes vaidlustes:		
NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt läbivaadatavatelt .	50	—
liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvate riiklike arbitraažide poolt läbivaadatavatelt	30	—
teiste riikliku arbitraaži organite poolt läbivaadatavatelt	10	—
b) Hagiavaldustelt	—	2%
v) Avaldustelt, millega taotletakse riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamist	—	50% avalduste lõivumäärast

§ 27. Avaldustelt eellepingulistes vaidlustes, mida riiklikud arbitraažid vaatavad läbi NSV Liidu või liiduvabariigi Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži üldise korralduse korras, võetakse lõivu lähtudes antud vaidluse alluvusest, s. o. vastavalt 50 või 30 rubla suuruses. Avaldustelt eellepingulistes vaidlustes, mida vaatavad läbi NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvad riiklikud arbitraažid, võetakse lõivu vastavalt 50 või 30 rubla, kuigi nende avalduste läbivaatamine allus riikliku arbitraaži teistele organitele.

Nimetatud avalduste edasisaatmisel ühe riikliku arbitraaži poolt teise kehtestatud alluvuse järgi lõivu teistkordselt ei tasuta,

vaid vastavatel juhtudel nõutakse maksjalt sisse puudujääv summa või tagastatakse temale ülemäära tasutud summa.

§ 28. Avaldused lepingu sõlmimisele sundimiseks ja üheaegselt trahvi sissenõudmiseks selle lepingu mittesõlmimise eest maksustatakse lõivuga määrade järgi, mis on kehtestatud eellepingulisteks vaidlusteks ja 2% suuruses trahvi summast. Pärast asja lõpetamist teistkordselt esitatud avaldused maksustatakse lõivuga uuesti kehtestatud määrade järgi.

§ 29. Hagihind, mille järgi arvutatakse lõivu, määratakse kindlaks hageja, aga vastavatel juhtudel riikliku arbitraaži organite poolt. Seejuures hagihinda arvatakse ka avalduses märgitud sanktsioonide summa, kui aga see ei ole märgitud — sanktsioonide summa, mis on määratud kindlaks arbitraaži otsuses.

Haginõuete vähendamisel tasutud lõivu ei tagastata. Hagi suurendamisel puudujääv lõivusumma tasutakse juurde vastavalt suurendatud hagisummale.

§ 30. Riikliku arbitraaži organites läbivaadatavad majandusorganite avaldused pinna kasutada andmiseks natuuras, omavoliliselt hõivatud ruumide vabastamiseks, bilansi üleandmisel tekkivad vaidlused ja muud hindamisele mittekuuluvad avaldused maksustatakse lõivuga 2 rubla suuruses.

Avaldused lepingute täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamiseks, lepingute lõpetamiseks või nende tingimuste muutmiseks ja täiendamiseks maksustatakse lõivuga määrade järgi, mis on kehtestatud avaldustele eellepingulistes vaidlustes.

§ 31. Avaldustelt (sealhulgas ka korduvatelt), millega taotletakse riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbiviimist, võetakse lõivu:

a) eellepingulistes vaidlustes — 50% suuruses määrast, mis on ette nähtud neis asjus esitatavate avalduste kohta, s. o. 25, 15 ja 5 rubla (sõltuvalt antud asja alluvusest või selle läbivaatamise kohast, kui avaldus vaadatakse läbi arbitraažis, kus kohaldatakse kõrgemaid lõivumäärasid), olenemata sellest, kas arbitraaži otsustele kaevatakse edasi tervikuna või ainult osaliselt;

b) hagiavaldustelt — 50% suuruses määrast, mis on ette nähtud hagiavalduste kohta, s. o. 1% suuruses summast, mille vastu vaieldakse avalduses otsuse uuesti läbivaatamise kohta (mitte aga kogu hagisummast).

Tähendatud avaldused kuuluvad lõivuga maksustamisele ka siis, kui arbitraaži otsuse uuesti läbivaatamise küsimuse on üles tõstnud huvitatud poole kõrgemalseisev organ. Sel juhul tasub lõivu avalduse esitamisel kõrgemalseisev organ, kusjuures mittemaksmisel nõutakse see sisse asjaosaliselt organisatsioonilt asja sisulisel läbivaatamisel — summas, mis kuulus tasumisele avalduse esitamisel.

Avaldused, millega taotletakse riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamist ainuüksi riigilõivu sissenõudmise osas, kuuluvad lõivuga maksustamisele üldistel alustel, lähtudes vaieldavast sum-

mast. Avaldustes, millega taotletakse riikliku arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamist nii hagi põhisummat kui ka riigilõivu summat käsitlevas osas, arvutatakse lõiv lähtudes hagi põhisummast, mille vastu vaidleb antud pool.

Avaldused täiendava otsuse tegemiseks, protokollis võimaldatud aritmeetilise vea või kirjavea parandamiseks, otsuse täitmise pikendamiseks, arbitraaži otsuse kindlaksmääratud tähtajaks mittetäitmise eest trahvi sissenõudmise määruste uuesti läbivaatamiseks, arbitraaži otsuste täitmise peatamiseks, sissenõudja või võlgniku asendamiseks, varem väljaantud käsu asendamiseks uuega ei kuulu lõivuga maksustamisele.

§ 32. Avaldused asja lõpetamise kohta tehtud arbitraaži määruste tühistamiseks ja muud avaldused arbitraaži määruste tühistamiseks või uuesti läbivaatamiseks (peale juhendi § 31 nimetatute) maksustatakse lõivuga üldistel alustel.

Avaldused, millega taotletakse asjaarutamist edasi lükkavate või ekspertiisi määratavate arbitraaži määruste ja muude taoliste määruste uuesti läbivaatamist, mis tehakse asjaarutamise käigus arbitraažis, ei kuulu lõivuga maksustamisele.

§ 33. Riikliku arbitraaži otsuste revideerimist taotlevad avaldused, mis esitatakse neile kõrgemalseisvaile organeile, kelle juures riiklikud arbitraažid asuvad, ei kuulu lõivuga maksustamisele. Kuid juhul, kui kõrgemalseisev organ saadab temale saabunud avalduse kuuluvuse järgi edasi vastavasse arbitraaži (seoses sellega, et avalduse esitaja ei olnud pöördunud ettenähtud korras antud arbitraaži peaarbitri poole), tuleb see avaldus lõivuga maksustada üldistel alustel vastavalt käesoleva juhendi § 31.

§ 34. Lõiv tasutakse avalduse esitamisel vastavate summade sularahas panka sissemaksmise või avalduse esitaja kontolt eelarvesse ülekandmise teel käesoleva juhendi §-s 10 ettenähtud korras.

Kui avaldaja on lõivu tasumisest vabastatud, siis nõutakse lõiv hagi rahuldamisel sisse kostjalt (kui ta pole vabastatud lõivu tasumisest) riigituludesse vastavalt väljamõistetud hagi summale.

Samas korras nõutakse lõiv sisse ka asjades, mis algatatakse riikliku arbitraaži initsiatiivil ja peaarbitri poolt oma initsiatiivil arbitraaži otsuste uuesti läbivaatamisel, juhtudel, kui otsus tehti selle poole kasuks, kelle huvides asi algatati.

Märkus. Kui riiklikku arbitraaži tulnud avalduste osas selgub, et lõivu on tasutud ettenähtust vähem väikeste summade võrra (mitte üle 1 rubla), on lubatud need summad täiendavalt tasuda lõivumarkidega.

Üksikutel juhtudel, kui ühe maksekorraldusega on lõiv üle kantud mitmes asjas, mis kuuluvad läbivaatamisele antud arbitraažis, maksekorraldus lisatakse ühele toimikule, ülejäänud toimiku-

tes aga tehakse märge, näidates ära antud asjas tasutud lõivu summa ja millises toimikus asub maksekorraldus.

§ 35. Asja üleandmisel läbivaatamiseks teisele riikliku arbitraaži organile kohaldatakse käesoleva juhendi § 27 teises lõigus ettenähtud juhiseid.

Asja üleandmisel ametkondlikust arbitraažist riiklikku on hageja kohustatud tasuma lõivu (ilma ametkondliku arbitraaži arvele tasutud erimaksu arvesse võtmata).

§ 36. Riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades toimub lõivu tagasimaksmine käesoleva juhendi §-des 20 (eelviimane lõik) ja 22 ettenähtud juhtudel, samuti juhtudel:

— kui riiklik arbitraaž, seoses vastava kompetentse organi määrusega või korraldusega kostja vabastamise kohta leppetrahvi, viivise või trahvi maksmisest, lõpetab asja menetluse;

— menetluse lõpetamisel asjas, mis ei kuulu riikliku arbitraaži organites läbivaatamisele.

Vastavalt käesoleva juhendi § 9 lõiv makstakse tagasi rahandusorganite poolt riikliku arbitraaži vastava määruse alusel.

Riikliku arbitraaži organile esitamata jäänud hagides võib lõivu tagasi maksta riikliku arbitraaži, kellele allub antud vaidlus, õiendi alusel selle kohta, et materjalid nendes hagides temale ei saabunud. Üksikutes riiklikkudes arbitraažides, kus avalduste vastuvõtmine on pandud vastavate osakondade juhatajatele, võib lõivu avalduste järgi, mis ei olnud esitatud arbitraaži või on tagastatud hagejatele, tagasi maksta nende ametiisikute õiendite alusel.

§ 37. Riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades tasutud lõivu ei maksta tagasi käesoleva juhendi § 23 ettenähtud juhtudel, samuti asjades, milliste menetlus on lõpetatud järgmistel alustel:

— kui on olemas kohtu, arbitraaži või vahekohtu otsus vaidluse kohta samade poolte vahel, samas küsimuses ja samadel alustel;

— kui riikliku arbitraaži menetluses on asi vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

— kui hageja ei esitanud tõendeid abinõude tarvitusele võtmise kohta vaidluse reguleerimiseks kehtestatud korras vahetult kostjaga või võla kättesaamiseks kehtivate eeskirjade kohaselt panga kaudu;

— kui hageja vastutav esindaja ei ilmunud arbitraaži istungile, või kui hageja ilma mõjuvate põhjusteta ei esitanud nõutud tõendeid, kui see takistab asja lahendamist.

Peale selle ei maksta lõivu tagasi, kui hageja taotlusel temale tagastatakse hagi materjalid enne asja menetlusse võtmist, olenemata arbitraaži poolt nende materjalide saamise asjast.

§ 38. Riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades vabastatakse lõivu tasumisest riigituludesse: hagejad — sotsiaal-

kindlustuse ja sotsiaalhoolduse organid — kannatanule väljamakstud toetuste sissenõudmise hagides ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt, samuti ebaõigesti väljamakstud pensionide sissenõudmise hagides; hagejad ja kostjad — kasvava metsa väljastamise eeskirjade rikkumise eest määratud kahjutasude ja leppetrahvide sissenõudmise asjades; hagejad ja kostjad — Riigipank, Ehituspank ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi Väärismetallide Valitsus kõigi nende allasutustega — kõigis asjades ja kõigilt dokumentidelt; riikliku kindlustuse organid — kõigis vabatahtliku ja kohustusliku kindlustuse operatsioonidega seotud asjades; riiklikud töö-hoiukassad — kõigis nende operatsioonidega seotud asjades.

§ 39. Riikliku arbitraaži organites menetletavates asjades kohaldatakse vastavatel juhtudel lõivu võtmise eeskirju, mis on toodud käesoleva juhendi §-des 17, 18 ja 20.

III. Lõiv notariaalorganites menetletavates asjades

§ 40. Notariaalkontorites võetakse lõivu järgmises suuruses:

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär	
	rublades ja kopikates (lihtlõiv)	%-des dokumendi summast (proportsionaalne lõiv)
1. Notariaalorganite poolt sooritatavate notariaaltoimingute eest:		
a) elamute ehitamiseks maatükkide tähtajatuks kasutamiseks andmise lepingute tõestamise eest	5 rubla	
b) hoonete võõrandamise lepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 5 rubla
v) testamentide tõestamise eest	1 rubla	—
g) jaotus-, käendus- ja hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest	2 rbl. 50 kop.	—
d) varakasutuslepingute tõestamise eest	—	3%, kuid mitte alla 1 rbl. 50 kop.
e) muude lepingute tõestamise eest	—	1%, kuid mitte alla 1 rbl. 50 kop.
ž) volituste tõestamise eest:		

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär	
	rublades ja kopikates (lihtlõiv)	%-des dokumendi summast (proportsionaalne lõiv)
1) vara valitsemiseks ja krediidioperatsioonide teostamiseks	2 rubla	—
2) muud volitused	50 kopikat	—
z) täitepealdiste tegemise eest	—	1%, kuid mitte alla 30 kop.
i) tunnistuste väljaandmise eest tšekkide mittelunastamise kohta (tasumata summalt)	—	2%, kuid mitte alla 1 rubla
k) mereprotesti koostamise eest	2 rbl. 50 kop.	—
l) ärakirjade ja väljavõtete õigsuse tõestamise eest (leheküljelt)	20 kopikat	—
m) allkirjade ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	30 kopikat	—
n) notari kaudu avalduste ühelt isikult teisele üleandmise eest (igalt avalduselt)	50 kopikat	—
o) dokumentide hoiule võtmise eest kuni 6 kuuks	1 rubla	—
p) kohustusesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi:		
summas kuni 5 rubla	20 kopikat	—
summas üle 5 rubla kuni 10 rbl.	30 kopikat	—
summas üle 10 rubla kuni 50 rbl.	1 rubla	—
summas üle 50 rubla	2 rubla	—
r) pärimisõigust tõendavate tunnistuste väljaandmise eest:		
summas kuni 30 rubla	1 rubla	—
summas üle 30 rbl. kuni 100 rbl.	2 rubla	—
summas üle 100 rbl. kuni 300 rbl.	5 rubla	—
summas üle 300 rbl. kuni 500 rbl.	10 rubla	—
summas üle 500 rbl. kuni 1000 rbl.	—	5%
summas üle 1000 rbl.	—	10%
s) igasuguste notariaalsete tunnistuste, tõendite ja teatiste väljaandmise eest, igasuguste notariaalsete toimingute sooritamise eest, peale eelmistes punktides tähendatute, samuti notariaadi toimikuis leiduvate dokumentide ärakirjade ja lepingute dublikaatide väljaandmise eest	50 kopikat	—

Märkus. Kui notariaalsed toimingud sooritatakse väljaspool notariaalorgani ruume (kodus), võetakse lõivu kahekordses suuruses ja peale selle peab tasutama tegelikud kulud, mis olid seoses väljasõiduga koju notariaaltoimingute sooritamiseks.

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär	
	(lihtlõiv) rublades ja kopikates	%-des dokumendi summast (proportsionaalne lõiv)
2. Notariaalorganite poolt koostatavate:		
a) lepingute projektide eest	2 rbl. 50 kop.	—
b) testamentide projektide eest	1 rubla	—
v) volituste ja avalduste projektide eest	50 kopikat	—
3. Notariaalorganite poolt dokumentide ümberkirjutamise eest (iga lehekülje eest)	30 kopikat	—
4. Kohtutõlkide või notariaalorganite poolt sooritatavate tõlketoimingute eest:		
a) ühest NSV Liidu rahvaste keelest teise tõlkimise või tehtud tõlke tõestamise eest (iga lehekülje eest)	50 kopikat	—
b) võõrkeeltest NSV Liidu rahvaste keelde tõlkimise või tehtud tõlke tõestamise eest (iga lehekülje eest)	1 rbl. 50 kop.	—
v) NSV Liidu rahvaste keelest võõrkeeltesse tõlkimise või tehtud tõlke tõestamise eest (iga lehekülje eest)	2 rbl. 50 kop.	—

Märkus. Kui liiduvabariikide riigınotariaadi määrustikega on nende linnade, rajoonide ja alevite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele, kelle territooriumil ei ole notariaalkontoreid, pandud notariaaltoimingute sooritamine, võetakse lõivu notariaaltoimingute sooritamise eest nende täitevkomiteede poolt (välja arvatud suvitusalevite alevinõukogude täitevkomiteed, kes tegutsevad külanõukogude põhimääruse alusel) määrade järgi, mis on nähtud ette juhendi 40. paragrahvis.

§ 41. Muude lepingute tõestamise puhul rakendatavate lõivumäärade järgi, s. t. 1% suuruses dokumendi summast, kuid mitte alla 1 rubla 50 kopika, võetakse lõivu eriti: õiguste ja kohustuste üleandmise tehingute tõestamisel varem sõlmitud lepingute (sealhulgas ka hoonete võõrandamise lepingute) järgi; pandilepingute tõestamisel; lepingute tõestamisel hoonete müügi kohta lammutamiseks; igasuguse vara (peale hoonete) müügi, vahetamise ja kinkimise lepingute tõestamisel.

Hindamisele mittekuuluvate lepingute tõestamise eest võetava lõivu määra 2 rubla 50 kopika suuruses rakendatakse ka majavalduse kasutamise korra lepingute tõestamisel, hoonete ostumüügi lepingutel viimaste hinna vähendamise kohta pealdise tegemisel ja poolte kokkulepete tõestamisel varem notariaalselt tõestatud lepingute tühistamise kohta, hoonete võõrandamise lepingute annulleerimise kohta pealdise tõestamise eest.

Lõivu dokumentide ärakirjade ja väljavõtete õigsuse tõestamise eest 20 kopika suuruses võetakse igalt leheküljelt, olenemata selle formaadist ja ridade arvust. Dokumentide ümberkirjutamise eest võetakse lõivu 30 kopikat igalt tegelikult notariaalkontori poolt ümberkirjutatud (masinal ümber kirjutatud) leheküljelt.

Lepingute, testamentide, volituste ja avalduste projektide koostamise puhul ettenähtud määrade järgi võetakse lõivu ka siis, kui need projektid koostati trükitud blankettidel.

Lepingu kehtivuse tähtaja pikendamise või lepingu summa suurendamise kohta pealdise tegemise eest võetakse lõivu olenevalt lepingu iseloomust samade määrade järgi kui põhilepingute lõivuga maksustamisel.

§ 42. Vekslite protestimise eest võetakse lõivu sama määra järgi kui täitepealdiste tegemise eest, s. o. 1% suuruses summast, mis veksli järgi tuleb maksta, kuid mitte alla 30 kopika.

§ 43. Elamu keelustamise eest ja abinõude tarvitusele võtmise eest pärandvara hoidmiseks võetakse lõivu käesoleva juhendi § 40 punktis 1 lit. «s» ettenähtud määra järgi, s. o. 50 kopika suuruses.

Pärandvara hoiuabinõude tarvitusele võtmise eest nõutakse lõiv sisse pärandi vastuvõtnud pärijatelt, aga vaibetunnistuse väljaandmisel lõivu sisse ei nõuta.

Lõivu 50 kopika suuruses võetakse ka volituste tõestamise eest vara müügi, kinkimise ja ostu asjus ning raha vastuvõtmiseks mitmesugustelt isikutelt ja asutustelt, postisaadetiste järgi ja hoiukassadest (olenemata sellest, mitu korda raha volituse järgi saadakse), postipakkide, kirjade jms. vastuvõtmiseks, hoiuse käsutamiseks.

Volituste tõestamise eest transpordivahendi (auto, mootorratas jms.) käsutamise õiguse kohta võetakse lõivu 2 rubla.

Volitused ja testamendid, mis tõestatakse sõjaväeosade juhtkonna, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide (peale notariaalorganite) poolt «VNFSV tsiviilkoodeksi» §-de 65 ja 541 ning teiste liiduvabariikide tsiviilkoodeksite vastavate paragrahvide korras, ei kuulu notariaalkontorites vormistatavate volituste ja testamentide hulka, mistõttu need ei kuulu lõivuga maksustamisele.

§ 44. Väljaspool notariaalorgani ruume (kodus) notariaaltoimingute sooritamise eest ettenähtud lõivu ei võeta kahekordses suuruses juhtudel, kui notar üksikute paikkondade elanikkonna teenindamise parandamise eesmärgil sõidab välja notariaaltoimingute sooritamiseks kolhoosi või muu organisatsiooni ruumides. Neil juhtudel võetakse lõivu ühekordsel määral.

§ 45. Ühest võõrkeelest teise tõlkimise või tehtud tõlke tõestamise eest võetakse lõivu 2 rubla 50 kop. leheküljelt. Tõlkimine ja tõlke üheaegne tõestamine loetakse üheks notariaaltoiminguks.

Tähtajaga kuni 6 kuuks hoiule antud dokumendi väljavõtmi-

sega viivitamisel võetakse täiendavalt lõivu 1 rubla dokumendi hoidmise iga järgneva 6 kuu eest.

§ 46. Pärimisõiguse tunnistuste väljaandmise eest võetakse lõivu kogu pärimise teel ülemineva vara väärtuselt pärandi avanemise päevaks (autode ja mootorrataste pärimisel — täielikult väärtuselt, mille järgi need võetakse kaupluste poolt komisjonile).

Kui pärijaid on mitu ja igaühele neist (nende soovil) antakse välja eraldi pärimisõiguse tunnistus, arvutatakse lõiv kogu pärandvara maksumuselt ja võetakse igalt pärijalt proportsionaalselt temale langevalt pärandiosalt.

Lapseealiste ja alaealiste pärijate (sealhulgas nende, kes ei ole pärandaja lapsed) olemasolul arvutatakse lõiv samuti kogu pärandvara väärtuselt, kuid võetakse ainult täisealistelt pärijatelt selles summas, mis kuulub tasumisele nende osa eest pärandis.

Kui pärijate avalduse kohaselt tunnistus antakse välja pärandvara osale, arvutatakse lõiv määra järgi, mis on kehtestatud väljaantavas tunnistuses näidatava vara väärtusele. Tunnistuse väljaandmisel edaspidi vara ülejäänud osale arvutatakse lõiv vara üldväärtuselt, tasumiseks aga esitatakse arvutatud summa ja esimese tunnistuse väljaandmise eest tasutud summa vahe.

Juhtudel, kui pärijale testamendi järgi läheb pärimise teel üle osa vara, siis teiste pärijate olemasolul arvutatakse lõiv testamendijärgse vara väärtuselt eraldi, kuid ülejäänud vara väärtuselt — üldises korras.

Teistkordsete tunnistuste eest pärimisõiguse kohta, mis antakse välja kohtuorganite otsuste alusel eelmiste tunnistuste kehtetuks tunnistamise kohta, nõutakse lõiv sisse üldistel alustel. Seejuures kuulub esialgse tunnistuse eest makstud lõivusumma tagastamisele või uue tunnistuse väljaandmise eest tasuda tuleva summa katteks tasaarvestamisele juhul, kui summade eelarvesse kandmise päevast ei ole veel möödunud aasta.

Samas korras lahendatakse küsimus kohtu poolt kehtetuks tunnistatud lepingute teistkordsel tõestamisel.

Teistkordsete tunnistuste ja lepingute sissekandmisel notariaalkontori registrisse näidatakse vastavas lahtris, millal ja missuguses summas oli lõivu sisse nõutud ning kus on tehtud sellekohane sissekanne, kuid notariaalkontori toimikutesse jäävatele põhidokumentidele peavad olema lisatud kohtuotsused vastavate tunnistuste ja lepingute kehtetuks tunnistamise kohta.

§ 47. Lõivu suuruse määramisel tunnistuste väljaandmise eest pärimisõiguse kohta ei võeta arvesse ega arvata pärimise teel ülemineva vara väärtuse hulka:

— kindlustussummasid isikukindlustuse lepingute järgi;

— riigilaenude obligatsioone, hoiuseid riiklikes töö-hoiukassades ja NSV Liidu krediidiasutustes;

— autoriõiguse maksumust ja autorihonorari summasid, sealhulgas tasusummasid avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele;

— töölise või teenistuja surma tõttu väljamaksmata töötasu summasid;

— kinke korras riiklikele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele ülemineva vara väärtust.

Pärimisõiguse tunnistuste väljaandmise eest nimetatud summadele, obligatsioonidele, hoiustele, autoriõigustele, tasudele ja varale, kui pärimise teel üleminev muu vara puudub, võetakse lõivu 1 rubla suuruses igalt tunnistuselt.

Tunnistuste väljaandmise eest pärimisõiguse kohta akreditiividele võetakse lõivu üldistel alustel.

§ 48. Pärimisõiguse tunnistuste väljaandmise eest vara kohta, mis on omandatud abielu kestel ja mis jäi maha pärast seda, kui üks abikaasadest suri, võetakse lõivu selle varaosa väärtuse pealt, mis tegelikult pärimise teel üle läheb.

Pärandvara koosseis määratakse neil juhtudel kindlaks «Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksis» ettenähtud korras.

§ 49. Dokumentidelt, mille järgi lõivu võetakse protsentuaalselt dokumendi summale, arvutatakse lõiv poolte poolt näidatud summast, pidades kinni käesoleva juhendi §-de 50—55 eeskirjadest.

Kui pooled pole näidanud dokumendi summat, siis määrab selle summa notariaaltoiminguid sooritav isik lepingu andmete alusel, kui dokumendi summa selgub selle sisust, või arvutatakse eelarvete, projektide, möödunud aastate andmete ja pooltelt nõutavate teiste dokumentide alusel.

§ 50. Dokumendi summa kindlakstegemisel arvestatakse kodanikele kuuluvate hoonete maksumus mitte madalamalt nende hoonete kohustusliku määrkindlustuse hindest. Kohalikele töörahva saadikute nõukogudele ning teistele asutustele, ettevõtetele ja organisatsioonidele kuuluvatest elumajadest kodanikele müüdavate elamute, samuti ühe kooperatiivse organisatsiooni poolt teisele üleantavate hoonete maksumus tehakse lõivuga maksustamiseks kindlaks nende majade täieliku lepingulise müügihinna järgi, kuigi see on madalam ülaltähendatud hindest.

§ 51. Dokumendi summa, mille järgi maksed toimuvad perioodiliselt (näiteks dokumendid varakasutuse kohta), arvutatakse võrdsena dokumendi kogu kehtivuse aja maksete kogusummaga, kui aga dokumendi kehtivuse tähtaeg pole tähendatud, siis dokumendijärgsete maksete kogusummaga, kuid mitte rohkem kui kolme aasta eest.

§ 52. Dokumendid, mille summa on määratud väljendustega «...-st kuni...», maksustatakse kõrgeima summa järgi.

§ 53. Eriti loetakse dokumendi summaks:

a) lepinguliste õiguste ja kohustuste üleandmise lepingutes — veel realiseerimata õiguste või üleantavate kohustuste väärtus;

b) vahetuslepingutes — selle vahetatava vara maksumus, kaasa arvatud ka rahaline juurdemakse, mis maksumuselt on teisest vahetatavast varast hinnalisem.

§ 54. Varakasutuse lepingu summa hulka kuuluvad peale lepingus ettenähtud maksete:

a) lepingu kohaselt kokkulepitult ehitatavate uute hoonete ja teiste rajatiste ning ruumide sisustuse maksumus, kui need hooned, rajatised ja sisustus lepingu järgi lähevad lepingu lõppedes tasuta üle üürileantava vara omanikule;

b) lepingus kokkulepitud kapitaalremondi maksumus, kui remondi summa on lepingu sõlmimisel kindlaks määratud.

§ 55. Paragrahvis 54 tähendatud hoonete, rajatiste ja sisustuse maksumus määratakse kindlaks eelarve järgi, selle puudumisel aga — kohalike hindenormide alusel või samaliigiliste ehitiste ja rajatiste maksumuse järgi.

§ 56. Lõiv tasutakse dokumentide esitamisel notariaaltoimingute sooritamiseks, tehniliste teenuste osutamisel, aga vastavatel juhtudel — lõivuga maksustatava dokumendi väljaandmisel. Tehinguilt, mille osalistest üks pool on lõivu maksmisest vabastatud, tasub lõivu täielikult teine pool.

§ 57. Täitepealdiste järgi, samuti pealdiste järgi, millega tõendatakse tšeki mittelunastamine, kui nõudja on lõivu tasumisest vabastatud, nõutakse pealdise eest võetav lõiv sisse võlgnikult täitepealdises tähendatud nõudmise täitmisele pööramisel.

§ 58. Lõiv notariaalorganite poolt sooritatavate toimingute eest tasutakse kuni 10-rublase lõivusumma puhul lõivumarkide kleepimisega notariaalregistrisse, suurema summa puhul aga selle sularahas panka maksmise teel või sularahata arvelduste korras.

§ 59. Kui notariaalkontor keeldub notariaaltoimingut sooritamast või kui lõivu on tasutud rohkem kui seaduses nõutakse, makstakse tasutud lõiv notariaalkontori korraldusel tagasi: esimesel juhul täielikult, teisel juhul aga vastavas osas.

Lõiv makstakse tagasi ka juhtudel, kui pärast selle tasumist maksja ei pöördunud notariaalkontorisse ühe või teise tehingu sooritamiseks.

Kui lõivu maksja loobub tema jaoks notariaaltoimingute sooritamisest jms. pärast notariaalkontorisse pöördumist, siis lõivu tagasi ei maksta.

§ 60. Lõivuga maksustamisest vabastatakse:

a) kõik dokumendid (kaasa arvatud volituste koostamine ja tõestamine jne.) kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele ja vallasemadele toetuste määramise ja väljamaksmise asja-

des, eestkoste, lapsendamise ja alaealiste sotsiaal-õigusliku kaitse asjades; õppeasutustele esitamiseks väljaantavad dokumendid.

Märkused: 1. Kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade ning küpsustunnistuste ärakirjade õigsuse tõestamine ei ole lõivuvaba.

2. Pärandaja lapseealistele ja alaealistele lastele väljaantavad pärimisõiguse tunnistused loetakse dokumentideks alaealiste sotsiaal-õigusliku kaitse asjades. Seoses sellega lõivu nimetatud tunnistuste väljaandmise eest võetakse ainult neilt pärijailt, kes tunnistuse väljaandmise ajaks on saanud täisealiseks.

3. Punktis «a» loetletud dokumendid antakse lõivuga maksustamata välja vastavate organisatsioonide järelepärimiste või kodanike avalduste alusel, millistes näidatakse, milleks dokument on vajalik. Kui notariaalkontori registris tehakse märge dokumendi väljaandmise kohta ilma lõivuga maksustamata esitamiseks vastavasse asutusse ja see märge on tõestatud dokumendi saanud isiku allkirjaga, siis avalduste esitamine kodanike poolt või järelepärimise saamine ei ole nõutav;

b) rahandusorganitele väljaantavad tunnistused õiguse kohta pärandile, mis läheb üle riigile;

v) tunnistused õiguse kohta pärandile, mis testamendi järgi läheb üle riiklikele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele;

g) tunnistused õiguse kohta Kodumaa kaitsmisel hukkunud isikute varale;

d) dokumendid, mis antakse välja NSV Liidu Ülemkohtu, NSV Liidu Prokuratuuri, NSV Liidu Välisministeeriumi ning Ukraina NSV, Valgevene NSV ja Leedu NSV ülemkohtute järelepärimiste peale, mis on seotud nende välisriikide asutustelt saadud ülesannetega, kellega on sõlmitud juriidilise abi osutamise lepingud.

Lõivuga maksustamisest kõikides asjades ja notariaalorganites vormistatavatelt dokumentidelt vabastatakse NSVL Riigipank ja NSVL Ehituspank koos kõigi nende allasutustega.

IV. Lõiv välismaale sõidu dokumentide, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalastele elamislubade ning NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjus

§ 61. Välismaale sõidu dokumentide, NSV Liitu sissesõidu ja NSV Liidust väljasõidu lubade ja viisade, välismaalastele elamislubade ning NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmise ja NSV Liidu

kodakondsusest lahkumise lubade väljaandmise asjus võetakse lõivu järgmises suuruses:

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär rublades ja kopikates (lihtlõiv)
1. NSV Liidu kodanikele välismaale sõidu dokumentide (välja arvatud diplomaatilised passid) väljaandmise eest	40 rubla
2. Mistahes muudatuste tegemise eest välismaale sõiduks väljaantud dokumendil (p. 1)	5 rubla
3. Välispassi viseerimise eest väljasõiduks NSV Liidust: a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	5 rubla
b) teistelt kodanikelt	50 kopikat
4. Välispassi viseerimise eest NSV Liidust väljasõiduks ja tagasisõiduks: a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	10 rubla
b) teistelt kodanikelt	1 rubla
5. Paranduste tegemise eest NSV Liidust väljasõidu viisale	50 kopikat
6. Välismaalastele NSV Liidu piires elamise loa väljaandmise ja pikendamise, välispasside registreerimise ja registreerimise tähtaja pikendamise eest: a) maade kodanikelt, kes ei ole NSV Liiduga diplomaatilistes suhetes	5 rubla
b) teistelt kodanikelt	1 rbl. 50 kop.
7. Kodakondsuseta isikutele NSV Liidu piires elamise loa väljaandmise eest	1 rubla
8. Välismaalastele ja kodakondsuseta isikutele NSV Liidu piires elamise loa väljaandmise eest kaotatud loa asemel	10 rubla
9. Välismaalaste avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks	2 rbl. 50 kop.
10. Kodakondsuseta isikute avaldustelt NSV Liidu kodakondsusse vastuvõtmiseks	50 kopikat
11. Avaldustelt NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks	50 rubla

Märkus. Kodakondsuseta isikutele välismaale sõidu dokumentide väljaandmise eest võetakse lõivu käesoleva paragrahvi p. 3 lit. «b» ettenähtud määrade järgi.

§ 62. Ettevõtted, asutused ja organisatsioonid maksavad lõivu oma tööliste ja teenistujate välismaale sõidu dokumentide saamisel.

§ 63. Kodanikud tasuvad välismaale sõidu dokumentide saa-

miseks avalduse esitamisel tasuda tulevast lõivusummast 10%. Ülejäänud lõivusumma tasuvad need kodanikud välismaale sõidu dokumentide kättesaamisel.

Välismaale sõidu dokumentide väljaandmisest keeldumisel ei maksta avalduse esitamisel tasutud lõivu tagasi.

§ 64. Üksikutel juhtudel, kui lõiv on tasutud 100-protsendiliselt, kuid välismaale sõidu dokumentide (§ 61 p. 1) väljaandmisest on keeldutud, siis tasutud lõiv makstakse tagasi, pidades sellest kinni 10%.

Kui aga dokumenti ei anta välja seetõttu, et kodanikud ise loobuvad välismaale sõidust, siis tasutud lõivu tagasi ei maksta.

§ 65. Välismaale sõidu dokumendid antakse lõivuta neile Nõukogude kodanikele, kes töötavad Nõukogude asutustes ja organisatsioonides välismaal, samuti nende kodanike naistele, — puhkuselt töökohta tagasisõidul.

§ 66. Kui välismaale sõidu dokumenti kantakse isikud, kes pole veel saanud 16-aastaseks, võetakse lõivu ainult sellelt isikult, kellele dokument välja kirjutatakse.

§ 67. Välisriikide kodanikele NSV Liidust väljasõiduks viisade andmisel võetakse lõivu igalt 16-aastaseks saanud isikult, sõltumata sellest, kas antakse igale isikule eraldi viisa või ühine viisa mitmele isikule.

§ 68. Elamisloa väljaandmise või pikendamise eest välisriikide kodanikele võetakse lõivu sõltumatult sellest, milliseks tähtajaks elamisluba on välja antud või pikendatud.

§ 69. Lõivu paragrahvis 61 tähendatud dokumentide eest tasutakse: kuni 10-rublase lõivusumma puhul lõivumarkide kleepimisega avaldustele, suurema summa puhul aga selle sularahas panka maksmise teel või sularahatute arvelduste korras.

§ 70. Lõivuga maksustamisest vabastatakse:

a) turistide välispasside registreerimine;

b) ameti- või isiklikes asjus ajutiselt NSV Liitu sõitvatele sotsialistlike maade kodanikele elamislubade väljaandmine ja pikendamine ning nende kodanike välispasside registreerimine, registreerimise tähtaja pikendamine ja sissekirjutamine. Seda soodustust antakse vastastikkuse tingimusel ka kõigi teiste riikide kodanikele, kes sõidavad ameti- või isiklikes asjus ajutiselt NSV Liitu (soodustust antakse ka juhtudel, kui nimetatud kodanikud sõidavad NSV Liitu ühiskondlikes asjus või õppima);

v) üldtsiviil-välispasside väljaandmine Nõukogude turistidele, kes sõidavad kapitalistlikesse riikidesse Üleliidulise Aktsiaühingu «Inturist», Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ja Noorsoo Turismibüroo tuusikutega;

g) Nõukogude kodanikele kuurordi- ja turismituusikute alusel sotsialistlikesse maadesse väljasõidu ja NSV Liitu tagasisõidu dokumentide vormistamine;

d) poliitiliste emigrantide ja nende perekonnaliikmete avalduste vastuvõtmine NSV Liidu kodakondsusest lahkumiseks;

e) NSV Liidu Kaitseministeeriumile välismaale sõidu dokumentide väljaandmine välismaale tööle saadetavate vabapalgaliste töötajate jaoks.

V. Lõiv passide sissekirjutamise eest

§ 71. Lõivu passide sissekirjutamise eest võtavad miilitsaorganid iga passi või seda asendava dokumendi (peale passide sissekirjutamise seoses tänavate nimetuste ja majade numeratsiooni muutmisega või passide vahetusega nende kehtivustähtaja möödumise tõttu) sissekirjutamise eest järgmises suuruses:

a) passide sissekirjutamise eest isikutelt, kes on sõitnud ravi- või suvitushooajal ravimiseks või puhkamiseks kuurortidesse või suvituskohtadesse, mille loetelu määravad kindlaks liiduvabariikide ministrite nõukogud, — 1 rubla; [1]

b) muudel juhtudel — 30 kopikat.

§ 72. Kuurortide ja suvituskohtade jaoks ettenähtud lõivumäära (1 rubla) rakendatakse nende kodanike suhtes, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse ravimiseks ja puhkamiseks ravi- ja suvitushooajal.

Kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse väljaspool ravi- ja suvitushooaega või kuigi hooajal, aga mitte ravimiseks või puhkamiseks, maksavad lõivu 30 kopikat.

Eriti maksavad lõivu 30 kopikat suuruses passi sissekirjutamise eest:

a) ametiasjus kuurortidesse ja suvituskohtadesse sõitvad kodanikud;

b) kuurortidesse ja suvituskohtadesse tööle või teenistusse sõitvad kodanikud, kuigi ravi- ja suvitushooajal;

v) turistid, kes matkavad Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Turismi- ja Ekskursioonivalitsuse turismimarsruutide järgi ning peatuvad kuurortides ja suvituskohtades asuvates turistidekodudes;

g) kodanikud, kes sõidavad kuurortidesse ja suvituskohtadesse alaliselt elama.

---

[1] Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1949. a. 21. oktoobri määrusele nr. 838 ja 1959. a. 22. juuni korraldusele nr. 862-k võetakse Eesti NSV-s passide registreerimise eest kõrgendatud riigilõivu 1 rubla suuruses isikutelt, kes sõidavad ravi- või suvitushooajal ravimiseks või puhkamiseks alljärgnevatesse kuurortidesse ja suvituskohtadesse:

Pärnu, Haapsalu, Kingissepa ja Elva linn, Narva-Jõesuu kuurortalev, Pühajärve suvituskoht Valga rajoonis, Kubija suvituskoht Võru rajoonis, Võsu ja Kalvi suvituskoht Rakvere rajoonis ning Laulasmaa suvituskoht Harju rajoonis.

Ravihooajaks loetakse ajavahemik 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini, suvitushooajaks aga ajavahemik 1. maist kuni 31. augustini (1949. a. 21. oktoobri määruse p. 2).

§ 73. Lõiv tasutakse passi või seda asendava dokumendi sissekirjutamisel lõivumarkide kleepimisega majaraamatutesse, milles sissekirjutamine toimub.

Sanatooriumides ja puhkekodudes, kus majaraamatuid ei peeta, vaid haigete ja puhkajate sissekirjutamine toimub nende kohta kohaliku miilitsajaoskonna aadressilauda saadetavate aadressilehtede täitmise teel, tasutakse riigilõiv tuusikute või muude dokumentide äraandmisel, kusjuures sanatooriumi (puhkekodu) raamatupidamine kannab haigetelt ja puhkajatelt saadud lõivusummad üle kohalikku eelarvesse üheaegselt aadressilehtede saatmisega miilitsajaoskonda.

Võõrastemajades (kolhoosnikute kodudes jne.), kus majaraamatuid ei peeta, tasutakse lõiv sularahas vastuvõetud summa näitamise teel eraldi real võõrastemajas elamise eest raha vastuvõtu kviitungil või lõivumarkide kleepimise teel võõrastemajades elavate isikute kohta täidetavatele ankeetidele. Sularahas vastuvõetud lõivusummad kantakse võõrastemaja raamatupidamise poolt üle kohalikku eelarvesse kohaliku rajooni (linna) rahandusosakonnaga kooskõlastatud tähtaegadel, kuid mitte harvemini kui üks kord kümne päeva jooksul.

VI. Lõiv perekonnaseisuaktide registreerimise eest

§ 74. Perekonnaseisuaktide registreerimise ja muude perekonnaseisuaktide registreerimise organite poolt sooritatavate toimingute eest võetakse avalduste esitamisel aktide registreerimiseks (toimingu sooritamiseks), korduvate tunnistuste väljaandmise eest aga — nende väljaandmisel lõivu järgmises suuruses:

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär rublades ja kopikates (lihtlõiv)
1. Abielu registreerimise eest	1 rbl. 50 kop.
2. Abielulahutuse tunnistuse väljaandmise eest, kohtu määramisel ühelt või mõlemalt abikaasalt	50—200 rubla
3. Ees- ja perekonnanime muutmise aktide registreerimise eest	15 rubla
4. Sünni-, abielu-, lahutus- ja surmaakti sissekannete taastamise, parandamise ja täiendamise eest	50 kopikat
5. Perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste väljaandmise eest	50 kopikat

Märkused: 1. Kohtuotsuse alusel tunnistuste väljaandmise eest abielu lahutamise kohta isikust, kes on mõistetud pikaajalisele vabadusekaotusele (tähtajaga mitte alla kolme aastat), tunnistatud teadmata äraolijaks, jäänud rindel teadmata kadunuks või põeb kroonilist vaimuhaigust, riigilõivu ei võeta.

2. Nimetatud määrade järgi võetakse lõivu ka alevinõukogude poolt, kellele on pandud perekonnaseisuaktide registreerimine.

§ 75. Lõivu 15 rubla suuruses ees- või perekonnanime muutmise registreerimise eest võetakse lapsevanemalt, kes sellekohase avalduse andis, samuti täisealistelt lastelt, kes on andnud avalduse perekonnanime muutmiseks. Samal määral võetakse lõivu isiku perekonnanime muutmise registreerimisel, kes pärast abielu registreerimist vahetab oma perekonnanime abikaasa perekonnanime vastu või abiellumisel võetud perekonnanime abielueelse perekonnanime vastu.

Sissekannete parandamisel seoses ees- või perekonnanime muutmisega ei võeta lõivu ainult ees- või perekonnanime muutnud isiku enda kohta koostatud sissekannete parandamise eest. Aktisissekannete parandamise eest alaealiste laste kohta seoses lapsevanema ees- või perekonnanime muutmisega ja täisealiste laste kohta seoses lapsevanema eesnime muutmisega võetakse lõivu üldistel alustel, s. o. 50 kop. suuruses.

Seoses lapsendamisega, samuti perekonnaseisuaktide registreerimise organite süü läbi tekkinud vigade tagajärjel aktisissekannetes tehtavate paranduste ja täienduste eest lõivu ei võeta.

§ 76. Perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste eest, mis antakse välja teiselinnaliste perekonnaseisuaktide registreerimise organite järelepärimiste peale kodanikele kätteandmiseks nende elukoha järgi, võetakse lõivu tunnistuste tegeliku väljaandmise koha järgse perekonnaseisuaktide registreerimise organi poolt nende väljaandmisel.

Neil juhtudel tehakse teiselinnaliste perekonnaseisuaktide registreerimise organite järelepärimistele märge lõivuga maksustamata tunnistuste väljasaatmise aja kohta.

§ 77. Abielulahutuse akti registreerimise eest tasutud lõivu ei maksta tagasi abikaasade leppimisel enne või pärast abielulahutuse tunnistuse saamist. Samuti ei maksta lõivu tagasi, kui avaldaja loobub akti registreerimisest või dokumendi saamisest.

Kui väljaantud abielulahutuse tunnistus annulleeritakse seoses abielulahutuse hagist loobumisega asja teistkordse läbivaatamise tulemusel kohtu poolt, siis sellise tunnistuse väljaandmise eest tasutud lõiv kuulub tagasimaksmisele.

Lõiv makstakse tagasi ka juhtudel, kui perekonnaseisuaktide registreerimise organ keeldub ühe või teise akti (peale abielulahutuse aktide) registreerimisest või vastava dokumendi väljaandmisest või lõivu tasumisel suuremas summas, kui on ette nähtud seaduse järgi.

§ 78. Lõiv tasutakse kuni 10-rublase lõivusumma puhul lõivumarkide kleepimisega avaldustele, mis kodanikud on esitanud perekonnaseisuaktide registreerimiseks, neile perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste väljaandmiseks jne., suurema summa puhul aga selle sularahas panka maksmise teel. Seejuures lõivumargid kustutatakse perekonnaseisuaktide registreerimise organi ametiisiku poolt avaldaja juuresolekul.

Lõivumargid korduvate tunnistuste väljaandmise eest, mis on saadud teiselinnalistelt perekonnaseisuaktide registreerimise organitelt, kleebitakse tunnistuse väljasaatnud perekonnaseisuaktide registreerimise organi saatekirjadele.

§ 79. Lõivust vabastatakse:

a) sünni- (olenemata registreerimise ajast), surma- ja lapsendamisaktide registreerimine;

b) perekonnaseisuaktide registreerimise algtunnistused;

v) kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele ja vallasemadele toetuste määramise ja väljamaksmise asjades, eestkoste, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjades; õppeasutustele esitamiseks väljaantavad dokumendid;

g) dokumendid, mis antakse välja NSV Liidu Ülemkohtu, NSV Liidu Prokuratuuri, NSV Liidu Välisministeeriumi ning Ukraina NSV, Valgevene NSV ja Leedu NSV ülemkohtute järelepärimiste peale, mis on seotud nende välisriikide asutustelt saadud ülesannetega, kellega on sõlmitud juriidilise abi osutamise lepingud.

Märkus. Punktis «v» loetletud dokumendid antakse lõivuga maksustamata välja vastavate organisatsioonide järelepärimiste või dokumendi väljaandmiseks esitatud avalduste alusel, milles on märgitud, mis otstarbeks dokument on vajalik.

VII. Lõiv kodu- ja käsitööndu ste registreerimise tunnistuste väljaandmise eest

§ 80. Kodu-, käsi- ja veotööndu ste registreerimise tunnistuste väljaandmise eest võetakse lõivu 5 rubla igalt tunnistuselt.

Kodu- ja käsitööndustega oma põllumajandi asukohas tegelevatele kolhoosnikutele ja üksiktalupidajatele antakse registreerimistunnistused välja ilma riigilõivuta.

§ 81. Lõiv tasutakse registreerimistunnistuse väljaandmisel lõivumarkidega, mis kustutatakse kontsulisel viisil.

VIII. Lõiv jahilubade eest

§ 82. Jahilubade väljaandmise eest võetakse lõivu 1 rubla igalt loalt.

§ 83. Lõiv tasutakse jahipiletite väljaandmisel, samuti igal aastal nende kehtivuse tähtaja pikendamisel.

Jahipileteid annavad välja: jahimajanduse valitsuse organid või nende volitusel jahindusorganisatsioonid ning karusloomade varumise organisatsioonid; ülearmeeline sõjaväe jahiselts; Üleliiduline Kehakultuuri- ja Spordiühing «Dünamo».

Jahimajanduse valitsuse organid on kohustatud teatama rahan-

dusorganitele, missugused organisatsioonid on volitatud jahipileteid välja andma.

Jahipilet on kehtiv, kui temas on kustutatud riigilõivumark.

Lõivumark kustutatakse jahipiletis järgmiselt: mark kleebitakse pileti talongi äralõikejoonele nii, et margi vasak pool jääks piletile, parem aga — kontrolltalongile. Enne kontrolltalongi äralõikamist kustutatakse mark jahipiletit välja andva organisatsiooni pitseri või erilise templiga. Jahipiletisse jäävale margi vasakule poolele märgitakse kustutamise kuupäev.

Jahipiletite blanketid on rangele aruandlusele kuuluvad dokumendid.

Kui jahipiletit ei ole võimalik pikendada seoses tema täieliku ärakasutamisega või kui jahipidamine lõpetatakse, kuuluvad jahipiletid tagastamisele neid välja andnud organisatsioonile.

Tagastatud jahipiletid kuuluvad hävitamisele põletamise teel. Tagastatud jahipiletid hävitab eriline komisjon, millest peab osa võtma kohaliku rahandusorgani esindaja. Jahipiletite hävitamise kohta koostatakse akt.

Jahipileteid välja andev organisatsioon registreerib väljaantavad ja pikendatavad piletid selleks ettenähtud vormi kohases raamatus, mis tuleb nummerdada, nöörida ning varustada jahipileteid välja andva organisatsiooni asukoha rajooni (linna) rahandusosakonna juhataja allkirjaga ja rahandusosakonna pitseriga. Jahipileti kontrolltalong ühes lõivumargi parema pikipoolega kleebitakse vastavalt raamatu lahtritesse 5, 6, 7 või 8.

Märkus. Ülearmeelise sõjaväe-jahiseltsi organisatsioonides jahipiletite registreerimise raamatud kinnitatakse sõjaväeosa, asutuse, sõjaväe õppeasutuse või Kaitseministeeriumi ettevõtte finantsosakonna ülema allkirjaga ja nende väeosade, asutuste, õppeasutuste ja ettevõtete pitseriga.

§ 84. Lõivust vabastatakse nende kodanike jahiload, kes kuuluvad NSV Liidu põhja-ääremaid asustavatesse rahvustesse.

IX. Lõiv külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt sooritatavate toimingute eest

§ 85. Külade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ja külanõukogude põhimääruse alusel tegutsevate suvitusalevite alevinõukogude poolt sooritatavate toimingute eest võetakse lõivu järgmises suuruses (vt. tabel lk. 180).

§ 86. Tunnistuste, väljavõtete ja teiste lõivuga maksustatavate dokumentide (§ 85 punkt 4) hulka kuuluvad ka kodanike palvel ja huvides väljaantavad ärakirjad ja väljavõtted küla töörahva saadikute nõukogu asjaajamises olevatest dokumentidest, samuti külanõukogude täitevkomiteede poolt väljaantavad

Toimingute ja dokumentide nimetused, millelt võetakse lõivu	Lõivumäär rublades ja kopikates (lihtlõiv)
1. Notariaaltoimingute eest:	
a) mitte üle 50-rublase summaga lepingute, hindamisele mittekuuluvate lepingute ja volituste tõestamise eest	30 kopikat
b) allkirja ehtsuse tõestamise eest (iga dokumendi eest)	10 kopikat
v) ärakirjade ja väljavõtete õigsuse tõestamise eest (leheküljelt)	10 kopikat
2. Abielu registreerimise eest	1 rbl. 50 kop.
3. Perekonnaseisuaktide registreerimise kohta korduvate tunnistuste ja teatiste väljaandmise eest	50 kopikat
4. Kodanike palvel tunnistuste, väljavõtete ja teiste dokumentide, peale punktides 1—3 tähendatute, väljaandmise eest	10 kopikat

Märkus. Aktisissekannete parandamisel ja täiendamisel külanõukogude poolt ning nende poolt abielulahutuse aktide registreerimisel võetakse lõivu vastavate määrade järgi ja samas korras, nagu perekonnaseisuaktide registreerimise organites.

igasugused kodaniku isiksusse ja varalistesse huvidesse puutuvad tõendid ja tunnistused.

Nimetatud dokumentide hulka ei kuulu ega maksustata seetõttu lõivuga külanõukogude poolt väljaantavad teatised ülalpeetavate arvu kohta soodustuse saamiseks tulumaksu alal, samuti miilitsaorganitele passi saamiseks esitatavate avalduste ja kodanike sissesõidu- ja väljasõidulehtede tõestamine nende nõukogude poolt.

§ 87. Kui liiduvabariikide riiginotariaadi määrustikega on külade ja neile vastavate töörahva saadikute nõukogudele pandud üle 50-rublase summaga lepingute tõestamine ning teiste notariaaltoimingute sooritamine peale § 85 tähendatute ja tehniliste teenuste osutamine, võtavad need nõukogud nimetatud notariaaltoimingute ja teenuste eest lõivu käesoleva juhendi § 40 ettenähtud määrade järgi (võttes arvesse kahekordset määra notariaaltoimingute sooritamisel kodus). Seejuures tehakse dokumendi summa kindlaks juhendi §-des 50—55 ettenähtud korras.

§ 88. Lõiv tasutakse sularahas külanõukogu esimehele või sekretärile lõivuga maksustatavate toimingute sooritamisel või lõivuga maksustatavate dokumentide väljaandmisel.

Maksjale antakse lõivu tasumise kohta vormi nr. 10 kohane kviitung, maksjale väljaantavatel dokumentidel ning külanõukogude vastavates dokumentides ja raamatutes (notariaalraamat, perekonnaseisuaktide registreerimise korduvate tunnistuste kont-

sud jne.) aga tehakse märge sissenõutud lõivusumma kohta ja näidatakse kviitungi number.

Perekonnaseisuaktide registreerimisel tehakse sissekanne tasutud lõivusumma kohta ka aktiraamatusse, selleks eriti ettenähtud lahtris või aktisissekande lõpul. Seejuures peab sissekanne lõivu tasumise kohta tingimata olema lõivu tasunud isiku poolt alla kirjutatud.

Kui maksjad vastavalt käesoleva juhendi 89. paragrahvile vabastatakse lõivu tasumisest, tehakse selle kohta pealdis maksjaile väljaantavatel dokumentidel ning külanõukogu vastavates dokumentides ja raamatutes.

Laekunud lõivusummad kirjendatakse laekumiste loetelusse ja kantakse päeva lõpul üldkokkuvõttena külanõukogu kassaraamatusse.

§ 89. Lõivu tasumisest vabastatakse:

a) sünni-, surma- ja lapsendamisaktide registreerimine;

b) perekonnaseisuaktide registreerimise algtunnistused;

v) kõik dokumendid kriminaalasjades, alimentide asjades, lasterikastele ja vallasemadele toetuste määramise ja väljamaksmise asjades, eestkoste, lapsendamise ja alaealiste sotsiaalõigusliku kaitse asjades; õppeasutustele esitamiseks väljaantavad dokumendid.

Notariaaltoimingute sooritamisel ja perekonnaseisuaktide registreerimisel külanõukogude poolt rakendatakse ka teisi lõivusoodustusi ja nende andmise korda ning lõivu tagasimaksmise eeskirju, mis on ette nähtud juhendi §-des 59, 60, 77 ja 79.

Notariaaltoiminguteks ei loeta ega maksustata lõivuga seda, kui külanõukogud registreerivad kolhoosipere või üksiktalundi jaotamise akte ning karjuste ja karjuseabilistega sõlmitud lepinguid, samuti maa-asulates asuvate elamute (majaosade) ostu-müügi lepinguid.

III osa

Revideerimistest lõivu alal ja vastutusest riigilõivu seadluse rikkumise eest

§ 90. Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1942. a. 10. aprilli seadlusele teostavad riigilõivu õige võtmise üle järelevalvet ja kontrolli lõivuvõtvate asutuste juhatajad, samuti kõrgemalseisvad organid, kes kontrollivad nende asutuste tegevust.

Järelevalvet ja kontrolli riigilõivu õige võtmise üle külade töörahva saadikute nõukogudes teostavad rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed.

§ 91. Rajoonide ja linnade rahandusosakonnad on kohustatud revideerima kõiki rajooni või linna piires asuvaid lõivuvõtvaid asutusi mitte harvemini kui üks kord aastas.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumide ning kraide, oblastite ja ringkondade rahandusosakondade riigitulude revident-inspektorid peavad rahandusorganite töö revideerimisel kontrollima ka töö seisukorda lõivuvõtmise kontrollimise alal ja isiklikult revideerima lõivuvõtmise õigsust kohtuasutustes, notariaalkontorites ja teistes lõivuvõtvates asutustes.

Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumid ning kraide, oblastite ja ringkondade rahandusosakonnad peavad riigitulude valitsuste (osakondade) tööplaanides nägema ette spetsiaalseid revisjone lõivu alal üksikutes vabariigi, krai, oblasti või ringkonna asutustes.

§ 92. Riigilõivu alal läbiviidavate revideerimiste põhiülesandeks on kontrollida:

a) kas üksikutelt lõivuga maksustamisele kuuluvatelt toimingutelt ja dokumentidelt on lõiv õigesti võetud;

b) kas lõivumargid on õigesti kustutatud ja lõivutasumise dokumendid õigesti vormistatud.

§ 93. Revideerimisel tuleb läbi kontrollida kõik dokumendid ja raamatud kogu möödunud ajavahemiku kohta, alates viimase revideerimise päevast.

Rahvakohtutes ja teistes asutustes, kus on lubatud lõivu tasuda markides, tuleb peale selle valikuliselt läbi vaadata ka 1—2 eelmise aasta toimikud ja dokumendid selleks, et kontrollida lõivumarkide kustutamise õigsust, markide avansi olemasolul aga tuleb kontrollida operatsioone markide müügi alal.

Rahvakohtus peab revideerija kontrollima ka seda, kas rahvakohtu otsuste kohaselt sissenõudmisele kuuluvate lõivusummade kohta peetakse arvestust ning kas võetakse õigeaegselt tarvitusele abinõud sissenõutud summade eelarvesse laekumise tagamiseks.

§ 94. Üksikute toimikute läbivaatamisel rahvakohtutes kontrollib revideerija:

a) kas hagiavalduse esitamisel nõutakse lõiv sisse, kas toimikus on lõivutasumise tõendid olemas ja kas lõiv on õigesti arvutatud, eriti aga, kas rakendatakse õigeid lõivumäärasid 20-rublase, 50-rublase ja 500-rublase hagihinna puhul ning kas protsentuaalselt hagihinnale võetava lõivu summad on õigesti ümardatud;

b) kas toimikus on vastuhagiavaldusi ja avaldusi kolmandate isikute asjasse astumise kohta iseseisvate haginõuetega ning kas need avaldused on õigesti lõivuga maksustatud;

v) kas võetakse õigesti lõivu haginõuete suurendamise puhul;

g) neil juhtudel, kui hageja on lõivu tasumisest vabastatud, — kas kohus on selle soodustuse õigesti andnud ja kas ta on hagi rahuldamise korral teinud otsuse lõivusumma sissenõudmi-

seks kostjalt, samuti, kas neil juhtudel on lõiv väljamõistetud summalt õigesti arvutatud;

d) kas võetakse õigesti lõivu tööasjades, töövõime kaotust põhjustanud kehavigastusest tekitatud kahju hüvitamise asjades, kolhooside asjades ja elatise nõudmise asjades, eriti alimentide väljamõistmisel laste ülalpidamiseks ühe neljandiku, ühe kolmandiku ja pooles ulatuses kostja töötasust ning varem väljamõistetud alimentide määra muutmise asjades;

e) kas võetakse õigesti lõivu mittevaralise iseloomuga asjades ja kassatsioonikaebustelt;

ž) kas lõivutasumise dokumendid vormistatakse õigesti, eriti, kas maksekorraldustel on panga märkmed summade ülekandmise kohta maksja kontolt lõivu tasuks; kas maksedokumentides on andmeid, mis tõendavad, et lõiv on tasutud just selles asjas, millele see dokument on juurde lisatud, ja kas lõivusumma on kantud vastavasse eelarvesse;

z) kas lõivumargid kustutatakse õigesti ja kas lõivu tasumiseks ei kasutata juba tarvitusel olnud lõivumarke.

§ 95. Riikliku arbitraaži organites kontrollitakse lõivu võtmise õigsust üksikute toimikute järgi põhiliselt samas korras, mis on ette nähtud toimikute läbivaatamiseks rahvakohtutes. Eellepinguliste vaidluste toimikute läbivaatamisel revideerija teeb kindlaks, kas vaidlust ei arutatud üldise korralduse korras ja kas on õigesti võetud lõivu neis asjades.

§ 96. Notariaalkontoris kontrollib revideerija revideerimisel, kas üksikute notariaaltoimingute ja tehniliste teenuste eest on lõiv õigesti võetud ja nimelt:

a) lepingute, testamentide ja volituste notariaalse tõestamise eest — registri sissekannete ja notariaalkontori toimikutes leiduvate notariaalselt tõestatud dokumentide esimeste (põhi-) eksemplaride järgi;

b) pärimisõigust tõendavate tunnistuste väljaandmise eest — registri sissekannete ja notariaalkontori toimikutes leiduvate tunnistuste esimeste eksemplaride, samuti saabunud avalduste registreerimise andmete järgi;

v) täitepealdiste väljaandmise eest — registri sissekannete ja notariaalkontori toimikutes leiduvate pealdiste ärakirjade järgi;

g) kohustusesemete deposiiti võtmise eest edasiandmiseks kuuluvuse järgi — deposiidi kviitungiraamatute kontsude, samuti deposiitsummade kassa sissetuleku ja väljamineku raamatu ning laekunud summade isikukontokaartide järgi;

d) ärakirjade ja väljavõtete õigsuse ning allkirjade ehtsuse tõestamise ja muude toimingute eest peale eelmistes punktides tähendatute — notariaalkontori registri sissekannete järgi.

Dokumentide läbivaatamise teel üksikute toimingute kohta, mida notariaalkontor on sooritanud kontrollitaval perioodil, peab revideerija kindlaks tegema iga dokumendi järgi, kas lõivu-

määrad on õigesti kohaldatud, kas dokumendi summa on õigesti määratud (kui lõivumäär sõltub dokumendi summast), kas protsentuaalselt dokumendi summale võetava lõivu summad on õigesti ümardatud, kas lõivusoodustused on õigesti antud ning kas juhul, kui nõudja on lõivu tasumisest vabastatud, nõutakse lõiv täitepealdises tähendatud nõudmise täideviimisel sisse võlgnikult.

§ 97. Revideerimisel perekonnaseisuaktide registreerimise organites revideerija teeb kindlaks lõivu võtmise täielikkuse ja õigsuse vastavate perekonnaseisuaktide registreerimise avalduste ja nende põhjal tehtud aktisissekannete kontollimise teel. Ühtlasi kasutatakse perekonnaseisuaktide registreerimise organites olemasolevaid arvestusmaterjale (aktisissekannete taastamise, ees- ja perekonnanimede muutmise ning korduvate tunnistuste väljaandmise avalduste arvestuse raamatud, tunnistuste blankettide sissetuleku ja väljamineku raamat jms.), samuti aruandluse andmeid (igakuuline andmik perekonnaseisuaktide registreerimise kohta jms.).

Kontrollimisel on vajalik pöörata erilist tähelepanu lõivu sissenõudmise õigeaegsusele ja õigsusele abieluaktide registreerimise eest, iga üksiku sissekande eest perekonnaliikmete kohta ees- ja perekonnanimede muutmise aktide registreerimisel, lõivusoodustuste kohaldamise õigsusele, kohtuorganite otsuste olemasolule abielulahutuste registreerimise kohta ja sissenõutud lõivusumma vastavust summale, mis on näidatud kohtuotsuses isiku suhtes, kellele abielulahutus on vormistatud, lõivu tasumise dokumentide olemasolule ja nende dokumentide vormistamise ning lõivumarkide kustutamise õigsusele.

§ 98. Passide sissekirjutamise eest lõivu võtmise täielikkust ja õigsust revideeritakse elamu-ekspluatatsiooni kontorites, majavalitsustes, võõrastemajades ja teistes organisatsioonides, kus hoitakse majaraamatuid. Seejuures kontrollitakse, kas vastava väärtusega lõivumargid on vajalikel juhtudel kleebitud raamatusse ja kas margid on õigesti kustutatud.

Sanatooriumides ja puhkekodudes, kus majaraamatuid ei peeta, kontrollitakse lõivu võtmise ja eelarvesse ülekandmise täielikkust ning õigeaegsust haigete ja puhkajate registreerimise raamatute või žurnaalide, äraantud tuusikute ja pääsmete arvestuse andmete, samuti raamatupidamise dokumentide järgi laekunud ja eelarve tuludesse ülekantud lõivusummade kohta.

Võõrastemajades, kus majaraamatuid ei peeta, kontrollitakse lõivu võtmise ja eelarvesse ülekandmise täielikkust ning õigeaegsust võõrastemajades elunevate isikute kohta täidetavate ankeetide (registreerimiskaartide jms.) andmete järgi, millistes näidatakse kodanike elunemise ajavahemik, võõrastemaja raamatupidamisele üleantavate kviitungite ärakirjade järgi tasu vastuvõtmise kohta elunemise eest (milliste järgi samuti võib

kindlaks teha kodanike võõrastemajas elunemise ajavahemikku) ja maksekorralduste järgi vastuvõetud lõivusummade eelarvesse ülekandmiseks, aga lõivu tasumisel markides — peale nimetatud kviitungiärakirjade kontrollitakse lõivumarkide olemasolu ankeetidel (registreerimiskaartidel jms.) ja markide kustutamise õigsust.

§ 99. Revideerimisel jahindusorganisatsioonides kontrollitakse jahipiletite arvestuse ja hoidmise seisukorda, väljaantud jahipiletite registreerimise raamatu pidamise, lõivumarkide kleepimise ja kustutamise, samuti tagastatud jahipiletite hävitamise aktide vormistamise õigsust. Lõivu võtmise täielikkuse ja õigsuse kontrollimisel on riigitulude inspektorid kohustatud raamatutesse kleebitud kontrolltalongidel olevad lõivumargid kustutama oma allkirjaga, märkides kustutamise kuupäeva.

§ 100. Rajoonide (linnade) rahandusosakondade maksundustöö revideerimisel kontrollitakse lõivu võtmise õigsust registreerimistunnistuste väljaandmise eest nende kontsude järgi, millistele peab olema kleebitud lõivumarkide vasakud pooled. Kodutöönda-jate ja käsitööliste maksustamistoimikute järgi kontrollitakse markide paremate poolte olemasolu äraantud registreerimistunnistustel.

§ 101. Lõivu võtmise õigsust külade töörahva saadikute nõukogude poolt kontrollitakse kviitungite vorm nr. 10 teiste eksemplaride võrdlemise teel väljaantud tõendite, notariaaltoimingute ja teenuste ning perekonnaseisuaktide registreerimise andmetega, samuti külanõukogu toimikutesse jäänud lepingute, volituste ja muude dokumentide eksemplaridega.

§ 102. Revideerimise tulemuste kohta koostatakse akt, milles tuleb iseloomustada lõivuvõtmise töö olukorda ja näidata revideerimisel väljaselgitatud faktid. Eriti peavad aktis olema ära toodud kõik revideerimisel ilmnenud lõivu enam- või vähemvõtmise faktid ning ettepanekud nende vigade likvideerimiseks.

§ 103. Akt koostatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb revideeritavale asutusele, teine rahandusorganile, kes revideerimist toimetas.

§ 104. Ettevõtetelt, asutustelt, organisatsioonidelt ja üksikisikutelt, kes ei ole tasunud või juurde maksnud lõivu neile tehtud toimingute ja dokumentide eest, nõutakse tasumata või juurdemaksmata summad sisse lõivuvõtvate asutuste poolt maksude sissenõudmiseks kehtestatud üldistel alustel.

Väikeste lõivusummade (kuni 30 kop.) mittesissenõudmise faktide kindlakstegemisel need faktid märgitakse revideerimisaktis, kuid ettepanekutes akti põhjal peab olema juhitud lõivu võtva asutuse juhtija tähelepanu lõivu õige arvutamise ja võtmise kindlustamisele (ilma juhiseta nende summade sissenõudmiseks).

§ 105. Käesolev juhend jõustub 1. juunist 1965. a.

Selle juhendi jõustumisega lugeda kehtivuse kaotanuks:

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1960. a. 11. juuli juhend nr. 236 «Riigilõivu kohta»;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1962. a. 11. oktoobri kiri nr. 292 «NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendi «Riigilõivu kohta» § 26 osalisest muutmisest»;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1962. a. 11. oktoobri kiri nr. 293 «Kontrolli tugevdamisest riigilõivu võtmise üle»;

— NSV Liidu Rahandusministeeriumi 1963. a. 22. jaanuari kirja nr. 21 «NSV Liidu seadusandlikesse aktidesse seoses NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega «Administratiivkorras määratavate trahvide rakendamise edasisest piiramisest tehtud muudatustest ja vastavatest muudatustest NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendites ja kirjades» lisa punkt nr. 2;

— kõik NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi Riigitulude Valitsuse üksikud seletused riigilõivu alal.[1]

[1] NSV Liidu Rahandusministeeriumi 10. jaanuari 1969. a. kirjaga nr. 7 on «Riigilõivu juhendi» §-de 74 ja 75 redaktsiooni muudetud. Vt. ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. jaanuari 1969. a. määrust nr. 17 (ENSV ÜVT 1969, nr. 4, art. 57).

LEIUTISTE JA TÖÖSTUSLIKE NÄIDISTE PATENTEERIMISE NING KAUBAMÄRKIDE REGISTREERIMISE EEST VÕETAVATE LÕIVUDE KOHTA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 23. novembri määrus nr. 465 (ENSV ÜVT 1967, nr. 53, art. 454)

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1967. a. määrusele nr. 983 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et:

1. Ühekordset patendiavalduselõivu võetakse igalt leiutise kohta patendi väljaandmiseks esitatud avalduselt 58 rubla ja igalt tööstusliku näidise kohta patendi väljaandmiseks esitatud avalduselt 29 rubla. Ühekordset avalduselõivu võetakse avaldajatelt nimetatud avalduste esitamisel.

Esialgse avalduse jaotamisel mitmeks iseseisvaks avalduseks eraldi patentide väljaandmiseks leiutiste või tööstuslike näidiste kohta, samuti täiendavate materjalide esitamisel, mis muudavad esialgse avalduse olemust ja on vormistatud iseseisvate avaldustena, tasub avaldaja iga sellise uue, iseseisvana esitatud avalduse eest ühekordset patendiavalduselõivu (maha arvates varem tasutud lõivusumma). Nimetatud lõivu tasub avaldaja 2 kuu jooksul alates teate saamisest esialgse avalduse jaotamise kohta või täiendavate materjalide esitamisest, mis muudavad avalduse olemust ja on vormistatud iseseisvate avaldustena.

2. Leiutise kohta patendi väljaandmisest keeldumise otsuse peale või patendi väljaandmise otsuses kindlaksmääratud leiutisevormeli kohta esitatavatelt vastulausetelt tasutakse nende esitamisel ühekordset patendilõivu 40 rubla.

Tööstusliku näidise kohta patendi väljaandmisest keeldumise otsuse peale esitatavatelt vastulausetelt tasutakse nende esitamisel ühekordset patendilõivu 20 rubla.

Ühekordset patendilõivu ei võeta organisatsioonidelt ja isikutelt, kes vaidlustavad leiutiste või tööstuslike näidiste kohta patentide väljaandmise otsuseid.

3. Lõivu võetakse ka järgmiste operatsioonide eest, mis on seotud leiutiste või tööstuslike näidiste patenteerimisega:

1) patendi väljaandmise eest — 45 rubla. See lõiv tasutakse kahe kuu jooksul alates avaldamise momendist NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee ametlikus bülletäänis;

2) tööstusliku näidise patendi kehtivuse tähtaja pikendamise eest — 10 rubla.

4. Patendi valdajalt võetakse aasta-patendilõivu järgmiselt:

leiutiste patentidelt: patendi kehtivuse esimese, teise ja kolmanda aasta eest — 50 rubla aastas, neljanda aasta eest — 75 rubla, viienda aasta eest — 100 rubla, kuuendast kuni viieteistkümnenda aastani — 125 rubla aastas;

tööstuslike näidiste patentidelt: patendi kehtivuse esimese, teise ja kolmanda aasta eest — 25 rubla aastas, neljanda aasta eest — 38 rubla, viienda aasta eest — 50 rubla, kuuendast kuni kümnenda aastani — 65 rubla aastas.

Aasta-patendilõivu arvutatakse leiutise või tööstusliku näidise kohta patendi väljaandmise avalduse esitamise päevast.

Täiendava leiutise kohta väljaantud sõltuva patendi eest tasutakse lõivu nagu sõltumatu patendi eest.

5. Aasta-patendilõivu esimene makse tehakse ühel ajal lõivu tasumisega patendi väljaandmise eest. Järgnevate aastate eest tasutakse lõiv igal aastal ette patendi kehtivuse iga aasta esimese kahe kalendrikuu jooksul.

6. Patendilõivude mittetasumisel nimetatud määruses ettenähtud tähtaegadel võetakse patendi valdajalt viivist 0,2 protsenti iga viivitatud päeva eest. Aasta-patendilõivu tasumisega üle kuue kuu viivitamise korral lõpetatakse patendi kehtivus.

7. Dokumendi vormistamisel leiutise või tööstusliku näidise kohta juba väljaantud patendist tulenevate õiguste loovutamiseks teistele isikutele võetakse patendilõivu 60 rubla.

Dokumendi vormistamisel litsentsi väljaandmise kohta võetakse lõivu 30 rubla.

8. Autoritunnistuste vastu vahetatud patentidelt lõpetatakse patendilõivu võtmine nimetatud vahetuse kohta avalduse esitamise päevast.

9. Lõivud on ette nähtud järgmiste operatsioonide eest, mis on seotud kaubamärkide registreerimisega:

1) avalduse esitamise eest kaubamärgi registreerimise kohta ja avalduse esitamise eest kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse kehtivuse tähtaja pikendamise kohta — 15 rubla iga kaubaklassi eest;

2) vastulause esitamise eest kaubamärgi registreerimisest keeldumise otsuse peale, kaubamärgi esialgse ekspertiisi tegemise eest enne kaubamärgi registreerimist, kaubamärgi kasutamise ainuõiguse loovutamise vormistamise eest, litsentsi välja-

andmise eest kaubamärgi kasutamise õiguse kohta, samuti muudatuste tegemise eest kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistuses (seoses tunnistuse valdaja nime muutmise või tunnistusega kaitstavate kaupade loetelu muutumise või teiste muudatustega) — 10 rubla iga kaubaklassi eest.

10. Välisriikide kodanikud, kes alaliselt elavad välismaal, tasuvad nimetatud määruses ettenähtud lõivu vastavate summade ülekandmisega välisvaluutas.

11. Leiutiste ja tööstuslike näidiste patenteerimise ning kaubamärkide registreerimise eest makstud lõivud tagastamisele ei kuulu.

12. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt organisatsioonide ja isikute palvel osutatavate kõigi teenuste eest, mis on seotud patentide väljaandmisega, kaubamärkide registreerimisega, samuti ekspertiisiotsuste, informatsiooni ja teatmete ettevalmistamisega patendimaterjalide alusel, ja muude patendialaste teenuste eest (välja arvatud teenused, mille eest võetakse lõivu) tasub avaldaja komitee poolt kinnitatavate tariifide järgi.

13. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuval Leiutiste ja Avastuste Komiteel on õigus kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga anda nimetatud määruse rakendamise kohta täitmiseks kohustuslikke juhiseid ja seletusi.

14. Nimetatud määrus kehtestatakse 1. jaanuarist 1968. a.

Varem väljaantud patentidelt tasutakse patendilõivu 1. jaanuarist 1968. a. vastavalt nimetatud määrusele.

Kuni 1. jaanuarini 1968. a. tasutud 1967. aasta lõivude ümberarvutusi ei tehta.

15. 1. jaanuarist 1968. a. tunnistatakse kehtetuks Töö ja Kaitse Nõukogu 12. mai 1931. a. määrus «Lõivude kohta leiutiste patentide asjades» ja 10. juuli 1936. a. määrus «Lõivumäärade muutmise kohta leiutiste patentide asjades», samuti NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. mai 1962. a. määruse nr. 442 «Kaubamärkidest» punkt 9 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. juuni 1962. a. määruse nr. 280 punkti 4 alapunkt «g» — ENSV MKK 1962, nr. 28, art. 110).

UUE TEHNIKA LOOMINE JA JUURUTAMINE LEIUTUS- JA PATENDIKÜSIMUSED

Väljavõte

ETTEVÕTETE MAJANDUSLIKU STIMULEERIMISE SÜSTEEMI PARANDAMISE JA TÖÖTAJATE AINELISE HUVITATUSE TÕSTMISE KOHTA UUE TEHNIKA LOOMISEL JA JUURUTAMISEL

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1964. a. 24. septembri määrus nr. 454 (ENSV MKK 1964, nr. 41, art. 159)

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et ettevõtete majandusliku stimuleerimise ja töötajate ainelise huvitatuse tõstmise abinõud uue tehnika loomisel ja juurutamisel, mis on rakendatud vastavalt EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1960. a. määrusele nr. 298 (ENSV MKK 1960, nr. 23, art. 75), soodustasid teaduse ja tehnika saavutuste rahvamajandusse juurutamist.

Kehtivates süsteemides ettevõtete majanduslikuks stimuleerimiseks ja töötajate premeerimiseks uue tehnika loomise ja juurutamise eest, samuti nende süsteemide rakendamise praktikas esineb aga samal ajal suuri puudusi.

Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogus, ministeeriumides ja keskasutustes on uue tehnika juurutamisest saadava majandusliku efektiivsuse, uue tehnika loomise ja juurutamise eest ettevõtete ja organisatsioonide töötajatele antavate preemiate suuruse väljaselgitamise alane töö nõrk. Loodavad masinad, seadmed ja aparaadid ei vasta paljudel juhtudel tehnika kaasaegsele tasemele, nende majanduslikud näitajad on madalad ja nad ei ole konkurentsivõimelised.

Ettevõtete majandusliku stimuleerimise süsteemi edasiseks täiustamiseks ja töötajate ainelise huvitatuse tõstmiseks, uue tehnika loomisel ja juurutamisel ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu NSV Liidu Kõrgema Rahvamajanduse Nõukogu 25. augusti 1964. a. määruse nr. 81 täitmiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel tagada töötajate kultuuriliste ja elukondlike tingimuste parandamise ja tootmise täiustamise ettevõttefondide, uue tehnika juurutamise fondide, uue tehnika alaste tööde täitmise

eest ettevõtete, teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja geoloogilise luure organisatsioonide töötajate premeerimiseks eraldatavate vahendite efektiivsem kasutamine, et tõsta toodete töökindlust, vastupidavust ja toodangu kvaliteedi teisi näitajaid, eesmärgiga saavutada ja ületada maailma teaduse ja tehnika tase.

2. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel võtta teadmiseks, et eraldised töötajate kultuuriliste ja elukondlike tingimuste parandamise ja tootmise täiustamise ettevõttefondi plaanilisest kasumist (või omahinna alandamisest saadud kokkuhoiu summast), mis saadakse ettevõtte uue tehnika aastaplaanide järgi uue tehnika toodete ja uute toodanguliikide väljalaske tulemusena, nende toodete seeriaviisilise valmistamise esimese aasta jooksul moodustavad keemia, naftatöötlemise ja naftakeemia tööstusharude ettevõtetes 15 protsenti, metallurgia, masinaehituse, metallitöötlemise tööstusharude ettevõtetes ja ehitusmaterjalide tööstuse ettevõtetes 10 protsenti tingimusel, kui ettevõte täidab NSV Liidu Ministrite Nõukogu 4. veebruari 1961. a. määrusega nr. 99 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. märtsi 1961. a. korraldus nr. 251-k — ENSV MK 1961, nr. 9, art. 31) kinnitatud «Töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parandamise ja tootmise täiustamise ettevõttefondi põhimääruse» punktis 2 ettenähtud tingimusi.

Märgitud tööstusharude ettevõtetes tõusevad ettevõttefondi eraldiste piirmäärad, kui uue tehnika toodete ja toodangu uute liikide erikaal tootmise üldmahus on 10 kuni 15 protsenti — kuni 6 protsenti tootmispersonali aasta töötasufondist, 15 kuni 25 protsenti — kuni 6,5 protsenti ja üle 25 protsendi — kuni 7 protsenti nimetatud töötasufondist.

3. Lubada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul moodustada tsiviiltoodangut valmistavate keemia, naftatöötlemise, naftakeemia, metallurgia, tselluloosi- ja paberitööstuse ning hüdrolüüsi tööstusharude ettevõtete, samuti masinatööstuse ja metallitöötlemise tsiviiltoodangut valmistavate ettevõtete omahinna eraldiste arvel uue tehnika juurutamise fond. Loetletud tööstusharude ettevõtete konstrueerimis-, katse- ja teiste tööde plaanilised kulutused uut liiki tsiviiltoodangu tootmise ettevalmistamiseks, mis on tehtud enne toodangu seeriaviisilise väljalaske algust (kaasa arvatud spetsiaalsete tööriistade ja -seadiste algkomplekti, samuti toodete esimese katseeksemplari või esimese katseseeria, katsepartii valmistamine), kanda mitte vahetult selle toodangu omahinda, vaid hüvitada uue tehnika juurutamise fondi vahenditest.

Erandina säilib kulutuste hüvitamise kehtiv kord laevade, samuti ühekordsete tellimuste (üksiktellimuste) järgi valmistatavate uue tehnika ja uute toodanguliikide katseeksemplaride (-seeriate, -partiide) tootmiseks ettevalmistamise kohta.

4. Käesoleva määrusega ettenähtud uue tehnika juurutamise fondi moodustamise kord ja keemia, naftatöötlemise, naftakeemia, tselluloosi- ja paberitööstuse ning hüdrolüüsi tööstusharude uute tsiviiltoodete liikide tootmisse võtmise kulude hüvitamise, samuti põllumajandusmasinate uute liikide tootmisse võtmise kulude hüvitamise kord kehtestatakse alates 1. jaanuarist 1965. a., masinaehituse ja metallitöötlemise tsiviiltoodangu (välja arvatud põllumajandusmasinate uued liigid) osas aga kehtestatakse 25. augustist 1964. a.

5. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul võtta juhindumiseks, et:

1) ettevõtete eraldiste piirmäärad tsiviiltoodangu omahinnast uue tehnika juurutamise fondi tööstusharude järgi kinnitatakse kehtestatud korras NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahvamajanduse Nõukogu, NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi esildusel;

2) käesoleva määruse punktis 3 märgitud tööstusharudes tootmisele võetavate tsiviiltoodangu liikide hulgihinnad määratakse vastavalt varem juurutatud analoogilise või konstruktsioonilt või otstarbelt sarnase toodangu kehtivate hulgihindade tasemele, võttes arvesse selle kõrgemat tootlikkust ning samuti väljalastava toodangu teisi tehnilis-majanduslikke eeliseid tarbijate seisukohalt (toodangu kvaliteedi paranemine, tootmiskulude vähenemine ja töötingimuste kergendamine).

Tsiviiltoodangu printsipiaalselt uute liikide osas, mida esmakordselt võetakse tootmisele NSV Liidus ning millel pole analoogiat väljalastava toodanguga, määratakse hulgihinnad lähtudes plaanilisest omahinnast (võtmata sellesse kulutusi, mis vastavalt käesoleva määruse punktile 3 kuuluvad hüvitamisele uue tehnika juurutamise fondi vahendite arvel) ja keskmisest plaanilisest rentaablusest valmistaja-ettevõttes, kuid mitte üle 10 protsendi;

3) riiklikele harukomiteedele on tehtud ülesandeks välja töötada tööstusharude jaoks, millistes uue tehnika kasutusele võtmise kulude hüvitamine peab toimuma uue tehnika juurutamise fondi vahendite arvel, ja kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kinnitada 1. juuliks 1965. a. tööstusharude metoodilised põhimäärused kasutusele võetavate tsiviiltoodangu liikide hulgihindade määramise korra kohta, arvesse võttes toodete tehnilis-majanduslikke iseloomustusi (parameetreid) ning nende kasutamise majanduslikku efektiivsust.

NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele on tehtud ülesandeks töötada välja NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee, NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi osavõtul 1. oktoobriks 1964. a. märgitud tööstusharude metoodiliste põhimääruste põhiprintsiibid.

6. Määrata, et alates 1. jaanuarist 1966. a. organisatsioonid, kes annavad ülesandeid uute toodanguliikide väljatöötamiseks, on kohustatud muude parameetrite hulgas ära näitama toodangu piirhinnad, mis peavad olema määratud vastavuses käesoleva määruse punkti 5 alapunktis 3 ettenähtud tööstusharude metoodiliste põhimäärustega.

Teha ülesandeks organisatsioonidele, kes viivad läbi uute toodanguliikide riiklikke katsetusi, esitada sellele toodangule hinda määravatele organitele soovitused hindade suuruse kohta, võttes arvesse läbiviidud katsete tulemusi, samuti esitada nende soovituste tehnilis-majanduslikud põhjendused.

7. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel kinnitada alates 1. oktoobrist 1964. a. uute toodanguliikide töömahukuse normatiivid, võttes vajaduse korral arvesse töökulu suurenemise võimalusi, kui see on seotud töökindluse, vastupidavuse ja toodangu kvaliteedi teiste näitajate tõstmisega, samuti kinnitada ülesanded väljalastava toodangu töömahukuse vähendamiseks ja võtta need arvesse tööjõuplaani ja omahinnaplaani näitajate kindlaksmääramisel.

8. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel pidada silmas, et:

1) täiuslikuma tehnika kiirema väljalaskmise stimuleerimiseks on tunnistatud otstarbekaks läbi viia masinaehituse ja teiste kiiresti uueneva toodangunomenklatuuriga tööstusharude toodangu üksikute liikide hulgihindade revideerimine nende hindade vananemisel, ootamata ära hulgihindade üldist revideerimist.

NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele on tehtud ülesandeks kinnitada alates 1965. aastast järgnevaks ja ülejärgnevaks aastaks üksikute tööstusharude toodangu hindade revideerimise plaan, nähes reeglina ette hindade revideerimise läbiviimise sellistel tähtaegadel, et selle tulemusi saaks arvestada järgmise aasta rahvamajanduse plaani projektis;

2) NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele on antud õigus koos NSV Liidu Rahvamajanduse Nõukogu, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komiteega vajaduse korral laiendada liiduvabariikide ministrite nõukogude, NSV Liidu riiklike haru- ja tootmiskomiteede, ministeeriumide ja keskasutuste ettepanekul uue tehnika juurutamise fondi moodustamise korda, uue tsiviiltoodangu tootmisele võtmise kulude hüvitamise korda ning nendele saadustele hindade kehtestamise korda, mis on ette nähtud käesoleva määruse punktis 3 märgitud tööstusharude jaoks, teistele tööstusharudele, kus uue tsiviiltoodangu väljalaskmine on seotud tunduvate kulutustega selle tootmisele võtmise osas.

9. Tööstusettevõtete, ehitus-, transpordi- ja sideettevõtete ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksuste, samuti geoloogilise luure, teadusliku

uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide töötajate premeerimisel uue tehnika alaste tööde täitmise eest võtta arvesse nende tööde täitmise tulemusena rahvamajanduses saadavat majanduslikku efektiivsust. Seejuures seatakse sisse Eesti NSV Ministrite Nõukogu Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksuste töötajate premeerimine alates 1. oktoobrist 1964. a.

Premeerimine toimub:

1) uute, tehniliselt täiuslike, töökindlate, vastupidavate ja majanduslikult efektiivsete masinate, mehhanismide, apraatide, seadmete ja teiste toodete, uute tooraine- ja materjaliliikide loomise ja juurutamise eest, samuti kõrge tootlikkusega tehnoloogiliste protsesside ja progressiivsete töömeetodite väljatöötamise ja juurutamise eest;

2) tootmise kompleksse mehhaniseerimise ja automatiseerimise väljatöötamise ja juurutamise eest, tootmise elektrifitseerimise ja kemiseerimise ning kasutamisel olevate seadmete moderniseerimise eest;

3) tootmise organiseerimise efektiivsete meetodite väljatöötamise ja juurutamise eest;

4) hoonete ja ehitiste monteerimise mehhaniseeritud voolprotsesside, uute, majanduslikult efektiivsete ehituskonstruktsioonide ja materjalide väljatöötamise ja juurutamise eest, samuti uusehituste ja tehnilise rekonstrueerimise projektide loomise eest, tagades seejuures kapitaalmahutuste kõrge majandusliku efektiivsuse;

5) maardlate luure uute, progressiivsete ja kõrge tootlikkusega meetodite väljatöötamise ja juurutamise eest;

6) tehniliselt täiuslike ja majanduslikult efektiivsete uute transpordi- ja sidevahendite juurutamise eest, samuti vedude ja side organiseerimise kõrge tootlikkusega meetodite väljatöötamise ja juurutamise eest;

7) teiste tööde eest uue tehnika loomise ja juurutamise alal, samuti teoreetiliste ja uurimistööde eduka täitmise eest.

10. Ühekordseid preemiaid maksta uue tehnika loomise ja juurutamise eest, olenevalt uue tehnika alaste tööde täitmise tulemusena rahvamajanduses saadavast aastasest majanduslikust efektiivsusest järgnevas ulatuses (vt. tabel lk. 198).

Preemiate suurus uue tehnika loomise ja juurutamise eest määrata majandusliku efektiivsuse esialgse arvestuse alusel uue tehnika aastaplaanide kinnitamisel.

Preemiad maksta välja majandusliku efektiivsuse täpsustatud arvestuse alusel hiljemalt kahe kuu jooksul pärast tööde lõpetamist tervikuna või pärast selle üksikute etappide lõpetamist (tehnilise dokumentatsiooni koostamine, katsenäidise valmistamine jne.).

Tööde eest uue tehnika loomise ja juurutamise alal, samuti teoreetiliste, uurimis- ja projekteerimistööde eduka täitmise eest,

Majanduslik efektiivsus aastas	Preemia suurus protsentides majanduslikust efektiivsusest aastas
Kuni 10 tuh. rbl.	6 kuni 25%, kuid mitte üle 2 tuh. rbl.
10 tuh. kuni 20 tuh. rbl.	5 kuni 20% „ 3,4 „
20 tuh. kuni 50 tuh. rbl.	4 kuni 17% „ 6 „
50 tuh. kuni 100 tuh. rbl.	3 kuni 12% „ 10 „
100 tuh. kuni 500 tuh. rbl.	2 kuni 10% „ 35 „
500 tuh. kuni 2 milj. rbl.	1 kuni 7% „ 80 „
2 milj. kuni 5 milj. rbl.	0,7 kuni 4% „ 150 „
Üle 5 milj. rbl.	0,5 kuni 3% „ 200 „

kui pole võimalik välja arvestada majanduslikku efektiivsust, määrata preemiasumma kindlaks kuni 20 protsendi ulatuses töötasufondist, mis arvestatakse nende töödega tegelevate töötajate ametipalkade järgi plaanis määratud perioodil.

11. Lubada Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel neil juhtudel, kui uue tehnika plaanis ettenähtud tööd täidetakse ennetähtaegselt, suurendada ettevõtete (organisatsioonide) töötajate preemiat kuni 25 protsenti, juhul aga, kui tööd täidetakse, rikkudes plaanis kehtestatud tähtaegu ettevõtetest (organisatsioonidest) mitteolenevatel põhjustel, maksta välja mitte üle 50 protsendi preemiasummast, mis arvestatakse vastavalt käesoleva määruse punktile 10.

12. Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogul, ministeeriumidel ja keskasutustel näha tööstus-, ehitus-, transpordi- ja sideettevõtete, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksuste, samuti geoloogilise luure organisatsioonide toodangu (tööde) omahinna plaanides ette vahendite eraldamine töötajate premeerimiseks uue tehnika loomise ja juurutamise eest järgnevas ulatuses tootmispersonali või põhitegevuse personali töötasufondist (protsentides):

keemia, naftatöötlemise, naftakeemia, masinaehituse ja metallitöötlemise tööstusharude tootmisettevõtetes — 1

musta metallurgia, ehitusmaterjalide tööstuse, metsa-, tselluloosi-, paberi- ja puidutööstuse tööstusharude tootmisettevõtetes, elektrienergia ja soojusenergia tootmise ettevõtetes — 0,5

teiste tööstusharude tootmisettevõtetes, ehitusorganisatsioonides, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksustes — 0,3

transpordi- ja sideettevõtetes ning geoloogilise luure organisatsioonides — 0,2

Kehtestada, et ettevõtted (organisatsioonid) kannavad üle märgitud vahenditest 50—75 protsenti alluvuse kohaselt Rahvamajanduse Nõukogule, ministeeriumidele ja keskasutustele uue

tehnika loomise ja juurutamise tsentraliseeritud premeerimisfondi loomiseks ning jätavad 25—50 protsenti nendest vahenditest oma käsutusse premeerimiseks uue tehnika loomise ja juurutamise eest. Ettevõtte (organisatsiooni) juhataja käsutusse jäetavate vahendite suurus määratakse kindlaks kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt, olenevalt uue tehnika alaste tööde mahust, mida täidavad ettevõtted (organisatsioonid).

Vahendeid uue tehnika loomise ja juurutamise tsentraliseeritud premeerimisfondist kulutatakse töötajate ergutamiseks tähtsamate tööde eest, mis on ette nähtud rahvamajandusplaanides, samuti Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste uue tehnika aastaplaanides.

Ettevõtte (organisatsiooni) premeerimisvahendeid uue tehnika loomise ja juurutamise eest kulutatakse töötajate ergutamiseks ettevõtete (organisatsioonide) uue tehnika aastaplaanides ettenähtud tööde eest, olenevalt antud ettevõttes (organisatsioonis) nende tööde täitmise tulemusena saadavast majanduslikust efektiivsusest.

13. Vahendid preemiate maksmiseks teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide töötajatele, kes täidavad uue tehnika loomise ja juurutamise alaseid töid, nähakse ette vastavalt käesolevale määrusele nende organisatsioonide ülalpidamise eelarvetes (kulude eelarvetes) 4—8 protsendi ulatuses aasta töötasufondist; keemiatööstuse ja keemia masinaehituse teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide eelarvetes aga 6—10 protsendi ulatuses aasta töötasufondist.

Teadusliku uurimise, konstrueerimis- ja projekteerimisorganisatsioonid kannavad kuni 50 protsenti nimetatud vahenditest üle kõrgemalseisvatele organisatsioonidele uue tehnika loomise ja juurutamise eest tsentraliseeritud premeerimisfondi moodustamiseks, ülejäänud osa nendest vahenditest jätavad oma käsutusse. Teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide juhatajate käsutusse jäetavate vahendite suurus määratakse kindlaks kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt.

Vahendid nimetatud tsentraliseeritud fondist kulutada teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide töötajate ergutamiseks uute masinate ja seadmete näidiste, uute tooraine- ja materjaliliikide, kõrge tootlikkusega tehnoloogiliste protsesside väljatöötamise ja loomise eest ning teiste tööde eest uue tehnika alal, uusehituse ja tehnilise rekonstrueerimise projektide väljatöötamise eest, samuti tähtsamate teaduslike uurimis- ja projekteerimistööde teostamise eest uue tehnika alal, olenevalt saadavast majanduslikust efektiivsusest.

Teadusliku uurimise ja konstrueerimisorganisatsioonide juhatajate käsutusse jäetavad vahendid kulutada töötajate ergutamiseks teaduslike uurimistööde ja katse-konstrueerimistööde eduka

täitmise eest ning ettevõtte abistamiseks nende tööde tulemuste tootmisse juurutamisel.

Projekteerimisorganisatsioonide juhatajate käsutusse jäetavaid vahendeid kulutada töötajate ergutamiseks projekteerimis- ja teiste tööde täitmisel hea kvaliteedi tagamise, tüüpprojekide eduka väljatöötamise, projekteerimis- ja uurimistööde ennetähtaegse täitmise eest, samuti projekteerimis- ja uurimistööde temaatiliste plaanide eduka täitmise eest.

Teadusliku uurimise organisatsioonides, kus vastavalt käesolevale määrusele moodustatakse uue tehnika loomise ja juurutamise premeerimisfond, mitte moodustada Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. augusti 1957. a. korraldusega nr. 1177-k ettenähtud fondi teadusala töötajate premeerimiseks teaduslike probleemide eduka lahendamise ning teaduse ja tehnika saavutuste juurutamise eest tootmisse.

14. Uue tehnika loomise ja juurutamise eest premeeritakse tööstus-, ehitus-, transpordi- ja sideettevõtete, Eesti NSV Ministrite Nõukogu koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksuste, geoloogilise luure ja teadusliku uurimise organisatsioonide (kaasa arvatud kõrgemate õppeasutuste teadusliku uurimise organisatsioonid), projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide töölisi, juhtivaid, insener-tehnilisi ja teaduslikke töötajaid ning teisi spetsialiste, kes võtavad vahetult osa uue tehnika loomisest ja juurutamisest.

Nimetatud ettevõtete ja organisatsioonide teisi töötajaid, kes aktiivselt aitavad kaasa uue tehnika loomise ja juurutamise alaste ülesannete tähtaegsele või ennetähtaegsele täitmisele, võivad ettevõtete ja organisatsioonide juhatajad premeerida uue tehnika loomise ja juurutamise eest määratud preemiasummade piires, kusjuures nende töötajate premeerimiseks tohib kulutada mitte üle 10 protsendi premeerimise üldsummast.

Tööstus-, ehitus-, transpordi- ja sideettevõtete direktoreid ja peainsenere, Eesti NSV Ministrite Nõukogu koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksuste, geoloogilise luure, teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide juhatajaid ja nende asetäitjaid (tootmise ja teaduslikul alal) premeerib kõrgemalseisev organisatsioon uue tehnika loomise ja juurutamise eest olenevalt uue tehnika alaste tööde majanduslikust efektiivsusest. Preemiad maksta välja sedamööda, kuidas täidetakse uue tehnika loomise ja juurutamise plaanis ettenähtud üritusi (tööde etappe), tingimusel, kui ettevõttes (organisatsioonis) on täidetud vastaval perioodil uue tehnika plaan.

15. Preemiad uue tehnika loomise ja juurutamise eest ühe töötaja kohta ei tohi ületada:

keemia, naftatöötlemise, naftakeemia, masinaehituse ja metallitöötlemise tööstusharudes, teadusliku uurimise, projekteerimis- ja

konstrueerimisorganisatsioonides — kuut ametipalka (kuu tariifi-palgamäära) aastas;

teistes tööstusharudes, samuti ehituses, transpordi- ja sideettevõtetes ja -organisatsioonides, Eesti NSV Ministrite Nõukogu koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tootmisüksustes ja geoloogilise luure organisatsioonides — kolme ametipalka (kuu tariifi-palgamäära) aastas. Anda Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, ministeeriumidele ja keskasutustele õigus kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komiteega üksikjuhtudel premeerida nimetatud rahvamajandusharude ettevõtete ja organisatsioonide töötajaid rahvamajandusplaani võetud üldriiklikku tähtsust omavate tööde täitmise eest uue tehnika loomise ja juurutamise alal kuni kuue ametipalga (kuu tariifi-palgamäära) ulatuses aastas.

Käesolevas määruses ettenähtud preemiamäärad uue tehnika loomise ja juurutamise eest kooskõlastada vastavate ametiühinguorganitega.

16. Kehtestada, et preemiad uue tehnika loomise ja juurutamise eest makstakse välja sõltumata plaani täitmisest ettevõtete (organisatsioonide) tegevuse teiste näitajate järgi üle plaanilise palgafondi, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate premeerimine majandusliku tegevuse tulemuste eest aga toimub vastavalt EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1959. a. määrusele nr. 304, olenemata uue tehnika plaani täitmisest.

17. Preemiad uue tehnika loomise ja juurutamise eest maksta välja juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele peale preemiate, mis kuuluvad väljamaksmisele majandusliku tegevuse tulemuste eest vastavalt EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1959. a. määrusele nr. 304, töölistele aga, kes vahetult võtsid osa uue tehnika loomisest ja juurutamisest — lisaks neile kehtestatud maksimaalsetele preemiamääradele.

18. Teha teatavaks, et:

1) leiutiste eest, millele on välja antud autoritunnistused ja mille eest on makstud tasu vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. aprilli 1959. a. määrusega nr. 435 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1959. a. määrus nr. 201 — ENSV Teataja 1959, nr. 30, art. 163) kinnitatud juhendile, makstakse leiutiste autoritele, kes vahetult võtsid osa nende juurutamisest kooskõlas uue tehnika plaaniga, vastav osa käesoleva määruse punktiga 9 kehtestatud preemiast.

Töötajatele, kes aitasid kaasa nimetatud leiutiste juurutamisele kooskõlas uue tehnika plaaniga, võib maksta preemiat vastavalt käesoleva määruse punktile 14. Sel juhul NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. aprilli 1959. a. määrusega nr. 435 kinnitatud juhendis ettenähtud preemiat mitte maksta;

2) NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Töö ja Töötasu Komiteele, NSV Liidu Rahandusministeeriumile, NSV Liidu Riik-

likule Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komiteele koos Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga on tehtud ülesandeks kolme kuu jooksul välja töötada ja kinnitada põhimäärus ettevõtete ja organisatsioonide töötajate premeerimise kohta uue tehnika loomise ja juurutamise eest.

19. Uut tehnikat juurutavate keemia, naftatöötlemise, naftakeemia, metallurgia, tselluloosi- ja paberitööstuse, masinaehituse ja metallitöötlemise tööstusharude, ehitusmaterjalide tööstuse ettevõtete (tsehhide, jaoskondade), samuti Eesti NSV Põllumajandussaaduste Tootmise ja Varumise Ministeeriumi, Eesti NSV Ministrite Nõukogu koondise «Eesti Põllumajandustehnika» tööstusettevõtete juhtivatele ja insener-tehnilistele töötajatele vastavalt EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1959. a. määrusele nr. 304 kinnitatud preemiate määrasid võib suurendada kuni 50 protsendini arvestatud summast, olenevalt uue toodangu erikaalust tootmise üldmahus, selle toodangu juurutamiseks plaanis ettenähtud perioodiks, kuid mitte üle selle määrusega kehtestatud preemiate piirmäärade.

Märgitud preemiate tõstmine toimub korra kohaselt, mille kehtestab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Töö ja Töötasu Komitee koos Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga.

20. Lubada ettevõtete ja organisatsioonide juhatajatel kooskõlastatult ametiühingute käitis- ja kohalike komiteedega vajaduse korral üle viia uue tehnika loomise, juurutamise ja tegevusse rakendamisega tegelevad töölised nende tööde teostamise perioodiks kuni 6 kuuks, uue tehnika üksikute keeruliste liikide puhul aga kuni 1 aastaks premiaal-ajatöötasule, rakendades nende suhtes tükitööliste tariifimäärasid ning makstes tööde kvaliteetse ja ennetähtaegse täitmise eest preemiat kuni 40 protsendi ulatuses tariifimäärast.

21. Kehtestada, et jooksval aastal kasutamata jäänud premeerimisvahendid uue tehnika loomise ja juurutamise eest ning uue tehnika juurutamise fondi vahendid ei kuulu äravõtmisele ning ettevõtted ja organisatsioonid, samuti Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumid ja keskasutused võivad need ära kasutada järgnevatel aastatel.

AVASTUSTE, LEIUTISTE JA RATSIONALISEERIMISETTEPANEKUTE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 24. aprilli määrusega nr. 435 (ENSV T 1959, nr. 30, art. 163)

I. Üldsätted

1. Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autorsus on NSV Liidus kaitstud seadusega ja tõendatakse kindlaksmääratud korras väljaantavate diplomitega avastuste kohta, autoritunnistuste või patentidega leiutiste kohta ja tunnistustega ratsionaliseerimisettepanekute koha.

2. Avastuseks tunnistatakse materiaalse maailma varem tundmatute objektiivselt eksisteerivate seaduspärasuste, omaduste ja nähtuste kindlakstegemine.

Geograafiliste, arheoloogiliste ja paleontoloogiliste avastuste, maapõuevarade leiukohtade avastamise ja ühiskonnateaduslike avastuste kohta diplomeid välja ei anta.

3. Leiutiseks tunnistatakse tehnilise ülesande oluliselt uus, positiivset efekti andev lahendus rahvamajanduse, kultuuri, tervishoiu või riigikaitse kõigil aladel.

4. Leiutise autor võib oma valiku järgi nõuda kas ainult oma autorsuse tunnistamist või oma autorsuse ja leiutisele täieliku õiguse tunnistamist. Esimesel juhul antakse leiutise kohta välja autoritunnistus, teisel juhul — patent.

Keemilisel teel saadud ainete kohta autoritunnistusi ja patente välja ei anta; neid võib välja anda ainult nende ainete valmistamise uute viiside kohta.

Mittekeemilisel teel saadud ravi-, maitse- ja toiduainete kohta antakse välja ainult autoritunnistus; patente võib välja anda ainult nende ainete valmistamise viiside kohta.

Haiguste ravimise uute meetodite kohta, mis on vajalikul viisil aprobeeritud, võib välja anda ainult autoritunnistusi.

5. Selektsiooni teel saadud põllumajandusloomade ja -lindude, moorus- ja tammepuu siidkedriku uute ja parandatud tõugude

ning põllumajanduskultuuride sortide kohta antakse selektsionääridele, selektsiooni- ja tõuaretusjaamadele autoritunnistused ja tunnistused tõugude (sortide) parandamise kohta.

Nimetatud tunnistusi annab välja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, kusjuures autoritunnistused antakse välja pärast nende registreerimist NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium määrab kindlaks tähendatud saavutuste uudsuse ja kasulikkuse ja vaatab läbi vastuväited ja kaebused küsimustes, mis on seotud tunnistuste väljaandmisega nende saavutuste kohta, nende kasutamisega ja nende eest tasu maksmisega. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

6. Õigus kasutada leiutisi, mille kohta on välja antud autoritunnistused, kuulub riigile, kes võtab enda peale hoolitsuse leiutiste realiseerimise eest, võttes arvesse nende otstarbekust. Leiutiste realiseerimine toimub riiklike ettevõtete ja organisatsioonide kaudu.

Kooperatiivsed ning ühiskondlikud ettevõtted ja organisatsioonid kasutavad oma tegevusringi kuuluvaid leiutisi võrdsetel alustel riiklike ettevõtete ja organisatsioonidega.

7. Ratsionaliseerimisettepanekuteks loetakse kasutatava tehnika (masinate, aparaatide, tööriistade, seadmete, agregaatide jne.), väljalastava toodangu, tootmistehnoloogia, kontrollimis-, vaatlemis- ja uurimisviiside, ohutustehnika ja töökaitse täiustamist või tööviljakuse suurendamist, energia, seadmete ja materjalide efektiivsemat kasutamist võimaldavaid ettepanekuid.

Juurutamisele võetud ratsionaliseerimisettepanekuid kasutatakse samas korras kui leiutisi.

Ettepanekud töö organiseerimise ja majapidamise juhtimise parandamise kohta (koosseisude ja struktuuri korrastamine, arvestuse ja aruandluse, dokumentatsiooni, varustamise, turustamise jne. lihtsustamine või parandamine) ning samuti teadusliku uurimise asutuste, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide insener-tehniliste töötajate ettepanekud (välja arvatud leiutised), mis kuuluvad väljatöötatavate projektide, konstruktsioonide ja tehnoloogiliste protsesside hulka, käesoleva põhimääruse alla ei kuulu. (NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. jaanuari 1962. a. määruse nr. 86 redaktsioonis, — NSVL Valitsuste Määruste Kogu 1962, nr. 2, art. 19; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 12. veebruarist 1962. a. nr. 70 — ENSV MKK 1962, nr. 9, art. 37.)

8. Tunnistusi ratsionaliseerimisettepanekute kohta annavad välja ettevõtted või organisatsioonid, kes need ettepanekud esimestena juurutasid.

9. Kui avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku on teinud kaks või rohkem isikut, siis on igaühel neist õigus saada avastuse diplom, leiutise autoritunnistus või patent või ratsionaliseerimisettepaneku tunnistus, kus on ära märgitud kõigi kaasautorite ees-, isa- ja perekonnanimed.

Isikuid, kes on osutanud avastuse autorile, leiutajale või ratsionaliseerijale tehnilist abi (jooniste või mudelite valmistamine, arvutuste tegemine jne.), kaasautoriteks ei loeta.

10. Kollektiivse loomingu tulemuseks oleva avastuse või leiutise kohta, kui ei ole võimalik kindlaks teha üksikute isikute autorsust, antakse diplom või autoritunnistus selle ettevõtte (organisatsiooni) nimele, kus see avastus või leiutis tehti.

Teenistusülesande täitmise korras tehtud leiutiste kohta (teadusliku uurimistööde plaani järgi, uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise plaani järgi jms.) antakse autoritunnistus välja ettevõtte (organisatsiooni) nimele, kus see leiutis on tehtud, märkides ära leiutise autori. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

11. Avastuse autori või leiutaja nõudmisel, kui see on esitatud enne diplomi või autoritunnistuse väljaandmist, võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee anda avastusele või leiutisele autori nime või mingi muu spetsiaalse nimetuse. Avastusele või leiutisele antud nimi või nimetus kantakse sel juhul diplomile või autoritunnistusele, samuti vastava leiutise tehnilisse dokumentatsiooni, toodetele või nende pakendile.

12. Leiutajad ja ratsionaliseerijad peavad aktiivselt kaasa aitama oma ettepanekute juurutamisele ja edasiarendamisele. Nad on kohustatud esitama nende ettepanekuid juurutavatele ettevõtetele (organisatsioonidele) kõik neil olevad materjalid, samuti andma seletusi ja konsultatsiooni.

13. Leiutajatel ja ratsionaliseerijatel on õigus osa võtta nende ettepanekute juurutamisega seotud töödest (leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku tehnilise dokumentatsiooni väljatöötamine, katseeksemplaride valmistamine ja katsetamine ning tootmise organiseerimine).

Kui ettepanek juurutatakse selles ettevõttes (organisatsioonis), kus töötab leiutaja või ratsionaliseerija, siis võib ettepaneku autorit nendest töödest osavõtmiseks vabastada põhitööst, säilitades keskmise töötasu, või temaga sõlmida töökokkuleppe nimetatud tööde tegemiseks väljaspool tööaega.

Kui ettepanekut juurutatakse teises ettevõttes (organisatsioonis), siis tasustatakse leiutaja või ratsionaliseerija töö nendele töödele rakendamise aja eest leiutaja või ratsionaliseerija ja neid

töid tegeva- ettevõtte (organisatsiooni) vahelise kokkuleppe alusel mitte väiksemas ulatuses leiutaja või ratsionaliseerija keskmisest töötasust alalisel töökohal. Leiutajale või ratsionaliseerijale tasutakse kindlaksmääratud korras ka kulud, mis on seotud sõiduga (sinna ja tagasi) ja uues kohas elamisega. Ajaks, mil leiutaja või ratsionaliseerija on rakendatud oma ettepaneku juurutamise tööle, säilitatakse talle tema alaline töökoht.

Kui leiutaja või ratsionaliseerija ei ole alalisel tööl, siis määratakse tasu tema ettepaneku juurutamisest osavõtmise eest autori ja ettepanekut juurutava ettevõtte (organisatsiooni) vahelise kokkuleppe alusel.

Ettevõte (organisatsioon) on kohustatud igal juhul teatama leiutajale või ratsionaliseerijale ettepaneku juurutamise algusest.

14. Välisriikide kodanikud — avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autorid kasutavad käesolevas põhimääruses ettenähtud õigusi võrdselt NSV Liidu kodanikega, vastastikkuse alusel.

15. Diplomi saanud avastuste autoritel, autoritunnistuse saanud leiutajatel ja tunnistuse saanud ratsionaliseerijatel on õigus käesoleva põhimääruse X jaos ettenähtud tasule ja soodustustele.

16. Avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse või patendi, ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse saamise õigus, samuti avastuse, leiutise ja ratsionaliseerimisettepaneku eest seadusega kehtestatud korras tasu saamise õigus on pärandatav.

17. Autorsuse omastamine, kaasautorsusele sundimine, selliste isikute kaasautoriks arvamine, kes ei võtnud osa avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepanekuga seotud loovast tööst, avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku sisu avaldamine ilma autori nõusolekuta enne avalduse esitamist toob endaga kaasa vastutusele võtmise liiduvabariikide seadusandluses kehtestatud korras.

18. Bürokratismi ja venitamise eest leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute läbivaatamisel ja juurutamisel, leiutajale või ratsionaliseerijale tema leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise kohta teatamisest kõrvalehoidmise eest, kokkuhoiu sihilikult valesti arvutamise või tasu sihilikult valesti arvestamise eest, samuti tasu väljamaksmisega viivitamise eest võetakse selles süüdi olevad ametiisikud vastutusele liiduvabariikide seadusandluses kehtestatud korras.

19. Leiutajate ja ratsionaliseerijate kaebused leiutise ja ratsionaliseerimisettepaneku eest saadava tasu suuruse arvestamise korra või väljamaksmise tähtaja küsimustes vaatab läbi ettevõtte (organisatsiooni) administratsioon koos ametiühingu käitiskomiteega või kohaliku komiteega. Kui leiutaja või ratsionaliseerija ei ole nõus tema kaebuse kohta ettevõtte (organisatsiooni) administratsiooni ja käitiskomitee või kohaliku komitee poolt ühiselt vastuvõetud otsusega, võib ta selle otsuse peale kaevata kõrge-

malseisva organisatsiooni juhatajale, kes peab kaebuse läbi vaatama kuu aja jooksul.

Leiutaja või ratsionaliseerija, kes ei pea kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja otsust tasu suuruse, arvestamise korra ja väljamaksmise tähtaja küsimuses õigeks, võib pöörduda kohtusse liiduvabariikide seadusandluses ettenähtud korras.

20. Avastuste diplomid, leiutiste autoritunnistused ja patendid ning ratsionaliseerimisettepanekute tunnistused antakse välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt kinnitatud ühtsete vormide kohaselt.

21. Avastuse diplomi, leiutise autoritunnistuse ja ratsionaliseerimisettepaneku tunnistuse väljaandmise vormistamisega seotud asjaajamisel riigilõivu ei võeta.

II. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise juhtimine

22. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise üldist juhtimist NSV Liidus teostab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee.

Kogu töö, mis on seotud massilise leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamisega, teeb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu osavõtul.

23. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise juhtimist rahvamajanduse üksikutes harudes, kultuuri, tervishoiu, riigikaitse valdkonnas, samuti administratiivsetes majanduspiirkondades ning kontrolli leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamise üle teostavad vastavad ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed ja kooperatiivsed keskasutused.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevust ettevõtetes (organisatsioonides) juhivad ettevõtete (organisatsioonide) juhatajad.

Ettevõtete tsehhides ja jaoskondades juhivad leiutus- ja ratsionaliseerimistegevust tsehhide ja jaoskondade juhatajad. Vajaduse korral võib tsehhi (jaoskonna) juhataja eraldada töötaja spetsiaalselt leiutus- ja ratsionaliseerimisalaste tööde läbiviimiseks tsehhile (jaoskonnale) määratud koosseisu piirides.

Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arendamise tööd põllumajanduses tehakse vastavalt juhendile, mille kinnitab NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee ning ÜAÜKN-iga.

24. Ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, kooperatiivsed keskasutused, ettevõtted (organisatsioonid) on kohustatud:

koos ametiühinguorganitega välja töötama leiutus- ja ratsio-

naliseerimistegevuse perspektiiv- ja jooksvad temaatilised plaanid, suunates töötajate loova initsiatiivi tehnilise progressi ülesannete edukale lahendamisele;

igati laiendama leiutajate ja ratsionaliseerijate ridu; selgitama leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse tähtsust tööviljakuse edasisele tõusule;

korraldama tööde ülevaatusi ning temaatilisi leiutamise ja ratsionaliseerimise konkursse; kindlaksmääratud korras kokku kutsuma leiutajate ja ratsionaliseerijate nõupidamisi ja konverentse;

avaldama andmeid kasutuselevõetud ettepanekute kohta, näidates ühtlasi ära nende efektiivsuse; välja andma informatsioonilisi materjale leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse kohta; propageerima ajakirjanduse, raadio, kino, televisiooni jne. kaudu paremate leiutajate ja ratsionaliseerijate saavutusi ja töömeetodeid;

organiseerima leiunduse ja ratsionaliseerimise alal töötajate kvalifikatsiooni tõstmist;

abistama leiutajaid ja ratsionaliseerijaid oma ettepanekute väljatöötamisel ja vormistamisel; tagama ettepanekute õigeaegse läbivaatamise, juurutamise ja arvele võtmise.

Loetletud ülesannete täitmiseks luuakse ministeeriumides, keskasutustes, rahvamajanduse nõukogudes, ettevõtetes ja organisatsioonides leiutus- ja ratsionaliseerimisosakonnad või -bürood. Leiutusosakondade (-büroode) personali suurus määratakse kindlaks ministeeriumi või keskasutuse keskaparaadi, rahvamajanduse nõukogu või ettevõtte (organisatsiooni) aparaadi jaoks kinnitatud koosseisude piirides.

25. Ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed, ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud vajalikel juhtudel rajama leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusega seotud tööde tegemiseks eksperimentaalbaase, kindlustades neile vastavad assigneeringud, materjalid ja töövahendid.

26. Leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse arengu juhtimine, ettepanekute kasulikkuse ekspertiisi teostamine, leiutajate ja ratsionaliseerijate igakülgne abistamine ning leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute tootmisse ja ehitustegevusse juurutamine toimub ametiühinguorganisatsioonide laialdasel osavõtul.

III. Avastuse autorsuse vormistamine

27. Avalduse avastuse diplomi saamiseks esitavad NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele autor ise või tema pärijad või ettevõte (organisatsioon), kellele on autor selle ülesandeks teinud.

Iga avastuse kohta tuleb esitada eraldi avaldus, mis peab sisaldama: avalduse avastuse kohta diplomi saamiseks, eeldatava

avastuse kirjelduse, samuti joonised, kui need on vajalikud. Avalduses peab olema ära näidatud: eeldatava avastuse autori (autorite) perekonna-, ees- ja isanimi, tema aadress, töökoht (välismaalastel ka kodakondsus), eeldatava avastuse nimetus. Kirjeldus peab sisaldama eeldatava avastuse vormeli, s. t. selles peab olema lühidalt, täpselt ja ammendavalt väljendatud avalduse esitaja poolt avastatud seni tundmatute objektiivselt eksisteerivate materiaalse maailma seaduspärasuste, omaduste või nähtuste olemus, samuti avalduses esitatud teeside õigsuse teoreetilised või eksperimentaalsed tõestused ning andmed selle kohta, millal ja kus nad esmakordselt avaldati.

Selleks et lahendada küsimus, millisest kuupäevast hakata arvestama avastuse registreerimise aega (prioriteedi — esmasuse daatum), on eeldatava avastuse autor kohustatud avaldusega koos esitama riikliku organisatsiooni poolt kinnitatud dokumendid, mis tõendavad, millal esmakordselt formuleeriti tees, mille kohta esitati avaldus kui avastuse kohta.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee võib kehtestada täiendavaid nõudeid avastuse kohta esitatava avalduse vormistamiseks.

Kui avaldus ei rahulda esitatavaid nõudeid, saadab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee kümne päeva jooksul avalduse esitajale kirja ettepanekuga täiendada avaldust puuduvate materjalidega, milleks avalduse esitajale antakse üks kuu aega.

Avastuse kohta avalduse esitamisel rakendatakse ka käesoleva põhimääruse 31. ja 32. punktiga ettenähtud eeskirju.

28. Läbivaatamiseks vastuvõetud avaldus avastuse kohta suunatakse eeldatava avastuse iseloomust sõltuvalt NSV Liidu Teaduste Akadeemiasse, liiduvabariikide teaduste akadeemiatesse, NSV Liidu Arstiteaduse Akadeemiasse, V. I. Lenini nimelisse Üleliidulisse Põllumajandusteaduste Akadeemiasse, NSV Liidu Ehitus- ja Arhitektuuriakadeemiasse või suuremasse teadusliku uurimise instituuti avastuse olemasolu kindlakstegemiseks. Nimetatud asutused esitavad kolme kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele otsuse avastuse olemasolu kohta (koos avastuse soovitava vormeliga) või avastuse puudumise kohta (näidates ära seda otsust kinnitavad motiivid ja põhjendused).

Pärast jaatava otsuse saamist kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee autoriga kooskõlastatult avastuse lõpliku vormeli, määrab kindlaks prioriteedi daatumi, registreerib avastuse ning avaldab selle kohta teadaande «Leiutiste Bülletäänis» ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia vastavas ajakirjas.

Avastuse registreerimise peale võib protestida käesoleva põhimääruse 44.—46. punktis kindlaksmääratud korras ja aja jooksul.

Kui kindlaksmääratud aja jooksul ei saabu protesti avastuse registreerimise vastu, annab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee autorile diplomi avastuse kohta.

29. Vastulaused avalduse alusel avastuse diplomi väljaandmisest keeldumise otsuse suhtes esitatakse ja vaadatakse läbi käesoleva põhimääruse 41. punktis kindlaksmääratud korras ja tähtaegadel.

IV. Leiutise suhtes kehtivate õiguste vormistamine

1. Autoritunnistused

30. Avaldus autoritunnistuse väljaandmiseks esitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Leiutiste autorid, kes töötavad ettevõtetes, teadusliku uurimise ja teistes organisatsioonides, esitavad avaldused reeglina selle ettevõtte või organisatsiooni kaudu, kus nad töötavad, kes abistavad neid avalduste vormistamisel.

Neil juhtudel, kui töö tehakse teenistusülesande täitmise korras (teadusliku uurimistööde plaani järgi, uue tehnika väljatöötamise ja juurutamise plaani järgi, jms.), on ettevõtete (organisatsioonide) juhatajad kohustatud vormistama avaldused autoritunnistuste väljaandmiseks ettevõtte (organisatsiooni) nimele, märkides ära leiutise autori.

Ettevõte või organisatsioon saadab kuu aja jooksul avalduse autoritunnistuse väljaandmise kohta koos arvamusega leiutise kasulikkuse ja juurutamise võimaluste kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Ettevõtetes (organisatsioonides) mittetöötavad leiutiste autorid esitavad avalduse Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohalike organite kaudu, kes annavad autoreile vajalikku abi avalduste vormistamisel ja saadavad kõik materjalid 10 päeva jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Autoritel ning nende pärijatel on samuti õigus esitada iseseisvalt avaldus vahetult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Avaldus esitatakse iga leiutise kohta eraldi ja see peab sisaldama: avalduse autoritunnistuse väljaandmiseks, eeldatava leiutise kirjelduse, samuti joonised, kui need on vajalikud. Avalduses peab olema ära näidatud: eeldatava leiutise autori (autorite) perekonna-, ees- ja isanimi, tema aadress, töökoht (välismaalastel ka kodakondsus), eeldatava leiutise nimetus, samuti peab avaldus sisaldama kinnituse, et isik (isikud), kellele taotletakse autori-

tunnistust, on tõepoolest antud ettepaneku autor. Avalduses autoritunnistuse väljaandmise kohta ettevõtte (organisatsiooni) nimele peab olema märgitud samuti ettevõtte (organisatsiooni) nimetus. Kirjelduses ja joonistes peab eeldatava leiutise olemus olema esitatud täpselt, selgesti ja täielikult, et oleks näha selle uudsus ning et avalduses esitatud materjalide alusel oleks võimalik leiutist ellu rakendada. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

Avaldus esitatakse ühes eksemplaris, kirjeldus ja joonised aga kolmes eksemplaris. Avaldus ning kirjelduse ja jooniste kõik kolm eksemplari peavad olema autori (autorite) või pärijate või autori esindaja poolt alla kirjutatud.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee võib kehtestada täiendavaid nõudeid leiutise kohta esitatud avalduse vormistamiseks.

Kui avaldus ei rahulda esitatavaid nõudeid, saadab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee avalduse esitajale kümne päeva jooksul kirja ettepanekuga täiendada avaldust puuduvate materjalidega, milleks avalduse esitajale antakse aega üks kuu.

31. Alaliselt välismaal elavad isikud ajavad autoritunnistuse väljaandmisega seotud asju Üleliidulise Kaubanduspalati kaudu.

32. Läbivaatamiseks vastuvõetud avalduse kohta annab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee avalduse esitajale kümne päeva jooksul tõendi selle kohta, et avaldus on läbivaatamiseks vastu võetud. Tõendis peavad olema ära näidatud autori (autorite) perekonna-, ees- ja isanimi, avalduse saabumise kuupäev ja eeldatava leiutise nimetus.

33. Leiutise prioriteedi (esmasuse) daatumiks määratakse see päev, mil avaldus NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvasse Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabus, vaidluse korral aga avalduse postile andmise päev või avalduse ettevõttele, organisatsioonile või asutusele (käesoleva põhimääruse punktides 30, 58—60 ettenähtud juhtudel) esitamise päev. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

Välismaa kodanike ja välismaiste juriidiliste isikute suhtes määratakse leiutise prioriteet vastavalt rahvusvahelisele kokkuleppele, millest võtab osa NSV Liit, esimese õigesti vormistatud avalduse prioriteedi kuupäeva järgi, mis on esitatud sellest kokkuleppest samuti osavõtvas riigis, kui avaldus on NSV Liidus esitatud enne 12 kuu möödumist prioriteedi kuupäevast.

Isik, kes soovib kasutada antud rahvusvahelise kokkuleppega kindlaksmääratud prioriteeti, peab koos leiutisavalduse esitamisega esitama ka avalduse, kus on näidatud prioriteedi kuupäev ja riik, kus leiutis esmaselt avaldati. Nõutavalt kinnitatud välismaise avalduse ärakiri ja teised prioriteedi kuupäeva kindlaksmääramiseks vajalikud materjalid võib esitada täiendavalt, kuid mitte hiljem kui 3 kuud pärast avalduse esitamist NSV Liidus.

(NSVL Ministrite Nõukogu 17. märtsi 1965. a. määruse nr. 170 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1965, nr. 7, art. 40; ENSV Ministrite Nõukogu 5. aprilli 1965. a. määrus nr. 148 — ENSV MKK 1965, nr. 13, art. 50.)

34. Ühe kuu vältel NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt avalduse läbivaatamiseks vastuvõtmise päevast arvates on avalduse esitajal õigus tema poolt esitatud kirjeldust ja jooniseid täiendada ja parandada, sealjuures avaldust sisuliselt muutmata.

Täiendavad materjalid tuleb esitada kolmes eksemplaris.

Kui täiendavad materjalid muudavad esialgse avalduse olemust, siis peab autor nad vormistama iseseisva avaldusena. Sel juhul määratakse prioriteedi daatumiks päev, mil täiendavad materjalid saabusid NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvasse Leiutiste ja Avastuste Komiteesse.

35. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt läbivaatamiseks vastuvõetud avaldusi uuritakse eeldatavas leiutises olulise uudsuse ja kasulikkuse olemasolu kindlakstegemiseks. Kasulikkust ei tehta sealjuures kindlaks mitte üksnes sellest seisukohast lähtudes, kas on otstarbekohane leiutist kohe rahvamajanduses rakendada, vaid ka sellest seisukohast, kas seda on võimalik kasutada tulevikus, pärast selleks vajalike tingimuste loomist.

Uudsuse ekspertiisi aluseks peavad olema varem väljaantud autoritunnistused, nõukogudeaegsed, nõukogude-eelsed ja välismaised patendid, varem esitatud avaldused, kodumaine ja välismaine kirjandus, teadusliku uurimise asutuste ning projekteerimis- ja konstrueerimisasutuste avaldatud aruanded, konkurssidele vastuvõetud tööd, dissertatsioonid, samuti andmed leiutiste rakendamise kohta.

36. Autoritunnistust ei anta välja, kui eeldatava leiutise olemus oli enne avalduse esitamist esile toodud käesoleva põhimääruse punktis 35 näidatud allikates, või mõnel muul viisil sellises ulatuses, et leiutise elluviimine sai võimalikuks, välja arvatud juhud, kui eeldatava leiutise autor esitas avalduse hiljemalt nelja kuu möödumisel päevast, mil kirjutati alla tema leiutise juurutamise alustamise aktile või aruandele, või päevast, mil kinnitati aruanne autori teadusliku uurimistöö, projekteerimis-konstrueerimistöö, katsetöö kohta, mis sisaldab andmeid leiutise kohta, samuti päevast, mil avaldati andmeid leiutise kohta ametkond-

likes dokumentides ametialaseks kasutamiseks. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177, vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

37. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee järelepärimisel on ministeerium, keskasutus, rahvamajanduse nõukogu, instituut, ettevõte või mistahes riiklik, kooperatiivne või ühiskondlik organisatsioon kohustatud hiljemalt kahe kuu jooksul esitama oma otsused neile iseloomustamiseks saadetud eeldatavate leiutiste kasulikkuse, tööstusliku uudsuse ning kasutamise otstarbekuse ja korra kohta.

Nimetatud otsused esitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele tasuta.

Anda liiduvabariikide ministrite nõukogudele, rahvamajanduse nõukogudele, ministeeriumidele ja keskasutustele õigus ergutada oletatavate eriti tähtsate ja suurte leiutiste kohta otsuseid ettevalmistavaid üksikuid töötajaid leiutamiseks ja ratsionaliseerimiseks eraldatavate eelarveliste assigneeringute arvel.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee on kohustatud saatma oletatavad leiutised otsuse tegemiseks alles pärast seda, kui Üleliiduline Riikliku Patendi Ekspertiisi Teadusliku Uurimise Instituut on teinud eelneva ekspertiisi nende leiutiste uudsuse kohta. (NSVL Ministrite Nõukogu määruse 2. oktoobrist 1962. a. nr. 1018 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 18, art. 147; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 15. oktoobrist 1962. a. nr. 485 — ENSV MKK 1962, nr. 51, art. 1823.)

38. Vajaduse korral võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee kutsuda autori osa võtma tema avalduse läbivaatamisest. Sel juhul säilitatakse autorile töökohal keskmine töötasu ning ettevõte või organisatsioon, kus ta töötab, annab talle kehtivas korras komandeeringu leiutus- ja ratsionaliseerimisalasteks kulutusteks ettenähtud summade arvel.

39. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee on kohustatud saatma autorile otsuse temale autoritunnistuse väljaandmise või sellest keeldumise kohta hiljemalt kolme kuu möödumisel päevast, mil ettevõtte (organisatsiooni) poolt saadetud avaldus koos arvamusega eeldatava leiutise kasulikkuse ja juurutamise võimaluste kohta läbivaatamiseks vastu võeti, ning hiljemalt kuue kuu jooksul Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kohalike organite kaudu või vahetult autorilt saabunud avalduse läbivaatamiseks vastuvõtmise päevast. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee otsuses autoritunnistuse väljaandmise kohta tuuakse ära leiutise objekti formuleering (leiutise vormel), otsuses autoritunnistuse väljaandmisest keeldumise kohta aga keeldumise motiveering.

40. Avalduse esitajal on õigus tutvuda kõigi nende materjalidega, mille alusel võeti vastu NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee otsus ja tehti ekspertiisi järeldused (välja arvatud salajased ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt avaldamisele mittekuuluvaiks tunnistatud järeldused), samuti nõuda, et temale tasuta saadetaks avaldusele vastandatud patendimaterjalide ärakirjad.

41. Juhul kui avalduse autor ei ole nõus autoritunnistuse väljaandmisest keeldumise motiveeringuga või leiutise vormeliga, võib ta kuu aja jooksul, arvates otsuse või vastandatud patendimaterjalide kättesaamise päevast, anda NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele motiveeritud vastulause, mis tuleb kahe kuu jooksul läbi vaadata. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee esimehe või tema asetäitja poolt nendes küsimustes vastuvõetud otsus on lõplik. (NSVL Ministrite Nõukogu 22. aprilli 1961. a. määruse nr. 352 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1961, nr. 8, art. 62; vt. ENSV Ministrite Nõukogu korraldust 8. maist 1961. a. nr. 582-k — ENSV MKK 1961, nr. 19, art. 74.)

42. Pärast leiutise vormeli kindlaksmääramist kannab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee leiutise NSV Liidu riiklikku leiutiste registrisse, avaldab «Leiutiste Bülletäänis» teadaande autoritunnistuse väljaandmise kohta, annab välja leiutise kirjelduse ning annab autorile autoritunnistuse.

Riigi huvide kindlustamiseks võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee teadaande avaldamise üksikute leiutiste suhtes edasi lükata või üldse ära jätta.

43. (Kehtetu — NSVL Ministrite Nõukogu määrus 27. detsembrist 1962. a. nr. 1290 — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

44. Riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, samuti üksikisikud võivad ühe aasta jooksul, arvates autoritunnistuse väljaandmise kohta teadaande avaldamise päevast (neil juhtudel aga, kus teadaannet ei avaldatud, — arvates leiutise NSV Liidu riiklikku leiutiste registrisse kandmise päevast), esitada autoritunnistuse väljaandmise õigsuse kohta vastulauseid, kus nad tõestavad, et leiutis ei ole uus või et selle tegelikuks autoriks on teine isik. Teadaande avalda-

mise päevaks loetakse päev, mil kirjutati trükki «Leiutiste Bülletääni» see number, milles on avaldatud teadaanne autoritunnistuse väljaandmise kohta.

45. Vaidlused selle leiutise uudsuse üle, mille kohta on välja antud autoritunnistus, lahendab lõplikult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee.

Kui tehakse kindlaks, et selle leiutise objekt, mille kohta on välja antud autoritunnistus, on kas täielikult või osaliselt tuntud, siis NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee kas annulleerib ebaõigesti väljaantud autoritunnistuse või annab selle asemel välja uue autoritunnistuse, kus leiutise vormel on parandatud.

Autoritunnistuse annulleerimise kohta või selle kohta, et see tunnistus asendatakse uue tunnistusega, kus leiutise vormel on parandatud, avaldatakse teadaanne «Leiutiste Bülletäänis».

46. Vaidlused leiutise autorsuse (kaasautorsuse) üle lahendatakse kohtu teel kehtiva korra kohaselt. Kui autorsuse (kaasautorsuse) üle vaidluse küsimuses on hagi esitatud enne autoritunnistuse väljaandmist, astub NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee autoritunnistuse väljaandmiseks vajalikud sammud, kuid annab selle välja pärast vaidluse lahendamist kohtu poolt.

Selle kohta, et kohus tunnistas autoritunnistuse kehtetuks, samuti selle kohta, et leiutise tegelikule autorile on antud kohtu otsusel autoritunnistus, avaldatakse «Leiutiste Bülletäänis» teadaanne.

2. Patendid

47. Patendi saamiseks esitatud avalduste vormistamine toimub korras, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse 30.—35., 36. (välja arvatud alapunktid «a» ja «b»), 39.—42., 45. ja 46. punktis koos järgmiste muudatustega:

a) avalduse patendi saamiseks võib esitada leiutaja ise või tema õigusjärglane, kes peab aga avalduses ära näitama tegeliku autori;

b) avalduse esitaja nõudmisel saadab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee temale tema arvel ärakirjad patendimaterjalidest, mille põhjal tehti avalduse kohta otsus;

c) patendi väljaandmise asjaajamise ning väljaantud patendi eest võetakse riigilõivu kehtiva korra kohaselt.

48. Neil juhtudel, kus leiutise kohta antakse välja patent, rakendatakse järgmisi eeskirju:

a) patent antakse välja leiutise autori või tema õigusjärglase nimele, kusjuures patendis näidatakse ära autori perekonna-, ees- ja isanimi;

b) väljaantud patendi eest kindlaksmääratud tähtajaks lõivu tasumata jätmine lõpetab patendi kehtivuse;

c) mitte keegi ei tohi leiutist kasutada ilma patendi valdaja nõusolekuta; patendi valdajal on õigus anda oma leiutise kasutamiseks luba (litsents) või patenti täielikult loovutada; leping või muu dokument patendi üleandmise või litsentsi väljaandmise kohta peab olema registreeritud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees ning loetakse ilma selleta kehtetuks;

d) patent antakse viieteistkümneks aastaks, arvates avalduse esitamise päevast; samast päevast alates on avalduse esitaja õigused kaitstud. Väljaantud patendile võib kogu selle kehtivusaja jooksul vastulauseid esitada ja patenti võib annulleerida, kui tehakse kindlaks, et patendi väljaandmisel on käesolevat põhimäärust rikutud;

e) kogu patendi kehtivusaja jooksul võivad kas leiutaja või tema õigusjärglased esitada taotluse patendi ümbervahetamiseks autoritunnistuse vastu, kui nad ei ole patenti kellelegi loovutanud või selle peale litsentsi andnud;

f) ettevõte (organisatsioon), kes enne leiutise kohta avalduse esitamist rakendas antud leiutist leiutajast sõltumata NSV Liidu piires või tegi kõik selleks vajalikud ettevalmistused, säilitab õiguse selle leiutise edasiseks tasuta kasutamiseks; vaidlused selles küsimuses lahendatakse kohtulikus korras;

g) kui leiutisel on eriti oluline tähtsus riigi jaoks, kuid ministeerium, keskasutus, rahvamajanduse nõukogu või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ei saavutanud patendi valdajaga kokkulepet, et viimane loovutaks oma õigused patendile, siis võib loa asjast huvitatud organi poolt leiutise kasutamiseks koos patendi valdajale kindlaksmääratud tasu maksmisega anda ainuüksi NSV Liidu Ministrite Nõukogu;

h) autoritunnistuse saanud leiutajatele käesolevas põhimääruses ettenähtud soodustused ei laiene leiutajatele, kellel on ühtede leiutiste peale autoritunnistused, teiste peale aga patendid.

49. Järgmistel juhtudel ei anta patenti, vaid autoritunnistus:

a) kui leiutis on tehtud seoses leiutaja tööga riiklikus, kooperatiivses, ühiskondlikus ettevõttes (organisatsioonis) või selle ülesandel;

b) kui leiutaja sai riiklikult, kooperatiivselt, ühiskondlikult ettevõttelt (organisatsioonilt) rahalist või muud materiaalset abi leiutise väljatöötamiseks.

V. Täiendavad leiutised

50. Leiutist peetakse täiendavaks, kui ta on täiustuseks teisele (põhilisele) leiutisele, mille kohta on varem välja antud

autoritunnistus või patent ja mida ei saa ilma põhilise leiutiseta kasutada.

51. Kui põhilise leiutise kohta on välja antud autoritunnistus, siis täiendava leiutise kohta antakse sõltuv autoritunnistus sel juhul, kui päevast, mil põhiline autoritunnistus registreeriti NSV Liidu riiklikus leiutiste registris, ei ole möödunud rohkem kui viisteist aastat. Viieteistkümne aasta möödumisel loetakse leiutis iseseisvaks ja selle kohta antakse välja iseseisev autoritunnistus.

Täiendava leiutise kohta esitatud avaldusel, mille on esitanud põhilise leiutise autor enne kuue kuu möödumist «Leiutiste Bülletääni» trükki kirjutamise päevast, on prioriteet (esmasus) selle aja jooksul teise isiku poolt samasuguse leiutise kohta esitatud avalduse suhtes.

52. Kui põhilise leiutise kohta on välja antud patent, siis täiendava leiutise kohta antakse avalduse esitaja valikul kas sõltuv patent või sõltuv autoritunnistus. Sealjuures on täiendava leiutise kasutamine lubatud ainult kokkuleppel põhilise leiutise patendi valdajaga, välja arvatud juhud, kus küsimus lahendatakse käesoleva põhimääruse 48. punkti alapunktis «g» ettenähtud korras. Viimasel juhul makstakse sõltuva autoritunnistuse saanud isikule tasu üldistel alustel, kuid mitte varem, kui põhilise leiutise kasutamise õigus on läinud üle riigile.

Sõltuv patent antakse välja põhilise patendi kehtimise ajaks.

53. Kui põhiline autoritunnistus (või põhiline patent) kaotab kehtivuse põhjustel, mis ei puuduta täiendavat leiutist, siis võrdsustatakse sõltuv autoritunnistus (või sõltuv patent) iseseisvaga. Sealjuures säilitab sõltuv patent oma jõu ainult selleks ajaks, milleks oli välja antud põhiline patent.

VI. Ratsionaliseerimisettepanekute vormistamine

54. Ratsionaliseerimisettepanek esitatakse otseselt sellele ettevõttele (organisatsioonile), kelle tegevust see ettepanek puudutab. Kui ettepanekut võib kasutada ka teistes ettevõtetes (organisatsioonides), siis võib avalduse esitaja ettepaneku esitada ministeeriumile, keskasutusele, rahvamajanduse nõukogule, töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele.

Ratsionaliseerimisettepanek esitatakse avaldusena koos ettepaneku olemuse lühikese kirjeldusega, lisades vajaduse korral juurde joonised, skeemid või eskiisid.

Ratsionaliseerimisettepaneku vastuvõtnud ettevõte (organisatsioon) on kohustatud avalduse esitaja nõudmisel viie päeva jooksul ettepaneku saabumise päevast arvates andma või saatma avalduse esitajale tõendi ettepaneku kättesaamise kohta.

Ratsionaliseerimisettepanekud tuleb ettevõtetes (organisatsioonides) läbi vaadata viieteistkümne päeva jooksul, ministeeriumi-

des, keskasutustes, rahvamajanduse nõukogudes ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedes aga poolteise kuu jooksul, arvates nende ettepanekute saabumise ajast.

Nimetatud aja jooksul tuleb avalduse esitajale teatada ettepaneku läbivaatamise tulemustest, kui aga ettepanek tagasi lükati, siis tuleb teatada tagasilükkamise motiivid.

55. Otsuse ratsionaliseerimisettepaneku juurutamise või tagasilükkamise kohta võtab vastu ettevõtte (organisatsiooni) juhataja.

Ratsionaliseerijate kaebused nende ratsionaliseerimisettepanekute tagasilükkamise peale vaatab läbi ettevõtte (organisatsiooni) juhataja koos ametiühingu käitis- või kohaliku komiteega. Sealjuures vaadatakse antud ettevõttes (organisatsioonis) töötavate ratsionaliseerijate kaebused läbi tingimata nende juuresolekul.

Otsuse tööstusharulise või tööstusharudevahelise tähtsusega ratsionaliseerimisettepaneku juurutamise või tagasilükkamise kohta võtab vastu ministeeriumi või keskasutuse juhataja või tema asetäitja, samuti rahvamajanduse nõukogu või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee.

56. Kui ühes ja samas ettevõttes (organisatsioonis) on üks ja sama ratsionaliseerimisettepanek tehtud erineval ajal eri isikute poolt, siis tunnistatakse prioriteet kuuluvaks sellele, kes esitas ettepaneku esimesena. Seda reeglit rakendatakse ka sel juhul, kui esimesena esitatud ettepanek tagasi lükati, kuid avalduse esitaja ei kaevanud õigeaegselt ettevõtte (organisatsiooni) juhataja tegevuse peale, kes keeldus avalduse esitajale tema ettepaneku juurutamisest.

Neil juhtudel, kus ratsionaliseerimisettepaneku prioriteedi kohta tekkinud vaidlused ei leidnud lahendamist juurutamise koha järgses ettevõttes (organisatsioonis), arutab neid kohus vastavalt kehtivale korrale.

57. Kaebused ettevõtte (organisatsiooni) juhataja otsuse peale ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele võtmise küsimustes lahendab ministeerium, keskasutus, rahvamajanduse nõukogu, oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee või kooperatiivne keskasutus kuu aja jooksul, arvates kaebuse saabumise päevast. Ministri (keskasutuse juhataja) või tema asetäitja, samuti rahvamajanduse nõukogu või oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee või kooperatiivse keskasutuse juhataja otsus selles küsimuses on lõplik.

VII. Salajased avastused, leiutised ja ratsionaliseerimisettepanekud

58. Riigikaitsesse puutuvad avastused, leiutised ja ratsionaliseerimisettepanekud tunnistatakse salajasteks.

Salajasteks tunnistatakse samuti ka muud avastused, leiutised

ja ratsionaliseerimisettepanekud, mille saladuses hoidmist nõuavad riigi huvid.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee või iga muu organ, kellele on esitatud avaldus avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kohta, on igal üksikul juhul kohustatud kindlaks tegema, kas esitatav avastus, leiutis või ratsionaliseerimisettepanek ei ole mitte salajane.

Avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku salajaseks tunnistamise otsusest teatatakse viivitamatult autorile (avalduse esitajale) ja asjast huvitatud organitele.

Juhul kui autor (avalduse esitaja) arvab, et avastusel, leiutisel või ratsionaliseerimisettepanekul võib olla salajane iseloom, on ta kohustatud tarvitusele võtma kõik temast olenevad abinõud selleks, et kaitsta oma ettepanekut avalikuks saamise eest ning anda see riiklikule ettevõttele (organisatsioonile) sellest huvitatud organitele saatmiseks.

Juurutamisele võetud salajaste leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute läbitöötamiseks on nendest huvitatud ettevõte (organisatsioon) kohustatud andma kasutada spetsiaalse ruumi, keelates nende ettepanekutega töötamise kodus.

Salajaste avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kohta käivate andmete avaldamise eest võetakse süüdlased kriminaalvastutusele seadusega kehtestatud korras.

59. Avaldused salajaste ja täiesti salajaste avastuste ja leiutiste kohta, välja arvatud need täiesti salajased avastused ja leiutised, mis puutuvad uutesse relvaliikidesse, lahingutehnikasse ja nende taktikalisse kasutamisse, võtab vastu ja vaatab läbi NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee.

60. Avaldused täiesti salajaste leiutiste kohta, mis puutuvad uutesse relvaliikidesse, lahingutehnikasse ja nende taktikalisse kasutamisse, võtab vastu ja vaatab läbi NSV Liidu Kaitseministeerium, kelle ülesandeks on ka nimetatud leiutiste kohta autoritunnistuste väljaandmise, niisuguste leiutiste kasutamise ja nende eest tasu maksmise küsimustes leiutajate poolt esitatud kaebuste läbivaatamine.

Nimetatud leiutisi registreerib ja annab nende kohta välja autoritunnistusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee NSV Liidu Kaitseministeeriumi vastava teatise alusel, autorimaterjale ja leiutiste kirjeldusi esitamata.

61. Avaldused salajaste ratsionaliseerimisettepanekute kohta võetakse vastu ja vaadatakse läbi käesoleva põhimääruse VI jaos ettenähtud korras.

VIII. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamine

62. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee saadab igas kvartalis liiduvabariikide ministrite nõukogudele, ministeeriumidele, keskasutustele, rahvamajanduse nõukogudele, oblastite (kraide) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ja kooperatiivsetele keskasutustele leiutiste nimestikud (koos vastava dokumentatsiooniga) nende leiutiste juurutamise tööde võtmiseks ettevõtete ja organisatsioonide plaanidesse.

Kõige tähtsamate leiutiste osas teeb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee NSV Liidu Ministrite Nõukogule vajalikud ettepanekud nende leiutiste kasutamise kohta.

63. Pärast leiutiste nimestiku saamist NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvalt Leiutiste ja Avastuste Komiteelt vaatavad liiduvabariikide ministrite nõukogud, ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud, oblastite (kraide) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed ning kooperatiivsed keskasutused need nimestikud läbi ning võtavad vastu vastavad otsused leiutiste kasutamise kohta.

Otsustes peavad olema ära näidatud ettevõtted (organisatsioonid), kellele tehakse ülesandeks leiutiste juurutamine (tehnilise dokumentatsiooni väljatöötamine, katseeksemplaride valmistamine ja katsetamine ning tootmise organiseerimine), leiutise nimetus, autori (autorite) perekonnanimi, juurutamise alustamise ja lõpetamise ajad. Vastuvõetud otsustest teatatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Leiutise juurutamise peatamine või lõpetamine on lubatav ainult selle organi loal, kes võttis vastu otsuse leiutise juurutamise kohta, kusjuures on kohustuslik sellest teatada NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele ning autorile.

64. Ettevõte (organisatsioon), kes on võtnud juurutamisele katselist kontrollimist nõudva ratsionaliseerimisettepaneku, koostab eksperimentaaltööde kalenderplaani, näidates ära tähtaja ja vastutavad isikud.

65. Ettevõte (organisatsioon), kes on juurutamisele võtnud tööstusharulise või tööstusharudevahelise tähtsusega ratsionaliseerimisettepaneku, on kohustatud kolme kuu jooksul avaldama või kõrgemalseisvale organisatsioonile teatama andmed selle ettepaneku kasutamise tulemuste kohta selleks, et seda juurutada teistes ettevõtetes (organisatsioonides).

Ministeeriumid, keskasutused, rahvamajanduse nõukogud ja oblastite (kraide) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed

on kohustatud tarvitusele võtma abinõusid nimetatud ettepanekute kõige täielikumaks kasutamiseks.

66. Ministeeriumide, keskasutuste, rahvamajanduse nõukogude ning riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ja organisatsioonide kulutusi leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele tuleb teha eelarvete järgi ning nad tuleb võtta ministeeriumide, keskasutuste, rahvamajanduse nõukogude ja ettevõtete (organisatsioonide) finantsplaani.

Nimetatud eelarvetes peavad olema ette nähtud:

a) kulud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele tasu maksmiseks;

b) kulud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute järgi mudelite ja näidiste valmistamiseks, nende katsetamiseks, eksperimentaalbaaside rajamiseks ja ülalpidamiseks;

c) kulutused, mis on seotud autorite, konsultantide, konstruktorite, projekteerijate ja tehnoloogide osavõtuga tehnilise dokumentatsiooni väljatöötamisest, ettepanekute järgi valmistatud mudelite ja näidiste katsetamisest; kulutused ekspertiisi alal tehtavate tööde, leiutamise alal konsultatsioonide, näituste, ülevaatuste ja konkursside organiseerimiseks; kulud kogemuste vahetamise alal kogumike väljaandmiseks, konkursside ja ülevaatuste preemiate väljamaksmiseks, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute realiseerimisele kaasaaitamise eest premeerimiseks, samuti leiutus- ja ratsionaliseerimistöö alal organisatsiooniliste ja massiliste ürituste läbiviimiseks.

67. Ministeeriumide, keskasutuste ja rahvamajanduse nõukogude kulutused rahvamajandusliku või tööstusharulise tähtsusega leiutistele ja ratsionaliseerimisettepanekutele tehakse eelarveliste assigneeringute arvel ministeeriumi, keskasutuse või rahvamajanduse nõukogu erieelarve järgi.

Kohalikele töörahva saadikute nõukogudele alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides tehakse kulutusi leiutistele ja ratsionaliseerimisettepanekutele nende organisatsioonide eelarvete järgi ja summade arvel.

68. Isemajandavate ettevõtete ja organisatsioonide kulutused leiutistele ja ratsionaliseerimisettepanekutele, mis on antud ettevõttele või organisatsioonile tootmisalase tähtsusega, näevad ettevõtted ette tootmise eelarvetes, majandusorganisatsioonid aga üldistes eelarvetes.

Nimetatud kulutusi teevad otseselt ettevõtted või majandusorganisatsioonid.

Riigieelarve summadest finantseeritavates organisatsioonides ja asutustes tehakse kulutusi leiutistele ja ratsionaliseerimisettepanekutele, mis on antud asutusele või organisatsioonile tähtsad, spetsiaalsete assigneeringute arvel nende organisatsioonide ja asutuste eelarvetest.

IX. Leiutiste patenteerimine ja realiseerimine välismaal

69. NSV Liidu piirides tehtud leiutiste, samuti Nõukogude kodanike poolt välismaal tehtud leiutiste patenteerimine välismaal toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt vastuvõetud otsuste põhjal ministeeriumide ja keskasutuste ettepanekute alusel. Otsused eriti tähtsate ülalnimetatud leiutiste patenteerimise kohta võtab vastu NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komiteega.

70. Nõukogude leiutiste ja teaduslik-tehniliste saavutuste litsentse müüb, samuti välismaa litsentse ja tehnilist dokumentatsiooni masinatele, aparaatidele, seadmetele, materjalidele ja tehnoloogilistele protsessidele ostab Väliskaubanduse Ministeerium NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komitee otsuse alusel.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Teaduse ja Tehnika Komitee võtab vastu otsuseid:

Nõukogude litsentside müümise kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee esildiste alusel, mis on kooskõlastatud Väliskaubanduse Ministeeriumiga;

välismaa litsentside ostmise kohta NSV Liidu ministeeriumide, keskasutuste ja liiduvabariikide ministrite nõukogude esildiste alusel plaaniga ettenähtud valuuta assigneeringute piirides;

ettepanekud eriti tähtsate välismaa litsentside ostmiseks esitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Teaduse ja Tehnika Komitee NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

Nõukogude leiutiste ja teaduslik-tehniliste saavutuste litsentside müümise, välismaa litsentside ostmise ja kasutamise korra määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Teaduse ja Tehnika Komitee.

(Punktid 69 ja 70 on toodud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. septembri 1968. a. määruse nr. 752 redaktsioonis — vt. ENSV Ministrite Nõukogu 22. jaanuari 1969. a. määrus nr. 40 — ENSV ÜVT 1969, nr. 5, art. 74.)

71. Leiutaja õiguste kaitsmisel välismaal võrdsustatakse autoritunnistus patendiga.

X. Tasu maksmine ja soodustused avastuste autoritele, leiutajatele ja ratsionaliseerijatele

72. Avastuste autoritel, kes on saanud diplomi, leiutajatel, kes on saanud autoritunnistuse, ja ratsionaliseerijatel, kellele on ratsionaliseerimisettepaneku kohta välja antud tunnistus, on õigus

tasule vastavalt «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhendile».

73. Avastuste kohta, millele on välja antud diplom, samuti kõigi juurutatud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute ning nende eest väljamakstud tasu kohta tehakse autori (autorite) tööraamatusse märkus.

74. Kui leiutaja või ratsionaliseerija läheb ajutisele tööle teise ettevõttesse (organisatsiooni) seoses tema ettepaneku rakendamisega, säilitatakse temale pidev staaž. Seal töötamise aeg arvestatakse tööstaaži hulka, mis annab õiguse puhkuse ning põhitöökohal kehtivate soodustuste saamiseks. Kui nimetatud töö kestab üksteist kuud või kauem, siis annab palgalise puhkuse see ettevõte (organisatsioon), kus leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku juurutamine toimub.

75. Avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku eest saadav tasu, mis ei ole suurem kui 1000 rubla, vabastatakse vastavalt kehtivale seadusandlusele tulumaksust.

Neil juhtudel, kui tasu ületab 1000 rubla, arvutatakse tulumaks kogu tasu summalt, mis ületab 1000 rubla, eraldi iga avastuse, leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku osas.

76. Avastuste autoritel ja leiutajatel on muudel võrdsetel tingimustel eesõigus töötada teadusliku töötaja kohal vastavates teadusliku uurimise asutustes või katseettevõtetes.

77. Avastuste autoritel, samuti leiutajatel ja ratsionaliseerijatel, kes on andnud riigile väärtuslikke ettepanekuid, on teaduslike töötajatega võrdne õigus täiendavale elamispinnale.

AVASTUSTE, LEIUTISTE JA RATSIONALISEERIMISETTEPANEKUTE EEST TASU MAKSMISE JUHEND[1]

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 24. aprilli määrusega nr. 435 (ENSV T 1959, nr. 30, art. 163)

I. Üldsätted

1. Käesoleva juhendi alusel makstakse:

a) ergutustasu isikutele, kes on saanud avastuse kohta diplomi;

b) tasu autoritele (kaasautoritele) juurutatud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest;

c) preemiaid isikutele, kes on kaasa aidanud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele, samuti isikutele, kes on üles näidanud initsiatiivi kogemuste vahetamise korras nende leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamisel, mis on juurutatud teistes ettevõtetes (organisatsioonides) või mille kohta on andmed avaldatud trükis.

Käesolevas punktis ettenähtud tasud ja preemiad makstakse välja teistest preemia liikidest olenemata.

2. Käesolev juhend ei hõlma:

a) ettepanekuid töö organiseerimise ja majapidamise juhtimise parandamiseks (koosseisude ja struktuuri korrastamine, arvestuse ja aruandluse, dokumentatsiooni, varustamise, turustamise lihtsustamine ja parandamine jne.);

b) teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonide insener-tehniliste töötajate ettepanekuid (välja arvatud leiutised), mis kuuluvad väljatöötatavate projektide, konstruktsioonide ja tehnoloogiliste protsesside hulka. (NSVL Ministrite Nõukogu 30. jaanuari 1962. a. määruse nr. 86 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 2, art. 19; vt. ENSV

[1] Vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrust 26. märtsist 1964. a. nr. 242 — Ведомости Верховного Совета СССР 1964 г., № 4, ст. 32 (ENSV Ministrite Nõukogu määrus 13. aprillist 1964. a. nr. 160 — ENSV MKK 1964, nr. 16, art. 56).

Ministrite Nõukogu määrust 12. veebruarist 1962. a. nr. 70 — ENSV MKK 1962, nr. 9, art. 37.)

3. Avastuse kohta diplomi väljaandmisel maksab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee autorile (kõigile kaasautoritele kokku) ühekordse ergutustasu kuni 5000 rubla ulatuses.

Kui diplom avastuse kohta antakse välja ettevõtte (organisatsiooni) nimele, makstakse tasu ettevõttele (organisatsioonile) ergutustasu maksmiseks avastusele kaasaaidanud isikutele.

4. Tasu leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest makstakse järgmises korras:

a) kui ettepanek on juurutatud ühes ettevõttes (organisatsioonis), siis arvutab ja maksab tasu välja see ettevõte (organisatsioon);

b) kui ettepanek on juurutatud ministeeriumi, keskasutuse, rahvamajanduse nõukogu, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ühe ja sama trusti, kombinaadi või valitsuse (osakonna) mitmes ettevõttes (organisatsioonis), siis arvutab ja maksab tasu välja vastav trust, kombinaat või valitsus (osakond);

c) kui ettepanek on juurutatud ühe ja sama ministeeriumi, keskasutuse, rahvamajanduse nõukogu, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee mitme trusti, kombinaadi või valitsuse (osakonna) ettevõtetes (organisatsioonides), siis arvutab ja maksab tasu välja vastav ministeerium, keskasutus, rahvamajanduse nõukogu või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee;

d) kui ettepanek on juurutatud mitme ministeeriumi, keskasutuse, rahvamajanduse nõukogu, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ettevõtetes (organisatsioonides), siis arvutab ja maksab tasu välja see ministeerium, keskasutus, rahvamajanduse nõukogu või oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee, kelle ettevõtted (organisatsioonid) juurutasid ettepaneku esimestena.

Sel juhul määratakse tasu suurus kindlaks kõigis ettepanekut kasutavates ettevõtetes (organisatsioonides) saadava aastase säästu kompleksse arvestusega nende poolt ettepaneku juurutamise ulatuse kohta esitatud tõendite alusel ja makstakse välja summadest, mis on eraldatud leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusele kindlaksmääratud korras koos väljamaksu teostanud organile vastavate summade järgneva asendamisega teiste organite poolt, kelle ettevõtted (organisatsioonid) antud leiutist või ratsionaliseerimisettepanekut kasutasid.

Kui tekib vaidlus selle kohta, kes on kohustatud maksma tasu, lahendab küsimuse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee;

e) kui ettepanek juurutatakse mitmes ettevõttes (organisatsioonis) ja üks neist on maksnud autorile tasu, siis järgneval tasu väljamaksmisel teiste ettevõtete (organisatsioonide) poolt

ettepaneku kasutamise eest võetakse arvesse varem väljamakstud summad;

f) kui leiutise litsents on müüdud välismaale, siis tasu, mis kuulub autorile seoses litsentsi müümisega, arvutatakse ja makstakse välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177, vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

5. Neil juhtudel, kus sääst või muu positiivne efekt leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku juurutamisest ei teki mitte toodangu valmistamise protsessis, vaid toodangu kasutamisel, arvutab ja maksab tasu välja see ettevõte (organisatsioon), kes antud toodangut valmistab.

6. Tasu avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest jaotatakse kaasautorite vahel kokkuleppe alusel; vaidluse tekkimisel lahendab küsimuse kohus.

II. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest makstava tasu suurus ja väljamaksmise tähtajad

7. Leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku autori tasu määratakse ettepaneku juurutamisest saadava aastase säästu summast olenevalt ja makstakse välja järgmises ulatuses:

Aastase säästu summa	Tasu leiutise eest	Tasu ratsionaliseerimisettepaneku eest
Kuni 100 rbl.	25% säästust, kuid mitte vähem kui 20 rbl.	13,75% säästust, kuid mitte vähem kui 10 rbl.
100—500 rbl.	15% + 10 rbl.	7% + 10 rbl.
500—1000 rbl.	12% + 25 rbl.	5% + 20 rbl.
1000—5000 rbl.	10% + 45 rbl.	2,75% + 45 rbl.
5000—10 000 rbl.	6% + 250 rbl.	2% + 85 rbl.
10 000—25 000 rbl.	5% + 350 rbl.	1,75% + 110 rbl.
25 000—50 000 rbl.	4% + 600 rbl.	1,25% + 235 rbl.
50 000—100 000 rbl.	3% + 1100 rbl.	1% + 360 rbl.
100 000 rbl. ja rohkem	2% + 2100 rbl., kuid mitte rohkem kui 20 000 rbl.	0,5% + 860 rbl., kuid mitte rohkem kui 5000 rbl.

8. Aastane sääst tehakse kindlaks «Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisest saadud säästu arvutamise juhendi» alusel, mille on kinnitanud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja ÜAÜKN-iga.

9. Leiutise ja ratsionaliseerimisettepaneku eest, mille juuru-

tamine ei anna säästu, kuid parandab toodangu kvaliteeti, töötingimusi, ohutustehnikat jne., määrab tasu suuruse selle leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku juurutanud ettevõtte (organisatsiooni) juhataja vastavalt ettepaneku tegelikule väärtusele, kuid mitte alla minimaalse ja mitte üle maksimaalse summa, mis on ette nähtud käesoleva juhendi 7. punktis.

Leiutise litsentside müümisel välismaale makstakse leiutajale tasu nõukogude valuutas kuni 3% ulatuses summadest, mis on saadud litsentsi müümisest. Tasu üldine ulatus koos summaga, mis on välja makstud selle leiutise juurutamise eest NSV Liidus, ei tohi ületada käesoleva juhendi punktis 7 ettenähtud maksimaalset summat. (NSVL Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1962. a. määruse nr. 1290 redaktsioonis — NSVL Valitsuse Määruste Kogu 1962, nr. 21, art. 177; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 1. märtsist 1963. a. nr. 105 — ENSV MKK 1963, nr. 8, art. 34.)

10. Leiutiste eest, mis tingivad uue tootmisliigi loomise, samuti uut liiki väärtuslike materjalide, masinate või toodete ja ravimite leiutamise eest võib ministeeriumi, keskasutuse juhataja, rahvamajanduse nõukogu või oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee tasu suurendada, kuid mitte rohkem kui kahekordseks käesoleva juhendi 7. punktis kindlaksmääratud summaga võrreldes, ja tasu ei tohi ületada selles punktis ettenähtud maksimaalseid summasid.

11. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest, mida ei saa realiseerida massilises ulatuses, vaid kasutatakse väikeses ulatuses või toodangu individuaalsel valmistamisel, võib ministeeriumi, keskasutuse juhataja, rahvamajanduse nõukogu või oblasti (krai) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee tasu suurendada, kuid mitte rohkem kui kolmekordseks käesoleva juhendi 7. punktis kindlaksmääratud summaga võrreldes, ja tasu ei tohi ületada selles punktis ettenähtud maksimaalseid summasid.

12. Olenevalt läbivaatamiseks esitatavate keerukate leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute tehnilise läbitöötluse astmest suurendatakse autoritasu järgmises ulatuses (protsentides käesolevas juhendis ettenähtud tasust):

a) tehnilise projekti esitamise eest — kuni 10%;
b) tööjooniste esitamise eest — kuni 20%;
c) mudeli esitamise eest — kuni 30%.

Seda reeglit ei rakendata, kui autor on mudeli või tehnilise dokumentatsiooni välja töötanud teenistusülesande või lepingu täitmise korras.

13. Neil juhtudel, kus mitu iseseisvat leiutist või ratsionaliseerimisettepanekut on juurutatud koos (täielikult või osaliselt) ja neist igaühe juurutamisest saadud efekti ei ole võimalik üksikult kindlaks teha, makstakse autoritasu kõigist leiutistest või

ratsionaliseerimisettepanekutest saadud summaarse efekti järgi ja jaotatakse leiutajate või ratsionaliseerijate vahel kokkuleppe alusel; vaidluse tekkimise korral lahendab küsimuse kohus.

14. Ettevõte (organisatsioon) peab leiutajale ja ratsionaliseerijale tasu arvestama tasu väljamaksmise avalduse esitamisest olenemata. Ettevõte (organisatsioon) on kohustatud ühe nädala jooksul, arvates tasu arvestamise päevast, tutvustama leiutajat või ratsionaliseerijat arvestuse materjalidega ning leiutaja või ratsionaliseerija nõudmisel kätte andma või saatma arvestuse ärakirja, kui selles ei ole andmeid, mis ei kuulu avaldamisele.

15. Neil juhtudel, kus leiutis on võetud juurutamisele enne autoritunnistuse väljaandmist, määratakse tasu suurus kindlaks kui ratsionaliseerimisettepaneku eest. Pärast autoritunnistuse väljaandmist tehakse tasu ümberarvestus.

16. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele makstakse tasu välja järgmistel tähtaegadel:

a) kuni 200 rubla suurune tasu makstakse välja kuu aja jooksul, arvates ettepaneku juurutamise plaani kinnitamise päevast;

b) tasust, mis on suurem kui 200 rubla, makstakse 25 protsenti (kuid mitte vähem kui 200 rubla) välja kuu aja jooksul, arvates ettepaneku juurutamise plaani kinnitamise päevast. Tasu ülejäänud osa makstakse välja ettepaneku juurutamise tegeliku mahu järgi hiljemalt kaks kuud pärast selle ettepaneku kasutamise esimese aasta lõppu.

17. Tasu leiutiste või ratsionaliseerimisettepanekute eest makstakse välja leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise esimese kaheteistkümne kuu jooksul saadud säästu summast lähtudes.

Kui leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku juurutamisest saadud sääst on järgnevatel aastatel suurem kui esimesel aastal, siis makstakse tasule juurde: leiutiste osas järgmise nelja aasta jooksul ühe aasta maksimaalsest säästust lähtudes, ja ratsionaliseerimisettepanekute osas ettepaneku kasutamise teisel aastal saadud säästust lähtudes. Juurdemaksmine toimub hiljemalt kaks kuud pärast selle aasta lõppu, mille kohta tehakse tasu ümberarvestus.

18. Leiutise ja ratsionaliseerimisettepaneku eest makstakse autorile tasu sellest olenemata, kas see ettepanek kuulub tema tööalasse.

Juhtivatele töötajatele makstakse tasu välja otseselt nende tööalasse kuuluva ratsionaliseerimisettepaneku eest pärast ettepaneku juurutamisele võtmist järgmises korras: tööstuse, transpordi, põllumajanduse, kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise, ehitusala kõigi harude ettevõtete juhatajatele ja peainseneridele, peatehnoloogidele, peametallurgidele, peamehaanikutele, peaenergeetikutele, peakonstruktoritele ning trustide, kombinaatide,

peavalitsuste ja tööstusharude valitsuste juhatajatele, samuti nende asetäitjatele — kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja korraldusel, ning ettevõtete (organisatsioonide) tsehhide, büroode ja osakondade juhatajatele ja nende asetäitjatele — ettevõtte (organisatsiooni) juhataja korraldusel.

19. Tasu leiutise eest, mille kohta on autoritunnistus välja antud ettevõtte (organisatsiooni) nimele, kasutab see ettevõte (organisatsioon) ergutustasu maksmiseks nendele isikutele, kes võtsid osa töödest, mille tulemusena leiutis tehti.

20. Täiendava leiutise eest, mis on võetud juurutamisele pärast põhilise leiutise juurutamise algust, makstakse täiendava leiutise autorile tasu täiendava leiutise efektiivsusest olenevalt.

Kui põhiline ja täiendav leiutis on tehtud erinevate autorite poolt ja juurutamisele võetud üheaegselt, jaotatakse tasu autorite vahel kokkuleppe alusel; vaidluse tekkimise korral lahendab küsimuse kohus.

21. Vastavalt kehtivale seadusandlusele kaob õigus tasu saamisele, kui leiutaja või ratsionaliseerija ei ole saanud tasu kolme aasta jooksul, arvates temale tasu arvestamise teate kätteandmise päevast; mõjuvate põhjuste korral võib kohus seda aega pikendada.

22. Kui leiutis või ratsionaliseerimisettepanek muudab tehnilisi norme ja tööhindeid, siis on ettepanekut juurutav ettevõte (organisatsioon) kohustatud sisse seadma uued normid ja tööhinded üheaegselt ettepaneku juurutamise algusega.

Ettepaneku esitanud leiutajale või ratsionaliseerijale säilitatakse endised tööhinded kuue kuu jooksul, arvates antud ettepaneku juurutamise alguse päevast. Teistele töötajatele, kes abistasid leiutajat või ratsionaliseerijat ettepaneku juurutamisel, säilitatakse endised tööhinded kolme kuu jooksul.

Endised tööhinded säilitatakse ka sel juhul, kui leiutaja või ratsionaliseerija seda tööd, mille norme ja hindeid seoses tema ettepaneku juurutamisega muudeti, varem ei teinud ja kui ta sellele tööle üle viidi pärast ettepaneku esitamist.

Nimetatud juhtudel makstakse täiendavat töötasu, kus on arvestatud uusi tööhindeid, lisapalgalehtede järgi palgafondi arvel.

III. Premeerimine leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest

23. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest premeeritakse ettevõtete, teadusliku uurimise asutuste, konstrueerimis-, projekteerimis- ja teiste organisatsioonide (sealhulgas ka leiutusosakondade ja -büroode), rahvamajanduse nõukogude, töörahva saadikute nõukogude täitevkomi-

teede, ministeeriumide, keskasutuste, kooperatiivsete keskasutuste töötajaid.[1]

Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest premeerib vastava ettevõtte (organisatsiooni), asutuse, ministeeriumi, keskasutuse juhataja, rahvamajanduse nõukogu, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ametiühinguorganite osavõtul.

24. Preemiaid leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest ei tohi anda varem, kui leiutajale või ratsionaliseerijale on tasu välja makstud. Preemia suurus, mis makstakse üksikule töötajale leiutise või ratsionaliseerimisettepaneku juurutamisele kaasaaitamise eest kvartali jooksul, ei tohi ületada tema poolteise kuu palka (tariifimäära järgi).

Ettevõtete direktoreid ja peainsenere, teadusliku uurimise asutuste, konstrueerimis-, projekteerimis- ja teiste organisatsioonide juhatajaid, samuti nende asetäitjaid premeerivad kõrgemalseisvate organisatsioonide juhatajad.

25. Leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest töötajate premeerimiseks moodustatakse ettevõttes (organisatsioonis) fond leiutamiseks ja ratsionaliseerimiseks assigneeritavatest summadest eraldamise arvel.

Eraldamised sellesse fondi tehakse 35% ulatuses selle tasu summast, mida antud ettevõte (organisatsioon) on maksnud autoritele leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamise tulemuste põhjal.

Ettevõtetel ja organisatsioonidel on lubatud üle kanda vahendeid leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest premeerimise fondist teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele, olenemata nende ametkondlikust alluvusest, töötajate premeerimiseks, kes vahetult on osa võtnud leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisest. (NSVL Ministrite Nõukogu 25. detsembri 1965. a. määruse nr. 1116 redaktsioonis; vt. ENSV Ministrite Nõukogu määrust 10. jaanuarist 1966. a. nr. 14 — ENSV ÜVT 1966, nr. 2, art. 10.)

26. Ettevõtete (organisatsioonide) juhatajatel on õigus maksta preemiat nendele töötajatele, kes on ilmutanud initsiatiivi kogemuste vahetamise korras nende leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamisel, mis on juurutatud teistes ettevõtetes (organisatsioonides) või mille kohta on avaldatud andmed trükis. Preemiaid makstakse summadest, mis eraldatakse leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamise eest töötajate premeerimise fondi, või teistest ettevõtte (organisatsiooni) juhataja käsutuses olevatest premeerimisfondidest.

---

[1] Vt. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. mai 1969. a. määrust nr. 224 (ENSV ÜVT 1969, nr. 20, art. 208).

TÖÖSTUSLIKE NÄIDISTE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee[1] (1965. a. 5. augusti määrus nr. 232) ja NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee[2] (1965. a. 3. augusti määrus nr. 49) poolt. Juhend on välja antud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 9. juuli määruse nr. 535 (СП СССР 1965 г., № 15, ст. 119) alusel.

1. Tööstuslikuks näidiseks (tööstuslikuks jooniseks, mudeliks) tunnistatakse uus, tööstuslikuks tootmiseks kõlbliku toote kunstiline lahendus, milles saavutatakse selle tehniliste ja esteetiliste omaduste ühtsus.

Tööstustoodete tööstuslikud näidised, välja arvatud galanteeriiesemed, õmblus- ja trikootooted, kangad (välja arvatud dekoratiivkangad), jalatsid ja peakatted, kuuluvad riiklikule registreerimisele ja õiguslikule kaitsele.

2. Tööstusliku näidise autor võib omal valikul nõuda kas ainult oma autorsuse tunnistamist või oma autorsuse ja tööstuslikule näidisele täieliku õiguse tunnistamist. Esimesel juhul antakse tööstusliku näidise kohta välja tunnistus, teisel juhul patent.

Tunnistuse ja patendi vormid kinnitab NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee.

Kui tööstuslik näidis on loodud seoses autori töötamisega NSV Liidu riiklikus, kooperatiivses või ühiskondlikus ettevõttes (organisatsioonis) või selle ülesandel, samuti kui tööstusliku näidise autorile osutati rahalist või muud materiaalset abi riikliku, kooperatiivse või ühiskondliku ettevõtte (organisatsiooni) poolt, patenti sellele tööstuslikule näidisele ei anta, vaid võidakse välja anda ainult tunnistus.

3. Tunnistust või patenti tööstusliku näidise kohta ei anta välja, kui samasugune või sellele sarnane tööstuslik näidis on:

a) avaldatud või registreeritud NSV Liidus tööstusliku näidisena;

---

[1] Praegu NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Teaduse ja Tehnika Komitee.

[2] Praegu NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee.

b) avalikult kirjeldatud NSV Liidus või on teada NSV Liidus olemasolevate välismaiste väljaannete järgi avalduse esitamise momendiks, välja arvatud juhud, mil avaldamine leidis aset kuue kuu jooksul enne avalduse esitamist;

c) kasutatud avalikult või demonstreeritud näitustel NSV Liidu territooriumil enne avalduse esitamist, välja arvatud juhud, mil kasutamine või demonstreerimine leidis aset kuue kuu jooksul enne avalduse esitamist.

Tunnistust ja patenti ei anta välja tööstuslike näidiste kohta, mis on vastuolus sotsialistliku moraali nõuetega.

4. Tunnistus või patent tööstusliku näidise kohta antakse välja NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitatud nõuetekohaselt vormistatud avalduse alusel.

Avalduste vormistamise ja esitamise kord tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi väljaandmiseks määratakse kindlaks NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt.

5. Tööstuslike näidiste autorid, kes töötavad NSV Liidu ettevõtetes, teadusliku uurimise asutustes ja teistes organisatsioonides, esitavad avaldused tööstusliku näidise kohta tunnistuste väljaandmiseks reeglina selle ettevõtte (organisatsiooni) kaudu, kus nad töötavad. Ettevõtted (organisatsioonid) on kohustatud osutama autoritele abi avalduste vormistamisel.

Ettevõte (organisatsioon) saadab kuu aja jooksul avalduse tunnistuse väljaandmiseks NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele koos arvamusega näidiste tööstuslikul teel valmistamise kõlblikkuse kohta.

Neil juhtudel, kui töö tehti teenistusülesande täitmise korras, on ettevõtte (organisatsiooni) juhataja kohustatud avalduse tunnistuse väljaandmiseks vormistama ettevõtte (organisatsiooni) nimel, märkides ära tööstusliku näidise autori.

Ettevõtetes (organisatsioonides) mittetöötavad tööstuslike näidiste autorid esitavad avaldused tunnistuste saamiseks reeglina Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu kaudu, kes osutab autoritele vajalikku abi avalduste vormistamisel ja saadab kuu aja jooksul kõik vajalikud materjalid NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

Tööstuslike näidiste autorid või nende pärijad võivad esitada avaldused ka vahetult NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

6. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee teatab 10 päeva jooksul avaldajale avalduse tunnistuse või patendi väljaandmise kohta läbivaatamiseks vastuvõtmisest ja annab talle selle kohta tõendi, milles märgitakse autori (autorite) perekonna-, ees- ja isanimi, avalduse saabumise kuupäev, tööstusliku näidise nimetus ja ettevõtte (organisatsiooni) nimetus, kui avaldus oli esitatud ettevõtte (organisatsiooni) nimel.

Tööstusliku näidise prioriteedi (esmasuse) daatumiks loetakse

see päev, mil avaldus tunnistuse või patendi väljaandmiseks NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabus, vaidluse korral aga avalduse postile andmise päev või avalduse ettevõttele (organisatsioonile) esitamise päev.

7. NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele saabunud avalduste ekspertiis tööstusliku näidise kohta tunnistuste või patentide väljaandmiseks tehakse NSV Liidu Riikliku Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee Üleliidulise Tehnilise Esteetika Teadusliku Uurimise Instituudi poolt.

Vajaduse korral on riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid Üleliidulise Tehnilise Esteetika Teadusliku Uurimise Instituudi järelepärimisel kohustatud hiljemalt kuu aja jooksul tasuta esitama oma arvamused iseloomustamiseks saadetud näidiste tööstuslikul teel valmistamise kõlblikkuse kohta.

Üleliiduline Tehnilise Esteetika Teadusliku Uurimise Instituut annab NSV Liidu Riiklikule Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komiteele hiljemalt nelja kuu jooksul, arvates tema poolt tööstuslike näidiste kohta avalduse saamise päevast, arvamuse tööstusliku näidise uudsuse, esteetiliste väärtuste ja selle tööstuslikul teel valmistamise kõlblikkuse kohta.

8. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee võib vajaduse korral kutsuda tööstusliku näidise autori osa võtma tema avalduse tunnistuse väljaandmiseks läbivaatamisest. Sel juhul säilitatakse autorile töökohal keskmine töötasu ja ettevõte (organisatsioon), kus ta töötab, annab talle kehtivas korras komandeeringu.

9. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee, läbi vaadanud ekspertide arvamuse ja teised materjalid avalduse kohta, teeb otsuse tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi väljaandmiseks või sellest keeldumiseks. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee kannab tööstusliku näidise, mille kohta antakse välja tunnistus või patent, «NSV Liidu Riikliku Tööstuslike Näidiste Registrisse», avaldab selle «Leiutiste, kaubamärkide ja tööstuslike näidiste bülletäänis» ning annab avaldajale tunnistuse või patendi.

10. NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee on kohustatud saatma autorile otsuse tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi andmise või keeldumise kohta kuue kuu jooksul avalduse läbivaatamiseks võtmise päevast.

11. Patent tööstusliku näidise kohta antakse välja viieks aastaks, arvestades NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele nõutavalt vormistatud avalduse saabumise päevast. Samast päevast alates kaitstakse autori õigusi.

Patendi kehtivust võidakse pikendada ainult järgnevaks viieks aastaks.

12. Avalduse esitamisel tööstusliku näidise kohta tunnistuse väljaandmiseks riigilõivu ei võeta.

Patendi väljaandmisel ja tööstusliku näidise kohta väljaantud patendilt võetakse riigilõivu selles ulatuses ja tähtaegadel, mis on ette nähtud patendile leiutiste kohta.

Patendi kehtimisaja pikendamisel võetakse riigilõivu kümne rubla suuruses summas.

Väljaantud patendilt ettenähtud tähtajaks riigilõivu mittetasumine lõpetab patendi kehtivuse.[1]

13. Juhul kui avalduse autor ei ole nõus tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi väljaandmisest keeldumise motiveeringuga, võib ta kuu aja jooksul, arvates otsuse kättesaamise päevast, anda NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele motiveeritud vastulause, mis tuleb läbi vaadata kahe kuu jooksul. NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee esimehe või tema asetäitja poolt selles küsimuses vastuvõetud otsus on lõplik.

14. Riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, samuti üksikisikud võivad ühe aasta jooksul, arvates tunnistuse väljaandmise kohta teadaande avaldamise päevast, esitada tunnistuse väljaandmise õigsuse kohta vastulauseid, kus nad tõendavad, et tööstuslik näidis ei ole uus või et selle tegelikuks autoriks on teine isik.

Patenti tööstusliku näidise kohta võidakse vaidlustada või annulleerida kogu selle kehtivuse ajal, kui tõendatakse, et see oli välja antud käesolevat põhimäärust rikkudes.

Vastulausete läbivaatamisel tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi väljaandmisest keeldumise, samuti vaidluste korral tööstusliku näidise uudsuse üle võib NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee vajaduse korral määrata täiendava ekspertiisi.

15. Vaidlused tööstusliku näidise, mille kohta on antud tunnistus või patent, uudsuse üle lahendatakse NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt.

16. Vaidlused tööstuslike näidiste autorsuse üle lahendatakse kohtu poolt kehtiva seadusandlusega ettenähtud korras.

17. Tööstuslike näidiste, mille kohta on välja antud tunnistused, kasutamise õigus kuulub riigile. Tööstuslike näidiste kasutamine toimub riiklike ettevõtete ja organisatsioonide kaudu.

Kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid kasutavad tööstuslikke näidiseid, mis kuuluvad nende tegevusringi, võrdsetel alustel riiklike ettevõtete ja organisatsioonidega.

Ettevõtted ja organisatsioonid, kes kasutavad tööstuslikke näidiseid, millele on välja antud tunnistused, teatavad sellest

[1] Vt. viide 1 lk. 237.

autorile ja NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele.

18. Tööstuslikku näidist, mille kohta on välja antud patent, ei või kasutada ilma patendi valdaja nõusolekuta.

Patendi valdajal on õigus anda tööstusliku näidise kasutamiseks luba (litsents) või patent täielikult loovutada. Litsentsi väljaandmine või patendi loovutamine tuleb registreerida NSV Liidu Riiklikus Leiutiste ja Avastuste Komitees.

Tööstuslike näidiste autorid, kellele on välja antud patendid, saavad tasu ettevõtetelt (organisatsioonidelt) kooskõlas litsentsialaste kokkulepetega.

Juhul kui tööstuslikul näidisel on eriti oluline riiklik tähtsus, kuid ministeerium, ametkond, rahvamajanduse nõukogu, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ei saavuta kokkulepet patendi valdajaga patendi loovutamiseks või litsentsi väljaandmiseks, pöördub asjast huvitatud organ NSV Liidu Ministrite Nõukogu poole palvega lubada kasutada näidist koos patendi valdajale tasu määramisega või osta patent välja kohustuslikus korras.

19. Tööstuslike näidiste autoreil, kellele on välja antud tunnistused, on õigus tasule näidise tootmisse juurutamisel või selle müümisel välismaale. Tööstuslike näidiste autoritele makstakse tasu ettevõtete ja organisatsioonide poolt, kes juurutavad neid tootmisse, vastavalt «Tööstuslike näidiste eest tasu maksmise juhendile». Tasu tööstusliku näidise juurutamise eest ei või ületada 5 tuhat rubla ühe tööstusliku näidise kohta ja 2 tuhat rubla ühele isikule.

20. Tööstusliku näidise, mille kohta on välja antud tunnistus, litsentside välismaale müügi korral maksab NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee tööstusliku näidise autorile tasu Nõukogude valuutas kuni 3 protsendi ulatuses summadest, mis on saadud selle näidise litsentside välismaale müügi eest. Autorite (autori) tasu üldsuurus koos tasuga, mis talle maksti tööstusliku näidise juurutamise eest NSV Liidus, ei tohi ületada 10 tuhat rubla.

Väliskaubanduse ministeerium teeb vastavaid eraldisi NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele summadest, mis on saadud tööstusliku näidise litsentside müügist, nimetatud tasu väljamaksmiseks Nõukogude valuutas.

21. Autorite kaebused tööstusliku näidise kasutamise eest tasu suuruse, selle väljaarvutamise korra ja väljamaksmise tähtaegade kohta vaadatakse läbi ettevõtte (organisatsiooni) administratsiooni poolt koos ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komiteega. Autor, kes ei ole nõus otsusega, mis on tema kaebuse alusel ettevõtte (organisatsiooni) administratsiooni poolt koos ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komiteega tehtud, võib selle otsuse peale edasi kaevata kõrgemalseisva organisatsiooni juhatajale, kes peab kaebuse läbi vaatama ühe kuu jook-

sul. Kui autor loeb kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja otsuse ebaõigeks, võib ta pöörduda kohtu poole kehtiva seadusandlusega ettenähtud korras.

22. Tööstusliku näidise autor, kellele on välja antud tunnistus, kasutab järgmisi soodustusi:

a) autori ajutise töölemineku korral teise ettevõttesse (organisatsiooni) seoses tema tööstusliku näidise juurutamisega säilitatakse talle pidev tööstaaž. Selle töö aeg arvatakse tööstaaži hulka, mis annab õiguse puhkusele ning põhitöökohal kehtivate soodustuste ja eeliste saamiseks. Kui nimetatud töö seejuures kestab üksteist kuud või kauem, siis annab palgalise puhkuse ettevõte (organisatsioon), kus toimub tööstusliku näidise juurutamine;

b) kõigi juurutatud tööstuslike näidiste ja nende eest makstud tasu kohta tehakse sissekanne autori tööraamatusse;

c) tööstusliku näidise eest saadav tasu, mis ei ole suurem kui tuhat rubla, vabastatakse tulumaksust. Neil juhtudel, kui tasu ületab tuhat rubla, arvutatakse tulumaks kogu tasu summalt, mis ületab tuhat rubla, eraldi iga näidise osas;

d) tööstuslike näidiste autoreil, kes on andnud riigile eriti väärtuslikke ettepanekuid, on õigus lisaelamispinnale võrdselt teaduslike töötajatega.

23. Välisriigi kodanikud, kes on tööstuslike näidiste autorid või nende õigusjärglased, samuti välisriigi juriidilised isikud kasutavad käesolevas põhimääruses ettenähtud õigusi vastastikkuse alusel võrdselt NSV Liidu kodanike ja juriidiliste isikutega.

Asjaajamist tunnistuste ja patentide väljaandmiseks tööstuslike näidiste kohta teostavad välisriigi kodanikud ja välisriigi juriidilised isikud Üleliidulise Kaubanduspalati kaudu.

24. Välisriigi kodanike ja välisriigi juriidiliste isikute suhtes määratakse tööstusliku näidise prioriteet vastavalt rahvusvahelisele kokkuleppele, millest NSV Liit võtab osa esimese õigesti vormistatud avalduse prioriteedi kuupäeva järgi, mis on esitatud sellest kokkuleppest samuti osavõtvas riigis, kui avaldus on NSV Liidus esitatud kuue kuu jooksul pärast seda kuupäeva.

Isik, kes soovib kasutada vastavalt rahvusvahelisele kokkuleppele kindlaksmääratud prioriteeti, peab vahetult taotluse andmisel esitama sellekohase avalduse, näidates kuupäeva ja riigi, kus tööstuslik näidis esmakordselt avaldati. Nõutavalt kinnitatud välismaise avalduse ärakiri ja teised vajalikud materjalid prioriteedi kuupäeva kindlaksmääramiseks võib esitada täiendavalt, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast avalduse esitamist NSV Liidus.

Kui pärast tööstusliku näidise kohta tunnistuse või patendi väljaandmise otsuse vastuvõtmist laekub avaldus samasuguse tööstusliku näidise kohta välisriigi kodanikult või välisriigi juriidiliselt isikult, kellele rahvusvahelise kokkuleppe alusel kuulub

varasem prioriteet, tühistab või muudab NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee varem vastuvõetud otsuse tunnistuse või patendi väljaandmise kohta, millest teatab isikule, kelle avalduse alusel see otsus tehti.

25. NSV Liidus organiseeritavatel rahvusvahelistel näitustel eksponeeritavate tööstuslike näidiste prioriteet määratakse kindlaks eksponaadi näitusele väljapaneku kuupäeva järgi, kui avaldus on esitatud mitte hiljem kui kuus kuud pärast seda kuupäeva.

26. Tunnistusest tööstusliku näidise kohta tulenevate riigi õiguste või patendi valdaja õiguste rikkumiseks ei loeta tööstusliku näidise kasutamist ajutiselt NSV Liidus asuvates transpordivahendites.

27. Riiklikud komiteed, ministeeriumid ja ametkonnad esitavad süstemaatiliselt NSV Liidu Riiklikule Leiutiste ja Avastuste Komiteele ettepanekuid välismaal tööstuslike näidiste registreerimise ja nende litsentside müümise kohta.

NSV Liidu piirides või Nõukogude kodanike poolt välismaal loodud tööstuslike näidiste registreerimine välismaal toimub NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee otsuse alusel.

Tööstuslike näidiste litsentside müügi ja ostmise kohta teeb NSV Liidu Riiklik Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Komitee otsuseid litsentside müügi ja ostmise korra kohaselt.[1]

---

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee 18. oktoobri 1968. a. käskkirjaga nr. 139 on p. 12 kehtestatud järgmises redaktsioonis:

12. Avalduse esitamisel tööstusliku näidise kohta tunnistuse väljaandmiseks riigilõivu ei võeta.

Patendi väljaandmise avalduselt, vastulauselt patendi väljaandmisest keeldumise otsuse peale, patendi kehtivuse ja kehtivuse tähtaja pikendamise, dokumendi vormistamisel tööstusliku näidise kohta juba väljaantud patendist tulenevate õiguste loovutamiseks ja litsentside väljaandmisel tööstuslikule näidisele võetakse riigilõivu NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1967. a. määrusega nr. 983 «Leiutiste ja tööstuslike näidiste patenteerimise ning kaubamärkide registreerimise eest võetavate lõivude kohta» kehtestatud tähtaegadel, suuruses ja korras.

Patendilõivude mittetasumisel nimetatud määruses ettenähtud tähtaegadel võetakse patendi valdajalt viivist 0,2% iga viivitatud päeva eest. Aasta patendilõivu tasumisega üle kuue kuu viivitamise korral lõpetatakse patendi kehtivus.

Tööstusliku näidise patenteerimise eest makstud lõivud ei kuulu tagastamisele.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt organisatsioonide ja isikute palvel osutatavate kõigi teenuste eest, mis on seotud tööstuslikule näidisele patendi väljaandmisega, samuti ekspertiisiotsuste, informatsiooni ja teatmete ettevalmistamisega patendimaterjalide alusel ja muude tööstusliku näidise kohta patendialaste teenuste eest (välja arvatud teenused, mille eest võetakse lõivu) tasub avaldaja Komitee poolt kinnitatavate tariifide järgi.

TÖÖSTUSLIKU NÄIDISE REGISTREERIMISAVALDUSE KOOSTAMISE JUHEND

Kinnitatud NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee[1] 1965. a. 3. augusti määrusega nr. 49.

Üldeeskirjad

1. Tööstuslikuks näidiseks (tööstuslikuks mustriks, mudeliks) tunnistatakse uus, tööstuslikuks tootmiseks kõlblik toote kunstiline lahendus, milles saavutatakse selle tehniliste ja esteetiliste omaduste ühtsus.

2. Selleks et tööstuslikku näidist saaks registreerimisavalduse materjalide põhjal õigesti hinnata ja seda tööstuslikult kasutada, peab toote väline vorm olema registreerimisavalduses niisugusel tasemel näidatud ja kirjeldatud, et riiklikud organisatsioonid ja ettevõtted saaksid seda tööstuslikult valmistada.

3. Iga tööstusliku näidise kohta esitatakse üks registreerimisavaldus, mis peab koosnema avaldusest (avalduse vorm lisatakse), kirjeldusest kahes eksemplaris, tööstusliku näidise fotodest neljas eksemplaris, samuti näidise joonistest (lihtsate toodete puhul) või näidise lahenduse ülesehituse põhimõtteskeemist (keeruliste toodete puhul) neljas eksemplaris.

4. Registreerimisavaldused tööstuslike näidiste kohta esitatakse kas ettevõtte (organisatsiooni) nimel, kus see näidis loodi, või üksikute autorite, samuti autorite grupi nimel, kes lõid näidise mitte tööülesannete täitmise korras, kuid esitavad registreerimisavalduse ettevõtte (organisatsiooni) või Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu (ÜLRÜ) organite kaudu või iseseisvalt.

5. Kui avaldaja arvates on otstarbekohane tööstuslikku näidist registreerida välismaal, tuleb registreerimisavaldusele lisada sellekohane soovitus, ära näidates eeldatavad riigid, kus antud tööstuslik näidis võib huvi pakkuda. Selles soovituses tuleb samuti ära näidata tööstuslike näidiste litsentside müügi otstarbekus ja nende näidiste kaitse rahvusvahelistel näitustel.

---

[1] Vt. viide 2 lk. 231.

6. Registreerimisavaldused tööstuslike näidiste kohta esitatakse ja vaadatakse läbi eraldi leiutusavaldustest isegi sel juhul, kui toote konstruktiivne lahendus on tunnistatud leiutiseks.

Avaldus

7. Avalduses tuleb ära näidata autori perekonnanimi, samuti ettevõtte (organisatsiooni) nimetus, kelle nimele registreeritakse tööstuslik näidis, ja selle aadress.

Juhul kui registreerimisavaldus esitatakse ettevõtte nimel või ettevõtte (organisatsiooni) kaudu, kirjutavad avaldusele alla tööstusliku näidise autor ja ettevõtte juhataja, kelle allkirja kinnitatakse pitseriga.

8. Avalduse juurde, mis on esitatud ettevõtte nimel või ettevõtte kaudu, tuleb lisada arvamus näidise tööstuslikul teel valmistamise kõlblikkuse kohta.

9. Registreerimisavalduste juurde, mis on esitatud välismaiste avaldajate poolt, peab olema asjaajamiseks lisatud vastaval viisil legaliseeritud volikiri ühes eksemplaris, kui registreerimisavaldus puutub patendisse. Sel juhul, kui välismaine avaldaja tugineb prioriteedile kooskõlas rahvusvaheliste kokkulepetega, peab registreerimisavaldusele olema juurde lisatud esmase registreerimisavalduse koopia, mis on kinnitatud selle riigi asutuse poolt, kus ta oli esitatud.

Tööstusliku näidise kirjeldus

10. Tööstusliku näidise kirjeldus peab kindlaks määrama toote välise kuju iseloomulikud erisused koos juurdelisatud variantidega tema värvide lahendusest sel juhul, kui värv on tööstusliku näidise iseloomulikuks tunnuseks.

Kirjelduses tuleb selgelt näidata antud toote vormi (mustri) erinevad iseärasused juba tuntute või kirjeldatute suhtes, samuti parim viis selle tööstuslikuks kasutamiseks.

11. Kirjeldus koosneb järgmistest põhilistest punktidest:
   a) tööstusliku näidise nimetus;
   b) sissejuhatav osa;
   c) näidise erisuste üksikasjalik kirjeldus.

Tööstusliku näidise nimetus peab olema täpne, lühike ja konkreetne, ei tohi olla tinglik või abstraktse iseloomuga. Kirjelduse sissejuhatavas osas näidatakse toote tööstusliku kasutamise parim viis.

Näidise iseärasuste detailne kirjeldus peab näitama kõiki tema iseloomulikke tunnuseid, nii uusi kui ka tuntuid, mis on ära kasutatud koos uutega, millised uued ideed olid ära kasutatud antud

tööstusliku näidise loomisel, samuti kuidas on seotud vormi iseärasused toote insener-tehnilise olemusega ja selle tootmise tehnoloogiaga.

Üksikasjalik kirjeldus koostatakse sõltumata fotode, jooniste ja skeemide esitamisest.

12. Vormi üksikute detailide nimetused peavad vastama kasutatavatele kunstilis-konstruktorlikele terminitele ja kirjelduses tuleb kasutada samuti ainult selle terminoloogia valdkonnas üldkasutatavat.

Mõõtühikud tuleb tähistada kooskõlas kehtivate riiklike standarditega (GOST-idega). Soovitav on tähistena kasutada rahvusvahelise süsteemi ühikuid (GOST 9867-61). Igasuguste lühendite kasutamine kirjeldustes on lubamatu, välja arvatud üldkasutatavad «s. o.», «jne.», «jms.», «jt.».

Kirjeldus peab olema trükitud kirjutusmasinal valge sileda paberi ühele poolele, mille formaat on 21×29 cm. Ridade vahe peab olema 0,5—0,7 cm. Lehe vasakusse serva tuleb jätta 4—6 cm laiune puhas äär. Kirjelduse lehed peavad olema nummerdatud esimesest kuni viimaseni (kaasa arvatud).

Kirjeldus esitatakse ilma parandusteta.

Fotod, joonised, skeemid

13. Kõik näidise iseärasused peavad olema selgelt kujutatud registreerimisavalduse juurde lisatud tööstusliku näidise fotodel, näidise joonistel (lihtsate toodete puhul) või lahenduse põhimõtteskeemidel (keeruliste toodete puhul).

14. Fotod peavad olema tehtud täpselt ja selgelt suurusega 18×24 cm. Näidise fotosid erinevatest vaadetest lisatakse niipalju, kuipalju on tarvis selle erinevate iseärasuste selgitamiseks, kuid mitte vähem kui neli eksemplari igast vaatest.

Ühel fotodest kujutatakse tööstuslik näidis üldvaates.

Neil juhtudel, kui see on vajalik, võib tööstusliku näidise vaade olla esitatud värvilise fotona, kusjuures selle registreerimisel avaldatakse näidis must-valges värvitoonis koos värvikombinatsioonide tähistamisega.

15. Näidise joonise esimene eksemplar või lahenduse ülesehituse põhimõtteskeem tehakse tušiga või musta tindiga heakvaliteedilisele valgele paberile.

Ülejäänud eksemplarid võivad olla esitatud fotokoopiate või kalkadena.

Lehtede formaat ei või olla üle 18×24 cm. Kujundid paigutatakse lehele nii, et neid oleks võimalik lugeda lehe vertikaalse asendi puhul.

16. Registreerimisavalduse esitamisel dekoratiivsetele mater-

jalidele lisatakse registreerimisavaldusele joonistuse (mustri) näidis materjalis teostatuna (mustri motiivi suuruses).

17. Tööstusliku näidise kohta ekspertiisi tegemiseks võidakse nõuda toote mudelite ja näidiste esitamist. Sel juhul peavad iga toote mudel ja näidis olema varustatud vastava lipikuga, millel on näidatud registreerimisavaldus, mille juurde nad kuuluvad.

Toodete mudeleid ja näidiseid ei tagastata avaldajale ega säilitata, peale toodete mudelite ja näidiste, mille kohta on välja antud tunnistused. Selliseid mudeleid ja näidiseid säilitatakse ühe aasta jooksul Üleliidulise Tehnilise Esteetika Teadusliku Uurimise Instituudis (ВНИИТЭ) vastavas näitusepaviljonis.

18. Tööstusliku näidise fotod, joonised ja skeemid ei tohi olla esitatud kokkumurtult ja peavad saatmisel olema pakitud nii, et ei tekiks vigastusi.

19. Täiendavad materjalid, mis muudavad esitatud registreerimisavalduse olemuse, vormistatakse iseseisva registreerimisavaldusena.

TÖÖSTUSLIKE NÄIDISTE EEST TASU MAKSMISE JUHEND

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Teaduse ja Tehnika Komitee (1965. a. 28. detsembri määrus nr. 23) ja NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee (1965. a. 21. septembri määrus nr. 62) poolt, kooskõlastatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja ÜAÜKN-iga.

Juhend on välja antud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 9. juuli määruse nr. 535 (СП СССР 1965. г., № 15, ст. 119) alusel.

1. Tööstuslike näidiste autoritele, milliste peale on välja antud tunnistused, makstakse siis, kui näidised on tootmisse juurutatud, kuni 5000 rubla ühe tööstusliku näidise eest, kuid mitte rohkem kui 2000 rubla ühele isikule. Tööstusliku näidise eest makstava tasu minimaalne määr on 20 rubla.

2. Tunnistusega tööstusliku näidise litsentsi müümisel välismaale või toote litsentsi müümisel koos registreeritud tööstusliku näidise kasutamisega makstakse tööstusliku näidise autorile (autoritele) NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt tasu NSV Liidu valuutas kuni 3% ulatuses nende litsentside müügist saadavast summast (vastavalt nimetatud summade laekumisele). Autorile (autoritele) makstava tasu üldsumma, kaasa arvatud tasu, mida maksti tööstusliku näidise juurutamise eest NSV Liidus, ei tohi ületada 10 000 rubla.

3. Autoritele maksab tootmisse juurutatud tööstuslike näidiste eest tasu tööstusliku näidise esimesena juurutanud ettevõte tootmiseelarves leiutisteks ja ratsionaliseerimiseks ettenähtud summade arvel.

Näidise autorile makstakse tasu välja sõltumata tema teistest saadavatest tasudest (preemiatest) ja sellest, kas see tööstuslik näidis on seotud tema töölõiguga.

Vaidluste tekkimisel, kes peab tasu välja maksma, lahendab

küsimuse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee.

4. Tööstuslike näidiste autoritele, milliste peale on välja antud patendid, makstakse tasu ettevõtte või asutuse ja patendivaldaja vahel sõlmitud litsentsikokkulepetes kindlaksmääratud korras ja suuruses.

5. Tasu suuruse juurutatud tööstusliku näidise eest määrab käesoleva juhendi punktis 1 ettenähtud piirides näidise juurutanud ettevõtte juhataja vastavalt näidise tegelikule väärtusele.

Tööstusliku näidise tegeliku väärtuse hindamisel peab ettevõtte juhataja arvestama:

a) tööstusliku näidise uudsust — uue originaalse näidise loomist või olemasoleva täiustamise originaalsust;

b) näidise autori poolt lahendatud ülesande keerukust;

c) tööstusliku näidise juurutamise tulemusena saavutatud positiivset efekti (konkreetset kasu);

d) tööstusliku näidise juurutamise mahtu;

e) näidise juurutamise tähtsust väliskaubandusele, mille määrab Väliskaubanduse Ministeerium koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komiteega.

Vajaduse korral võib ettevõtte juhataja arutada tööstusliku näidise tegeliku väärtuse kindlaksmääramist ettevõtte tehnilises nõukogus (nõupidamisel), võttes seejärel vastu lõpliku otsuse.

Tööstusliku näidise autori (autorite) tasu suuruse kindlaksmääramisel peab ettevõtte juhataja arvestama järgmist ligikaudset toodete keerukuse kategooriate jaotust:

Toodete keerukuse kategooriad	I	II	III	IV	V
Tasumäär rbl.	Kuni 150.—	Kuni 250.—	Kuni 1250. —	Kuni 2500.—	Kuni 5000.—
Toodete ligikaudne jaotus keerukuse kategooriate järgi	Pakend (rahvatarbekaubad), nõud, lukksepa-montaažitööriistad jt.	Elektrivalgustid, mööbel, spordiinventar jt.	Tolmuimejad, töötingid, keerukad tööriistad, jalgrattad, kombineeritud mööbel jt.	Keerukad tööpingid, elektronarvutusmasinad, külmutuskapid, mootorrattad jt.	Lennukid, autod, laevad, reisivagunid jt.

Tasu makstakse välja kuu aja jooksul arvestades tegelikust tootmisse juurutamise päevast.

6. Tööstusliku näidise juurutamise tasu jaotatakse autorite

vahel nendevahelisel kokkuleppel, olenemata sellest, kas autoritunnistus on välja antud ettevõtte nimele (tegelike autorite näitamisega) või autorite nimele. Vaidluste tekkimisel lahendatakse küsimus kohtu teel.

7. Ettevõte peab tööstusliku näidise autorile tasu välja arvutama, olenemata tasu väljamaksmise avalduse esitamisest. Ettevõte on kohustatud kuu aja jooksul, arvates tasu väljaarvutamise päevast, tutvustama autorit arvutuse alusandmetega, autori nõudmisel aga välja andma või saatma andmete ärakirjad, kui nendes ei ole avaldamisele mittekuuluvaid andmeid.

8. Autor kaotab õiguse tasule vastavalt kehtivale seadusandlusele, kui ta ei võta tasu välja kolme aasta jooksul temale tasu arvutamise teatise kätteandmise päevast alates. Mõjuvatel põhjustel võib kohus seda tähtaega pikendada.

9. Tööstuslike näidiste autorite kaebused tööstuslike näidiste juurutamise tasu suuruse, arvutamise korra ja väljamaksmise kohta vaatab läbi ettevõtte juhtkond koos vabriku (tehase, kohaliku) ametiühingukomiteega ühe kuu jooksul.

Kui näidise autor ei ole nõus ettevõtte juhtkonna ja vabriku (tehase, kohaliku) ametiühingukomitee ühise otsusega tema kaebuse põhjal, võib ta selle otsuse peale edasi kaevata kõrgemalseisva organisatsiooni juhtkonnale, kes peab kaebuse ühe kuu jooksul läbi vaatama.

Kui autor loeb kõrgemalseisva organisatsiooni otsuse tasu suuruse, arvutuse korra ja väljamaksmise tähtaegade osas ebaõigeks, siis võib ta pöörduda kohtusse kehtivas seadusandluses ettenähtud korras.

JUHISED NSV LIIDU PATENDIHUVIDE JÄRGIMISEKS MUDELITE EKSPONEERIMISEL NÄITUSTEL JA LAATADEL, MIS ORGANISEERITAKSE KODUMAAL NING VÄLISMAAL[1]

(3П-7-65)

Kinnitatud NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee 1965. a. 19. mai käskkirjaga nr. 184

1. Nõukogude Liidus ja välismaal organiseeritavad näitused ja laadad avavad laialdasi võimalusi teaduse ja tehnika saavutuste demonstreerimiseks ja soodustavad rahvusvahelise kaubanduse arengut. Näitustel ja laatadel sõlmitakse hulgaliselt väliskaubanduse lepinguid nii valmistoodete kui ka uutele tehnilistele lahendustele litsentside müümiseks.

Seoses sellega, et käesoleval ajal võtavad Nõukogude organisatsioonid osa paljudest näitustest ja laatadest nii kodu- kui ka välismaal, omab suurt tähtsust nende eksponaatide, kus on kasutatud mitmesuguseid nõukogude spetsialistide leiutisi, õigeaegne patendikaitse.

Nende masinate, aparaatide, seadmete, materjalide ja tehnoloogiliste protsesside, milles on kasutatud leiutisi, eksponeerimisel näitustel ja laatadel, annab paljudele isikutele võimaluse nendega tutvumiseks, eriti kui leiutise olemus avaldatakse prospektides, reklaamimaterjalides, samuti näituse töötajate seletustes eksponaatide demonstreerimisel jne.

Arvestades seda võtavad kapitalistlike maade firmad tavaliselt tarvitusele abinõusid, et eksponaatide näitamisel hoiduda nendes kasutatud leiutiste tehnilise olemuse täielikust avaldamisest ja mitte soodustada sellega nende jäljendamist, mis on eriti tähtis maades, kus patendikaitse algab alles patendi väljaandmise momendist. Patendi väljaandmine võib aga aset leida 3—5 aasta möödumisel avalduse andmisest (näiteks USA-s, Kanadas, Hollandis, Argentiinas). Kui nendes maades eksponaatide demonstreerimisel näitusel või laadal ei ole võimalik hoiduda leiutise olemuse avaldamisest, mis on masina, aparaadi ja seadme konstruktsiooni või tehnoloogilise protsessi aluseks, siis paljudel juh-

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt on kinnitatud uued juhised 3П-7-68. Vt. ENSV Informatsiooni Instituudi vastavat väljaannet, Tallinn 1969.

tudel eelistavad kapitalistlikud firmad selliseid objekte mitte eksponeerida, kuni nendele leiutistele patendi väljaandmine pole otsustatud.

Selliste eksponaatide demonstreerimine näitustel, millistes on näha leiutise olemus, võib paljudel juhtudel olla küllaldaseks põhjuseks, et leiutis kaotab oma uudsuse ja neid ei saa patenteerida välismaal, kuna välismaa patendiseadusandluste kohaselt leiutise avaldamine enne avalduse esitamist patendiametisse rikub leiutise uudsust (välja arvatud juhtumid, mis on ette nähtud käesolevate juhiste punktis 3).

2. Kõikides uutes konstruktsioonides, materjalides, tehnoloogilistes protsessides ja seadmete uutes näidistes kasutatud leiutise tasemel tehtud tehniliste lahenduste kohta tuleb enne näitustel või laatadel eksponeerimist sisse anda avaldused NSV Liidus kindlaksmääratud korras, pöörates erilist tähelepanu avalduse materjalide õigele vormistamisele. Kuna Nõukogude Liit ühines 1. juulist 1965. a. Pariisi konventsiooniga tööstusliku omandi kaitse kohta, annab see võimaluse vajaduse korral esitada avaldusi patentide saamiseks ühes või mitmes konventsiooni liikmesriigis 12 kuu jooksul vastava avalduse esitamise momendist NSV Liidus, säilitades seejuures leiutise esialgse prioriteedi.

Seejuures tuleb silmas pidada, et patendi saamine ühel maal ei kindlusta antud leiutise kaitset teistes maades ja võib endaga kaasa tuua Nõukogude leiutiste tasuta kasutamise nende maade firmade poolt. Toodud põhjustel tuleb maade valiku küsimus leiutise patenteerimiseks lahendada tähtaja jooksul, mis kindlustaks avalduse esitamise kõikides nendes maades patentide saamiseks 12 kuu jooksul, arvates vastava avalduse esitamisest NSV Liidus.

3. Arvestades patendivõimeliste eksponaatide kaitse tähtsust, on Pariisi konventsioonis tööstusliku omandi kaitse kohta ette nähtud eri punkt (art. 11), mille kohaselt konventsiooni liikmesriigid vastavalt nende sisemisele seadusandlusele võimaldavad ajutise patendikaitse neile leiutistele, mis eksponeeritakse ametlikel või ametlikult tunnustatud rahvusvahelistel näitustel.

See ajutine kaitse kindlustab eksponeeritava leiutise avaldajale prioriteedi analoogiliste leiutisavalduste ees, mis esitatakse pärast eksponaatide näitusele paigutamise kuupäeva. Kuid seejuures tuleb silmas pidada, et mitte kõigi konventsiooni liikmesriikide seadusandlusega ei ole ette nähtud leiutiste ajutine kaitse eksponaatide eksponeerimisel näitustel. Arvestades seda, on kõige kindlamaks eksponaatide patendikaitse vahendiks NSV Liidus eksponaatide demonstreerimisele eelnev avalduse esitamine, nagu selle kohta on viidatud käesolevate juhiste 2. punktis.

Peale selle ei kaasne rahvusvahelistel näitustel ajutise kaitse soodustusaegade (12 kuud) pikenemine, mis on ette nähtud konventsiooni art. 4.

Kuna Nõukogude Liit on Pariisi konventsiooni tööstusliku omandi kaitse kohta liige, võib üksikutel juhtudel leiutiste eksponeerimisel näitustel, mida organiseeritakse ühes Pariisi konventsiooni liikmesriigis, kasutada ajutist kaitset, kui antud rahvusvaheline näitus on ametlik või ametlikult tunnistatud rahvusvaheliseks näituseks.

Vajadus selleks võib kerkida siis, kui ei olnud õigeaegselt, kuni eksponaatide väljapanekuni, esitatud vastavaid avaldusi NSV Liidus, samuti juhtudel, kui on möödas 12-kuuline soodustusaeg, mis on ette nähtud konventsiooni art. 4 ja seejuures ei ole senini olnud leiutise avalikku publikatsiooni.

Kui näitus toimub maal, mis ei ole Pariisi konventsiooni tööstusliku omandi kaitse kohta liige, siis Nõukogude leiutiste kaitse sellel maal võib toimuda ainult õigeaegse avalduse esitamisega patendi saamiseks. Taolistel juhtudel on vajalik üheaegselt küsimuse lahendamisega patendivõimeliste eksponaatide suunamise kohta rahvusvahelistele näitustele ja laatadele tõsta üles küsimus leiutise patenteerimisest välismaal ning valmistada ette materjalid avalduse esitamiseks, kui seda pole tehtud varem, kuivõrd avalduse esitamise protsess ise nõuab palju aega.

Seejuures tuleb silmas pidada, et leiutiste ajutine kaitse näitustel võib olla üksikutel juhtudel võimaldatud ka maadele, kes ei ole Pariisi konventsioonist osavõtjad.

4. Välismaal patenteerimisele peab eelnema leiutisele avalduse esitamine NSV Liidus kindlaksmääratud korras.

Nõukogude leiutiste patenteerimine välismaal toimub NSV Liidu Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt 20. aprillil 1965. a. kinnitatud «Juhised Nõukogude leiutiste välismaal patenteerimise korrast» (ЗП-5-65) järgi.

Avalduses leiutise patenteerimise kohta välismaal tuleb näidata, et objekti, milles on antud leiutist kasutatud, kavatsetakse demonstreerida näitusel või laadal.

5. Eksponaatide näitamisel näitustel ja laatadel tuleb arvestada, et eksponaatides kasutatud leiutise tehnilise olemuse täielik avaldamine soodustab eksponaatide jäljendamist huvitatud firmade poolt.

6. Kõikidel juhtudel ei tohi nõukogude eksponaadid, mis kuuluvad demonstreerimisele igasugustel näitustel ja laatadel nii sise- kui välismaal, rikkuda NSV Liidus väljaantud patendivaldajate ainuõiguslikke huve.

Peale selle, kui eksponeeritavaid masinaid, aparaate, seadmeid, materjale ja tehnoloogilisi protsesse kavatsetakse müüa välisfirmadele, tuleb üheaegselt nendele patendikaitse kindlustamisega enne näitusele või laadale saatmist tingimata kontrollida nende masinate, aparaatide, seadmete jne. patendipuhtust konkreetsete maade suhtes, kuhu kavatsetakse neid müüa.

Kui toodete müügiks konkreetseid maid ei ole näidatud, kuid

on küllaltki kindlalt teatatud eksponaadi kavatsetavast laialdasest müügist mitmele maale, kontrollitakse patendipuhtust ainult Nõukogude väliskaubanduse organisatsioonide juhiste järgi maade suhtes, mis on antud tehnikaharus juhtivad.

Spetsiaalselt ekspordiks väljatöötatud ja valmistatud toodete eksponeerimisel tuleb nende patendipuhtust kontrollida antud tehnikaharus juhtivat kohta omavate maade suhtes.

Patendipuhtus määratakse kindlaks NSVL Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt 7. mail 1965. a. kinnitatud «Patendivõime ning patendipuhtuse kindlustamise juhised» (3П-1-64) järgi.

7. Tehtud töö tulemusena on ettevõtted ja organisatsioonid kohustatud esitama koos muu vajaliku dokumentatsiooniga näituste või laatade eest vastutavatele Nõukogude organisatsioonidele NSVL Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee prioriteeditõendi koopia avalduse esitamisest eksponaatides kasutatud leiutiste kohta, samuti vajalikult vormistatud patendiformulari. Patendiformulari vorm on toodud «Patendivõime ning patendipuhtuse kindlustamise juhistes» (3П-1-64).

8. NSV Liidu territooriumil või välismaal toimuvatel näitustel ja laatadel tuleb nende eksponaatide väljapanekul, kus on kasutatud Nõukogude leiutisi, eksponaadil, stendil, prospektis jne. tingimata näidata autoritunnistuste (patentide) või NSV Liidus esitatud avalduste, samuti välismaiste patentide või välismaistele patendiametitele esitatud patendiavalduste numbrid.

9. Nõukogude organisatsioonid, kes vastutavad näituste ja laatade läbiviimise eest NSV Liidu territooriumil ning välismaal, ei tohi võtta demonstreerimiseks eksponaate, mis ei vasta käesolevates juhistes ettenähtud nõuetele.

10. Toodud abinõusid NSV Liidu patendihuvide kaitseks eksponaatide näitamisel näitustel ja laatadel tuleb täita ka tööstuslike näidiste ja kaubamärkide suhtes. Kuid seejuures tuleb arvestada, et Pariisi konventsiooni art. 4 kindlaksmääratud prioriteet tööstuslikele näidistele ja kaubamärkidele ei ole 12 kuud, vaid ainult 6 kuud esimese õigesti vormistatud avalduse esitamise kuupäevast ühele konventsiooni liikmesriigile.

11. NSV Liidus organiseeritavatel rahvusvahelistel näitustel eksponeeritavates objektides kasutatud leiutiste prioriteet määratakse kindlaks eksponaadi näitusele paigutamise kuupäevast, kui avaldus NSV Liidus ei ole esitatud mitte hiljem kui kuue kuu möödumisel sellest kuupäevast.

12. Nõukogude organisatsioonid, kes vastutavad näituste ja laatade ettevalmistamise ja läbiviimise eest, esitavad kõik vajalikud materjalid NSVL Riikliku Leiutiste ja Avastuste Komitee nõudmisel, kes kontrollib NSV Liidu patendihuvide järgimist toodete eksponeerimisel näitustel ja laatadel.

KAUBAMÄRKIDE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitanud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee 23. juunil 1962. a.[1]

1. Kauba- ja teenusmärk kujutavad endast originaalselt valmistatud kunstilist kujutist (originaalsed nimed ja sõnad, erisugused tähtede ja numbrite kombinatsioonid, vinjetid, mitmesugused pakendiliigid, kunstilised kompositsioonid ja joonistused seotult tähtede, numbrite ja sõnadega või ilma nendeta jms.), mille eesmärgiks on eraldada ühe ettevõtte kaupu ja teenuseid teiste ettevõtete samalaadsetest kaupadest ja teenustest ning neid reklaamida.

Kaubamärkidena ei kasutata ega saa registreerida:

a) märke, mis kuuluvad üldisele kasutamisele teatud liiki kaupade tähistamiseks («vabad märgid»);

b) riigivappe, faksiimileid, pitsateid, templimärke, kontroll-, garantii- ja muid märke, rahvusvaheliste organisatsioonide märke, kui selleks pole vastavate organite nõusolekut, samuti märke, mis sisaldavad Punase Risti ja Punase Poolkuu kujutisi;

c) kujutisi, mis koosnevad ainult kaupade valmistamise aja, ettevõtte aadressi, hinna, koguse, mõõdu jms. kohta käivast tekstist. Juhul kui need andmed täiendavad märgi põhikujutist, tohib kaubamärgina registreerida vaid põhikujutise ilma selle juurde kuuluva tekstita. Niisuguse teksti võib paigutada kaubamärgiga kokku, märgi kujutisele enesele aga mitte;

d) kujutisi, mis sisaldavad valeandmeid või võivad ostja viia eksitusse kauba valmistaja või kauba tootmise koha (päritolu) suhtes;

e) kujutisi, mis on vastuolus ühiskondlike huvidega ja sotsialistliku moraali reeglitega;

f) kujutisi, mis on vastuolus rahvusvaheliste kokkulepetega, milledest võtab osa NSV Liit.

[1] Tekst on avaldatud muudatustega, mis on NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt tehtud 19. mail 1965. a., 13. märtsil 1967. a., 6. juunil 1967. a., 9. veebruaril 1968. a. ja 1. aprillil 1968. a.

2. Kõik kaubamärgid kuuluvad enne nende kasutuselevõtmist NSV Liidus tingimata riiklikule registreerimisele NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. mai 1962. a. määrusele nr. 442 «Kaubamärkidest»[1].

3. Kaubamärke ei kasutata ilma pakendita hangitavatel või müüdavatel vedelatel, gaasitaolistel ja puistainetel ega ka teistel kaupadel, mis riiklike standardite ja tehniliste tingimustega on vabastatud igasugusest tähistamisest.

4. Ettevõttel on NSV Liidus ainuõigus kasutada oma nimele registreeritud kauba- ja teenusmärki. Niisuguse märgi kasutamine ilma selle ettevõtte loata, kelle nimele ta on registreeritud, on keelatud.

5. Ettevõttel (organisatsioonil või selle tootmiskoondistel) on õigus omada kõigi väljalastavate kaupade või osutatavate teenuste jaoks ühte kauba- (teenus-) märki või siis kasutada eri liiki kaupadel või teenustel eri märke.

6. Ettevõttel on õigus oma nimele registreeritud kauba- ja teenusmärke paigutada ka joonistele, prospektidele, arvetele, blankettidele, lipikutele ning teistele kauba saate- või ettevõtte turustusoperatsioonidega seotud dokumentidele.

7. Kaubandusettevõttel (organisatsioonil) on õigus paigutada oma realiseeritavatele kaupadele, mis on valmistatud tema eritellimisel (tema näidiste, erikoostise või -valmistusviisi jne. järgi) tootjaettevõtte kaubamärgi asemele või selle kõrvale oma kaubamärk. Selline õigus on ka väliskaubanduse organisatsioonidel nende poolt realiseeritavate kaupade suhtes.

8. Kauba- ja teenusmärgid registreeritakse teatud klassi kaupadele (teenustele). Ühte ja sedasama kaubamärki võib registreerida eri klassi kaupadele (teenustele) ühe ettevõtte (organisatsiooni) nimele.

9. Kauba- ja teenusmärke registreerib NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee ettevõtete (nende tootmiskoondiste) ja organisatsioonide poolt otseselt või erivolitusega varustatud volinike kaudu esitatavate avalduste alusel. Volinike kaudu esitatavatele kaubamärkide registreerimise avaldustele peab olema juurde lisatud kehtiva korra kohaselt vormistatud volitus. Volitused, mis on koostatud välismaal, peavad olema legaliseeritud NSV Liidu konsulaatides, välja arvatud juhud, kus selline legaliseerimine ei ole nõutav rahvusvaheliste lepingute põhjal.

Avalduse juurde kuuluvad järgmised materjalid:

a) avaldus (kahes eksemplaris), kus näidatakse selle ettevõtte (organisatsiooni) täielik nimetus ja postiaadress, kelle

[1] СП СССР 1962 г., № 7, ст. 59.

nimele antud kaubamärk registreeritakse, samuti kaubamärgi registreerimise tähtaeg;

b) kaupade loetelu (kahes eksemplaris), mille jaoks antud kaubamärk registreeritakse, koos kaubaklassi ja märgi kaubal kasutamise viisi äranäitamisega;

c) kaubamärgi näidis kahekümnes eksemplaris ja kaubamärgi kirjeldus (kahes eksemplaris);

d) Riigipanga kviitung lõivu tasumise kohta (15 rbl. iga kaubaklassi eest).

Juhul kui kauba- või teenusmärk sisaldab andmeid kauba päritolu kohta, on avalduse esitaja kohustatud avaldusele juurde lisama ametliku dokumendi (ühes eksemplaris), mis kinnitaks kaubamärgi kujutises toodud andmete õigsust kauba päritolu kohta.

10. Kauba- (teenus-) märk, mis on esitatud registreerimiseks värvilises kujunduses, registreeritakse ja kaitstakse üksnes selles värvuses. Kauba- (teenus-) märk, mis on esitatud registreerimiseks ilma värvust näitamata, registreeritakse must-valges värvuses; seda märki võib kasutada igas värvuses, kui ta ei korda mõnda taolist märki kindlas värvilises kujunduses.

Kujutiselt ühtelangeva kauba- (teenus-) märgi registreerimine sellesama klassi teistele kaupadele muudes värvikombinatsioonides teiste valdajate nimele ei ole lubatud.

11. Kauba- (teenus-) märgi avalduse prioriteedi (esmasuse) daatumiks määratakse see päev, millal avaldus NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvasse Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabus. Avaldusi võidakse saata posti teel tähitud saadetistena. Vaidluse korral loetakse avalduse komiteesse andmise päevaks postitempliga fikseeritud avalduse postile andmise päev, välismaistele avalduse esitajatele aga see päev, millal NSV Liidus asuv patendivolinik saatis avalduse komiteesse.

Välisriigi kodanike ja välisriigi juriidiliste isikute suhtes määratakse kaubamärgi avalduse prioriteet vastavalt rahvusvahelisele kokkuleppele, millest NSV Liit võtab osa, esimese õigesti vormistatud, samast kokkuleppest osavõtvas riigis esitatud avalduse prioriteedi kuupäeva järgi, kui avaldus on üle antud NSV Liitu enne kuue kuu möödumist sellest kuupäevast.

Isik, kes soovib kasutada rahvusvahelise kokkuleppe põhjal kehtestatud prioriteeti, peab vahetult avalduse esitamisel andma selle kohta kaasavalduse, kus märgitakse ära prioriteedi kuupäevad ja maad, kus kaubamärk esmakordselt avaldati. Nõutavalt tõestatud välismaise avalduse ärakiri ja teised vajalikud materjalid prioriteedi kuupäeva kindlaksmääramiseks võib esitada täiendavalt, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast avalduse esitamist NSV Liidus.

NSV Liidus organiseeritavatel rahvusvahelistel näitustel eksponeeritava kaubamärgi avalduse prioriteet määratakse kindlaks

eksponaadi näitusele väljapaneku kuupäeva järgi, kui avaldus on esitatud mitte hiljem kui kuus kuud pärast seda kuupäeva.

12. Kõigi saabunud avalduste kohta teeb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee ekspertiisi, et selgitada, kas avalduse juurde kuuluvad materjalid ja registreerimiseks esitatud kauba- (teenus-) märgi kujutis vastavad käesoleva põhimääruse nõuetele.

13. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuval Leiutiste ja Avastuste Komiteel on õigus avalduse esitajalt nõuda täiendavate, kauba- (teenus-) märgi registreerimise küsimuse otsustamiseks vajalike materjalide esitamist.

Kui avalduse esitaja ei esita kolme kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee järelepärimise kättesaamise päevast arvates temalt nõutud täiendavaid materjale, siis tema avaldust läbi ei vaadata.

14. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee saadab avaldajale hiljemalt ühe kuu jooksul, avalduse saabumise või täiendavalt nõutud materjalide kättesaamise päevast kuuekuulise tähtaja möödumisest arvates, kauba- (teenus-) märgi registreerimise otsuse.

Kaubamärgi registreerimisest keeldumisel tuleb avaldajale saata motiveeritud otsus hiljemalt kolmekuulise tähtaja jooksul avalduse saabumise või nõutud täiendavate materjalide saamise päevast arvates. Kui selline keeldumine põhineb aga vastavalt rahvusvahelise kokkuleppega kindlaksmääratud prioriteeti kasutaval välisriigi kodaniku või juriidilise isiku avaldusel, siis kuuajalise tähtaja jooksul, arvates niisuguse avalduse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele saabumise päevast.

15. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee keeldub kauba- (teenus-) märgi registreerimisest, kui teatud kaubaklassi kohta esitatud märk langeb ühte:

a) NSV Liidus registreeritud kauba- (teenus-) märkidega sama klassi kaupadele;

b) varem NSV Liidus esitatud kauba- (teenus-) märkide registreerimise avaldustega, mille kohta otsust veel ei ole tehtud.

16. Juhul kui avalduse esitaja ei ole nõus kauba- (teenus-) märgi registreerimisest keeldumise motiveeringuga, võib ta kahe kuu jooksul, arvates otsuse kättesaamise päevast, anda NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele põhjendatud vastulause. Vastulausele peab olema juurde lisatud kviitung lõivu tasumise kohta (10 rbl. iga kaubaklassi eest).

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee vaatab vastulause läbi kahe kuu jooksul. Komitee esimehe või tema asetäitja poolt vastuvõetud otsus on lõplik.

17. Pärast otsuse tegemist kauba- (teenus-) märgi registreeri-

mise kohta kannab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee selle «NSV Liidu riiklikku kaubamärkide registrisse» ja annab avalduse esitajale tunnistuse märgi kasutamise ainuõiguse kohta.

Ärakirjad kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistusest võidakse välja anda vaid siis, kui kohalikus ajakirjanduses avaldatakse ametlik teade antud tunnistuse kaotamise kohta, muudel tunnistuse kaotsimineku juhtudel aga — selle kaotsiminekut tõendavate dokumentide esitamisel.

18. Avalduse esitaja võib NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvalt Leiutiste ja Avastuste Komiteelt paluda kaubamärgi eelekspertiisi tegemist, et välja selgitada, kas selle märgi registreerimine on võimalik. Eelekspertiis viiakse läbi pärast seda, kui on esitatud avaldus, kaubamärgi näidis, nende kaupade loetelu, millel tahetakse kaubamärki kasutada (kõik need dokumendid esitatakse ühes eksemplaris), samuti Riigipanga kviitung lõivu tasumise kohta (10 rbl. iga kaubaklassi eest).

Kui avalduse esitajale kaubamärgi eelekspertiisi positiivse arvamuse ärasaatmise hetkest arvates ei saabu NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele avalduse esitajalt kolme kuu jooksul avaldust antud kauba- (teenus-) märgi registreerimise kohta, võidakse märk (või viimasele sarnased märgid) registreerida teise avalduse esitaja nimele.

19. Kauba- (teenus-) märke registreeritakse avalduse esitaja poolt näidatud tähtajaks, kuid mitte pikemaks ajaks kui kümneks aastaks, arvates avalduse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvasse Leiutiste ja Avastuste Komiteesse saabumise päevast.

20. Kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse kehtivuse tähtaega võidakse pikendada iga kord mitte üle kümne aasta. Tunnistuse kehtivuse tähtaega pikendatakse selle valdaja avalduse põhjal, mille viimane peab esitama tunnistuse kehtivuse viimase aasta jooksul, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast selle tähtaja lõppemist.

Tunnistuse kehtivuse tähtaja pikendamise avaldusele tuleb juurde lisada:

a) kaubamärgi kasutamise ainuõiguse originaaltunnistus;

b) Riigipanga kviitung lõivu tasumise kohta (15 rbl. iga kaubaklassi eest);

c) kviitung trükis avaldamise tasu maksmise kohta.

21. Kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse kehtivuse aja jooksul võib selle avaldaja kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud korra kohaselt nõuda identse või sarnase kauba- või teenusmärgi ebaseadusliku kasutamise lõpetamist sama klassi kaupadel või teenustel ning temale tekitatud kahjude heastamist.

22. Kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse võib üle anda ühelt ettevõttelt (organisatsioonilt) teisele ettevõttele (orga-

nisatsioonile) nende ettevõtete reorganiseerimise või kauba- (teenus-) märgi loovutamise puhul.

Niisugustel juhtudel tühistatakse kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistus ja selle asemel antakse välja uus tunnistus teise valdaja nimele, kes peab komiteele kolmekuulise tähtaja jooksul esitama järgmised dokumendid:

a) akti või mõne muu dokumendi notariaalselt tõestatud ärakirja õiguste üleandmise kohta;

b) kaubamärgi kasutamise ainuõiguse originaaltunnistuse;

c) Riigipanga kviitungi lõivu (10 rbl. iga kaubaklassi eest) tasumise kohta;

d) kviitungi trükis avaldamise tasu maksmise kohta.

23. Ettevõtetel (organisatsioonidel), kelle nimele kauba- (teenus-) märk on registreeritud, on õigus teistele ettevõtetele (organisatsioonidele) välja anda litsentsi oma kaubamärgi täielikuks või osaliseks kasutamiseks. Litsentsi võidakse anda vaid tingimusel, kui litsentsilepingus näidatakse, et õigusjärglase kaupade kvaliteet ei ole halvem kaubamärgi valdaja nende kaupade kvaliteedist, mille jaoks märk registreeriti, ja et valdaja, andnud üle märgi, kontrollib selle tingimuse täitmist.

Kauba- (teenus-) märgi kasutamise õiguse üleandmise või litsentsi väljaandmise leping peab olema registreeritud Leiutiste ja Avastuste Komitees. Ilma niisuguse registreerimiseta loetakse leping kehtetuks. Litsentsi väljaandmise eest kaubamärgi kasutamise õiguse kohta võetakse lõivu 10 rbl. iga kaubaklassi eest.

24. Muudatuste tegemine kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse valdaja nimetuses, tunnistusega kaitstavate kaupade loetelus ja registreeritud kaubamärgis (kui muudatused hõlmavad märgi üksikuid elemente ja ei muuda selle olemust), kuulub kohustuslikule registreerimisele NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees.

Nimetatud muudatused kantakse kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistusele, milleks tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitada:

a) avaldus muudatuse liigi kohta;

b) kaubamärgi kasutamise ainuõiguse originaaltunnistus;

c) Riigipanga kviitung avalduselt võetava lõivu (10 rbl. iga kaubaklassi eest) tasumise kohta;

d) kviitung trükis avaldamise tasu (3 rbl.) maksmise kohta;

e) 20 fotokoopiat kaubamärgist (juhul kui kaubamärgis tehakse muudatusi).

Avaldus tunnistuses muudatuste tegemise kohta vaadatakse läbi kolmekuulise tähtaja jooksul, arvates avalduse komiteesse saabumise hetkest.

Kaupade loetelu või osutatavate teenuste laienemisel kaubamärgi kasutamise ainuõiguse tunnistuses näitamata kauba- (teenus-) klassidele tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asu-

vale Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitada uus avaldus kaubamärgi registreerimiseks täiendavate klasside järgi.

Kaubamärgi registreerimine täiendavate klasside järgi võrdsustatakse esialgse registreerimisega ja seda tehakse vastavalt käesolevale põhimäärusele.

25. Kaubamärgi kasutamise ainuõigus katkeb

a) seoses märgi kehtivustähtaja lõppemisega;

b) tunnistuse valdaja avalduse alusel märgi kasutamise õigusest loobumise kohta;

c) seoses ettevõtte likvideerimisega.

26. Iga kauba- (teenus-) märgi registreerimise, kehtivustähtaja pikendamise, kaubamärgi kasutamise õiguse üleandmise litsentsi väljaandmise ja punktis 24 loetletud muudatuste tegemise ja tunnistuste tühistamise kohta tehakse «NSV Liidu riiklikus kaubamärkide registris» märge ning avaldatakse teade selle kohta komitee poolt väljaantavas bülletäänis.

Niisuguste teadete, välja arvatud teatud tunnistuste tühistamise kohta käivate teadete, trükis avaldamise eest tasub avalduse esitaja 3 rubla.

27. Välismaised juriidilised isikud ja kodanikud kasutavad käesolevas põhimääruses ettenähtud õigusi vastastikkuse alusel võrdselt NSV Liidu ettevõtete ja organisatsioonidega.

Välismaa kodanikud, kes alaliselt elavad välismaal, tasuvad lõivu vastava summa välisvaluutas ülekandmise teel.

28. Kaubamärkide registreerimise eest makstud lõiv tagastamisele ei kuulu.

29. Tunnistust kaubamärgi (teenusmärgi) kasutamise ainuõiguse kohta võib kogu selle kehtivuse aja kestel vaidlustada ja annulleerida, kui tehakse kindlaks, et see oli välja antud käesoleva põhimääruse rikkumisega.

30. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt organisatsioonide ja isikute palvel osutatavate kõigi teenuste eest, mis on seotud kaubamärkide registreerimisega (välja arvatud teenused, mille eest võetakse riigilõivu), tasub avaldaja komitee poolt kinnitatavate tariifide järgi.

KAUBAMÄRGI REGISTREERIMISAVALDUSE KOOSTAMISE JUHEND

Kinnitanud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee 24. jaanuaril 1967. a., kehtestatud 15. augustist 1967. a.

I. Kauba- (teenus-) märgi registreerimise tähtsus

1. Kaubamärk registreeritakse konkreetse ettevõtte, organisatsiooni, tootmiskoondise, firma poolt väljalastava või realiseeritava toodangu teatud liigi tähistamiseks, et tarbijal oleks kauba valikul parem orienteeruda.

Teenusmärk, mille registreerimine võrdsustatakse kaubamärgi registreerimisega, on samuti mõeldud konkreetse ettevõtte või organisatsiooni (teeninduskombinaat, transpordiagentuur, hotell, laenutus- ja remondiorganisatsioon jne.) teatud teenuseliigi tähistamiseks.

2. Kindla valdaja nimele registreeritud kauba- või teenusmärgi kasutamine tema poolt valmistataval ja realiseeritaval toodangul või osutatud teenuste puhul võtab teistelt ettevõtetelt, organisatsioonidelt, tootmiskoondistelt ja firmadelt võimaluse analoogilise toodangu valmistamiseks ja realiseerimiseks või analoogiliste teenuste osutamiseks samade kauba- või teenusmärkide all. Seetõttu aitab kauba- või teenusmärgi registreerimine kaasa selle valdaja vastutuse tõstmisele tema poolt toodetava ja realiseeritava toodangu ning osutatavate teenuste kvaliteedi eest.

3. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1962. a. 15. mai määrusele nr. 442 «Kaubamärkidest»[1] ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt 23. juunil 1962. a. kinnitatud «Kaubamärkide põhimäärusele» on riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid kohustatud varustama oma väljalastavad tooted või

[1] Vt. viide lk. 250.

nende pakendid eelnevalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees registreeritud kaubamärkidega. Riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid võivad registreerida teenusmärke.

4. Kauba- (teenus-) märgi registreerimiseks tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvasse Leiutiste ja Avastuste Komiteesse esitada käesoleva juhendi nõuetele vastavalt vormistatud avaldus.

5. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee poolt antakse avaldajale, kelle nimele on registreeritud kauba- (teenus-) märk, välja kauba- (teenus-) märgi NSV Liidu territooriumil kasutamise ainuõiguse tunnistus.

See tähendab, et kauba- (teenus-) märgi valdaja omandab õiguse kasutada seda kõigil tema poolt väljalastavatel ja realiseeritavatel kaupadel või tunnistuses märgitud kõikide teenusliikide osutamisel, samuti üle anda kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõigus või anda selle täielikuks või osaliseks kasutamiseks välja litsents.

6. Kauba- (teenus-) märgi valdajal on õigus, vastavalt NSV Liidus kehtiva seadusandlusega kindlaksmääratud korrale, nõuda tema märgi registreerimisest tulenevate õiguste rikkumise lõpetamist ja temale tekitatud kahjude hüvitamist.

7. Kaubamärke registreeritakse välismaal Nõukogude toodangu õiguslikuks kaitseks ja reklaamiks ning see on üks tähtsamaid Nõukogude Liidu kaubanduslike huvide kaitse vahendeid välisturul.

Ekspordiks määratud toodangul kasutatud kaubamärk peab olema registreeritud riigis, kuhu toodang eksporditakse.

II. Kauba- (teenus-) märkide liigid ja iseloomustus

8. Kauba- ja teenusmärk kujutavad endast originaalselt vormistatud kunstilisi kujutisi ning sõltuvalt teostuse iseloomust jagunevad neljaks liigiks:

a) sõnalised;
b) kunstilised;
c) kombineeritud;
d) ruumilised;
(lisa 1) [1]

9. *Sõnalised kaubamärgid* kujutavad endast originaalseid sõnu, nimetusi ja tähtede ühendeid. Sõnaliste kaubamärkide registreerimisel kaitstakse mitte üksnes sõna ennast, vaid ka selle sõna šriftlahendust.

Idamaiste keelte šriftis kirjutatud sõnu vaadeldakse enamikul juhtudel kui kunstilisi kaubamärke.

10. *Kunstilised kaubamärgid* kujutavad endast jooniseid

[1] Toodud on ainult lisa 2 ja 5.

kõige mitmekesisematel teemadel, mitmesuguseid geomeetrilisi kujundeid, ornamente, sümboleid, loomade ja lindude ning mitmesuguste esemete stiliseeritud kujutisi.

11. *Kombineeritud kaubamärgid* kujutavad endast mitmesuguseid ühendeid tähelistest, kunstilistest ja sõnalistest elementidest. Kombineeritud kaubamärkide kompositsioon võib endast kujutada järgmisi ühendeid:

a) joonis ja sõna;
b) joonis ja tähed;
c) joonis ja number;
d) sõnad ja tähed, tähed ja numbrid, sõnad ja numbrid;
e) joonised, sõnad, tähed, numbrid.

12. Ruumilised kaubamärgid kujutavad endast kolmemõõtmelisi kujundeid. Tavaliselt registreeritakse ruumiliste kaubamärkidena originaalsed pakendiliigid (näiteks sigareti- ja lõhnaõlikarbid), pudelid, flakoonid jms. Ruumilised kaubamärgid registreeritakse pakenditena nende kaupade jaoks, millel pakendid on ette nähtud.

13. *Kaubamärkidena registreeritakse samuti etiketid,* mida kaitstakse kui kunstilisi või kombineeritud kaubamärke. Etikettide kompositsioon sisaldab tavaliselt graafilisi ja sõnalisi elemente värvilises kujunduses. Kaubamärgina kaitstakse kas etiketi peaelementi või etiketti tervikuna. Tavaliselt registreeritakse veinide, alkoholivabade jookide, sigarettide jms. etiketid.

14. Kõiki loetletud kauba- (teenus-) märkide liike võidakse registreerimiseks esitada nii must-valges kui ka muus värvilises kujunduses. Seejuures on vajalik arvestada seda, et mingis värvilises kujunduses registreerimiseks esitatud kauba- (teenus-) märk registreeritakse must-valgena ja valdaja võib seda kasutada igas värvitoonis, kui see värv ei lange ühte mingis värvilises kujunduses registreeritud sarnase märgi värvilise kombinatsiooniga.

III. Kauba- (teenus-) märkidele esitatavad nõuded ja soovitused nende väljatöötamisel

15. Kauba- (teenus-) märkide väljatöötamisel on esmalt vaja teada, milliseid kujutisi ei kasutata ega registreerita nende märkidena. Nendeks on:

a) märgid, mis kuuluvad üldisele kasutamisele teatud liiki kaupade tähistamiseks («vabad märgid»);

b) riigivapid, faksiimilid, pitsatid, templimärgid, kontroll-, garantii- ja muud märgid, kui selleks pole vastavate organisatsioonide nõusolekut, samuti märgid, mis sisaldavad Punase Risti ja Punase Poolkuu kujutisi;

c) kujutised, mis koosnevad ainult kaupade valmistamise aja,

ettevõtte aadressi, hinna, koguse, mõõdu jms. kohta käivast tekstist. Juhul kui need andmed täiendavad märgi põhikujutist, tohib kaubamärgina registreerida vaid põhikujutise ilma selle juurde kuuluva tekstita. Niisuguse teksti võib paigutada kaubamärgiga kokku, märgi kujutisele enesele aga mitte;

d) kujutised, mis sisaldavad vale andmeid või võivad ostjat viia eksitusse kauba valmistaja või kauba tootmise koha (päritolu) suhtes;

e) kujutised, mis on vastuolus ühiskondlike huvidega ja sotsialistliku moraali reeglitega;

f) kujutised, mis on vastuolus rahvusvaheliste kokkulepetega, millistest võtab osa NSV Liit.

16. Selleks et kauba- või teenusmärk assotsieeruks inimeste teadvuses ettekujutusega konkreetsest ettevõttest ja selle toodangust või teenustest, peab märk olema väljendusrikas, lihtne, kergesti meeldejääv, tal peab olema selgelt väljendatud individuaalne iseloom ja ta ei tohi sarnaneda ühesugust toodangut väljalaskvate või analoogilisi teenuseid osutavate teiste ettevõtete kaubamärkidega.

17. Kauba- ja teenusmärgid võivad olla kompositsiooniliselt seotud ettevõtte või organisatsiooniga, samuti nende poolt väljalastava ja realiseeritava toodangu või osutatavate teenustega, kuid võivad olla ka abstraktsed, kaupade või teenuste, samuti nende tootmise või realiseerimise eripära kajastamata.

18. Kauba- (teenus-) märkide väljatöötamisel on vajalik arvestada sõnaliste märkide eelist. Lühikest, kõlavat ja väljendusrikast sõnalist märki on kerge hääldada ning meelde jätta visuaalselt ja kuulmise järgi. Peale selle on sõnalist märki, mis koosneb ühest originaalsest sõnast või sõnade kombinatsioonist, luua tunduvalt kergem kui vormilt originaalset ja lihtsat graafilist märki, vältides seejuures juba registreeritud märkide kordamist.

19. Kunstiliste ja kombineeritud kauba- (teenus-) märkide loomisel soovitatakse saavutada seda, et märgid ei oleks üle koormatud suure hulga pisidetailidega, et nad oleksid stabiilsed, s. t., et mitte mingid muudatused (ettevõtte asukoha ja ettevõtte enda nimetuse, kaupade nomenklatuuri või sortimendi muutmine jne.) ei tooks kaasa sisulisi muudatusi kaubamärgi kujunduses. Seoses sellega on eriti otstarbekohane kasutada selliste märkide puhul väljalastavate või realiseeritavate toodete konkreetseid kujutisi. Tuleks samuti püüda selle poole, et kombineeritud märgi iga element oleks välja töötatud viisil, mis võimaldaks seda registreerida iseseisva märgina.

20. Kaubamärkide väljatöötamisel tuleb arvestada igal konkreetsel juhul selle kaubal kasutamise tingimusi. Kaubamärkide paigutamine toodetele või pakendile toimub mitmel viisil: tembeldamise, graveerimise, värviga pealekandmise, söövitamise, väljaõmbluse (siidile trükkimise), kalkeerimise jne. teel. Seoses sel-

lega tuleb arvestada, et mitte iga kaubamärki ei sobi kanda konkreetsele tootele. Samuti tuleb arvestada mitte üksnes toodete liike, mille jaoks kaubamärgid on ette nähtud, vaid ka nende mõõtmeid. Kaubamärgid, mis on ette nähtud pisidetailide või -esemete jaoks, peavad olema oluliselt vähendatavad: oma kompositsioonis suurt hulka pisidetaile sisaldavad märgid muutuvad väikestel esemetel ja detailidel mittearusaadavateks.

Kaubamärkide kandmisel etikettidele, lipikutele ja pakendile tuleb arvestada trüki kvaliteeti, kuna trükkimise ajal originaalid sageli moonduvad.

IV. Kauba- (teenus-) märgi avaldusele esitatavad nõuded

21. Avaldus kauba- (teenus-) märgi kohta peab tingimata koosnema järgmistest materjalidest:

a) avaldus[1] (lisa 2);

b) kauba- (teenus-) märgi näidis kahekümnes eksemplaris;

c) kauba- (teenus-) märgi kirjeldus[1] (lisa 3);

d) kviitungid ettenähtud lõivude tasumise kohta.

22. *Avaldus* peab sisaldama järgmisi andmeid:

a) ettevõtte, kelle nimele registreeritakse kauba- (teenus-) märk, nimetus ja postiaadress;

b) tähtaeg, mille peale kauba- (teenus-) märk soovitakse registreerida (tähtaeg võib olla erinev, kuid ei või ületada 10 aastat);

c) kaupade (teenuste) loetelu, mille jaoks kauba- või teenusmärk registreeritakse (kui kaupade nomenklatuur või sortiment koosneb suurest hulgast nimetustest, näidatakse avalduses ära kaupade laiendatud loetelu; avalduse koostamisel on vaja arvestada ka uute kaupade väljalaskmise perspektiivi);

d) kaupade (teenuste) klassid, kuhu kuulub ettevõtte toodang vastavalt «Kaupade ja teenuste rahvusvahelisele klassifikaatorile» (lisa 5);

e) kauba- (teenus-) märgi kaubal kasutamise viis (vahetult kaubal endal, pakendil, lipikutel, etikettidel, blankettidel, joonistel jne.);

g) värv (värvikombinatsioon), milles kauba- (teenus-) märk avaldatakse.

23. Kauba- (teenus-) märgi näidised peavad kindlasti olema täpsed ja tehtud heale paberile; soovitav on esitada kauba- (teenus-) märgi fotokoopiad. Näidiste või fotokoopiate formaat on 5×5 cm.

24. Kauba- (teenus-) märgi kirjeldus peab olema täielik ja selge ning tingimata väljendama seda ideed, mis on kauba- (tee-

[1] Ettevõtte juhataja poolt alla kirjutatud ja ettevõtte pitseriga kinnitatud avaldus ja kirjeldus esitatakse paksul valgel paberil mõõtmetega 21×29,7 cm.

nus-) märgi sisuliseks aluseks; kui kauba- (teenus-) märk on kunstiline, kombineeritud või ruumiline, on avaldaja kohustatud sõnadega kirjeldama kauba- (teenus-) märgi kujutist; kui kauba- (teenus-) märk avaldatakse mingis kindlas värvilises kujunduses, tuleb kirjeldada selle värvi või värvikombinatsiooni.

25. *Kviitungid.* Koos avaldusega esitatakse kviitung avalduselt võetava lõivu (15 rbl. iga kauba- või teenuseklassi eest) tasumise kohta liidu eelarve tuludesse, osa XII § 25 kauba- (teenus-) märgi kohta avalduse esitamise eest; kviitung kolme rubla tasumise kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee Patendiinformatsiooni Teadusliku Uurimise Keskinstituudi arveldusarvele nr. 114017 Moskvas, Riigipanga Baumani osakonnas, esitatakse avaldaja poolt pärast märgi registreerimise otsuse saamist registreeritud kauba- (teenus-) märgi trükis avaldamise eest bülletäänis «Изобретения, промышленные образцы, товарные знаки».

Täiendavad nõuded

26. Voliniku kaudu esitatud kauba- (teenus-) märgi avalduse juurde peab olema lisatud kehtiva korra kohaselt vormistatud volikiri.

27. Välismaised avaldajad, kes soovivad kasutada Pariisi konventsiooniga kehtestatud prioriteeti, peavad vahetult taotluse andmisel esitama sellekohase avalduse, näidates ära kuupäeva ja riigi, kus kauba- (teenus-) märk esmakordselt avaldati. Nõutavalt kinnitatud välismaise avalduse ärakiri ja teised prioriteedi kuupäeva kindlaksmääramiseks vajalikud materjalid võib esitada täiendavalt, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast avalduse esitamist NSV Liidus.

28. Sel juhul, kui kaubamärk sisaldab andmeid kauba päritolu kohta, on avaldaja kohustatud avaldusele lisama kaubamärgi kujutises sisalduvate kauba päritolu kohta käivate andmete õigsust kinnitava ametliku dokumendi.

V. Kehtivuse tähtaja pikendamine ja muudatuste tegemine kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuses

29. Kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse kehtivuse tähtaega võidakse pikendada iga kord mitte üle kümne aasta. Tunnistuse kehtivuse tähtaega pikendatakse selle valdaja poolt tunnistuse kehtivuse viimase aasta jooksul esitatud avalduse põhjal, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast selle tähtaja lõppemist.

Tunnistuse kehtivuse tähtaja pikendamiseks tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitada:

a) avaldus tunnistuse kehtivuse tähtaja pikendamiseks;

b) kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse originaaltunnistus;

c) Riigipanga kviitung avalduselt võetava lõivu (15 rbl. iga kauba- või teenuseklassi eest) tasumise kohta liidu eelarve tuludesse, osa XII § 25;

d) kviitung trükis avaldamise tasu (3 rbl.) maksmise kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee Patendiinformatsiooni Teadusliku Uurimise Keskinstituudi arveldusarvele nr. 114017 Moskvas, Riigipanga Baumani osakonnas.

30. Muudatuste tegemine kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuse valdaja nimetuses, tunnistusega kaitstavate kaupade loetelus ja registreeritud kaubamärgis, kui muudatused hõlmavad märgi üksikuid elemente ja ei muuda selle olemust (lisa 4), kuulub kohustuslikule registreerimisele NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvas Leiutiste ja Avastuste Komitees.

Nimetatud muudatused kantakse kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistusse. Selleks tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitada:

a) avaldus muudatuse liigi kohta;

b) kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse originaaltunnistus;

c) Riigipanga kviitung avalduselt võetava lõivu (15 rbl. iga kauba- või teenuseklassi eest) tasumise kohta liidu eelarve tuludesse, osa XII § 25;

d) kviitung trükis avaldamise tasu (3 rbl.) maksmise kohta NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee Patendiinformatsiooni Teadusliku Uurimise Keskinstituudi arveldusarvele nr. 114017 Moskvas, Riigipanga Baumani osakonnas.

e) 20 eksemplari kauba- (teenus-) märgi näidisest juhul, kui muudatusi tehakse kauba- (teenus-) märgis.

Avaldus tunnistuses muudatuse tegemise kohta vaadatakse läbi kolme kuu jooksul avalduse komiteesse saabumise hetkest arvates.

31. Väljalastavate kaupade loetelu või osutatavate teenuste laienemisel kauba- (teenus-) märgi kasutamise ainuõiguse tunnistuses, näitamata kauba (teenuste) klassi, tuleb NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele esitada uus avaldus kauba- (teenus-) märgi registreerimiseks täiendavate klasside järgi vastavalt juhendi IV osale.

Kauba- (teenus-) märgi registreerimine täiendavate klasside järgi võrdsustatakse esialgse registreerimisega ja teostatakse vastavalt «Kaubamärkide põhimäärusele».

Kaubamärgi avalduse näidis
(Ettevõtte blanketil)

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele, Moskva, Tsentr., M. Tšerkasski põik 2/6

a v a l d u s

Kambarka Masinatehas, asukoht Kambarka linn, Udmurdi ANSV, palub registreerida juurdelisatud kaubamärgi tähtajaga kümneks aastaks.

Kaubamärk registreeritakse tehases valmistatavatele järgmistele toodetele:

1. Vedurid
2. Raudteeplatvormid
3. Lumekoristusmasinad
4. Teedeehitusmasinad
5. Ehitus-remondirongid
6. Tagavaraosad

Tehase tooted kuuluvad vastavalt «Kaupade ja teenuste rahvusvahelisele klassifikaatorile» 12. klassi.

Kaubamärk valmistatakse kergesulameist ja kinnitatakse loetletud toodetele neetimise või epoksüliimidega liimimise teel.

Tagavaraosade jaoks värvitakse kaubamärk pakendile.

Pitseri koht

Tehase direktor

Teenusmärgi avalduse näidis
(Ettevõtte blanketil)

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele, Moskva, Tsentr., M. Tšerkasski põik 2/6

a v a l d u s

Zabritšanõ Autoremonditehas palub registreerida teenusmärgi.

Zabritšanõ Autoremonditehase aadress: Moldaavia NSV, Jedinitski rajoon, Zabritšanõ.

Teenusmärgi palume registreerida kümneks aastaks.

Tehas teeb kapitaalremonti GAZ-tüüpi veoautodele.

Teenusmärgi kasutamise viis toodetel — trafareti või stantsimise teel.

Tehase direktor

Pitseri koht

Lisa 5

NSV Liidus kasutusel olev kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni klasside tabel

I. Kaubad

1. Keemiatooted tööstuse, teaduse, fotograafia, põllumajanduse, aianduse ja metsanduse jaoks; kunst- ja sünteetilised vaigud, töötlemata plastmassid (pulbri, vedeliku või massina), väetised (kunst- ja orgaanilised); tuldkustutavad ained; karastamisvahendid ja keemilised koostised keevituseks; toiduainete konserveerimiseks määratud keemilised ained; tööstusliku otstarbega park- ja liimained.

2. Värvid, lakid; roostetuse ja puidurikete eest kaitsvad vahendid; värvained ja värvainete kinnistid; looduslikud vaigud; metallplaadid ja metallipulbrid kunstnikele ja dekoraatoritele.

3. Pesuvalgendus- ja muud pesemisvahendid, rasvaplekkide eemaldamise ja puhastus-, poleerimis- ning lihvimisvahendid; seebid, parfümeeriatooted, eeterlikud õlid, kosmeetikavahendid, juukseveed, hambapulber ja -pasta.

4. Tööstuslikud rasvad ja õlid (välja arvatud toidurasvad ja -õlid, samuti eeterlikud õlid); määrdeained; tolmu siduvad koostised, põlevad segud (kaasa arvatud mootoribensiin) ja valgustusmaterjalid, küünlad, laternad ja süütenöörid.

5. Arstimid; veterinaaria- ja hügieenitarbed; dieettooted lastele ja haigetele; plaastrid ja sidumismaterjalid; hammaste plombeerimise ja hambajäljendite tegemise materjalid; desinfitseerimisvahendid; umbrohu ja kahjulike loomade hävitamise preparaadid.

6. Harilikud töötlemata ja pooltöödeldud metallid ning nende sulamid; ankrud, alasid, (kiriku-) kellad; valtsitud ja valatud ehitusmaterjalid; rööpad ja muud metallmaterjalid raudtee jaoks; ketid (välja arvatud masinate veoketid); kaablid ja metalltraat; lukksepatooted, metalltorud; seifid ja laekad, metallkuulid,

hobuserauad, naelad ja kruvid ning muud tooted odavatest metallidest, mis ei kuulu teistesse kaubaklassidesse; maagid.

7. Masinad ja tööpingid, jõumasinad (välja arvatud jõumasinad maapealsete liiklusvahendite jaoks), põllutööriistad, inkubaatorid.

8. Käsi-tööriistad ja -vahendid, noad-kahvlid, lusikad; külmrelvad.

9. Teaduslikud, merenduse, geodeetilised, elektrilised (kaasa arvatud raadiovastuvõtjad), fotograafilised, kinematograafilised, optilised aparaadid ja instrumendid; samuti kaalumis-, mõõte-, signalisatsiooni-, kontrollimis-, pääste- ja õppeotstarbelised aparaadid ning seadmed; peenraha või žetoonidega tööle rakendatavad automaadid, grammofonid, kassaaparaadid, arvutusmasinad, tulekustutid.

10. Kirurgilised, meditsiinilised, hambaravi- ja veterinaaria-instrumendid ja aparaadid (kaasa arvatud proteesid, kunstsilmad ja -hambad).

11. Valgustusseadmed, soojendus-, aurutootmis-, keetmis-, külmutus-, kuivatus-, ventilatsiooni-, veejaotus- ja sanitaartehnilised seadmed.

12. Liiklusvahendid liikumiseks veel, maal ja õhus.

13. Tulirelvad, laskemoon ja mürsud, lõhkeained, ilutulestik.

14. Väärismetallid, nende sulamid ja esemed nendest või pealevaltsitud väärismetallist (välja arvatud noad-kahvlid ja lusikad); juveelitooted; vääriskivid, kellad ja muud kronomeetrilised aparaadid.

15. Muusikariistad (välja arvatud grammofonid ja raadiovastuvõtjad).

16. Paber ja paberitooted, kartong ja kartongitooted; trükised, ajalehed ja perioodilised väljaanded, raamatud, köitevahendid; fotod, kirjutusmaterjalid ja nende liimimisvahendid; materjalid kunstnikele, pintslid; kirjutusmasinad ja kontoritarbed (välja arvatud mööbel); õppevahendid (välja arvatud aparaadid); mängukaardid, trükitähed; klišeed.

17. Gutapertš, kustutuskummi, balaata ja selle aseained, nendest materjalidest valmistatud, teistesse kaubaklassidesse mittekuuluvad esemed; plastmasslehekesed, -plaadid ja -pulgad (poolfabrikaadid); toppimis- ja isoleermaterjal, asbest, vilgukivi ja tooted neist; painduv mittemetalne voolik.

18. Nahk ja kunstnahk, nendest valmistatavad teistesse kaubaklassidesse mittekuuluvad tooted; karusnahad, kohvrid, vihma- ja päikesevarjud, jalutuskepid, (ratsa-) piitsad, hobuseriistad; sadulsepatooted.

19. Ehitusmaterjalid, looduslikud ja kunstlikud kivimid, tsement, lubi, lubjalahus, kips, kruus, keraamilised ja tsementtorud; tee-ehitusmaterjalid; asfalt, tõrv ja bituumen; ümberpaigutatavad majad; kivist mälestussambad, korstnad.

20. Mööbel, peeglid, raamikesed, teistesse kaubaklassidesse mittekuuluvad tooted puidust, korgist, kõrkjaist, pilliroost, pajukoorest, sarvest, luust, elevandi- ja vaalaluust, soomustest, ambrast, pärlmutrist, merevaigust, tselluloidist ja nende aseainetest või plastmassist.

21. Väiksemad majapidamisriistad ja portatiivsed majapidamis- ja köögianumad (mis ei ole valmistatud väärismetallidest või pealevaltsitud väärismetallist), kammid ja pesukäsnad, harjad (välja arvatud pintslid); harjamaterjalid; koristusvahendid ja -materjalid, raualaastud, teistesse kaubaklassidesse mittekuuluv klaas, portselan ja fajanss.

22. Nöörid, köied, võrgud; telgid, present; loor; kotid, polsterdusmaterjal (hobusejõhv, takud, suled, mererohi jne.); tekstiili kiudtooraine.

23. Niidid.

24. Kangad, tekid ja laudlinad, teistesse kaubaklassidesse mittekuuluvad tekstiiltooted.

25. Riietusesemed, kaasa arvatud saapad, kingad ja toatuhvlid.

26. Pitsid ja väljaõmmeldud esemed, lindid ja paelad, nööbid, rõhknööbid, haagid ja öösid, nööpnõelad ja õmblusnõelad; kunstlilled.

27. Vaibad, magamiskotid, punutised, linoleum ja muud põrandakattematerjalid; tapeet (välja arvatud tekstiilist).

28. Mängud, mänguasjad, võimlemis- ja spordiriistad (välja arvatud -riietus); nääriehted.

29. Liha, kala, kodu- ja metslinnud, lihaekstrakt; konserveeritud, kuivatatud ja keedetud puu- ja aedvili; želee, keedis; munad, piim ja piimasaadused; päevalilleõli ja toidurasvad; konservid, piklid.

30. Kohv, tee, kakao, suhkur, riis, hirsitangud, saago, kohviaseained; jahu ning jahutooted, leib, kuivikud, koogid, kondiitritooted; jäätis; mesi, suhkrusiirup; pärm, käärimispulber; sool, sinep, pipar, äädikas, kastmed, vürtsid; suhkruglasuur.

31. Teistesse kaubaklassidesse mittekuuluvad põllumajandus-, aiandus- ja metsandussaadused, seemned; kariloomad; värsked puu- ja aedviljad, seemned, elustaimed ja -lilled; loomasöödad; linnased.

32. Õlu, mineraal- ja gaseeritud vesi ning muud alkoholivabad joogid, siirupid ja muud ained jookide valmistamiseks.

33. Veinid, alkohoolsed joogid, liköörid.

34. Töödeldud ja töötlemata tubakas, suitsetamisvahendid, tikud, portsigarid.

II. Teenused

35. Reklaam ja asjaajamine
36. Kindlustus ja rahandus
37. Ehitus ja remont
38. Side
39. Transport ja laod
40. Materjalide töötlemine
41. Haridus ja meelelahutus
42. Muud

PATENDI- JA LITSENTSIALASE TÖÖ PARENDAMISE ABINÕUDE KOHTA VABARIIGIS

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 10. juuli määrus nr. 287
(ENSV ÜVT 1967, nr. 31, art. 255)

Patendi- ja litsentsialase töö parendamiseks vabariigis ning vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. mai 1967. a. määrusele nr. 449 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel:

1) koos Eesti NSV Tehnilise Informatsiooni Keskbürooga võtta tarvitusele abinõud patendi- ja litsentsialase töö põhjalikuks parendamiseks, tagades uute masinate, aparaatide, seadmete ja materjalide loomise maailma teaduse ning tehnika kaasaegsete saavutuste alusel, progressiivsete ja suure ökonoomsusega leiutuste kasutamisega, samuti alluvate ettevõtete ja organisatsioonide plaanides ette näha nimetatud toodete tootmisse juurutamine, pidades eriti silmas nõukogude kaupade ekspordi laiendamise vajadust;

2) masinate, aparaatide, seadmete ja tehnoloogiliste protsesside väljatöötamise ülesannete kindlaksmääramisel teaduslikele uurimisinstituutidele, projekteerimis- ja konstrueerimisorganisatsioonidele ning ettevõtetele läbi vaadata kohustuslikus korras küsimus välismaal loodud analoogiliste toodete ja protsesside litsentside soetamise tehnilis-majanduslikust otstarbekusest oma väljatöötuste asemel ning, kui see osutub otstarbekaks, esitada kehtivas korras ettepanekud litsentside ostmiseks;

3) vajalikel juhtudel ette näha ettevõtete ja üksikute tootmisalade komplektsete seadmete importimise kohta tehtavate ettepanekute ettevalmistamisel litsentside ostmine;

4) ette näha ettevõtetele ja organisatsioonidele ülesanded toodete ja tehnoloogiliste protsesside, millele on ostetud litsentsid, tootmisse juurutamiseks; kehtivas korras kustutada ettevõtete ja organisatsioonide plaanidest tööd, mille teostamise vajadus välismaiste litsentside soetamise tulemusena ära langes, samuti

kindlaks määrata ettevõtetele ja organisatsioonidele, arvestades ostetud litsentse, ülesanded edaspidi täiuslikumate tehnoloogiliste protsesside, masinate, aparaatide, seadmete ja materjalide väljatöötamiseks;

5) tagada väljatöötatavate uute toodete ja tehnoloogiliste protsesside projekteerimis- ja tehnilise dokumentatsiooni kinnitamine (ministeeriumide ning keskasutuste poolt kindlaksmääratud loetelude järgi), kui on olemas nende toodete ja tehnoloogiliste protsesside tehnilist taset iseloomustavad patendiformularid, samuti tagada nõukogude leiutiste kasutamine ning välismaiste leiutiste litsentside kasutamine;

6) koos Eesti NSV Tehnilise Informatsiooni Keskbürooga aastaplaanide koostamisel ette näha välismaal patenteeritavate masinate, aparaatide, seadmete, materjalide ja tehnoloogiliste protsesside, millele võidakse litsentse müüa, juurutamine rahvamajandusse;

7) ette näha projekteerimis- ja konstrueerimistööde, projekteerimistehnoloogiliste ja teaduslike uurimistööde jaoks vajalike vahendite kulunormatiivides ja eelarvetes patendimaterjalide uurimise ning kasutamisega seotud kulud, samuti lubada ettevõtetel ja organisatsioonidel soetada nende tegevuse profiilile vastavaid patendimaterjale leiutamiseks ja ratsionaliseerimiseks eraldatavate vahendite arvel;

8) arvesse võtta teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimis- ning projekteerimis-tehnoloogiliste organisatsioonide tegevuse hindamisel ühe näitajana autoritunnistustega NSV Liidus ja patentidega välismaal kaitstud leiutiste alusel nende organisatsioonide poolt väljatöötatud uute toodete ning tehnoloogiliste protsesside hulk ja tehnilis-majanduslik efektiivsus;

9) läbi arutada küsimus patendiallüksuste moodustamise vajadusest ministeeriumide ja keskasutuste tehnikaosakondades, keskaparaadile kinnitatud arvulise koosseisu ja palgafondi piires ning teha nendele allüksustele ülesandeks patendi- ja litsentsialase töö organiseerimine;

10) vajaduse puhul organiseerida kehtivas korras allettevõtetes, teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimis- ning projekteerimistehnoloogilistes organisatsioonides, kes töötavad välja uusi masinaid, aparaate, seadmeid, materjale ja tehnoloogilisi protsesse, iseseisvad patendiosakonnad (bürood) ning komplekteerida need kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistidega.

Teha nimetatud patendiosakondadele (büroodele) ülesandeks organiseerida tööd patendimaterjalide väljavalimise ja kasutamise, toodete tehnilise taseme hindamisele kaasaaitamise, uute masinate, aparaatide, seadmete, materjalide ja tehnoloogiliste protsesside patendikaitse kohta käivate ettepanekute ettevalmistamise, nõukogude leiutistele litsentside müümise ja välismaiste

litsentside ostmise alal, samuti kontrollida välismaal patenteeritavate leiutiste juurutamist ning litsentsilepingutest tulenevate kohustuste täitmist ettevõtte (organisatsiooni) poolt;

11) tagada patendiformularide kohta informatsioonikaartide tasuta saatmine kahes eksemplaris NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komitee Patendiinformatsiooni ning Tehnilis-Majanduslike Uurimuste Teadusliku Uurimise Keskinstituudile.

2. Eesti NSV Teadusliku Informatsiooni Keskbürool koos Eesti NSV ministeeriumide ja keskasutustega:

1) tagada leiutiste süstemaatiline väljavalimine patenteerimiseks välismaal ning ettepanekute esitamine NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele nende leiutiste patenteerimise ning nendele litsentside müümise kohta;

2) esitada kahe kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Leiutiste ja Avastuste Komiteele läbivaatamiseks kõik välismaal patenteeritavad leiutised, millele võidakse litsentse müüa, ja ettepanekud nende juurutamise kohta rahvamajandusse ning litsentside müümise kohta välismaal;

3) viie kuu jooksul välja töötada ja esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks Eesti NSV ministeeriumide, keskasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide patentide ning leiutiste alaste teenistuste põhimäärused.

3. Panna Eesti NSV ministeeriumidele ja keskasutustele tehnilise dokumentatsiooni, masinate, seadmete, aparaatide ja materjalide, samuti reklaamialase dokumentatsiooni (koos Väliskaubanduse Ministeeriumiga) peahankijate kohustused vastavalt litsentsidele, mida nad müümiseks on esitanud.

Litsentsioperatsioonide alal tegutsevate peahankijate õigused ja kohustused on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. augusti 1959. a. määrusega nr. 991 kinnitatud «Välismaal ettevõtete ja ehitiste rajamiseks ning välisriikidele muud liiki tehnilise kaasabi andmiseks vajalike seadmete ja materjalide peahankijate põhimääruses».

4. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel võtta teadmiseks, et:

1) alates 1. juunist 1967. a. teostavad patendiasjandust ja leiutustegevust käsitlevate õppe-, metoodiliste ja teatmematerjalide väljaandmist ministeeriumide ning keskasutuste kirjastused ja teised organisatsioonid kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Leiutiste ja Avastuste Komiteega;

2) nõukogude leiutistele ja teaduslik-tehnilistele saavutustele litsentside müümisega ja välismaiste litsentside ostmisega seotud töö juhtimine on tehtud ülesandeks NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Teaduse ja Tehnika Komiteele;

3) NSV Liidu ministeeriumidel ja keskasutustel ning liidu-

vabariikide ministrite nõukogudel on lubatud koos Väliskaubanduse Ministeeriumiga pidada välismaiste firmadega esialgseid läbirääkimisi litsentside müügi ja ostuga seotud küsimustes ühes litsentside müügi ja ostu lepingute järgneva vormistamisega kehtivas korras;

4) ministeeriumide ja keskasutuste, ettevõtete, teadusliku uurimise, projekteerimis- ning konstrueerimis- ja projekteerimis-tehnoloogiliste organisatsioonide huvi tõstmiseks nõukogude leiutiste litsentside müümise vastu välismaale on Väliskaubanduse Ministeerium ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Majanduslike Välissidemete Komitee kohustatud eraldama litsentside müümisest saadud summadest NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele eelkõige välismaiste litsentside, aga ka masinate, aparaatide, seadmete ja materjalide ostmiseks välismaalt kehtivas korras ning spetsialistide välismaale komandeerimisega seotud kulude katteks 50 protsenti vahenditest välisvaluutas, sealhulgas 20 protsenti vahenditest NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste ning liiduvabariikide ministrite nõukogude tsentraliseeritud fondide moodustamiseks ja 30 protsenti nendele ettevõtetele, teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimis- ning projekteerimis-tehnoloogilistele organisatsioonidele, kes on välja töötanud leiutised või tehnilise dokumentatsiooni, millele on müüdud litsentsid.

Spetsialistide komandeerimine välismaale nimetatud vahendite arvel toimub kehtivas korras.

HANKED JA VASTUTUS KOHUSTUSTE MITTETÄITMISE KORRAL

TOOTMIS-TEHNILISE OTSTARBEGA TOODANGU HANGETE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 9. aprilli 1969. a. määrusega nr. 269
Kehtestatakse alates 1. juulist 1969. a.[1]

I. Üldalused

1. Käesolev põhimäärus reguleerib suhteid tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete alal, et kindlustada ettevõtete ja organisatsioonide häireteta varustamist selle toodanguga järgmistel alustel:

tsentraliseeritud riikliku planeerimise ühendamine ettevõtete ja organisatsioonide laialdase majandusliku initsiatiiviga;

ratsionaalsete otseste ja kestvate majanduslike sidemete arendamine ettevõtete ja organisatsioonide vahel, kooskõlastades need ettevõtete ja organisatsioonide varustamisega varustus-turustusbaaside kaudu toodangu tarbimise piirkondades;

isemajandamise edasine arendamine, hankelepingu osatähtsuse suurendamine rahvamajanduses, ettevõtete ja organisatsioonide vastastikuse materiaalse vastutuse suurendamine, plaani- ja lepingulise distsipliini tagamine.

2. Käesolev põhimäärus hõlmab nii plaanilises korras jagatava kui ka mittejagatava tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hanked, sõltumata ettevõtete ja majanduslike organisatsioonide — hankijate ja ostjate — alluvusest.

Turu sihitusega toodangu hankimine, samuti rahvatarbekaupade hankimine turuvälise sihitusega toimub vastavalt «Rahvatarbekaupade hangete põhimäärusele».

Toodangu hankimine ekspordiks ja riiklikku reservi, samuti nõukogude organisatsioonide tellimuste täitmine toodangu importimiseks NSV Liitu toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määratavas korras.

Importtoodangu hankimine siseturul toimub vastavalt käesolevale põhimäärusele, välja arvatud juhud, mil erieeskirjad määravad teisiti.

[1] Käsiraamatu trükkimise ajal põhimääruse eestikeelset teksti veel ei avaldatud. See avaldatakse ENSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teatajas.

Eriotstarbelise toodangu hankimine sõjaväeorganisatsioonidele toimub vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitatud «Sõjaväeorganisatsioonidele toodangu hankimise põhitingimustele». Sõjaväeorganisatsioonidele üldotstarbelise toodangu hankimine toimub käesoleva põhimääruse alusel, arvestades «Sõjaväeorganisatsioonidele toodangu hankimise põhitingimusi».

Ettevõtete ja organisatsioonide varustamise kord tootmistehnilise otstarbega toodanguga hulgikaubanduse kaudu reguleeritakse «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hulgikaubanduse põhimäärusega», mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee. Selle põhimääruse töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul.

3. Toodangu hankimine toimub lepingute alusel.

Leping on põhiliseks dokumendiks, mis määrab poolte õigused ja kohustused nii plaanilises korras jagatava kui ka mittejagatava toodangu kõikide liikide hankimisel.

Toodangu hankimine ilma lepingu sõlmimiseta toimub ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt ettenähtud juhtudel.

Ettevõtted ja organisatsioonid — hankijad ja ostjad peavad lepingute sõlmimisel ja täitmisel juhinduma käesolevast põhimäärusest, mis lahendab kõigile hankijaile ja ostjaile ühised hankeküsimused.

Kumbki pool peab lepingute sõlmimisel ja täitmisel silmas pidama teise poole isemajandamise huve, täitma oma kohustused sotsialistlikule rahvamajandusele kõige ökonoomsemal viisil ja osutama teisele poolele kõikvõimalikku kaasabi tema kohustuste täitmisel.

4. Toodangu üksikute liikide hankimise iseärasusi, samuti iseärasusi toodangu hankimisel Kaug-Põhja rajoonidesse ja muude ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse võidakse ette näha hangete eritingimustes.

Hangete eritingimused töötab välja käesoleva põhimääruse alusel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee koos NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumidega (keskasutustega). Kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteega võib hangete eritingimused vajalikel juhtudel välja töötada vastav NSV Liidu ministeerium (keskasutus), kes on peamine hankija koos NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumidega (keskasutustega).

Sõjaväeorganisatsioonidele üldotstarbelise toodangu üksikute liikide hankimise iseärasusi võidakse ette näha antud toodanguliigi hangete eritingimustes, mis on ühised kõigile hankijaile

ja ostjaile, või hangete eritingimustes, millised käesoleva põhimääruse alusel töötab välja NSV Liidu Kaitseministeerium kooskõlastatult NSV Liidu ministeeriumide — peamiste hankijatega.

Toodangu hangete eritingimused kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga.

Hangete eritingimusi toodangule, mida toodetakse vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes ja tarbitakse põhiliselt vabariigisiseselt, võidakse välja töötada ja kinnitada liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt määratavas korras, kui antud liiki toodangule ei ole kinnitatud hangete eritingimusi vastavalt käesoleva punkti neljandale lõikele.

Ei ole lubatud võtta hangete eritingimustesse norme, mis kitsendavad poolte õigusi iseseisvalt määrata selliseid hanketingimusi, mida pooled käesoleva põhimääruse järgi võivad kehtestada lepinguga.

5. Toodangu hankelepingutes ettenähtud kohustuste täitmata jätmine on riikliku distsipliini rikkumine, mis toob endaga kaasa distsipliini rikkunud ettevõtete ja organisatsioonide varalise vastutuse.

Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajad ning muud ametiisikud kannavad kehtivas seadusandluses ettenähtud vastutust toodangu hankimise kohustuste täitmata jätmise eest.

Ministeeriumid, keskasutused, kooperatiivsed keskused, varustamise ja turustamise organid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud kontrollima alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides lepingute sõlmimise ja täitmise õigeaegsust ja õigsust ja rakendama vajalikke abinõusid lepingulise distsipliini rikkujatele.

II. Toodangu hankelepingute plaanilised alused

6. Plaanilises korras jagatava toodangu hankelepingud sõlmitakse:

sätestatud korras väljaantud hankekäsundite (neid asendavate dokumentide) või toodangu üksikute liikide hankeplaanide alusel;

vastavalt ostjate ja hankijate seostamise plaanidele ja rahvamajanduse arendamise perspektiivplaanides ettenähtud aasta tootmisülesannetele ostjate poolt esitatavate tellimuste alusel.

Märkus. Järgnevates punktides mõeldakse sõna «hankekäsundid» all nii hankekäsundeid kui ka neid asendavaid dokumente.

Hankekäsundid antakse välja ja seostamise plaanid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva põhimääruse p-s 17 ja hangete

eritingimustes ettenähtud lepinguliste suhete struktuurile, lähtudes ratsionaalsete ja püsivate majanduslike sidemete arendamise vajadusest toodangu hangete alal, samuti arvestades veostevoolu normaalsete suundade skeeme.

7. Ostjate ja hankijate seostamisplaanid kehtestatakse pikemaks perioodiks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides (kestvad majanduslikud sidemed) või muuks toodangu hankimise perioodiks.

Seostamisplaanide koostamise ja kinnitamise korra määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee. Selle korra töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul. Ostjate ja hankijate seostamise korra toodangu suhtes, mida toodavad ja tarbivad jäägitult ühe ja sama NSV Liidu ministeeriumi (keskasutuse) ettevõtted, määrab see NSV Liidu ministeerium (keskasutus).

8. NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) ja teised organisatsioonid, kellele jagamisplaani alusel on eraldatud fondid toodangule (fondipidajad), on kohustatud jagama fondid tarbijate vahel ja teatama neile toimunud jagamisest hiljemalt 20 päeva jooksul pärast teate saamist eraldatud fondide kohta.

NSV Liidu liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele (keskasutustele) ja liiduvabariikide ministrite nõukogudele eraldatud fondid tuleb neil jagada vastavalt liiduvabariikide liidulis-vabariiklike ja vabariiklike ministeeriumide (keskasutuste) vahel ja viimased peavad toimunud jagamisest teatama tarbijaile hiljemalt 30 päeva jooksul pärast seda, kui NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) ja liiduvabariikide ministrite nõukogud on saanud teate eraldatud fondide kohta.

Üheaegselt tarbijaile fondide jagamise teadete väljasaatmisega teatavad fondipidajad toimunud fondide jagamisest vastavatele varustamise ja turustamise organitele, kellele on pandud hankekäsundite väljaandmine.

Kui puudub vajadus eraldatud toodangu järele, teatavad fondipidajad fondidest loobumisest samadel tähtaegadel NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele, NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) poolt jagatava toodangu osas aga vastavale ministeeriumile (keskasutusele).

Neil juhtudel, mil kehtiva seadusandluse kohaselt on fondipidajale antud õigus jätta oma käsutusse materiaalsete ressursside reserv, teeb fondipidaja üheaegselt fondide jagamise teatega vastavatele varustamise ja turustamise organitele teatavaks reservi jäetud toodangu koguse. Nende reservide jagamise korra ja tähtajad töötab välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee asjahuviliste NSV

Liidu ministeeriumide (keskasutuste) ja liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul ja kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee.

Vajaduse korral võib fondipidaja fondide jaotamises teha muudatusi mitte hiljem kui 50 päeva enne hankeperioodi (kvartali, kuu) algust.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev kord ja tähtajad fondide jagamiseks ja jaotuses muudatuste tegemiseks.

Fondid toodangule on kehtivad selle aasta kestel, millele nad on eraldatud, kui kehtivas seadusandluses ei ole kehtestatud muid tähtaegu.

9. Varustamise ja turustamise organid annavad hankijaile ja ostjaile välja käsundid toodangu hankimiseks kooskõlas eraldatud fondidega 15 päeva jooksul pärast fondipidajailt teadete saamist fondide jaotuse kohta, selle toodangu hankimiseks aga, mille fondid spetsifitseeritakse, — NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt määratavatel tähtaegadel, kuid mitte hiljem kui 45 päeva enne planeeritava aasta (poolaasta, kvartali) algust.

Eraldatud fondide spetsifitseerimine toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt määratavas korras ja tähtaegadel.

Hankekäsundid tuleb välja anda kooskõlas ettevõtteile-hankijaile kinnitatud tootmisplaanidega.

Hankekäsundid antakse välja samuti plaanilises korras jagatava üleplaaniliselt valmistatava toodangu kohta. Enne sellise toodangu valmissaamist võidakse sellele välja anda hankekäsundeid ainult hankija nõusolekul. Käsundeid ei väljastata sellise toodangu hankimiseks, mille üleplaaniline väljalase on sätestatud korras keelatud.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee poolt määratavatel juhtudel võidakse välja anda käsundeid toodangu hankimiseks enne tootmis- ja jagamisplaanide kinnitamist (plaaniprojektide alusel) ja neid vajaduse korral täpsustada pärast kinnitatud plaanide saabumist.

Hankijaile ja ostjaile NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee juures asuvate varustamise ja turustamise peavalitsuste poolt väljaantavatest hankekäsunditest suunatakse nende poolt ärakirjad NSV Liidu ministeeriumidele (keskasutustele) — fondipidajatele.

Käsundeid toodangu hankimiseks vastavalt eraldatud fondidele võivad varustamise ja turustamise organid välja anda ka hankijale ja fondipidajale, toodangu ostjaid näitamata. Neil juhtudel arvutatakse hankekäsundi väljaandmise tähtaega päevast, mil varustamise ja turustamise organid on saanud toodangu jagamisplaani; fondipidaja peab hiljemalt 20 päeva jooksul

pärast hankekäsundi saamist ostjaile ja hankijaile teatavaks tegema andmed fondide jaotuse kohta.

Neil juhtudel, mil vastavalt kehtestatud korrale toodangu jagamist tarbijate vahel teostavad NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee süsteemi materiaal-tehnilise varustamise peavalitsused (valitsused), peavad viimased 20 päeva jooksul pärast andmete saamist neile jagamiseks eraldatud ressursside kohta jagama toodangu ja välja andma hankekäsundid hankijaile ja ostjaile.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev kord ja tähtajad hankekäsundite väljaandmiseks.

10. Hankekäsundid antakse välja tavaliselt üheks aastaks, näidates neis hankija ja ostja, toodangu koguse, grupilise sortimendi (nomenklatuuri), hanketähtajad ja muud detailsemad andmed, mis on vajalikud hankimiseks.

Hankekäsundite vormi määrab NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee.

11. Juhtudel, mil lepingud sõlmitakse tellimuste alusel, esitavad ettevõtted ja varustus-turustusorganisatsioonid — ostjad hiljemalt 20 päeva jooksul pärast seostamisplaanide saamist (milles on vajaduse korral kindlaks määratud hangete mahud) nende alusel hankijaile tellimused toodangu hankimiseks, näidates neis toodangu koguse, sortimendi (nomenklatuuri), kvaliteedi, hanketähtajad ja muud vajalikud andmed.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev kord ja tähtajad tellimuste esitamiseks, arvestades toodangu üksikute liikide tootmise planeerimise ja hankimise iseärasusi.

Ostjad võivad esitada hankijaile ka tellimusi toodangule, mida ei jagata plaanilises korras. Poolte vahel tekkinud kestvate majanduslike sidemete puhul esitavad ostjad hankijaile tellimused sellisele toodangule kooskõlastatud tähtaegadel. Hankija ei ole õigustatud ühekülgselt neid majanduslikke sidemeid katkestama.

12. Hankekäsundid väljaandnud organid võivad teha neis muudatusi või neid tühistada seoses fondide ümberjagamisega (käesoleva põhimääruse punkt 8), samuti muudel erandlikel juhtudel (edasilükkamatute üldriiklike vajaduste tekkimine jms.) mitte hiljem kui 45 päeva enne hankekäsundis näidatud hanketähtaja algust, teatades sellest üheaegselt hankijale, ostjale ja fondipidajale.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev kord ja tähtajad muudatuste tegemiseks hankekäsundeis.

Neil juhtudel, mil hankekäsundi väljaandnud organ muudab või tühistab selle pärast seda, kui pooled on sõlminud lepingu, otsustavad viimased küsimuse lepingu muutmise või katkestamise kohta käesoleva põhimääruse p-s 26 ettenähtud korras.

13. Keeldudes lepingu sõlmimisest toodangu hankimiseks või

hankekäsundi üksikute tingimuste võtmisest lepingusse sel põhjusel, et hankekäsund on välja antud sätestatud korra ja tähtaegade rikkumisega, peab hankija sellest 10 päeva jooksul, arvates hankekäsundi saamisest, teatama käsundi väljaandnud organile, samuti ostjale ja fondipidajale.

Hankekäsundi väljaandnud organ peab 10 päeva jooksul pärast sellise teate saamist kontrollima keeldumise põhjendatust ja teatama hankijale ja ostjale hankekäsundi tühistamisest, muutmisest või kinnitamisest. Kui hankekäsundi väljaandnud organ tähendatud aja jooksul ei teata hankijale ja ostjale oma otsusest, loetakse hankija keeldumine vastuvõetuks.

14. Ostja on õigustatud täielikult või osaliselt keelduma temale eraldatud toodangust ja lepingu sõlmimisest selle toodangu temale hankimise kohta. Oma keeldumisest peab ostja teatama hankijale, fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile hiljemalt 10 päeva jooksul pärast teate saamist toodangu temale eraldamise kohta või pärast hankekäsundi saamist.

15. Fondipidaja on kohustatud hiljemalt 10 päeva jooksul pärast seda, kui ta on saanud ostjalt teate toodangust keeldumise kohta, selle toodangu ümber jagama ja näitama hankijale ja hankekäsundi väljaandnud organile uue ostja. Kui fondipidaja süsteemis ei leidu sellele toodangule ostjat, teatab fondipidaja sama tähtaja jooksul eraldatud fondist loobumisest NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele, toodangu puhul, mida jagavad NSV Liidu ministeeriumid (keskasutused) või liiduvabariikide ministrite nõukogud — aga vastavale NSV Liidu ministeeriumile (keskasutusele) või liiduvabariigi ministrite nõukogule ja hankijale.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee, vastavatel juhtudel aga NSV Liidu ministeerium (keskasutus) või liiduvabariigi ministrite nõukogu lahendab küsimuse toodangu ümberjagamise kohta, lähtudes sellest, et käsundid sellise toodangu hankimise kohta tuleb välja anda hankijale hiljemalt 30 päeva jooksul pärast fondipidaja teate saamist eraldatud fondist loobumise kohta, kui hangete eritingimustes ei ole ette nähtud teistsuguseid tähtaegu.

Sellele toodangule nõudmise puudumisel otsustavad tähendatud organid sätestatud korras küsimuse selle toodangu tootmise lõpetamise kohta.

16. Ettevõttel on õigus oma äranägemisel realiseerida plaanilises korras jagatavat toodangut, mis ei leia turgu hankekäsundite järgi.

Sellise toodangu realiseerimine võib toimuda juhul, kui vastav varustamise ja turustamise organ keeldub hankekäsundi väljaandmisest, samuti juhul, kui ettevõte-hankija ei ole saanud sellelt organilt käsundit toodangu hankimiseks 30 päeva jooksul pärast seda, kui viimasele on saadetud teade jagamata jäänud

toodangu kohta, või pärast seda, kui hankija on saanud fondipidajalt teate eraldatud fondist loobumise kohta (käesoleva põhimääruse p. 15).

Realiseerimise kord kiiresti rikneva toodangu osas, millele varustamise ja turustamise organid ei ole kindlaksmääratud tähtaegadel välja andnud hankekäsundeid, määratakse hangete eritingimustes ja muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades.

III. Toodangu hankelepingute sõlmimise kord ja tähtajad

17. Toodangu hankelepingud sõlmivad:

1) ettevõtted-(majanduskoondised-) tootjad ettevõtete- (majanduskoondiste-) tarbijatega neil juhtudel, mil:

tootja ja tarbija vahel on loodud otsesed ja kestvad majanduslikud sidemed;

toodangu valmistamiseks on vajalik selle tehnilise iseloomustuse kooskõlastamine toodangu tootja ja tarbija vahel;

hangitava toodangu kogus on hankeperioodil vähemalt minimaalse laadimisnormi suurune ja toodangu antud liigi turustamine või sellega tarbijate kompleksne varustamine ei ole pandud varustus-turustusorganisatsioonidele;

2) ettevõtted- (majanduskoondised-) tootjad varustus-turustusorganisatsioonidega neil juhtudel, mil:

varustus-turustusorganisatsioonid turustavad ettevõtte- (majanduskoondise-) tootja poolt valmistatavat toodangut ja varustavad sellega tarbijaid kompleksselt (nii oma ladudest ning baasidest kui ka toodangu laadimise teel transiidina);

üksikutele tarbijatele hangitav toodangu kogus on hankeperioodil minimaalsest laadimisnormist vähem;

on nõutav toodangu sorteerimine, komplekteerimine või muu töötlus varustus-turustusorganisatsiooni laos (baasis).

Neil juhtudel sõlmivad varustus-turustusorganisatsioonid hankijatena lepingud tarbijatega.

Tootja ja tarbija vahelisel kokkuleppel võidakse leping sõlmida nende vahel ka sel juhul, kui hangitava toodangu kogus on minimaalsest laadimisnormist vähem, teatades sellest hankekäsundis hankijana näidatud varustus-turustusorganisatsioonile.

Tarbijad võivad sõlmida varustus-turustusorganisatsioonidega lepinguid neile eraldatud fondide realiseerimise kohta. Neil juhtudel sõlmivad varustus-turustusorganisatsioonid, kes võtavad enda peale fondide realiseerimise, ostjatena lepingud ettevõtete-(majanduskoondiste-) hankijatega.

Erieeskirjades ettenähtud juhtudel peavad lepingud seadmete, aparaatide, kaabli- ning muude toodete hankimiseks ehitatavate ja rekonstrueeritavate ettevõtete jaoks sõlmima selle toodangu tootjad-ettevõtted komplekteerivate ettevõtetega, viimased aga

ehitatavate ja rekonstrueeritavate ettevõtetega. Ettevõtted-tootjad peavad laadima seadmeid, aparaate, kaabli- ning muid tooteid nende lepingute järgi ostjate nõudmisel vajaduse korral vahetult ehitatavatele ja rekonstrueeritavatele ettevõtetele minimaalsest transiitnormist vähemates kogustes.

Hangete eritingimustes võidakse ette näha käesoleva põhimäärusega kehtestatud lepinguliste suhete struktuurist erinev struktuur.

18. Ostja ja hankija võivad kaasata teisi ettevõtteid ja organisatsioone osalisele osavõtule lepingust. Sel juhul võtavad need ettevõtted ja organisatsioonid-osalised vahetult osa kõigi lepingutingimuste väljatöötamisest, kirjutavad lepingule alla ja vastutavad kohustuste täitmise eest, igaüks oma osa piirides.

19. Leping sõlmitakse kirjalikult:

1) ühe dokumendi koostamise teel, millele pooled alla kirjutavad, kirjade ning telegrammide vahetamise teel kui ka sel teel, et hankija kinnitab ostja tellimuse vastuvõtmist.

2) sel teel, et pooled käesoleva põhimääruse p-s 24 nimetatud juhtudel võtavad hankekäsundi täitmisele.

20. Lepingud sõlmitakse aastaks või muuks perioodiks, arvestades toodangu valmistamise ning hankimise aega.

Pooled võivad sõlmitud lepingu kehtivust pikendada uueks tähtajaks.

Kestvate majanduslike sidemete korral hankija ja ostja vahel sõlmitakse toodangu hankelepingud tavaliselt mitmeks aastaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides.

21. Lepingutes näidatakse:

1) hangitava toodangu nimetus, kogus ja vajaduse korral laiendatud sortiment (nomenklatuur) markide, liikide, profiilide jne. järgi;

2) toodangu kvaliteet, vajalikel juhtudel aga ka komplektsus ja sordilisus;

3) lepingu kehtivuse üldine tähtaeg ja hanketähtajad (-perioodid);

4) toodangu hind ja lepingu üldsumma;

5) arvelduste kord;

6) hankija ja ostja makse- ja postirekvisiidid, samuti ostja laadimisrekvisiidid, kui tema on toodangu saaja;

7) muud tingimused, mida hankija ja ostja peavad vajalikuks lepingus näidata.

Kui pooled kooskõlastavad hangitava toodangu spetsifikatsiooni, on viimane lepingu lahutamatu koostisosa.

Kui lepingus puuduvad tingimused hanke objekti kohta (toodangu nimetus, kogus ja kvaliteet), hanketähtaegade, toodangu hinna kohta, ei loeta lepingut sõlmituks.

Kui leping on sõlmitud mitmeks aastaks või kui varemalt sõl-

mitud lepingu kehtivuse tähtaega on pikendatud, kooskõlastavad pooled igal aastal toodangu koguse, sortimendi (nomenklatuuri), kvaliteedi, hanketähtajad ja muud vajalikud tingimused käesolevas põhimääruses, hangete eritingimustes ja lepingus ettenähtud korras.

22. Lepingute sõlmimisel hankekäsundite alusel saadab hankija hiljemalt 20 päeva jooksul pärast hankekäsundi saamist ostjale välja allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris või kirja või telegrammi ettepankuga luua lepingulised suhted.

Kui lepingu sõlmimiseks on vajalik, et ostja esitaks toodangu spetsifikatsiooni tehnilise iseloomustusega või laiendatud sortimendiga (nomenklatuuriga), peab ostja sellise spetsifikatsiooni välja saatma hankijale 10 päeva jooksul pärast toodangu hankimise käsundi saamist, kui hangete eritingimustes ei ole ette nähtud teistsugune tähtaeg. Hankija on kohustatud 10 päeva jooksul pärast tähendatud spetsifikatsiooni saamist ostjale välja saatma lepinguprojekti.

Kui ei ole võimalik kooskõlastada spetsifikatsiooni kogu lepingu kehtivuse perioodiks, esitab hankija või ostja selle ainult üheks kvartaliks, poolaastaks või muuks perioodiks. Spetsifikatsiooni esitamise kord ja tähtajad järgnevateks perioodideks näidatakse lepingus.

Lepingute sõlmimisel ostjate tellimuste alusel (käesoleva põhimääruse p. 11) saadab hankija hiljemalt 30 päeva jooksul pärast ostja tellimuse saamist temale välja allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris või kinnitab sama tähtaja jooksul kirjaga või telegrammiga tellimuse vastuvõtmist.

Pärast lepinguprojekti saamist hankijalt kirjutab ostja selle hiljemalt 10 päeva jooksul alla ja tagastab ühe eksemplari hankijale, kui aga lepingulised suhted vormistatakse kirjade või telegrammide vahetamise teel, annab ostja sama tähtaja jooksul hankija kirjale või telegrammile vastuse.

Hangete eritingimustes võidakse määrata, et allakirjutatud lepinguprojekti saadab ostja hankijale.

Toodangu hankimine enne lepingu sõlmimise tähtaja möödumist võib toimuda üksnes ostja nõusolekul.

Ostja võib sõlmida lepingu seadmete, masinate ja muude materiaalsete väärtuste hankimiseks, mis arvestatakse ettevõtte või organisatsiooni põhifondidena, ainult nendeks otstarveteks ettenähtud vahendite piirides, kaasa arvatud pangakrediit.

23. Ettepanek lepingu sõlmimise kohta toodangu hankimiseks, mida plaanilises korras ei jagata, samuti toodangu hankimiseks, mida hankija realiseerib oma äranägemise järgi (käesoleva põhimääruse p. 16), võib tulla ükskõik kummalt poolelt. Lepingu sõlmimise ettepaneku saanud pool annab teisele poolele vastuse 10-päevase tähtaja jooksul pärast ettepaneku saamist.

Lahkarvamusi, mis tekivad sellise toodangu hankimiseks sõl-

mitava lepingu tingimuste suhtes, võivad nii hankija kui ka ostja anda lahendamiseks arbitraažile, kui pooled on saavutanud kokkuleppe toodangu koguse, sortimendi (nomenklatuuri) ja hanketähtaegade suhtes.

Kui tekib vaidlus seoses sellega, et hankija hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest toodangule, mida ei jagata plaanilises korras, poolte vahel on aga kujunenud kestvad majanduslikud sidemed, võib ostja anda sellise vaidluse arbitraaži lahendada.

24. Lepingulisi suhteid toodangu hankimiseks võidakse luua sel teel, et pooled võtavad hankekäsundi täitmiseks juhtudel, mil hankijale ja ostjale väljaantud hankekäsund sisaldab kõik hanke teostamiseks vajalikud andmed (toodangu koguse, sortimendi, kvaliteedi, hanketähtajad ja muud), toodangu hind on kindlaks määratud hinnakirjas ja ei ole vajadust mingisuguste täiendavate tingimuste kooskõlastamiseks.

Hankekäsund loetakse täitmiseks vastuvõetuks ja omandab lepingu jõu, kui 10-päevase tähtaja jooksul pärast selle saamist asjahuviline pool ei tee teisele poolele ettepanekut kooskõlastada hanke täiendavaid tingimusi ega teata hankekäsundi väljaandnud organile (vastavatel juhtudel ka fondipidajale) ja teisele poolele, et ta ei nõustu hankekäsundiga.

Kui üks pooltest nõuab toodangu hankimise suhete vormistamist hankekäsundi alusel hankija ja ostja poolt allakirjutatava lepingu sõlmimise teel, ei ole teine pool õigustatud sellist nõuet tagasi lükkama.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev kord lepinguliste suhete vormistamiseks hankekäsundi täitmiseks võtmise teel.

Kui saadakse hankekäsund põhifondina arvestatava toodangu hankimiseks ja ostjal puuduvad selle soetamiseks määratud vahendid, peab ostja hiljemalt 10-päevase tähtaja jooksul teatama sellest hankijale, fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile. Sel juhul ei saa pooled hankekäsundit täitmiseks võtta.

25. Kui lepinguprojekti saamisel lepingupoolel tekib lepingutingimuste suhtes vastuväiteid, siis tuleb tal 10 päeva jooksul koostada lahkarvamuste protokoll ja saata see kahes eksemplaris teisele poolele koos allakirjutatud lepinguga, märkides lepingus lahkarvamuste olemasolu.

Lahkarvamuste protokolli saanud pool peab 20 päeva jooksul selle protokolli läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), lülitama lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, vaieldavad küsimused aga sama tähtaja jooksul edasi andma vastavale arbitraažile lahendmiseks.

Kui lahkarvamuste protokolli saanud pool ei anna mainitud tähtaja jooksul reguleerimata jäänud lahkarvamusi lahendami-

seks arbitraažile, siis loetakse teise poole ettepanekud vastuvõetuks.

Kuni vaidluse lahendamiseni on hankija õigustatud hankima toodangut koguses ja sortimendis, millega ostja on nõustunud.

26. Lepingud ja nende üksikud tingimused, mis on vastuolus seadusega, käesoleva põhimäärusega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste või korraldustega või hangete eritingimustega, on kehtetud.

Ühepoolne keeldumine lepingu täitmisest ja selle tingimuste ühepoolne muutmine ei ole lubatud, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Lepingut võidakse muuta või lõpetada poolte kokkuleppel. Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse poolte poolt allakirjutatava täiendava kokkuleppega, kirjade või telegrammide vahetamisega.

Pool, kes on saanud ettepaneku lepingu muutmise või lõpetamise kohta, peab andma vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui pooled ei saavuta kokkulepet lepingu muutmise või lõpetamise kohta, lahendab pooltevahelise vaidluse asjahuvilise poole avaldusel arbitraaž.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee määrab asjahuviliste ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul üksikud toodanguliigid, mille saamisest võivad ostjad lepingu kehtivuse perioodil ühepoolselt kas täielikult või osaliselt keelduda, ja kehtestab sellisest toodangust keeldumise korra ning tähtajad, samuti selle ärakasutamise korra.

IV. Toodangu kogus, hankimise kord ja tähtajad

27. Plaanilises korras jagatava toodangu hangitav kogus määratakse lepingus kooskõlas käesoleva põhimääruse p-s 6 näidatud plaaniliste aktidega, samuti ostjate tellimustega.

Neil juhtudel, mil leping sõlmitakse enne plaani kinnitamist (ostja tellimuse alusel või enne plaani kinnitamist väljaantud hankekäsundi alusel), täpsustavad pooled pärast kinnitatud plaaniülesannete saamist vajaduse korral hankimisele kuuluva toodangu koguse, arvestades ostjale eraldatud fonde.

Pärast lepingu sõlmimist võib ostja, kooskõlastatult hankijaga kas täielikult või osaliselt keelduda lepingus märgitud toodangu saamisest, teatades sellest fondipidajale ja hankekäsundi väljaandnud organile 5 päeva jooksul pärast pooltevahelise kokkuleppe saavutamist.

Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse neil juhtudel käesoleva põhimääruse p-s 26 ettenähtud korras.

Sellise toodangu, mida ei jagata plaanilises korras, hangitav kogus määratakse lepingus poolte kokkuleppel.

Hankimisele kuuluva toodangu laiendatud sortiment (nomenklatuur) määratakse lepingus poolte kokkuleppel käesoleva põhimääruse p-s 22 ettenähtud korras.

28. Kui toodang laaditakse mitte lepingu järgsele ostjale, vaid saajaile, kes ei ole hankijaga lepingulistes suhetes, saadab ostja hankijale välja laadimiskorraldused.

Laadimiskorralduste sisu, hankijale väljasaatmise kord ja tähtajad, samuti laadimiskorralduste muutmise kord ja tähtajad määratakse hangete eritingimustes või lepingus.

Kui hangete eritingimustes ega lepingus ei ole toodud laadimiskorralduste esitamise korda ja tähtaegu, peab ostja välja saatma hankijale laadimiskorraldused aastaks või I kvartaliks üheaegselt allakirjutatud lepingu tagastamisega. Kui ostja lisandas lepingule laadimiskorralduse ainult I kvartaliks, siis peab ta esitama hankijale laadimiskorraldused II, III ja IV kvartaliks hiljemalt 30 päeva enne kvartali algust.

29. Toodangu hankimise tähtajad (kvartaalsed, kuulised, dekaadilised ja muud perioodid) määratakse lepingus, arvestades ostjate häireteta varustamise ja tootmise rütmilisuse vajadust.

Juhul kui pooled on sõlminud lepingu hankekäsundi täitmiseks vastuvõtu teel ja hankekäsundis on näidatud kvartaalsed tähtajad, toimub toodangu hankimine võrdselt kuude kaupa, kui pooled ei ole kooskõlastanud muid kvartalisiseseid hanketähtaegu ja need tähtajad ei ole ka näidatud hangete eritingimustes.

Toodangu ennetähtaegne hankimine on lubatud ostja nõusolekul.

Ennetähtaegselt hangitud ja ostja poolt vastuvõetud toodang arvatakse järgmisel perioodil hankimisele kuuluva toodangu katteks.

Ühele saajale üle selle koguse hangitud toodangut, mis on antud hankeperioodiks ette nähtud lepingus või lepingu täitmiseks väljaantud laadimiskorralduses, ei arvata teistele saajatele hankimata jäänud toodangu katteks, samuti ei arvata antud sortimenti (nomenklatuuri) kuuluvate ühtede nimetustega toodangu hankimist teiste nimetustega toodangu hankimata jäänud koguste katteks, välja arvatud juhud, mil toodangu hankimine on toimunud ostja nõusolekul.

30. Toodangu hankimise kohustise täitmise päevaks loetakse:

1) toodangu laadimisel teiselinnalisele saajale — toodangu transpordi- või sideorganile üleandmise päev, mille määrab transpordidokumendil või sideorgani dokumendil leiduv kuupäev;

2) toodangu üleandmisel saaja või hankija (tootja) laos — üleande-vastuvõtuakti või toodangu kättesaamise allkirja kuupäev.

31. Toodangu kogus, mille hankija ei hankinud või mille

ostja ei võtnud välja ühel hankeperioodil, lisatakse juurde järgmisel perioodil hankimisele (väljavõtmisele) kuuluvale toodangu kogusele.

Jooksva hankeperioodi esimesel kümnel päeval hangitud toodangu kogus arvatakse eelmisel perioodil hankimata jäänud toodangu katteks tingimusel, et jooksva perioodi hange täidetakse.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub sortimendis (nomenklatuuris), mis oli ette nähtud selleks perioodiks, mil esines puuduhange (vaegväljavõtmine), kui pooled ei kooskõlasta muud sortimenti (nomenklatuuri).

Hangete eritingimustes või lepingus võidakse määrata erinev hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimise (väljavõtmise) kord ja tähtajad.

Ostjal on õigus, teatades sellest hankijale, keelduda toodangu vastuvõtust, mille hankimise tähtaeg on möödunud, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Toodangu, mille hankija on laadinud enne ostja teate saamist, peab viimane vastu võtma ja tasuma.

Hankimata (väljavõtmata) jäänud toodangu koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub fondi kehtivuse tähtaja piirides. Toodangu osas, mida plaanilises korras ei jagata, toimub järelhankimine lepingu kehtivuse tähtaja piirides, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

32. Toodangu hangib hankija:

1) teiselinnalistele saajatele — laadimise teel raudtee- või veetranspordiga kauba kiirusega, vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel aga autotranspordiga;

2) samalinnalistele saajatele — tavaliselt autotranspordiga tsentraliseeritud kohaleveo korras.

Lepingus võidakse ette näha toodangu laadimine mistahes liiki transpordiga või toodangu väljavõtmine ostja (saaja poolt) hankija (tootja) laost.

Kui toodang veetakse kohale (välja) autotranspordiga, toimub toodangu pealelaadimine ja tagastatava taara mahalaadimine hankija jõudude ja vahenditega ja tema kulul, toodangu mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine saaja laos aga saaja jõududega ja tema kulul.

33. Transpordikulud kannab hankija või ostja vastavalt toodangu hinnakirjale või muudele, pooltele kohustuslikele eeskirjadele, nende puudumisel aga vastavalt lepingule.

Täiendavad kulud, mis on seotud toodangu väljasaatmisega ostja nõudel kiirendatud korras, tasub ostja.

Neil juhtumeil, mil hinnaga franko-vagun (-laev) sihtjaam (-sadam) hangitav toodang tuleb vastavalt pooltele kohustuslikele eeskirjadele või lepingule laadida teiselinnalistele saajatele mitte raudtee- (vee-) transpordiga, vaid autotranspordiga ja kulud autotranspordi tariifi tasumisel ületavad raudtee (veetee)

veo maksumuse, — jaotatakse vahe veo maksumuses hankija ja ostja vahel vastavalt preiskurandile, kui aga preiskurandis sellekohane säte puudub, siis poolte kokkuleppel. Kui kokkulepet ei saavutata, jaotatakse vahe veo maksumuses poolte vahel võrdselt.

Juhul kui hankija (tootja) süü tõttu ei laaditud toodangut õigeaegselt raudtee- (vee-) transpordiga ja ostja (saaja) vedas toodangu välja hankija (tootja) laost autotranspordiga, hüvitab hankija (tootja) ostjale (saajale):

1) hinna puhul franko-vagun (-laev) sihtjaam (-sadam) — toodangu veo maksumuse autotranspordiga kuni sihtjaamani (-sadamani) kehtivate tariifide järgi;

2) hinna puhul franko-vagun (-laev) saatejaam (-sadam) — toodangu autotranspordiga kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse ja selle toodangu raudtee- (vee-) transpordiga veo maksumuse vahe.

34. Toodang laaditakse saajale vastavalt minimaalsetele laadimisnormidele (vagunitega, konteineritega jne.).

Toodangu minimaalsed laadimisnormid määratakse hangete eritingimustes. Kui sellised normid toodangu mõnesugusele liigile ei ole kindlaks määratud, siis määratakse need vajaduse korral lepingutes. Lepingutes võidakse samuti määrata toodangu autotranspordiga kohaleveo minimaalsed normid.

Lepingutes võidakse määrata toodangu hankimise kord minimaalsetest laadimisnormidest vähemates kogustes ja toodangu postpakkides väljasaatmise kord.

Varustus-turustusorganisatsioonide ladudest ja baasidest hangitakse (väljastatakse) toodangut saajale vajalikus, minimaalsetest laadimisnormidest vähemas mistahes koguses.

35. Neil juhtudel, mil lepingujärgne ostja ei ole toodangu saaja (maksja), on hankija kohustatud teatama ostjale toodangu laadimisest saajatele väljasaadetud toodangu arvete ärakirjade lähetamise teel lepingus kindlaksmääratud tähtaegadel, kui hangete eritingimustes või lepingus ei ole ette nähtud teistsugust toodangu laadimisest teatamise korda.

36. Toodangu koguselise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Toodangu koguseline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordil või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

37. Ilma ostja nõusolekuta hangitud toodangu, mis ei ole lepingus ette nähtud, samuti toodangu, mis on hangitud lepingutingimuste rikkumisega, võtab ostja (saaja), kui ta keeldub selle vastuvõtust kasutamiseks, vastutavale hoiule, välja arvatud juhud, mil ostja (saaja) vastavalt kehtivale seadusandlusele on õigustatud keelduma sellise toodangu vastuvõtust transpordiorganeilt.

Toodangu võtmisest vastutavale hoiule on ostja (saaja) kohustatud teatama hankijale telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul arvates toodangu vastuvõtust. Hankija on kohustatud telegraafi teel käsutama vastutavale hoiule võetud toodangut hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates teate saamisest. Kui korraldusega toodangu käsutamise kohta venitatakse üle selle tähtaja, võib ostja (saaja) sisse nõuda hankijalt käesoleva põhimääruse p-s 71 nimetatud viivise, kui aga ostja (saaja) ei saa korraldust 30 päeva jooksul, arvates hankijale teate saatmisest, võib ta toodangut käsutada, kasutades eeskätt selle realiseerimise võimalusi kohapeal.

Kiiresti rikneva toodangu saabumisel, mis ei ole lepingus ette nähtud või on hangitud lepingutingimusi rikkudes, peab ostja (saaja) kontrollima selle kogust ning kvaliteeti ja viivitamatult nõudma telegraafi teel hankijalt vajalikke juhiseid, hankija aga on kohustatud samuti telegraafi teel need juhised andma ühe ööpäeva jooksul. Kui hankijalt ei saabu selle tähtaja jooksul vastust, võib ostja (saaja) käsutada seda toodangut iseseisvalt.

Plaanilises korras jagatava toodangu realiseerimine toimub kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee süsteemi materiaal-tehnilise varustamise peavalitsusega (valitsusega), kelle tegevuspiirkonnas ostja (saaja) asub.

Ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud toodangu realiseerimisest saadud summad, maha arvates vastuvõtu, mahalaadimise, hoiu- ja realiseerimise kulud, tuleb üle kanda hankijale (saatjale) NSV Liidu Riigipanga poolt määratavas korras ja tähtaegadel.

Kui toodangu veab kohale hankija, on ostjal õigus keelduda toodangu vastuvõtust, mis on kohale toodud üle lepingus ettenähtud koguse (nii üldsummas kui ka sortimendi üksikute nimetuste järgi), samuti muid lepingutingimusi rikkudes.

V. Toodangu kvaliteet ja komplektsus

38. Hangitav toodang peab kvaliteedilt (kindlus, kauakestvus ja muud näitajad) vastama riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele (etaloonidele).

Kui toodangule ei ole vastavate organite poolt kinnitatud riiklikke standardeid, tehnilisi tingimusi ega näidiseid, peab toodangu kvaliteet vastama ettevõtte- (organisatsiooni-) hankija poolt kooskõlastatult ostjaga kinnitatud tehnilistele tingimustele või poolte vahel kooskõlastatavatele näidistele.

Riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid näidatakse lepingus. Tehnilised tingimused lisandatakse lepingule, kui nad juba varemalt ei ole antud ostjale välja saadetud.

Vajaduse korral määratakse lepingus tehniliste tingimuste eksemplaride arv, mis tuleb ostjale üle anda, et varustada nendega toodangu tarbijaid.

Toodangu hankimisel, millel on olemas kinnitatud näidised, märgitakse lepingus kinnitamise kuupäev ja näidise kinnitanud organisatsiooni nimetus. Näidise tehniline kirjeldus lisandatakse lepingule.

Toodangu hankimisel kooskõlastatud näidiste järgi kirjeldatakse need lepingus, näidates nende hoidmise korra, mis kindlustab näidiste säilimise ja välistab nende algupära vaidlustamise võimaluse.

Kui lepingu kehtivuse perioodil on riiklikud standardid hangitavale toodangule muudetud või kinnitatud uued standardid, peab hankija sellest ostjale teatama hiljemalt 30 päeva enne nende elluviimist. Uued või muudetud tehnilised tingimused või näidiste tehnilised kirjeldused peab hankija välja saatma ostjale sama tähtaja jooksul.

Lepingus võidakse ette näha võrreldes riiklike standardite, kinnitatud tehniliste tingimuste või näidistega kõrgema kvaliteediga toodangu hankimine.

39. Garantiitähtajad toodangule määratakse riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes garantiitähtaegu ei ole määratud, võidakse neid määrata lepingus.

Pooled võivad lepingus määrata pikemaid garantiitähtaegu, kui on ette nähtud riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes.

Garantiitähtaega arvutatakse toodete ekspluatatsiooni andmise päevast, kuid hiljemalt 6 kuu möödumisest töötavates ettevõtetes ja 9 kuu möödumisest ehitatavates ettevõtetes, nende toodete osas aga, mida kasutatakse ettevõtetes, kus töö on hooajalise iseloomuga, samuti tagavaraosade puhul hiljemalt ühe aasta möödumisest nende saabumisest ettevõtetesse, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole määratud teisiti.

Garantiitähtaeg komplekteeritavatele toodetele ja koostisosadele loetakse võrdseks põhitoote garantiitähtajaga ja lõpeb üheaegselt garantiitähtaja lõppemisega sellele tootele, kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes põhitootele ei ole ette nähtud teisiti.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes on määratud toodangu kõlblikkuse tähtajad, siis määravad pooled lepingus sellise toodangu hanketähtajad kindlaksmääratud kõlblikkuse tähtaegade piirides. Kõlblikkuse tähtaega arvutatakse toodangu valmistamise päevast.

40. Hankija (tootja) on kohustatud kõige lühema tehniliselt võimaliku, ostjaga kooskõlastatud tähtaja jooksul omal arvel kõrvaldama toodangus garantiitähtaja jooksul avastatud puudused

või asendama toodangu, kui ta ei tõenda, et puudused on tekkinud ostja (saaja) poolt toodangu kasutamise ja hoiueeskirjade rikkumise tagajärjel. Poolte kokkuleppel võib puudused kõrvaldada ostja (saaja) hankija (tootja) kulul.

Toodangu puuduste kõrvaldamine või selle asendamine garantiitähtaja jooksul ei vabasta hankijat käesoleva põhimääruse p-des 61 või 62 ettenähtud trahvi tasumisest.

Juhul kui garantiitähtajaga toodangu puudused kõrvaldatakse, pikendatakse see tähtaeg aja võrra, mille kestel toodangut avastatud puuduste tõttu ei kasutatud. Kogu toote asendamise korral arvutatakse uut garantiitähtaega asendamise päevast arvates.

41. Toodangut tuleb hankida komplektselt, vastavalt riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja preiskurantide nõuetele. Lepingus võidakse ette näha toodangu hankimine täiendavate toodetega (osadega) komplekti juurde või ilma üksikute komplekti kuuluvate toodeteta (osadeta), mida ostja ei vaja.

Kui toodangu komplektsus ei ole määratud riiklike standardite, tehniliste tingimuste või hinnakirjaga, võidakse seda vajaduse korral määrata lepingus.

Lepingus võidakse ette näha, et komplekti üksikud osad laaditakse ostjale (saajale) kooskõlastatud tähtaja jooksul otseselt tehastelt-tootjatelt. Sel juhul võib hankija esitada ostjale arve komplekti tasumiseks pärast kõigi selle osade laadimist tehastetootjate poolt, kui lepingus ei ole ette nähtud erinev tasumise kord.

42. Hangete eritingimustes või lepingus nähakse ette, milliste dokumentidega tõendab hankija hangitava toodangu kvaliteeti ja komplektsust (sertifikaat, toodangu kvaliteeditunnistus, tehniline pass, tehnilise vastuvõtu akt jms.), samuti näidatakse ka nende dokumentide ja muu vajaliku dokumentatsiooni (monteerimise, katsetamise, reguleerimise, ekspluateerimise jms. juhendite) ostjale (saajale) väljasaatmise kord ja tähtajad.

Riikliku kvaliteedimärgiga toodangu hankimise lepingus näidatakse selle toodangu riikliku standardi number. Sellise toodangu arvetes ja saatedokumentides märgitakse, et toodangule on omistatud riiklik kvaliteedimärk.

43. Hangitav toodang kuulub markeerimisele riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuete kohaselt. Kui riiklikud standardid või tehnilised tingimused ei sisalda nõudeid toodangu markeerimise kohta, võidakse selliseid nõudeid tuua lepingus. Pooled võivad lepingus ette näha erinõudeid markeerimise kohta, mida riiklikes standardites ega tehnilistes tingimustes ei leidu.

Hangitavale toodangule või selle pakendile tuleb asetada sätestatud korras registreeritud kaubamärgid. Kubamärke ei asetata toodetele, mis vastavalt riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele ei kuulu markeerimisele.

Kui hangitakse toodangut, mis ei ole markeeritud või nõuete kohaselt markeeritud, on ostjal (saajal) õigus seda markeerida või muuta toodangu markeeringut oma vahenditega, kuid hankija kulul, kui see aga osutub võimatuks, nõuda, et toodangu markeeriks või muudaks markeeringu hankija. Hankija on kohustatud täitma ostja nõudmise poolte vahel kooskõlastatud tähtaja jooksul. Kui hankija seda nõudmist ei täida ja toodangu kasutamine või realiseerimine ilma markeeringuta või ilma markeeringu muutmiseta ei ole võimalik, võib ostja (saaja) toodangu vastuvõtust keelduda.

44. Toodangu kvaliteedilise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Toodangu kvaliteediline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordil või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

VI. Toodangu taara ja pakend

45. Toodangu taara ja pakend peavad vastama riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetele. Taara riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid näidatakse lepingus.

Kui nõuded, millele peab vastama toodangu taara või pakend, ei ole määratud riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes, võidakse need nõuded määrata lepingus.

Riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes toodangu ühtede liikide jaoks ettenähtud taarat võidakse vastavalt lepingule kasutada toodangu teiste liikide jaoks.

Taara ja pakend peavad olema antud toodangu jaoks kõlblikud ja tagama selle säilimist (nii koguselt kui ka kvaliteedilt) transportimisel ja hoiul.

Toodangu vedu konteinerites toimub ilma taarata, kui riiklikud standardid, tehnilised tingimused või üksikute veosteliikide transportimise eeskirjad ei määra teisiti.

Neil juhtudel, mil toodangu hinnas sisaldub taara ja pakendi maksumus, kuid toodang laaditakse või väljastatakse ostja nõusolekul pakkimata kujul varustus-turustusorganisatsioonide baasidele või ladudele, hüvitab hankija ostjale taara ja pakendi maksumuse, samuti toodangu pakkimise ja taarastamise kulud hinnakirjades või hangete eritingimustes ettenähtud suuruses. Kui hinnakirjades ja hangete eritingimustes hinnaalanduse määrasid pole antud, nähakse need ette lepingutes.

Iga pakkekoha taaral, pakendil või lipatsil peab olema riiklikule standardile, tehnilistele tingimustele, preiskurandile või lepingule vastav markeering.

Toodangu laadimisel raudtee-, vee- või muud liiki transpordiga peab igal pakkekohal olema ka veoste transportimise eeskirjades ettenähtud erimarkeering.

46. Korduvalt kasutatav taara, pakke- ning sidumismaterjalid tuleb tagastada hankijale (tootjale) või ära anda taarat koguvatele organisatsioonidele.

Taara, pakke- ning sidumismaterjalide tagastamise või äraandmise kord ja tähtajad, samuti vastutus tagastamise või äraandmise eest hilinemisega ja keeldumise eest taara ning nende materjalide vastuvõtust määratakse sätestatud korras väljaantavate juhenditega või hangete eritingimustega, neil juhtudel aga, mil see pole nendega määratud — lepinguga.

Taara eest tagatisraha võtmine on lubatud üksnes hinnakirjades, hangete eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud juhtudel.

Hankija, kes teostab toodangu tsentraliseeritud kohalevedu, on kohustatud välja vedama saajate juurest tagastatava taara, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole määratud teisiti.

Taara, pakkimis- ning sidumismaterjalide tagastamise ja inventartaara amortisatsioonikulud kannab hankija, kui hangete eritingimustes, muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

VII. Hinnad ja arvelduste kord

47. Toodangu, samuti taara ja pakendi hinnad määratakse kehtivas seadusandluses ettenähtud korras.

Lepingus näidatakse konkreetne hind ja märgitakse hinnakirja või muu akti number, millega hind on kinnitatud, kinnitamise kuupäev, samuti organ, kes selle kinnitas. Hinda võidakse lepingus näidata ka viitena selle hinnakirja või muu akti vastavale positsioonile, millega hind on kinnitatud.

Vastavatel juhtudel määratakse lepingus peale toodangu hinna veel hinnaalandused ning -lisandid, märgitakse organ, kes need kinnitanud on, ja kinnitamise kuupäev, samuti franko liik, kui see pole hinnakirjas näidatud.

Kui toodangule on määratud ajutine hind, siis tuleb lepingus märkida selle kehtivuse tähtaeg.

Neil juhtudel, mil toodangule on määratud grupiline limiithind, määratakse lepingus hind kinnitatud limiitide piirides.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel määratakse hangitava toodangu hind ja franko liik poolte kokkuleppega.

Poolte kokkuleppel võidakse määrata juurdemaksud kehtivale hinnale, kui hangitakse toodangut, võrreldes riiklike standarditega või tehniliste tingimustega, kõrgema kvaliteediga või pike-

mate garantiitähtaegadega ja kui vastavad juurdemaksud ei ole määratud hinnakirjades.

Taara maksumuse tasub ostja (saaja), kui hinnakirjas on ette nähtud, et see tasustatakse peale toodangu hinna. Pakendi maksumus jääb hankija kanda, kui preiskurandis ei ole ette nähtud teisiti.

Kinnitatud hinna muutmise korral lepingu kehtivuse tähtaja jooksul peab hankija, niipea kui temale saab teatavaks hinna muudatus, teadustama sellest ostjale.

Enne hinna muutmist laaditud (väljastatud) toodang tasustatakse laadimise (väljastamise) momendil kehtinud hinnaga, kui hinna muutmise aktis ei ole määratud teisiti.

Kui pooltele kohustuslike eeskirjadega on määratud, et toodangu hankimisel varustus-turustusorganisatsioonide kaudu need organisatsioonid nõuavad ostjalt sisse juurdehindluse, siis näidatakse lepingus juurdehindluse määr viitega aktile, millega see kinnitatud on.

Lepingutingimused toodangu hankimise kohta seatud korras kehtestatud hindadest erinevate hindadega on kehtetud ja toodangu tasustamine toimub nõuetekohaselt kinnitatud hindadega, välja arvatud juhud, mil kehtivas seadusandluses on pooltele antud õigus määrata kehtestatud hindadele juurdemakse või realiseerida toodangut madalamate hindadega.

48. Arveldused toodangu eest toimuvad tavaliselt toodangu saatjate ja saajate vahel.

Ostja, kes ei ole ühtlasi saajaks, võtab toodangu arveldustest osa NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites ning hangete eritingimustes nimetatud juhtudel.

Hankija arvete tsentraliseeritud tasumine on lubatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel.

Arvelduste kord ja vormid määratakse lepingus kooskõlas NSV Liidu seadusandlusega. Seejuures peavad pooled lähtuma sellest, et arveldused samalinnaliste hangete osas, samuti arveldused teiselinnaliste hangete osas toodangu eest, mis on vastu võetud üleande-vastuvõtuaktide järgi, toimuvad esijoones tšekkidega limiteeritud ja limiteerimata tšekiraamatutest, maksekorraldustega või plaanilíste maksete korras. Neil juhtudel, mil arvelduste vorm antud toodanguliigi või teatud hankijate ja ostjate jaoks on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustega või korraldustega, NSV Liidu Riigipanga juhenditega või hangete eritingimustega, näidatakse lepingus nendes aktides ettenähtud arvelduste vorm.

Toodangu hangete eritingimused arvelduste korra ja vormi osas peavad olema kooskõlastatud NSV Liidu Riigipangaga,

kapitaalehituseks toodangu hangete osas aga ka NSV Liidu Ehituspangaga.

Lepingus näidatakse, millised arveldus- ja muud dokumendid hankija (saatja) lähetab ostjale (saajale), ja nähakse ette nende dokumentide väljasaatmise kord ja tähtajad.

49. Arvelduste aktseptvormi korral on maksjal õigus täielikult keelduda maksenõude aktseptist järgmistel juhtudel:

1) kui maksenõue on esitatud tellimata (lepingus ettenägemata) toodangule;

2) toodangu laadimisel ebaõigel aadressil;

3) toodangu ennetähtaegsel hankimisel ilma ostja nõusolekuta;

4) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kogu toodang on alaväärtuslik või komplekteerimata;

5) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud toodangu madalam sordilisus (kvaliteet) võrreldes toodangu kvaliteeti tõendavas dokumendis näidatud sordilisusega (kvaliteediga) ja ostja (saaja) on keeldunud selle toodangu vastuvõtust;

6) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et toodang on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud korra kohaselt, kui seoses sellega ostja (saaja) ei saa toodangut kasutada või realiseerida ja tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

7) kui toodangul puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

8) kui hankija on esitanud maksenõude varemalt juba tasutud toodangule;

9) kui hankija on esitanud kaubata maksenõude, s. o. maksenõude toodangule, mis faktiliselt on laadimata või saajale üle andmata;

10) kui hankija on toodangu teel ümber adresseerinud;

11) kui maksenõudes või muus kauba- (makse-) dokumendis puudub viide laaditud või üleantud toodangu hinna alusele.

50. Arvelduste aktseptvormi korral on maksjal õigus osaliselt keelduda maksenõude aktseptist järgmistel juhtudel:

1) kui koos tellitud toodanguga on laaditud tellimata toodang, samuti kui toodang on laaditud suuremas koguses kui tellitud;

2) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et toodang on osaliselt alaväärtuslik või komplekteerimata, taara ei ole kvaliteetne või toodang on madalama sordilisusega (kvaliteediga) võrreldes arves näidatud sordilisusega (kvaliteediga);

3) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa toodangust on hangitud markeerima-

tult või ei ole markeeritud korra kohaselt, ja kui seoses sellega ostja (saaja) ei saa toodangut kasutada või realiseerida ja tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

4) kui osal toodangust puudub kinnitatud või sätestatud korras kooskõlastatud hind;

5) kui maksenõudes on kõrgendatud toodangu või taara kindlaksmääratud hindu või juurdehindlusi, samuti kui maksenõudesse on võetud alusetuid juurdehindlusi;

6) aritmeetilise vea avastamisel maksenõudes või arves;

7) maksenõude esitamisel toodangule, mis on juba varemalt osaliselt tasutud;

8) kui hankija on esitanud osaliselt kaubata maksenõude, millesse on võetud selline toodang, mis ei esine laaditud (üleantud) toodanguna transpordi-, saate- või üleande-vastuvõtudokumentides;

9) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud toodangu puudujääk selle vastuvõtmisel hankija (saatja) esindajalt, kes saatis veost.

51. Maksja on õigustatud keelduma maksenõude aktseptist täielikult või osaliselt peale käesoleva põhimääruse p-des 49 ja 50 nimetatud aluste ka muudel alustel, mis on ette nähtud NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites, hangete eritingimustes või lepingus.

Maksja on kohustatud teatama aktseptist keeldumise motiivid pangale ja hankijale 2 päeva jooksul samalinnaliste ja 3 päeva jooksul linnadevaheliste arvelduste korral, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes, samuti NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga juhendites ei ole ette nähtud erinevaid tähtaegu.

Osalise keeldumise korral maksenõude aktseptist peab maksja peale selle välja saatma hankijale üksikasjalise arvutuse, mis põhjendab osalise aktseptist keeldumise (millise toodangu tasustamisest maksja on keeldunud, millise sordi hind on kõrgendatud jne.).

Muude arveldusvormide puhul, peale aktseptvormi, on maksja (ostja) õigustatud keelduma toodangu tasustamisest täielikult või osaliselt kõigil juhtudel, mil vastavalt käesolevale põhimäärusele, hangete eritingimustele või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele või lepingule maksjale (ostjale) on antud õigus täielikult või osaliselt keelduda toodangu vastuvõtust ning tasustamisest.

52. Kui toodangu arveldustest võtab osa ostja, kes ei ole saajaks, on ostjal õigus 5 päeva jooksul pärast seda, kui teda teenindavasse pangaasutusse on saabunud saaja keeldumine ostja nimel väljakirjutatud maksenõude aktseptist, keelduda hankija maksenõude aktseptist käesoleva põhimääruse p-des 49 ja 50 ettenähtud alustel, samuti ka muudel NSV Liidu Riigipanga ning

NSV Liidu Ehituspanga juhendites, hangete eritingimustes või lepingus ettenähtud alustel.

53. Kui ostja ei ole maksjaks, siis võib hankija maksja põhjendamata keeldumise korral maksenõude aktseptist või maksmisega viivitamise korral üle 20 päeva esitada maksenõude ostjale NSV Liidu Riigipanga juhendites ettenähtud korras.

Neil juhtudel tasub ostja peale toodangu maksumuse viivise maksutähtaja möödalaskmise eest, maksenõude aktseptist põhjendamata keeldumise korral aga ka trahvi aktseptist keeldumise eest. Viivis ja trahv lülitatakse maksenõudesse toodangu tasumise kohta.

54. Ostja on kohustatud tasuma hankijale lepingu järgi hangitud seadmete, masinate ja muude põhifondidena arvestatavate materiaalsete väärtuste maksumuse temal selleks otstarbeks olevate vahendite või pangakrediidi arvel.

Juhul kui ostja ei tasunud hankijale selle toodangu eest, võidakse selle maksumus arbitraaži otsuse põhjal sisse nõuda ostjal kapitaalehituseks olevate üldiste assigneeringute arvel. Kui toodang on tasustamata ostja suhtes kõrgemalseisva organisatsiooni süül, võidakse toodangu maksumus sisse nõuda selle organisatsiooni käsutuses olevate kapitaalehituse vahendite arvel.

55. Arvelduste akreditiivvormi puhul on maksja kohustatud väljastama akreditiivi hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates hankijalt nõudmise saamisest.

Akreditiivi väljastamise nõudes peab hankija näitama akreditiivi summa, täpsed pangarekvisiidid ja milliseks tähtajaks NSV Liidu Riigipanga juhendites kindlaksmääratud tähtaegade piirides ta esitada tuleb.

Kui akreditiivi väljastamisega viivitatakse, ei vastuta hankija akreditiivi kasutamata jätmise eest, ja toodangu hanketähtaeg pikeneb.

Kui maksjaks olev ostja ei esita akreditiivi järjekordse hanketähtaja (-perioodi) kestel, on hankijal õigus realiseerida toodang teistele ostjatele. Plaanilises korras jagatava toodangu realiseerimine toimub neil juhtudel kooskõlastatult hankekäsundi väljaandnud varustus-turustusorganiga. Kui hankijale 30 päeva jooksul (kiiresti rikneva toodangu puhul 10 päeva jooksul) teist ostjat ei esitata, on ta õigustatud realiseerima toodangu oma äranägemise järgi.

Kui maksja, kes ei ole ostjaks, ei esita akreditiivi, võib hankija nõuda ostjalt teise maksja määramist. Kui 10 päeva jooksul pärast sellise nõude esitamist teist maksjat hankijale ei näidata, on hankija õigustatud nõudma ostjalt hankimiseks ettevalmistatud toodangu tasustamist, esitades garantii selle olemasolu kohta.

56. Maksetega süstemaatilise viivitamise korral (olenemata viivituse kestusest) on hankijal õigus üle viia teiselinnalist korratut maksjat kuni 3 kuuks arvelduste akreditiivvormile, sama-

linnaliselt maksjalt aga nõuda toodangu eelnevat tasumist. Kui maksja ei ole lepingupooleks, peab hankija maksja üleviimisest nendele arveldusvormidele teatama ostjale.

Kui ostjal arveldustes hankijaga esineb süstemaatiliselt viivitus või kui viivitatakse masinate ja seadmete eest tasumisega panga poolt teostatava finantskontrolli motiividel, on hankijal õigus anda toodang ostjale ka vastutavale hoiule. Ostja kohustused hankija ees toodangu vastutava hoiu alal lõpevad toodangu tasumise momendil.

57. Kui on tasutud toodang, mis kvaliteedi või komplektsuse poolest ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele või lepingule, võib ostja (saaja) 10 päeva jooksul pärast seda, kui kindlaksmääratud tähtaegadel on koostatud akt toodangu alaväärtuslikkuse või komplekteerimatuse kohta, esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) arvelt aktseptita korras mahakandmiseks.

Kui toodangu arveldused on toimunud ostjaga, kes ei ole saajaks, võib ostja esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) arvelt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul, arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangaasutusse on saabunud saaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks ostja arvelt.

58. Juhul kui hankija on korduvalt laadinud toodangut, mis kvaliteedilt ja sordilisuselt ei vasta lepingutingimustele (kui see on kindlaks tehtud toodangu vastuvõtuaktidega, võib ostja tasuda selle maksumuse alles pärast kvaliteedilist vastuvõttu (kindlaksmääratud vastuvõtutähtaegade piirides), teatades sellest eelnevalt hankijale ja vastavatele pangaasutustele. Sellist arvelduste korda võidakse kehtestada kuni 6 kuuks.

VIII. Varaline vastutus

59. Kui hankija viivitab toodangu hankimisega või ei hangi toodangut lepingus kindlaksmääratud tähtajal, maksab ta ostjale viivituse korral kuni 10 päeva trahvi 3 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahvi 5 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud toodangu maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Viivitamise korral seadmete hankimisega või nende hankimata jätmisel käikulastavate ehituste jaoks, samuti viivitamise korral toodangu hankimisega või toodangu hankimata jätmisel Kaug-Põhja rajoonidesse ja muudesse ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse või tootmise hooajalise iseloomuga ettevõtetele kiiresti rikneva toodangu varumise, ümbertöötamise või tootmise perioodil nõutakse trahv sisse poolteisekordses suuruses.

Hangete eritingimustes võidakse määrata erinev trahvimäär

katseliselt valmistatavate masinate ning seadmete, samuti individuaalse töötlusega masinate ja seadmete hankimisega viivitamise ja hankimata jätmise eest.

Kui hankijalt — varustus-turustusorganisatsioonilt nõutakse trahv sisse poolteisekordses suuruses, juhul kui toodangu tootja-ettevõte on süüdi, kannab viimane varalist vastutust varustus-turustusorganisatsiooni ees samal määral.

Põllumajandusliku toodangu hankimisega viivitamise või hankimata jätmise korral nõutakse trahv sisse viivituse korral kuni 10 päeva 1 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahv 2 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud toodangu maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Neil juhtudel, mil leping ei näe ette toodangu sortimenti, nõutakse trahv sisse tähtajal hankimata jäänud toodangu üldisest maksumusest.

Sanktsioone toodangu hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud sortimendi üksikute nimetuste lõikes kohaldatakse hankijale ka neil juhtudel, mil lepingus ettenähtud tähtajal on hange toodangu üldsummas täidetud.

Toodangu hankimisega viivitamise või toodangu hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud tähtajal vastutab hankija seatud korras kinnitatud veoplaanide piirides. Hankija ei vabane vastutusest neil juhtudel, mil plaanis ei ole ette nähtud küllaldane arv veovahendeid tema süül või kui see plaan on kärbitud tingituna hankijast olenevatest asjaoludest.

60. Kui hangitakse toodangut, mis ei ole lepingus ette nähtud, ilma ostja nõusolekuta (kaasa arvatud toodang, mida hangitakse üle lepingus ettenähtud koguste sortimendi üksikute nimetuste lõikes ja ennetähtaegne hange) ja ostja keeldub selle toodangu kasutamiseks vastuvõtust ning jätab selle vastutavale hoiule, maksab hankija ostjale trahvi 3 protsendi suuruses, kiiresti riknevalt toodangult aga 5 protsendi suuruses vastuvõtmata toodangu maksumusest.

61. Kui toodang tunnistatakse praagiks, kuna ta ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, peab ostja (saaja) keelduma toodangu vastuvõtust ning tasumisest, sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses praagiks tunnistatud toodangu maksumusest, kui aga toodang on juba tasutud, siis seatud korras nõudma makstud summade tagastamist.

Kui tootja (hankija) võtab õigeks ostja (saaja) pretensiooni, kes on keeldunud praagiks tunnistatud toodangu vastuvõtust, peab ta 10 päeva jooksul, kiiresti rikneva toodangu puhul aga 24 tunni jooksul pretensiooni saamise momendist arvates seda toodangut käsutama.

Kui tootja (hankija) mainitud tähtaegade jooksul praagiks tunnistatud toodangut ei käsuta, võib ostja (saaja) selle reali-

seerida kohapeal või tagastada tootjale (hankijale). Kiiresti riknev toodang tuleb igal juhul realiseerida kohapeal.

62. Kui hangitud toodangus avastatakse tootmisdefekte, mida saab kõrvaldada kohapeal, on ostjal (saajal) õigus:

1) kõrvaldada defektid oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul või nõuda defektide kõrvaldamist tootja (hankija) poolt toodangu asukohas;

2) kuni toodangu defektide kõrvaldamiseni keelduda selle tasumisest, kui aga toodang on juba tasutud, siis seatud korras nõuda tasutud summade tagastamist;

3) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 5 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest.

Kui ostja (saaja) nõudel defektid peab kõrvaldama tootja (hankija), siis tuleb töö nende kõrvaldamiseks läbi viia kõige lühema, tehniliselt võimaliku, poolte kokkuleppel määratava tähtaja jooksul.

Kui tootja (hankija) ei kõrvalda defekte kindlaksmääratud tähtaja jooksul, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 20 protsendi suuruses toodangu maksumusest, mille defektid ei ole kõrvaldatud. Seejuures on saajal (ostjal) õigus keelduda toodangu vastuvõtust ja nõuda selle asendamist.

63. Neil juhtudel, mil hangitud toodang vastab riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta lepingus ettenähtud kõrgemaile kvaliteedinõuetele, samuti siis, kui riikliku kvaliteedimärgiga hangitud toodang vastab riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta atesteeritud toodangu antud liigi jaoks ettenähtud nõuetele, on saajal õigus tasuda toodangut ilma lisanditeta kõrgendatud kvaliteedi eest või keelduda sellise toodangu vastuvõtust ja tasumisest.

Trahvimäär toodangu hankimise eest, mis ei vasta kvaliteedilt mainitud nõuetele, nähakse ette lepingus.

64. Kui hangitakse toodangut, mis ei ole komplektne, on ostja (saaja) kohustatud:

1) nõudma toodangu täielikku komplekteerimist või komplekteerimata toodangu asendamist komplektse toodanguga kõige lühema, tehniliselt võimaliku, poolte kokkuleppel määratava tähtaja jooksul;

2) kuni komplekteerimata toodangu täieliku komplekteerimiseni või asendamiseni komplektse toodanguga keelduma selle tasumisest, kui aga toodang on juba tasutud, siis seatud korras nõudma tasutud summade tagastamist;

3) sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses komplekteerimata toodangu maksumusest, kaasa arvatud puuduvate osade maksumus.

Kui tootja (hankija) ei komplekteeri toodangut poolte poolt kooskõlastatud tähtajal, on ostjal (saajal) õigus tagastada komplekteerimata toodang.

65. Kui avastatakse konstruktsioonipuudused katselise tööstusliku näidisena (partiina) hangitud toodangus või individuaalses töötluses valmistatud masinates ja seadmetes, on tootja (hankija) kohustatud kõrvaldama need puudused oma vahenditega ja omal kulul tehniliselt võimaliku kõige lühema aja jooksul, mis määratakse poolte kokkuleppel. Sellise toodangu hankimisel käesoleva põhimääruse p-des 61 ja 62 ettenähtud trahve ei kohaldata.

Kui konstruktsioonipuudusi kooskõlastatud tähtajal ei kõrvaldata, nõuab ostja (saaja) sisse trahvi, kui viivitus on kestnud kuni 10 päeva — 3 protsendi suuruses toodangu maksumusest, kui aga viivitus on kestnud üle 10 päeva, siis täiendavalt trahvi 5 protsendi suuruses toodangu maksumusest.

Kui konstruktsioonipuuduste kõrvaldamine osutub tehniliselt võimatuks, tagastab ostja (saaja) toodangu tootjale (hankijale), viimane on aga kohustatud peale mainitud trahvi tasumise tagastama toodangu eest saadud summad.

Kui tootja (hankija) ja ostja (saaja) vahel tekivad lahkarvamused selles, kas on tegemist konstruktsioonipuudustega või tootmisdefektidega ja kelle süül nad on tekkinud, siis antakse need lahkarvamused poolte kokkuleppe kohaselt 10 päeva jooksul vastavale teadusliku uurimise instituudile või ekspertidele-spetsialistidele läbivaatamiseks.

Seeriatena väljalastava toodangu hankimise eest konstruktsioonipuudustega vastutab tootja (hankija) käesoleva põhimääruse p-s 62 ettenähtud ulatuses ja korras.

66. Kui hangitud toodangu sort (kvaliteet) on madalam, kui on näidatud toodangu kvaliteeti tõendavas dokumendis, kuid toodang vastab riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele, on ostjal (saajal) õigus:

1) keelduda toodangu tasumisest ja vastuvõtust, kui ta aga on juba tasutud, siis seatud korras nõuda tasutud summade tagastamist või toodang vastu võtta ja tasuda see hinnaga, mis on ette nähtud preiskurandis vastava sordi (kvaliteediga) toodangu jaoks;

2) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahv 200 protsendi suuruses toodangu allahindluse summast, kuid mitte üle 20 protsendi toodangu maksumusest enne allahindlust.

67. Hankides riiklike standardite, tehniliste tingimuste või lepingu vastaselt markeerimata või puudulikult markeeritud toodangut, samuti toodangut ilma taarata või pakendita või nõuetevastases taaras või pakendis, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses selle toodangu maksumusest.

Juhtudel, mil toodang kuulub edasisaatmisele või hoidmisele, võib ostja (saaja) peale trahvi sissenõudmise pakkida ja taarastada toodangu oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul, või

nõuda samalinnaliselt tootjalt (hankijalt) toodangu pakkimist või taarastamist.

Toodangu hankimise eest markeerimata või puudulikult markeeritud taaras maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 protsendi suuruses markeerimata või puudulikult markeeritud taara maksumusest.

68. Toodangu hankimise eest ilma sertifikaadita või muude lepingus ettenähtud dokumentideta, mis tõendavad toodangu kvaliteeti, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 rubla suuruses igalt sellise hanke juhult.

69. Alaväärtuslikku, komplekteerimata, samuti markeerimata või puudulikult markeeritud toodangut, mida ostja (saaja) pole vastu võtnud, ei arvestata lepinguliste kohustuste täitmiseks. Kui ostja ei ole keeldunud sellise toodangu asendamisest, tuleb ta asendada hea kvaliteediga, komplekssе ja nõuete kohaselt markeeritud toodanguga jooksval hankeperioodil või muul poolte vahel kooskõlastatud tähtajal.

70. Kui nõutakse sisse trahv sellise toodangu hankimise eest, mis on tunnistatud praagiks, kuna ta ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, samuti kui nõutakse sisse trahv madalama sordi (kvaliteediga) toodangu hankimise eest selle vastuvõtust keeldumisel (käesoleva põhimääruse p-d 61 ja 62), siis ei nõuta trahvi komplektsuse puudumise ja toodangu ning taara markeeringu puudumise või puudulikkuse eest, samuti mitte sama toodangu hankimise eest nõuetevastases taaras või pakendis.

71. Kui hankija kindlaksmääratud tähtaegadel ei tee korraldust ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud toodangu kasutamise kohta, maksab ta ostjale (saajale) viivist 0,2 protsendi suuruses toodangu maksumusest iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 5 protsendi selle maksumusest.

72. Kui hankija jätab tema nõudel väljastatud akreditiivi selle kehtivuse tähtajal kasutamata, maksab ta ostjale (maksjale) trahvi 5 protsendi suuruses akreditiivi kasutamata jäänud summast.

73. Kui laaditud toodangu arvete ärakirjad jäävad kindlaksmääratud tähtaja jooksul ostjale, kes ei ole toodangu saajaks (maksjaks), välja saatmata või hangete eritingimustes või lepingus ettenähtud muud teated (käesoleva põhimääruse p. 35) andmata, maksab hankija (saatja) ostjale trahvi 10 rubla suuruses igalt arvelt või 25 rubla suuruses igalt juhult, mil teated jäid andmata.

74. Plaanilises korras jagatava toodangu laadimise (väljastamise) eest ostjale (saajale), kellele see toodang ei ole eraldatud, samuti toodangu ärakasutamise eest oma vajadusteks üle eraldatud fondide maksab tootja (hankija) vastavale varustusturustusorganisatsioonile trahvi 25 kuni 100 protsenti selle too-

dangu maksumusest, välja arvatud juhud, mil kehtiva seadusandluse järgi on tootjale (hankijale) antud õigus realiseerida toodangut oma äranägemise järgi.

75. Kui hankekäsundeid väljaandvale varustuse ja turustuse organile ei esitata õigeaegselt andmeid fondide jagamise kohta ostjate vahel, maksavad ministeeriumid- (keskasutused) fondipidajad isemajandamise õigusi kasutavate valitsuste (osakondade jm.) isikus, kellele on pandud toodangu jagamine, sellele organile trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 250 rubla.

Neil juhtudel, mil fondipidajaile on pandud kohustus esitada andmed fondide jaotuse kohta vahetult ettevõtteile ja organisatsioonidele-hankijaile (käesoleva põhimääruse p. 9), makstakse tähendatud trahv hankijale.

76. Kui hankijale ja ostjale ei väljastata õigeaegselt hankekäsundit, mis on aluseks lepingu sõlmimisel (käesoleva põhimääruse p. 9), maksab hankekäsundeid väljaandev isemajandav organ hankijale ja ostjale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 250 rubla.

Neil juhtudel, mil hankekäsundid väljastatakse varustuse ja turustuse organite poolt hankijaile ja fondipidajaile ostjaid näitamata, makstakse tähendatud trahv hankijale ja fondipidajale.

77. Viivituse eest lepingu sõlmimisel või põhjendamata kõrvalehoidumise eest selle sõlmimisest maksab süüdlane pool teisele poolele trahvi 50 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 500 rubla.

78. Kui lepingus on ette nähtud, et hankija või ostja esitab teatud tähtaja jooksul spetsifikatsiooni toodangu tehnilise iseloomustusega või laiendatud sortimendiga (nomenklatuuriga) ja see jääb esitamata või õigeaegselt esitamata, põhjustab see trahvi maksmise 2 protsendi suuruses toodangu maksumusest, millele spetsifikatsiooni ei esitatud või ei esitatud õigeaegselt.

79. Kui õigeaegselt ei esitatud laadimiskorraldusi toodangu väljasaatmiseks (käesoleva põhimääruse p. 28), maksab ostja hankijale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 250 rubla.

Juhul kui ostja ei esita hankijale õigeaegselt laadimiskorraldusi toodangu väljasaatmiseks, on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv laadimiskorralduse esitamisega hilinemise eest, vaid pärast lepingus ettenähtud hanketähtaja saabumist nõuda ka selle toodangu tasumist, millele ei ole antud laadimiskorraldust, esitades garantii selle toodangu olemasolu kohta.

80. Kui ostja ei võta välja toodangut või keeldub alusetult toodangu saamisest, kui hankija selle lepingus kindlaksmääratud tähtajal (perioodil) kohale veab, maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses väljavõtmata (tähtajal saamata) toodangu maksumusest.

Seda trahvi ostjalt ei nõuta, kui tal vastavalt käesoleva põhimääruse p-le 14 oli õigus seatud korras ühepoolselt keelduda toodangu saamisest.

Juhul kui ostja ei võta välja toodangut (alusetult keeldub selle saamisest), on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv, vaid nõuda ka väljavõtmata (tähtajal saamata) toodangu maksumuse tasumist, esitades garantii selle toodangu olemasolu kohta.

Juhul kui ostja täielikult või osaliselt keeldub tema poolt tellitud spetsiaalsete toodete vastuvõtust, peab ta tasuma hankijale (tootjale) selle osa tellimusest, mis on keeldumise momendiks täidetud või täitmise käigus, samuti tootja poolt tootmise tehnoloogiliseks ettevalmistamiseks tehtud kulutused, välja arvatud juhud, mil keeldumine selliste toodete vastuvõtust toimus hankija (tootja) süül.

81. Kui ostja (maksja) ilma aluseta keeldub täielikult või osaliselt maksenõude aktseptimisest, samuti kui ta hoidub kõrvale toodangu tasumisest muude arveldusvormide puhul (ei väljasta akreditiivi, ei anna välja tšekki, ei esita pangale maksekorraldust), — maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses summas, mille tasumisest ta keeldus või kõrvale hoidus.

Kui hangitud toodangu eest ei tasuta õigeaegselt, maksab ostja (maksja) hankijale viivise 0,03 protsendi suuruses hilinenud makse summast iga viivituspäeva eest. Kui on viivitatud seadmete eest tasumisega seoses sellega, et ostja ei ole täitnud «Ehituse finantseerimise eeskirjades» ettenähtud nõudeid, kõrgendatakse mainitud viivise määra 50 protsendi võrra.

82. Kui hankija või ostja ei tagasta toodangu arveldustel ülearuselt saadud rahalisi summasid (ühe ja sama toodangu korduv tasumine, toodangu hindade ebaõige kohaldamine, kaubata arve tasumine), maksab süüdlane pool teisele poolele protsente nende rahaliste vahendite kogu kasutamise aja eest 5 protsenti aastas.

Pretensioonides ja hagides trahvi (viivise) maksmise kohta protsente ei arvutata.

83. Kui vahendeid on arvelt aktseptita maha kantud ilma aluseta, maksab süüdlane pool teisele poolele trahvi 5 protsendi suuruses alusetult aktseptita korras mahakantud summast.

84. Kui ostja (saaja) süüliselt ei täida hankija (saatja) nõudmist vastutavale hoiule võetud toodangu laadimise (väljastamise) kohta, samuti kui ta kasutab seda toodangut enne selle eest tasumist, maksab ta hankijale trahvi 8 protsendi suuruses toodangu maksumusest, mis on ära kasutatud ilma tasumiseta või ei ole hankija nõudmise kohaselt väljastatud.

85. Täiendavalt käesolevas põhimääruses ettenähtud kohustustele hangete eritingimustega kehtestatud kohustuste rikkumise eest võidakse hangete eritingimustes ette näha trahvi (viivist).

Lepingus võidakse ette näha sanktsioone seesuguste kohustuste täitmata jätmise ja korratu täitmise puhuks, mille rikkumise eest kehtiv seadusandlus sanktsioone ette ei näe.

Lepinglased võivad mõlema poole nõusolekul kõrgendada käesolevas põhimääruses ja hangete eritingimustes ettenähtud sanktsioonide määra lepingutingimuste rikkumise eest, välja arvatud viivise määr maksetega viivitamise eest. Kui kokkulepet ei saavutata, kohaldatakse trahvi (viivist) käesolevas põhimääruses ja hangete eritingimustes kehtestatud määrades.

Kui vastutuse ulatus on kehtivas seadusandluses täpselt määratletud, ei ole kokkulepped poolte vastutuse piiramise kohta lubatud.

Arbitraažiorganeil on erandlikel juhtudel õigus vähendada kohustusi rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluvate sanktsioonide määra.

Arbitraažiorganeil on samuti õigus sisse nõuda lepingupoolelt, kes on jämedalt rikkunud lepingutingimusi, trahvi (viivist) 50 protsendi võrra kõrgendatud määral, sissenõutud summadest selle osa suunamisega liidu eelarve tuludesse.

86. Varustus-turustusorganisatsioonide ja muude hankijate vastutus ostjate pretensioonide järgi, mis tulenevad importtoodangu hankimisest, piirdub summadega, mida seatud korras võidakse sisse nõuda välisfirmadelt, välja arvatud juhud, mil kohustuste korratu täitmine on tingitud nende hankijate süüst.

87. Käesolevas põhimääruses loetletud sanktsioonid arvutatakse lähtudes hindadest, mille alusel toimuvad toodangu arveldused tarbijatega. Hangete eritingimustes võidakse määrata sanktsioonide arvutamise toodangu keskmiste hindade järgi.

88. Trahvi (viivise) maksmisest olenemata hüvitab lepingut rikkunud pool teisele poolele selle tagajärjel tekitatud kahjud, niivõrd kui need ei ole kaetud trahviga (viivisega).

Kahjude hulka arvatakse kulud, mida lepinglane on teinud seoses kohustuse täitmata jätmisega või korratu täitmisega, vara kaotus või vigastamine, samuti ka saamata jäänud tulud, mida ta oleks saanud, kui teine pool oleks kohustuse täitnud.

Juhul kui on hangitud alaväärtuslikku või komplekteerimata toodangut, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) kindlaksmääratud trahvi ja hüvitab peale selle sellise hankega tekitatud kahju, trahvi arvesse võtmata.

Viivituse või kohustuse täitmise mõnesuguse muu korratuse eest ettenähtud trahvi (viivise) maksmine ja korratu täitmisega tekitatud kahjude hüvitamine ei vabasta lepinglasi kohustuse täitmisest natuuras, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

RAHVATARBEKAUPADE HANGETE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 9. aprilli 1969. a. määrusega nr. 269
Kehtestatakse alates 1. juulist 1969. a.[1]

I. Üldalused

1. Käesolev põhimäärus reguleerib suhteid rahvatarbekaupade hangete alal, et täielikumalt rahuldada elanikkonna nõudmisi kaupade järele ja nendega häireteta varustada turuväliseid tarbijaid järgmistel alustel:

tsentraliseeritud riikliku planeerimise ühendamine ettevõtete ja organisatsioonide laialdase majandusliku initsiatiiviga, ratsionaalsete majanduslike sidemete arendamine kaupade hankimise alal ettevõtete ja organisatsioonide vahel;

tööstusettevõtete poolt ostjate tellimuste alusel kõrgekvaliteediliste kaupade laialdases sortimendis väljalaskmise ja hankimise tagamine, arvestades elanikkonna hooajalist nõudmist, rahvuslikke ja olustikulisi erinevusi;

isemajandamise edasine arendamine, hankelepingu osatähtsuse tõstmine rahvamajanduses, ettevõtete ja organisatsioonide vastastikuse materiaalse vastutuse suurendamine, plaanilise ja lepingulise distsipliini tagamine.

2. Käesolev põhimäärus hõlmab nii plaanilises korras jagatavate kui ka mittejagatavate, turu ja turuvälise sihitusega rahvatarbekaupade hanked (sealhulgas hanked tööstuslikuks tarbimiseks ja tööstuslikuks ümbertöötluseks), olenemata ettevõtete ja majandusorganisatsioonide — hankijate ja ostjate — alluvusest.

Vastavalt käesolevale põhimäärusele toimub ka tootmis-tehnilise iseloomuga toodangu hankimine turutarbimiseks.

Kauba hankimine ekspordiks ja riiklikku reservi, samuti nõukogude organisatsioonide tellimuste täitmine kauba importimiseks NSV Liitu toimub NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt määratavas korras.

Importkauba hankimine siseturul toimub vastavalt käesolevale

[1] Vt. viide 1 lk. 275.

põhimäärusele, välja arvatud juhud, mil erieeskirjad määravad teisiti.

Kauba hankimine sõjaväeorganisatsioonidele toimub käesoleva põhimääruse alusel, arvestades sõjaväeorganisatsioonidele toodangu hankimise põhitingimusi.

3. Kauba hankimine toimub lepingute alusel.

Leping on põhiliseks dokumendiks, mis määrab poolte õigused ja kohustused nii plaanilises korras jagatava kui ka mittejagatava kauba kõikide liikide hankimisel.

Kauba hankimine ilma lepingu sõlmimiseta toimub ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt sätestatud juhtudel.

Kauba hankimine teistesse liiduvabariikidesse, Kaug-Põhja rajoonidesse ja muudesse ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse toimub esmajärjekorras.

Ettevõtted ja organisatsioonid — hankijad ja ostjad peavad lepingute sõlmimisel ja täitmisel juhinduma käesolevast põhimäärusest, mis lahendab kõigile hankijaile ja ostjaile ühised hankeküsimused.

Kumbki pool peab lepingute sõlmimisel ja täitmisel silmas pidama teise poole isemajandamishuve, täitma oma kohustused sotsialistlikule rahvamajandusele kõige ökonoomsemal viisil ja osutama teisele poolele võimalikku kaasabi tema kohustuste täitmisel.

4. Üksikute kaubaliikide hankimise iseärasusi, samuti iseärasusi kauba hankimisel Kaug-Põhja rajoonidesse ja muude ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse võidakse ette näha hangete eritingimustes.

Hangete eritingimused töötab välja käesoleva põhimääruse alusel NSV Liidu Kaubandusministeerium koos Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul. Kooskõlastatult NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga võib hangete eritingimused vajaduse korral välja töötada NSV Liidu ministeerium (keskasutus) — peamine hankija koos NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja teiste asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumidega (keskasutustega).

Sõjaväeorganisatsioonidele üksikute kaubaliikide hangete iseärasusi võidakse ette näha hangete eritingimustes, millised töötab välja käesoleva põhimääruse alusel NSV Liidu Kaitseministeerium kooskõlastatult NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) kui peamiste hankijatega.

Kauba hangete eritingimused kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Hangete eritingimusi kaupadele, mida toodetakse vabariikliku ja kohaliku tööstuse ettevõtetes ja tarbitakse põhiliselt vabariigisiseselt, võidakse välja töötada ja kinnitada liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt määratavas korras, kui antud kaubaliigile ei ole kinnitatud hangete eritingimusi vastavalt käesoleva punkti neljandale lõikele.

Ei ole lubatud võtta hangete eritingimustesse norme, mis kitsendavad poolte õigusi iseseisvalt määrata selliseid hanketingimusi, mida pooled käesoleva põhimääruse järgi võivad kehtestada lepinguga.

5. Kauba hankelepingutes ettenähtud kohustuste täitmata jätmine on riikliku distsipliini rikkumine, mis toob endaga kaasa distsipliini rikkunud ettevõtete ja organisatsioonide varalise vastutuse.

Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajad ning muud ametiisikud kannavad kehtivas seadusandluses ettenähtud vastutust kauba hankimise kohustuse täitmata jätmise eest.

Ministeeriumid, keskasutused, kooperatiivsed keskused, varustamise ja turustamise organid, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed on kohustatud kontrollima alluvates ettevõtetes ja organisatsioonides lepingute sõlmimise ja täitmise õigeaegsust ja õigsust ja rakendama vajalikke abinõusid lepingulise distsipliini rikkujatele.

II. Kauba hankimise lepingute plaanilised alused

6. Samal ajal kui ministeeriumid ja keskasutused-hankijad teevad alluvatele ettevõtetele teatavaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani aastaülesanded rahvatarbekaupade realiseerimise mahu ja nomenklatuuri osas, teatavad nad neist ülesannetest vastavalt NSV Liidu Kaubandusministeeriumile, liiduvabariigi kaubandusministeeriumile, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklikule Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteele ja teistele ministeeriumidele (keskasutustele), kellele on pandud kauba jagamine.

Kooskõlas perspektiivplaanis kindlaksmääratud aastaülesannetega toimub ostjate ja hankijate seostamine tellimuste esitamiseks, mis on aluseks järgnevale lepingute sõlmimisele plaanilises korras jagatava kauba hankimiseks.

Ostjaid hankijatega seostavad organid vastava nomenklatuuri kaupade alal määratakse NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee ja NSV Liidu teiste ministeeriumide (keskasutuste) poolt, kellele on pandud kaupade jagamine.

Kauba, mida plaanilises korras ei jagata, realiseerivad hankijad iseseisvalt.

7. Ostjate ja hankijate seostamine toimub üheks aastaks või muuks kauba hankimise perioodiks. Kestvate majanduslike sidemete korral toimub seostamine pikemaks perioodiks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides.

Ostjate ja hankijate seostamise kord ja tähtajad nähakse ette hangete eritingimustes. Kaupade osas, millele hangete eritingimusi ei ole kinnitatud, määravad seostamise korra NSV Liidu Kaubandusministeerium koos Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu, NSV Liidu asjahuviliste ministeeriumide (keskasutuste) ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteega (tema nomenklatuuri kaupade alal).

Ostjate ja hankijate seostamine peab toimuma vastavalt käesoleva põhimääruse p-s 12 ja hangete eritingimustes ettenähtud lepinguliste suhete struktuurile, lähtudes vajadusest arendada ratsionaalseid ja püsivaid majanduslikke sidemeid kauba hankimisel, samuti arvestades veostevoolu normaalsete suundade skeeme.

Hankijate ja ostjate vahel kujunenud püsivate sidemete muutmine võib vajaduse korral toimuda üksnes pärast seda, kui hoolikalt on kontrollitud uue hankija valmidust antud kauba hankimiseks.

8. Ostjaid ja hankijaid seostav organ saadab neile välja teated seostamise kohta. Teates näidatakse hankija ja ostja nimetused, hankimisele kuuluva kauba üldine maht aasta kohta, vajaduse korral jaotusega kvartalite lõikes, perspektiivplaani aastaülesandes ettenähtud sortimendis. Kui hankijad ja ostjad seostatakse pikemaks ajaks, teatatakse neile need andmed igal aastal.

Kauba hankimiseks turuväliseks tarbimiseks ja tootmistehnilise otstarbega toodangu hankimiseks turu tarbimiseks võidakse ostjaile ja hankijaile välja anda hankekäsundeid hangete eritingimustes või muudes kohustuslikes eeskirjades määratud korras ja tähtaegadel. Sellised hankekäsundid on aluseks lepingute sõlmimisel.

Plaanilises korras jagatava üleplaaniliselt valmistatava kauba hankimiseks saadab seostav organ hankijaile ja ostjaile välja teated või hankekäsundid, milles ta näitab hankimisele kuuluva kauba mahu ja sortimendi, välja arvatud juhud, mil kaupade üleplaaniline väljalase on keelatud.

Juhul kui vastavalt kehtivale seadusandlusele tehakse muudatusi tootmisplaanis või antakse täiendav ülesanne kauba väljalaskmiseks, saadab seostav organ hiljemalt 10 päeva jooksul pärast selle teatavakssaamist ostjaile ja hankijaile välja teated muudatuste kohta, mis on tehtud varasemas seostamises (hangete mahtudes) või väljaantud hankekäsundites.

Plaanilises korras jagatavate kaupade hankimise ülesanne kehtib aasta jooksul, millele ta on antud, kui seadusandluses ei ole kehtestatud teistsuguseid tähtaegu.

9. Pärast teate saamist ostjate ja hankijate seostamise kohta esitavad ostjad hankijaile tellimused eeloleval aastal hankimisele kuuluvatele kaupadele.

Kauba hankimiseks esitatavates tellimustes näidatakse laiendatud sortiment (nimetuste, liikide, artiklite ja muude kaubatunnuste järgi), kaupade kogus, kvaliteedi ja hanketähtajad.

Jae- ning hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonid (ettevõtted), samuti ettevõtted (organisatsioonid)-turuvälised tarbijad esitavad tööstusettevõtetele tellimused 20 päeva jooksul pärast seostamise teate saamist.

Hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonidele (ettevõtetele)-hankijaile esitavad ostjad tellimused 10 päeva jooksul pärast seostamise teate saamist.

Ostjad võivad esitada hankijaile tellimusi ka kaubale, mida ei jagata plaanilises korras. Poolte vahel kujunenud kestvate majanduslike sidemete korral esitavad ostjad hankijaile tellimused sellise kauba hankimiseks nende vahel kooskõlastatud tähtaegadel. Hankijal ei ole õigust ühekülgselt neid majanduslikke sidemeid katkestada.

Hangete eritingimustes nähakse vajaduse korral ette kauba tellimuste esitamise kord ja tähtajad, mis erinevad käesolevas osas ettenähtuist, samuti nende tellimuste minimaalsed suurused.

Hangete eritingimustes võidakse samuti ette näha, et enne tellimuste esitamist ostjate poolt peavad tööstusettevõtted-hankijad organiseerima nende kaupade näidiste ülevaatuse, mida kavatsetakse eeloleval aastal välja lasta, ja välja saatma ostjaile kataloogid, prospektid, konfektsioonikaardid ja muud kaupu iseloomustavad materjalid.

10. Ostja on õigustatud täielikult või osaliselt keelduma temale eraldatud kauba saamisest, kui need on üleliigsed või ei ole vajalikud, ja lepingu sõlmimisest selle kauba hankimiseks.

Keeldudes eraldatud kauba saamisest või lepingu sõlmimisest plaanilises korras jagatava kauba hankimiseks, peab ostja sellest hankijale ja kauba eraldanud organile teatama hiljemalt 10 päeva jooksul pärast seda, kui ta on saanud teate ostja seostamise kohta hankijaga või hankekäsundi.

Kui teistel ostjatel on nõudmine kauba järgi, mille saamisest ostja keeldus, on kauba eraldanud organ hiljemalt 10 päeva jooksul, kaubast keeldumise teate saamisest arvates, kohustatud kauba ümber jagama ja hankijale teatama uue ostja. Kui kauba ümberjagamine osutub võimatuks, teatab neid eraldanud organ sellest sama tähtaja jooksul hankijale ja liiduvabariigi kaubandusministeeriumile või ministeeriumile (keskasutusele), kellele on pandud kauba jagamine.

Kui osutub võimatuks kauba ümberjaotamine, mille saamisest ostja keeldus, teatab liiduvabariigi kaubandusministeerium sellest

liiduvabariigi plaanikomiteele või NSV Liidu Kaubandusministeeriumile.

NSV Liidu Kaubandusministeerium, liiduvabariigi riiklik plaanikomitee või teised ministeeriumid, kellele on pandud kauba jagamine, vaatavad läbi ja lahendavad kauba ärakasutamise küsimuse, vajaduse korral aga teevad vastavatele organitele ettepaneku selle kauba tootmisest kõrvaldamise kohta, millele ei ole nõudmist.

Ettevõttel (organisatsioonil)-hankijal on õigus plaanilises korras jagatavat kaupa realiseerida oma äranägemise järgi, kui 30 päeva jooksul pärast seda, kui ta teatas jagamata kauba olemasolust neid jagavale organile, see organ ei näita ostjat, kellele need kaubad tuleb hankida, või kui see organ keeldub kauba jagamisest.

Ettevõttel (organisatsioonil)-hankijal on õigus realiseerida selline kaup oma äranägemise järgi ka sel juhul, kui 30 päeva jooksul, kiiresti riknevate kaupade puhul aga 10 päeva jooksul pärast seda, kui ostja on keeldunud lepingu sõlmimisest kauba hankimiseks, vastav organ ei näita hankijale uut ostjat.

11. Ministeeriumidel ja keskasutustel ei ole õigust teha alluvate ettevõtete-hankijate plaanides muudatusi hangitava kauba mahu ja nomenklatuuri osas, ilma et need muudatused oleksid kooskõlastatud organiga, kellele on pandud selle kauba jagamine.

III. Kauba hankelepingute sõlmimise kord ja tähtajad

12. Kauba hankelepingud sõlmivad:

I. Tööstusettevõtted (majanduskoondised)-hankijad:

1) jaekaubanduse ettevõtetega ja riiklike ning tarbijate kooperatsiooni kaubandusorganisatsioonidega, kes asuvad hankijaga samas linnas, oblastis, krais või oblastilise jaotuseta vabariigis;

2) suurte jaekaubanduse ettevõtete ja organisatsioonidega, sõltumatult nende asukohast;

3) ettevõtete ja organisatsioonidega — turuväliste tarbijatega.

Käesoleva punkti alapunktides «1», «2» ja «3» tähendatud ettevõtted ja organisatsioonid võivad sõlmida lepingud vahetult tööstusettevõtetega (majanduskoondistega) juhtudel, mil neile ettevõtetele ja organisatsioonidele hankimise perioodil hangitava kauba kogus sortimendis ei ole laadimise või kohaleveo minimaalsest normist väiksem.

Hankija ja ostja vahelisel kokkuleppel võib lepingu sõlmida ka neil juhtudel, mil hankimisele kuuluva kauba kogus on laadimise või kohaleveo minimaalsest normist väiksem, teatades sellest organile, kes seostab ostjaid ja hankijaid;

4) kaupade tarbimisrajoonides asuvate riiklike hulgikauban-

dusorganisatsioonide (ettevõtete) ning varustus-turustusorganisatsioonidega, tarbijate kooperatiivide liitude (välja arvatud rajooni tarbijate kooperatiivide liidud) ning nende hulgikaubanduse ettevõtetega;

5) riikliku kaubanduse ning tarbijate kooperatsiooni hulgiorganisatsioonidega (ettevõtetega) ja vastavate varustus-turustusorganisatsioonidega, kelle tegevuspiirkonnas tööstusettevõtted (majanduskoondised) asuvad, neil juhtudel, mil antud kaupade hankimise iseärasuste tõttu ei saa neid laadida tarbimisrajoonides ilma eelneva sorteerimiseta või hoiuta, samuti ka siis, kui neile organisatsioonidele on pandud kauba hankimine teistesse vabariikidesse, kraidesse ja oblastitesse;

II. Käesoleva punkti alapunktides «4» ja «5» näidatud hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonid jaekaubanduse ettevõtete ning organisatsioonide ja turuväliste tarbijatega, neil juhtudel aga, kui see on majanduslikult otstarbekohane, ka teiste hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonidega (ettevõtetega).

Hangete eritingimustes võidakse ette näha käesoleva põhimäärusega kehtestatud lepinguliste suhete struktuurist erinev struktuur.

Ostja ja hankija võivad kaasata teisi ettevõtteid ja organisatsioone osalisele osavõtule lepingust. Sel juhul võtavad need ettevõtted ja organisatsioonid-osalised vahetult osa kõigi lepingutingimuste väljatöötamisest, kirjutavad lepingule alla ja vastutavad kohustiste täitmise eest, igaüks oma osa piirides.

13. Leping sõlmitakse kirjalikult:

1) ühe dokumendi koostamise teel, millele pooled alla kirjutavad, kirjade ning telegrammide vahetamise teel kui ka sel teel, et hankija kinnitab ostja tellimuse vastuvõtmist;

2) sel teel, et pooled käesoleva põhimääruse p-s 20 ettenähtud juhtudel võtavad hankekäsundi täitmisele.

14. Lepingud sõlmitakse aastaks või muuks perioodiks (lühiajalised, hooajalised lepingud) kui ka ühekordseteks hangeteks.

Pooled võivad sõlmitud lepingu kehtivust pikendada uueks tähtajaks.

Kestvate majanduslike sidemete puhul hankija ja ostja vahel sõlmitakse kaupade hankelepingud tavaliselt mitmeks aastaks rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani kehtivuse tähtaja piirides.

15. Lepingutes näidatakse:

1) hangitava kauba nimetus, kogus ja laiendatud sortiment;

2) kauba kvaliteet, vajalikel juhtudel aga ka sordilisus ja komplektsus;

3) lepingu kehtivuse üldine tähtaeg ja hanketähtajad (-perioodid);

4) kauba hinnad ja lepingu üldsumma;

5) taarale ja pakendile esitatavad nõuded;

6) kauba laadimise, kohaleveo ja üleandmise kord, samuti nende tsentraliseeritud kohaleveo graafiku kooskõlastamise kord ja tähtajad;

7) arvelduste kord;

8) hankija ja ostja makse- ja postirekvisiidid, samuti ostja laadimisrekvisiidid, kui tema on kauba saaja;

9) tehniliste tingimuste eksemplaride arv, mida tuleb üle anda ostjale, et varustada nendega kauba saajaid;

10) muud tingimused, mida hankija ja ostja peavad vajalikeks lepingus ette näha.

Kui pooled kooskõlastavad hangitava kauba spetsifikatsiooni, on viimane lepingu lahutamatu koostisosa.

Kui lepingus puuduvad tingimused hanke objekti kohta (kauba nimetus, kogus, sortiment ja kvaliteet), hanketähtaegade, kauba hinna kohta, ei loeta lepingut sõlmituks.

Kui leping on sõlmitud mitmeks aastaks või kui varemalt sõlmitud lepingu kehtivuse tähtaegu on pikendatud, kooskõlastavad pooled igal aastal kauba koguse, sortimendi, kvaliteedi, hanketähtajad ja muud vajalikud tingimused käesolevas põhimääruses, hangete eritingimustes ja lepingus ettenähtud korras.

16. Kui korraldatakse vabariikidevahelisi, vabariiklikke, oblastitevahelisi, oblastilisi, krailisi kaupade hulgimüügi laatasid, siis sõlmitakse hankelepingud nendele kaupadele laatadel.

Kaupade hulgimüügi vabariikidevahelised laadad korraldab NSV Liidu Kaubandusministeerium ja vastavad tööstuslikud ministeeriumid Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu ja teiste asjahuviliste organisatsioonide osavõtul.

Vabariikidevaheliste laatade läbiviimise korra määrab NSV Liidu Kaubandusministeerium koos asjahuviliste NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga.

Vabariiklikud, oblastitevahelised, oblastilised ja krailised kaupade hulgimüügi laadad viiakse läbi liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt kehtestatavas korras.

17. Lepingute sõlmimisel kauba hulgimüügi laatadel kooskõlastavad pooled hangitava kauba koguse ja sortimendi tellimuste ja tööstusettevõtete (majanduskoondiste) poolt esitatud näidiste alusel, laadakomiteede poolt ettenähtud juhtudel aga kataloogide, prospektide ja muude kaupu iseloomustavate materjalide järgi.

Hankija ja ostja vahelised lahkarvamused laatadel sõlmitavate lepingute kohta lahendab laadakomitee.

18. Lepingute sõlmimisel väljaspool laatu saadavad tööstusettevõtted (majanduskoondised) hiljemalt 20 päeva jooksul, hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonid (ettevõtted) aga hiljemalt 30 päeva jooksul pärast tellimuste saamist nendega

seostatud ostjailt viimastele välja allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris, lisandades sellele hangitava kauba spetsifikatsiooni, või kinnitavad samade tähtaegade jooksul tellimuse vastuvõtu kirja või telegrammiga.

Kui ei oie võimaiik kooskõlastada spetsifikatsiooni kogu lepingu kestuse perioodiks, esitab hankija selle ainult üheks kvartaliks, poolaastaks või muuks perioodiks. Spetsifikatsiooni esitamise kord ja tähtajad järgnevateks perioodideks nähakse ette lepingus. Kui spetsifikatsioonide kooskõlastamise korda ja tähtaegu ei ole lepingus ette nähtud, siis juhinduvad pooled käesoleva põhimääruse p-s 24 ettenähtud eeskirjadest.

Neil juhtudel, mil lepingud sõlmitakse väljaantud hankekäsundite alusel, saadab hankija ostjale välja allakirjutatud lepinguprojekti kahes eksemplaris 20 päeva jooksul pärast hankekäsundi saamist.

Hiljemalt 10 päeva jooksul pärast lepinguprojekti saamist hankijalt kirjutab ostja selle alla ja tagastab ühe eksemplari hankijale, kui aga lepingulised suhted vormistatakse kirjade või telegrammide vahetamisega, annab ostja sama tähtaja jooksul hankija kirjale või telegrammile vastuse.

Hangete eritingimustes võidakse ette näha, et allakirjutatud lepinguprojekti saadab välja ostja hankijale.

Kauba hankimine enne lepingu sõlmimise tähtaja möödumist võib toimuda üksnes ostja nõusolekul.

19. Ettepanek lepingu sõlmimise kohta kauba hankimiseks, mida plaanilises korras ei jagata, samuti kauba hankimiseks, mida hankija realiseerib oma äranägemise järgi (käesoleva põhimääruse p. 10), võib tulla ükskõik kummalt poolt. Lepingu sõlmimise ettepaneku saanud pool annab teisele poolele vastuse 10-päevase tähtaja jooksul pärast ettepaneku saamist.

Lahkarvamusi, mis tekivad sellise kauba hankimiseks sõlmitava lepingu tingimuste suhtes, võivad nii hankija kui ka ostja anda lahendada arbitraažile, kui pooled on saavutanud kokkuleppe kauba koguse, sortimendi ja hanketähtaegade suhtes.

Kui tekib vaidlus seoses sellega, et hankija hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest kaubale, mida ei jagata plaanilises korras, poolte vahel on aga kujunenud kestvad majanduslikud sidemed, võib ostja anda sellise vaidluse arbitraaži lahendada.

20. Lepingulisi suhteid kauba hankimiseks turuvälise sihitusega võidakse luua sel teel, et pooled võtavad hankekäsundi täitmiseks juhtudel, mil hankijale ja ostjale väljaantud hankekäsund sisaldab kõik hankimiseks vajalikud andmed (kauba koguse, sortimendi, kvaliteedi, hanketähtajad ja muud), kauba hind on kindlaks määratud hinnakirjas ja ei ole vajadust mingisuguste täiendavate tingimuste kooskõlastamiseks.

Hankekäsund loetakse täitmiseks vastuvõetuks ja omandab lepingu jõu, kui 10-päevase tähtaja jooksul pärast selle saamist

asjahuviline pool ei tee teisele poolele ettepanekut kooskõlastada hanke täiendavaid tingimusi ega teata hankekäsundi väljaandnud organile (vastavatel juhtudel ka kaupu jaganud organile) ja teisele poolele, et ta ei nõustu hankekäsundiga.

Kui üks pooltest nõuab kauba hankimise suhete vormistamist hankekäsundi alusel hankija ja ostja poolt allakirjutatava lepingu sõlmimise teel, ei ole teine pool õigustatud sellist nõuet tagasi lükkama.

Hangete eritingimustes võidakse ette näha erinev kord lepinguliste suhete vormistamiseks hankekäsundi täitmiseks võtmise teel.

21. Kui lepinguprojekti saamisel tekivad lepingupoolel lepingutingimustele vastuväiteid, siis tuleb tal 10 päeva jooksul koostada lahkarvamuste protokoll ja saata see kahes eksemplaris teisele poolele koos allakirjutatud lepinguga, märkides lepingus lahkarvamuste olemasolu.

Lahkarvamuste protokolli saanud pool peab 20 päeva jooksul selle protokolli läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), lülitama lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, vaieldavad küsimused aga sama tähtaja jooksul andma arbitraažile lahendamiseks.

Kui lahkarvamuste protokolli saanud pool ei anna mainitud tähtaja jooksul reguleerimata jäänud lahkarvamusi lahendamiseks arbitraažile, siis loetakse teise poole ettepanekud vastuvõetuks.

Kuni vaidluse lahendamiseni on hankija õigustatud hankima kaupa koguses ja sortimendis, millega ostja on nõustunud.

22. Lepingud ja nende üksikud tingimused, mis on vastuolus seadusega, käesoleva põhimäärusega, NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude määruste või korraldustega või hangete eritingimustega, on kehtetud.

Ühepoolne keeldumine lepingu täitmisest ja lepingu tingimuste ühepoolne muutmine ei ole lubatud, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Lepingut võidakse muuta või lõpetada poolte kokkuleppel. Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse poolte poolt allakirjutatava täiendava kokkuleppega, kirjade või telegrammide vahetamisega.

Pool, kes on saanud ettepaneku lepingu muutmise või lõpetamise kohta, peab andma vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui pooled ei saavuta kokkulepet lepingu muutmise või lõpetamise kohta, lahendab pooltevahelise vaidluse asjahuvilise poole avaldusel arbitraaž.

IV. Kauba kogus, hankimise kord ja tähtajad

23. Plaanilises korras jagatava kauba hangitav kogus määratakse lepingus kooskõlas käesoleva põhimääruse II osa eeskirjadega.

Neil juhtudel, mil leping sõlmitakse enne plaani kinnitamist, täpsustavad pooled pärast kinnitatud plaaniülesannete saamist vajaduse korral hangitava kauba koguse, arvestades kauba jaotuses tehtud muudatusi.

Pärast lepingu sõlmimist võib ostja, kooskõlastatult hankijaga kas täielikult või osaliselt keelduda lepingus ettenähtud kauba saamisest, teatades sellest kaupa eraldanud organile 5 päeva jooksul pärast pooltevahelise kokkuleppe saavutamist.

Lepingu muutmine või lõpetamine vormistatakse neil juhtudel käesoleva põhimääruse p-s 22 ettenähtud korras.

Sellise hangitava toodangu kogus, mida plaanilises korras ei jagata, määratakse lepingus poolte kokkuleppel.

24. Hangitava kauba laiendatud sortiment (liikide, laadide, artiklite, fassongide, mudelite, kasvude, suuruste, värvuste, jooniste, fassingute, retseptide, pakendi jm. järgi) määratakse lepingus. Hangete eritingimustes võidakse ette näha muid positsioone, mille järgi sortiment määratakse lepingus.

Aastaspetsifikatsiooni järgi hangitava kauba sortimendi võib ostja, kooskõlastatult hankijaga täpsustada lepingus või hangete eritingimustes ettenähtud korras ja tähtaegadel. Kui lepingus ja hangete eritingimustes ei ole tähtaegu määratud, võib ostja ettepanekud sortimendi täpsustamiseks välja saata hulgikaubanduse ning varustus-turustusorganisatsioonile (ettevõttele) hiljemalt 45 päeva, tööstusettevõttele aga hiljemalt 35 päeva enne kvartali saabumist.

Kui hangete eritingimustes või lepingus on ette nähtud, et kauba laiendatud sortimendi kooskõlastavad pooled igas kvartalis, peab hankija-tööstusettevõte 45 päeva, hulgikaubanduse ning varustus-turustusorganisatsioon aga 35 päeva enne kvartali saabumist välja saatma ostjale vastavalt viimase tellimusele koostatud spetsifikatsiooni kauba laiendatud sortimendiga kahes eksemplaris, kui lepingus ei ole määratud teistsuguseid tähtpäevi. Kümne päeva jooksul pärast spetsifikatsiooni saamist peab ostja selle läbi vaatama ning alla kirjutama ja ühe eksemplari hankijale tagastama.

Kui hankija ei esita kvartaalset spetsifikatsiooni kindlaksmääratud tähtajal, on ostjal õigus esitada hankijale oma ettepanekud kauba sortimendi kohta. Hankija peab ostja ettepanekud kvartaalse spetsifikatsiooni kohta läbi vaatama 10 päeva jooksul.

Ettepanekud järgmises kvartalis hangitava kauba sortimendi kohta loetakse vastuvõetuks, kui ettepaneku saanud pool ei vaidlusta neid ettepanekuid 10 päeva jooksul pärast nende saamist.

Kvartaalse spetsifikatsiooni kooskõlastamisel ja aastaspetsifikatsiooni täpsustamisel võib ostja keelduda kauba saamisest hankija poolt pakutavas sortimendis, kui neile ei ole nõudmist. Sel juhul asendab hankija, kooskõlastatult ostjaga, sellise kauba vastava sortimendigrupi kauba muude liikidega, millele on olemas nõudmine.

Ostja kokkuleppel ettevõtte-hankijaga võidakse ette näha lepingus määratud tähtaegadel uute kaubaliikide hankimine, millele on olemas nõudmine.

25. Kui kaup laaditakse mitte lepingujärgsele ostjale, vaid saajaile, kes ei ole hankijaga lepingulistes suhetes, saadab ostja hankijale välja laadimiskorraldused.

Laadimiskorralduste sisu, hankijale väljasaatmise kord ja tähtajad, samuti laadimiskorralduste muutmise kord ja tähtajad nähakse ette hangete eritingimustes või lepingus.

Kui hangete eritingimustes ega lepingus ei ole ette nähtud laadimiskorralduste esitamise korda ja tähtaegu, peab ostja välja saatma hankijale laadimiskorraldused aastaks või I kvartaliks üheaegselt lepingu tagastamisega. Kui ostja lisandas lepingule laadimiskorralduse ainult I kvartaliks, siis peab ta esitama hankijale laadimiskorraldused II, III ja IV kvartaliks mitte hiljem kui 30 päeva enne kvartali algust.

26. Kauba hankimise tähtajad (kvartaalsed, kuulised, dekaadilised ja muud perioodid) määratakse lepingus, arvestades vajadust tagada ostjaile kauba häireteta saamine koguseliselt ja sortimendi järgi.

Juhul kui pooled on sõlminud lepingu hankekäsundi täitmiseks vastuvõtu teel ja hankekäsundis on näidatud kvartaalsed tähtajad, toimub kauba hankimine võrdselt kuude kaupa, kui pooled ei ole kooskõlastanud muid kvartalisiseseid hanketähtaegu ja need tähtajad ei ole ka ette nähtud hangete eritingimustes.

Tähtajad kauba hankimiseks Kaug-Põhja ja teiste ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse määratakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kehtestatud tähtaegadele kauba kohaletoimetamiseks ümberlaadimise baasidesse ja ladudesse, samuti arvestades navigatsiooni- ja muid olusid.

Kauba ennetähtaegne hankimine on lubatud ostja nõusolekul.

Ennetähtaegselt hangitud ja ostja poolt vastuvõetud kaup arvatakse järgmisel perioodil hankimisele kuuluva kauba katteks.

Ühele saajale üle selle koguse hangitud kaupa, mis on antud hankeperioodiks ettenähtud lepingus või lepingu täitmiseks väljaantud laadimiskorralduses, ei arvata teistele saajatele hankimata jäänud toodangu katteks, samuti ei arvata antud sortimenti kuuluva ühe nimetusega kauba hankimist teise nimetusega kauba hankimata jäänud koguse katteks, välja arvatud juhud, mil kauba hankimine on toimunud ostja nõusolekul.

27. Kauba hankimise kohustuse täitmise päevaks loetakse:
1) kauba laadimisel teiselinnalisele saajale — kauba transpordi- või sideorganile üleandmise päev, mille määrab transpordidokumendil või sideorgani dokumendil leiduv kuupäev;
2) kauba üleandmisel saaja või hankija (tootja) laos — üleande-vastuvõtuakti või kauba kättesaamise allkirja kuupäev.
28. Kauba kogus, mida hankija ei hankinud või mida ostja ei võtnud välja ühel hankeperioodil, lisatakse juurde järgmisel perioodil hangitava (väljavõetava) kauba kogusele.
Jooksva hankeperioodi esimesel kümnel päeval hangitud kaup arvatakse eelmisel perioodil hankimata jäänud kauba katteks tingimusel, et jooksva perioodi hange täidetakse.
Hankimata (väljavõtmata) jäänud kauba koguse järelhankimine toimub selleks perioodiks ettenähtud sortimendis, mil toimub puuduhanke (puuduväljavõtmise) katmine, kui pooled ei kooskõlasta muud sortimenti.
Hangete eritingimustes või lepingus võidakse ette näha hankimata (väljavõtmata) jäänud kauba koguse erinev järelhankimise (väljavõtmise) kord ja tähtajad.
Ostjal on õigus, teatades sellest hankijale, keelduda kauba vastuvõtust, mille hankimise tähtaeg on möödunud, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Kauba, mille hankija on laadinud enne ostja teate saamist, peab viimane vastu võtma ja tasuma.
Hankimata (väljavõtmata) jäänud kauba koguse järelhankimine (väljavõtmine) toimub kauba hankimise plaanilise ülesande kehtivuse tähtaja piirides. Kauba osas, mida plaanilises korras ei jagata, toimub järelhankimine lepingu kehtivuse tähtaja piirides, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.
29. Kauba hangib hankija:
1) teiselinnalistele saajatele — laadimise teel raudtee- või veetranspordiga kauba kiirusega, vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel aga autotranspordiga;
2) samalinnalistele saajatele — autotranspordiga tsentraliseeritud kohaleveo korras.
Kauba autotranspordiga tsentraliseeritud kohalevedu teiselinnalistele saajatele toimub pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ettenähtud juhtudel.
Lepingus võidakse ette näha kauba laadimine mistahes liiki transpordiga.
Kui kaup hangitakse tööstusettevõtete ja kaubandusorganisatsioonide (ettevõtete) vaheliste või tööstusettevõtete ja ettevõtete ning organisatsioonide-turuväliste tarbijate vaheliste lepingute alusel, teostavad tööstusettevõtted tsentraliseeritud kohalevedu. Kui kaup hangitakse hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonidega (ettevõtetega) sõlmitud lepingute alusel, toimetavad kauba tsentraliseeritud kohalevedu tarbijaile hulgikaubanduse ja varustus-turustusorganisatsioonid (ettevõtted) nii

oma ladudest kui ka tööstusettevõtete, ladudest transiitkohaleveo korras.

Tööstusettevõtte kokkuleppel hulgikaubanduse või varustus-turustusorganisatsiooniga (ettevõttega) võidakse kauba tsentraliseeritud kohalevedu nii saajatele tööstusettevõttega sõlmitud lepingute järgi kui ka saajatele hulgikaubanduse või varustus-turustusorganisatsiooniga (ettevõttega) sõlmitud lepingute järgi panna tööstusettevõttele või hulgikaubanduse või varustus-turustusorganisatsioonile (ettevõttele).

Vajaduse korral võivad liiduvabariikide ministrite nõukogud, arvestades hankijate ja ostjate vastastikuste majanduslike suhete iseärasusi, kehtestada kauba tsentraliseeritud kohaleveoks teistsuguse korra.

Lepingus võidakse ette näha, et ostja (saaja) võtab kauba välja hankija (tootja) laos, selle teostamise kord ja tähtajad.

Kauba tsentraliseeritud kohaleveol ja kauba väljastamisel hankija (tootja) laost toimub kauba pealelaadimine ja tagastatava taara mahalaadimine hankija jõudude ning vahenditega ja tema arvel, kauba mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine saaja laos aga saaja jõudude ning vahenditega ja tema arvel.

Raskekaaluliste veoste mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine jaekaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes, kus puuduvad abitöölised, võidakse liiduvabariikide seadusandlusega teha kohustuseks hankijaile või üldkasutatava autotranspordi organeile, mis puhul kulud kannab saaja.

30. Kui kauba väljavõtmise tähtaegu ei ole lepingus näidatud, peab hankija (tootja) teatama saajale kauba valmisolekust üleandmiseks, saaja aga peab kaubad välja vedama 5 päeva jooksul pärast teate saamist kauba üleandmiseks valmisoleku kohta.

Lepingus võidakse ette näha, et ostja esindaja valib hankija juures kaubad välja, ja selle läbiviimise kord.

31. Transpordikulud kannab hankija või ostja vastavalt kaupade preiskurandile või muudele, pooltele kohustuslikele eeskirjadele, nende puudumisel aga vastavalt lepingule.

Täiendavad kulud, mis on seotud kauba väljasaatmisega ostja nõudel kiirendatud korras, kannab ostja.

Neil juhtudel, mil hinnaga franko-vagun (-laev) sihtjaam (-sadam) hangitav kaup tuleb vastavalt pooltele kohustuslikele eeskirjadele või lepingule laadida teiselinnalistele saajatele mitte raudtee-(vee-)transpordiga, vaid autotranspordiga ja kulud autotranspordi tariifi tasumisel ületavad raudtee-(veetee-) veo maksumuse, jaotatakse vahe veo maksumuses hankija ja ostja vahel vastavalt preiskurandile, kui aga preiskurandis sellekohane säte puudub, siis poolte kokkuleppe kohaselt. Kui kokkulepet ei saavutata, jaotatakse veo maksumus poolte vahel võrdselt.

Juhul kui hankija (tootja) süül ei laaditud kaupu õigeaegselt

raudtee-(vee-)transpordiga ja ostja (saaja) vedas kauba välja hankija (tootja) laost autotranspordiga (hobutranspordiga), hüvitab hankija (tootja) ostjale (saajale):

1) hinna puhul franko-vagun (-laev) sihtjaam (-sadam) — kauba veo maksumuse autotranspordiga (hobutranspordiga) kuni sihtjaamani (-sadamani) kehtivate tariifide järgi;

2) hinna puhul franko-vangun (-laev) saatejaam (-sadam) — kauba autotranspordiga (hobutranspordiga) kuni sihtjaamani (-sadamani) veo maksumuse ja selle kauba raudtee- (vee-) transpordiga veo maksumuse vahe.

32. Kaup laaditakse saajale vastavalt minimaalsetele laadimisnormidele (vagunitega, konteineritega jne.).

Kauba minimaalsed laadimisnormid määratakse hangete eritingimustes. Kui sellised laadimisnormid mõnesugusele kaubaliigile ei ole kindlaks määratud, siis nähakse need vajaduse korral ette lepingus. Lepingus võidakse samuti ette näha kauba autotranspordiga kohaleveo minimaalsed normid.

Lepingutes võidakse määrata kauba hankimise kord minimaalsetest laadimisnormidest vähemates kogustes ja toodangu postpakkides väljasaatmise kord.

33. Neil juhtudel, mil lepingujärgne ostja ei ole kauba saajaks (maksjaks), on hankija kohustatud teatama ostjale kauba laadimisest saajatele väljasaadetud kauba arvete ärakirjade lähetamise teel lepingus kindlaksmääratud tähtaegadel, kui hangete eritingimustes või lepingus ei ole ette nähtud teistsugust kauba laadimisest informeerimise korda.

34. Kauba koguselise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Kauba koguseline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordi- või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

35. Ilma ostja nõusolekuta hangitud kauba, mis ei ole lepingus ette nähtud, samuti kauba, mis on hangitud lepingutingimuste rikkumisega, võtab ostja (saaja), kui ta keeldub nende vastuvõtust kasutamiseks, vastutavale hoiule, välja arvatud juhud, mil ostja (saaja) on õigustatud keelduma sellise kauba vastuvõtust transpordiorganeilt.

Kauba võtmisest vastutavale hoiule on ostja (saaja) kohustatud teatama hankijale telegraafi teel ühe ööpäeva jooksul arvates kauba vastuvõtust. Hankija on kohustatud telegraafi teel käsutama vastutavale hoiule võetud kaupa hiljemalt 5 päeva jooksul arvates teate saamisest. Kui korralduse andmisega kauba kasutamise kohta viivitatakse üle selle tähtaja, võib ostja (saaja) hankijalt sisse nõuda käesoleva põhimääruse p-s 74 ettenähtud viivise, kui aga ostja (saaja) ei saa korraldust 30 päeva jooksul, arvates hankijale teate saatmisest, võib ta kasutada kaupa, kasutades eeskätt selle realiseerimise võimalusi kohapeal.

Kiiresti rikneva kauba saabumisel, mis ei ole lepingus ette nähtud või on hangitud ilma ostja nõusolekuta lepingutingimusi rikkudes, peab ostja (saaja) kontrollima selle kogust ning kvaliteeti ja viibimata nõudma telegraafi teel hankijalt vajalikke juhiseid, hankija aga on kohustatud samuti telegraafi teel need juhised andma ühe ööpäeva jooksul. Kui hankijalt ei saabu selle tähtaja jooksul vastust, võib ostja (saaja) käsutada seda kaupa iseseisvalt.

Plaanilises korras jagatava kauba realiseerib ostja (saaja) kooskõlastatult kaubandusvalitsuse kohaliku organiga.

Vastutavale hoiule võetud kauba realiseerimisest ostjale (saajale) laekunud summad, maha arvates vastuvõtu, mahalaadimise, hoiu- ja realiseerimise kulud, tuleb hankijale (saatjale) üle kanda NSV Liidu Riigipanga poolt määratud korras ja tähtaegadel.

Kauba kohaleveol hankija poolt on ostjal õigus keelduda kauba vastuvõtust, mis on kohale toodud üle lepingus ettenähtud koguse (nii üldsummas kui ka laiendatud sortimendi üksikute nimetuste järgi), samuti muid lepingutingimusi rikkudes.

V. Kauba kvaliteet ja komplektsus

36. Hangitav kaup peab kvaliteedilt (tarbimiskindlus, kauakestvus ja muud näitajad) vastama riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele ja näidistele (etaloonidele).

Kui kaubale ei ole vastavate organite poolt kinnitatud riiklikke standardeid, tehnilisi tingimusi ega näidiseid, peab toodangu kvaliteet vastama ettevõtte- (organisatsiooni-) hankija poolt, kooskõlastatult ostjaga kinnitatud tehnilistele tingimustele või poolte vahel kooskõlastatavatele näidistele.

Riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid näidatakse lepingus. Tehnilised tingimused lisandatakse lepingule, kui nad juba varemalt ei ole ostjale välja saadetud.

Kauba hankimisel, millel on olemas kinnitatud näidised, märgitakse lepingus kinnitamise kuupäev ja näidised kinnitanud organisatsiooni nimetus. Näidise tehniline kirjeldus lisandatakse lepingule.

Kauba hankimisel kooskõlastatud näidiste järgi kirjeldatakse neid lepingus, näidates nende hoidmise korra, mis kindlustab näidiste säilimise ja välistab nende algupära vaidlustamise võimaluse.

Kui lepingu kehtivuse perioodil on riiklikke standardeid hangitavatele kaupadele muudetud või kinnitatud uued standardid, peab hankija sellest ostjale teatama hiljemalt 30 päeva enne nende elluviimist. Uued või muudetud tehnilised tingimused või näidiste tehnilised kirjeldused peab hankija välja saatma ostjale sama tähtaja jooksul.

Lepingus võidakse ette näha, võrreldes riiklike standardite kinnitatud tehniliste tingimuste või näidistega, kõrgema kvaliteediga kauba hankimine.

37. Garantiitähtajad kaupadele määratakse riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes garantiitähtaegu ei ole määratud, võidakse need ette näha lepingus.

Pooled võivad lepingus määrata pikemaid garantiitähtaegu, kui on ette nähtud riiklikes standardites ja tehnilistes tingimustes.

Garantiitähtaega arvutatakse toote müügipäevast jaekaubandusvõrgu kaudu. Turuväliseks tarbimiseks hangitud kaupadele arvutatakse garantiitähtaega momendist, mil ostja (saaja) on kauba kätte saanud, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole määratud teisiti.

Garantiitähtaeg komplekteeritavatele toodetele ja koostisosadele loetakse võrdseks põhitoote garantiitähtajale ja lõpeb üheaegselt garantiitähtaja lõppemisega sellele tootele, kui põhitoote riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes ei ole ette nähtud teisiti.

Kui riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes on määratud kaupade kõlblikkuse tähtajad, siis määravad pooled lepingus selliste kaupade hanketähtajad kindlaksmääratud kõlblikkuse tähtaegade piirides. Kõlblikkuse tähtaega arvutatakse kauba valmistamise päevast.

38. Hankija (tootja) on kohustatud kõige lühema tehniliselt võimaliku, ostjaga kooskõlastatud tähtaja jooksul omal kulul kõrvaldama kaupades garantiitähtaja jooksul avastatud puudused või kauba asendama, kui ta ei tõesta, et puudused on tekkinud ostja (saaja) poolt toodangu kasutamise või hoiueeskirjade rikkumise tagajärjel. Poolte kokkuleppel võib puudused kõrvaldada ostja (saaja) hankija (tootja) kulul.

Kauba puuduste kõrvaldamine või nende asendamine garantiitähtaja jooksul ei vabasta hankijat käesoleva põhimääruse p-s 62 või p-s 63 ettenähtud trahvi tasumisest.

Juhul kui garantiitähtajaga kauba puudused kõrvaldatakse, pikendatakse need tähtajad aja võrra, mille kestel kaupa avastatud puuduste tõttu ei kasutatud. Kauba asendamise korral arvutatakse garantiitähtaega asendamise päevast arvates.

Tööstusettevõtted-hankijad on kohustatud tagama linnades ja rajoonikeskustes (vastavalt NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja liiduvabariikide kaubandusministeeriumide nõudmisele) garantiiremondi läbiviimise nende poolt selleks otstarbeks organiseeritud töökodades või vahetult ettevõtetes enestes, samuti ka elukondliku teenindamise ettevõtetes nendega sõlmitavate lepingute alusel.

Hankijad-tööstusettevõtted peavad kooskõlas kehtivate eeskir-

jadega jaekaubandusvõrgust ostetud tööstuskaupade ümbervahetamise kohta vastu võtma ostjatelt-kaubandusettevõtetelt ning organisatsioonidelt kõlbmatuid tooteid nende asendamiseks täisväärtuslike toodetega ja hüvitama ostjaile kõik toodete asendamisega seotud kulud.

39. Kaup tuleb hankida komplektselt, vastavalt riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja preiskurantide nõuetele. Lepingus võidakse ette näha kauba hankimine täiendavate toodetega (osadega) komplekti juurde või ilma üksikute komplekti kuuluvate toodeteta (osadeta), mida ostja ei vaja.

Kui kauba komplektsus ei ole määratud riiklike standardite, kinnitatud tehniliste tingimuste või preiskurandiga, võidakse seda vajaduse korral määrata lepingus.

40. Hangete eritingimustes või lepingus nähakse ette, milliste dokumentidega tõestab hankija hangitavate kaupade kvaliteeti ja komplektsust (kauba kvaliteeditunnistus, sertifikaat, tehniline pass jne.), samuti näidatakse ka nende dokumentide ja muu vajaliku dokumentatsiooni (ekspluatatsioonijuhendid jms.) ostjale (saajale) väljasaatmise kord ja tähtajad.

Riikliku kvaliteedimärgiga kauba hankimisel näidatakse lepingus selle kauba riikliku standardi number. Sellise kauba arvetes ja saatedokumentides märgitakse, et kaubale on omistatud riiklik kvaliteedimärk.

41. Hangitavad kaubad kuuluvad markeerimisele riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuete kohaselt. Kui riiklikud standardid või tehnilised tingimused ei sisalda nõudeid kaupade markeerimise kohta, võidakse selliseid nõudeid ette näha lepingus. Pooled võivad lepingus ette näha erinõudeid markeerimise kohta, mida riiklikes standardites ega tehnilistes tingimustes ei leidu.

Hangitavatele kaupadele või nende pakendile tuleb asetada seatud korras registreeritud kaubamärgid. Kaubamärke ei asetata kaupadele, mis vastavalt riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele ei kuulu markeerimisele.

Kui hangitakse kaupa, mis ei ole markeeritud või nõuetekohaselt markeeritud, on ostjal (saajal) õigus neid markeerida või muuta kauba markeeringut oma vahenditega, kuid hankija arvel, kui see aga osutub võimatuks, siis nõuda, et kaubad markeeriks või muudaks markeeringu hankija. Hankija on kohustatud täitma ostja nõudmise poolte vahel kooskõlastatud tähtaja jooksul. Kui hankija seda nõudmist ei täida ja kauba kasutamine või realiseerimine ilma markeeringuta või ilma markeeringu muutmiseta ei ole võimalik, samuti juhtudel, mil kaup on määratud müümiseks jaekaubandusvõrgus, võib ostja (saaja) kauba vastuvõtust keelduda.

42. NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, liiduvabariigi kaubandusministeeriumi või kaupade kvaliteedi riikliku inspektsiooni

keeld vastu võtta üksikuilt ettevõtteilt — tootjailt kaupu, tingituna alaväärtuslike kaupade hankimisest nende ettevõtete poolt, ei vabasta hankijat (tootjat) lepingu täitmisest samasuguste, kuid täisväärtuslike kaupade hankimise osas, kui ostja ei ole nende saamisest keeldunud.

43. Kauba kvaliteedilise vastuvõtu kord ja tähtajad määratakse juhendiga, mille kinnitab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž.

Kauba kvaliteediline vastuvõtt transpordi- või sideorganeilt toimub transpordi- või sideorganeis kehtivate eeskirjade kohaselt.

44. Hangete eritingimustes võidakse ette näha liiduvabariikide kaubandusministeeriumide vastavate hulgiorganisatsioonide (ettevõtete) õigus kontrollida tööstusettevõtetes laadimiseks (väljastamiseks) ettevalmistatud kauba kvaliteeti, samuti kontrollimise kord ja tähtajad.

VI. Kauba taara ja pakend

45. Kauba taara ja pakend peavad vastama riiklike standardite ja tehniliste tingimuste nõuetele. Taara riiklike standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ja indeksid näidatakse lepingus.

Kui nõudeid, millele peab vastama kauba taara või pakend, ei ole määratud riiklikes standardites ega tehnilistes tingimustes, võidakse need nõuded ette näha lepingus.

Taara ja pakend peavad olema antud kauba jaoks kõlblikud ja tagama nende säilimist (nii koguselt kui ka kvaliteedilt) transportimisel ja hoiul.

Lepingus võivad pooled ette näha, võrreldes riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetega, parendatud pakendi, samuti kauba parendatud kujunduse, lisakulude kandmisega ostja arvele.

Kauba vedu konteinerites toimub ilma taarata, kui riiklikud standardid, tehnilised tingimused või üksikute veosteliikide transportimise eeskirjad ei näe ette teisiti.

Neil juhtudel, mil kauba hinnas sisaldub taara ja pakendi maksumus, kuid kaup laaditakse või väljastatakse ostja nõusolekul pakkimata hulgikaubandus- või varustus-turustusorganisatsioonide (ettevõtete) baasidele, hüvitab hankija ostjale taara ja pakendi maksumuse, samuti kauba pakkimise ja taarastamise kulud hinnakirjades või hagete eritingimustes ettenähtud suuruses. Kui preiskurantides ja hangete eritingimustes mahahindluse määrasid pole antud, näidatakse need lepingus.

Iga pakkekoha taaral, pakendil või lipatsil peab olema riiklikule standardile, tehnilistele tingimustele, preiskurandile või lepingule vastav markeering.

Toodangu laadimisel raudtee-, vee- või muud liiki transpordiga peab igal pakkekohal olema ka veoste transportimise eeskirjades ettenähtud erimarkeering.

46. Korduvalt kasutatav taara, pakke- ja sidumismaterjalid tuleb tagastada hankijale (tootjale) või ära anda taarat koguvatele organisatsioonidele.

Taara, pakke- ning sidumismaterjalide tagastamise või äraandmise kord ja tähtajad, samuti vastutus, mida rakendatakse tagastamisega või äraandmisega hilinemise korral või keeldumise korral taara ning nende materjalide vastuvõtust, määratakse sätestatud korras väljaantavate juhenditega või hangete eritingimustega, neil juhtudel aga, mil see pole neis näidatud — lepinguga.

Taara eest tagatisraha võtmine on lubatud üksnes preiskurantides, hangete eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud juhtudel.

Hankija, kes teostab kaupade tsentraliseeritud kohalevedu, on kohustatud välja vedama saajate juurest tagastatava taara, sealhulgas inventaritaara ja klaasnõud, kui pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole ette nähtud teisiti.

Taara, pakkimis- ning sidumismaterjalide tagastamise ja inventaritaara amortisatsioonikulud kannab hankija, kui hangete eritingimustes, muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

VII. Hinnad ja arvelduste kord

47. Kaupade, samuti taara ja pakendi hinnad määratakse kehtivas seadusandluses ettenähtud korras.

Lepingus näidatakse konkreetne hind ja märgitakse hinnakirja või muu akti number, millega hind on kinnitatud, kinnitamise kuupäev, samuti organ, kes selle kinnitas. Hinda võidakse lepingus näidata ka viitena selle hinnakirja või muu akti vastavale positsioonile, millega hind on kinnitatud.

Vastavatel juhtudel nimetatakse lepingus peale kaupade hindade veel hinnaalandused ning -lisandid, märgitakse organ, kes need on kinnitanud, ja kinnitamise kuupäev, samuti franko liik, kui see pole näidatud hinnakirjas.

Kui kaubale on määratud ajutine hind, siis tuleb lepingus näidata selle kehtivuse tähtaeg.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel määratakse hangitava kauba hind ja franko liik poolte kokkuleppega.

Turu sihitusega kauba tasustamine, kui sellele kaubale hulgihind on määratud jaehinnast kõrgem, toimub jaehinnaga, maha arvates kaubandusliku ja hulgi-turustusliku mahahindluse, kui

kehtivates hinnakirjades või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ei ole näidatud teistsugust arvelduste korda.

Kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel võidakse lepingus märkida juurdemaksud kehtivale hinnale, kui hangitakse kõrgemakvaliteedilisi kaupu, võrreldes riiklike standardite või tehniliste tingimustega või pikemate garantiitähtaegadega, ja kui vastavad juurdemaksud ei ole määratud hinnakirjades.

Taara maksumuse tasub ostja (saaja), kui hinnakirjas on märgitud, et see tasustatakse peale kauba hinna. Pakendi maksumus jääb hankija kanda, kui hinnakirjas ei ole määratud teisiti.

Kinnitatud hinna muutmise korral lepingu kehtivuse tähtaja jooksul peab hankija, niipea kui temale saab teatavaks hinna muudatus, teatama sellest ostjale.

Enne hinna muutmist laaditud (väljastatud) kaubad tasutakse laadimise (väljastamise) momendil kehtinud hinnaga, kui hinna muutmise aktis ei ole määratud teisiti.

Kui pooltele kohustuslike eeskirjadega on kehtestatud, et kauba hankimisel hulgikaubandus- või varustus-turustusorganisatsioonide (ettevõtete) kaudu need organisatsioonid (ettevõtted) nõuavad ostjailt sisse juurdehindluse, siis näidatakse lepingus juurdehindluse määr viitega aktile, millega see kinnitati.

Lepingutingimused kauba hankimise kohta sätestatud korras kehtestatud hinnast erineva hinnaga on kehtetud, ja kauba tasumine toimub nõuete kohaselt kinnitatud hinnaga, välja arvatud juhud, mil kehtivas seadusandluses on pooltele antud õigus määrata kehtestatud hindadele juurdemakse või realiseerida kaup madalama hinnaga.

48. Kui kaubad hangitakse hulgikaubandusorganisatsioonidele (ettevõtetele), välja arvatud rajooni tarbijate kooperatiivide liidud, hinnaga franko-vagun (-laev) sihtjaam (-sadam), hüvitavad hankijad oma arvel ostjaile transpordikulud kaupade edasisaatmisel raudtee- (vee-) transpordiga jaekaubandusorganisatsioonidele ja rajooni tarbijate kooperatiivide liitudele, andes ostjaile sätestatud korras täiendava mahahindluse (peale kaubandusliku mahahindluse) hangete eritingimustes või muudes pooltele kohustuslikes eeskirjades ettenähtud määrades, kui aga mahahindluste määr ei ole neis ette nähtud, siis poolte kokkuleppel.

Täiendav mahahindlus antakse ka neil juhtudel, mil ostja, kes on jaekaubandusorganisatsiooniga või rajooni tarbijate kooperatiivide liiduga seotud raudteega (veeteega), saadab neile kaupu edasi faktiliselt auto- või hobutranspordiga. Täiendava mahahindluse määr kehtestatakse lähtudes kaupade kohaletoimetamise maksumusest raudtee- (vee-) transpordiga (tariifist või prahirahast).

49. Arveldused kauba eest toimuvad tavaliselt vahetult kauba saatjate ja saajate vahel.

Ostja, kes ei ole ühtlasi saajaks, võtab kaupade arveldusest osa NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes, NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga juhendites ning hangete eritingimustes näidatud juhtudel.

Arvelduste kord ja vormid määratakse lepingus kooskõlas NSV Liidu seadusandlusega. Seejuures peavad pooled lähtuma sellest, et arveldused samalinnaliste hangete osas, samuti arveldused linnadevaheliste hangete osas kauba eest, mis on vastu võetud üleande-vastuvõtuaktidega, toimuvad esijoones tšekkidega limiteeritud ja limiteerimata tšekiraamatutest, maksekorraldustega või plaaniliste maksete korras. Neil juhtudel, mil arvelduste vorm antud kaubaliigi või teatud hankijate ja ostjate kategooriate jaoks on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruste või korralduste, NSV Liidu Riigipanga juhendite või hangete eritingimustega, näidatakse lepingus nendes aktides näidatud arvelduste vorm.

Hangete eritingimused arvelduste korra ja vormi osas peavad olema kooskõlastatud NSV Liidu Riigipangaga.

Lepingus näidatakse, millised arveldus- ja muud dokumendid hankija (saatja) lähetab ostjale (saajale), ja määratakse nende dokumentide väljasaatmise kord ja tähtajad.

50. Arvelduste aktseptvormi korral on maksjal õigus täielikult keelduda maksenõude aktseptimisest järgmistel juhtudel:

1) kui maksenõue on esitatud tellimata (lepingus ettenägemata) kaubale;

2) kauba laadimisel ebaõigel aadressil;

3) kauba ennetähtaegsel hankimisel ilma ostja nõusolekuta;

4) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kaup on alaväärtuslik või komplekteerimata;

5) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud kauba madalam sordilisus (kvaliteet) võrreldes kauba kvaliteeti tõestavas dokumendis näidatud sordilisusega (kvaliteediga) ja ostja (saaja) on keeldunud selle kauba vastuvõtust;

6) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kaup on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuete kohaselt ja seoses sellega ei saa ostja (saaja) kaupa kasutada või realiseerida ning tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

7) kui kaupadel puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

8) kui hankija on esitanud maksenõude juba varem tasutud kaupadele;

9) kui hankija on esitanud kaubata maksenõude, s. o. maksenõude kaubale, mis faktiliselt on laadimata või saajale üle andmata;

10) kui hankija on kauba teel ümber adresseerinud;

11) kui maksenõudes või muus kauba- (makse-) dokumendis puudub viide laaditud või üleantud kauba hinna alusele.

51. Arvelduste aktseptivormi korral on maksjal õigus osaliselt keelduda maksenõude aktseptimisest järgmistel juhtudel:

1) kui koos tellitud kaubaga on laaditud tellimata kaup, samuti kui kaup on laaditud suuremas koguses kui tellitud;

2) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et kaup on osaliselt alaväärtuslik või komplekteerimata, et taara ei ole kvaliteetne või et kaup on madalama sordilisusega (kvaliteediga) võrreldes arves näidatud sordilisusega (kvaliteediga);

3) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud, et osa kaubast on hangitud markeerimatult või ei ole markeeritud nõuetekohaselt, ja seoses sellega ei saa ostja (saaja) kaupa kasutada või realiseerida ja tal ei ole võimalik seda markeerida või markeeringut muuta;

4) kui osal kaubal puudub kinnitatud või seatud korras kooskõlastatud hind;

5) kui maksenõudes on kõrgendatud kauba või taara kindlaksmääratud hindu või juurdehindlusi, samuti kui maksenõudesse on võetud alusetuid juurdehindlusi;

6) aritmeetilise vea avastamisel maksenõudes või arves;

7) maksenõude esitamisel kaubale, mille eest on varem juba osaliselt tasutud;

8) kui hankija on esitanud osaliselt kaubata maksenõude, millesse on võetud ka sellise kauba maksumus, mis ei esine laaditud (üleantud) kaubana transpordi-, saate- või üleande-vastuvõtudokumentides;

9) kui enne aktseptimise tähtaja möödumist on dokumentaalselt kindlaks tehtud kauba puudujääk selle vastuvõtmisel hankija (saatja) esindajalt, kes saatis veost.

52. Maksja on õigustatud keelduma maksenõude aktseptimisest täielikult või osaliselt peale käesoleva põhimääruse p-des 50 ja 51 mainitud juhtude ka muudel NSV Liidu Riigipanga juhendites, hangete eritingimustes või lepingus nimetatud juhtudel.

Maksja on kohustatud teatama aktseptimisest keeldumise motiividest pangale ja hankijale 2 päeva jooksul samalinnaliste ja 3 päeva jooksul linnadevaheliste arvelduste korral, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustes ning korraldustes või NSV Liidu Riigipanga juhendites ei ole toodud erinevaid tähtaegu.

Maksenõude aktseptimisest osalise keeldumise korral peab maksja peale selle välja saatma hankijale üksikasjalise arvutuse, mis põhjendab aktseptimisest osalise keeldumise (millise kauba tasumisest on maksja keeldunud, millise sordi hind on kõrgendatud jne.).

Muude arveldusvormide korral peale aktseptvormi on maksja

(ostja) õigustatud keelduma kauba tasumisest täielikult või osaliselt kõigil juhtudel, mil vastavalt käesolevale põhimäärusele, hangete eritingimustele või pooltele kohustuslikele muudele eeskirjadele või lepingule on maksjale (ostjale) antud õigus täielikult või osaliselt keelduda kauba vastuvõtust ning tasumisest.

53. Kui kaupade arveldustest võtab osa ostja, kes samal ajal ei ole saajaks, on ostjal õigus 5 päeva jooksul pärast seda, kui teda teenindavasse pangaasutusse on saabunud saaja keeldumine ostja nimel väljakirjutatud maksenõude aktseptimisest, keelduda hankija maksenõude aktseptimisest käesoleva põhimääruse p-des 50 ja 51 näidatud alustel, samuti ka muudel NSV Liidu Riigipanga juhendites, hangete eritingimustes või lepingus nimetatud alustel.

54. Kui ostja ei ole samaaegselt maksjaks, siis võib hankija maksja maksenõude aktseptimisest põhjendamata keeldumise korral või maksmisega viivitamise korral üle 20 päeva esitada maksenõude ostjale NSV Liidu Riigipanga juhendites ettenähtud korras.

Neil juhtudel tasub ostja peale kauba maksumuse veel viivise maksetähtaja möödalaskmise eest, maksenõude aktseptimisest põhjendamata keeldumise korral aga ka trahvi aktseptimisest keeldumise eest. Viivis ja trahv lülitatakse maksenõudesse kauba tasumise kohta.

55. Arvelduste akreditiivivormi korral on maksja kohustatud väljastama akreditiivi hiljemalt 10 päeva jooksul arvates hankija nõudmise saamisest.

Akreditiivi väljastamise nõudes peab hankija näitama akreditiivi summa, täpsed pangarekvisiidid ja milliseks tähtajaks NSV Liidu Riigipanga juhendites kindlaksmääratud tähtaegade piirides see tuleb väljastada.

Kui akreditiivi väljastamine viibib, ei vastuta hankija akreditiivi kasutamata jätmise eest ja kauba hanketähtaeg pikeneb vastavalt.

Kui ostja, kes on ühtlasi maksja, ei väljasta akreditiivi järjekordse hanketähtaja (-perioodi) kestel, on hankijal õigus realiseerida kaup teistele ostjatele. Plaanilises korras jagatava kauba realiseerimine toimub neil juhtudel kooskõlastatult organiga, kes seda kaupa jagab. Kui hankijale 30 päeva jooksul (kiiresti rikneva kauba puhul 10 päeva jooksul) teist ostjat ei anta, on ta õigustatud realiseerima kauba oma äranägemisel.

Kui maksja, kes ei ole ostjaks, ei väljasta akreditiivi, võib hankija nõuda ostjalt teise maksja määramist. Kui 10 päeva jooksul pärast sellise nõude esitamist teist maksjat hankijale ei esitata, on hankija õigustatud nõudma ostjalt hankimiseks ettevalmistatud kauba eest tasumist, esitades garantii selle olemasolu kohta.

56. Maksetega süstemaatilise viivitamise korral (olenemata

viivituse kestusest) on hankijal õigus üle viia teiselinnalise korratu maksja kuni 3 kuuks arvelduste akreditiivivormile, samalinnaliselt maksjalt aga nõuda kauba eest eelnevat tasumist. Kui maksja ei ole lepingupooleks, peab hankija maksja üleviimisest nendele arveldusvormidele teatama ostjale.

Kui ostja süstemaatiliselt viivitab arveldustega hankijale, on hankijal õigus anda kaup ostjale vastutavale hoiule. Ostja kohustused hankija vastu kauba vastutava hoiu alal lõpevad kauba eest tasumise momendil.

57. Kui on tasutud kauba eest, mis kvaliteedi või komplektsuse poolest ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele või lepingule, võib ostja (saaja) 10 päeva jooksul pärast seda, kui kindlaksmääratud tähtaegadel on koostatud akt kauba alaväärtuslikkuse või komplekteerimatuse kohta, esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) arvelt aktseptita korras mahakandmiseks.

Kui kaupade arveldused on toimunud ostjaga, kes ei ole saajaks, võib ostja esitada pangale maksenõude üleliigselt tasutud summade tootja (hankija) arvelt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangaasutusse on saabunud saaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks ostja arvelt.

58. Juhul kui teiselinnaline hankija on hankinud kaupa, mis ei kuulu toidukaupade liiki, lepingu rikkumisega, on ostjal õigus 10 päeva jooksul pärast kauba saabumist esitada pangale maksenõue üleliigselt tasutud summa hankija arvelt aktseptita korras mahakandmiseks või esitada samal tähtajal avaldus varemalt aktseptitud, kuid veel tasumata hankija maksenõude järgnevast aktseptist keeldumise kohta. Kui sellise kauba eest on tasunud ostja, kes ei ole saajaks, on ostjal õigus esitada pangale maksenõue kauba eest hankijale üleliigselt tasutud summa tema arvelt aktseptita korras mahakandmiseks 5 päeva jooksul arvates päevast, mil ostjat teenindavasse pangaasutusse saabus kauba saaja maksenõue vastavate summade aktseptita mahakandmiseks või tema keeldumine aktseptimisest.

59. Juhul kui hankija on korduvalt laadinud kaupa, mis kvaliteedilt või sordilisuselt ei vasta lepingu tingimustele (kui see on kindlaks tehtud kauba vastuvõtu aktidega), võib ostja tasuda selle maksumuse alles pärast kvaliteedilist vastuvõttu (kindlaksmääratud vastuvõtutähtaegade piirides), teatades sellest eelnevalt hankijale ja vastavatele pangaasutustele. Sellist arvelduste korda võidakse kehtestada kuni 6 kuuks.

VIII. Varaline vastutus

60. Kui hankija on viivitanud kauba hankimisega või ei ole hankinud kaupa lepingus kindlaksmääratud tähtajal, maksab ta

ostjale viivituse korral kuni 10 päeva trahvi 2 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahvi 3 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud kauba maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Viivituse korral kauba hankimisega või kauba hankimata jätmisel teistesse liiduvabariikidesse, Kaug-Põhja rajoonidesse või muudesse ennetähtaegse sisseveo rajoonidesse nõutakse käesoleva punkti esimeses lõikes ettenähtud trahv sisse poolteisekordses suuruses.

Kui hankijalt — hulgikaubandus- või varustus-turustusorganisatsioonilt (ettevõttelt) kuulub sissenõudmisele trahv poolteisekordses suuruses ettevõtte — kauba tootja süül, kannab viimane varalist vastutust hulgikaubandus- või varustus-turustusorganisatsiooni (ettevõtte) ees samasugusel määral ka siis, kui nad asuvad ühe ja sama liiduvabariigi piirides.

Põllumajanduslike kaupade hankimisega viivitamisel või hankimata jätmisel nõutakse sisse viivituse korral kuni 10 päeva trahv 1 protsendi suuruses, viivituse korral üle 10 päeva aga täiendavalt trahv 2 protsendi suuruses tähtajal hankimata jäänud kauba maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Neil juhtudel, mil leping ei näe ette kauba sortimenti, nõutakse trahv sisse tähtajal hankimata jäänud kauba üldisest maksumusest.

Sanktsioone kauba hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud sortimendi üksikute nimetuste lõikes kohaldatakse hankijale ka neil juhtudel, mil lepingus nimetatud tähtajal on hange kauba maksumuse summas täidetud.

Trahv kauba hankimisega viivitamise või kauba hankimata jätmise eest võidakse hankijalt sisse nõuda iga sihituse või saaja järgi eraldi.

Kauba hankimisega viivitamise või kauba hankimata jätmise eest lepingus kindlaksmääratud tähtajal vastutab hankija sätestatud korras kinnitatud veoplaanide piirides. Hankija ei vabane vastutusest neil juhtudel, mil plaanis ei ole ette nähtud küllaldaselt veovahendeid tema süül või kui see plaan on kärbitud tingituna hankijast olenevatest asjaoludest.

61. Kui hangitakse kaupa, mis ei ole lepingus nimetatud, ilma ostja nõusolekuta (kaasa arvatud kaup, mida hangitakse üle lepingus näidatud koguse sortimendi üksikute nimetuste järgi, ja ennetähtaegne hange) ja ostja keeldub selle kauba kasutamiseks vastuvõtust ning jätab selle vastutavale hoiule, maksab hankija ostjale trahvi 2 protsendi suuruses, kiiresti riknevatelt kaupadelt aga 5 protsendi suuruses vastuvõtmata kauba maksumusest.

62. Kui kaup on tunnistatud praagiks, kuna see ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, peab ostja (saaja) keelduma kauba vastuvõtust ning tasumisest, sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses praa-

giks tunnistatud kauba maksumusest, kui aga kauba eest on juba tasutud, siis sätestatud korras nõudma ka makstud summade tagastamist.

Kui tootja (hankija) võtab õigeks ostja (saaja) pretensiooni, kes on keeldunud praagiks tunnistatud kauba vastuvõtust, peab ta 10 päeva jooksul, kiiresti rikneva kauba puhul aga 24 tunni jooksul pretensiooni saamise momendist arvates seda kaupa käsutama.

Kui tootja (hankija) mainitud tähtaegade jooksul praagiks tunnistatud kaupa ei käsuta, võib ostja (saaja) selle realiseerida kohapeal või tagastada tootjale (hankijale). Kiiresti riknev kaup tuleb igal juhul realiseerida kohapeal.

Käesolevas punktis toodud sanktsioone ei kohaldata kartuli ja puu- ning aedvilja hankimisel hälvetega riiklike standardite või tehniliste tingimuste nõuetest neil juhtudel, mil NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt on sellised hanked lubatud, kohaldades kindlaksmääratud hinnaalandusi.

63. Kui hangitud kaupades avastatakse tootmisdefekte, mida on võimalik kõrvaldada kohapeal, võib ostja (saaja), kui ta nõustub neid kaupu vastu võtma:

1) kõrvaldada defektid oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul, või nõuda defektide kõrvaldamist tootja (hankija) poolt kauba asukohas;

2) kuni kauba defektide kõrvaldamiseni keelduda selle tasumisest, kui aga kaup on juba tasutud, siis sätestatud korras nõuda tasutud summade tagastamist;

3) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 2 protsendi suuruses kauba maksumusest.

Kui ostja nõudel defektid peab kõrvaldama tootja (hankija), siis tuleb töö nende kõrvaldamiseks läbi viia kõige lühema tehniliselt võimaliku, poolte kokkuleppel määratava tähtaja jooksul.

Kui tootja (hankija) ei kõrvalda defekte kindlaksmääratud tähtaja jooksul, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 20 protsendi suuruses kauba maksumusest, mille defektid ei ole kõrvaldatud. Samasugusel määral nõuab ostja tootjalt (hankijalt) sisse trahvi, kui ta ei nõustu vastu võtma kaupa, millel on tootmisdefektid.

64. Neil juhtudel, mil hangitud kaup vastab riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta lepingus näidatud kõrgemaile kvaliteedinõudeile, samuti siis, kui riikliku kvaliteedimärgiga kaup vastab küll riiklikele standarditele või tehnilistele tingimustele, kuid ei vasta atesteeritud kauba antud liigile ettenähtud nõudeile, on saajal õigus tasuda kauba eest ilma lisanditeta kõrgendatud kvaliteedi eest või keelduda sellise kauba vastuvõtust ja tasumisest.

Trahvimäär kauba hankimise eest, mis kvaliteedilt ei vasta mainitud nõuetele, nähakse ette lepingus.

65. Kui mingi kuu jooksul hangitakse madalama sordilisusega kaupa suuremas koguses, kui see on ette nähtud lepingus, maksab hankija ostjale trahvi 2 protsendi suuruses ülemääraselt hangitud madalama sordilisusega kauba maksumusest.

66. Kui hangitakse kaupu, mis ei ole komplektsed, on ostja (saaja) kohustatud:

1) nõudma kaupade järelkomplekteerimist või komplekteerimata kaupade asendamist komplektsete kaupadega kõige lühema tehniliselt võimaliku, poolte kokkuleppel määratava tähtaja jooksul;

2) kuni komplekteerimata kaupade täieliku komplekteerimiseni või asendamiseni komplektsete kaupadega keelduma nende tasumisest, kui aga kaubad on juba tasutud, siis sätestatud korras nõudma tasutud summade tagastamist;

3) sisse nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsendi suuruses komplekteerimata kaupade maksumusest, kaasa arvatud puuduvate osade maksumus.

Kui tootja (hankija) ei komplekteeri kaupa poolte vahel kooskõlastatud tähtajal, on ostjal (saajal) õigus komplekteerimata kaup tagastada.

67. Kui hangitud kauba sort (kvaliteet) osutub madalamaks, kui on näidatud kauba kvaliteeti tõestavas dokumendis, kuid kaup vastab riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele, on ostjal (saajal) õigus:

1) keelduda kauba tasumisest ja vastuvõtust, kui aga juba on tasutud, siis sätestatud korras nõuda summade tagastamist või kaup vastu võtta ja tasuda hinnaga, mis on hinnakirjas näidatud vastava sordi (kvaliteediga) kaubale;

2) sisse nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 200 protsendi suuruses kauba allahindluse summast, kuid mitte üle 20 protsendi kauba maksumusest enne allahindlust.

68. Hangete eritingimustes näidatakse trahvi määr, mis tuleb tootjalt (hankijalt) sisse nõuda, kui liiduvabariikide kaubandusministeeriumide hulgiorganisatsioonide (ettevõtete) poolt teostatava kauba kvaliteedi kontrollimisel (käesoleva põhimääruse p. 44) avastatakse alaväärtuslikku kaupa.

69. Kui vastuolus riiklike standardite, tehniliste tingimuste või lepingu nõuetega hangitakse markeerimata või puudulikult markeeritud kaupa, samuti kaupa ilma taara või pakendita või nõuetevastases taaras või pakendis, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses sellise kauba maksumusest.

Juhtudel, mil kaup kuulub edasisaatmisele või hoidmisele, võib ostja (saaja) peale trahvi sissenõudmise pakkida ja taarastada kauba oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul, või nõuda samalinnaliselt tootjalt (hankijalt) kauba pakkimist või taarastamist.

Kauba hankimise eest markeerimata või puudulikult markeeritud taaras maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 protsendi suuruses markeerimata või puudulikult markeeritud taara maksumusest.

70. Kauba hankimise eest ilma sertifikaadita või muude lepingus ettenähtud dokumentideta, mis tõestavad kauba kvaliteeti, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 25 rubla suuruses igalt sellise hanke juhult.

71. Alaväärtusliku, komplekteerimata, samuti markeerimata või puudulikult markeeritud kaupa, mida ostja (saaja) pole vastu võtnud, ei arvata lepinguliste kohustuste täitmiseks, ja kui ostja ei ole keeldunud selle asendamisest, tuleb see asendada täisväärtusliku, komplektse ja nõuete kohaselt markeeritud kaubaga jooksval hankeperioodil või muul poolte vahel kooskõlastatud tähtajal.

72. Kui vastuolus riiklike standarditega hangitakse kaupa hälvetega standardkaalust, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 3 protsendi suuruses sellise kauba maksumusest.

73. Kui nõutakse sisse trahv sellise kauba hankimise eest, mis on tunnistatud praagiks, kuna see ei vasta riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, samuti kui nõutakse sisse trahv madalama sordiga (kvaliteediga) kauba hankimise eest selle vastuvõtust keeldumisel (käesoleva põhimääruse p-d 62 ja 67), siis ei nõuta trahvi komplektsuse puudumise ja kauba ning taara markeeringu puudumise või puudulikkuse eest, samuti mitte sama kauba hankimise eest nõuetevastases taaras või pakendis või hälvetega standardkaalust.

74. Kui hankija kindlaksmääratud tähtaegadel ei tee korraldust ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud kauba kasutamise kohta, maksab ta ostjale (saajale) viivist 0,2 protsendi suuruses kauba maksumusest iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 5 protsendi selle maksumusest.

75. Kui hankija jätab tema nõudel väljastatud akreditiivi selle kehtivuse tähtajal kasutamata, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 5 protsendi suuruses akreditiivi kasutamata jäänud summast.

76. Kui laaditud kauba arve ärakiri jääb kindlaksmääratud tähtaja jooksul ostjale, kes ei ole kauba saajaks (maksjaks), välja saatmata või muu hangete eritingimustes või lepingus ettenähtud informatsioon (käesoleva põhimääruse p. 33) andmata, maksab hankija (saatja) ostjale trahvi 10 rubla suuruses igalt arvelt või 25 rubla suuruses igalt juhult, mil informatsioon jäi andmata.

77. Plaanilises korras jagatava kauba laadimise (väljastamise) eest ostjale (saajale), kellele seda kaupa ei ole eraldatud, maksab tootja (hankija) vastavale hulgikaubandus- või varustusturustusorganisatsioonile (ettevõttele) trahvi 25 kuni 100 protsenti selle kauba maksumusest, välja arvatud juhud, mil kehtiva seadusandluse järgi on tootjale (hankijale) antud õigus realiseerida kaupa oma äranägemise järgi.

78. Kui hankijale ja ostjale ei väljastata õigeaegselt teadet nende seostamise kohta või ei anta õigeaegselt välja hankekäsundit kauba hankimiseks (käesoleva põhimääruse p-d 7 ja 8), maksab seostamist teostav või hankekäsundeid väljaandev isemajandav organ hankijale ja ostjale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 250 rubla igalt juhult.

79. Viivituse eest lepingu sõlmimisel või põhjendamata kõrvalehoidumise eest selle sõlmimisest maksab süüdlane pool teisele poolele trahvi 50 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 500 rubla.

80. Kui lepingus on ette nähtud, et hankija või ostja esitab teatud tähtaja jooksul spetsifikatsiooni kauba tehnilise iseloomustusega või täiendatud sortimendiga, siis selle esitamata jätmine või esitamine hilinemisega põhjustab trahvi maksmise 2 protsendi suuruses kauba maksumusest, millele spetsifikatsiooni ei esitatud või ei esitatud õigeaegselt.

81. Kui õigeaegselt ei esitatud laadimiskorraldusi kauba väljasaatmiseks (käesoleva põhimääruse p. 25), maksab ostja hankijale trahvi 25 rubla suuruses iga viivituspäeva eest, mitte aga üle 250 rubla.

Juhul kui ostja ei esita hankijale õigeaegselt laadimiskorraldusi kauba väljasaatmiseks, on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv laadimiskorralduste esitamisega viivitamise eest, vaid pärast lepingus näidatud hanketähtaja saabumist nõuda ka selle kauba eest tasumist, millele ei ole antud laadimiskorraldust, esitades garantii selle kauba olemasolu kohta.

82. Kui kaupa ei võeta välja või alusetult keeldutakse kauba saamisest, kui hankija need lepingus kindlaksmääratud tähtajal (perioodil) kohale veab, maksab ostja hankijale trahvi 3 protsendi suuruses, kiiresti rikneva kauba puhul aga 5 protsendi suuruses väljavõtmata (tähtajal saamata) kauba maksumusest.

Kui kaupa ei võeta välja (aluseta keeldutakse kauba saamisest), on hankijal õigus mitte üksnes sisse nõuda trahv, vaid nõuda ka väljavõtmata (tähtajal saamata) jäänud kauba maksumuse tasumist, esitades garantii selle kauba olemasolu kohta.

83. Kui ostja (maksja) ilma aluseta keeldub täielikult või osaliselt maksenõude aktseptimisest, samuti kui ta hoidub kõrvale kauba tasumisest muude arveldusvormide puhul (ei väljasta akreditiivi, ei anna välja tšekki, ei esita pangale maksekorraldust), — maksab ta hankijale trahvi 5 protsendi suuruses summast, mille tasumisest ta keeldus või kõrvale hoidus.

Kui hangitud kauba eest ei tasuta õigeaegselt, maksab ostja (maksja) hankijale viivist 0,03 protsendi suuruses hilinenud makse summast iga viivituspäeva eest.

84. Kui hankija või ostja ei tagasta kaupade arveldustel ülearuselt saadud rahalisi summasid (ühtede ja nendesamade kaupade korduv tasumine, kaubahindade ebaõige kohaldamine, kau-

bata arve tasumine), maksab süüdlane pool teisele poolele protsente nende rahaliste vahendite kogu kasutamise aja eest 5 protsenti aastas.

Pretensioonides ja hagides trahvi (viivise) maksmise kohta protsente ei arvutata.

85. Kui vahendid on arvelt aktseptita maha kantud ilma aluseta, maksab süüdlane pool teisele poolele trahvi 5 protsendi suuruses alusetult aktseptita korras mahakantud summast.

86. Kui ostja (saaja) süüliselt ei täida hankija (saatja) nõudmist vastutavale hoiule võetud kauba laadimise (väljastamise) kohta, samuti kui ta kasutab seda kaupa enne selle eest tasumist, maksab ta hankijale trahvi 8 protsendi suuruses kauba maksumusest, mis on ära kasutatud ilma tasumiseta või ei ole hankija nõudmise kohaselt väljastatud.

87. Täiendavalt käesolevas põhimääruses ettenähtud kohustustele hangete eritingimustega kehtestatud kohustuste rikkumise puhuks võidakse ette näha trahve (viivist) hangete eritingimustes.

Lepingusse võidakse võtta sanktsioone selliste kohustuste täitmata jätmise ja nõuetevastase täitmise puhuks, mille rikkumise eest kehtiv seadusandlus sanktsioone ei kohalda.

Lepinglased võivad mõlema poole nõusolekul kõrgendada käesolevas põhimääruses ja hangete eritingimustes lepingutingimuste rikkumise eest ettenähtud sanktsioonide määra, välja arvatud viivise määr maksega viivitamise eest. Kui kokkulepet ei saavutata, kohaldatakse trahvi (viivist) käesolevas põhimääruses ja hangete eritingimustes kehtestatud määrades.

Kui vastutuse ulatus on kehtivas seadusandluses täpselt määratletud, ei ole kokkulepped poolte vastutuse piiramise kohta lubatud.

Arbitraažiorganeil on erandlikel juhtudel õigus vähendada kohustusi rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluvate sanktsioonide määra.

Arbitraažiorganeil on samuti õigus sisse nõuda lepingupoolelt, kes on jämedalt rikkunud lepingutingimusi, trahvi (viivist) kuni 50 protsendi võrra kõrgendatud määral, sissenõutud summade selle osa suunamisega liidueelarve tuludesse.

88. Hulgikaubandus- ning varustus-turustusorganisatsioonide (ettevõtete) ja muude hankijate vastutus ostjate pretensioonide alal, mis tulenevad importkaupade hankimisest, piirdub summadega, mida seatud korras võidakse sisse nõuda välismaa firmadelt, välja arvatud juhud, mil kohustuste nõuetevastane täitmine on tingitud nende hankijate süüst.

89. Käesolevas põhimääruses toodud sanktsioone arvutatakse lähtudes kaupade jaehindadest, maha arvates neist kaubandusliku mahahindluse, kui käesoleva põhimäärusega ei ole sätestatud teisiti. Hangete eritingimustes võidakse määrata sanktsioonide

arvutamine kaupade keskmiste hindade järgi, samuti teistsugune kord sanktsioonide arvutamiseks, kui on rikutud kohustusi puuning aedvilja ja arstimite hangete alal.

90. Trahvi (viivise) maksmisest olenemata hüvitab lepingut rikkunud pool teisele poolele selle rikkumise tagajärjel tekitatud kahjud niivõrd, kui need ei ole kaetud trahviga (viivisega).

Kahjude hulka arvatakse kulud, mida lepinglane on teinud seoses kohustuste täitmata jätmisega või nõuetevastase täitmisega, vara kaotus või vigastamine, samuti saamata jäänud tulud, mida ta oleks saanud, kui teine pool oleks oma kohustuse täitnud.

Juhul kui on hangitud alaväärtuslikku või komplekteerimata kaupa, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) kindlaksmääratud trahvi ja hüvitab peale selle sellise hankega tekitatud kahju, trahvi kahju katmisel arvesse võtmata.

Viivituse või kohustuse täitmise mõnesuguse muu korratuse tõttu ettenähtud trahvi (viivise) maksmine ja korratu täitmisega tekitatud kahjude hüvitamine ei vabasta lepinglasi kohustuse täitmisest natuuras, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

JUHEND
TOOTMIS-TEHNILISE OTSTARBEGA TOODANGU JA RAHVATARBEKAUPADE KOGUSELISE VASTUVÕTMISE KORRA KOHTA

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 1965. a. 15. juuni määrusega nr. P-6 (ENSV MKK 1965, nr. 32, art. 135)

1. Käesolevat juhendit rakendatakse kõigil juhtudel, mil riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste või muude kohustuslike eeskirjadega ei ole kehtestatud teistsugust tootmis-tehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade koguselise vastuvõtu korda.

2. Et tagada toodangu ja kaupade [1] säilimine hankimisel ning luua tingimused nende õigeks ja õigeaegseks vastuvõtmiseks saajate poolt, on kaupu saatev ettevõte (organisatsioon)[2] kohustatud:

a) rangelt kinni pidama toodangu pakkimise ja taarastamise ning üksikute kaubakohtade markeerimise ja plommimise eeskirjadest;

b) täpselt kindlaks määrama ärasaatmisele kuuluva toodangu koguse (kaubakohtade: kastide, kottide, kimpude, pallide, pakkide jms. kaalu ja arvu);

c) juhul kui toodangut saadetakse pakitud või taarastatud kaubakohtadena — asetama igasse taarakohta riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke eritingimuste ning muude kohustuslike eeskirjade või lepinguga ettenähtud dokumendi (pakkelipiku, pallikaardi jms.), milles on näidatud antud taarakohas asuva toodangu nimetus ja kogus;

d) kindlustama saate- ja arveldusdokumentide täpse ja loetava vormistamise, nendes näidatud toodangu koguse vastavuse faktiliselt ärasaadetud kogusele ning nende dokumentide õigeaegse saatmise saajale selleks ettenähtud korras;

---

[1] Edaspidi kasutatakse ainult ühte terminit — «toodang».
[2] Edaspidi kasutatakse ainult ühte terminit — «ettevõte».

e) rangelt kinni pidama transpordil kehtivatest eeskirjadest veoste vedamiseks andmise, nende laadimise ja kinnitamise kohta;

f) süstemaatiliselt kontrollima nende isikute tööd, kes määravad kindlaks ärasaatmisele kuuluva toodangu koguse ning vormistavad selle kohta laadimis- ja arveldusdokumendid.

3. Ettevõte-saaja on kohustatud toodangu koguseliselt vastu võtma täpses vastavuses riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste, käesoleva juhendi, muude kohustuslike eeskirjade ja lepinguga.

4. Veoste vastuvõtmisel transpordiorganitelt on ettevõte-saaja kohustatud vastavalt transpordil kehtivatele veoeeskirjadele kontrollima veose säilimist vedamisel, kusjuures ta on eriti kohustatud:

a) vastavatel juhtudel kontrollima transpordivahenditel (vagunil, tsisternvagunil, praamil, laeva trümmil, furgoonautol jms.) või konteineritel kauba saatja või lähtepunkti (raudteejaama, sadama) plommide olemasolu, plommide korrasolekut ning nendel olevaid jäljendeid, vaguni, konteineri või muu transpordivahendi seisukorda, veose kaitsemarkeeringu olemasolu, samuti taara korrasolekut;

b) kontrollima veose nimetuse ning veosel leiduva transpordimarkeeringu vastavust transpordidokumendis näidatud andmetele ning nõudma transpordiorganitelt veose väljaandmist kohtade arvu või kaalu järgi kõikidel juhtudel, kui selline kohustus on transpordiorganitele pandud transpordil kehtivate eeskirjadega või teiste normatiivsete aktidega.

Juhul kui veos antakse välja ilma kohtade arvu või kaalu kontrollimata, on kauba saaja kohustatud veoste väljaandmise vormistamise eeskirjadega kehtestatud korras nõudma transpordiorganitelt, et transpordidokumendil tehtaks selle kohta vastav märkus.

5. Kõikidel juhtudel, mil veose transpordiorganitelt vastuvõtmisel tuvastatakse veose vigastamine või riknemine, veose nimetuse ja kaalu või kohtade arvu mittevastavus transpordidokumendis näidatud andmetele, samuti kõigil teistel juhtudel, mil see on ette nähtud transpordil kehtivate eeskirjadega, on veose saaja kohustatud nõudma transpordiorganilt kommertsakti koostamist (kauba-transpordisaatelehel märkuse tegemist või akti koostamist — kui veos toimetati kohale autotranspordiga).

Transpordiorgani poolt kommertsakti koostamisest ebaõige keeldumise korral on saaja kohustatud vastavalt transpordil kehtivatele eeskirjadele esitama kaebuse sellele keeldumisele ning võtma toodangu vastu käesoleva juhendiga ettenähtud korras.

6. Ilma taarata ning lahtises taaras hangitava toodangu vastuvõtmine, samuti taaras hangitava toodangu brutokaalu ja kohtade arvu järgi vastuvõtmine toimub:

a) saaja laos — kui toodang toodi kohale hankija poolt;
b) hankija laos — kui toodang veetakse välja ostja poolt;
c) plommitud transpordivahendite avamise või plommimata transpordivahendite ning konteinerite tühjakslaadimise kohas või transpordiorgani laos — kui toodang transporditi ning anti välja raudtee-, vee-, õhu- või autotranspordiorgani poolt.

Kui hankija toimetab taarastatud toodangu saaja lattu, võib saaja peale brutokaalu ja kohtade arvu kontrollimist nõuda ka taara avamist ja iga koha sees olevate kaubaühikute netokaalu ning arvu kontrollimist.

7. Korrasolevas taaras saabunud toodang võetakse netokaalu ja iga koha sees asuvate kaubaühikute arvu järgi vastu üldreeglina lõpliku saaja laos.

Ostjad — turustus-, varustus- ja varumisorganisatsioonide ning jae- ja hulgikaubanduse ettevõtete baasid, kes saadavad toodangut edasi esialgse saatja (tootja) taaras või pakendis, peavad iga taarakoha sees asuva toodangu koguseliselt vastu võtma vaid nendel juhtudel, kui see on ette nähtud kohustuslike eeskirjadega või lepinguga, kuid samuti faktilise brutokaalu saatedokumentides näidatud brutokaalule mittevastavuse korral.

Kui toodang saabub vigastatud taaras, siis võtavad saajad toodangu netokaalu ning igas taarakohas asuvate kaubaühikute arvu järgi vastu käesoleva juhendi punktis 6 näidatud korras, s. o. seal, kus toimub toodangu vastuvõtmine brutokaalu ja kohtade arvu järgi.

8. Taaras hangitava toodangu vastuvõtmiseks käesoleva juhendiga kehtestatud korda rakendatakse samuti panderollitud või plommitud pakkide (kimpude) vastuvõtmisel, kui panderolli või pakendi terviklikkust rikkumata või plomme maha võtmata on pakist (kimbust) toodangu väljavõtmine võimatu.

9. Toodang võetakse vastu järgmiste tähtaegade jooksul:

a) ilma taarata, lahtises ning vigastatud taaras saabunud toodang — hankijalt või transpordiorgani laost saamise momendil või plommitud transpordivahendite avamise ja plommimata transpordivahendite ning konteinerite tühjakslaadimise momendil, kuid hiljemalt nende tühjakslaadimiseks ettenähtud tähtaegade jooksul;

b) korrasolevas taaras saabunud toodang:

brutokaalu ja kohtade arvu järgi — käesoleva punkti alapunktis «a» näidatud tähtaegade jooksul;

netokaalu ja iga kaubakoha sees asuvate kaubaühikute arvu järgi — üheaegselt taara avamisega, kuid hiljemalt 10 päeva jooksul, kiiresti rikneva toodangu puhul aga hiljemalt 24 tunni jooksul, arvates toodangu saamise momendist — kui hankija veab toodangu kohale või kui ostja veab toodangu ise hankija laost välja, kõigil ülejäänud juhtudel — transpordiorgani laost veose väljaandmise momendist.

Kaug-Põhja rajoonides, kaugetes ja teistes ennetähtaegse sisseveo rajoonides toimub tootmis-tehnilise otstarbega toodangu vastuvõtmine hiljemalt 30 päeva jooksul, arvates toodangu saaja lattu saabumise momendist. Tähendatud rajoonides võetakse tööstuskaubad vastu hiljemalt 60 päeva jooksul, toidukaubad (välja arvatud kiiresti riknevad) hiljemalt 40 päeva jooksul ning kiiresti riknevad kaubad hiljemalt 48 tunni jooksul, arvates nende saaja lattu saabumise momendist.

10. Toodangu vastuvõtt loetakse õigeaegseks, kui toodangu koguse kontrollimine on lõpetatud ettenähtud tähtaegade jooksul.

11. Toodangu võtavad vastu ettevõtte-saaja juhataja poolt selleks volitatud isikud. Need isikud vastutavad toodangu vastuvõtmise eeskirjadest range kinnipidamise eest.

Ettevõte-saaja on kohustatud:

a) toodangu õigeks ja õigeaegseks vastuvõtmiseks looma sellised tingimused, mille juures oleks kindlustatud toodangu säilimine ning ära hoitud selle riisumine ning puudujääkide tekkimine;

b) tagama seda, et toodangut vastuvõtvad isikud tunneksid hästi käesolevat juhendit, samuti toodangu koguselise vastuvõtu eeskirju, mis on kehtestatud vastavate riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste, teiste normatiivsete aktide ning antud toodangu hankimise lepinguga;

c) kindlustama saabunud toodangu koguse täpse kindlaksmääramise (kaubakohtade: kastide, kottide, kimpude, pallide, pakkide jms. kaalu ja koguse);

d) süstemaatiliselt kontrollima nende isikute tööd, kes võtavad toodangut koguseliselt vastu, ning vältima toodangu vastuvõtu eeskirjade rikkumisi.

12. Toodang võetakse koguseliselt vastu transpordi- ja saatja (tootja) saatedokumentide (arve-faktuuri, spetsifikatsiooni, nimekirja, pakkelipikute jt.) alusel. Kui need dokumendid või mõningad nendest puuduvad, ei jäeta toodangut vastu võtmata. Sel juhul koostatakse toodangu faktilise olemi kohta akt ning näidatakse selles ära puuduvad dokumendid.

13. Saabunud toodangu vastuvõtmisel tuleb selle kogus kindlaks määrata samades mõõtühikutes, millised on näidatud saatedokumentides.

Kui nendes dokumentides saatja näitas ära toodangu kaalu ja kohtade arvu, siis peab saaja toodangu vastuvõtmisel kontrollima selle kaalu ja kohtade arvu.

14. Netokaalu kontrollitakse riiklike standardite, tehniliste tingimuste ja teiste pooltele kohustuslike eeskirjadega kehtestatud korras.

Kui toodangut pole võimalik ilma taarata üle kaaluda, tehakse netokaal kindlaks sel teel, et toodangu brutokaal kontrollitakse

toodangu saamise momendil, taara kaal aga pärast selle vabanemist toodangu alt. Kontrollimise tulemused vormistatakse aktiga.

Taara kaalu kohta tuleb koostada akt hiljemalt 10 päeva jooksul pärast selle vabanemist, niiske toodangu all olnud taara kaalu kohta aga — viivitamatult pärast taara vabanemist toodangu alt, kui hanke eritingimuste või lepinguga pole ette nähtud teisi tähtaegu. Taara kaalu kontrollimise tulemuste kohta koostatavas aktis näidatakse ära ka toodangu netokaal, mis määrati kindlaks brutokaalust taara kaalu mahaarvamise teel.

Ei ole lubatud kindlaks määrata netokaalu selliselt, et saatening transpordidokumentides näidatud brutokaalust arvatakse maha samas näidatud taara kaal ilma faktilist brutokaalu ja taara kaalu kontrollimata.

Ülejäänud juhtudel kontrollitakse taara kaalu üheaegselt netokaalu kontrollimisega.

15. Toodangu koguse valikkontrollimine (osaline kontrollimine) ühes toodangu mingi osa kontrollimise tulemuste laiendamisega kogu partiile on lubatud vaid siis, kui see on ette nähtud riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke eritingimuste ning muude kohustuslike eeskirjade või lepinguga.

16. Kui toodangu vastuvõtmisel avastatakse puudujääk, on saaja kohustatud peatama edasise vastuvõtmise, kindlustama toodangu säilimise, samuti võtma tarvitusele abinõud, et hoida ära selle segunemine teise samaliigilise toodanguga.

Toodangus avastatud puudujäägi kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla toodangut vastuvõtnud isikud.

Nendel juhtudel, kui toodangu vastuvõtmisel tehti kindlaks üksikute kaubakohtade brutokaalu mittevastavus transpordi- või saatedokumentides või trafaretis näidatud kaalule, ei tohi saaja taarat ja pakendit avada.

Kui brutokaalu õigsuse korral toodangu puudujääk tehakse kindlaks netokaalu või üksikutes kohtades asuvate kaubaühikute arvu kontrollimisel, siis on saaja kohustatud peatama ülejäänud kohtade vastuvõtmise, säilitama ning esitama esindajale, kes kutsuti edasisest vastuvõtmisest osa võtma (käesoleva juhendi punktid 17 ja 18), avatud kohtade taara ja pakendi ning toodangu, mis asus nende kohtade sees.

17. Samaaegselt vastuvõtmise peatamisega on saaja kohustatud toodangu edasisest vastuvõtmisest osavõtmiseks ja kahepoolse akti koostamiseks välja kutsuma samalinnalise saatja esindaja, kui aga toodang saadi originaalpakendis või saatjaks mitteoleva tootja rikutud taaras — samalinnalise tootja esindaja. Teiselinnalise saatja (tootja) esindaja kutsutakse välja hanke põhi- ja eritingimustes, teistes kohustuslikes eeskirjades või lepingus ettenähtud juhtudel.

Samalinnalise saatja (tootja) esindaja on kohustatud ilmuma hiljemalt järgmisel päeval pärast väljakutse saamist, kui välja-

kutses pole näidatud teistsugust ilmumise aega, kiiresti rikneva toodangu puhul aga — 4 tunni jooksul pärast väljakutse saamist.

Teiselinnalise saatja (tootja) esindaja on kohustatud ilmuma mitte hiljem kui 3 päeva jooksul pärast väljakutse saamist, arvestamata sõiduks vajalikku aega, kui hanke põhi- ja eritingimustes, teistes kohustuslikes eeskirjades või lepingus pole teist tähtaega ette nähtud.

Saatja (tootja) esindajal peab olema kaasas tunnistus selle kohta, et tal on õigus saaja juures toodangu vastuvõtmisest osa võtta.

Saatja (tootja) võib toodangu vastuvõtmisest osa võtma volitada ettevõtet, kes asub toodangu saamise kohas. Sel juhul annab esindajale tunnistuse välja see ettevõte, kes esindaja saadab. Tunnistuses peab olema tehtud viide sellele dokumendile, millega saatja volitas antud ettevõtet toodangu vastuvõtmisest osa võtma.

18. Kui saatja (tootja) esindaja ei ilmu saaja väljakutse peale, samuti juhtudel, kui teiselinnalise saatja (tootja) väljakutsumine ei ole kohustuslik, võetakse toodang koguseliselt vastu ning koostatakse puudujäägi kohta akt:

a) teise ettevõtte (organisatsiooni) esindaja osavõtul, kelle saatis selle ettevõtte juhataja, või

b) ettevõtte-saaja üldsuse esindaja osavõtul, kelle määrab ettevõtte juhataja isikute hulgast, kes on selleks kinnitatud sama ettevõtte ametiühingu tehase-, vabriku- või kohaliku komitee poolt, või

c) ettevõtte-saaja poolt ühepoolselt, kui saatja (tootja) andis nõusoleku toodangu ühepoolseks vastuvõtmiseks.

19. Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajad on kohustatud ettevõtete-saajate palvel saatma neile esindajaid toodangu koguselisest vastuvõtmisest osa võtma.

20. Toodangu vastuvõtmisest tuleb esindajatena osa võtma saata isikud, kes on kompetentsed vastuvõtmisele kuuluva toodangu koguse kindlaksmääramise küsimustes.

Materiaalselt vastutavaid isikuid ning nende alluvaid, samuti isikuid, kes tegelevad materiaalsete väärtuste vastuvõtmise, arvestamise, hoidmise ja väljaandmisega, ei või kinnitada ettevõtte-saaja üldsuse esindajateks.

Ettevõtte-saaja üldsuse esindaja või teise ettevõtte esindaja ei või antud ettevõtte-saaja juures toodangu vastuvõtmisest osa võtta rohkem kui kaks korda ühes kuus.

21. Toodangu koguselisest vastuvõtmisest osa võtma saadetud esindajale antakse välja vastavalt vormistatud tunnistus, millele kirjutab alla ettevõtte (organisatsiooni) juhataja või tema asetäitja.

Tunnistuses, mis annab õiguse osa võtta toodangu koguselisest vastuvõtmisest, peab olema näidatud:

— tunnistuse väljaandmise kuupäev ja number;
— tunnistuse saanud isiku perekonna-, ees- ja isanimi, töökoht ja amet;
— millise toodangu vastuvõtmisest esindaja on volitatud osa võtma.

Kui toodangu vastuvõtmisest saadetakse osa võtma üldsuse esindaja (käesoleva juhendi punkt 18 «b»), siis näidatakse tunnistuses ka tehase-, vabriku- või kohaliku komitee otsuse number ja kuupäev, millega antud isik ettevõtte esindajaks kinnitati.

22. Isikuid, keda ettevõte-saaja tõmbab kaasa toodangu vastuvõtmisest osa võtma, tuleb tutvustada käesoleva juhendiga. Nad on kohustatud rangelt järgima selle juhendi eeskirju ning võtma tarvitusele kõik nendest sõltuvad abinõud toodangu puudujäägi tekkimise põhjuste ja koha väljaselgitamiseks.

23. Toodangut koguseliselt vastuvõtvail isikuil on õigus tõendada oma allkirjaga üksnes neid fakte, mis tuvastati nende osavõtul. Nende andmete kandmine akti, mis ei ole vastuvõtmisest osavõtjate poolt vahetult kindlaks tehtud, on keelatud.

Sellise toodangu koguselise vastuvõtu akti allakirjutamise eest, mis sisaldab tegelikkusele mittevastavaid andmeid, kannavad toodangu koguselisest vastuvõtmisest osa võtnud isikud seadusega ettenähtud vastutust.

Teiste ettevõtete ja organisatsioonide esindajad, keda saadeti toodangu vastuvõtmisest osa võtma, ei ole õigustatud saama ettevõttelt-saajalt tasu toodangu vastuvõtmisest osavõtmise eest.

24. Toodangu vastuvõtmine peab üldreeglina toimuma katkestamatult. Kui vastuvõtmine katkestati seoses sellega, et see kestab kaua või mõnel muul mõjuval põhjusel, on saaja kohustatud kindlustama toodangu säilimise ning võimalikult kiiremini lõpetama selle vastuvõtmise.

Toodangu vastuvõtmise katkestamise kohta, samuti katkestamise põhjuste ja katkestamise ajal toodangu hoidmise tingimuste kohta tehakse märkus käesoleva juhendi punkti 25 alusel koostatud aktis.

25. Kui käesoleva juhendi punktis 17 või punktis 18 näidatud esindajate osavõtul teostatava toodangu vastuvõtmise ajal tehakse kindlaks puudujääk võrreldes transpordi- ja saatedokumentides (arve-faktuur, spetsifikatsioon, nimekiri, pakkelipik jt.) näidatud andmetega, vormistatakse toodangu koguselise vastuvõtmise tulemused aktiga. Akt peab olema koostatud samal päeval, mil puudujääk avastati.

Toodangu puudujäägi aktis peab olema näidatud:
a) akti koostanud saaja nimetus ning aadress;
b) akti number ja kuupäev, toodangu vastuvõtmise ning akti koostamise koht, toodangu vastuvõtmise alustamise ja lõpetamise aeg; juhul kui toodangu vastuvõtmine toimus kindlaks-

määratud tähtaja rikkumisega — mitteõigeaegse vastuvõtmise põhjused, nende tekkimise ja kõrvaldamise aeg;

c) toodangu koguselisest vastuvõtmisest ja akti koostamisest osavõtnud isikute perekonna-, ees- ja isanimi, nende töö ning ametikoht, dokumendi number ja kuupäev, millega esindajat on volitatud toodangu vastuvõtmisest osa võtma, samuti märkus selle kohta, et neid isikuid on tutvustatud toodangu koguselise vastuvõtmise eeskirjadega;

d) saatja (tootja) ning hankija nimetus ja aadress;

e) telefonogrammi või telegrammi number ja kuupäev, millega saatja (tootja) esindaja välja kutsuti;

f) arve-faktuuri ja transpordisaatelehe (konossemendi) number ja kuupäev;

g) toodangu lähtejaamast (-sadamast) või saatja laost äraSaatmise kuupäev;

h) toodangu sihtjaama (-sadamasse) saabumise kuupäev, transpordiorgani poolt veose väljaandmise aeg, vaguni, konteineri, furgoonauto ja teiste plommitud transpordivahendite avamise aeg, toodangu saaja lattu toimetamise aeg;

i) kommertsakti (autotranspordiorgani poolt väljaantud akti) number ja kuupäev, kui selline akt koostati transpordiorganilt toodangu saamisel;

j) toodangu hoidmise tingimused saaja laos kuni selle vastuvõtmiseni, samuti andmed selle kohta, et toodangu kogus määrati kindlaks korrasolevate kaaludega või teiste seatud korras kontrollitud mõõteriistadega;

k) taara ja pakendi seisund toodangu ülevaatuse momendil, taara välise markeeringu sisu ja teised andmed, millede alusel võib teha kindlaks, kas toodang esitati kontrollimiseks saatja või tootja pakendis, samuti taara avamise kuupäev;

l) toodangu valikkontrollimise puhul — valikkontrollimiseks toodangu võtmise kord ühes valikkontrollimise aluste (riiklik standard, tehnilised tingimused, hanke eritingimused, leping jms.) äranäitamisega;

m) kelle kaalu ja plommidega (saatja või transpordiorgani) on toodang ära saadetud; plommide korrasolek; toodangu üldkaal — faktiline ning dokumentide järgi; iga koha kaal, milles avastati puudujääk — faktiline ja taaral (pakendil) leiduva trafareti järgi;

n) transpordi- ja saatja markeering kaubakohtadel (faktiline ja dokumendijärgne), pakkelipikute ja üksikutel kaubakohtadel plommide olemasolu või puudumine;

o) millisel viisil määrati kindlaks puuduoleva toodangu kogus (kaalumisega, kohtade ülelugemisega, ülemõõtmisega jne.), kas puuduolev toodang võis mahtuda taarakohta, vagunisse, konteinerisse jms.;

p) teised andmed, millised vastuvõtmisest osavõtnud isikute arvates tulevad tingimata aktis näidata, et kinnitada puudujääki;

r) puuduoleva toodangu täpne kogus ja selle väärtus;

s) arvamus puudujäägi tekkimise koha ja põhjuste kohta.

Kui toodangu vastuvõtmisel avastatakse mitte ainult puudujääk, vaid üheaegselt ka ülejääk võrreldes saatja transpordi- ja saatelehtedega, siis tuleb aktis näidata täpsed andmed selle ülejäägi kohta.

Aktile peavad alla kirjutama kõik toodangu koguselisest vastuvõtmisest osa võtnud isikud. Isik, kes ei ole nõus akti sisuga, on kohustatud aktile alla kirjutama koos märkusega oma mittenõustumise kohta ning esitama oma arvamuse.

26. Toodangu vastuvõtmise akt kinnitatakse ettevõtte-saaja juhataja poolt hiljemalt järgmisel päeval pärast akti koostamist.

Juhtudel kui vastuvõtmise tulemuste alusel selguvad kuritarvitused või toodangu riisumine, on ettevõtte-saaja juhataja kohustatud sellest viivitamatult teatama ühiskondliku korra kaitse või prokuratuuriorganitele ning saatma nendele vastavad dokumendid.

27. Vastuvõtuaktile, millega fikseeriti toodangu puudujääk, peavad olema lisatud:

a) saatedokumentide või võrdlusnimekirja ärakirjad, s. o. toodangu faktilise olemi saatja (tootja) dokumentides näidatud andmetega võrdlemise nimekirja ärakirjad;

b) pakkelipikud (pallikaardid jms.), mis olid pandud igasse taarakohta;

c) sihtjaama (-sadama) kviitung veose kaalu kontrollimise kohta, kui selline kontrollimine toimus;

d) plommid taarakohtadelt, milledes avastati puudujääk;

e) transpordidokument (saateleht, konossement) originaalis, saaja poolt transpordiorganile selle dokumendiga seoses oleva pretensiooni esitamise juhul aga — selle ärakiri;

f) dokument, mis tõendab vastuvõtmisest osa võtma saadetud esindaja volitusi;

g) akt, mis on koostatud vastavalt käesoleva juhendi punktile 16;

h) dokument, mis sisaldab ülekaalumise ja ülemõõtmise andmeid, kui toodangu kogus määrati kindlaks kaalumise või mõõtmise teel;

i) teised dokumendid, millest võivad selguda puudujäägi tekkimise põhjused (toodangu niiskuse analüüsid, milles on näidatud lubatud niiskus, andmed jääga varustatuse kohta, kommertsaktid jt.).

28. Toodangu koguselise vastuvõtu aktid registreeritakse ning hoitakse alal ettevõtte-saaja jaoks kehtestatud korras.

29. Toodangu puudujäägiga seoses olev pretensioon peab olema esitatud saatjale (hankijale) hiljemalt 10 päeva jooksul,

Kaug-Põhja rajoonides, kaugetes ja teistes ennetähtaegse sisseveo rajoonides asuvate saajate poolt esitatavad pretensioonid aga — 20 päeva jooksul pärast puudujäägi akti koostamist.

Samade tähtaegade jooksul on saaja kohustatud saatma saatjale teate vastuvõetud toodangu ülejääkide kohta.

Kui puudujääk avastati toodangus, mis saadi tootja originaalpakendis või rikkumata taaras, tuleb pretensioon ja seda põhistavad dokumendid esitada ka toodangu tootjale. Kui tootja või tema asukoht ei ole saajale teada, esitatakse pretensioon kahes eksemplaris saatjale (hankijale), kes nende saamisel on kohustatud viivitamatult saatma ühe eksemplari tootjale, informeerides sellest saajat.

Toodangu puudujäägist tulenevale pretensioonile peab olema lisatud puudujäägi akt koos käesoleva juhendi punktis 27 näidatud lisadega, kui neid ei ole saatjal (tootjal, hankijal) olemas.

30. Saades toodangu puudujäägist tuleneva pretensiooni, korraldab ettevõtte-saatja (tootja) juhataja pretensiooni materjalide alusel teenistuslikku kontrolli.

Kontrollmaterjalid vaadatakse läbi ning kinnitatakse ettevõtte-saatja (tootja) juhataja poolt.

Juhtudel kui kontrollimise tulemuste alusel selguvad kuritarvitused või toodangu riisumine, on ettevõtte-saatja juhataja kohustatud sellest viivitamatult teatama ühiskondliku korra kaitse või prokuratuuriorganitele ning saatma nendele vastavad dokumendid.

31. Hiljemalt 10 päeva jooksul pärast pretensiooni saamist on saatja (tootja, hankija) kohustatud motiveeritud kirjaga teatama saajale selle läbivaatamise tulemustest.

Sama aja jooksul tuleb saajale üle kanda see summa, mis pretensiooni alusel õigeks tunnistatakse.

Pretensiooni rahuldamisest keeldumise korral tagastatakse saajale tema poolt pretensioonile lisatud originaaldokumendid.

32. Kui ostja saadab toodangu edasi ilma esialgse saatja (tootja) taarat ning pakendit avamata, ei vabane viimane vastutusest puudujäägi eest, kui puudujäägi tekkimises ei ole süüdi ostja, kes toodangu edasi saatis.

Kui ostja, kes saatis toodangu ära ilma esialgse saatja (tootja) taarat avamata, keeldus puudujäägiga seoses oleva pretensiooni rahuldamisest, peab ta peale keeldumise motiivide teatama ka selle toodangu saamise kuupäeva, samuti esialgse saatja (tootja) arve numbri ja kuupäeva.

33. Kui kehtiva seadusandluse järgi on olemas alused veose puudujäägi eest vastutuse panemiseks transpordiorganitele, peab saaja ettenähtud korras esitama pretensiooni vastavale transpordiorganile.

JUHEND
TOOTMIS-TEHNILISE OTSTARBEGA TOODANGU JA RAHVATARBEKAUPADE KVALITEEDILISE VASTUVÕTMISE KORRA KOHTA

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 1966. a. 25. aprilli määrusega nr. P-7 (ENSV ÜVT 1966, nr. 41, art. 283)

1. Käesolevat juhendit rakendatakse kõigil juhtudel, kui riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste või muude pooltele kohustuslike eeskirjadega ei ole kehtestatud teistsugust tootmistehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade kvaliteedi ja komplektsuse järgi, samuti toodangu ning kaupade all asuva taara vastuvõtmise korda.

Hankelepingutes võidakse ette näha vastavate toodangu- ja kaubaliikide [1] vastuvõtmise iseärasused.

2. Et tagada hangitava toodangu kvaliteedi säilimine ja luua tingimused toodangu õigeaegseks ning õigeks kvaliteediliseks vastuvõtmiseks on ettevõte- (organisatsioon)[2] tootja (saatja) kohustatud:

a) rangelt kinni pidama toodangu pakkimise ja taarastamise ning üksikute taarakohtade markeerimise ja plommimise eeskirjadest;

b) saatma (andma üle) toodangut, mis kvaliteedi ja komplektsuse poolest vastab riiklike standardite, tehniliste tingimuste, jooniste, retseptuuride ja näidistega (etaloonidega) kehtestatud nõuetele.

Toodangut, mille kvaliteeti pole ettenähtud korras kontrollitud, samuti toodangut, mille saatmine keelati ära toodangu kvaliteeti kontrollivate ning teiste selleks pädevate organite poolt, ei või hankida;

c) kindlustama hangitava toodangu kvaliteeti ja komplektsust

[1] Edaspidi kasutatakse ainult ühte terminit — «toodang».
[2] Edaspidi kasutatakse ainult ühte terminit — «ettevõte».

tõendavate dokumentide (tehniline pass, sertifikaat, kvaliteeditunnistus jms.), saate- ja arveldusdokumentide täpse ja loetava vormistamise, nendes dokumentides näidatud toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kohta käivate andmete vastavuse toodangu faktilisele kvaliteedile ning komplektsusele;

d) saatma õigeaegselt saajale toodangu kvaliteeti ja komplektsust tõendavad dokumendid. Need dokumendid saadetakse ära koos toodanguga, kui hanke põhi- ja eritingimuste ning muude pooltele kohustuslike eeskirjadega või lepinguga pole teisiti ette nähtud.

Kui toodang saadetakse ära (antakse üle) pakitult või taarastatult, on tootja (saatja) kohustatud riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste, muude pooltele kohustuslike eeskirjade ning lepinguga ettenähtud juhtudel asetama igasse taarakohta dokumendi, milles on näidatud antud taarakohas asuva toodangu nimetus ning kvaliteet;

e) rangelt kinni pidama transpordil kehtivatest eeskirjadest veoste vedamiseks andmise, nende laadimise ja kinnitamise kohta, samuti riiklike standardite ja tehniliste tingimustega kehtestatud spetsiaalsetest laadimise eeskirjadest.

3. Veoste vastuvõtmisel transpordiorganitelt on saajaettevõte kohustatud vastavalt transpordil kehtivatele veoeeskirjadele kontrollima veose säilimist vedamisel, eriti:

a) ülaltähendatud eeskirjades ettenähtud juhtudel kontrollima transpordivahenditel (vagunil, tsisternvagunil, praamil, laeva trümmil, furgoonautol jms.) või konteineril saatja või lähtepunkti (raudteejaama, sadama) plommide olemasolu, plommide korrasolekut ning nendel olevaid jäljendeid, vaguni, konteineri või muu transpordivahendi seisukorda, veose kaitsemarkeeringu olemasolu ning taara korrasolekut;

b) kontrollima veose nimetuse ning veosel leiduva transpordimarkeeringu vastavust transpordidokumendis näidatud andmetele;

c) kontrollima, kas peeti kinni kindlaksmääratud veoeeskirjadest, mis väldivad veose kahjustumise ja riknemise (veose paigutamine, temperatuurirežiim, jääga varustamine jne.), samuti veose kohaletoimetamise tähtaegadest ning sooritama veose ülevaatuse.

Juhul kui veos saadakse transpordiorganilt ilma veose kohtade arvu, kaalu ja seisundit kontrollimata, on saaja kohustatud veoste väljaandmise vormistamise eeskirjadega kindlaksmääratud korras nõudma transpordiorganilt, et transpordidokumendis tehtaks selle kohta vastav märkus.

4. Transpordiorganitelt veoste vastuvõtmisel on saaja kohustatud kõikidel juhtudel, kui see on ette nähtud transpordil kehtivate eeskirjadega, nõudma transpordiorganilt kommertsakti koostamist, veose autotranspordiga kohaletoimetamise korral

aga — kauba-transpordisaatelehel märkuse tegemist või akti koostamist.

Kui transpordiorgan põhjendamatult keeldub ülaltähendatud aktide koostamisest, on saaja kohustatud vastavalt transpordil kehtivatele eeskirjadele kaebama selle keeldumise peale ning võtma toodangu vastu käesolevas juhendis ettenähtud korras.

5. Korrasolevas taaras saabunud toodang võetakse kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastu üldreeglina lõpliku saaja laos.

Ostjad — turustus-, varustus- ja varumisorganisatsioonide ning jae- ja hulgikaubanduse ettevõtete baasid ja teised ostjad, kes saadavad toodangut edasi esialgse tootja (saatja) taaras või pakendis, peavad toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastu võtma nendel juhtudel, kui see on ette nähtud kohustuslike eeskirjadega või lepinguga, samuti siis, kui toodang saadakse rikutud, lahtises või markeerimata taaras või taaras, millel on rikutud plomm, või kui toodangul on riknemise tunnused (väljavoolamine, purunemine jne.).

Tähendatud ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud hoidma edasisaatmisele kuuluvat toodangut tingimustes, mis kindlustaksid selle kvaliteedi ja komplektsuse säilimise.

6. Toodang võetakse kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastu saaja laos järgmiste tähtaegade jooksul:

a) teiselinnalise hanke korral — hiljemalt 20 päeva jooksul, kiiresti riknev toodang aga hiljmalt 24 tunni jooksul pärast toodangu väljaandmist transpordiorgani poolt või toodangu saabumist saaja lattu, kui hankija tõi toodangu kohale või kui ostja vedas toodangu ise välja;

b) samalinnalise hanke korral — hiljemalt 10 päeva jooksul, kiiresti riknev toodang aga 24 tunni jooksul pärast toodangu saabumist saaja lattu.

Kaug-Põhja rajoonides, kaugetes ja teistes ennetähtaegse sisseveo rajoonides võetakse tootmis-tehnilise otstarbega toodang vastu hiljemalt 30 päeva jooksul, kiiresti riknev toodang aga — hiljemalt 48 tunni jooksul pärast toodangu saabumist saaja lattu. Tähendatud rajoonides võetakse tööstuskaubad vastu hiljemalt 60 päeva jooksul, toidukaubad (välja arvatud kiiresti riknevad) hiljemalt 40 päeva jooksul ning kiiresti riknevad kaubad hiljemalt 48 tunni jooksul pärast nende saabumist saaja lattu.

Taaras saabunud toodangu kvaliteeti ja komplektsust kontrollitakse hiljemalt ülaltähendatud tähtaegade jooksul, kui lepingus pole ette nähtud teistsuguseid tähtaegu seoses hangitava toodangu (kauba) iseärasustega.

Masinaid, seadmeid, aparaate ja muud toodangut, mis saabus taaras ning mille kohta on kehtestatud kasutamise ja hoidmise garantiitähtajad, kontrollitakse kvaliteedi ja komplektsuse järgi taara avamisel, kuid enne kehtestatud garantiitähtaegade lõppemist.

7. Hankija laos võetakse toodangut kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastu lepingus ettenähtud juhtudel.

8. Kaubandusorganisatsioonidel on õigus, olenemata nende poolt käesoleva juhendi punktis 6 näidatud tähtaegadel teostatud kaupade kvaliteedi kontrollimisest, akteerida tootmisdefekte, kui need puudused avastatakse kaupade jaemüügiks ettevalmistamisel või jaemüügi ajal nelja kuu jooksul pärast kaupade saamist.

9. Akt toodangu varjatud puuduste kohta peab olema koostatud 5 päeva jooksul pärast puuduste avastamist, kuid mitte hiljem kui nelja kuu jooksul arvates päevast, millal toodang saabus varjatud puudused avastanud saaja lattu, kui pooltele kohustuslike eeskirjadega pole kehtestatud teistsuguseid tähtaegu.

Kui toodangu varjatud puudused on avastatavad üksnes selle töötlemise protsessis, mis toimub järk-järgult kahes või mitmes ettevõttes, peab akt varjatud puuduste kohta olema koostatud hiljemalt nelja kuu jooksul arvates päevast, millal puudused avastanud ettevõte sai toodangu.

Akt varjatud puuduste kohta, mis avastati kasutamise või hoidmise garantiitähtajaga toodangus, peab olema koostatud 5 päeva jooksul pärast puuduste avastamist, kuid kehtestatud garantiitähtaja jooksul.

Kui akti koostamisest kutsutakse osa võtma tootja (saatja) esindaja, lisatakse ettenähtud 5-päevasele tähtajale juurde aeg, mis on vajalik esindaja kohalesõitmiseks.

Kui kaupade garantiitähtaega arvutatakse nende jaemüügi momendist, siis võib nende kaupade varjatud puuduste kohta akti koostada ka müügieelsel hoiuperioodil, sõltumata kaupade saamise ajast.

Varjatud puudusteks loetakse selliseid puudusi, mida ei võidud avastada antud toodanguliigi tavalisel kontrollimisel ning mis avastati alles toodangu töötlemise protsessis, montaažiks ettevalmistamisel, montaaži, katsetamise, kasutamise ning hoidmise protsessis.

10. Toodangu vastuvõtt loetakse õigeaegseks, kui toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kontrollimine on lõpetatud ettenähtud tähtaegade jooksul.

11. Üheaegselt toodangu kvaliteedilise vastuvõtmisega kontrollitakse toodangu komplektsust, samuti taara, pakendi ja markeeringu vastavust riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke eritingimuste ja muude pooltele kohustuslike eeskirjade nõuetele, samuti joonistele ning näidistele (etaloonidele).

12. Käesoleva juhendiga kehtestatud korda taaras hangitava toodangu vastuvõtmiseks rakendatakse samuti panderollide ja plommitud pakkide (kimpude) vastuvõtmisel, kui panderolli või pakendi terviklikkust rikkumata või plomme maha võtmata on pakist (kimbust) toodangu väljavõtmine võimatu.

13. Toodangu võtavad vastu saajaettevõtte juhataja või tema

asetäitja poolt selleks volitatud kompetentsed isikud. Need isikud vastutavad toodangu vastuvõtmise eeskirjadest range kinnipidamise eest.

Saajaettevõte on kohustatud:

a) looma toodangu õigeks ja õigeaegseks vastuvõtmiseks tingimused, mille juures oleks kindlustatud toodangu säilimine ning välditud selle riknemine;

b) jälgima, et katsetus- ning mõõteriistad, millega määratakse kindlaks toodangu kvaliteet, oleksid korras, samuti seda, et neid õigeaegselt ning ettenähtud korras kontrollitaks;

c) tagama, et kvaliteedi ja komplektsuse järgi toodangut vastuvõtvad isikud hästi tunneksid ning rangelt järgiksid käesolevat juhendit, samuti toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmise eeskirju, mis on kehtestatud vastavate riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste ja muude kohustuslike eeskirjadega;

d) süstemaatiliselt kontrollima nende isikute tööd, kes võtavad toodangut vastu kvaliteedi ja komplektsuse järgi, ning vältima toodangu vastuvõtu eeskirjade rikkumisi.

14. Toodangu vastuvõtmine kvaliteedi ja komplektsuse järgi toimub täpses vastavuses riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste ja muude pooltele kohustuslike eeskirjadega, samuti saatedokumentide alusel, mis tõendavad hangitud toodangu kvaliteeti ja komplektsust (tehniline pass, sertifikaat, kvaliteeditunnistus, faktuurarve, spetsifikatsioon jms.). Kui tähendatud saatedokumendid või mõningad nendest puuduvad, ei jäeta toodangut vastu võtmata.

Sel juhul koostatakse saabunud toodangu faktilise kvaliteedi ja komplektsuse kohta akt ning näidatakse selles ära puuduvad dokumendid.

15. Toodangu kvaliteedi valikkontrollimine (osaline kontrollimine) ühes toodangu mingi osa kvaliteedi kontrollimise tulemuste laiendamisega kogu partiile on lubatud juhtudel, kui see on ette nähtud riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke eritingimuste ning muude kohustuslike eeskirjade või lepinguga.

16. Kui avastatakse, et saabunud toodangu kvaliteet, komplektsus, markeering, taara või pakend ei vasta riiklike standardite ja tehniliste tingimuste nõuetele, joonistele ning näidistele (etaloonidele) või markeeringus ja toodangu kvaliteeti tõendavates saatedokumentides (käesoleva juhendi punkt 14) näidatud andmetele, on saaja kohustatud kindlustama mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu hoidmise tingimustes, mis väldivad selle kvaliteedi halvenemise ning segunemise teise samaliigilise toodanguga.

Samuti on saaja kohustatud toodangu edasisest vastuvõtmisest osavõtmiseks ning kahepoolse akti koostamiseks välja kutsuma teiselinnalise tootja (saatja) esindaja, kui see on ette näh-

tud hanke põhi- ja eritingimustes, muudes kohustuslikes eeskirjades või lepingus.

Lepingutes võidakse ette näha juhud, millal teiselinnalise tootja (saatja) esindaja on kohustatud ilmuma toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmisest ning akti koostamisest osa võtma.

Samalinnalise hanke korral on tootja (saatja) esindaja väljakutsumine ning tema ilmumine toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kontrollimisest ja akti koostamisest osavõtmiseks kohustuslik.

17. Tootjale (saatjale) saadetud väljakutses peab olema näidatud:

a) toodangu nimetus, faktuurarve number või transpordidokumendi number, kui väljakutsumise momendiks arvet pole saadud;

b) toodangus avastatud põhilised puudused;

c) toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmiseks määratud aeg;

d) mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu kogus.

18. Tootja (saatja) esindaja väljakutse tuleb saata (üle anda) telegraafi (telefoni) teel hiljemalt 24 tunni jooksul, kiiresti rikneva toodangu puhul aga otsekohe pärast toodangu kvaliteedi, komplektsuse ja markeeringu ning taara või pakendi kehtestatud nõuetele mittevastavuse avastamist, kui hanke põhi- ja eritingimustega, muude pooltele kohustuslike eeskirjadega või lepinguga pole kehtestatud teistsuguseid tähtaegu.

19. Samalinnalise tootja (saatja) esindaja on kohustatud ilmuma saaja väljakutse peale hiljemalt järgmisel päeval, kiiresti rikneva toodangu puhul aga hiljemalt 4 tunni jooksul pärast väljakutse saamist, kui väljakutses pole näidatud teistsugust ilmumise aega.

Teiselinnalise tootja (saatja) esindaja on kohustatud ilmuma mitte hiljem kui 3 päeva jooksul pärast väljakutse saamist, arvestamata sõiduks vajalikku aega, kui hanke põhi- ja eritingimustes, teistes kohustuslikes eeskirjades või lepingus pole teistsugust tähtaega ette nähtud.

Tootja (saatja) esindajal peab olema kaasas tunnistus selle kohta, et tal on õigus osa võtta saajale saabunud toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kindlaksmääramisest.

Tootja (saatja) võib saaja poolt teostatavast toodangu vastuvõtmisest osa võtma volitada ettevõtet, mis asub toodangu saamise kohas. Sel juhul annab esindajale tunnistuse välja see ettevõte, kes saadab esindaja. Tunnistuses peab olema tehtud viide sellele dokumendile, millega tootja (saatja) volitas antud ettevõtet toodangu vastuvõtmisest osa võtma.

20. Kui saaja (ostja) väljakutse peale tootja (saatja) esin-

daja ei ilmu kindlaksmääratud tähtajaks ning juhtudel, kui teiselinnalise tootja (saatja) esindaja väljakutsumine ei ole kohustuslik, kontrollib toodangu kvaliteeti vastava harukondliku kvaliteediinspektsiooni esindaja, kaupade kvaliteeti aga — kaubaekspertiisi büroo ekspert või vastava kvaliteediinspektsiooni esindaja.

Kui saaja (ostja) asukohas ei ole vastavat kvaliteediinspektsiooni või kaubaekspertiisi bürood, kui nad keelduvad oma esindajat saatmast või kui esindaja ei ilmu saaja (ostja) väljakutse peale, toimub kontrollimine:

a) teise ettevõtte (organisatsiooni) kompetentse esindaja osavõtul, kelle saatis sama ettevõtte (organisatsiooni) juhataja, või

b) saajaettevõtte üldsuse kompetentse esindaja osavõtul, kelle määras ettevõtte juhataja isikute hulgast, kes on selleks kinnitatud sama ettevõtte ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komitee poolt, või

c) saajaettevõtte poolt ühepoolselt, kui tootja (saatja) andis nõusoleku toodangu ühepoolseks vastuvõtmiseks.

21. Ettevõtete ja organisatsioonide juhatajad või nende asetäitjad on kohustatud saajaettevõtte palvel saatma talle esindajaid toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmisest osa võtma.

22. Toodangu vastuvõtmisest tuleb saata osa võtma isikud, kes on kompetentsed vastuvõtmisele kuuluva toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kindlaksmääramise küsimustes (tööala, hariduse, töökogemuste poolest).

Materiaalselt vastutavaid isikuid ning nendele alluvaid, samuti isikuid, kes tegelevad materiaalsete väärtuste vastuvõtmise, arvestamise, hoidmise ja väljaandmisega, ei või kinnitada saajaettevõtete üldsuse esindajateks.

23. Toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmisest osa võtma volitatud esindajale antakse välja nõuetekohaselt vormistatud ühekordne tunnistus, millele kirjutab alla ettevõtte (organisatsiooni) juhataja või tema asetäitja.

Tunnistuses, mis annab õiguse osa võtta toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmisest, näidatakse:

— tunnistuse väljaandmise kuupäev ja number;

— tunnistuse saanud isiku perekonna-, ees- ja isanimi, töökoht ja amet;

— ettevõtte nimetus, kuhu esindaja saadetakse;

— millise toodangu vastuvõtmisest esindaja on volitatud osa võtma.

Kui toodangu vastuvõtmisest saadetakse osa võtma üldsuse esindaja (käesoleva juhendi punkti 20 alapunkt «b»), siis näidatakse tunnistuses ka tehase-, vabriku- või kohaliku komitee otsuse number ja kuupäev, millega antud isik ettevõtte esindajaks määrati.

24. Isikuid, keda saajaettevõte tõmbab kaasa toodangu vastuvõtmisest osa võtma, tuleb tutvustada käesoleva juhendiga, vastavate riiklike standardite, tehniliste tingimuste, jooniste, retseptuuride, näidiste (etaloonide), hanke põhi- ja eritingimuste ning lepinguga, mille alusel antud toodang hangiti.

25. Toodangut kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtvad isikud on kohustatud rangelt järgima toodangu vastuvõtmise eeskirju ning tõendama oma allkirjaga ainult neid fakte, mis tuvastati nende osavõtul. Nende andmete kandmine akti, mis ei ole vastuvõtmisest osavõtjate poolt vahetult kindlaks tehtud, on keelatud.

Toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtu aktile allakirjutamise eest, mis sisaldab tegelikkusele mittevastavaid andmeid, kannavad allakirjutanud isikud seadusega ettenähtud vastutust.

Teiste ettevõtete ja organisatsioonide esindajad ning üldsuse esindajad, keda saadeti toodangu vastuvõtmisest osa võtma, ei ole õigustatud saama saajaettevõttelt tasu toodangu vastuvõtmisest osavõtmise eest.

26. Kõikidel juhtudel, mil riiklikes standardites, tehnilistes tingimustes, hanke põhi- ja eritingimustes, muudes kohustuslikes eeskirjades või lepingus on toodangu kvaliteedi kindlaksmääramiseks ette nähtud näidiste (proovide) võtmine, on toodangu vastuvõtmisest osavõtvad isikud kohustatud võtma sellest toodangust näidiseid (proove).

Näidiste (proovide) võtmine toimub täpses vastavuses ülaltähendatud normatiivsete aktide nõuetega. Võetud näidised (proovid) pitseeritakse või plommitakse ning varustatakse etikettidega, millele kirjutavad alla näidiste võtmisest osavõtnud isikud.

27. Näidiste (proovide) võtmise kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla kõik sellest osavõtvad isikud. Aktis peab olema näidatud:

a) akti koostamise aeg ja koht, toodangu saaja nimetus, näidiste (proovide) võtmisest osavõtnud isikute perekonnanimed ja ametikohad;

b) tootja (saatja) nimetus, kellelt toodang saabus;

c) faktuurarve ning transpordi saatelehe number ja kuupäev, mille järgi toodang saabus, ning toodangu saaja lattu saabumise kuupäev; kui aga hankija tõi toodangu kohale või toodang väljastati hankija laost — saatelehe või faktuurarve number ja kuupäev, mille järgi toodang üle anti;

d) kohtade arv ja toodangu kaal, samuti nende kohtade arv ja numbrid, millest võeti toodangu näidised (proovid);

e) et näidised (proovid) võeti riiklike standardite, tehniliste tingimuste, hanke põhi- ja eritingimuste, teiste kohustuslike eeskirjade ja lepinguga ettenähtud korras koos viitega nende numbrile ja kuupäevale;

f) kas võetud näidised (proovid) on varustatud etikettidega, mis sisaldavad riiklikes standardites või tehnilistes tingimustes ettenähtud andmeid;

g) kas näidised (proovid) on pitseeritud või plommitud ning kelle pitseri või plommiga (jäljendid plommidel);

h) teised andmed, mida proovide võtmisest osavõtvad isikud peavad vajalikuks kanda akti näidiste (proovide) üksikasjalikumaks iseloomustamiseks.

28. Võetud näidistest (proovidest) jääb üks saajale, teine aga saadetakse toodangu tootjale (saatjale). Kõikidel juhtudel, kui see on ette nähtud riiklike standardite, tehniliste tingimuste, muude kohustuslike eeskirjade ja lepinguga, võetakse täiendavad näidised (proovid) nende analüüsimiseks või katsetamiseks andmiseks laboratooriumidesse või teadusliku uurimise instituutidesse.

Näidiste (proovide) analüüsimiseks või katsetamiseks andmise kohta tehakse näidiste (proovide) võtmise aktis vastavad märkused.

Saaja ning tootja (saatja) peavad toodangust võetud näidiseid (proove) alal hoidma kuni toodangu kvaliteedi kohta vaidluse lahendamiseni; juhtudel aga, kui materjalid mittekvaliteetse toodangu väljalaskmise kohta antakse üle kohtu- või prokuratuuriorganitele — kuni asja lahendamiseni nendes organites.

29. Käesoleva juhendi punktides 19 ja 20 näidatud esindajate osavõtul teostatud toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmise tulemuste alusel koostatakse akt saadud toodangu faktilise kvaliteedi ja komplektsuse kohta.

Akt peab olema koostatud päeval, kui lõpetatakse toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmine.

Aktis peab olema näidatud:

a) toodangu saaja nimetus ning tema aadress;

b) akti number ja kuupäev, toodangu vastuvõtmise koht, toodangu vastuvõtmise alustamise ja lõpetamise aeg; juhtudel, kui toodang võeti käesoleva juhendi punktides 19 ja 20 näidatud esindajate osavõtul vastu kehtestatud vastuvõtutähtaegade rikkumisega, peab aktis olema näidatud vastuvõtmise viivitamise põhjused, nende tekkimise ja kõrvaldamise aeg;

c) toodangu kvaliteedilisest vastuvõtmisest ning akti koostamisest osavõtnud isikute perekonnanimed ja initsiaalid, nende töö- ja ametikohad, dokumendi number ja kuupäev, millega esindajat volitati toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kontrollimisest osa võtma, samuti märkus selle kohta, et neid isikuid on tutvustatud toodangu kvaliteedilise vastuvõtu eeskirjadega;

d) tootja (saatja) ning hankija nimetus ja aadress;

e) telefonogrammi või telegrammi number ja kuupäev, mil-

lega tootja (saatja) esindaja välja kutsuti, või märkus selle kohta, et tootja (saatja) esindaja väljakutsumine pole hanke põhi- ja eritingimuste, muude kohustuslike eeskirjade või lepinguga ette nähtud;

f) hankelepingu, faktuurarve, transpordi saatelehe (konossemendi) ning toodangu kvaliteeti tõendava dokumendi number ja kuupäev;

g) toodangu sihtjaama (-sadamasse) saabumise kuupäev, transpordiorgani poolt veose väljaandmise aeg, vaguni, konteineri, furgoonauto ja teiste plommitud transpordivahendite avamise aeg, toodangu saaja lattu toimetamise aeg;

h) kommertsakti (autotranspordiorgani poolt väljaantud akti) number ja kuupäev, kui selline akt koostati transpordiorganilt toodangu saamisel;

i) toodangu hoidmise tingimused saaja laos kuni akti koostamiseni;

j) taara ja pakendi seisund toodangu ülevaatuse momendil, taara välise markeeringu sisu ja teised andmed, mille alusel võib teha kindlaks, kas toodang esitati kontrollimiseks tootja või saatja pakendis, samuti taara ja pakendi avamise kuupäev; markeeringu, taara ja pakendi puudused, samuti toodangu kogus, millel esinesid nimetatud puudused;

k) toodangu valikkontrollimise puhul — valikkontrollimiseks toodangu võtmise kord ühes valikkontrollimise aluste (riiklik standard, tehnilised tingimused, hanke eritingimused, muud kohustuslikud eeskirjad ja leping) äranäitamisega;

l) kelle plommidega (saatja või transpordiorgani) on toodang ära saadetud ja vastu võetud, plommide korrasolek ja jäljendid nendel; taarakohtade transpordi- ja saatja markeering (faktiline ja dokumentide järgi), pakkelipikute olemasolu või puudumine üksikutel kohtadel;

m) ülevaatuseks esitatud ja faktiliselt kontrollitud toodangu kogus (kaal), täpne nimetus ning loetelu, kusjuures peab olema näidatud eraldi praagiks tunnistatud toodang ning toodang, mis kuulub parandamisele tootja või saaja juures, sealhulgas üksikute detailide asendamise teel, samuti toodang, mille sort ei vasta selle kvaliteeti tõendavas dokumendis näidatud sordile; avastatud puuduste täpne kirjeldus ning nende iseloom;

n) toodangu madalamasse sorti üleviimise alused koos viitega riiklikule standardile, tehnilistele tingimustele ja muudele kohustuslikele eeskirjadele;

o) mittekomplektse toodangu kogus ning puuduvate osade, sõlmede ja detailide loetelu ja nende väärtus;

p) riiklike standardite, tehniliste tingimuste, jooniste ja näidiste (etaloonide) numbrid, mille alusel toodangu kvaliteeti kontrolliti;

r) toodangu tootnud ettevõtte praakija number, kui toodangul on see number näidatud;

s) kas võeti näidiseid (proove) ning kuhu nad saadeti;

t) teised andmed, mis vastuvõtmisest osavõtvate isikute arvates tuleb tingimata aktis näidata, et tõendada toodangu mittevastavat kvaliteeti või mittekomplektsust;

u) arvamus toodangus avastatud defektide iseloomu ning nende tekkimise põhjuste kohta.

30. Aktile peavad alla kirjutama kõik toodangu kvaliteedi ja komplektsuse kontrollimisest osavõtnud isikud. Isik, kes ei ole nõus akti sisuga, on kohustatud aktile alla kirjutama koos märkusega oma mittenõustumise kohta ning esitama oma arvamuse.

Kui tootja (saatja) ja saaja vahel tekivad lahkhelid avastatud defektide iseloomu ning nende tekkepõhjuste kohta, on saaja kohustatud toodangu kvaliteedi kindlaksmääramiseks välja kutsuma kaubaekspertiisi büroo eksperdi, vastava kvaliteediinspektsiooni või teise kompetentse organisatsiooni esindaja.

31. Käesoleva juhendi punktis 29 ettenähtud korras koostatud aktile peab olema lisatud:

a) tootja (saatja) dokumendid, mis tõendavad toodangu kvaliteeti ja komplektsust;

b) pakkelehed nendest taarakohtadest, milles asus mittevastava kvaliteediga ja mittekomplektne toodang;

c) transpordidokument (saateleht, konossement);

d) dokument, mis tõendab vastuvõtmisest osa võtma saadetud esindaja volitusi;

e) näidiste (proovide) võtmise akt ning võetud näidiste (proovide) analüüsimise (katsetamise) tulemuste alusel antud arvamus;

f) teised dokumendid, mis tõendavad toodangu kvaliteedi muutumist (halvenemist) või toodangu mittekomplektsust (andmed jääga varustatuse ja temperatuurirežiimi kohta, kommertsaktid jt.).

32. Akt, mis koostati käesoleva juhendi punkti 20 alapunktides «a», «b» ja «c» näidatud esindajate osavõtul ning mis fikseerib toodangu mittevastava kvaliteedi või mittekomplektsuse, kinnitatakse saajaettevõtte juhataja või tema asetäitja poolt hiljemalt kolme päeva jooksul pärast akti koostamist.

Vajalikel juhtudel saadab ettevõtte juhataja või tema asetäitja materjalid prokuratuurile mittekvaliteetse või mittekomplektse toodangu väljastamises süüdi olevate isikute seadusega ettenähtud vastutuselevõtmiseks.

Kaubaekspertiisi büroo või kvaliteediinspektsiooni poolt koostatud aktid kinnitatakse korras, mis on kehtestatud inspektsiooni ja kaubaekspertiisi büroo vastavate põhimäärustega.

33. Toodangus avastatud varjatud puuduste kohta koosta-

takse akt käesoleva juhendiga ettenähtud korras, kui hanke põhi- ja eritingimuste, muude kohustuslike eeskirjade ja lepinguga pole teisiti ette nähtud.

34. Kaupade puhul, millede mittevastav kvaliteet avastati tarbija poolt pärast nende kauplusest ostmist, peab saaja (ostja) esitama tootjale (saatjale) käesoleva juhendi punktis 29 näidatud akti asemel:

a) tarbija avalduse kauba ümbervahetamise kohta ning kaupluse arvamuse, milles on näidatud kauba nimetus, selle tootja (saatja) ja hankija, kauba hind, puuduste iseloom ning nende tekkimise põhjused, kaupade müümise, ümbervahetamise ning remontimise või nende eest tasutud summade tagastamise ajad;

b) jaekaubandusvõrgust ostetud tööstuskaupade ümbervahetamise eeskirjadega ettenähtud dokumendid, mis tõendavad kaupade mittevastavat kvaliteeti;

c) tarbija allkiri kauba ümbervahetamise või selle eest tasutud summa tagasisaamise kohta.

35. Tootjal (saatjal) või saajal (ostjal) on õigus kvaliteediinspektsiooni, kaubaekspertiisi büroo või teadusliku uurimise instituudi (laboratooriumi) arvamuse peale edasi kaevata nende kõrgemalseisvale organisatsioonile, kui selleks on olemas alus. Kui vastav kõrgemalseisev organisatsioon tunnistab tootja (saatja) või saaja (ostja) väited põhjendatuks, siis määratakse ettenähtud korras kordusekspertiis.

Kordusekspertiisi võidakse teostada ka arbitraaži või kohtuning uurimisorganite ülesandel.

36. Saaja (ostja) poolt praagiks tunnistatud ning tagastatud toodangu kvaliteeti võib tootja (saatja, hankija) veelkordselt kontrollida juhtudel ning korras, mis on ette nähtud hanke põhi- ja eritingimuste, muude kohustuslike eeskirjade ning lepinguga.

37. Toodangu kvaliteedi ja komplektsuse järgi vastuvõtmise aktid registreeritakse ja hoitakse alal saajaettevõtte jaoks kehtestatud korras.

38. Kui saaja (ostja) võtab vastu madalamasse sorti üleviidud toodangu, siis markeeritakse see toodang ümber vastavalt vastuvõtmise tulemuste kohta koostatud aktile tootja (saatja) kulul.

Lepingus peab olema ette nähtud, kes markeerib toodangu ümber — kas tootja (saatja) või saaja (ostja).

39. Riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, joonistele, näidistele (etaloonidele) ja retseptuuridele mittevastava mittekvaliteetse toodangu vastuvõtmisest keeldumisest on saaja (ostja) kohustatud viivitamatult teatama tootjale (saatjale) ning saatma üheaegselt tootjale (saatjale) hoiuallkirja toodangu vastutavale hoiule võtmise kohta.

Teiselinnaline tootja (saatja) on kohustatud 10 päeva jooksul arvates tähendatud teate saamise päevast tegema korralduse too-

dangu kohta, mille vastuvõtmisest saaja (ostja) keeldus. Kiiresti rikneva toodangu kohta peab tootja (saatja) tegema korralduse 24 tunni jooksul. Kui saaja (ostja) ei saa nende tähtaegade jooksul korraldust, on tal õigus ise praaktoodangu üle otsustada. Kiiresti riknev toodang realiseeritakse kohapeal sanitaarjärelevalveorganite näpunäidete kohaselt.

Samalinnaline tootja (saatja) on kohustatud mittekvaliteetse toodangu ära viima 5 päeva jooksul, kiiresti rikneva mittekvaliteetse toodangu aga — 24 tunni jooksul arvates päevast, millal ta sai saajalt teate selle toodangu vastuvõtmisest keeldumise kohta.

40. Oma kvaliteedi, komplektsuse, taara, pakendi ja markeeringu poolest riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, joonistele, retseptuuridele ja näidistele (etaloonidele) mittevastava toodangu hankimisest tuleneva pretensiooni peab saaja (ostja) esitama tootjale (saatjale, hankijale) hiljemalt 10 päeva jooksul, Kaug-Põhja rajoonides, kaugetes rajoonides ning teistes ennetähtaegse sisseveo rajoonides asuvad saajad (ostjad) aga — hiljemalt 20 päeva jooksul pärast akti koostamist.

Kui tootja või tema asukoht ei ole saajale (ostjale) teada, esitatakse pretensioon kahes eksemplaris saatjale (hankijale), kes selle saamisel on kohustatud viivitamatult saatma ühe eksemplari tootjale, informeerides sellest saajat (ostjat).

Mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu hankimisest tulenevale pretensioonile peab olema lisatud akt ning käesoleva juhendi punktides 31 ja 34 näidatud dokumendid, kui tootjal (saatjal, hankijal) neid pole, kuid samuti dokumendid, mis tõendavad kiiresti rikneva toodangu realiseerimist sanitaarjärelevalveorganite näpunäidete kohaselt, kui pretensiooni esitamise momendiks on toodang juba realiseeritud.

Lepinguga ettenähtud juhtudel tuleb pretensioonile lisada akt kiiresti rikneva toodangu hävitamise kohta sanitaarjärelevalveorganite näpunäidete kohaselt, akt toodangu vanarauaks andmise kohta ning muud dokumendid toodangu ärakasutamise kohta kohapeal vastavalt selle faktilisele kvaliteedile.

41. Juhul kui esitatakse pretensioon toodangu madalamasse sorti üleviimisega seoses oleva väärtuse vahe (allahindluse) hüvitamiseks, on saaja kohustatud lisama pretensioonile dokumendid, mis tõendavad, et toodang on arvele võetud faktilise sordi järgi. Kaubandusorganisatsioonid on kohustatud esitama organisatsiooni juhataja (või tema asetäitja) ning pearaamatupidaja poolt allakirjutatud õiendi toodangu realiseerimise kohta selle sordi hinnaga, millisesse ta üle viidi, või õiendi läbiviidud allahindamise kohta, kui toodang ei ole veel realiseeritud, samuti ülaltähendatud ametiisikute allkirjadega õiendi toodangu ümbermarkeerimise kohta vastava sordi järgi.

42. Pretensioonile peab olema saadetud vastus hiljemalt 20 päeva jooksul pärast pretensiooni saamist.

Sama aja jooksul tuleb saajale üle kanda see summa, mis pretensiooni alusel õigeks tunnistatakse.

Kui pretensiooni rahuldamisest keeldutakse täielikult või osaliselt, tagastatakse saajale tema poolt pretensioonile lisatud originaaldokumendid motiveeritud kirjaga, milles näidatakse täieliku või osalise keeldumise põhjused.

ETTEVÕTETE JA ORGANISATSIOONIDE MATERIAALSE VASTUTUSE KOHTA ÜLESANNETE NING KOHUSTISTE MITTETÄITMISE EEST

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 29. novembri määrus nr. 474 (ENSV ÜVT 1967, nr. 52, art. 450)

Ettevõtete ja organisatsioonide isemajandamise tugevdamiseks, majanduslepingute osatähtsuse tõstmiseks ning materiaalse vastutuse suurendamiseks ülesannete ja kohustiste mittetäitmise eest ning vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1967. a. määrusele nr. 988 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks järgmised ettevõtete ning organisatsioonide materiaalse vastutuse tingimused ülesannete ja kohustiste mittetäitmise eest:

I. Materiaalse vastutuse suurendamisest hankekohustiste mittetäitmise eest

1. Toodangu (kaupade) viivitusega hankimise või lepingus ettenähtud tähtajaks puuduhankimise eest maksab hankija ostjale:

1) tootmis-tehnilise otstarbega toodangu osas: viivituse puhul kuni 10 päeva — leppetrahvi 3 protsenti ja viivituse puhul üle 10 päeva — täiendavalt leppetrahvi 5 protsenti tähtajaks hankimata jäetud toodangu maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Käikuandmisele kuuluvatele ehitustele minevate seadmete viivitusega hankimise või nende puuduhankimise eest, samuti Kaug-Põhja ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse mineva toodangu või tootmise hooajalise iseloomuga ettevõtetele kiiresti rikneva toodangu nende poolt varumise, töötlemise või valmistamise perioodil mineva toodangu viivitusega hankimise

või selle puuduhankimise eest nõutakse leppetrahvi poolteisekordselt.

Hanke eritingimustes võidakse ette näha teistsugune leppetrahvi suurus katsemasinate ja -seadmete, samuti individuaalselt valmistatud masinate ning seadmete viivitusega hankimise või nende puuduhankimise eest;

2) rahvatarbekaupade osas: viivituse puhul kuni 10 päeva — leppetrahvi 2 protsenti ja viivituse puhul üle 10 päeva — täiendavalt leppetrahvi 3 protsenti tähtajaks hankimata jäetud kaupade maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Teistesse liiduvabariikidesse, Kaug-Põhja ja muudesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse minevate rahvatarbekaupade viivitusega hankimise või nende puuduhankimise eest nõutakse leppetrahvi poolteisekordselt.

Põllumajandussaaduste (kaupade) viivitusega hankimise või nende puuduhankimise eest nõutakse leppetrahvi: viivituse puhul kuni 10 päeva — 1 protsent ja viivituse puhul üle 10 päeva — täiendavalt leppetrahvi 2 protsenti tähtajaks hankimata jäetud toodangu (kaupade) maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Juhul kui toodangu (kaupade) sortiment ei ole hankelepingus ette nähtud, nõutakse leppetrahvi tähtajaks hankimata jäetud toodangu (kaupade) üldmaksumusest.

Märkus. Järgnevates punktides mõeldakse sõna «toodang» all nii tootmis-tehnilise otstarbega toodangut kui ka rahvatarbekaupu.

2. Kui ilma ostja nõusolekuta hangitakse toodangut, mis ei ole lepingus ette nähtud (kaasa arvatud toodangu hankimine üle lepingus ettenähtud koguse sortimendi üksikute nimetuste järgi ja ennetähtaegne hankimine), ning kui ostja keeldub selle toodangu kasutamiseks vastuvõtmisest ja jätab selle vastutavale hoiule, maksab hankija ostjale leppetrahvi: tootmistehnilise otstarbega toodangu puhul 3 protsenti, rahvatarbekaupade puhul 2 protsenti ning kiiresti rikneva toodangu puhul 5 protsenti vastuvõtmata jäänud toodangu maksumusest.

3. Kui toodang on välja praagitud riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele mittevastavuse tõttu, on ostja (saaja) kohustatud toodangu vastuvõtmisest või selle eest tasumisest keelduma ja nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsenti väljapraagitud toodangu maksumusest, kui aga toodangu eest on juba tasutud, nõudma ka tasutud summade tagastamist kindlaksmääratud korras.

Kui väljapraagitud toodangu vastuvõtmisest keeldunud ostja (saaja) pretensioon on tunnistatud põhjendatuks, on tootja (hankija) kohustatud 10 päeva jooksul, kiiresti rikneva toodangu puhul aga 24 tunni jooksul pretensiooni esitamise momendist alates selle toodangu kohta korralduse tegema.

Kui tootja (hankija) ei tee nimetatud tähtaegadel korraldust väljapraagitud toodangu kohta, on ostjal (saajal) õigus seda kohapeal realiseerida või tootjale (hankijale) tagastada.

Kiiresti riknev toodang kuulub igal juhul realiseerimisele kohapeal.

Käesolevas punktis ettenähtud sanktsioone ei rakendata standardite või tehniliste tingimuste nõuetest kõrvalekalduva kvaliteediga kartulite, köögi- ja puuvilja hankimisel juhtudel, kui vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogude otsustele niisugune hankimine on lubatud ühes kindlaksmääratud mahahindluste rakendamisega.

4. Kui hangitud toodangus avastatakse tootmisalaseid puudusi, mida on võimalik kohapeal kõrvaldada, on ostjal (saajal) õigus kõrvaldada need oma vahenditega, kuid tootja (hankija) kulul või nõuda puuduste kõrvaldamist tootja (hankija) poolt toodangu asukohas. Lisaks sellele nõuab ostja (saaja) tootjalt (hankijalt) trahvi: tootmis-tehnilise toodangu puhul 5 protsenti, rahvatarbekaupade puhul, kui ostja (saaja) on nõus nimetatud kaubad vastu võtma, 2 protsenti selle toodangu maksumusest.

Kui puudused kuuluvad ostja (saaja) nõudmisel kõrvaldamisele tootja (hankija) poolt, tuleb puuduste kõrvaldamine lõpule viia tehniliselt võimaliku lühima aja jooksul, mis määratakse poolte kokkuleppel.

Kui tootja (hankija) ei kõrvalda puudusi määratud tähtajaks, maksab ta ostjale (saajale) trahvi 20 protsenti kõrvaldamata jäänud puudustega toodangu maksumusest.

Kui puudused kõrvaldatakse toodangus, millel on garantiitähtajad, pikendatakse neid tähtaegu selle aja võrra, mille kestel toodangut avastatud puuduste tõttu ei kasutatud.

5. Mittekomplektse toodangu hankimise korral on ostja (saaja) kohustatud:

1) nõudma toodangu täielikku komplekteerimist või mittekomplektse toodangu asendamist komplektse toodanguga tehniliselt võimaliku lühima aja jooksul, mis määratakse poolte kokkuleppel;

2) kuni mittekomplektse toodangu täieliku komplekteerimiseni või komplektsega asendamiseni keelduma selle eest tasumisest, kui aga toodangu eest on juba tasutud, ettenähtud korras nõudma tasutud summade tagastamist;

3) nõudma tootjalt (hankijalt) trahvi 20 protsenti mittekomplektse toodangu maksumusest, kaasa arvatud puuduvate osade maksumus.

Kui tootja (hankija) ei komplekteeri täielikult toodangut poolte vahel kokkulepitud tähtajaks, on ostjal (saajal) õigus mittekomplektne toodang tagastada.

6. Kui hangitud toodang kuulub madalamasse sorti (on halvema kvaliteediga), kui on näidatud toodangu kvaliteeti tõenda-

vas dokumendis, aga vastab riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või näidistele, on ostjal (saajal) õigus:

1) keelduda toodangu eest tasumisest ja toodangu vastuvõtmisest, kui aga selle eest on juba tasutud, ettenähtud korras nõuda tasutud summade tagastamist või võtta toodang vastu ja tasuda selle eest hinnaga, mis on hinnakirjas ette nähtud vastavat sorti (vastava kvaliteediga) toodangule;

2) nõuda tootjalt (hankijalt) trahvi 200 protsenti toodangu allahindluse summast, kuid mitte üle 20 protsendi maksumusest, mis oli toodangul enne allahindamist.

7. Kvaliteedilt või komplektsuselt riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele või lepingutele mittevastava toodangu eest tasumise korral on ostjal (saajal) õigus 10 päeva jooksul pärast seda, kui kindlaksmääratud tähtajal on koostatud akt toodangu mittenõuetekohase kvaliteedi või mittekomplektsuse kohta, esitada panka maksenõue ülemäära tasutud summade mahakandmise kohta tootja (hankija) kontolt aktseptita korras.

8. Riiklike standardite, tehniliste tingimuste või lepingute nõuetest hoolimata markeerimata jäetud või mittenõuetekohaselt markeeritud toodangu hankimise, samuti taarata või pakendita toodangu või mittenõuetekohases taaras või pakendis toodangu hankimise eest maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 5 protsenti selle toodangu maksumusest.

9. Ostja (saaja) poolt vastutavale hoiule võetud toodangu kasutamise kohta korralduse tegemisega viivitamise eest üle kindlaksmääratud tähtaegade maksab hankija ostjale (saajale) iga viivitatud päeva eest viivist 0,2 protsenti toodangu maksumusest, kuid mitte üle 5 protsendi selle maksumusest.

10. Toodangu eest tasumisest kõrvalehoidumise eest (akreditiivi mitteesitamine, tšeki mitteväljaandmine, maksukorralduse mitteesitamine panka) maksab ostja (maksja) hankijale trahvi 5 protsenti summast, mille tasumisest ta on kõrvale hoidunud.

11. Kui ostja ei esita hankijale õigel ajal jaotuskava toodangu ärasaatmise kohta, on hankijal õigus lepingus ettenähtud hanketähtaja saabumisel nõuda lisaks jaotuskava mitteõigeaegse esitamise eest ettenähtud trahvile selle toodangu maksumuse tasumist, mille kohta ostja ei ole jaotuskava andnud, ning esitada selle toodangu olemasolu garantiid.

12. Lepingu sõlmimisega viivitamise või lepingu sõlmimisest põhjendamatu kõrvalehoidumise korral maksab süüdiolev pool teisele poolele trahvi 50 rubla iga viivitatud päeva eest, kuid mitte üle 500 rubla.

13. Kui lepingus on ette nähtud, et hankija või ostja esitab kindlaksmääratud tähtajal toodangu tehnilise iseloomustusega või laiendatud sortimendiga spetsifikatsiooni, siis toob spetsifikatsiooni mitteesitamine või mitteõigeaegne esitamine kaasa trahvi maksmise 2 protsendi ulatuses selle toodangu maksumu-

sest, mille kohta spetsifikatsioon on jäänud esitamata või on esitatud mitteõigeaegselt.

14. Hankelepingus võidakse ette näha sanktsioonid selliste kohustiste mittetäitmise või mittenõuetekohase täitmise eest, milliste rikkumise eest ei ole kehtivas seadusandluses sanktsioone ette nähtud.

15. Eksportkaupade viivitusega hankimise või nende puuduhankimise eest kindlaksmääratud tähtajal maksab hankija tellijale viivituse puhul kuni 10 päeva leppetrahvi 5 protsenti ja viivituse puhul üle 10 päeva täiendavalt leppetrahvi 7 protsenti tähtajaks hankimata jäetud kaupade maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Juhul kui kaupade sortiment ei ole ette nähtud, nõutakse leppetrahvi tähtajaks hankimata jäetud kaupade üldmaksumusest.

16. On kindlaks määratud, et nimetatud määruse punktides 2, 9 ja 10 ettenähtud sanktsioone tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete kohta rakendatakse vastavatel juhtudel ka eksportkaupade hankimise ülesannete ja kohustiste mittetäitmise korral.

II. Materiaalse vastutuse suurendamisest veoplaani mittetäitmise, veoste viivitusega kohaletoimetamise, nende säilimise eest vedamisel ja veovahendite mittenõuetekohase kasutamise eest

17. On kindlaks määratud, et kui raudtee ei anna vaguneid ja konteinereid veoplaani täitmiseks ja kui veose saatja ei kasuta antud vaguneid ning konteinereid või loobub plaanis ettenähtud vagunitest ja konteineritest, maksavad nad trahvi järgmiselt:

veoste osas, mille vedu planeeritakse tonnides ja vagunites, 1 rubla tonnilt, olenemata veereva koosseisu liigist ja telgede arvust;

veoste osas, mille vedu planeeritakse ainult vagunites, 15 rubla iga arvestusvaguni eest;

veoste osas, mida veetakse konteinerites, 6 rubla iga viietonnise ja suurema kandejõuga konteineri eest, 3 rubla iga kolmetonnise kandejõuga konteineri eest ning 1 rubla 50 kopikat iga konteineri eest kandejõuga alla 3 tonni.

Samasugust vastutust kannavad raudtee ja veoste saatja veoste üleplaanilise ja plaanivälise vedamise kohustiste mittetäitmise eest veoste saatja tellimisavalduse osas, kui see on raudtee poolt vastu võetud.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudele on soovitatud läbi arutada küsimus autotranspordiorganisatsioonide ja veoste saatjate vastastikuse materiaalse vastutuse vastavast suurendami-

sest autotranspordiga toimuva veoste veo plaani mittetäitmise eest.

18. Kui raudtee, merelaevandus (veoste kabotaažveo puhul), jõelaevandus või autotranspordiorganisatsioon ei anna oma süü läbi veovahendeid kuu-veoplaani täitmiseks, on nad kohustatud veose saatja nõudel eraldama veovahendeid vaeglaadimise tasategemiseks jooksva kvartali järgmise kuu kestel. Kvartali viimasel kuul andmata jäänud veovahendid tuleb eraldada järgmise kvartali esimesel kuul.

Jõe- ja meretranspordis toimub vaeglaadimise tasategemine navigatsiooniperioodi piires.

Vaeglaadimise tasategemiseks vajalike veovahendite eraldamise kord määratakse kindlaks transpordiorganisatsiooni ja veose saatja vahelisel kokkuleppel. Kokkulepitud korra rikkumisel kannab transpordiorganisatsioon veovahendite mitteandmise ja veose saatja veoste vedamiseks mitteesitamise eest vastutust, mis on ette nähtud veoplaani mittetäitmise eest.

19. Teedeministeeriumile on tehtud ülesandeks kehtestada 1. jaanuarist 1968. a. katseliselt kahel-kolmel raudteel tasu vagunite ja konteinerite kasutamise eest nende seismise ajal raudteede juurdeveoteedel ja laadimisel jaamades, samuti vagunite eest, mis veoste saajate süü läbi on tühjakslaadimiseks etteandmise ootel kinni peetud, ja lõpetada seoses sellega «NSV Liidu raudteede määrustiku» paragrahvides 156 ja 157 ettenähtud trahvide nõudmine vagunite üle normi seismise ja konteinerite kinnipidamise eest.

NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Riiklikule Hindade Komiteele on Teedeministeeriumi esildisel tehtud ülesandeks kinnitada vagunite ja konteinerite kasutamise eest võetava tasu määrad.

Teedeministeerium on kohustatud esitama 1. aprilliks 1969. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettekande katse tulemustest.

20. Tarbijatele veoste kiiremaks kättetoimetamiseks on peetud vajalikuks revideerida lühendamise otstarbel tähtaegu, mille jooksul toimetavad veoseid kohale raudteed, merelaevandused (veoste kabotaažveo puhul) või jõelaevandused, samuti autotranspordiorganisatsioonid (linnadevahelise tsentraliseeritud veo puhul).

Teedeministeeriumile, Merelaevanduse Ministeeriumile ning liiduvabariikide jõe- ja autotranspordi juhtimise vabariiklikele organitele on tehtud ülesandeks 3 kuu jooksul välja töötada ning kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komiteega kinnitada uued veoste kohaletoimetamise tähtajad.

Kahekordseks on suurendatud veoste viivitusega kohaletoimetamise eest ettenähtud trahvid, mida maksavad raudteed, merelaevandused (veoste kabotaažveo puhul) ja jõelaevandused.

Liiduvabariikide ministrite nõukogudele on soovitatud läbi arutada küsimus autotranspordiorganisatsioonide materiaalse vastutuse vastavast suurendamisest veoste viivitusega kohaletoimetamise eest linnadevahelise tsentraliseeritud veo puhul.

21. On kindlaks määratud, et veose viivitusega kohaletoimetamise tõttu veose riknemisest tingitud kahju hüvitamine mere- ja jõelaevanduste poolt ei vabasta neid trahvi maksmisest veose viivitusega kohaletoimetamise eest.

22. Transpordiorganisatsioonide materiaalse vastutuse suurendamiseks veose säilimise eest vedamisel on kindlaks määratud, et:

1) raudteed, merelaevandused (veoste kabotaažveo puhul), jõelaevandused ja autotranspordiorganisatsioonid tagastavad nende poolt veetava veose kaotsimineku või puudujäägi korral lisaks kahju kehtivas korras hüvitamisele ka selle veose eest sissenõutud veoraha, kui see ei kuulu kaotsiläinud või puudujäänud veose hinna hulka;

2) juhul kui autotranspordiorganisatsioonid teostavad veoste tsentraliseeritud väljavedu raudteejaamadest, sadamatest ja lennujaamadest, on vastavad transpordiorganisatsioonid kohustatud veosed autotranspordiorganisatsioonidele üle andma pärast kaalu või kohtade arvu, samuti veose seisukorra kontrollimist. Taarastatud ja tükkveosed antakse välja pärast seda, kui veose kaalu ja seisukorda on kontrollitud ainult rikutud kohtades.

23. On kindlaks määratud, et vagunite tehniliste normideni või täieliku kandejõuni (mahutavuseni) täislaadimata jätmise eest maksavad veoste saatjad raudteele trahvi veoste veotariifides ettenähtud suuruses.

Trahvi vaeglaadimise eest ei nõuta, kui veose saatja teostas vaguni täiendava laadimise.

Trahv nõutakse sisse krediidiasutuste kaudu vaieldamatus korras (ilma eelneva aktseptita).

NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuv Riiklik Hindade Komitee on kohustatud veoste veotariifides ette nägema vagunite vaeglaadimise eest võetava trahvi määra.

24. Teedeministeeriumile koos NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, Väliskaubanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi, NSV Liidu Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi, NSV Liidu Kalamajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga on tehtud ülesandeks esitada 3 kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud raudteedel veetavate toidukaupade, eriti puuvilja, kartulite ja köögivilja, samuti kuhjas veetavate eksportkaupade vastuvõtmise ja väljaandmise korra parendamise kohta ning nende säilimise parema tagamise kohta.

25. On tunnistatud vajalikuks kindlaks määrata, et:

1) nimetatud määruse punktis 18 ja punkti 22 alapunktis «a» (käesoleva määruse punkti 22 alapunkt 1) ettenähtud sätteid kohaldatakse samuti veoste vedamisel õhutranspordi ettevõtete poolt;

2) kapteni, laevameeskonda kuuluvate teiste isikute ja lootsi süüline tegevus või hooletus laeva juhtimisel veoste kabotaažveo korral ei ole aluseks vedaja vabastamiseks vastutusest veose kaotsimineku ja rikkumise eest, kui kaotsiminek ja rikkumine olid selle tegevuse või hooletuse tagajärjeks;

3) veose kaotsimineku ja rikkumise eest tasutava hüvituse maksimaalmäära piiramist, mis on ette nähtud «NSV Liidu kaubandusliku meresõidu koodeksi» paragrahvis 118, ei rakendata veoste kabotaažveol.

Seoses sellega on NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumile esitatud seaduseelnõu «Õhu- ja meretranspordiorganisatsioonide materiaalse vastutuse suurendamise kohta».

III. Materiaalsest vastutusest projekteerimistööde mittenõuetekohase kvaliteedi eest

26. Projekteerimisorganisatsioon on kohustatud tellija nõudel kõrvaldama omade vahenditega ja omal kulul tehniliselt võimaliku lühima aja jooksul, mis on tellijaga kooskõlastatud, projekteerimisorganisatsiooni süü läbi põhjustatud defektid projekteerimisdokumentatsioonis.

Kui nimetatud defekte ei kõrvaldata poolte vahel kokkulepitud aja jooksul, maksab projekteerimisorganisatsioon tellijale leppetrahvi 4 protsenti parandamisele kuuluvate projekteerimistööde maksumusest. Leppetrahvi maksmine ei vabasta projekteerimisorganisatsiooni defektide kõrvaldamisest.

27. Projekteerimisorganisatsioon hüvitab tellijale projekteerimisdokumentatsiooni mittenõuetekohasest kvaliteedist tingitud tegelikud kahjud summas, mida ei katnud leppetrahv, kuid mitte üle üksikute tsehhide, hoonete ja rajatiste defektsete ehitusprojektide koostamise maksumuse, mis on lepingus ette nähtud.

IV. Materiaalsest vastutusest konstrueerimistööde mittenõuetekohase kvaliteedi eest

28. Konstrueerimisorganisatsioon on tellija nõudel kohustatud kõrvaldama omade vahenditega ja omal kulul tehniliselt võimaliku lühima ajaga, mis on tellijaga kooskõlastatud, konstrueerimisorganisatsiooni süü läbi põhjustatud defektid tehnilises dokumentatsioonis, kaasa arvatud defektid, mis on avastatud toodete juurutamise protsessis, mida teostab tootjatehas nimetatud orga-

nisatsiooniga sõlmitud lepingu alusel, või mis on avastatud uute toodete ekspluateerimisel, samuti konstruktiivsed puudused konstrueerimisorganisatsiooni poolt valmistatavas katsenäidises.

Kui nimetatud defekte ei kõrvaldata poolte vahel kokkulepitud aja jooksul, maksab konstrueerimisorganisatsioon tellijale leppetrahvi 4 protsenti parandamisele kuuluvate konstrueerimistööde maksumusest. Leppetrahvi tasumine ei vabasta konstrueerimisorganisatsiooni defektide kõrvaldamisest.

29. Konstrueerimisorganisatsioon hüvitab tellijale (tootjatehasele) konstrueerimistööde mittenõuetekohasest kvaliteedist tingitud tegelikud kahjud summas, mida ei katnud leppetrahv, kuid mitte üle nende tööde maksumuse, mis on lepingus ette nähtud.

*

30. Majanduslepingu pooltel on mõlema poole nõusoleku korral õigus suurendada kehtivas seadusandluses lepingutingimuste rikkumise eest ettenähtud sanktsioonide määrasid, välja arvatud viivis maksmisega viivitamise eest.

31. Arbitraažiorganitel on erandjuhtudel õigus vähendada kohustist rikkunud poolelt sissenõudmisele kuuluvate sanktsioonide määrasid.

Arbitraažiorganitel on õigus nõuda lepingutingimusi jämedalt rikkunud lepingupoolelt leppetrahvi, trahvi, viivist kuni 50 protsenti suuremas ulatuses ja suunata see osa sissenõutud summadest liidueelarve tuludesse.

32. Nimetatud määrus ülesannete ja kohustiste mittetäitmise eest materiaalse vastutuse suurendamise osas kehtestatakse 1. jaanuarist 1968. a.

On kindlaks määratud, et nimetatud määruse kehtivus ei laiene sõjatehnikaalastele toodetele.

33. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Juriidilisele Komisjonile koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Materiaal-Tehnilise Varustamise Komitee, NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraažiga on tehtud ülesandeks esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud kehtivas seadusandluses muudatuste tegemise kohta, mis tulenevad nimetatud määrusest.[1]

---

[1] Vt. ka käesolevas käsiraamatus lk. 592 resümeed NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 28. detsembri 1967. a. juhendkirjast nr. I-1-59 käesoleva määruse täitmise kohta.

KAPITAALEHITUS

Väljavõte

EHITUSE TÖÖETTEVÕTULEPINGUTE EESKIRJAD [1]

Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu 1955. a. 24. augusti määrusega nr. 1552

Üldsätted

1. Tööstusettevõtulepingud sõlmitakse ehituste kohta, mis on võetud kinnitatud tiitelnimestikku. [2]

2. Projektülesande ja finantseelarvelise koondarvestuse alusel sõlmitakse kogu töömahu kohta peatööettevõtuleping, milles määratakse kindlaks põhiobjektide ehitamise alustamise ja lõpetamise tähtaeg.

Ehituse peatööettevõtulepinguid ei sõlmita siis, kui ehitamine kestab alla aasta.

3. Kui ehituse projekteerimine on kolmestaadiumiline, lubatakse ettevalmistustöid põhiobjektide ehitamiseks teha eraldi lepingu alusel kinnitatud projektülesande järgi; juurdesõiduteid, elektriliine, veevarustusvõrke, laoruume, elamuid ehitada ja muid ettevalmistustöid teha — nende objektide ja tööde projektide ja eelarvete järgi. [3]

---

[1] Edaspidi nimetatakse «Eeskirjad».

Vt. Хозяйственные договоры. Сборник нормативных актов. М., 1962, стр. 406—416.

[2] Tiitelnimestikuks nimetatakse ehitatavate objektide loetelu, mis kinnitatakse kapitaaltööde plaani alusel. Tiitelnimestikes konkretiseeritakse ehituste põhifondide ja tootmisvõimsuste käikulaskmise ülesanded ning kapitaalmahutused kogu ehitusperioodiks. Tiitelnimestike kinnitamise korra kohta vt. ENSV Ministrite Nõukogu 25. detsembri 1964. a. määrust nr. 560 (ENSV MKK 1964, nr. 50, art. 204) ja ENSV Ministrite Nõukogu 9. detsembri 1967. a. määrust nr. 495 (ENSV ÜVT 1967, nr. 55, art. 485).

[3] Tööstusettevõtted, hooned ja ehitused projekteeritakse alates 1962. aastast kahestaadiumilisena (projektülesanne ja tööjoonised), lihtsad objektid aga projekteeritakse lähteülesannet kinnitava instantsi loal — ühestaadiumilisena (vt. «Tööstusehituse projektide ja eelarvete koostamise instruktsiooni», mis on kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu ülesandel NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 30. detsembri 1961. a. käskkirjaga nr. 382 — CH 202-62, M. 1962).

4. Igaks aastaks sõlmitakse lepingud aasta töömahu kohta. Aastaleping sõlmitakse kahe kuu jooksul pärast kapitaaltööde plaani kinnitamist.

Kuni aastalepingu sõlmimiseni toimub finantseerimine, peatöövõtulepinguga ettenähtud tööde tegemine ja nende eest tasumine ülaltähendatud tähtaja jooksul eelmise aasta tingimuste kohaselt järgneva ümberarvestusega.

5. Kõik, nii üldehitus- kui ka eriehitustööd tuleb anda peatöövõtjale. Üksikute tööliikide tegemiseks kaasavad peatöövõtjad spetsiaalseid tööettevõtuorganisatsioone alltöövõtjate õigustes.

Seadmete montaažilepingu sõlmib tellija peatöövõtjaga, üksikjuhtumeil aga seadmete hankijatega või spetsiaalsete montaažiorganisatsioonidega. [1]

Tööettevõtja kannab tellija ees vastutust peatöövõtu- ja aastalepinguga ettenähtud tööde tegemise eest kinnitatud projekti eelarvete ning tööjooniste järgi lepinguga kindlaksmääratud tähtajaks.

Peatöövõtja kannab tellija ees vastutust kõigi tööde eest, nii nende eest, mida teeb tema ise, kui ka nende eest, mida teevad tema alltöövõtjad. [2]

Vastavalt ENSV Ministrite Nõukogu 16. detsembri 1961. a. määrusele nr. 498 (ENSV MKK 1961, nr. 46, art. 165), võivad tellijad alustada ehitamist üksnes pärast ehituse vajalikku ettevalmistamist ja tingimuste loomist ehituse lõpetamiseks kindlaksmääratud tähtajaks. Põhiliste ehitusobjektide ehitamist võib alustada pärast ettevalmistustööde tegemist, mille loetelu ja maht määratakse kindlaks tööde organiseerimise projektis, mis on kooskõlastatud juhtiva projekteerijaga.

[1] ENSV TsK § 374 järgi sõlmib tellija lepingu seadmete montaažiks kas peatöövõtjaga või seadmete hankijaga. Peatöövõtja nõusolekul võib tellija sõlmida lepingud montaaži- ja muude spetsiaalsete tööde tegemiseks montaaži- ja muude spetsialiseerunud organisatsioonidega.

[2] Seadusandlus määratleb pea- ja alltöövõtja lepingulisi vahekordi ainult üldjoontes. Neid vahekordi reguleeritakse peamiselt ehitusministeeriumide juhenditega.

Peatöövõtja põhilisteks kohustusteks on: tootmistegevuse korraldamine kogu ehituse territooriumil, arvestades ehituse organiseerimise projekti põhjal kõigi antud objekti ehitamisest osavõtvate organisatsioonide elukondlikke ja tootmisvajadusi; kõigi ühtse tootmiskompleksi moodustavate organisatsioonide tegevuse koordineerimine; spetsialiseeritud organisatsioonide laialdane kaasamine ja ratsionaalse tootmise koopereerimise tagamine ühes kohalike ressursside maksimaalse kasutamisega.

Spetsialiseeritud alltöövõtuorganisatsioonide põhilisteks kohustusteks on tööde kvaliteetne täitmine määratud tähtajaks ja tööde tegemine tööstuslikul meetodil.

Montaaži- ja eritöölepingud sõlmitakse kogu tiitelnimestikus ettenähtud tööde mahule. Aastamaht määratakse ehituse kalenderplaaniga ja täpsustatakse ehitussiseste aasta-tiitelnimestikega. Seadusandlus ei reguleeri nende lepingute sõlmimise korda. Harilikult kasutatakse neid tüüplepingu vorme, mis on määratud tööettevõtja ja tellija lepinguliste vahekordade vormistamiseks.

Alltöövõtulepingu projekti koostamine koos selle juurde kuuluvate eritingimustega on alltöövõtja kohustus. Leping peab olema sõlmitud võima-

6. Tellija kontrollib ja teostab tehnilist järelevalvet selle üle, et tehtud tööd mahult ja kvaliteedilt vastaksid projektidele, eelarvetele ja tööjoonistele, võtab tööd vastu aktide alusel ning teostab tööettevõtjaga arveldusi lepingu kohaselt.

Tellija on kohustatud tagama ehituse kohta projektülesannete, projektide ja eelarvete finantseelarveliste arvestuste, tiitelnimestike ja finantsplaanide õigeaegse kinnitamise, samuti ka finantseerimise õigeaegse vormistamise ja tehtud tööde eest tööettevõtja arvete õigeaegse tasumise.

---

likult lühikese aja jooksul pärast ehitustrustide kapitaalehituse plaani ja alltööettevõtuorganisatsioonide eriehitus-montaažitööde plaani kinnitamist.

Lepingu projekti koostamiseks annab peatööettevõtja alltööettevõtjale väljavõtte ehitussisesest tiitelnimestikust nende tööde kohta, mida peab tegema alltööettevõtja, kui ehituse varustamine seadmete ja materjalidega lasub tellijal, siis nende üleandmise graafiku; õiendi fondide ja müügikorralduste kohta alltööettevõtjale vajalike betoon- ja raudbetoonkonstruktsioonide valmistamiseks; tööjoonised ja nende alusel koostatud eelarved kogu objekti või selle üksikute osade kohta (tööetapid), kuid mitte vähem kui lepingus ettenähtud aasta-töömahule; alltööettevõtjale vajalikud täiendavad, kohalikele tingimustele seatud üksushinded, kui neid ei ole ühtsete rajooni üksushinnete (ÜRÜH) kataloogides; kohalike ehitusmaterjalide eelarveliste hindade kataloogi. Et vältida vaidlusi, eriti mis puutub tööde tegemise tingimustesse ja tellija poolt üleantavate seadmete ning materjalide saamise tähtaegadesse, tuleb peatööettevõtjal tellijaga tööettevõtulepingu projekti koostamisel kaasa tõmmata alltööettevõtjad.

Alltööettevõtja on kohustatud nimetatud dokumendid läbi vaatama viie päeva jooksul, arvates nende saamisest ja esitama peatööettevõtjale alltööettevõtulepingu projekti koos eritingimustega.

Pooled määravad lepingus objekti montaaži andmise tähtajad ja eriehitus- ja montaažitööde lõpetamise tähtajad vastavalt peatööettevõtja ja tellija vahel sõlmitud lepingule (ehituse kalenderplaanile).

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 10. augusti 1962. a. määruse nr. 846 (СП СССР 1962 г., № 16, ст. 127) kohaselt on alltööettevõtjatega kooskõlastatud ja peatööettevõtja poolt kinnitatud tööde tegemise aastagraafikud kohustuslikud kõigile objektide ehitamisest ja tegevusse rakendamisest osavõtvatele organisatsioonidele, vaatamata nende ametkondlikule alluvusele.

Peatööettevõtja on kohustatud 10 päeva jooksul pärast lepingu projekti saamist selle allakirjutatult tagastama alltööettevõtjale. Kui lepingu projekti suhtes esineb lahkarvamusi, tuleb pooltel koos kõrgemalseisvate organite esindajatega need läbi vaadata ning koostada selle kohta protokoll.

Pea- ja alltööettevõtja vahelised lahkarvamused võivad tekkida ka ehituse käigus. Need lahkarvamused lahendatakse kõrgemalseisvate organite, mõningail juhtumeil aga arbitraaži poolt. Et aga peatööettevõtja koordineerib tööd kogu ehitusel, siis jäävad tema otsused kehtima, kuni kõrgemalseisvad organid või arbitraaž vaidlusalused küsimused lahendab.

Juhendi kohaselt peab peatööettevõtja andma alltööettevõtjale tehnilise dokumentatsiooni varem teatatud tähtajaks ja ettenähtud eksemplaride arvu.

Peatööettevõtja on kohustatud projekteerimisorganisatsioonile läbivaatamiseks andma alltööettevõtja ettepanekud tehnilises dokumentatsioonis vajalike muudatuste tegemiseks. Kui töid tuleb teha töötavates ettevõtetes (tsehhides), peab peatööettevõtja alltööettevõtjale andma 3 kuud enne tööde algust tööde tegemise projekti kolmes eksemplaris.

Alltööettevõtja annab peatööettevõtjale töö üle pärast kõigi temale pandud tööde täielikku lõpetamist.

Pea- ja alltööettevõtjad on kohustatud määrama oma alalised esindajad tehtud ja kaetud tööde akteerimiseks, samuti ka kõigi muude küsimuste lahendamiseks.

Tellija annab tööettevõtjale üle:

a) projektülesanded ja tehnilised projektid, eelarved, finantseelarvelised arvestused, üksushinded, materjalide ja muude ressursside eelarveliste hindade kataloogid ja kalkulatsioonid, samuti ka hoonete ja ehituste üksikute osade tugevuse kontrollimise aktid selleks juhuks, kui need objektid kuuluvad rekonstrueerimisele — lepingule allakirjutamisel;

b) ehituskruntidele seotud tüüpprojektid koos eelarvetega, tööjoonised ja nende järgi koostatud ehitus- ja montaažitööde eelarved komplektselt kogu objekti kohta — hiljemalt kolm kuud enne tööde algust;

objektide jaoks, mille ehitamise tähtajaks on määratud rohkem kui üks aasta, lubatakse tööjoonised ja nende järgi koostatud eelarved komplektselt üle anda objekti ja keerukate seadmete kasutuselevõtmise jaoks vundamentide ehitamise järjekorras samuti hiljemalt kolm kuud enne tööde algust;

c) metallkonstruktsioonide tehnilised projektid koos seletuskirjadega ja arvete ning spetsifikatsioonidega metalli kohta — kuus kuud enne tööde algust;

d) tehaste spetsifikatsioonid, tehnilised tingimused, passid, katsetamisaktid ja teised seadmeid valmistavate tehaste dokumendid — üks kuu enne seadmete monteerimise algust. [1]

Tellija on kohustatud kontrollima projekteerimisorganisatsioonidelt saabuvaid tööjooniseid ja andma need tööettevõtjale üle, kusjuures igal joonisel peab olema pealdis tootmisse võtmise kohta.

Lepingu summa

7. Peatööettevõtulepingu järgi tööettevõtjale antavate tööde üldmaksumus määratakse kindlaks projektülesande juurde kuuluva kinnitatud finantseelarvelise koondarvestuse järgi.

Iga-aastane tööde maksumus määratakse aastalepinguga nende mahtude piires, mis kinnitatud kapitaaltööde tiitelnimestikuga on üksikute objektide ja kulutuste järgi ette nähtud.

8. Ehituse kahestaadiumilise projekteerimise puhul täpsustatakse projektülesande andmete järgi ja ehituse kolmestaadiumilise

[1] Käesoleva punkti kohaldamisel tuleb arvestada CH 202-62 toodud muudatusi. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 7. oktoobri 1961. a. määrusega nr. 920 (СП СССР 1961 г., № 16, ст. 126) ja ENSV Ministrite Nõukogu 25. detsembri 1964. a. määrusega nr. 560 (ENSV MKK 1964, nr. 50, art. 204) kehtestati, et ehitusobjektid tuleb tagada finantseerimisega ja materiaalsete vahenditega täielikus kooskõlas kehtivate normide ja ehitustähtaegadega. Tiitelnimestikesse võetud ehitused peavad olema varustatud planeeritavale aastale eelneva aasta 1. septembriks ettenähtud korras kinnitatud projektülesannete, tööjooniste ning eelarvetega planeeritaval aastal täitmisele kuuluva töödemahu ulatuses, samuti seadmete, aparaatide, kaabli- ja teiste toodete tellimisspetsifikatsioonidega.

projekteerimise puhul täpsustatakse tehniliste projektide andmete järgi aastalepingutega tööde mahud ja maksumus selle järgi, kuidas saabuvad tööjooniste alusel koostatud eelarved. Aastalepinguga üksikutele objektidele ettenähtud tööde mahtude vähendamine või suurendamine toimub tellija ja tööettevõtja vaheliste täiendavate kokkulepete alusel.

9. Teinud ehitustöö käigus kindlaks tööd, mis ei ole arvesse võetud eelarves ja tööjoonistes või vead, millega kaasneb kinnitatud eelarvelise maksumuse suurenemine või vähenemine, on tööettevõtja kohustatud sellest tellijale teatama. Teate saamisel on tellija kohustatud andma tööettevõtjale vastavad juhised. Vajaduse korral täpsustab tellija üksikute objektide eelarvelist maksumust. Üksikute objektide eelarvelise maksumuse suurendamine tellija poolt toimub seejuures ehituse eelarvelise maksumuse kinnitatud üldsumma piires ettenägemata tööde ja kulutuste arvel või teiste objektide maksumuse vähendamise arvel, mis arvutatakse tööjooniste järgi. Kui tööettevõtja ei ole kümne päeva jooksul tellijalt saanud juhiseid, on tal õigus tööd katkestada ja kanda tekkinud kahju tellija arvele.

10. Aastalepinguga kindlaksmääratud tööde mahtusid ja nende maksumust kogu ehituse kohta, samuti üksikute objektide ja kulutuste kohta võib tellija muuta ainult kooskõlastatult tööettevõtjaga.

11. Kui käikulastavate ehituste või nende ehituste jaoks, kus võidakse plaani ületada, antakse määratud korras täiendav ülesanne kapitaaltööde kohta, siis sõlmivad tellija ja tööettevõtja kokkuleppe nende tööde tegemiseks väljaspool aastalepinguga ettenähtud mahtusid.

Varustamine ja poolte teenused

12. Ehituse tagamine materjalidega lepinguga ettenähtud ehitus-montaažitööde tegemiseks on tööettevõtja kohustus, välja arvatud materjalid, millega varustamine on kehtestatud korras pandud tellijale.[1]

Ehituse tööettevõtulepingu sõlmimisel on tellija ja tööettevõtja kohustatud määrama tellija poolt tööettevõtuorganisatsioonile materjalide üleandmise korra ja tähtajad, sanktsioonid vastastikuste kohustuste mittetäitmise eest hangete alal[2] ning avansi suu-

[1] Tööettevõtjate ja tellijate materiaal-tehnilise varustamise alased kohustused on sätestatud ENSV TsK § 373 lg. 2. Põhiline akt, mis sätestab neid küsimusi, on NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. detsembri 1952. a. korraldus nr. 33888-r (vt. «Законодательство о капитальном строительстве в СССР», т. II, Госюриздат 1961, стр. 348) ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 9. juuli 1966. a. määrus nr. 517 (СП СССР 1966 г., № 13 ст. 125) jt.

[2] «Eeskirjade» punktid 32 ja 34 ei sätesta purgivalt lepinguosaliste vastutust. «Eeskirjade» punkt 34 määrab tellija vastutuse fondide, materjalide ja seadmete mitteõigeaegse üleandmise eest. Teiste hankekohustuste rikkumise

ruse kindlaksmääramisel arvesse võtma finantseerimise arvelt tasutavate ja tööettevõtuorganisatsioonile üleandmisele kuuluvate materjalide maksumuse.

Tööettevõtuorganisatsioonid hüvitavad tellijatele-organisatsioonidele viimastelt saadud materjalide maksumuse kehtivates riiklikes väljalaskehindades koos transpordikuludega tariifi järgi, samuti ka nende materjalide varumise ja hoiukulud.

Materjalide varumise ja hoiukulud hüvitab tööettevõtja tellijale lepinguga määratud suuruses, lähtudes varumis- ja laokulude normidest, sõltuvalt sellest, kui kaua tellija neid materjale hoiab.

Tellijale eraldatud materjalifondide realiseerimise võib poolte kokkuleppel anda üle tööettevõtjale.

Ehituse tagamine tehnoloogiliste, energeetiliste, elektrotehniliste ja ületehaseliste seadmetega ning aparatuuriga pannakse tellijale.

Tööettevõtja nõusolekul on tellijal õigus anda seadmefondide realiseerimine üle tööettevõtjale varumis-, lao- ja muude kulutuste hüvitamisega lepingu ja kehtivate normidega ettenähtud ulatuses.

13. Monteerimisele kuuluvad seadmed annab tellija aktide alusel tööettevõtjale üle ehitusobjekti laos komplektselt lepinguga ettenähtud tähtaegadel. Tellija poolt tööettevõtjale üleantud seadmed on tööettevõtja vastutaval hoiul kuni tellija poolt objekti ekspluatatsiooni vastuvõtmiseni.

14. Peatööettevõtjale pannakse alltööettevõtjate varustamine massiliste üldehituslike materjalidega, välja arvatud juhtumid, kui nende materjalide fondid eraldatakse vahetult alltööettevõtjale.[1]

---

juhtumeil vastutab tellija (samuti tööettevõtja) «Eeskirjade» punkti 12 järgi poolte vahel sõlmitud kokkuleppe alusel.

[1] Lepingus määratakse poolte kohustused ehituse materiaal-tehniliste ressurssidega tagamiseks. Eelkõige on vaja kindlaks määrata, millised materjalid eraldatakse vahetult alltööettevõtjale.

Veoste vastuvõtmine transpordiorganilt on tavaliselt tellija või peatööettevõtja kohustus. Alltööettevõtu korras ehitamisel, kui tööde maht on väike, on otstarbekohane need kohustused panna peatööettevõtjale ja hüvitada temale vastavad kulutused. Analoogiliselt tuleb lahendada mõningad muud küsimused. Näiteks kui töö on ajutine (raskete seadmete, katelde jms. ümberpaigutamisel), ei ole alltööettevõtjal majanduslikult otstarbekohane pidada ehitusplatsil suurel arvul abitöölisi.

Monteerimisele kuuluvad seadmed annab peatööettevõtja alltööettevõtjale üle ehitusobjekti laos lepinguga ettenähtud tähtaegadeks. Üleantavad seadmed peavad olema korras ning komplektsed.

Trumlid kaablite, juhtmete ja trossiga võtab alltööettevõtja peatööettevõtjalt vastu, andes allkirja trumlite hoiulevõtmise kohta. Vabanenud trumlite tagastamine tootjatehasele on peatööettevõtja kohustus, mõningail juhtumeil lasub see kohustus aga tellijal. NSV Liidu Riiklik Arbitraaž selgitas, et kuna tellija peab ehitust varustama kaabliga, seepärast peab ta tagastama ka taara. (Vt. lähemalt O. Садиков. Взаимоотношения подрядчика и заказчика при снабжении стройки, *«Советская Юстиция» 1966 г.*, № 16, стр. 11 и сл.). Kui kaablitrumlite tagastamise maksumus on üksushinnetes ette nähtud, siis peab vabanevad trumlid tagastama alltööettevõtja. Kui kaablifond antakse üle alltöö-

Peatööettevõtja arveldused oma alltööettevõtjatele materjalide hankimisel toimuvad pikaajaliste maksutuste pankade kaudu.

15. Tellija on kohustatud aastatiitelnimestikes esmajärjekorras ette nägema tööd juurdesõiduteede, elektri-, veevarustusvõrkude ja teiste kommunikatsioonide, elamute, ladude, töökodade ja muude alalise otstarbega hoonete ja ehituste ehitamiseks, mis tagavad vajaliku ettevalmistuse kõigi tööde tegemiseks peatööettevõtulepinguga ettenähtud ulatuses.

Tööettevõtjale antakse õigus kasutada ajutiselt ja tasuta tema poolt püstitatavaid hooneid ehitustööde tegemiseks kuni täieliku viimistlemiseni ja tellijale üleandmiseni tingimusel, et need hooned antakse täielikus korrasolekus kindlaksmääratud tähtajal üle vastavalt sõlmitud lepingule.

Alatiste hoonete ja ehituste ajutiseks vajaduseks kohandamise kulutused tehakse tööettevõtja poolt tellija arvel selleks otstarbeks või ajutiste hoonete ja ehituste ehitamiseks ettenähtud summade piires.

Kui tellijal on raudtee, veerev koosseis, vee-, auru-, elektrivarustuse ja teised abiseadeldised, on ta kohustatud need andma tööettevõtjale kasutada riiklike hindade ja tariifide järgi. Teenused, mille kohta ei ole kehtestatud riiklikke hindu ja tariife, tasutakse tehase plaanilise omahinna järgi, kuid mitte üle eelarves ettenähtud hindade.

16. Kõik tööettevõtja ja tellija vahelised hanked ja teenused ning nende eest tasumise kord nähakse ette lepinguga või täiendavate kokkulepetega, kusjuures arveldused peavad tingimata toimuma panga kaudu.

Tööde tegemine

17. Tööettevõtja on kohustatud tegema tööd täpses vastavuses tellijalt saadud tööjoonistele ja tööde tehnilistele tingimustele.

Kõik ehitamisel tekkivad väikesed kõrvalekaldumised, mis ei muuda vastuvõetud lahenduse printsiipe ning ei mõju detailide ja ehituse tugevusele, peab tööettevõtja fikseerima tööjoonistes, mis ehitustööde lõpetamisel antakse tellijale üle.

---

ettevõtjale, siis lasub viimasel ka taara tagastamise kohustus. Taara tagastamise küsimused peavad olema kooskõlastatud lepinguga.

Peatööettevõtja peab välja ostma ja vastu võtma (kui see kohustus ei lasu tellijal) alltööettevõtja aadressil saabuvad materjalid, konstruktsioonid ja seadmed, seni kuni alltööettevõtja pole ise nende vastuvõttu ehitusplatsil vastavalt organiseerinud.

Ehituse territooriumil korraldab üldvalvet peatööettevõtja. Alltööettevõtjate üksikute objektide valvet korraldab alltööettevõtja ise.

Lepingu eritingimustes fikseeritakse ka teenuste tingimused, maht ja hind. Harilikult tagab peatööettevõtja alltööettevõtja töölistele tööde tegemise perioodiks elamispinna ja kultuur-elukondliku teenindamise. Samuti annab peatööettevõtja alltööettevõtjale kontoriruumid ja laoplatsid. Eritingimustes näidatakse kulude hüvitamise kord.

18. Tööde lõpetamisel igal üksikul objektil esitab tööettevõtja tellijale aktid tööde ülevaatuse kohta, mis kaetakse järgnevate tööde või konstruktsioonidega.

Selliste aktide koostamiseks on tööettevõtja kohustatud kutsuma välja tellija esindaja. Kui tellija esindaja ei ilmu, koostab tööettevõtja ühepoolse akti. Tööde avamine tellija nõudmisel toimub tema arvel.

19. Tellijal on õigus kontrollida igal ajal tööde tegemist ja ehitusmaterjalide kvaliteeti tööettevõtja operatiiv-majanduslikku tegevusse vahele segamata.

Tööettevõtja kannab tema süül tekkinud praagi kõrvaldamise kulutused.

Tööde vastuvõtmine ja üleandmine

20. Tööettevõtja poolt tööde lõpetamisel üksikutel objektidel, samuti ka kogu ehitusel, toimub tööde vastuvõtmine ja üleandmine.

Tellija on kohustatud lõpetatud objekti, mille ehitus vastab projektile, tööjoonistele ja tehnilistele tingimustele, vastu võtma.

Ei mingid täiendavad tööd, mis ei ole projektis ja tööjoonistes ette nähtud, ei või valmisehitatud objekti vastuvõtmist ja üleandmist venitada.

Poolte poolt tööde vastuvõtmisel koostatakse akt tehtud tööde vastavuse kohta sõlmitud lepingule, projektile, tööjoonistele ja tehnilistele tingimustele ning hinnatakse nende tööde kvaliteet.

21. Alltööettevõtjate poolt tehtud tööd võtab vastu peatööettevõtja, kes annab need tööd tellijale üle valmisehitatud objekti üldises koosseisus.

22. Rõhu all töötavate kraana- ja tõsteseadeldiste, surukatelde ja muude seadmete ja aparaatide paigaldamise, katsetamise ja registreerimisega seotud küsimuste kooskõlastamine vastavate organisatsioonidega, samuti inspektorite ja kontrolöride väljakutsumine agregaatide läbivaatamiseks ja katsetamiseks on tellija kohustuseks.

23. Tellija ei ole õigustatud kasutama oma vajadusteks ja ekspluateerimiseks hooneid ja ehitusi, mille ehitamine ei ole lõpetatud, samuti ka tööettevõtja poolt lõpetatud hooneid ja ehitusi ning monteeritud seadmeid, mis ei ole aktidega vastu võetud.

24. Tellija tasub vastuvõtmise perioodil objekti katsetamise ja ekspluateerimise kulud erikokkuleppel tööettevõtjaga eelarve ja eraldi selleks otstarbeks eraldatud assigneeringute piires.

(Avansid, maksed ja arveldused — (punktid 25—31 jäetud välja; vt. «Ehituse finantseerimise eeskirjad», ENSV MKK 1965, nr. 48, art. 217).

Poolte vastutus lepingu tingimuste järgimise eest

32. Tööettevõtja maksab tellijale tööde tegemise tähtaegade rikkumisel viivist iga viivitatud päeva eest 0,01%, aga viivitamisel üle 30 päeva peale viivise veel leppetrahvi 2% suuruses tegemata jäetud tööde lepingulisest maksumusest.

Kõikide tööde lõpetamisel objektil lepinguga kindlaksmääratud lõpptähtajaks viivis ja leppetrahv tagastatakse tööettevõtjale.

33. Kui tellija viivitab tööettevõtjale maksetega, maksab tellija tööettevõtjale viivist iga viivitatud päeva eest 0,05% suuruses viivitatud makse summast.[1]

34. Tööjooniste ja muude dokumentide, fondide või materjalide ja seadmete natuuras, vastavalt lepingule, ehituskrundi või tööde tegemise platsi üleandmisega viivitamisel, maksab tellija tööettevõtjale viivist 0,05% suuruses iga viivitatud päeva eest, aga viivitamisel üle 30 päeva, peale viivise veel leppetrahvi 2% suuruses viivitamise tagajärjel tegemata jäetud tööde lepingulisest maksumusest.

35. Kui tellija viivitab objekti vastuvõtmise alustamisega üle 10 päeva, arvates objekti üleandmiseks esitamise päevast, maksab tellija tööettevõtjale trahvi 100 rubla iga viivitatud päeva eest. Tehniliselt eriti keerukate objektide vastuvõtu kestus määratakse kindlaks lepinguga.

36. Tööettevõtja on kohustatud kõrvaldama tema süül tehtud tööde defektid omal kulul, kui tellija esitab pretensioonid järgmistel tähtaegadel:

üldehitustööde kohta — ühe aasta jooksul, arvates hoonete või ehituste ekspluatatsiooni andmise päevast;[2]

lõplikult monteeritud seadmete, tööstuslike juhtmestike ja elektrimontaažitööde kohta — kuue kuu jooksul, arvates nende ekspluatatsiooni andmise päevast;

---

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1967. a. määrusega nr. 280 (СП СССР 1967 г., № 10, ст. 56) kehtestati maksetega viivitamisel 0,03 protsenti viivist iga viivitatud päeva eest. Seda protsendimäära ei saa pooled kokkuleppel muuta.

[2] Tootmisotstarbeliste objektide ekspluatatsiooni andmise kuupäevaks loetakse riikliku vastuvõtukomisjoni akti allakirjutamise kuupäev. Elu- ja ühiskondlike hoonete ja ehituste ekspluatatsiooni andmise kuupäevaks loetakse kuupäev, millal riikliku vastuvõtukomisjoni akt kohaliku nõukogu täitevkomitees kinnitati. Valmisehitatud eraldi seisvad või sisseehitatud tootmis- ja teenindusotstarbelised abihooned ja -ehitused (laod, elektrijaamad, kompressori- ja pumbajaamad, tuletõrjedepood, remonditsehhid, juurdepääsuteed, garaažid jm.) võetakse ekspluatatsiooni tellija (hoonestaja) töökomisjoni poolt koos nendesse monteeritud seadmetega vastavalt nende valmimisele. Nende objektide ekspluatatsiooni võtmise kuupäevaks loetakse töökomisjoni akti allakirjutamise kuupäev (vt. «Ehitusnormid ja -eeskirjad. Valmisehitatud ettevõtete, hoonete ja ehitiste ekspluatatsiooni võtmine. Põhialused», mis on kinnitatud NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee poolt 7. mail 1966. a. ja kehtivad alates 1. juulist 1966. a. Avaldatud brošüürina ENSV Riikliku Ehituskomitee poolt СН и П III-A. 10 — 66, p. I. 10, I. 12).

sulatusahjude (kõrgahjud, martäänahjud) tulekindla müüritise kohta — kahe kuu jooksul, aga muude ahjude ja kuivatite, vabrikute ja tehaste korstnate ja lõõride, aurukatelde tulekindla müüritise kohta — kuue kuu jooksul, arvates nende ehituste ekspluatatsiooni andmise päevast;

keskküttesüsteemide kohta — ühe kütteperioodi jooksul;

veevärgi ja kanalisatsiooni välisvõrkude kohta — ühe aasta jooksul, arvates üleande-vastuvõtuakti allakirjutamise päevast;

metallkonstruktsioonide, tööstuslike ventilatsioonisüsteemide, sisemise veevärgi, kanalisatsiooni, tootmisalase torustiku kohta — kuue kuu jooksul, arvates üleande-vastuvõtuakti allakirjutamise päevast.

37. Kõrvaldamist vajavad defektid määratakse kindlaks tellija ja tööettevõtja poolt allakirjutatud aktidega.

Tellijalt väljakutse saamisel on tööettevõtja kohustatud komandeerima 5 päeva jooksul oma esindaja osa võtma aktide koostamisest ja defektide kõrvaldamise korra ning tähtaegade kooskõlastamisest.

Tööettevõtja esindaja mitteilmumisel koostab tellija ühepoolse akti, millest saadab ärakirja tööettevõtjale ja tema kõrgemalseisvale organisatsioonile. Tööettevõtjalt ja tema kõrgemalseisvalt organisatsioonilt vastuväidete mittesaamisel akti sisu kohta kahe nädala jooksul on tellija õigustatud kõrvaldama tööettevõtja süül tekkinud defektid tema arvel.

37[1]. Lisaks punktides 32—35 ettenähtud sanktsioonidele lepingujärgsete kohustuste täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise eest võib süüdlaselt poolelt sisse nõuda leppetrahviga hüvitamata kahju, mis väljendub teise poole poolt tema vara kaotsimineku või rikkumise korral tehtud kulutustes (NSVL Ministrite Nõukogu 25. mai 1963. a. määruse nr. 591 — СП СССР 1963, № 10, cm. 105 redaktsioonis).

Lisad

38. Peatööettevõtu- ja aastalepingutele lisatakse ja on nende lahutamatuks osaks alljärgnevad dokumendid ning materjalid:

Peatööettevõtulepingu juurde:

a) kinnitatud projekt-eelarveline dokumentatsioon koos vastavate seletuskirjadega;

b) ehitusobjektide nimestik, põhiobjektidel tööde alustamise ja lõpetamise tähtaegade osutamisega (aastate kaupa).

Aastalepingu juurde:

a) lepinguga ettenähtud ehitusobjektide nimestik, milles on iga üksiku objekti tööde alustamise ja lõpetamise tähtaeg näidatud;

b) üksushinnete kogumik;
c) tööde tegemise kalenderplaan antud aastaks;
d) tööettevõtjale üksikute objektide tööjooniste ja eelarvete üleandmise tähtajad;
f) eritingimused, mis näevad ette tellija ja tööettevõtja vastassile saabumise tähtajad;
f) eritingimused, mis näevad ette tellija ja tööettevõtja vastastikuste teenuste osutamise ja hangete eest tasumise korra ning tähtajad, tööettevõtja poolt eelarve III osa järgi püstitatavate hoonete ja ehituste kasutamise tingimused, samuti teised kohustused, mis ei ole lepinguga ette nähtud;[1]
g) aruanne, milles näidatakse ehitustööde eelarveline maksumus objektide ja koondkonstruktiivelementide ja tööde liikide kaupa, aga samuti koondkonstruktiivelementide ja tööde liikide ühiku keskmine eelarveline maksumus arvelduste teostamisel vastavalt «Eeskirjade» punkti 28 alapunktile «a».
39. Tellija esitab finantseerivatele pankadele peatööettevõtulepingu ühe eksemplari (ilma lisadeta) ja aastalepingu ühe eksemplari koos «Eeskirjade» punkti 38 alapunktides «a», «b», «c», «f» ja «g» loetletud lisadega.[2]

---

[1] ENSV Ehitusministeerium kinnitas 7. septembril 1965. a. kooskõlastatult ENSV Riikliku Ehituskomiteega «Juhised ENSV Ehitusministeeriumi organisatsioonide ehituse tööettevõtulepingute sõlmimiseks ehitus-montaažitöödele». Juhised on analoogilised VNFSV-s 16. veebruaril 1965. a. kinnitatud ja NSV Liidu Riikliku Ehituskomiteega kooskõlastatud juhistega. 1967. a. lõpul lubas NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee kohaldada VNFSV nimetatud juhiseid kõikidele NSV Liidu Ehitusministeeriumi organisatsioonidele kuni ehituse tööettevõtulepingute uute eeskirjade kehtestamiseni. Ühtlasi tegi NSV Liidu Riiklik Ehituskomitee VNFSV 16. veebruari 1965. a. juhistes muudatusi. Juhised täiendavad aastalepingutele lisatavate dokumentide loetelu (vt. NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 26. detsembri 1967. a. kirja nr. 16—4754 NSVL Ehitusministeeriumile).

[2] Vt. «Ehituse finantseerimise eeskirju» (ENSV MKK 1965, nr. 48, art. 217).

Ehituse peatööettevõtu tüüpleping

_____ linnas 196 . a. _____

kuu _____ päeval, _____ edaspidi nimetatud «Tellija», ettevõtte direktori _____ isikus, kes tegutseb _____ alusel, ja _____ tööettevõtu ehitustrust, edaspidi nimetatud «Tööettevõtja», trusti juhataja _____ isikus, kes tegutseb _____ _____ alusel, sõlmisid omavahel alljärgneva lepingu:

1. Tellija annab ja tööettevõtja võtab endale kõigi üldehituslike ja spetsiaalsete ehitustööde, samuti ehituse tootmisalaste ja energiaseadmete monteerimistööde tegemise _____ _____ vastavalt kinnitatud projektidele, eelarvetele (finantseelarvelistele arvestustele) ning juurdelisatavale ehitusobjektide nimestikule, mis kuuluvad püstitamisele käesoleva lepingu järgi.
2. Tööettevõtja on kohustatud omal vastutusel, oma kaadri ja materiaal-tehniliste vahenditega tegema kõik lepinguga ettenähtud tööd ning andma need lõpetatud kujul üle lepinguga kindlaksmääratud tähtaegadel ja täielikus vastavuses nõutavas korras kinnitatud projekteelarvelise dokumentatsiooniga, mis antakse tööettevõtjale peatööettevõtulepingu allakirjutamisel.
3. Tööde aastamaht määratakse kindlaks käesoleva lepingu järgi igal aastal sõlmitavate lepingutega.
4. Kõigi käesoleva lepingu järgi tööettevõtjale teha antud tööde maksumus määratakse kindlaks kinnitatud eelarve (finantseelarvelise arvestuse) hindades _____ rubla suuruses summas.
5. Tööettevõtja teeb kõik käesoleva lepinguga ettenähtud tööd vastavalt lisas toodud ja aastalepingute sõlmimisel üksikute objektide ehitamise alustamise ja lõpetamise täpsustatud tähtaegadele.
6. Käesoleva lepingu täitmisel juhinduvad pooled «Ehituse tööettevõtulepingute eeskirjadest».
7. Poolte arvelduskontod: _____ (asukoht ja konto number)
8. Poolte aadressid: _____

Käesolev leping on koostatud kolmes eksemplaris — üks kummalegi poolele ja üks eksemplar finantseerivale pangale.

Pitser Tellija _____
(allkiri)

Pitser Tööettevõtja _____
(allkiri)

Ehituse aastatööettevõtu tüüpleping

_____ linnas 196 . a. _____ kuu _____ päeval, _____, edaspidi nimetatud «Tellija», ettevõtte direktori _____ isikus, kes tegutseb _____ alusel, ja tööettevõtu ehitustrust, edaspidi nimetatud «Tööettevõtja», trusti juhataja _____, isikus, kes tegutseb _____ alusel, sõlmisid _____ nende vahel _____ kuust 196 . a. kehtiva ehituse peatööettevõtulepingu arendamiseks alljärgneva lepingu 196 . a. tööde kohta.

1. Tellija annab ja tööettevõtja võtab endale kõigi üldehituslike ja spetsiaalsete tööde, samuti tootmisalaste ja energiaseadmete monteerimistööde tegemise käesolevale lepingule lisatud tiitelnimestikkudes näidatud objektidel, vastavalt kinnitatud projektidele, eelarvetele (finantseelarvelistele arvestustele), samuti nende objektide tööjoonistele.

2. Tööettevõtja on kohustatud omal vastutusel, oma kaadri ja materiaal-tehniliste vahenditega tegema kõik lepinguga ettenähtud tööd ja andma need lõpetatud kujul üle lepinguga kindlaksmääratud tähtaegadel täielikus vastavuses nõutavas korras kinnitatud projektidele, eelarvetele (finantseelarvelistele arvestustele), samuti tellija poolt tööettevõtjale «Ehituse tööettevõtulepingute eeskirjadega» ettenähtud tähtaegadel üleantavatele tööjoonistele.

3. Kõigi käesoleva lepingu järgi tööettevõtjale teha antavate tööde maksumus määratakse kindlaks kinnitatud eelarve (finantseelarvelise arvestuse) hindades _____ rubla suuruses summas.

4. Tööettevõtja teeb kõik tööd lepinguga ettenähtud objektidel täielikus vastavuses käesolevale lepingule lisatud tööde kalenderplaanis ja kapitaaltööde objektide tiitelnimestikus näidatud tähtaegadel.

5. Tellija kannab üle _____ jooksul töö-

ettevõtja arvelduskontole avansi _____ rubla suuruses summas.

Avanss kustutatakse _____

6. Pooled juhinduvad käesoleva lepingu täitmisel «Ehituse tööettevõtulepingute eeskirjadest» ja käesoleva lepingu eritingimustest.

7. Poolte arvelduskontod: _____

(asukoht ja konto number)

_____

8. Poolte aadressid: _____

_____

Käesolev leping on koostatud kolmes eksemplaris — üks kummalegi poolele ja üks eksemplar finantseerivale pangale.

Pitser Tellija _____

(allkiri)

Pitser Tööettevõtja _____

(allkiri)

PROJEKTEERIMIS- JA UURIMISTÖÖ LEPINGUTE EESKIRJAD [1]

Kinnitatud NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee, NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 25. mail 1959. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 20. veebruari 1959. a. määruse nr. 166 [2] alusel.

I. Üldsätted

1. Kehtivas korras finantseerimisega tagatud projekteerimis- ja uurimistöid teevad projekteerimis- ja uurimisorganisatsioonid — tööettevõtjad riiklike, ühiskondlike ja kooperatiivsete organisatsioonide — tellijatega sõlmitud lepingute ja nende juurde kuuluvate täiendavate kokkulepete alusel.

Projekteerimis- ja uurimistöid, mida tellivad projekteerimis- või uurimisorganisatsioonilt ministeeriumi, keskasutuse ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee peavalitsus (valitsus, osakond), kes on projekteerimis- ja uurimistöödeks kehtestatud korras eraldatud vahendite käsutaja ja kelle vahetus alluvuses on antud projekteerimisorganisatsioon, tehakse töö selle organisatsiooni poolt vastavale peavalitsusele (valitsusele, osakonnale) temale väljaantud tellimuskäsundi alusel. Tellimuskäsundeid annab samuti projekteerimis- või uurimisorganisatsioon temale alluvatele filiaalidele ja osakondadele (selle organisatsiooni poolt tegemisele kuuluvate tööde osas).

2. Projekteerimis- ja uurimistöö lepingud sõlmitakse:

tellija-organisatsiooni, kes on projekteerimis- ja uurimistöödeks kehtestatud korras eraldatud vahendite käsutaja, ja juhtiva projekteerimisorganisatsiooni — peatööettevõtja vahel, kes võtab teha projekteerimis- ja uurimistööde kompleksi ja kes vajaduse korral rakendab projekteerimis- ja uurimistöö üksikute liikide, projekti jaotuste või osade tegemiseks spetsialiseeritud projekteerimis- ja uurimisorganisatsioone — alltööettevõtjaid;

---

[1] Хозяйственные договоры. Сборник нормативных актов. М. 1962, стр. 416—428.

[2] СП СССР 1959 г., № 3, ст. 18.

juhtiva projekteerimisorganisatsiooni — peatöövettevõtja, kes võtab teha projekteerimis- ja uurimistöö kompleksi ja spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsiooni — alltöövettevõtja vahel, kes võtab teha projekteerimis- või uurimistöö üksikud liigid, projekti jaotused või osad;

vahetult tellija-organisatsiooni, kes on projekteerimis- ja uurimistööde tegemiseks eraldatud vahendite käsutaja, ja spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsiooni vahel, kes võtab teha projekteerimis- ja uurimistöö. Lepingud projekteerimis- ja uurimistöö üksikute liikide (projekti jaotuste või osade) tegemiseks, mis kuuluvad projekteerimis- ja uurimistöö kompleksi, ja millel on juhtiv projekteerimisorganisatsioon — peatöövettevõtja, võib tellija-organisatsioon sõlmida otseselt spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsiooniga ainult peatöövettevõtja nõusolekul;

kahe spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsiooni vahel, kellest üks annab ja teine võtab teha projekteerimis- ja uurimistöö üksikud liigid või projekti jaotused või osad.

3. Projekteerimis- ja uurimistöö lepingud sõlmitakse lisatud vormi nr. 1 järgi.

Lepingus märgitakse projekteerimis- ja uurimistöö tegemise tähtaeg ja maksumus, juhtudel, kui lepinguliste tööde tegemise tähtaeg ületab kalendriaasta, märgitakse lepingus ka esimesel aastal tegemisele kuuluvate tööde maht ja maksumus.

Lepingule lisatakse selle lahutamatu osana: lepinguga ettenähtud projekteerimis- ja uurimistöö eelarve, tellija teatis töö finantseerimise tagamise kohta, tellija poolt projekteerimiseks vajalike lähteandmete esitamise ja lepinguga ettenähtud tööde lõpetamise tähtaegade graafik ja vajalikel juhtudel dokument tööde eritingimuste kohta. Projektülesande koostamise (või ühestaadiumilise projekti) lepingule lisatakse peale selle kehtestatud korras kinnitatud projekteerimise lähteülesanne.

4. Vajalikel juhtudel sõlmivad tellija ja peatöövettevõtja omavahel projekteerimis- ja uurimistöö lepingu arendamiseks ja täpsustamiseks täiendavaid kokkuleppeid lisatud vormi nr. 2 järgi.

Täiendavad kokkulepped sõlmitakse lepinguga ettenähtud projekteerimis- ja uurimistöödele, mis tulevad teha iga eeloleva aasta jooksul, samuti täiendavale projekteerimis- ja uurimistööle, mis ei ole lepinguga ette nähtud, kuid tuleb teha.[1]

---

[1] NSVL Ehituskomitee, NSVL Riiklik Plaanikomisjon ja NSVL Rahandusministeerium selgitasid oma 25. veebruari 1960. a. kirjas, et projekteerimis- ja uurimistöö lepingute eeskirjade p. 4 ettenähtud täiendavate kokkulepete sõlmimine (või uute tellimuskäsundite väljaandmine) projekteerimis- ja uurimistöödele, mis tuleb teha iga eeloleva aasta jooksul, võib toimuda ainult neil juhtudel, kui ülejäänud tööde maht varem sõlmitud lepingu (või varem väljaantud tellimuskäsundi) järgi tuleb täpsustada seoses vajadusega viia need kooskõlla tellija tiitelnimestikuga. (Сборник инструктивных указаний государственного арбитража при Совете Министров СССР, вып. 13, Госюриздат 1960, стр. 9.)

Täiendavale kokkuleppele lisatakse selle lahutamatu osana: jooksval aastal tegemisele kuuluvate projekteerimis- ja uurimistööde loetelu (nende maksumusega) kokkuleppes ettenähtud täiendavate tööde maksumuse eelarve, tellija teatis kokkuleppega ettenähtud tööde finantseerimise tagamisest, tellija poolt projekteerimiseks vajalike lähteandmete esitamise graafikud ja kokkuleppega ettenähtud tööde lõpetamise tähtajad.

5. Lepingud ja täiendavad kokkulepped juhtiva projekteerimisorganisatsiooni (peatöövõtja) ja spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsioonide (alltöövõtjate), vahetult tellija ja spetsialiseeritud projekteerimisorganisatsioonide, samuti ka kahe spetsialiseeritud organisatsiooni vahel, sõlmitakse samadel alustel ja samas vormis nagu lepingud ja täiendavad kokkulepped tellija ja peatöövõtja vahel.

Lepingute sõlmimisel alltöövõtjaga on peatöövõtja tellijaks.

6. Kehtestatud korras finantseerimisega tagatud projekteerimis- ja uurimistöid üldmaksumusega kuni 300 rubla võib projekteerimis- või uurimisorganisatsioon teha tellija kirjalikul soovil, kes garanteerib nende tööde eest tasumise.

7. Projekteerimis- või uurimisorganisatsioon on kohustatud enne lepingu sõlmimist vahetult osa võtma tellija poolt projekteerimise lähteülesande koostamisest. Projekteerimisorganisatsioon võtab sellest tööst osa tellija tagatiskirja alusel.

Märkus. Projekteerimisorganisatsiooni osavõtt tellija projekteerimise lähteülesande koostamisest toimub projekteerimis- ja uurimistöö üldmaksumuse arvel, mis määratakse projekteerimis- ja uurimistöö üldmaksumuse koondnäitajate teatmiku hindade alusel ning tellija poolt täiendavale tasumisele ei kuulu.

8. Tellimuskäsund koostatakse vormi nr. 3 järgi.

Tellimuskäsundile lisatakse projekteerimis- ja uurimistööde eelarve, aga vajalikel juhtudel lisaks sellele projekteerimise lähteülesanne.

9. Lepingu, täiendava kokkuleppe või tellimuskäsundi alusel tehtava projekteerimis- ja uurimistöö maksumus määratakse eelarvetega, mis koostatakse kehtiva projekteerimis- ja uurimistööde maksumuse koondnäitajate teatmiku alusel vastavalt ehituse projekteerimis- ja uurimistööde eelarvete koostamise juhendile.

10. Lepingu, täiendava kokkuleppe või tellimuskäsundi alusel tehtud tööde üleandmine projekteerimis- või uurimisorganisatsiooni poolt ja nende tööde vastuvõtmine tellija poolt toimub projekteerimis- ja uurimisorganisatsioonile tehtud tehnilise dokumentatsiooni vastuvõtmise juhendi kohaselt.

11. Lepingu alusel tehtavate tööde peatamisel tellija nõudmisel või projekteerimise lähteandmete esitamisega viivitamisel ühe kuuni, lükkuvad lepinguga kindlaksmääratud tööde tähtajad vasta-

valt edasi. Tööde peatamisel tellija nõudmisel või lähteandmete esitamisega viivitamisel pikemaks tähtajaks, määratakse lepinguga ettenähtud tööde tegemise tähtajad poolte kokkuleppel uuesti.

12. Lahkarvamused tellija ja tööettevõtja vahel, mis tekivad lepingu sõlmimisel või lepinguliste tööde tegemisel, lahendatakse kehtestatud korras.

Vaidlusalune lahkarvamus antakse arbitraažiorganitele lahendamiseks 10 päeva jooksul, arvates lahkarvamuse tekkimise momendist.

Lahkarvamuste tekkimise korral tellija ja alltööettevõtja vahel lepinguliste tööde tegemisel lepinguga ettenähtud töid ei katkestata.

13. Tellijal on õigus kontrollida lepingu või täiendava kokkuleppega ettenähtud tööde käiku ja kvaliteeti, sekkumata tööettevõtja operatiiv-majanduslikku tegevusse.

14. Lepingute ja täiendavate kokkulepete projektid koostab tööettevõtja ja annab need tellijale.

Tellija on kohustatud 15 päeva jooksul, arvates lepingu või täiendava kokkuleppe projekti saamisest, selle alla kirjutama või teatama tööettevõtjale samal tähtajal keeldumisest lepingut või täiendavat kokkulepet alla kirjutada (keeldumise põhjuse märkimisega).

Tellija on kohustatud 5 päeva jooksul esitama finantseerivale pangale tema poolt allakirjutatud lepingu, täiendava kokkuleppe, tellimuskäsundi ühe eksemplari koos selle lisadega.

Pea- ja alltööettevõtja vahel sõlmitavad lepingud ja täiendavad kokkulepped koostatakse neljas eksemplaris. Teistel juhtudel lepingud ja täiendavad kokkulepped koostatakse kolmes eksemplaris.

II. Tellija kohustused

15. Tellija on kohustatud:

a) esitama tööettevõtjale projekteerimiseks vajalikud lähteandmed lepinguga ettenähtud ulatuses ja tähtaegadel;

b) 5 päeva jooksul, arvates lepingu allakirjutamisest, teatama tööettevõtjale oma vastutava esindaja määramisest lepinguga ettenähtud projekteerimis- ja uurimistööde tegemise ja vastuvõtmisega seoses olevates küsimustes.

c) õigeaegselt tasuma tehtud tööde arved;

d) andma tööettevõtjale temaga kokkuleppel uurimistöödeks vajaliku tööjõu (kellele tööettevõtja tasub kehtestatud tasumäärade järgi), samuti ehitusmaterjalid, transpordivahendid ja ruumid uurimisinstrumentide ja materjalide hoidmiseks (kehtivate hindade ja tariifidega) ning tööruumid kameraaltööde tegemiseks (tasuta);

e) juhul kui projekteerimistöid tehakse ehitusel, andma tööette-

võtjale temaga kokkuleppel tööruumid (tasuta) ja eluruumid projekteerijate majutamiseks (tasutakse kehtestatud tasumäärade järgi);

f) vormistama kruntide võõrandamise ja eraldamise dokumendid, samuti ka dokumendid uurimistööde tegemisel metsa raiumise õiguse kohta (kaasa arvatud metsaraie piletite muretsemine);

g) tagama tööettevõtja poolt tehtud projektülesannete kinnitamise kehtestatud tähtaegadel, aga nendel juhtudel, kui need projektülesanded kuuluvad kinnitamisele mitte tellija, vaid mõne teise instantsi poolt — esitama projektdokumentatsiooni vastavale instantsile kinnitamiseks 15 päeva jooksul, arvates selle saamisest tööettevõtjalt;

h) teatama tööettevõtjale eelseisvast projektdokumentatsiooni läbivaatamisest kinnitava instantsi poolt vähemalt 5 päeva ette ja sama tähtaja jooksul esitama temale ekspertiisi otsuste ärakirjad projekti jaotuste ja osade kohta (kui projektdokumentatsiooni vaatab läbi tööettevõtja asukohast väljaspool asuv instants, pikendatakse seda tähtaega sõiduks vajaliku aja võrra);

i) kõrgemalseisva instantsi korralduse saamisel tööettevõtja poolt tehtavate projekteerimis- ja uurimistööde katkestamiseks, nende tööde katkestamisel või peatamisel tellija otsusel, teatama sellest viivitamatult kirjalikult tööettevõtjale pärast korralduse saamist või otsuse vastuvõtmist;

j) hüvitama tööettevõtjale lisaks tehtud ja katkestatud tööde maksumusele, mis kuulub tasumisele vastavalt nende valmimisele, samuti kõrgemalseisva instantsi korraldusel või tellija nõudmisel projekteerimis- ja uurimistööde katkestamise või peatamisega seotud lisakulutused;

k) hüvitama tööettevõtjale (tellijaga kooskõlastatud määrades) tööettevõtja poolt tehtud projektdokumentatsiooni ümbertegemise kulutused seoses varem väljaantud projekteerimise lähteülesannete muutmisega, samuti kehtestatud korras üleliiduliste tehniliste tingimuste, normide ja projekteerimisjuhendite muutmisega seotud kulutused.

III. Projekteerimis- või uurimisorganisatsiooni kohustused lepingu ning tellimuskäsundi järgi

16. Projekteerimis- või uurimisorganisatsioon, kes teeb projekteerimis- või uurimistöid lepingu või tellimuskäsundi järgi, on kohustatud:

a) tegema projekteerimis- ja uurimistööd lepingu või tellimuskäsundiga kindlaksmääratud tähtaegade ja maksumuse piirides ning vastavalt valitsuse määrustele ja korraldustele, kehtestatud korras kinnitatud normidele, tehnilistele tingimustele, juhenditele

ja teistele projekteerimis- ja uurimisalastele juhendavatele dokumentidele;

b) määrama 5 päeva jooksul pärast lepingu allakirjutamist või tellimuskäsundi saamist projekti (projekti osa) peainseneri (peaarhitekti), kes on projekteerimisorganisatsiooni vastutav esindaja lepingu või tellimuskäsundiga ettenähtud projekteerimis- ja uurimistööde tegemisega seotud küsimustes, ja teatama sellest määramisest tellijale;

c) kooskõlastama kehtestatud korras lepingu või tellimuskäsundi alusel tehtavad projektid huvitatud organisatsioonidega;

d) kaitsma valmisprojekte kinnitavates instantsides;

e) kandma kinnitava instantsi nõudmisel ja tema poolt kindlaksmääratud tähtaegadel kinnitamiseks esitatud dokumentatsiooni muudatused ilma lisatasuta, kui kinnitava organisatsiooni nõudmised ei ole vastuolus projekteerimise lähteülesande või varem kinnitatud projektülesandega ja eritasu eest täiendava kokkuleppe või tellimuskäsundi alusel, kui need nõudmised esitatakse täiendavalt või kõrvalekalduvalt eelnimetatud projekteerimise lähteülesandest või projektülesandest;

f) tegema tasuta ja tellijaga kokkulepitud tähtaegadel projektdokumentatsioonis muudatused, mis on seotud selles olevate vigade parandamisega.

IV. Maksete ja arvelduste teostamine

17. Tööettevõtjale tasutakse tema poolt lepingu, täiendava kokkuleppe või tellimuskäsundi alusel tehtud projekteerimis- ja uurimistööde eest finantseeriva panga kaudu projekteerimis- ja uurimistööde valmiduse aktide alusel, mis koostatakse iga kuu, samuti ka üksikute tööliikide, projekti osade või staadiumide lõpetamisel.

18. Projekteerimis- ja uurimistööde valmiduse aktid koostab projekteerimisorganisatsioon tellija esindaja osavõtul iga kuu 1. kuni 5. kuupäevani.

Tellija esindaja mitteilmumisel näidatud tähtajaks on tööettevõtjal õigus koostada ühepoolne akt, mis on tellijale kohustuslik alus projekteerimis- ja uurimistööde eest tasumisel.

Pärast 1. oktoobrit 1959. a. alustatud tööde valmiduse aktid koostatakse lisatud vormi nr. 4 järgi, üleminevate tööde, mis on alustatud enne seda tähtaega, vormi nr. 4a[1] järgi.

Projekteerimis- ja uurimistööde valmiduse aktid koostatakse peatööettevõtjate poolt kolmes eksemplaris, alltööettevõtjate poolt aga neljas eksemplaris, millest üks eksemplar on määratud pea-

[1] Lisa ei tooda.

tööettevõtjale. Üks tööde valmiduse akti eksemplar esitatakse tehtud tööde arvega pangale.

19. Tellija on kohustatud aktseptima tööettevõtja arve samalinnalise arvelduse puhul 48 tunni ja teiselinnalise arvelduse puhul 72 tunni jooksul pärast arve saamist. Kui tellija ei esita pangale aktseptist keeldumist nimetatud tähtajaks, loetakse arve aktseptituks.

20. Peatööettevõtjal on õigus anda korraldusi panka temal saadaolevatest summadest raha ülekandmiseks alltööettevõtjatele nende poolt tehtud tööde eest vahetult tellijate kontodelt.

Sel juhul, kui peatööettevõtja asub ühes linnas, tellija ja alltööettevõtja mõlemad või üks nendest teises linnas, on peatööettevõtjal õigus anda pangale korraldusi alltööettevõtja poolt tehtud tööde eest tasumiseks alltööettevõtja maksenõuete aktseptimise teel tasumiseks vahetult tellija finantseerimiskontolt. Sealjuures peatööettevõtja koondarveid ei koosta. Tellijale jääb õigus alltööettevõtjate maksenõudeid aktseptida käesolevate eeskirjade 19. punktis nimetatud tähtaegadel (NSVL Ehituskomitee, NSVL Riikliku Plaanikomisjoni ja NSVL Rahandusministeeriumi 8. jaanuari 1960. a. kirja nr. 4 redaktsioonis).[1]

21. Projekteerimis- ja uurimistööde eest üldmaksumusega kuni 300 rubla tasutakse finantseeriva panga kaudu tellija poolt aktseptitud projekteerimisorganisatsiooni arvete järgi pärast lepinguga ettenähtud kogu projektdokumentatsiooni tellijale üleandmist või ärasaatmist. Vahearveid summale alla 300 rubla ei esitata ja ei tasuta.

V. Poolte vastutus lepingu või tellimuskäsundi tingimuste järgimise eest

22. Peatööettevõtja vastutab tellija ees lepingu või täiendava kokkuleppega ettenähtud kõikide tingimuste täitmise eest.

Alltööettevõtja kannab samasugust vastutust peatööettevõtja ees.

Lepingu või täiendava kokkuleppega kindlaksmääratud tööde tegemise tähtaegade rikkumisel maksab peatööettevõtja tellijale ja alltööettevõtja — peatööettevõtjale iga viivitatud päeva eest, kuid mitte üle 30 päeva viivist 0,01% lepingus näidatud tähtajaks tegemata jäetud tööde maksumusest. Tööde tegemisega viivituse puhul üle 30 päeva viivise edasine arvestamine lõpetatakse ja peatööettevõtja (alltööettevõtja) maksab tellijale (peatööettevõtjale) leppetrahvi 1% lepinguliste tööde maksumusest.

[1] Vt. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 21. märtsi 1960. a. juhendkiri nr. J — 1—16. Сборник инструктивных указаний государственного арбитража при Совете Министров СССР, вып. 13, 1960, стр. 8.

Samasuguseid sanktsioone kohaldatakse projekteerimis- ja uurimisorganisatsioonide suhtes, kes teevad projekteerimis- ja uurimistöid tellimuskäsu alusel.

23. Tellija vastutab peatöövõtja ees lähteandmete andmise eest lepingus ettenähtud tähtajaks, samuti peatöövõtja arvete ja viimase poolt aktseptitud alltöövõtjate arvete õigeaegse tasumise eest lepingu või täiendava kokkuleppe alusel tehtud tööde eest.

Lepinguga ettenähtud projekteerimise lähteandmete esitamise tähtaegade rikkumisel tasub tellija (peatöövõtja) tööettevõtjale (alltöövõtjale) iga viivitatud päeva eest, kuid mitte üle 30 päeva, viivist 0,01% tööde maksumusest, mille tegemine lähteandmete mitteõigeaegse esitamise tõttu viibis. Viivituse puhul üle 30 päeva viivise edasiarvestamine lõpetatakse ja tellija (peatöövõtja) maksab tööettevõtjale (alltöövõtjale) leppetrahvi 1% vastavate tööde maksumusest.

Kui tellija viivitab maksetega peatöövõtjale või tema alltöövõtjatele, maksab tellija peatöövõtjale või tema alltöövõtjatele viivitatud makse summalt iga viivitatud päeva eest 0,01% viivist. [1]

Samasuguseid sanktsioone kohaldatakse tellija suhtes, kes annab tööd tellimuskäsundi alusel teha projekteerimis- või uurimisorganisatsioonile. [2]

---

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1967. a. määrusega nr. 280 (СП СССР 1967 г., № 10, ст. 56) kehtestati maksetega venitamise eest viivis 0,03% iga viivitatud päeva eest.

[2] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1967. a. määruse nr. 988 alusel vastu võetud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 29. novembri 1967. a. määrus nr. 474 «Ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse vastutuse kohta ülesannete ning kohustiste mittetäitmise eest» (ENSV T 1967, nr. 52, art. 450) kehtestas materiaalse vastutuse projekteerimistööde mittenõuetekohase kvaliteedi eest. Projekteerimisorganisatsioon on nagu varemgi kohustatud tellija nõudel kõrvaldama oma vahenditega ja omal kulul tehniliselt võimaliku lühima aja jooksul, mis on tellijaga kooskõlastatud, projekteerija süü läbi põhjustatud defektid projektdokumentatsioonis. Kui projekteerimisorganisatsioon kokkulepitud aja jooksul defekte ei kõrvalda, maksab ta tellijale leppetrahvi 4% parandamisele kuuluvate projekteerimistööde maksumusest. Leppetrahvi tasumine ei vabasta konstrueerimisorganisatsiooni defektide kõrvaldamisest.

Kui aga projektdokumentatsiooni vigade tõttu on tekitatud kahjud summas, mida ei katnud leppetrahv, peab projekteerimisorganisatsioon need hüvitama, kuid mitte üle üksikute objektide defektsete ehitusprojektide koostamise maksumuse, mis on lepinguga ette nähtud.

Projekteerimis- ja uurimistöö leping nr. . . . .

_____ linnas 19____ aasta _____ kuu

_____ päeval _____
(organisatsiooni nimetus, kes annab teha

_____ edaspidi nimetatud «Tellija»
projekteerimis- ja konstrueerimistöö)

_____ isikus, kes tegutseb
(ametikoht, perekonna-, ees- ja isanimi)

_____ ühelt poolt ja
(dokumendi nimetus, mis annab õiguse lepingu sõlmimiseks)

_____
(projekteerimisorganisatsiooni nimetus, kes võtab tööd teha)

edaspidi nimetatud «Tööettevõtja» _____
(ametikoht,

_____ isikus, kes tegutseb
perekonna-, ees- ja isanimi)

_____
(dokumendi nimetus, mis annab õiguse lepingu sõlmimiseks)

alusel, teiselt poolt sõlmisid omavahel järgmise lepingu:

1. Tellija annab ja tööettevõtja võtab teha projekteerimis- ja uurimistööd _____
(ehituse või töö liigi nimetus)

mis on loetletud käesolevale lepingule lisatud eelarves.

2. Tellija kohustub tööettevõtjale esitama projekteerimis- ja uurimistöödeks vajalikud lähteandmed vastavalt käesoleva lepingu lisas toodud nimekirjale ja tähtajal.

3. Tööettevõtja kohustub tegema projekteerimis- ja uurimistööd järgmisel tähtajal _____

4. Tellija kohustub tööettevõtjale tasuma viimase poolt käesoleva lepingu järgi tehtud projekteerimis- ja uurimistööde eest vastavalt lisatud eelarvele.

Käesoleva lepingu järgi tehtavate tööde üldmaksumus on _____
_____ , sealhulgas kuulub
(summa sõnades)

käesoleval aastal tegemisele _____ rbl.

5. Vastastikustes suhetes käesoleva lepingu, samuti täiendavate kokkulepete järgi tellija ja tööettevõtja juhinduvad kehtivast «Projekteerimis- ja uurimistöölepingute eeskirjadest».

6. Käesolevale lepingule lisatakse selle lahutamatu osana:

1) projekteerimise lähteülesanne (nendel juhtudel, kui leping

sõlmitakse projektülesande või ühestaadiumilise projekti tegemiseks);

2) lepinguga ettenähtud projekteerimis- ja uurimistööde eelarve (____ lehel);

3) tellija poolt projekteerimise lähteandmete esitamise ja projekteerimis- ja uurimistöö lõpetamise tähtaegade graafik (____ lehel);

4) lepinguliste suhete eritingimused (____ lehel);

5) õiend selle kohta, et lepinguga ettenähtud tööde tasumiseks on assigneeringud olemas.

Poolte aadressid:

Tellijal _____

Tööettevõtjal _____

Finantseeriva panga nimetus ja poolte arvelduskontod:

Tellijal _____

Tööettevõtjal _____

Käesolev leping on koostatud ____ eksemplaris (üks kummalegi poolele ja üks finantseerivale pangale).

Tellija _____ Tööettevõtja _____
(allkiri) (allkiri)

Tellija pitseri koht Tööettevõtja pitseri koht

Täiendav kokkulepe nr. . . . .
projekteerimis- ja uurimistöö lepingu nr. . . . juurde

_____ linnas 19___ aasta _____ kuu

_____ päeval _____
(organisatsiooni nimetus, kes annab projekteerimis- ja

_____ edaspidi nimetatud «Tellija»
uurimistöö teha)

_____ isikus, kes tegutseb
(ametikoht, perekonna-, ees- ja isanimi)

_____
(dokumendi nimetus, mis annab õiguse täiendava kokkuleppe, lepingu sõlmimiseks)

ühelt poolt ja _____
(projekteerimisorganisatsiooni nimetus, kes võtab tööd teha)

edaspidi nimetatud «Tööettevõtja» _____
(ametikoht,

_____ isikus, kes tegutseb
perekonna-, ees- ja isanimi)

_____
(dokumendi nimetus, mis annab õiguse täiendava kokkuleppe,

_____ teiselt poolt
lepingu sõlmimiseks)

sõlmisid omavahel 19 . . aastast kehtiva projekteerimis- ja uurimistöö lepingu arendamiseks järgmise täiendava kokkuleppe:

1. Tellija ja tööettevõtja määravad kindlaks lepinguga ettenähtud ja tööettevõtja poolt 19 . . aastal täitmisele kuuluva töö mahu ja maksumuse vastavalt käesoleva kokkuleppe lisale nr. 1.

2. Täiendavalt lepingule tellija annab ja tööettevõtja võtab käesoleva kokkuleppe lisas nr. 2 loetletud tööd teha järgmisel tähtajal: _____

3. Tööde üldmaksumus, mis tehakse vastavalt käesolevale täiendavale kokkuleppele, on _____
(summa sõnades)
rubla.

4. Käesoleva täiendava kokkuleppega ettenähtud tööde tegemisel muus osas kehtivad nimetatud lepingu tingimused.

5. Käesolevale täiendavale kokkuleppele lisatakse selle lahutamatu osana:

1) projekteerimis- ja uurimistööde loetelu ja maksumus, mis tehakse 19 . . aastal (____ lehel);

2) kokkuleppega ettenähtud täiendavate tööde eelarve (____ lehel);

3) tellija poolt lähteandmete esitamise ja projekteerimis- ning uurimistöö lõpetamise tähtaegade graafik (____ lehel);

4) õiend selle kohta, et kokkuleppega ettenähtud tööde tasumiseks on assigneeringud olemas.

Käesolev täiendav kokkulepe on koostatud ____ eksemplaris (üks kummalegi poolele ja üks finantseerivale pangale).

Tellija _____ Tööettevõtja _____
(allkiri) (allkiri)

Tellija pitseri koht Tööettevõtja pitseri koht

Tellimuskäsundi väljaandnud organisatsiooni tempel

« » _____ 19 . . . a.

Tellimuskäsund nr. . . . .

_____

(organisatsiooni nimetus, kes annab töö teha)

teeb ülesandeks _____

(projekteerimisorganisatsiooni nimetus, kellele töö

_____ teha _____

tehakse ülesandeks) (tegemisele kuuluva projekteerimis-

_____ vastavalt lisatud ülesandele.

ja uurimistöö nimetus)

Nimetatud töö tuleb teha _____

(töö lõpetamise tähtaeg)

Käesoleva tellimuskäsundiga ettenähtud töö maksumus vastavalt lisatud eelarvele on _____ rubla.

(summa sõnades)

Eritingimused _____

Käesoleva tellimuskäsundiga ettenähtud tööd finantseeritakse

_____

(viide finantseerimise allikale)

Täitja aadress ja arvelduskonto _____

_____

Käesolevale käsundile lisatakse:

1. Projekteerimise lähteülesanne (____ lk-l).
2. Töö eelarve (_____ lk-l).

Pitseri koht

Käsundi väljaandnud
organisatsiooni juhataja

_____

(allkiri)

Akt

projekteerimis- ja uurimistöö valmiduse kohta

« » _____ 19 . . a.

Meie, allakirjutanud, koostasime käesoleva akti projekteerimis- ja uurimistöö valmiduse kohta _____

(tööde loetelu)

_____

seisuga _____ 19 . . a. on tehtud _____

_____

(projekteerimisorganisatsiooni nimetus ja selle alluvus)

_____

(lepingu, täiendava kokkuleppe number ja kuupäev)

või _____ alusel.

(tellimuskäsundi)

Eelarve number ja eelarve positsioonid	Tööde loetelu	Eelarveline maksumus rublades	Tehtud tööd					
			Tööde alustamisest 1. jaanuariks 19 . . . a.		aasta algusest 19 . . . aastal		Sealhulgas aruandekuul	
			%	summa	%	summa	%	summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Projekteerimisorganisatsiooni juhataja _____ (allkiri)

Tellija vastutav esindaja _____ (ametikoht)

_____ (perekonnanimi, allkiri)

Projekti peainsener _____ (allkiri)

Plaani-tootmisosakonna juhataja _____ (allkiri)

Pitseri koht

ISEMAJANDAVATE KONSTRUEERIMIS- JA TEADUSLIKE UURIMISORGANISATSIOONIDE POOLT KONSTRUEERIMIS- JA TEADUSLIKU UURIMISTÖÖ LEPINGUTE SÕLMIMISE KORRA PÕHIMÄÄRUS[1]

Kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu Teaduslike Uurimistööde Koordineerimise Riikliku Komitee poolt 7. septembril 1961. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1. aprilli 1961. a. määruse nr. 282[2] alusel.

1. Isemajandavad konstrueerimis- ja teaduslikud uurimisorganisatsioonid sõlmivad ministeeriumide, keskasutuste, samuti ka ettevõtete ja organisatsioonide tellimuste järgi konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö tegemiseks (kaasa arvatud katse-konstrueerimistööd) vastavad lepingud.

Lepingute sõlmimise aluseks on NSV Liidu Valitsuse ja liiduvabariikide valitsuste otsused, konstrueerimis- ja teaduslike uurimisorganisatsioonide temaatilised plaanid, kõrgemalseisvate organisatsioonide juhised, tellijate tellimisavaldused.

2. Konstrueerimis- ja teaduslike uurimistööde lepingud sõlmitakse:

a) ettevõtete ja teiste organisatsioonide — tellijate ning konstrueerimis- ja teaduslike uurimisorganisatsioonide — tellimuste juhtivate täitjate vahel, kes võtavad endale konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö tegemise kogu antud teema ulatuses ning kes vajaduse korral kaasavad teisi teaduslikke asutusi, kõrgemaid õppeasutusi, samuti ettevõtteid ja organisatsioone konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö üksikute osade ning jagude tegemiseks;

b) tellimuste juhtivate täitjate ja teaduslike asutuste, kõrgemate õppeasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide vahel, kes võtavad endale konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö üksikute osade ja jagude tegemise.

---

[1] Хозяйственные договоры. Сборник нормативных актов. М. 1962, стр. 135—137.

[2] СП СССР 1961 г., № 7, ст. 54.

3. Tellijad tasuvad konstrueerimis- või teaduslike uurimisorganisatsioonide poolt tehtud lepinguliste tööde eest summadest, mis on selleks ette nähtud nende tulude ja kulude bilansis (finantsplaanis).

4. Lepingute sõlmimisele eelneb ettevalmistav töö konstrueerimis- ja teaduslike uurimisorganisatsioonide — täitjate ning tellija — organisatsioonide vahel (temaatika ja tööde tegemiseks vajaliku aja kooskõlastamine, tehnilise ülesande läbitöötamine, tööde esialgse maksumuse kindlaksmääramine, tööde eest tasumiseks vajalike summade väljaselgitamine jne.).

5. Lepingute sõlmimine toimub:

a) isemajandavate organisatsioonidega tavaliselt 30 päeva jooksul pärast rahvamajandusplaani kinnitamist;

b) eelarveliste organisatsioonidega tavaliselt 30 päeva jooksul pärast eelarve, millest finantseeritakse vastavat organisatsiooni, kinnitamist.

Konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö lepinguid võib sõlmida pärast nimetatud tähtaegu, kuid jooksva aasta kestel, täiendavate plaaniliste ülesannete olemasolul või poolte kokkuleppel tingimusel, et tööd tehakse konstrueerimis- või teadusliku uurimisorganisatsioonile kinnitatud töötajate arvulise koosseisu, töötasufondi ja antud aasta eelarve kulude piires.

6. Lepingud tööde tegemiseks kindlaksmääratud teemal sõlmitakse ainult ühe tellija-organisatsiooniga. Neil juhtudel, kui ühesugusel teemal tööde tegemisest on huvitatud mitu organisatsiooni, on lepingujärgseks tellijaks üks nendest organisatsioonidest, kes teiste volitusel teostab kõiki lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi.

7. Lepingu projekti koostab täitja ja esitab tellijale kahes eksemplaris, lisades sellele eelarvelise arvestuse (kalkulatsiooni).

8. Tellija on kohustatud kümne päeva jooksul pärast lepingu saamist sellele alla kirjutama ja tagastama täitjale lepingu ühe eksemplari. Poolte poolt allakirjutatud lepingu teine eksemplar jääb tellijale. Täitjale tagastatavale lepingu eksemplarile on tellija kohustatud lisama juhataja ja pearaamatupidaja allkirjaga õiendi selle kohta, et töö finantseerimine on tagatud.

Kui tellijal on lahkarvamusi lepingu üksikute punktide kohta, on ta kohustatud ülalnimetatud kümnepäevase tähtaja jooksul koostama lahkarvamuste protokolli ja saatma selle täitjale koos allakirjutatud lepingu eksemplariga. Sel juhul märgitakse lepingul allkirja ees, et see on alla kirjutatud koos lahkarvamuste protokolliga.

9. Kui täitja sai tagasi lepingu, mis on alla kirjutatud lahkarvamustega, on ta kohustatud kümne päeva jooksul selle läbi vaatama, tellijale kirjalikult teatama, milliste lepingu muutmise ettepanekutega ta nõustub ja reguleerimata jäänud küsimused sama tähtaja jooksul üle andma vastavale arbitraažile või poolte

kõrgemalseisvatele organisatsioonidele (kui vaidlus puudutab teaduslikke ja tehnilisi küsimusi, mille läbivaatamine ei kuulu arbitraaži kompetentsi) lahendamiseks. Kui täitja ei anna reguleerimata jäänud lahkarvamusi märgitud tähtaja jooksul vastavale arbitraažile või poolte kõrgemalseisvatele organisatsioonidele lahendamiseks, loetakse tellija ettepanekud vastuvõetuks.

10. Konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö lepingus peab olema näidatud:

a) poolte nimetused ja nende posti, telegraafi ning panga rekvisiidid;

b) lepingu sõlmimise alus;

c) konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö teema ja iga etapi (osa) nimetus koos osutamisega töö loodetavatele tulemustele.

Neil juhtudel, kui lepinguga ettenähtud tööde tegemine kestab üle kalendriaasta, peab lepingus olema eraldi näidatud esimese aasta tööde ulatus ja maksumus;

d) lepingu kehtivuse tähtaeg, samuti ka töö tegemise tähtaeg tervikuna ja etappide (osade) kaupa.

Lepingud sõlmitakse tavaliselt üheks aastaks või konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö tegemise tähtajaks;

e) konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö üldine, vajalikel juhtudel ka etapijärgne maksumus;

f) tehtud tööde eest arvelduste kord;

g) töö üleandmise ja vastuvõtmise kord etappide kaupa ja tervikuna;

h) teised tingimused, mida täitja ja tellija peavad vajalikuks lepingusse võtta.

Konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö tüüplepingute vormid lisatakse (lisad nr. 1 ja 2).

11. Lepingu igasugune täiendamine või muutmine peab olema vormistatud täiendava kokkuleppega (lisa nr. 4).

12. Konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö maksumus määratakse kindlaks eelarvelise arvestusega (kalkulatsiooniga), milles nähakse ette otsesed ja lisakulud.

13. Konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö lepingus määrab tellija konstrueerimis- ja teadusliku uurimisorganisatsioonile avansi ülekandmise tähtajad ja suuruse, mis võib olla kuni 25% töö maksumusest avansi järgneva tasaarvestamisega tehtava töö eest maksmisel vastavalt valmiduse astmele ja lõpparvelduste tegemisel lepingu järgi.

Nende tööde puhul, mille tegemiseks nähakse ette tähtaeg üle ühe aasta, arvutatakse avanss antud aasta kulutuste mahust.

Avansi esimene kinnipidamine toimub esimese arve maksmisel pärast konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö valmimist 50% ulatuses.

14. Tellijad teostavad arveldusi konstrueerimis- ja teadusliku uurimistöö eest üleande-vastuvõtu aktide alusel (lisa nr. 3).

15. Kõik teaduslikku ja tehnilist laadi vaidlused lahendatakse poolte kõrgemalseisvates organisatsioonides. Ülejäänud vaidlused lahendatakse vastavates arbitraažiorganites kehtestatud alluvuse järgi.

16. Käesolevat põhimäärust kohaldatakse ka eelarvelistele teaduslikele uurimisasutustele (kaasa arvatud NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja liiduvabariikide teaduste akadeemiate teaduslikud asutused), kui nad teevad teaduslikku uurimistööd tellijatega sõlmitud lepingute alusel.

17. Isemajandavate konstrueerimis- ja teaduslike uurimisorganisatsioonide poolt temaatiliste plaanide järgi tehtavaid teoreetilisi teaduslikke uurimistöid ja üldriikliku tähtsusega töid finantseeritakse riigieelarve summadest vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1. aprilli 1961. a. määruse nr. 282 [1] punktile 5.

Lisa nr. 1
lepingute sõlmimise korra põhimääruse juurde

Teadusliku uurimistöö tüüpleping

_____ « » _____ 196__ a.
(teadusliku uurimisorganisatsiooni asukoht)

_____ edaspidi nimetatud täitja
(organisatsiooni nimetus)

_____ isikus, kes tegutseb
(amet, perekonna-, ees- ja isanimi)

_____ alusel ühelt poolt, ja

_____
(organisatsiooni nimetus)

edaspidi nimetatud tellija _____
(amet, perekonna-, ees- ja isanimi)

isikus, kes tegutseb _____ alusel, teiselt poolt, sõlmisid alljärgneva lepingu:

I. Lepingu ese

1. Tellija teeb ülesandeks ja täitja võtab endale järgmise teadusliku uurimistöö tegemise _____

_____

_____

[1] Vt. viide 2 lk. 403.

2. Tööde maht ja sisu määratakse kindlaks lepingule lisatud programmiga, mis moodustab käesoleva lepingu lahutamatu osa (lisa nr. 1).

Märkus. Töödele, mis tehakse tähtajaga üle ühe aasta, koostatakse programm tööde kogu mahule koos jooksva aasta tööde mahu ja maksumuse kohustusliku näitamisega.

3. Kui töö tegemisel selgub negatiivse tulemuse vältimatus või töö jätkamise otstarbetus, on täitjal õigus peatada töö tegemine, teatades sellest tellijale kolme päeva jooksul.

Sel juhul on pooled kohustatud _____ tähtaja jooksul läbi vaatama töö jätkamise otstarbekohasuse ja vajalikel juhtudel taotlema vastavatelt organisatsioonidelt luba töö katkestamiseks.

4. Üheaegselt lepingu allakirjutamisega teatab tellija kirjalikult täitjale tema poolt ametliku esindaja nimetamisest, kes on volitatud tellija nimel tööd akteerima ja vastu võtma.

5. Tellijal on õigus kontrollida lepingulise teadusliku uurimistöö käiku ja kvaliteeti ilma täitja operatiiv-majanduslikku tegevusse sekkumata.

6. Käesoleva lepingu järgi tehtava töö tulemuste kasutamise õigus kuulub mõlemale poolele võrdselt.

7. Tellija juurutab lõpetatud teadusliku uurimistöö _____

_____

(näidata ettevõte, organisatsioon)

_____

(näidata, millisel viisil juurutatakse töö tulemus)

Kõik _____

(antud teema nimetus)

juurutamise kulud kannab vahetult tellija kehtestatud korras. Täitja mingeid juurutamise kulusid ei kanna, välja arvatud teema eelarvelisse maksumusse arvatud juurutamisalased autori järelevalve kulud.

8. Tellija kohustub võimaldama täitjale töö tegemiseks

_____

_____

II. Töö tegemise tähtaeg

9. Kõigi tööde lõpetamise tähtaeg on _____ 19__ a.

Töö üksikute etappide (jagude, osade) lõpetamise tähtajad määratakse kindlaks tööde kalenderplaaniga (lisa nr. 2).

Märkus. Täitja poolt töö ennetähtaegsel lõpetamisel määravad pooled tehtud töö vastuvõtmise ja tasumise korra.

10. Tellija poolt lähteandmete esitamisega või käesoleva lepingu punktis 8 ettenähtud kohustuste täitmisega viivitamise, samuti ka avansi maksmisega viivitamise puhul lükkuvad vastavalt edasi nii üksikute tööde tegemise tähtajad kui ka üldine lõpptähtaeg.

III. Töö üleandmise ja vastuvõtmise kord

11. Täitja on kohustatud tellijale teatama töö iga etapi, samuti ka tervikuna kogu töö lõpetamisest, mille järel pooled koostavad kahepoolse töö üleande-vastuvõtu akti kahes või kolmes eksemplaris, üks kummalegi poolele ja üks arve juurde lisamiseks, juhtudel, kui see on panga eeskirjadega ette nähtud. Juhul kui tellija ei taga töö (etapi, jao, osa) vastuvõtmist _____ päeva jooksul, on täitjal õigus koostada ühepoolne akt (lisa nr. 3), mis on arvelduse aluseks.

12. Pärast lepingulise töö lõpetamist esitab täitja tellijale koos töö üleande-vastuvõtu aktiga tehtud töö teaduslik-tehnilise aruande. Juhul kui pärast tehtud töö tasumist on tellijal täiendavaid märkusi või pretensioone, siis on tal õigus nendest teatada täitjale _____ päeva jooksul pärast teaduslik-tehnilise aruande kättesaamist.

Täitja on kohustatud tellija nõudmisel tegema vajalikud parandused tehtud töös ilma täiendava tasuta tingimusel, et need ei ületa tööde programmi ja teemat. Paranduste tegemise tähtajad kooskõlastab tellija täitjaga.

13. Kui tööde tegemisel tellija või täitja peab vajalikuks asendada üht liiki tööd teisega, siis selline asendamine on lubatud pooltevahelise kirjaliku kokkuleppega antud teema piires.

IV. Lepingu summa ja arvelduste kord

14. Tellija tasub täitjale lepingu punktis 1 näidatud tööde eest rbl. _____

(vastavalt lepingule lisatud eelarvelisele arvestusele

_____

(kalkulatsioonile), sealhulgas etappide (jagude, osade) kaupa)

15. Tellija tasub täitja poolt tehtava teadusliku uurimistöö eest täies ulatuses, kui see on tehtud vastavalt programmile.

Negatiivse tulemuse saamisel pole tellija vabastatud tehtud töö tasumisest.

16. Tellija on kohustatud mitte hiljem kui _____ tähtaja jooksul, arvates lepingu allakirjutamise päevast, üle kandma täitjale avansi _____ suuruses (kuni 25% tööde eelarvelisest maksumusest), s. o. _____ rubla.

Juhul kui lepingus on ette nähtud tööde tegemine üle ühe aasta, kannab tellija täitjale üle avansi _____ suuruses (kuni 25% jooksva aasta tööde maksumusest), s. o. _____

_____ rubla.

17. Tellija tasub vahepealsed maksed täitja arvete järgi aktide alusel, mis koostatakse poolte kokkuleppel vastavalt töö üksikute etappide valmimisele.

Märkus. Tellija esindaja väljakutsumise mitteotstarbekohasuse korral (suur kaugus, töö väike maht jne.) määratakse töö üksikute etappide üleandmise ja vastuvõtmise aktide vormistamise kord poolte kokkuleppel eritingimustega.

Tellija poolt vahearvete tasumisel peetakse kinni avansi osa, mis vastab tehtud töö maksumusele. Avansi esimene kinnipidamine toimub esimese arve maksmisel pärast teadusliku uurimistöö valmimist 50% ulatuses.

Lõplik arveldus toimub pärast kogu töö üleandmist ja vastuvõtmist avansi järelejäänud osa tasaarvestamisega.

18. Tellija tasub kehtestatud korras täitja arved, millele on lisatud tehtud tööde aktid.

V. Sanktsioonid

19. Lepingus ettenähtud töö tegemise lõpptähtaja rikkumisel maksab täitja tellijale leppetrahvi 1% suuruses tähtajaks tegemata jäänud töö maksumusest.

20. Juhul kui täitja ei tee töös käesoleva lepingu punktis 12 ettenähtud parandusi poolte kokkuleppega määratud tähtajaks, maksab ta tellijale leppetrahvi 1% suuruses tegemata jäänud tööde maksumusest.

21. Tööde mitteõigeaegsel vastuvõtmisel üksikute etappide kaupa või tervikuna maksab tellija täitjale viivist 10 rubla päevas, kuid mitte üle 200 rubla.

22. Arve tasumisega või avansi ülekandmisega viivitamisel maksab tellija täitjale viivist 0,01% päevas arve või avansi summalt kogu viivitatud aja eest. [1]

23. Arve aktseptimisest põhjendamatul keeldumisel maksab tellija täitjale peale kindlaksmääratud viivise trahvi 3% suuruses tasumisest põhjendamatult keeldutud summalt.

24. Lepingu allakirjutamisega viivitamisel maksab süüdlane pool teisele poolele viivist 10 rubla päevas, kuid mitte üle 250 rubla.

25. Sanktsiooni maksmine ei vabasta pooli lepinguga võetud kohustuste täitmisest.

VI. Vaidluste lahendamine ja teised tingimused

26. Poolte kõrgemalseisvad organisatsioonid lahendavad kõik teaduslikku ja tehnilist laadi vaidlused. Teised vaidlused lahendatakse vastavates arbitraažiorganites kehtestatud alluvuse järgi.

---

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1967. a. määrusega nr. 280 (СП СССР 1967 г., № 10, ст. 56) kehtestati maksmisega venitamisel 0,03 protsenti viivist iga viivitatud päeva eest.

Kõik käesoleva lepingu järgsed hagid esitatakse kostja asukoha järgi.

27. Lepingu lõpetamine või selle tingimuste muutmine võib toimuda lepingu poolte nõusolekul, kui see pole vastuolus kummalegi poolele kinnitatud plaaniga.

Kokkuleppe mittesaavutamisel lepingu lõpetamiseks või selle tingimuste muutmiseks vaadatakse vaidlus läbi arbitraažiorganites.

Lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel või tööde katkestamisel tasub tellija täitjale kõik täitja faktilised kulutused teema järgi, kaasa arvatud kulutused materjalide süstematiseerimiseks (kui need on ette nähtud eelarves), arvesse võttes väljaantud avanssi.

28. Eritingimused _____

_____

29. Leping koostatakse kahes eksemplaris, üks kummalegi poolele.

Märkus. Neil juhtudel, kui organisatsiooni (tellijat) finantseerib Ehituspank, koostatakse leping kolmes eksemplaris, milledest üks eksemplar saadetakse Ehituspangale.

30. Poolte aadressid ja arvelduskontod:

täitjal _____

konto nr. _____

tellijal _____

konto nr. _____

31. Käesolevale lepingule lisatakse:
1. Töö programm ja tööde kalenderplaan.
2. Eelarveline arvestus (kalkulatsioon).

Täitja:
Tellija:

Lisa nr. 1
teadusliku uurimistöö
tüüplepingu juurde

Teadusliku uurimistöö programm, mida teeb

täitja _____

tellijaga « » _____ 196__ a. sõlmitud lepingu järgi.

1. Uurimisülesanne.
2. Uurimuse sisu.
3. Uurimismeetodid.
4. Töö resultaat.

Täitja laboratooriumi juhataja
Tellijaga kooskõlastatud

Lisa nr. 2

teadusliku uurimistöö tüüplepingu juurde

Kalenderplaan

töö kohta teemal _____

_____

vastavalt lepingule _____

_____

_____

Jrk. nr.	Töö etapi nimetus	Protsentides tehtud töö üldisest maksumusest	Töö tegemise tähtaeg	Täitja perekonnanimi
1.				
2.				
3.				

Teema juhendaja

Tellija

Lisa nr. 2
lepingute sõlmimise korra põhimääruse juurde

Konstrueerimistöö tüüpleping

_____ « » _____ 196__ a.
(konstrueerimisorganisatsiooni asukoht)

_____ edaspidi nimetatud täitja
(organisatsiooni nimetus)

_____ isikus,
(amet, perekonna-, ees- ja isanimi)

kes tegutseb _____ alusel,

ühelt poolt, ja _____
(organisatsiooni nimetus)

edaspidi nimetatud tellija _____
(amet, perekonna-, ees- ja isanimi)

isikus, kes tegutseb _____ alusel, teiselt poolt, sõlmisid alljärgneva lepingu:

I. Lepingu ese

1. Tellija teeb ülesandeks ja täitja võtab endale järgmise konstrueerimistöö tegemise _____

_____

_____

2. Töö käesoleva lepingu järgi tehakse poolte poolt kooskõlastatud tehnilise ülesande (lähteandmete) alusel.

3. Töö maht ja sisu määratakse kindlaks lepingule lisatud programmiga, mis moodustab käesoleva lepingu lahutamatu osa (lisa nr. 1).

Märkus. Tööle, mis tehakse tähtajaga üle ühe aasta, koostatakse programm töö kogu mahule koos jooksva aasta töö mahu ja maksumuse kohustusliku näitamisega.

4. Kui töö tegemisel selgub töö jätkamise otstarbetus või ilmnevad suured puudused tehnilises ülesandes (tehnilises dokumentatsioonis), on täitjal õigus peatada töö tegemine, teatades sellest tellijale kolme päeva jooksul.

Sel juhul on pooled kohustatud . . . . . tähtaja jooksul läbi vaatama tööde jätkamise otstarbekohasuse ja vajalikel juhtudel taotlema vastavatelt organisatsioonidelt luba töö katkestamiseks.

5. Üheaegselt lepingu allakirjutamisega teatab tellija kirjalikult täitjale tema poolt ametliku esindaja nimetamisest, kes on volitatud tellija nimel töid akteerima ja vastu võtma.

6. Tellijal on õigus kontrollida lepingulise konstrueerimistöö käiku ja kvaliteeti ilma täitja operatiiv-majanduslikku tegevusse sekkumata.

7. Tellija juurutab lõpetatud konstrueerimistöö _____

_____

(näidata ettevõte, organisatsioon) (näidata, millisel viisil juurutatakse

_____ teel.

töö tulemus)

Kõik _____

(antud töö nimetus)

juurutamise kulud kannab vahetult tellija kehtestatud korras. Täitja mingeid juurutamise kulusid ei kanna, välja arvatud konstrueerimistöö eelarvelisse maksumusse arvatud juurutamisalased autori järelevalve kulud.

8. Tellija kohustub võimaldama täitjale töö tegemiseks

_____

_____

II. Töö tegemise tähtaeg

9. Töö lõpetamise tähtaeg on _____ 19___ a.

Töö üksikute etappide lõpetamise tähtajad määratakse kindlaks töö kalenderplaaniga (lisa nr. 2).

Märkus. Täitja poolt töö ennetähtaegsel lõpetamisel määravad pooled tehtud töö vastuvõtmise ja tasumise korra.

10. Tellija poolt lähteandmete esitamisega või käesoleva lepingu punktis 8 ettenähtud kohustuste täitmisega viivitamisel, samuti ka avansi maksmisega viivitamisel lükkuvad vastavalt edasi nii üksikute tööde tegemise tähtajad kui ka üldine lõpptähtaeg.

III. Töö üleandmise ja vastuvõtmise kord

11. Täitja on kohustatud tellijale teatama töö iga etapi, samuti ka tervikuna kogu töö lõpetamisest, mille järgi pooled koostavad kahepoolse töö üleande-vastuvõtu akti kahes või kolmes eksemplaris, üks kummalegi poolele ja üks arve juurde lisamiseks, juhtudel kui see on panga eeskirjadega ette nähtud. Juhul kui tellija ei taga töö (etapi) vastuvõtmist _____ päeva jooksul, on täitjal õigus koostada ühepoolne akt (lisa nr. 3), mis on arvelduse aluseks.

Pooled võtavad töö vastu etapiti ja tervikuna vastavalt kooskõlastatud programmile.

12. Kui näidiste vastuvõtmisel kooskõlastatud programmi järgi selgub valmistatud näidise mittevastavus kindlaksmääratud tehnilistele nõuetele ebarahuldava valmistamise, materjalide halva kvaliteedi või jooniste ja tehnilise dokumentatsiooni esitatud näidisele mittevastavuse tõttu, siis täitja parandab näidise oma arvel. Vajalike paranduste loetelu vormistavad pooled kahepoolse aktiga. Pretensioonid paranduste tegemise kohta peab tellija esitama _____ päeva jooksul.

13. Kui näidiste vastuvõtmisel ilmneb vajadus parandada või konstruktiivselt muuta üksikuid sõlmi ja katsenäidist erinevalt esialgsetest tehnilistest nõuetest ja seoses sellega tellija nõudmisel muuta jooniseid ja tehnilisi tingimusi, siis need tööd tehakse täiendava kokkuleppe alusel, ära näidates tööde täitmise tähtaja ja maksumuse.

14. Kui töö tegemisel tellija või täitja peab vajalikuks asendada üht liiki tööd teisega, siis selline asendamine on lubatud pooltevahelise kirjaliku kokkuleppega antud töö piires.

IV. Lepingu summa ja arveiduste kord

15. Tellija tasub täitjale lepingu 1. punktis näidatud töö eest rbl. _____

(vastavalt lepingule lisatud eelarvelisele arvestusele

_____

(kalkulatsioonile), sealhulgas etappide kaupa)

16. Tellija tasub täitja poolt tehtava konstrueerimistöö eest täies ulatuses, kui see on tehtud vastavalt programmile.

17. Tellija on kohustatud mitte hiljem kui _____ tähtaja jooksul, arvates lepingu allakirjutamise päevast, kandma täitjale üle avansi _____ suuruses (kuni 25% jooksva aasta tööde maksumusest), s. o. _____ rubla.

Juhul kui lepinguga on ette nähtud töö tegemine üle ühe aasta, kannab tellija täitjale üle avansi _____ suuruses (kuni 25% jooksva aasta tööde maksumusest), s. o. _____ rubla.

18. Tellija tasub vahepealsed maksed täitja arvete järgi aktide alusel, mis koostatakse poolte kokkuleppel vastavalt töö üksikute etappide valmimisele.

Märkus. Tellija esindaja väljakutsumise mitteotstarbekohasuse korral (suur kaugus, töö väike maht jne.) määratakse töö üksikute etappide üleande-vastuvõtu aktide vormistamise kord poolte kokkuleppel eritingimustega.

Tellija poolt vahearvete tasumisel peetakse kinni avansi osa, mis vastab tehtud töö maksumusele. Avansi esimene kinnipidamine toimub esimese arve maksmisel pärast konstrueerimistöö valmimist 50% ulatuses.

Lõplik arveldus toimub pärast kogu töö üleandmist ja vastuvõtmist avansi järelejäänud osa tasaarvestamisega.

19. Tellija tasub kehtestatud korras täitja arved, millele on lisatud tehtud tööde aktid.

V. Sanktsioonid

20. Lepingus ettenähtud töö tegemise lõpptähtaja rikkumisel maksab täitja tellijale leppetrahvi 2% suuruses tähtajaks tegemata töö maksumusest.

21. Juhul kui täitja ei tee käesoleva lepingu punktis 12 ettenähtud parandusi poolte kokkuleppega määratud tähtajaks, maksab ta tellijale leppetrahvi 2% suuruses tegemata jäänud tööde maksumusest.

22. Töö mitteõigeaegsel vastuvõtmisel üksikute etappide kaupa

või tervikuna maksab tellija täitjale viivist 10 rubla päevas, kuid mitte üle 200 rubla.

23. Arve tasumisega või avansi ülekandmisega viivitamisel maksab tellija täitjale viivist 0,01% päevas arve või avansi summalt kogu viivitatud aja eest. [1]

24. Arve aktseptimisest põhjendamatul keeldumisel maksab tellija täitjale peale kindlaksmääratud viivise trahvi 3% suuruses tasumisest põhjendamatult keeldutud summalt.

25. Lepingu allakirjutamisega viivitamisel maksab süüdlane pool teisele poolele viivist 10 rubla päevas, kuid mitte üle 250 rubla.

26. Sanktsiooni kohaldamine ei vabasta pooli lepinguga võetud kohustuste täitmisest. [2]

VI. Vaidluste lahendamine ja teised tingimused

27. Poolte kõrgemalseisvad organisatsioonid lahendavad kõik tehnilist laadi vaidlused.

Muud vaidlused lahendatakse vastavates arbitraažiorganites kehtestatud alluvuse järgi. Kõik käesoleva lepingu järgsed hagid esitatakse kostja asukoha järgi.

28. Lepingu lõpetamine või selle tingimuste muutmine võib toimuda lepingu poolte nõusolekul, kui see pole vastuolus kummalegi poolele kinnitatud plaaniga.

Kokkuleppe mittesaavutamisel lepingu lõpetamiseks või selle tingimuste muutmiseks vaadatakse vaidlus läbi arbitraažiorganites.

Lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel või tööde katkestamisel tasub tellija täitjale kõik täitja faktilised kulutused töö eest vasta-

---

[1] NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1967. a. määrusega nr. 280 (СП СССР 1967 г., № 10, ст. 56) kehtestati maksmisega venitamisel 0,03 protsenti viivist iga viivitatud päeva eest.

[2] Alates 1. jaanuarist 1968. a. kehtestati rangem vastutus. Konstrueerimisorganisatsioon on tellija nõudel kohustatud kõrvaldama oma vahenditega ja omal kulul tehniliselt võimaliku lühima ajaga, mis on tellijaga kooskõlastatud, konstrueerimisorganisatsiooni süü läbi põhjustatud defektid tehnilises dokumentatsioonis, kaasa arvatud defektid, mis on avastatud toodete juurutamise protsessis, mida teostab tootjatehas nimetatud organisatsiooniga sõlmitud lepingu alusel, või mis on avastatud uute toodete ekspluateerimisel, samuti konstruktiivsed puudused konstrueerimisorganisatsiooni poolt valmistatavas katsenäidises.

Kui nimetatud defekte ei kõrvaldata poolte vahel kokkulepitud aja jooksul, maksab konstrueerimisorganisatsioon tellijale leppetrahvi 4% parandamisele kuuluvate konstrueerimistööde maksumusest. Leppetrahvi tasumine ei vabasta konstrueerimisorganisatsiooni defektide kõrvaldamisest.

Konstrueerimisorganisatsioon hüvitab tellijale (tootjatehasele) konstrueerimistööde mittenõuetekohasest kvaliteedist tingitud tegelikud kahjud summas, mida ei katnud leppetrahv, kuid mitte üle nende tööde maksumuse, mis on lepingus ette nähtud (ENSV T 1967, nr. 52, art. 450).

valt kahepoolsele kulutuste määramise aktile, arvestades tellija poolt antud avanssi.

29. Eritingimused _____

_____

30. Leping koostatakse kahes eksemplaris, üks kummalegi poolele.

Märkus. Neil juhtudel, kui organisatsiooni (tellijat) finantseerib Ehituspank, koostatakse leping kolmes eksemplaris, millest üks eksemplar saadetakse Ehituspangale.

31. Poolte aadressid ja arvelduskontod:

täitjal _____

konto nr. _____

tellijal _____

konto nr. _____

32. Käesolevale lepingule lisatakse:

1. Töö programm ja tööde kalenderplaan.
2. Eelarveline arvestus (kalkulatsioon).

Täitja

Tellija

Lisa nr. 1
konstrueerimistöö tüüplepingu
juurde

Konstrueerimistöö näidisprogramm, mida teeb

täitja _____

tellijaga « » _____ 196__ a. sõlmitud lepingu järgi.

1. Materjalide väljavalimine.
2. Eskiisprojekteerimine.
3. Tehniline projekt, kaasa arvatud eksperimentaaltööd.
4. Tööprojekt.
5. Töö resultaat.
6. Katsenäidise valmistamine ja katsetamine.

Täitja

Tellijaga kooskõlastatud

Lisa nr. 2
konstrueerimistöö tüüp-lepingu juurde

Kalenderplaan

töö kohta teemal _____

_____

vastavalt lepingule _____

_____

Jrk. nr.	Töö etapi nimetus	Töö etapi maksumus	Protsentides tehtud töö üldisest maksumusest	Töö tegemise tähtaeg	Täitja perekonnanimi
1.					
2.					
3.					

Teema juhendaja

Tellija esindaja

_____
(täitja nimetus)

Lisa nr. 3
lepingute sõlmimise korra põhimääruse juurde

Akt

« » _____ 19___ a.

Meie, allakirjutanud, täitja esindaja _____ ühelt poolt ja tellija esindaja _____ teiselt poolt, koostasime käesoleva akti selles, et vastavalt « » _____ 19___ a. sõlmitud lepingule nr. ____ tegi täitja tööd seisuga « » _____ 19___ a. ____ % üldisest lepingu töömahust, s. o. _____ rubla suuruses summas.

Sellest on tehtud: etapi viisi protsentides _____ rublades _____

etapp nr. 1 _____

etapp nr. 2 _____

etapp nr. 3 _____

Kokku _____ rubla.

Varem arvestatud _____

peetakse kinni ____ protsenti avansist _____ rubla.

Jääb käesoleva akti järgi saada _____ rubla.

Täitja esindaja
Tellija esindaja

Poolte pitserid

Lisa nr. 4
lepingute sõlmimise põhimääruse juurde

Täiendav kokkulepe konstrueerimis- või teadusliku uurimistöö lepingule

_____ linnas 196__ a. _____ kuul ____ päeval

_____
(organisatsiooni nimetus)

edaspidi nimetatud täitja _____

_____
(amet, perekonna-, ees- ja isanimi)

isikus, kes tegutseb _____ alusel,

ja _____
(tellija nimetus)

edaspidi nimetatud tellija _____
(amet)

_____ isikus, kes tegutseb
(perekonna-, ees- ja isanimi)

_____ alusel, sõlmisid omavahel

täiendavalt lepingule nr. _____ järgmise täiendava kokkuleppe

_____

_____

Vastavalt käesolevale täiendavale kokkuleppele tehtava töö üldine maksumus on _____
(summa sõnadega)

_____ rubla.

Poolte aadressid ja arvelduskontod:

Tellija _____ Täitja _____
(allkiri) (allkiri)

Tellija pitseri koht Täitja pitseri koht

Väljavõte

EHITUS- JA MONTAAŽITÖÖDE NING PROJEKTEERIMIS- JA UURIMISTÖÖDE PLANEERIMISE KORRA KOHTA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1965. a. 23. augusti määrus nr. 380 (ENSV MKK 1965, nr. 30, art. 130).

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. aprilli 1965. a. määrusele nr. 317 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Panna Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile tööettevõtu korras ja majanduslikul teel tehtavate ehitus- ja montaažitööde plaanide ning projekteerimis- ja uurimistööde plaanide väljatöötamine ja esitamine Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide, keskasutuste, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede osas, kaasa arvatud tööd, mis tuleb neil teha nii vabariigi kui ka teiste liiduvabariikide, NSV Liidu riiklike komiteede, ministeeriumide ja keskasutuste vajadusteks.

2. Kehtestada, et tulevaste aastate ehituste projekteerimis- ja uurimistööde tiitelnimestikud kinnitatakse: [1]

1) ehituste kohta eelarvelise maksumusega 1,0 miljonit rubla ja enam — Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni esildusel.

Eesti NSV Riiklikul Plaanikomisjonil kooskõlastada NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega tiitelnimestikud ehituste kohta eelarvelise maksumusega 2,5 miljonit rubla ja enam, millede projekteerimist alustatakse;

2) ehituste kohta eelarvelise maksumusega kuni 1,0 miljonit rubla — Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste ning vabariigilise alluvusega linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt.

Rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede tulevaste aastate ehituste projekteerimis- ja uurimistööde tiitelnimestikud kinnitatakse vastavate ministeeriumide ja keskasutuste poolt.

Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste ehituste, eelarvelise maksumusega üle 0,25 miljoni rubla,

[1] Punkt 2 on osaliselt muudetud — vt. ENSV Ministrite Nõukogu 21. novembri 1967. a. määrust nr. 462 (ENSV ÜVT 1967, nr. 50, art. 432).

ja linnade ning rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ehituste, eelarvelise maksumusega üle 50 tuh. rubla, tiitelnimestikud kuuluvad kooskõlastamisele Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoniga.

Samas korras viiakse sisse muudatused projekteerimis- ja uurimistööde kinnitatud tiitelnimestikesse ehituse alustamise aasta, projektilise võimsuse, ehituse eelarvelise maksumuse, projekteerimise staadiumi, tööde lõpetamise tähtaegade ning projektülesannete kinnitamise tähtaegade osas.

Projekteerimis- ja uurimistööde kinnitatud tiitelnimestikud ja nende muudatused esitatakse Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste ning linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt ühes eksemplaris Eesti NSV Riiklikule Ehituskomiteele.

3. Kehtestada, et:

1) projekteerimise lähteülesanded ehituste kohta eelarvelise maksumusega üle 1,0 miljoni rubla kooskõlastatakse enne nende kinnitamist Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni ja Eesti NSV Riikliku Ehituskomiteega, projekteerimise lähteülesanded aga ehituste kohta eelarvelise maksumusega kuni 1,0 miljonit rubla, millede projektülesannetele tehakse ekspertiis Eesti NSV Riiklikus Ehituskomitees, kooskõlastatakse enne nende kinnitamist Eesti NSV Riikliku Ehituskomiteega.

Projekteerimise lähteülesanded esitatakse Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile ja Eesti NSV Riiklikule Ehituskomiteele koos ehituse tehnilis-majanduslike põhjendustega;

2) kinnitatud projektülesannete arvestuskaardid esitatakse Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile kõigi ehituste kohta eelarvelise maksumusega üle 0,25 miljoni rubla korras, mis on kehtestatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. aprilli 1958. a. määrusega nr. 128 ja 28. veebruari 1961. a. määrusega nr. 87.

4. Eesti NSV Riiklikul Plaanikomisjonil koos Eesti NSV Riikliku Ehituskomiteega valmistada ette asjahuviliste organisatsioonide osavõtul ja kinnitada töövõtu korras tehtavate ehitus- ja montaažitööde ning projekteerimis- ja uurimistööde plaanide projektide väljatöötamise kord.

8. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Juriidilisel Komisjonil koos Eesti NSV Riikliku Ehituskomitee ja Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoniga esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule valitsuse otsuste loetelu, mis kuuluvad tühistamisele seoses käesoleva määruse vastuvõtmisega.

TRANSPORT

NSV LIIDU RAUDTEEDE MÄÄRUSTIK

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 6. aprilli määrusega nr. 270.

50. Vagunite etteandmise aja peale- ja väljalaadimiseks kaubasaatja või kaubasaaja vahenditega on jaamaülem kohustatud teatama kaubasaatjale või kaubasaajale hiljemalt kaks tundi enne vagunite etteandmist.

Kui kaubasaaja, kellele on vagunite etteandmisest teatatud, ei teosta väljalaadimist määratud tähtaja jooksul, siis võib raudtee kauba välja laadida oma vahenditega kaubasaaja arvel.

51. Kaubasaaja on kohustatud kauba vagunist (tsisternist) ja konteinerist täielikult välja laadima.

Isikud, kes on süüdi kauba jätmises vagunisse (tsisterni) pärast väljalaadimist (tühjendamist), kannavad kindlaksmääratud korras distsiplinaarset, materiaalset või kriminaalset vastutust.

Pärast kauba väljalaadimist tuleb vagunid ja konteinerid puhastada nii seest- kui ka väljastpoolt. Pärast väljalaadimist puhastab vagunid kaubasaaja, kui väljalaadimine toimus tema vahenditega, või raudtee, kui väljalaadimine toimus raudtee vahenditega.

Konteinerid puhastab kõikidel juhtudel kaubasaaja.

Pärast loomade, lindude, loomsete toorsaaduste ja kiiresti riknevate kaupade vedu puhastatakse, pestakse ja tarvilikel juhtudel desinfitseeritakse vagunid raudtee vahenditega kaubasaaja arvel.

Pärast lehkavate ja vaguneid reostavate kaupade väljalaadimist peseb vagunid kaubasaaja või raudtee kaubasaaja arvel. Niisuguste kaupade nimestiku kehtestab Teedeministeerium.

Tsisternide ja punkerpoolvagunite määrdunud pealispinda puhastab pärast täitmist või tühjendamist kaubasaatja või kaubasaaja.

Tsisternid ja punkerpoolvagunid tühjendatakse kaupadest täielikult (välja arvatud juhtudel, kui riiklike standarditega on luba-

tud jätta jääke), kõrvaldades kleepunud ained katla või punkri siseküljelt.

Kaubasaatja ja kaubasaaja vahelisel kokkuleppel võib spetsiaalsete tsisternide sisekülje puhastamine pärast tühjendamist ära jääda.

Raudteel on õigus mitte vastu võtta kaubasaaja poolt pärast väljalaadimist või tühjendamist puhastamata jäetud vaguneid (kinnisi, poolvaguneid, platvorme, tsisterne, punkerpoolvaguneid jt.) ja konteinereid enne, kui nad on puhastatud, ja nõuda kaubasaajalt sisse trahvi vagunite seismise ja konteinerite kinnipidamise eest (§-d 156, 157).

Kaubasaaja maksab trahvi ka tsisternide ja punkerpoolvagunite seismise eest puhastamisel raudtee pesu-aurutuspunktides juhtudel, kui tsisternides ja punkerpoolvagunites avastatakse ainete jääke üle lubatud normi.

52. Raskuste tekkimisel jaamas seoses kaupade mitteõigeaegse väljalaadimise ja nende väljaveoga kaubasaajate poolt on raudteekonna ülemal õigus suurendada väljalaaditud kaupade hoiumaksu kuni viiekordse suuruseni ja trahvi kuni kahekordse suuruseni vagunite seismise eest, mida on jaamas või raudtee juurdeveoteedel kinni peetud rohkem kui 24 tundi üle määratud tähtaja.

Kõrgendatud hoiumaks ja trahv vagunite seismise eest määratakse 24 tunni möödumisel jaamas vastava teadaande väljapanemisest.

53. Kuhjas, puistatult, tsisternides ja konteinerites veetavate kaupade kaubasaatja poolt äraandmisel ja raudtee poolt vastuvõtmisel peab olema nende kaal kindlaks tehtud ja saatekirjas näidatud.

Taarastatud ja tükk-kaupade vedamisel näidatakse saatekirjas kauba kaal ja kohtade arv.

Taarastatud ja tükk-kaupade kaal tehakse kindlaks enne veoks esitamist ja näidatakse kaubakohtadel.

Puistatult, kuhjas ja vedelas olekus veetavaid ning teisi kaupu, mille kaalumine kaubakaaludel on võimatu, kaalutakse vagunikaaludel:

a) stiihilise iseloomuga sündmuste tõttu (lumesajud, üleujutused, tulekahjud), mis kutsusid esile liiklemisseisaku raudtee juurdeveoteel või mille esinemisel on kehtivate eeskirjade kohaselt keelatud peale ja maha laadida, samuti avarii korral ettevõttes, mille tagajärjel tootmine katkes vähemalt kolmeks ööpäevaks;

b) kaupade laadimise keelamise, katkestamise või piiramise korral vastavalt §-le 44;

c) vagunite (konteinerite) mittekasutamisel, mis on ette antud kaubasaatjale laadimise tihendamise korras üle plaaninormi ilma kaubasaatja eelneva nõusolekuta;

d) kui kaubasaatja antud dekaadi jooksul laadib täiendavalt ära selle dekaadi üksikute päevade puudujäägi;

e) plaani täitmisel tonnides kaupade osas, mille vedu planeeritakse vagunites ja tonnides;

f) kui kaubasaatja kuu esimese või teise poole jooksul laadib täiendavalt ära nafta ja naftasaadused, mida ta kuu vastava poole üksikutel päevadel vähem laadis, kui nende kaupade laadimine toimub naftajuhtmete jaamades või ümberlaadimispunktides.

Kui kaubasaatja, laadides tihendatult vagunitesse (konteineritesse) üle tehniliste normide, kasutab vähem vaguneid (konteinereid) kui plaanis ette nähtud, siis laadimata jäänud vagunite (konteinerite) eest trahvi ei nõuta.

Juhul kui kaubasaatja teatab jaamale ette vagunite (konteinerite) kasutamata jätmisest vähemalt kaks ööpäeva enne laadimise päeva, siis väheneb trahvisumma ühe kolmandiku võrra.

146. Raudtee vabaneb trahvi maksmisest vedude plaani mittetäitmise eest juhtudel:

a) kui stiihilise iseloomuga nähtustest (lumesajud, üleujutused, tulekahjud) tingituna ei olnud võimalik anda laadimiseks vaguneid ja konteinereid;

b) kui laadimine oli keelatud, katkestatud või piiratud vastavalt §-le 44;

c) kui kaubasaatja pidas kinni vaguneid (konteinereid) väljalaadimise ajal. Sel juhtumil vabaneb raudtee trahvi maksmisest kaubasaatjale nende vagunite (konteinerite) mitteandmise eest, mida peeti kinni või mida ei saadud sel põhjusel laadimiseks ette anda;

d) kui raudtee antud dekaadi jooksul annab täiendavalt ette selle dekaadi üksikute päevade eest etteandmata jäänud vagunid (konteinerid);

e) kui raudtee kuu esimese või teise poole jooksul annab nafta ja naftasaaduste laadimiseks täiendavalt ette veereva koosseisu antud poole kuu üksikute päevade puudujäägi katteks, kui nende kaupade laadimine toimub naftajuhtmete jaamades või ümberlaadimispunktides.

147. Pärast kuu lõppu, kuid hiljemalt järgmise kuu kümnendal päeval teatab jaamaülem kaubasaatjale raudtee lõpparve ja vedude plaani mittetäitmise eest kaubasaatjal saadaolevad trahvisummad.

Raudteele või kaubasaatjale kuuluvad summad tuleb tasuda viie päeva jooksul.

148. Kauba alalhoiu eest veoks vastuvõtmise momendist kuni väljaandmiseni kaubasaajale või veoeeskirjade kohaselt üleandmiseni teisele ettevõttele, organisatsioonile või asutusele vastutab raudtee, kui ta ei tõenda, et kauba kaotsiminek, puudujääk, riknemine või vigastus tekkisid asjaolude tagajärjel, mida raudtee ei

saanud vältida ja mille kõrvaldamine ei olenenud temast, eriti kui nende põhjuseks oli:

a) kaubasaatja või kaubasaaja süü;

b) veetava kauba erilised loomulikud omadused;

c) taara või pakendi puudused, mis väliselt ei olnud märgatavad kauba veoks vastuvõtmisel.

165. Veoks vastuvõetud pagasi kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse eest kannab raudtee materiaalset vastutust, samuti viivituse eest selle kohaletoimetamisel, kui ta ei tõenda, et kaotsiminek, puudujääk, riknemine või vigastus, samuti ka hilinemine ei toimunud tema süü tõttu.

Pagasi kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse eest kannab raudtee vastutust järgmiselt:

a) pagasi eest, mille vastuvõtmisel on näidatud selle väärtus, — ülesantud väärtuse suuruses, aga juhul, kui raudtee tõendab, et ülesantud väärtus ületab tegeliku hinna, — tegeliku hinna suuruses;

b) pagasi eest, mis on vastu võetud ilma väärtust näitamata, — tariifis ettenähtud ulatuses.

Hilinemise eest pagasi kohaletoimetamisel maksab raudtee trahvi ööpäevas 10 protsenti veomaksust, lugedes pooliku ööpäeva terveks, kuid mitte üle 50 protsendi veomaksust.

Viivitust pagasi kohaletoimetamisel arvestatakse selle päeva kella 24-st, millal pagas pidi kohale jõudma.

Trahvi maksmist hilinemise eest pagasi kohaletoimetamisel teostab sihtjaama ülem pagasi väljaandmise juures reisija nõudmisel koostatud akti alusel.

Hoolitsus reisija enda juures veetavate käsipakkide puutumatuse ja alalhoiu eest lasub reisijal.

166. Kui veoks antava pagasi hulgas avastatakse esemeid, mille vedu pagasina on keelatud (§ 132), maksab pagasi valdaja trahvi pagasi veoraha viiekordses suuruses ja vastavatel juhtudel võetakse ta kriminaalvastutusele.

167. Käesoleva määrustiku alusel tekkivate kohustuste mittetäitmise või mittekohase täitmise korral kannavad raudteed, kaubasaatjad, kaubasaajad ja reisijad ainelist vastutust ainult määrustiku vastavates paragrahvides ettenähtud piires.

168. Asjaolud, mis võivad raudtee vedude puhul olla raudtee, kaubasaatjate, kaubasaajate ja reisijate materiaalse vastutuse aluseks, tõendatakse raudteejaamade poolt koostatavate kommertsvõi üldvormi aktidega.

Kommertsakt koostatakse selleks, et tõendada:

a) kauba või pagasi tegeliku nimetuse, kaalu või kohtade arvu mittevastavust veodokumentides näidatud andmetele,

b) kauba või pagasi riknemist või vigastust,

c) kauba või pagasi avastamist ilma dokumentideta või dokumentide avastamist ilma kauba või pagasita,

d) varastatud kauba või pagasi tagastamist raudteele,

e) raudtee poolt kauba juurdeveoteele mitteüleandmist 24 tunni jooksul pärast dokumentide järgi kauba väljaandmise vormistamist kaubakontoris (kassas). Sel juhul koostatakse kommertsakt ainult kaubasaaja nõudmisel.

Raudtee on kohustatud koostama kommertsakti, kui ta ise avastab eespool loetletud asjaolud või kui kauba või pagasi saaja või saatja juhib tähelepanu sellele, et esineb kas või üks neist asjaoludest.

Kommertsaktide ja üldvormi aktide koostamise kord määratakse kindlaks kaubaveoeeskirjades.

169. Enne kui esitada raudtee vastu käesolevast määrustikust tulenev hagi, peab tingimata esitama temale pretensiooni.

Raudtee vastu pretensioonide ja vastavatel juhtudel hagide esitamise õigus on:

a) kauba kaotsimineku korral: kaubasaajal, kui ta esitab kaubakviitungi sihtjaama märkusega, et kaup ei ole saabunud, aga juhul, kui ei ole võimalik esitada kaubakviitungit, — dokumendi kauba hinna tasumise kohta ja raudtee teatise kauba saatmise kohta sihtjaama märkusega, et kaup ei ole saabunud; kaubasaatjal — kaubakviitungi esitamisel;

b) kauba puudujäägi, riknemise või vigastuse korral — kaubasaajal, kui ta esitab saatekirja ja raudtee poolt temale väljaantud kommertsakti või esitab saatekirja raudtee märkusega kommertsakti koostamise kohta (selle kaotsimineku juhul) või saatekirja ja dokumendid selle kohta, et raudtee poolt kommertsakti koostamisest keeldumisele on edasi kaevatud;

c) kauba kohaletoimetamise tähtaja möödalaskmisel — kaubasaajal, kui ta esitab saatekirja;

d) kauba väljaandmisega viivituse korral — kaubasaajal, kui ta esitab saatekirja ja akti;

e) pagasi kaotsiminekul — pagasikviitungi esitajal; pagasi puudujäägi, riknemise, vigastuse või kohaletoimetamise tähtaja möödumisel — raudtee poolt väljaantud pagasi puudujäägi, riknemise, vigastuse või kättetoimetamise tähtaja möödalaskmise kohta koostatud akti esitajal.

170. Kaupade veost tekkivad pretensioonid esitatakse sihtraudtee valitsusele.

Reisijate ja pagasi veost tekkivaid pretensioone võib esitada pretensiooni avaldaja äranägemisel saate- või sihtraudtee valitsusele.

Pretensiooni ja hagi esitamise õiguse üleandmine vormistatakse üleandepealdisega dokumendil.

173. Pretensiooniavaldusele peab lisama pretensiooni tõendavad dokumendid.

Kauba kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse asjus peab pretensioonile peale pretensiooni esitamise õigust tõendavate

dokumentide lisama ka dokumendi, mis tõendab saadetud kauba hulka ja hinda.

174. Raudteede vastu võib pretensioone esitada kuue kuu jooksul, seejuures pretensioone trahvide asjus — 45 päeva jooksul.

Need tähtajad arvestatakse:

a) kauba või pagasi väljaandmise päevast — pretensioonidele hüvituse saamiseks kauba või pagasi riknemise, vigastamise või puudujäägi eest;

b) 30 ööpäeva möödumisest pärast kohaletoimetamise tähtaja lõpupäeva — pretensioonidele hüvituse saamiseks kauba kaotsimineku eest;

c) 4 kuu möödumisest pärast kauba veoks vastuvõtmist — pretensioonidele hüvituse saamiseks kauba kaotsimineku eest, mis on tekkinud sega-otseühenduse vedudel.

Kaupade nimestik, mida võib vedada puistatult ja kuhjas, määratakse kindlaks kaubaveoeeskirjadega.

Kauba üldkaal tehakse kindlaks kaalumisega kaaludel või kaubakohtadel oleva trafaretse või standardse kaalu liitmise teel. Üksikute kaupade kaalu võib kindlaks teha arvestuslikul, mõõtmise teel või tinglikult (naftasaadused tsisternides, metsamaterjalid jms.).

Kaalu määramise viisi on kaubasaatja kohustatud näitama saatekirjas.

VII jagu

Raudtee, kaubasaatjate, kaubasaajate ja reisijate vastutus. Aktid, pretensioonid ja hagid

143. Raudteed, kaubasaatjad, kaubasaajad ja reisijad kannavad vedude alal materiaalset vastutust käesoleva määrustiku alusel.

Igasugused eelnevad raudtee kokkulepped kaubasaatjatega, kaubasaajatega või reisijatega, mille eesmärgiks on muuta või kõrvaldada raudteele, kaubasaatjatele, kaubasaajatele või reisijatele pandud vastutust, loetakse kehtetuks ja selle kohta saatekirja kantud igasugused märkused, mis pole ette nähtud käesolevas määrustikus või kaubaveoeeskirjades, on kehtetud.

144. Vedude plaani mittetäitmise eest kannavad raudtee ja kaubasaatja materiaalset vastutust.

Kui raudtee ei anna vaguneid ja konteinereid vedude plaani täitmiseks ja kui kaubasaatja ei täida plaani sihtteede järgi, ei kasuta antud vaguneid ja konteinereid või loobub plaanis ettenähtud vagunitest ja konteineritest, maksavad nad trahvi järgmiselt:

a) kaupade eest, mille vedu on planeeritud tonnides ja vagunites — 30 kopikat tonnilt, vaatamata veereva koosseisu liigile ja telgede arvule;

b) kaupade eest, mille vedu planeeritakse ainult vagunites —

5 rubla arvestusvagunilt. Sealjuures ühikuks loetakse vaguni iga 2 telge (iga tüüpi neljateljeline vagun arvestatakse 2 ühiku eest, kuueteljeline — 3 ühiku eest jne.).

Vagunites veetavate kaupade veoplaani mittetäitmise eest kitsarööpmelisel raudteel määrab trahvi suuruse Teedeministeerium;

c) konteinerites veetavate kaupade eest — 2 rubla viietonnise ja suurema kandejõuga konteineri eest, 1 rubla kahe ja poole tonnise kandejõuga konteineri eest ja 50 kopikat iga konteineri eest kandejõuga alla 2,5 tonni.

Samasugust vastutust kannavad raudteed ja kaubasaatjad viimaste tellimisavalduste alusel raudtee poolt üle ja väljaspool plaani vastuvõetud kohustuste mittetäitmise eest.

Marsruudi laadimata jätmise eest võetakse süüdlaselt teise poole kasuks, peale trahvi veoplaani mittetäitmise eest, trahvi 75 rubla marsruudi eest.

145. Kaubasaatja vabaneb trahvist vedude plaani mittetäitmise eest:

või taara kasutamine, mis ei vasta kauba omadustele või kindlaksmääratud standarditele ja puuduvad jäljed taara vigastamise kohta teel;

d) kauba andmine veoks, näitamata saatekirjas selle eriomadusi, mis nõuavad erilisi tingimusi või ettevaatusabinõusid kauba veol või hoidmisel;

e) kauba andmine veoks, mille niiskus ületab kindlaksmääratud normi.

149. Raudtee vabaneb vastutusest kauba kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse eest juhtudel, kui:

a) kaup saabus korras vagunis (konteineris) kaubasaatja korras plommidega või korras lahtisel veereval koosseisul teel ümberlaadimiseta ja korras kaitsemarkeeringuga või seotistega või siis muude tunnuste olemasolul, mis tõestavad kauba alalhoidu;

b) puudujääk, riknemine või vigastus tekkis loomulikel põhjustel, mis on ühenduses kauba veoga lahtisel veereval koosseisul;

c) kaup veeti kaubasaatja või kaubasaaja saaturiga;

d) kauba puudujääk ei ületa loomuliku kao norme.

Neil juhtudel, kui pretensiooni esitaja tõestab, et kauba kaotsiminek, puudujääk, riknemine või vigastus leidis aset raudtee süü tõttu, kannab kauba alalhoiu eest vastutust raudtee.

150. Kui üheliigiliste massikaupadega, mida veetakse kuhjas, puistatult või tsisternides mitme saatekirja järgi ühelt kaubasaatjalt ühe kaubasaaja aadressil, on vedamisel vastutustundetult ümber käidud (ümberlaadimisel ühelt transpordiliigilt teisele, ümberlaadimisel kitsa rööpme vagunitest laia rööpme vagunitesse või vastupidi jms.), siis arvutatakse loomulikku kadu lähtudes kogu teel kannatada saanud kauba üldkaalust.

Kuhjas, puistatult või tsisternides ühelt kaubasaatjalt ühe kaubasaaja aadressil teel ümberlaadimisega veetava ja korras vaguni-

tes ilma teel kaotsimineku tunnusteta saabunud kauba puudu- või ülejääk tehakse kindlaks ühekorraga väljaantud kauba kogu partii kontrollimise tulemuste põhjal.

151. Raudtee tasub kaupade veol tekitatud kahju järgmises ulatuses:

a) kauba kaotsimineku või puudujäägi eest — kaotsiläinud või puuduva kauba tegeliku hinna;

b) kauba kaotsimineku eest, mis on veoks antud selle väärtuse teatamisega, — kaubasaatja poolt ülesantud väärtuse suuruses, aga juhul, kui raudtee tõestab, et ülesantud väärtus ületab tegeliku hinna, — tegeliku hinna suuruses;

c) kauba riknemise või vigastuse eest — summa suuruses, mille võrra vähenes selle hind.

Juhul kui raudtee kasutab oma tarvidusteks mingisuguseid veoks vastuvõetud kaupu, võetakse süüdlased vastutusele kindlaksmääratud korras ja raudtee tasub kauba hinna kahekordses suuruses.

152. Kauba väärtus määratakse kindlaks lähtudes kaubasaatja arve üldsummast.

Raudtee tasub kaubasaatjale või kaubasaajale pretensioonide järgi kaotsiläinud, puuduvate, riknenud või vigastatud kaupade hinna kaubasaatja arve alusel, aga neil juhtudel, kui arveldust kauba eest ei teostata panga kaudu — mõne muu arvet asendava dokumendi alusel. Kui kaotsiläinud, puuduva, riknenud või vigastatud kauba eest on kaubasaatja või kaubasaaja kohustatud maksma käibemaksu, aga kaubasaatja on arve esitanud ilma käibemaksuta, siis lisatakse pretensiooni esitaja poolt arve summale juurde vastav käibemaksusumma, mis on tõendatud finantsorgani teatisega.

Kaupade süsteemisiseste vedude puhul, kus kaubasaatja ja kaubasaaja vahelised arveldused toimuvad hindade järgi ilma käibemaksuta, aga kaupade realiseerimisel tasutakse käibemaks eelarvesse, võivad kaubasaajad esitada raudteele finantsorgani teatise asemel väljavõtte preiskurandist tööstuse hulgimüügihindade kohta koos käibemaksuga.

Kodanikkudele kuuluvate kaupade hind määratakse riiklike jaehindade järgi, mis kehtivad kohal ja ajal, kus ja millal kaup kuulub väljaandmisele.

153. Viivituse eest kauba kohaletoimetamisel maksab raudtee kaubasaajale trahvi, kui ta ei tõesta, et viivitus ei leidnud aset tema süü tõttu.

Viivituse eest kauba kohaletoimetamisel makstakse trahvi järgmises suuruses:

6% veomaksust, kui viivitus ei kestnud üle ühe kümnendiku kohaletoimetamise tähtajast;

12% veomaksust, kui viivitus kestis üle ühe kümnendiku, kuid mitte üle kahe kümnendiku kohaletoimetamise tähtajast;

18% veomaksust, kui viivitus kestis üle kahe kümnendiku, kuid mitte üle kolme kümnendiku kohaletoimetamise tähtajast;

24% veomaksust, kui viivitus kestis üle kolme kümnendiku, kuid mitte üle nelja kümnendiku kohaletoimetamise tähtajast;

30% veomaksust, kui viivitus kestis üle nelja kümnendiku kohaletoimetamise tähtajast.

Kui kauba kohaletoimetamise tähtaeg ei ületa 5 ööpäeva, siis maksab raudtee kaubasaajale trahvi järgmiselt:

viivituse eest 1 ööpäev — 6% veomaksust,
viivituse eest 2 ööpäeva — 12% veomaksust,
viivituse eest 3 ööpäeva — 18% veomaksust,
viivituse eest 4 ööpäeva — 24% veomaksust,
viivituse eest 5 ööpäeva — 30% veomaksust.

154. Kaubasaatja või kaubasaaja on õigustatud lugema kauba kaotsiläinuks ja nõudma kahjutasu kauba kaotsimineku eest, kui seda kaupa ei anta välja kaubasaajale tema nõudmisel 30 päeva jooksul arvates kohaletoimetamise tähtaja möödumisest, aga kauba veo korral sega-otseühenduses — 4 kuu möödumisel arvates kauba veoks vastuvõtmise päevast.

Kui pärast nimetatud tähtaegade möödumist kaup siiski saabub, on kaubasaaja kohustatud selle vastu võtma ja tagastama temale raudtee poolt kauba kaotsimineku eest makstud summa.

155. Saatekirjas kauba ebaõige nimetuse näitamise eest, samuti kauba esitamise eest, mille vedu on keelatud või nõuab erilisi ettevaatusabinõusid, kusjuures on valesti näidatud kauba nimetus või omadused, nõutakse kaubasaatjalt peale raudteele tekitatud kahju ka veel trahvi:

a) kauba ebaõige nimetuse näitamise eest:

vagunsaadetiste korral — 15 rubla vagunilt, olenemata selle kandejõust,

konteinersaadetiste korral — 2 rubla konteinerilt, olenemata selle kandejõust,

väikesaadetiste korral — 2 rubla saadetiselt;

b) kauba esitamise eest, mille vedu on keelatud või nõuab erilisi ettevaatusabinõusid, kui sealjuures on valesti näidatud kauba nimetus või omadused — viiekordse veoraha suuruses kõrgeima tariifi järgi, mis on määratud väikesaadetiste jaoks kogu veokauguse eest.

156. Kaubasaatja või kaubasaaja vahenditega peale- või väljalaadimiseks etteantud vagunite kinnipidamise eest üle määratud tähtaja nõutakse kaubasaatjalt või kaubasaajalt sisse trahvi.

Harilike vagunite (kinniste vagunite, poolvagunite, platvormide) üle normi seismise korral nõutakse trahvi järgmises suuruses (olenemata vagunite telgede arvust):

30 kopikat vagunilt tunnis, kui seismine vältas üle normi 1—6 tundi;

60 kopikat vagunilt tunnis, kui seismine vältas üle normi 7—12 tundi;

90 kopikat vagunilt tunnis, kui seismine vältas üle normi 13—18 tundi;

1,5 rubla vagunilt tunnis, kui seismine vältas üle normi rohkem kui 18 tundi.

Seismist kuni 15 minutini ei arvestata, 15 minutit ja enam loetakse terveks tunniks.

Spetsiaalsete vagunite (tsisternide, punkerpoolvagunite, transportööride, tsemendiveovagunite, isotermiliste jt. vagunite) seismise korral suureneb trahv kahekordseks.

Ettevõtteile, organisatsioonidele ja asutustele kuuluvate või nende poolt renditud vagunite üle normi seismise eest raudtee rööbasteedel nõutakse trahv sisse 50 protsendi suuruses.

Vagunite üle normi seismise eest raudtee juurdeveoteel või laos nõutakse trahvi nii laadimisel (tühjendamisel) olevate vagunite kui ka sihtjaamas väljalaadimiseks etteandmise ootel kaubasaajast olenevatel põhjustel kinnipeetud vagunite eest.

Kitsarööpmelisel raudteel veetavate vedude osas kehtestab trahvimäärad vagunite üle normi seismise eest Teedeministeerium.

Trahv vagunite üle normi seismise eest nõutakse sisse sõltumatult kaubaveoplaani täitmata jäämise trahvist.

157. Konteinerite kinnipidamisel üle määratud normide maksavad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused — kaubasaatjad ja kaubasaajad — trahvi 20 kopikat tunnis konteineri eest, mille kandejõud on 5 tonni ja rohkem, 10 kopikat tunnis konteineri eest kandejõuga 2,5 tonni ja 5 kopikat tunnis konteineri eest kandejõuga alla 2,5 tonni.

Konteinerite kinnipidamise eest nõutakse trahvi sõltumatult trahvist konteinerites veo plaani mittetäitmise eest.

158. Kaubasaatja ja kaubasaaja vabanevad trahvist vagunite üle normi seismise ja konteinerite kinnipidamise eest:

a) kui vagunite seismine või konteinerite kinnipidamine on tingitud stiihilise iseloomuga nähtustest, mis kutsuvad esile liikluse katkemise raudtee juurdeveoteel, samuti stiihilise iseloomuga nähtustest või avariist ettevõttes, mille tagajärjel kehtivate eeskirjade kohaselt on keelatud peale ja maha laadida;

b) juhul kui raudtee annab ette vaguneid (konteinereid) hulgal, mis ületab kaubasaatja ja kaubasaaja peale- ja mahalaadimispunktide maksimaalse tehnilise töötlemisvõime.

159. Vagunite ja konteinerite kinnipidamise eest, mis tekib selle tagajärjel, et saatekirjale ei ole lisatud tolli, sanitaarsete ja teiste administratiivsete eeskirjade täitmiseks tarvilikke dokumente, maksab kaubasaatja trahvi §-is 156 ja 157 määratud suuruses ja hüvitab selle tagajärjel raudteele tekitatud kahju.

160. Paragrahvides 51, 156, 157 ja 159 ettenähtud trahvi sissenõudmine toimub krediidiasutuste kaudu vastuvaidlematus korras (ilma eelneva aktseptita).

161. Puhastamata veereva koosseisu etteandmine on lubatud

ainult kaubasaatja nõusolekul. Sel juhul maksab raudtee trahvi 2 rubla 50 kopikat vagunilt kaubasaatja kasuks, kes on kohustatud neid vaguneid puhastama ja täis laadima. Vagunite puhastamiseks antakse kaubasaatjale tarvilik aeg, mis määratakse jaamaülema ja kaubasaatja vahelise kokkuleppega.

Puhastamata veereva koosseisu äraandmisel pärast väljalaadimist (tühjendamist) maksab kaubasaaja raudtee kasuks trahvi samal määral.

162. Vaguni vigastamise eest raudtee juurdeveoteel ja kaubasaatja või kaubasaaja vahenditega peale- või mahalaadimisel jaamas, samuti konteineri vigastamise, raudtee poolt kaubasaatjale antud mahavõetavate seadeldiste (viljaluukide, ahjude jt.) rikkumise või kaotamise eest maksab kaubasaatja või kaubasaaja trahvi vigastatud (kaotatud) vaguni või konteineri osade või mahavõetavate seadeldiste viiekordse väärtuse suuruses Teedeministeeriumi poolt kinnitatud hinnakirja alusel.

Kaubasaatja või kaubasaaja on kohustatud raudteele hüvitama ka kahjud, mis tekivad vagunite üle kandejõu täislaadimise, veereva koosseisu vigastuse, kauba ebaõige laadimise, pakkimise või kinnitamise tagajärjel.

163. Kui ettevõtteile, organisatsioonidele või asutustele kuuluvat veerevat koosseisu vigastatakse raudtee poolt, peab viimane selle remontima.

Raudtee poolt kaotatud ettevõtteile, organisatsioonidele või asutustele kuuluva veereva koosseisu eest peab raudtee nende nõudmisel andma vastava veereva koosseisu ajutiseks tasuta kasutamiseks, aga kolme kuu möödumisel andma veereva koosseisu üle kaotatu asemele. Kui raudteel puudub vastav veerev koosseis, peab ta tasuma kaotatud veereva koosseisu hinna.

164. Pärast kauba saabumist sihtjaama kannab antud veose suhtes kogu vastutust raudtee ees kaubasaaja.

Seejuures võib kaubasaaja kaubasaatjalt sisse nõuda tema poolt kaubasaatja ebaõigete toimingute tagajärjel raudteele makstud trahvid ja maksud, samuti veoga seotud kulud ja kahjud.

Kui kaup on adresseeritud kaubasaajale, keda ei leidu sihtjaama rajoonis, kannab vastutust raudtee ees kaubasaatja.

Kaupade otse-segaühenduse veost tekkivad pretensioonid esitatakse:

a) sihtraudtee valitsusele, kui veo lõpp-punktiks on raudteejaam;

b) muule vastavale transpordiorganile, kui veo lõpp-punktiks on sadam (sadamasild), autojaam (agentuur, automajand) või lennujaam.

Kaubasaatjate pretensioonid trahvide asjus esitatakse saateraudtee valitsusele.

Teedeministeerium võib panna pretensioonide läbivaatamist raudteekondade ja jaamade peale.

171. Kaubasaatjail, kaubasaajail ja raudteedel ei ole lubatud esitada nõudmisi summas alla 10 rubla iga saatekirja järgi, välja arvatud pretensioonid trahvi nõudmise asjus kauba kohaletoimetamise tähtaja möödalaskmise eest, mis saabub üheaegselt mitme saatelehe järgi, üldsummas mitte alla 10 rubla, samuti kodanikkude pretensioonid.

172. Pretensioonide ja hagide esitamise õiguse üleandmine teistele organisatsioonidele või kodanikele ei ole lubatud, välja arvatud sellise õiguse üleandmine kaubasaatja poolt kaubasaajale või kaubasaaja poolt kaubasaatjale, samuti ka kaubasaatja või kaubasaaja poolt — kõrgemalseisvale organisatsioonile või transpordiekspeditsiooni organisatsioonile.

d) 10 ööpäeva möödumisest pärast pagasi kohaletoimetamise tähtaja lõppu — pretensioonidele hüvituse saamiseks pagasi kaotsimineku eest;

e) kauba või pagasi väljaandmise päevast — pretensioonidele kauba või pagasi kohaletoimetamise tähtaja möödalaskmisel;

f) trahvi maksmiseks määratud viiepäevase tähtaja lõpust — pretensioonidele trahvi sissenõudmise asjus vedude plaani mittetäitmise eest;

g) pretensiooni avaldaja poolt raudtee maksenõude (arve) saamise päevast trahvi määramise kohta — pretensioonidele vagunite üle normi seismise ja konteinerite kinnipidamise eest ilma aktseptita sissenõutud trahvi tagastamise asjus;

h) pretensiooni aluseks olnud sündmuse päevast — kõigil muudel juhtudel.

175. Raudtee on kohustatud esitatud pretensioonid läbi vaatama ja avaldajale selle rahuldamisest või tagasilükkamisest teatama järgmistel tähtaegadel, arvates pretensiooni saamise päevast:

a) 3 kuu jooksul, kui pretensioon on raudteeühenduse vedude kohta;

b) 6 kuu jooksul, kui pretensioon on sega-otseühenduse vedude kohta;

c) 45 päeva jooksul, kui pretensioon käib trahvide kohta.

176. Pretensiooni läbivaatamise tulemustest peab raudtee teatama avaldajale.

Pretensiooni osalise rahuldamise või selle tagasilükkamise korral raudtee poolt peab teadaandes olema näidatud raudtee otsuse alus viitega käesoleva määrustiku vastavatele paragrahvidele. Neil juhtudel tagastatakse avaldajale pretensiooniavaldusele lisatud dokumendid.

Kui pretensiooni läbivaatamisel selgub, et kaup on ümber adresseeritud või välja antud teisele kaubasaajale, siis tagastab raudtee pretensiooni, teatades selle avaldajale, kus, millal ja kellele nimelt on kaup välja antud, ja näidates organisatsiooni, kelle avaldusel toimus kauba ümberadresseerimine või väljaandmine, vahetuks

arvelduseks tegeliku kaubasaajaga või organisatsiooniga, kelle avaldusel toimus kauba ümberadresseerimine või väljaandmine.

177. Käesolevast määrustikust tulenevaid hagisid raudteede vastu võib esitada ainult juhtudel, kui raudtee on pretensiooni täielikult või osaliselt tagasi lükanud või kui raudteelt ei ole saadud vastust §-is 175 näidatud tähtaegade jooksul.

Nimetatud hagid esitatakse kindlaksmääratud ametkondliku või kohtuliku alluvuse kohaselt arbitraažile või kohtule raudteevalitsuse asukoha järgi, kellele oli pretensioon esitatud, kahe kuu jooksul arvates raudtee vastuse saamisest või vastuse andmiseks määratud tähtaja möödumisest.

Pretensioonides kuni 100 rublani on raudteeülema otsus lõplik.

178. Käesolevast määrustikust tulenevaid raudteede hagisid kaubasaatjate, kaubasaajate ja reisijate vastu võib esitada kindlaksmääratud ametkondliku või kohtuliku alluvuse kohaselt arbitraažile või kohtule 6 kuu jooksul.

Nimetatud kuuekuulist tähtaega arvutatakse:

a) trahvi nõudmiste asjus vedude plaani mittetäitmise eest — trahvi tasumiseks määratud viiepäevase tähtaja möödumisest,

b) kõigil muudel juhtudel — hagi esitamise aluseks oleva sündmuse päevast.

179. Tunnustatud pretensioonisummalt, samuti arbitraaži või kohtu otsuse alusel makstavatelt summadelt maksab raudtee 3 protsenti aastas.

Protsendid arvutatakse alates pretensiooni esitamise päevast raha ülekandmise või maksmise päevani.

Samal määral maksavad protsente ka kaubasaatjad ja kaubasaajad nende vastu raudtee poolt esitatud nõudmiste korral, mis on tekkinud kaupade veost.

Neil juhtudel arvutatakse protsendid raudtee kirjalikkude nõudmiste esitamise päevast vastavate summade tasumise kohta kuni maksmise päevani.

Trahvide kohta esitatavate pretensioonide ja hagide puhul protsente juurde ei arvutata.

AUTOTRANSPORDI KAUBAVEOTARIIFID [1]
(Hinnakiri nr. 13-01-15)

Kinnitatud ENSV Riikliku Plaanikomitee juures asuva Hindade Komitee poolt 25. märtsil 1967. a. nr. 4—111

I osa

Eesti NSV autotranspordiorganisatsioonide poolt teostatavate kaubaveo, ekspeditsioonioperatsioonide ja muude teenuste ühtsed tariifid

I. Üldised kaubaveotariifid

1. Tariifitasu veoste transportimise eest autotranspordiga, välja arvatud linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel transporditavad veosed ja puisteveosed, mida veetakse kuni 7 km kaugusele pealelaadimise täieliku mehhaniseerimisega, kehtestatakse sõltuvalt veokaugusest ja veose klassist järgmiselt:

(rbl. ja kop. veose 1 tonni eest)

Veokaugus (km)	Veoste klassid				
	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 1,0	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,71 kuni 0,99	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,51 kuni 0,70	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,41 kuni 0,5	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi kuni 0,40
1	2	3	4	5	6
1	0.20	0.25	0.33	0.40	0.50
2	0.25	0.31	0.42	0.50	0.62
3	0.30	0.37	0.50	0.60	0.75
4	0.35	0.44	0.58	0.70	0.88

[1] Avaldatakse I ja III osa täielikult; II osa sisaldab autotranspordiga veetavate kaupade nomenklatuuri ja klassifikatsiooni.

1	2	3	4	5	6
5	0.40	0.50	0.67	0.80	1.00
6	0.45	0.56	0.75	0.90	1.13
7	0.50	0.62	0.83	1.00	1.25
8	0.54	0.67	0.90	1.08	1.35
9	0.58	0.72	0.97	1.16	1.45
10	0.62	0.77	1.04	1.24	1.55
11	0.66	0.82	1.10	1.32	1.65
12	0.70	0.87	1.17	1.40	1.75
13	0.74	0.92	1.24	1.48	1.85
14	0.78	0.97	1.30	1.56	1.95
15	0.82	1.02	1.37	1.64	2.05
16	0.86	1.07	1.44	1.72	2.15
17	0.90	1.12	1.50	1.80	2.25
18	0.94	1.17	1.57	1.88	2.35
19	0.98	1.22	1.64	1.96	2.45
20	1.02	1.27	1.70	2.04	2.55
21	1.06	1.32	1.77	2.12	2.65
22	1.10	1.37	1.84	2.20	2.75
23	1.14	1.42	1.90	2.28	2.85
24	1.17	1.46	1.95	2.34	2.93
25	1.20	1.50	2.00	2.40	3.00
26	1.23	1.54	2.05	2.46	3.08
27	1.26	1.58	2.10	2.52	3.15
28	1.29	1.61	2.15	2.58	3.23
29	1.32	1.65	2.20	2.64	3.30
30	1.35	1.69	2.25	2.70	3.38
31	1.38	1.73	2.30	2.76	3.45
32	1.41	1.76	2.35	2.82	3.53
33	1.44	1.80	2.40	2.88	3.60
34	1.47	1.84	2.45	2.94	3.68
35	1.50	1.88	2.50	3.00	3.75
36	1.53	1.91	2.55	3.06	3.83
37	1.56	1.95	2.60	3.12	3.90
38	1.59	1.99	2.65	3.18	3.98
39	1.62	2.03	2.70	3.24	4.05
40	1.65	2.06	2.75	3.30	4.13
41	1.68	2.10	2.80	3.36	4.20
42	1.71	2.14	2.85	3.42	4.28
43	1.74	2.18	2.90	3.48	4.35
44	1.77	2.21	2.95	3.54	4.43
45	1.80	2.25	3.00	3.60	4.50
46	1.83	2.29	3.05	3.66	4.58
47	1.86	2.33	3.10	3.72	4.65
48	1.89	2.36	3.15	3.78	4.73
49	1.92	2.40	3.20	3.84	4.80
50	1.95	2.44	3.25	3.90	4.88
51	1.98	2.48	3.30	3.96	4.95
52	2.01	2.51	3.35	4.02	5.03
53	2.04	2.55	3.40	4.08	5.10
54	2.07	2.59	3.45	4.14	5.18
55	2.10	2.63	3.50	4.20	5.25
56	2.13	2.66	3.55	4.26	5.33
57	2.16	2.70	3.60	4.32	5.40
58	2.18	2.73	3.64	4.36	5.45
59	2.20	2.75	3.67	4.40	5.50
60	2.22	2.77	3.70	4.44	5.55
61	2.24	2.80	3.74	4.48	5.60

1	2	3	4	5	6
62	2.26	2.83	3.77	4.52	5.65
63	2.28	2.85	3.81	4.56	5.70
64	2.30	2.88	3.84	4.60	5.75
65	2.32	2.90	3.87	4.64	5.80
66	2.34	2.93	3.91	4.68	5.85
67	2.36	2.95	3.94	4.72	5.90
68	2.38	2.98	3.97	4.76	5.95
69	2.40	3.00	4.01	4.80	6.00
70	2.42	3.03	4.04	4.84	6.05
71	2.44	3.05	4.07	4.88	6.10
72	2.46	3.08	4.11	4.92	6.15
73	2.48	3.10	4.14	4.96	6.20
74	2.50	3.13	4.17	5.00	6.25
75	2.52	3.15	4.21	5.04	6.30
76	2.54	3.18	4.24	5.08	6.35
77	2.56	3.20	4.27	5.12	6.40
78	2.58	3.23	4.31	5.16	6.45
79	2.60	3.25	4.34	5.20	6.50
80	2.62	3.28	4.37	5.24	6.55
81	2.64	3.30	4.41	5.28	6.60
82	2.66	3.33	4.44	5.32	6.65
83	2.68	3.35	4.47	5.36	6.70
84	2.70	3.38	4.51	5.40	6.75
85	2.72	3.40	4.54	5.44	6.80
86	2.74	3.43	4.57	5.48	6.85
87	2.76	3.45	4.61	5.52	6.90
88	2.78	3.48	4.64	5.56	6.95
89	2.80	3.50	4.67	5.60	7.00
90	2.82	3.53	4.71	5.64	7.05
91	2.84	3.55	4.74	5.68	7.10
92	2.86	3.58	4.77	5.72	7.15
93	2.88	3.60	4.81	5.76	7.20
94	2.90	3.63	4.84	5.80	7.25
95	2.92	3.65	4.87	5.84	7.30
96	2.94	3.68	4.91	5.88	7.35
97	2.96	3.70	4.94	5.92	7.40
98	2.98	3.73	4.97	5.96	7.45
99	3.00	3.75	5.01	6.00	7.50
100	3.03	3.78	5.04	6.06	7.55
Iga tonn-kilo-meetri eest üle 100 km...	3,0 kop.	3,8 kop.	5,0 kop.	6,0 kop.	7,5 kop.

Märkus. Veoste klassi määramine toimub vastavalt ühtsete veotariifide rakendamise juhendile.

II. Kaubaveotariifid linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel

2. Tasu veoste transportimisel üldkasutatava autotranspordiga linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel rongsaadetistena võetakse sõltuvalt veokaugusest ja veose klassist järgmiselt:

(rbl. ja kop. 1 tonni veose eest)

Veokaugus (km)	Veosteklassid				
	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 1,0	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,71 kuni 0,99	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,51 kuni 0,70	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,41 kuni 0,5	Veosed, mis kindlustavad auto kandejõu kasutamise koefitsiendi kuni 0,40
1	2	3	4	5	6
Kuni 50 km	1.70	2.12	2.84	3.40	4.25
51—60	1.90	2.37	3.17	3.80	4.75
61—70	2.10	2.62	3.51	4.20	5.25
71—80	2.30	2.87	3.84	4.60	5.75
81—90	2.50	3.12	4.17	5.00	6.25
91—100	2.70	3.37	4.50	5.40	6.75
101—110	2.90	3.62	4.83	5.80	7.25
111—200	3.10	3.87	5.17	6.20	7.75
121—130	3.30	4.12	5.50	6.60	8.25
131—140	3.50	4.37	5.83	7.00	8.75
141—150	3.70	4.62	6.17	7.40	9.25
151—160	3.95	4.94	6.60	7.90	9.87
161—170	4.20	5.25	7.02	8.40	10.50
171—180	4.50	5.62	7.52	9.00	11.25
181—190	4.80	6.00	8.02	9.60	12.00
191—200	5.10	6.37	8.52	10.20	12.75
201—210	5.40	6.75	9.02	10.80	13.50
211—220	5.70	7.12	9.52	11.40	14.25
221—230	6.00	7.50	10.02	12.00	15.00
231—240	6.30	7.87	10.52	12.60	15.75
241—250	6.60	8.25	11.02	13.20	16.50
251—275	7.50	9.37	12.51	15.00	18.75
276—300	8.40	10.49	14.01	16.80	21.00
301—325	9.10	11.37	15.18	18.20	22.75
326—350	9.80	12.24	16.35	19.60	24.50
351—375	10.50	13.11	17.52	21.00	26.25
376—400	11.20	14.00	18.70	22.40	28.00
401—425	11.90	14.87	19.87	23.80	29.75
426—450	12.60	15.74	21.04	25.20	31.50
451—475	13.30	16.61	22.21	26.60	33.25
476—500	14.00	17.50	23.40	28.00	35.00
Üle 500 iga täis- või pooliku 50 km eest	1.40	1.75	2.34	2.80	3.50

III. Väikesaadetiste veotariifid linnadevahelistel marsruutidel

3. Väikesaadetiste veol linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel sõltumata veose klassist võetakse veotasu olenevalt veokaugusest ja saadetise kaalust järgmiselt:

(rbl. ja kop.)

Veokaugus (km)	Väikesaadetised kg													
	Kuni 200	201—300	301—400	401—500	501—600	601—700	701—800	801—900	901—1000	1001—1200	1201—1400	1401—1600	1601—1800	1801—2000
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kuni 30	1.80	2.30	3.00	3.70	4.30	4.70	5.20	5.60	5.90	6.10	6.70	6.90	7.10	7.70
30—35	1.85	2.40	3.10	3.80	4.40	4.85	5.35	5.75	6.05	6.30	6.90	7.20	7.50	8.10
36—40	1.90	2.50	3.20	3.90	4.50	5.00	5.50	5.90	6.20	6.50	7.10	7.50	7.90	8.50
41—45	1.95	2.60	3.30	4.00	4.60	5.15	5.65	6.05	6.35	6.70	7.30	7.80	8.30	8.90
46—50	2.00	2.70	3.40	4.10	4.70	5.30	5.80	6.20	6.50	6.90	7.50	8.10	8.70	9.30
51—55	2.05	2.80	3.50	4.20	4.80	5.45	5.95	6.35	6.65	7.10	7.70	8.40	9.10	9.70
56—60	2.10	2.85	3.60	4.30	4.95	5.60	6.10	6.50	6.85	7.30	8.00	8.70	9.40	10.10
61—65	2.15	2.95	3.70	4.40	5.05	5.75	6.25	6.65	7.00	7.50	8.20	9.00	9.80	10.50
66—70	2.20	3.00	3.80	4.50	5.20	5.90	6.40	6.80	7.20	7.70	8.50	9.30	10.10	10.90
71—75	2.25	3.10	3.90	4.60	5.30	6.05	6.55	6.95	7.35	7.90	8.70	9.60	10.50	11.30
76—80	2.30	3.15	4.00	4.70	5.45	6.20	6.70	7.10	7.55	8.10	9.00	9.90	10.80	11.70
81—85	2.35	3.25	4.10	4.80	5.55	6.35	6.85	7.25	7.70	8.30	9.20	10.20	11.20	12.10
86—90	2.40	3.30	4.20	4.90	5.70	6.50	7.00	7.40	7.90	8.50	9.50	10.50	11.50	12.50
91—95	2.45	3.40	4.30	5.00	5.80	6.65	7.15	7.55	8.05	8.70	9.70	10.80	11.80	12.90
96—100	2.50	3.45	4.40	5.10	5.95	6.80	7.30	7.70	8.25	8.90	10.00	11.10	12.20	13.30
101—110	2.65	3.60	4.60	5.30	6.15	7.00	7.60	8.00	8.60	9.30	10.50	11.60	12.80	13.90
111—120	2.75	3.75	4.75	5.50	6.40	7.30	7.80	8.30	8.90	9.70	10.90	12.10	13.30	14.50
121—130	2.90	3.90	4.95	5.70	6.60	7.50	8.10	8.60	9.30	10.10	11.40	12.60	13.90	15.10
131—140	3.00	4.05	5.10	5.90	6.85	7.80	8.30	8.90	9.60	10.50	11.80	13.10	14.40	15.70
141—150	3.15	4.20	5.30	6.10	7.05	8.00	8.60	9.20	10.00	10.90	12.30	13.60	15.00	16.30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
151—160	3.25	4.35	5.45	6.30	7.30	8.30	8.80	9.50	10.30	11.30	12.70	14.10	15.50	16.90
161—170	3.40	4.50	5.65	6.50	7.50	8.50	9.10	9.80	10.70	11.70	13.20	14.60	16.10	17.50
171—180	3.55	4.65	5.80	6.70	7.75	8.80	9.30	10.10	11.00	12.10	13.60	15.10	16.60	18.10
181—190	3.70	4.80	6.00	6.90	7.95	9.00	9.60	10.40	11.40	12.50	14.10	15.60	17.20	18.70
191—200	3.80	4.95	6.15	7.10	8.20	9.30	9.80	10.70	11.70	12.90	14.50	16.10	17.70	19.30
201—210	3.95	5.10	6.35	7.30	8.40	9.50	10.10	11.00	12.10	13.30	15.20	16.60	18.30	19.90
211—220	4.05	5.25	6.50	7.50	8.65	9.80	10.30	11.30	12.40	13.70	15.40	17.10	18.80	20.50
221—230	4.20	5.40	6.70	7.70	8.85	10.00	10.60	11.60	12.70	14.10	15.90	17.60	19.40	21.10
231—240	4.30	5.55	6.85	7.90	9.10	10.30	10.80	11.90	13.10	14.50	16.40	18.10	19.90	21.70
241—250	4.45	5.70	7.05	8.10	9.30	10.50	11.40	12.20	13.40	14.90	16.80	18.60	20.50	22.30
251—275	4.70	6.05	7.40	8.60	9.80	11.00	12.00	12.80	14.10	15.70	17.70	19.60	21.60	23.40
276—300	4.95	6.40	7.75	9.00	10.30	11.60	12.60	13.50	14.80	16.50	18.60	20.60	22.60	24.50
301—325	5.20	6.75	8.10	9.50	10.80	12.10	13.20	14.10	15.50	17.30	19.50	21.60	23.70	25.60
326—350	5.45	7.10	8.45	9.90	11.30	12.70	13.80	14.80	16.20	18.10	20.40	22.60	24.70	26.70
351—375	5.70	7.45	8.80	10.30	11.80	13.20	14.40	15.40	16.90	18.90	21.30	23.60	25.80	27.80
376—400	5.95	7.80	9.15	10.80	12.30	13.80	15.00	16.10	17.60	19.70	22.20	24.60	26.80	28.90
401—425	6.20	8.15	9.50	11.20	12.80	14.30	15.60	16.70	18.30	20.50	23.10	25.60	27.90	30.00
426—450	6.45	8.50	9.85	11.70	13.30	14.90	16.20	17.40	19.00	21.30	24.00	26.60	28.90	31.10
451—475	6.70	8.85	10.20	12.10	13.80	15.40	16.80	18.10	19.70	22.10	24.90	27.60	30.00	32.20
476—500	7.00	9.20	10.60	12.60	14.30	16.00	17.40	18.70	20.40	22.90	25.80	28.60	31.00	33.30
Üle 500 iga täis- või pooliku 50 km eest	0.70	0.92	1.06	1.26	1.43	1.60	1.74	1.87	2.04	2.29	2.58	2.86	3.10	3.33

4. Väikesaadetiste ja kaubaveotariifidesse linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel on arvatud kogu kaubaveo ja ekspedeerimise maksumus kaubasaatja laost kaubasaaja laoni lähte (siht-) autokaubajaama piires.

Veoste sisseveol väikesaadetistena autokaubajaama või väljaveol autokaubajaamast vahetult kaubasaatjate (-saajate) poolt, tehakse viimastele veomaksumusest veotariifide 3. punktis näidatud tasumäärast mahahindlus: saadetistele kaaluga kuni 0,5 tonni — 70 kop., üle 0,5 tonni — 1 rubla.

Väikepartiiliste ja autokonteinerveoste transportimise eest kliendi tellimuse alusel punktidesse, kus autokaubajaamad puuduvad, võetakse tasu nende veoste kohaletoimetamisel lähimast autokaubajaamast sihtpunktini kilomeetrijärgse tariifi alusel.

IV. Erandtariifid puistekaupade massilisel veol mehhaniseeritud peale- ja mahalaadimisega

5. Tasu puistekaupade massilise veo eest mehhaniseeritud laadimisel kehtestatud normide piires võetakse:

veol isekallutajate ja dumpkaritega kuni 7 km kaugusele kaasa arvatud järgmiselt:

Veo kaugus km	Tasu I klassi veose 1 tonni eest kop.
Kuni 0,5 km kaasa arvatud	10
Üle 0,5 kuni 1 km kaasa arvatud	13
Üle 1,0 kuni 1,5 km kaasa arvatud	15
Üle 1,5 kuni 2,0 km kaasa arvatud	18
Üle 2,0 kuni 2,5 km kaasa arvatud	21
Üle 2,5 kuni 3,0 km kaasa arvatud	24
Üle 3,0 kuni 3,5 km kaasa arvatud	27
Üle 3,5 kuni 4,0 km kaasa arvatud	30
Üle 4,0 kuni 4,5 km kaasa arvatud	33
Üle 4,5 kuni 5,0 km kaasa arvatud	36
Üle 5,0 kuni 6,0 km kaasa arvatud	41
Üle 6,0 kuni 7,0 km kaasa arvatud	45

Puistekaupade, mis kuuluvad teistesse kauba klassidesse, massilise veo eest tasu arvestamisel rakendatakse II klassi veose korral koefitsienti 1,25, III klassi veosele 1,67, IV klassi veosele 2,0 ja V klassi veosele 2,5.

V. Ajatariifid

6. Veoste transportimisel autotranspordiga ajatariifide järgi, olenevalt auto (autorongi) kandejõust, võetakse tasu iga tunni eest

ja täiendavalt iga läbisõidetud kilomeetri eest üle 10 km tunnis järgmiselt:

Auto (autorongi) kandejõud	Ühe autotunni kasutamise eest (rbl. ja kop.)	Täiendav tasu iga läbisõidetud kilomeetri eest üle 10 km tunnis (kop.)
Motorollerid	0.60	
Külgkorviga mootorrattad	0.70	
Autod		
Kuni 0,5 t kaasa arvatud	1.00	4
Üle 0,5 kuni 1 t kaasa arvatud	1.10	4
Üle 1,0 kuni 2,5 t kaasa arvatud	1.25	5
Üle 2,5 kuni 4,0 t kaasa arvatud	1.40	7
Üle 4,0 kuni 7,0 t kaasa arvatud	1.80	10
Üle 7 t iga täiendava kandejõu tonni eest	0.20	2

VI. Kilomeetrijärgse arvestuse tariifid

7. Tasu kilomeetrijärgse arvestusega, olenevalt auto (autorongi) kandejõust, võetakse iga läbisõidetud kilomeetri eest järgmiselt:

Auto (autorongi) kandejõud	Ühe läbisõidetud kilomeetri eest (kop.)
Kuni 1,0 t kaasa arvatud	8
Üle 1,0 kuni 1,5 t kaasa arvatud	9
Üle 1,5 kuni 2,5 t kaasa arvatud	10
Üle 2,5 kuni 4,0 t kaasa arvatud	12
Üle 4,0 kuni 7,0 t kaasa arvatud	16
Üle 7,0 t iga täiendava kandejõu tonni eest	2

8. Uute, samuti kapitaalremondist tulnud autode ja autobusside kohaletoimetamise eest, mis toimub oma käiguga tsentraliseeritud korras üldkasutatava autotranspordiorganisatsiooni poolt auto- ja autoremonditehasest, võetakse tasu ühe läbisõidetud kilomeetri eest järgmiselt:

	Ühe läbisõidetud kilomeetri eest (kop.)
Iga marki sõiduautod ja pikapid	5
Veoautod kandejõuga kuni 2,5 t kaasa arvatud ja autobussid kohtade arvuga kuni 20 istekohta kaasa arvatud	6

	Ühe läbisõidetud kilomeetri eest (kop.)
Veoautod kandejõuga üle 2,5 t ja autobussid kohtade arvuga üle 20 istekoha	7

VII. Juurdehindlused, mahahindlused ja trahvid

9. Veoste transportimisel spetsialiseeritud autodega suurendatakse tariifset veotasu järgmiselt:

1) refrižeraatoritele 20%
2) mitmesuguse otstarbega autotsisternidele (kaasa arvatud kipsiveokid, tsemendiveokid), metsaveoautodele, metalliveokitele, isekallutajatelemördiveokitele ja teist tüüpi spetsialiseeritud autodele 15%
3) furgoonautodele 10%

Nimetatud spetsialiseeritud autode veotasu suurendamist rakendatakse arvlemisel nii aja- ja kilomeetrijärgse tariifi alusel teostatavatel vedudel kui ka linnadevahelistel ja väikesaadetiste vedudel.

10. Veoste transportimise eest isekallutajal kaugemale kui 15 km, samuti isekallutaja kasutamise eest aja- ja kilomeetrijärgse tariifi alusel, suurendatakse tariifilist veotasu 10%.

11. Tõsteseadeldisega veoauto kasutamisel aja- ja kilomeetrijärgse tariifi alusel suurendatakse tariifset veotasu 15%.

12. Veoste transportimise eest ühe koha kaaluga 2 kuni 14 tonni, välja arvatud ehitusmaterjalide vedu konteinerites ja alustel, tõstetakse veotasu 20%. Veoste transportimisel ühe koha kaaluga üle 14 tonni kuni 40 tonni ning lõhkeainete ja suuregabariidiliste veoste transportimisel tõstetakse veotasu 30%.

Veoste transportimisel ühe koha kaaluga üle 40 tonni, suuregabariidiliste, mittegabariidiliste veoste, samuti eriseadeldisi ja seadmeid nõudvate veoste transportimisel, välja arvatud suuregabariidilised ehitusmaterjalid, määratakse veotasu poolte kokkuleppel.

13. Suuregabariidiliste ehitusmaterjalide (betoon-, raudbetoon-, teras-, puit- jms. konstruktsioonide) veol spetsialiseeritud autodega võetakse veotasu esimese klassi tariifimäärade järgi koos juurdemaksuga protsentides:

15% — raudbetoon-, teras- ja puutalad, sõlgpuud, sillused, sillakaared ja vaiad pikkusega 3 kuni 6,5 meetrit kaasa arvatud;

betoon- ja raudbetoontoru (rõngad), metallist, asbesttsemendist ja muust materjalist torud läbimõõduga 600—2500 mm, pikkusega kuni 6,5 m kaasa arvatud;

plaadid, trepikäigud ja -podestid, 3 kuni 6,5 meetri pikkused ja kuni 2,5 meetri laiused laudised kaasa arvatud;

suurpaneelmajaehituse detalid pikkuse või kõrgusega kuni 3 meetrit kaasa arvatud;

sammaste kapiteelid.

30% — raudbetoon-, teras- ja puutalad, sõlgpuud, sambad, sillused ja nende elemendid, sillakaared, vaiad, mitmesugused toed ja mastid pikkusega üle 6,5 kuni 12 m kaasa arvatud;

betoon-, raudbetoon-, metall- ja muudest materjalidest torud läbimõõduga üle 600—2500 mm, pikkusega üle 6,5—12 m kaasa arvatud;

võlvkonstruktsioonid kaarega kuni 12 meetrit kaasa arvatud;

plaadid, laudised pikkusega 6,5—12 m, või laiusega 2,3—3 meetrit kaasa arvatud;

suurpaneelmajaehituse detailid pikkuse või kõrgusega üle 3 m;

piirdeaedade raudbetoonist sõrestikupaneelid;

niisutuskanalite raudbetoonist rentslid pikkusega üle 6 meetri, relsid pikkusega 12,5 meetrit ja enam.

50% — raudbetoon-, teras- ja puutalad, peatalad, sambad, sillakaared, sillused, vaiad, mitmesugused toed ja mastid pikkusega üle 12 meetri;

võlvkonstruktsioonid kaarega üle 12 meetri;

torujätkud pikkusega üle 12 meetri;

plaadid ja laudised pikkusega üle 12 meetri või laiusega üle 3 meetri;

mahuelemendid (sanitaar-tehnilised kabiinid, transformaatoriputkad, võlvkatted), silo- ja veetornide ruumelemendid;

metallreservuaaride osad;

betoon-, raudbetoon-, metalltorud ja rõngad läbimõõduga üle 2500 mm.

14. Autotranspordi ettevõtteil on õigus vähendada autotranspordi ühtseid kaubaveotariife, kus see on majanduslikult otstarbekohane.

15. Kauba-transpordi dokumendi või teekonnalehe vormistamisest keeldumisel või ebaõigel vormistamisel, samuti pärast veo teostamist veodokumentide mittetagastamisel lepinguga kindlaksmääratud tähtajaks, nõutakse süüdlaselt poolelt trahvi 50 kop. iga dokumendi eest.

16. Auto (autorongi) viibimisel peale- või mahalaadimise punktides üle põhinormi, kuid lisaaja piires (mittemehhaniseeritud peale- ja mahalaadimisel) ja täiendavate operatsioonide teostamisel (sissesõidud, kaalumine, ümberarvestus, korduv ülekaalumine jt.) võetakse tasu iga seisuminuti eest — auto (autorong) kandejõuga kuni 2,5 tonni kaasa arvatud — 1,5 kop.; kandejõuga üle 2,5 tonni kuni 4 tonni kaasa arvatud — 2 kop.; kandejõuga üle 4 kuni 7 tonni — 2,5 kop.; üle 7 tonni kuni 10 tonni — 3 kop. ja üle 10 tonni — 4 kop.

17. Auto (autorongi) seisuaja eest üle kindlaksmääratud põhi- ja lisaajanormide peale- ja mahalaadimispunktides, samuti garaažis kaubasaatja (-saaja) süü tõttu, nõutakse trahvi vastuvaidlematus korras iga seisuminuti eest — auto (autorong) kandejõuga kuni 4 tonni kaasa arvatud 2,5 kop.; üle 4 kuni 7 tonni kaasa arvatud — 3,5 kop.; üle 7 kuni 10 tonni kaasa arvatud — 5 kop.; üle 10 tonni — 10 kop.

18. Lepinguga kindlaksmääratud kuu vedude mahu või veoks vastuvõetud ühekordse tellimuse mittetäitmise eest tasub süüdlane pool 20% esitamata veoste või tähtajaks täitmata vedude maksumusest, lähtudes nende lepingulisest (tellimuse) veokaugusest.

19. Kui autotranspordiorganisatsioon ei eralda ajatariifi alusel töötavaid autosid lepingus või veotellimuses näidatud hulgal, maksab autotranspordiorganisatsioon tellijale trahvi 20% eraldamata autode kasutamise maksumusest, lähtudes kasutamise või etteandmise ajast, mis on näidatud lepingus või veotellimuses.

20. Kauba veol linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel iga hilinetud ööpäeva eest, võrreldes kindlaksmääratud tähtaegadega, maksab süüdiolev autokaubajaam (autotranspordiorganisatsioon) trahvi teostatud veomaksumusest 6% ulatuses.

21. Tunni- või tükitöö alusel töötava auto (autorongi) hilinemisel esimesse laadimispunkti, võrreldes kooskõlastatud graafikuga või auto (autorongi) mitteetteandmisel maksab autotranspordiorganisatsioon tellijale trahvi 2,5 kop. iga hilinemise minuti eest, kuid mitte rohkem kui 2 tunni eest. Peale trahvi autode hilinemise ja mitteetteandmise eest võetakse trahvi ka veoplaani mittetäitmise eest.

Tunni- või tükitöö alusel töötava auto enneaegse lahkumise eest, võrreldes veotellimuse või -lepinguga kindlaksmääratud ajaga, maksab autotranspordiorganisatsioon tellijale trahvi 2,5 kop. iga teostamata jäänud tööaja minuti eest.

22. Platvormautode (autorongide) seisuaja lühendamise eest peale- või mahalaadimispunktides, võrreldes kinnitatud ajanormidega, võimaldatakse hinnaalandust veotasu summalt 2,5 kop. iga lühendatud seisuaja minuti eest.

Hinnaalandust seisuaja lühendamise eest ei võimaldata tsentraliseeritud vedude puhul linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel ja seisuaja lühendamise eest, mis saavutatakse autotranspordiorganisatsiooni poolt teostatud organisatsioonilis-tehniliste abinõude tulemusena.

23. Raudtee-, jõe- ja autokonteinerite kinnipidamisel üle kehtestatud ajanormide, võetakse kaubasaatjailt trahvi 20 kop. tunnis konteineri eest kandejõuga 5 tonni ja rohkem, 10 kop. tunnis konteineri eest kandejõuga 2,5 t ja 5 kop. tunnis konteineri eest kandejõuga alla 2,5 t.

24. Vahetatavate pooljärelhaagete kinnipidamisel üle kehtes-

tatud ajanormide võetakse kaubasaatjailt (-saajailt) vastuvaidlematus korras trahvi 50 kop. tunnis.

25. Raudteejaamad, sadamad, kaid, lennujaamad, kus teostatakse veoste tsentraliseeritud väljavedu, kannavad vastutust autode (autorongide) seisuaja eest ja kauba-transpordi dokumentide või teekonnalehtede vormistamisest keeldumise või ebaõige vormistamise eest, kooskõlas käesolevate ühtsete veotariifide 15. ja 17. punktiga, mis on ette nähtud kaubasaatjaile ja -saajaile.

VIII. Ekspeditsioonioperatsioonide ja muude teenuste tariifid

26. Tasu autotranspordiorganisatsioonide poolt teostatavate ekspeditsioonioperatsioonide eest veoste transportimisel autotranspordiga (välja arvatud raudteejaamade, mere-, jõesadamate, kaide, lennujaamade teenindamine, samuti veoste transportimine linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel), võetakse protsentides vedude maksumusest ühtsete veotariifide järgi järgmiselt:

I kategooria veoste eest 4%
II kategooria veoste eest 7%
III kategooria veoste eest 12%
IV kategooria veoste eest 30%

Märkus. Veoste liigitamine kategooriatesse toimub vastavalt käesolevate veotariifide kasutamise juhendi 37. punktile.

27. Tasu ekspeditsioonioperatsioonide eest, mis teostatakse autotranspordiorganisatsioonide poolt veoste tsentraliseeritud sisse- ja väljaveol ja mis saadetakse või saabuvad raudtee-, vee- või õhutranspordiga, võetakse järgmiselt:

1) veoste eest, mida veetakse universaalsetes raudtee- ja jõekonteinerites linna piires, samuti väljapoole linna piiri kuni 25 km kaugusele — 60 kop. iga konteineri eest, olenemata selle kandejõust. Üle 25 km võetakse 1 kop. täiendavalt iga järgneva kilomeetri eest;

2) vagunsaadetiste puhul, mida transporditakse linna piires ning väljapoole linna piiri kuni 25 km kaugusele — 1 rbl. 20 kop. vaguni teljelt, laevsaadetistelt — 6 kop. tonnilt.

Vagun- ja laevsaadetiste eest, mis transporditakse väljapoole linna piiri kaugemale kui 25 km, võetakse tasu ekspeditsioonioperatsioonide eest vastavalt veotariifide 26. punktile;

3) väikesaadetiste puhul kaaluga kuni 5 t ühe saadetise eest — 70 kop.;

4) kitsarööpmelistel vagunsaadetistel ühe füüsilise vaguni eest (olenemata veose tegelikust kaalust) — ekspeditsioonitasu 2 rbl. 40 kop.;

5) liiva, savi, kivide, mulla, killustiku, kruusa, põlevkivi ja šlaki veol — 5 kop. tonni eest.

28. Ainult arveldusoperatsioonide teostamisel (raudteejaa-

made, mere- ja jõesadamate, kaide ning lennujaamade teenindamisel) võetakse tasu 30 kop. ühelt saadetiselt.

29. Üksikute operatsioonide ja teenuste täitmisel võetakse tasu järgmiselt:

1) kuni 1,25 tonnise (kaasa arvatud) kandejõuga autokonteineri kasutamise eest — 40 kop. ja üle 1,25 t — 60 kop. iga reisi eest, olenemata veokaugusest;

2) veoste transportimisel tellija nõudmisel presentkatte või muude kattevahendite kasutamisega — 10 kop. iga reisi eest, olenemata veokaugusest.

IX. Veoste transportimisel teostatavate laadimistööde tariifid

Mehhaniseeritud peale- ja mahalaadimistöödel võetakse tasu ühe tonn-operatsiooni eest järgmiselt:

1) tüki- ja pakendtaara veosed	— 18 kop.
2) metsamaterjalid	— 20 kop.
3) metallid ja metallitooted	— 21 kop.
4) lahtised, puiste- ja valatavad veosed:	
pealelaadimine	— 9 kop.
mahalaadimine	— 11 kop.

31. Põlevkivituha peale- ja mahalaadimistööde ning laialipuistamise eest võetakse tasu ühe tonni eest järgmiselt:

1) põlevkivituhavagunite tühjakslaadimine raudtee-estakaadil koos pealelaadimisega isekallutajaile	— 48 kop.
2) raudteeplatvormilt konteineri mahavõtmine koos põlevkivituha laadimisega isekallutajatele	— 50 kop.
3) põlevkivituha laadimine puistajasse	— 37 kop.
4) põlevkivituha laialipuistamine	— 49 kop.

Tolmlubiväetiste laadimisel ja külvamisel põldudele võetakse tasu 1 tonni eest järgmiselt:

1) tolmlubiväetiste laadimine raudtee-tsementi-veokitest autotsementiveokitele	— 60 kop.
2) tolmlubiväetiste külvamine põldudele	— 74 kop.

32. Ühe raudtee-, jõe- või autokonteineri (tühja või laaditud) mehhaniseeritud peale- või mahalaadimisel võetakse tasu 20 kop.

33. Peale- ja mahalaadimismehhanismide kasutamisel ajatöö alusel võetakse tasu ühe tunni eest järgmiselt:

autokraana kandejõuga

kuni 3 t kaasa arvatud	— 1 rbl. 90 kop.
üle 3 kuni 5 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 30 kop.
üle 5 kuni 10 t kaasa arvatud	— 3 rbl. 30 kop.
üle 10 kuni 15 t kaasa arvatud	— 3 rbl. 50 kop.
üle 15 kuni 20 t kaasa arvatud	— 4 rubla

autotõstuk kandejõuga

kuni 3 t kaasa arvatud	— 1 rbl. 90 kop.

üle 3 kuni 5 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 00 kop.
üle 5 kuni 7 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 60 kop.
üle 7 kuni 10 t kaasa arvatud	— 3 rbl. 30 kop.
akumulaator-elektritõstuk kandejõuga	
kuni 0,75 t kaasa arvatud	— 1 rbl. 90 kop.
üle 0,75 kuni 1,5 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 20 kop.
üle 1,5 kuni 2 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 30 kop.
üle 2 kuni 3 t kaasa arvatud	— 2 rbl. 45 kop.
mitmekopaline laadija T-166	— 2 rbl. 20 kop.
mitmekopaline laadija D-451	— 2 rbl. 40 kop.
mitmekopaline laadija D-452 A	— 3 rbl. 00 kop.
ekskavaator E-153 kopa mahuga 0,15 m^3	— 2 rbl.
ekskavaator E-302 kopa mahuga 0,3 m^3	— 2 rbl. 40 kop.
ekskavaator E-656 kopa mahuga 0,5—0,65 m^3	— 3 rbl. 50 kop.
traktor-pealelaadija TP-I; D-433; PG-050D	— 3 rbl. 50 kop.
mehhaaniline labidas DP-3	— 3 rbl. 50 kop.
buldooser D-535	— 3 rbl. 50 kop.

Märkus. Teist liiki peale- ja mahalaadimismehhanismide kasutamisel võetakse tasu sõltuvalt mehhanismide kandejõust vastavalt kehtivatele tariifidele.

34. Tasu peale- ja mahalaadimistööde eest, mida teostatakse käsitsi ja väikemehhanismide kasutamisega (vankrid, kärud, tropid, redelid, latid jt.) võetakse ühe tonn-operatsiooni eest järgmiselt:

Veose nimetus	(kopikates)	
	Laost (laoplatsilt) autole peale- või autolt lattu (laoplatsile) mahalaadimine	Laosisesed tööd
1	2	3
Taara-pakendkaubad (kottides, pallides, kimpudes, lahtistes või kinnistes kastides, vaatides jt.)	39	30
Kergekaalulised kaubad (mis kuuluvad III, IV või V klassi)	64	48
Raskekaalulised kaubad (pakendis või pakendita)	48	34
Juurvili ja kartul	71	54
Lahtised kaubad	24	17
Keemiliselt kahjustavad kaubad	44	38
Metsamaterjalid	46	53
Metallid	31	30
Pakendita liha ja lihasaadused	76	26

Märkus. 1) Tariifides on arvestatud järgmised juur- ja puuviljade ning kartuli peale-mahalaadimise variandid: puistamine-puistamine, taara-puistamine, puistamine-taara.

2) Käesolevais tariifides loetlemata kaupade peale- ja mahalaadimisel võetakse tasu analoogilistele kaupadele kehtestatud tariifide ulatuses.

35. Hapniku ja muude balloonides veetavate gaaside peale- ja mahalaadimisel kaasa arvatud ballooni pealelaadimine tehases, mahalaadimine tarbijate juures, tühja ballooni pealelaadimine tarbija juures ja mahalaadimine tehases, võetakse tasu 10 kop. ballooni eest.

Nimetatud operatsioonide teostamisel ainult tehase või tarbija juures võetakse tasu vastavast tariifist 50%.

36. Kui tellijale antakse kasutada auto või laadimismehhanism ajatariifi alusel koos laadijate ja troppijatega, võetakse tasu laadija (troppija) iga tööl viibimise tunni eest 70 kop.

Kui autojuht teostab peale- või mahalaadimistöid autol kandejõuga kuni 1 tonn, võetakse tasu 21 kop. tellija käsutuses olnud iga tunni eest. Kui autojuht teeb peale-mahalaadimistöid autol kandejõuga üle ühe tonni, määratakse tasu poolte kokkuleppel.

37. Kui kaupu transporditakse autol ja sellega sõidavad kaasa laadijad peale- ja mahalaadimistööde teostamiseks ning laadijatele tasutakse kooskõlas tariifide punktiga 34, võetakse tellijalt täiendavalt 70 kopikat laadija teel oldud iga tunni eest.

38. Kaupade transportimisel laosisestel töödel peale- ja mahalaadimise või ümberpaigutamisega suureneb tariifide punktiga 34 kehtestatud tasu 30%.

39. Käsitsi, kuid mehhaniseerimise väikevahendite kasutamisega, teostatavate peale- ja mahalaadimistööde tariifidesse on arvatud tasu kaupade ümberpaigutamise eest horisontaalsel või horisontaalseks ümber arvestatud pinnal kuni 20 meetrit, liha kuni 50 meetrit, raskekaalulisi kaupu kuni 10 meetrit, samuti tõstmine (allalaskmine) virna panemisel mitte üle 2 meetri.

Kaupade ümberpaigutamise või tõstmise (allalaskmise) eest suuremale kaugusele (kõrgusele) võetakse lisatasu punktis 34 kehtestatud tariifitasust protsentides:

1) ümberpaigutamisel horisontaalsel ja horisontaalseks ümber arvestatud pinnal — 1% iga meetri eest;

2) tõstmisel (allalaskmisel) — 20% iga meetri eest

40. Kaupade peale- või mahalaadimise eest raudtee-, vee- ja õhutranspordilt autotranspordile või autotranspordilt raudtee-, vee- või õhutranspordile raudteejaamades, sadamates, kaidel, samuti ametkondlikel juurdesõiduteedel ja kaidel võetakse tasu raudtee-, vee- ja õhutranspordile kehtivate tariifide järgi.

X. Autotranspordiorganisatsioonide poolt teostatavate laooperatsioonide tariifid

41. Kaupade hoidmise eest võetakse tasu iga brutotonni eest ööpäevas järgmiselt:

1) kinnistes ruumides 2,4 kop.
2) lahtisel platsil 0,8 kop.

42. Kaupade vastuvõtmise ja väljaandmise eest (lisaks peale- ja mahalaadimiskuludele) võetakse tasu iga tonni eest järgmiselt:

1) kinnistes ruumides 17 kop.
2) lahtisel platsil 7 kop.

Iga kaubapartii väljastamisel osade kaupa võetakse hoiutasu kogu partii eest kuni selle lõpliku väljastamiseni.

43. Kaupade hoidmisel laos üle lepingus ettenähtud ajanormi (lisaks kaupade hoidmiseks kehtestatud tariifidele) võetakse tasu:

esimesel 10 päeval — 10 kop. väljavedamata kauba tonnilt iga viivitatud päeva eest;

järgnevate päevade eest — 20 kop. väljavedamata kauba tonnilt iga viivitatud päeva eest.

III osa

Juhend autotranspordi ühtsete kaubaveotariifide, ekspeditsioonioperatsioonide ning muude teenuste tariifide rakendamiseks Eesti NSV-s

I. Üldeeskirjad

1. Aluseks veoste transportimisel autotranspordiga, ekspeditsioonioperatsioonidel ja laadimistöödel ning laadimismehhanismide kasutamisele andmisel on leping või tellimus, ühekordse tellimuse täitmisel — tellimus.

2. Tellimuse kaupade veoks, laadimistööde teostamiseks, veoautode ja laadimismehhanismide kasutamiseks peab tellija esitama autotranspordiorganisatsioonile kaks päeva enne veo teostamist, kuid mitte hiljem kui kella 12.00 veopäevale eelneval päeval.

Kui kaubavedu teostatakse lepingu alusel tsentraliseeritud korras, võib poolte kokkuleppel tellimuse esitada viispäevakuks, dekaadiks või kuuks. Sel juhul teatab tellija autotranspordiorganisatsioonile iga päev kuni kella 12.00 järgmisel päeval transporditava kauba koguse.

Tellimus loetakse vastuvõetuks, kui autotranspordiorganisatsioon ei ole tellijale teatanud tellimuse täielikust või osalisest äraütlemisest veopäevale eelneval päeval hiljemalt kella 14.00. Tellijal on õigus muuta veotellimuses ettenähtud veotingimusi, samuti täielikult või osaliselt loobuda tellimusest, kui ta teatab sellest autotranspordiorganisatsioonile veopäevale eelneval päeval hiljemalt kella 14.00.

Tellimuse vormi kehtestab Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeerium.

3. Vedude teostamisel autotranspordiorganisatsiooni poolt peavad kaubasaatjad, -saajad, raudteejaamad, mere- ja jõesadamad ning lennujaamad kindlustama:

1) et juurdepääsuteed peale- ja mahalaadimise punktidele ning peale- ja mahalaadimise platsid tagaksid autodele (autorongidele) normaalse juurdepääsu igale peale- ja mahalaadimise kohale ning autode vaba manööverdamise igal aastaajal;

2) neile kuuluvate peale- ja mahalaadimise platside komplek-

teerimise, sõltuvalt täidetavate operatsioonide iseloomust ja mahust:

— inventari, taglase, mehhaniseerimisvahendite ja vajaliku hulga laadijatega;

— vastavate kaaluseadmetega;

— tuletõrjevahenditega;

— valgustusega vastavalt kehtivatele normidele.

4. Autotranspordiorganisatsioon on kohustatud auto (autorongi) ette andma pealelaadimiseks puhtana ja antud kauba veoks kõlblikus seisukorras. Mahalaadimise lõppemisel peab kaubasaaja auto puhastama, vajaduse korral auto pestakse, aurutatakse, desinfitseeritakse jm. Poolte kokkuleppel võib nimetatud töid teostada autotranspordiorganisatsioon vastava tasu eest.

5. Kaubasaatja on kohustatud veosed ette valmistama (taarastama, grupeerima kaubasaajate järgi, ette valmistama kauba-transpordi dokumendid, pääsmed peale- ja mahalaadimiskohtadele juurdesõiduks jne.) enne auto (autorongi) saabumist pealelaadimisele.

6. Veosed, mis vajavad transportimisel kadude, riknemiste ja purunemiste vältimiseks taarat, tulevad esitada veoks korras taaras, mis vastab standarditele ja tehnilistele tingimustele või on kindlaksmääratud juhtudel muus korras taaras, mis kindlustab veoste täieliku säilimise transportimisel ja ümberlaadimisel.

Kui linnadevahelisteks vedudeks antakse väikesaadetistena pakitud ja tükikaubad, on kaubasaatja kohustatud eelnevalt iga kaubakoha markeerima.

Markeering peab olema selgelt ja loetavalt kantud vahetult kaubakohtadele, neil juhtudel aga, kui seda ei ole võimalik teha, tuleb markeering kanda lipikule (vineerist, metallist või riidest), mis on vastupidavalt kinnitatud kaubakohale.

Veoste markeeringul näitab kaubasaatja järgmised andmed:

1) murruna, mille lugejaks on saatja autokaubajaama poolt tellimusele omistatud number ning kriipsuga eraldatud tellimusjärgne kohtade üldarv, nimetajaks koha number;

2) kaubasaatja nimetus;

3) saatja autokaubajaama nimetus;

4) sihtpunkti autokaubajaama nimetus;

5) kaubasaaja nimetus;

6) saadetise kaal.

7. Kohustuslikus korras näidatakse kauba-transpordi dokumentides: veose täpne nimetus, kogus, kaal, kaalu määramise viis (kaalumine, trafareti järgi, standardi järgi, mõõtmise teel), pakendi liik, peale- ja mahalaadimise viis, laadimismehhanismi liik, autode laadimisele etteandmise ja laadimise lõpetamise aeg, veokaugus.

Veose kaal näidatakse koos taara (pakendi materjali), raudtee- (jõe-), veetranspordi- ja autokonteinerite kaaluga, samuti tellija

nõudmisel või temaga kokkuleppel veetavate abiseadmete ja inventari kaaluga.

Taarastatud ja tükikaubad, mis on transportimiseks vastuvõetud standardkaalu järgi või kaalu järgi, mis on kaubasaatja poolt igale kaubakohale märgitud ning on saabunud sihtpunkti korrasolevas taaras, antakse üle kaubasaajale samas korras.

Kaubasaaja nõudmisel kaalutakse vigastatud kaubakohad üle.

Autotranspordiorganisatsioonil on õigus transpordiks esitatav kaup üle kaaluda, kui on alust oletada, et kaubasaatja poolt näidatud kauba kaal ei vasta tegelikkusele.

8. Veoste kohaletoimetamise tähtajad linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel:

Veo kaugus kilomeetrites	Kohaletoimetamise aeg ööpäevades	
	rongsaadetised	väikesaadetised
Kuni 250 km	1	2
251 kuni 400 km	2	3
Üle 400 km	Iga järgneva täis või mittetäieliku 250 km kohta lisatakse üks ööpäev	

Veoste kohaletoimetamise tähtajad arvestatakse vedamiseks vastuvõtmise ja veotasu maksmise päevast kell 24.00.

9. Autokaubajaamad on kohustatud teatama õigeaegselt ja tasuta kaubasaajatele iga eelseisva veose kohaletoimetamisest või autokonteineri etteandmisest laadimiseks nende ladudes.

Kui kaubasaaja keeldub kaupa vastu võtmast põhjustel, mis ei olene autotranspordiorganisatsioonist, adresseerib kaubasaatja veose ümber teisele kaubasaajale või toimetatakse see tagasi kaubasaatjale. Neil juhtudel tasub kaubasaatja veokulu mõlemas suunas ja maksab trahvi auto (autorongi) seisuaja eest. Kaubasaaja peab kauba-transpordi saatelehel näitama veose vastuvõtust keeldumise põhjuse.

Veose vastuvõtust keeldumisel linnadevahelistel marsruutidel kooskõlastab autokaubajaam kaubasaatjaga telegraafi teel kauba uue sihtkoha.

Juhul kui kaubasaatja ei esita ööpäeva jooksul vastavat teadet veose ümberadresseerimise kohta, on autokaubajaam kohustatud veose tagastama kaubasaatjale.

10. Autotranspordiorganisatsioonide poolt rakendatud abinõud auto (autorongi) kandejõu kasutamise suurendamiseks ei muuda veose klassi.

11. Vedudel kestusega üle ühe ööpäeva (välja arvatud veod linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel) tasub tellija autotrans-

pordiorganisatsioonile veo eest peale tariifimaksu veel autojuhile päeva- ja korterirahad vastavalt kehtivale seadlusandlusele.

II. Tariifsete tasumäärade rakendamine autotranspordiga teostatavatel vedudel

12. Veoste transportimisel autotranspordiga võetakse tasu veetud kauba tegeliku kaalu eest (kaalu ümardamisega kuni 100 kg) vastava klassi tariifide järgi, sõltumata transpordivahendite kandejõust, välja arvatud väikesaadetised ja veosed autokonteinerites, mis kuuluvad tasumisele vastavalt ühtsete tariifide III jao punktile 3.

13. Veoste transportimisel, mis ei ole ette nähtud kehtivas veoste nomenklatuuris ja klassifikatsioonis (vt. II osa), võetakse tasu veoste klassi järgi, mis vastab standardse veokastiga auto (autorongi) kandejõu kasutamise tegelikule astmele, arvestades, et:

— I klassi kuuluvad veosed, mis kindlustavad kandejõu kasutamise koefitsiendi 1,0;
— II klassi kuuluvad veosed, mis kindlustavad kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,71—0,99;
— III klassi kuuluvad veosed, mis kindlustavad kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,51—0,70;
— IV klassi kuuluvad veosed, mis kindlustavad kandejõu kasutamise koefitsiendi 0,41—0,50;
— V klassi kuuluvad veosed, mis kindlustavad kandejõu kasutamise koefitsiendi kuni 0,40.

14. Kui kaubasaatja esitab veoks kaupa tellimuses näidatust vähem ja auto (autorong) ei ole täielikult koormatud, arvestatakse veotasu kogu tellimuses näidatud kauba eest, kuid mitte üle auto (autorongi) kandejõu, arvestades veose klassi.

Transportimise eest tellijaile esitatavates arvetes tuleb kohustuslikus korras näidata tasu vaeglaadimise eest.

Tellimuses näidatud kauba kogusest suurema tonnaažiga (kandejõuga) auto (autorongi) tellijale etteandmisel auto kandejõu mittetäieliku kasutamise eest tasu ei võeta.

Veoavalduses esitatud kauba täielikul puudumisel või kauba tagastamisel kaubasaaja keeldumise tõttu, tasub kaubasaatja auto (autorongi) kogu koormaga ja tühisõidu eest kilomeetritariifi alusel.

15. Laaditud raudtee-, jõe- ja autokonteinerite veol võetakse tasu, arvestades nende nominaalset kandejõudu ja konteineri kaalu (bruto).

Tühjade raudtee-, jõe- ja autokonteinerite veol võetakse tasu nende tegeliku kaalu järgi.

Tühjade autokonteinerite veol võetakse tasu ainult nende ette-

andmisel autokaubajaamast pealelaadimisele ja nende tagastamisel lähimasse autokaubajaama pärast mahalaadimist.

16. Mitmeklassiliste veoste transportimisel ühel autol ühele ja samale kliendile võetakse veotasu tegelikult veetud kauba koguselt selle veose klassi järgi, millele vastab kandejõu kasutamise tegelik aste auto (autorongi) veokasti mahutavuse täielikul kasutamisel.

17. Kaupade tsentraliseeritud sisse- ja väljaveol raudteejaamades, mere- ja jõesadamates, lennujaamades ning muudes organisatsioonides võivad autotranspordiorganisatsioonid kooskõlas tellijatega arvelduse lihtsustamiseks kehtestada linna piires keskmised veokaugused ja keskmise veose klassi.

18. Ühe ja sama tellija veoste transportimisel vahepealsete sissesõitudega võetakse veotasu kogu tellimuses näidatud veose koguselt ja veokauguselt esimesest pealelaadimise punktist kuni viimase mahalaadimise punktini.

19. Kaupade vedu peab toimuma lühimat teed mööda, mis on autotranspordile liiklemiseks avatud, välja arvatud juhud, kui olenevalt teeoludest vedamine osutub ratsionaalsemaks teist teed mööda. Neil juhtudel on autotranspordiorganisatsioon kohustatud tellimuse vastuvõtmisel tellijat informeerima pikema veokaugusega marsruudi kasutamisest. Sel juhul toimub tasumine tegeliku veokauguse järgi.

Veokaugus määratakse kindlaks mastaapkaardi — linna plaani järgi kurvimeetri abil, samuti teedeorganite andmete alusel või sesoonsete vedude puhul spidomeetri näitude alusel, mis on fikseeritud autotranspordiorganisatsiooni ja tellija ühise aktiga.

20. Linnadevaheliste kinnitatud marsruutide kaubaveo tariife rakendatakse ainult neil vedudel, mida teostavad autokaubajaamad Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi poolt kinnitatud marsruutidel.

Linnadevahelised tsentraliseeritud kaubaveo marsruudid, veoste vastuvõtu ja väljaandmise punktid ning nendevahelised kaugused kehtestab ja teeb teatavaks Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeerium.

Muude linnadevaheliste vedude puhul rakendatakse ühtseid kaubaveotariife.

Märkus. Nimetuse all «autokaubajaam» mõistetakse käesolevas juhendis kõiki Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi autotranspordiorganisatsioone, kes tegelevad linnadevahelise tsentraliseeritud kaubaveoga.

21. Tariifse veokauguse arvutamiseks, mille järgi võetakse tasu tsentraliseeritud vedude eest linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel, välja arvatud väikesaadetised, lisatakse Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi poolt teatavaks tehtud kauba vastuvõtu ja väljaandmise punktide vahekaugusele Moskvas ja Leningradis täiendavalt — 10 km, liiduvabariikide pealinnadele

ja oblastite keskustele — 6 km, teistele linnadele — 4 km ja asulatele 1 km.

22. Autokaubajaamad peavad takistamatult ja piiramatus koguses vastu võtma kaupu ettevõtetelt, organisatsioonidelt ja elanikelt linnadevahelisteks tsentraliseeritud vedudeks ühekordsete tellimuste ja lepingute alusel kõikidest kaupade vastuvõtuks ja väljaandmiseks avatud ning teatavaks tehtud punktidest kõikidesse punktidesse, millistesse toimub vedu linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel.

Autokaubajaamadel on lubatud vastu võtta kaupu linnadevahelisteks vedudeks ka neisse punktidesse, millised ei ole kaupade vastuvõtuks ja väljaandmiseks avatud ega teatavaks tehtud.

Neil juhtudel tasutakse selle osa vedude eest, mis teostatakse linnadevaheliste kinnitatud ja teatavaks tehtud punktide vahel nende tariifide järgi, ülejäänud osa eest aga üldtariifi järgi.

23. Rongsaadetiseks nimetatakse linnadevaheliste kinnitatud marsruutide tariifide rakendamisel kaubasaadetisi, mida väljastatakse ühe kauba-transpordi dokumendi (saatelehe) alusel ja mille veoks kasutatakse üht autot (autorongi); väikesaadetiseks aga kaubasaadetisi, mida väljastatakse mitme erineva kaubatranspordi dokumendi (saatelehe) alusel ja mille veoks kasutatakse järelhaagetega autosid (autorónge).

24. Veoste transportimise eest arvlemisel, välja arvatud puistekaupade massilisel veol, mille eest tasutakse erandtariifide järgi (ühtsete veotariifide punkt 5), alla poole kilomeetri ei tasuta, kuna pool kilomeetrit ja rohkem tasutakse nagu täiskilomeeter. Minimaalseks tasutavaks veokauguseks on üks kilomeeter.

25. Erandtariife (ühtsete veotariifide punkt 5) rakendatakse sel juhul, kui tellija kindlustab autole (autorongile) vahetpidamatu töö ühes laadimispunktis mitte vähem kui üheks vahetuseks ja tingimusel, kui peale- ja mahalaadimistööd on täielikult mehhaniseeritud ning toimuvad ajanormide piires, mis on kehtestatud ühtsete veotariifide kasutamise juhendi punktiga 64.

26. Juurdehindlust spetsialiseeritud autotranspordi eest (ühtsete veotariifide punkt 9) rakendatakse veostele, mis vajavad nimetatud autosid, samuti juhtudel, kui klient tellib spetsialiseeritud auto.

27. Ajatariife rakendatakse:

1) kui ei ole võimalik transporditavate veoste koguseline arvestus;

2) veoste transportimisel autodega, mille kandejõud on kuni 1 tonn.

28. Tasu ajatariifi järgi arvestatakse auto kliendi korraldusse saabumise momendist kuni auto vabastamiseni kliendi poolt, kui etteandmise ja garaaži tagasipöördumise kaugus ei ületa 10 km. Juhul kui ajatariifi järgi antud auto etteandmise ja tagasipöördu-

mise kaugus ületab 10 km, arvestatakse tasu kogu läbisõidu eest kilomeetrijärgse tariifi alusel.

Auto seisuaja eest autotranspordiorganisatsiooni süü tõttu ja autojuhi lõunavaheaja eest tasu ei maksta.

Üldine maksustatud aeg auto (autorongi), motorolleri, mootorratta kasutamise eest ajatariifi järgi ümardatakse täpsusega kuni 0,5 tundi; aega vähem kui 0,5 tundi loetakse 0,5 tunniks; aeg üle 0,5 tunni loetakse täistunniks.

Auto antakse tellija käsutusse mitte vähem kui üheks tunniks.

29. Kilomeetrijärgseid tariife (ühtsete veotariifide punkt 7) rakendatakse:

1) auto läbisõidu eest oma käiguga töökohale, mis asub väljaspool auto alalist asukohta ja tagasi;

2) auto läbisõidu eest mõlemas suunas juhtudel, kui vedu ei toimunud tellija süü tõttu, samuti kui kaubasaaja loobus veose vastuvõtmisest;

3) auto (autorongi) tühisõidu eest esimese pealelaadimise punktini või viimasest mahalaadimise punktist, kui mõlemad, nii esimese pealelaadimise kui ka viimase mahalaadimise punktid asuvad väljaspool asustatud punkti piire, kus asub autotranspordiorganisatsioon. Seejuures tasutakse kõige lühema läbisõidu eest;

4) vedude teostamisel elanikele linnadevahelistel liinidel (välja arvatud veod linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel);

5) eriotstarbeliste (tehniline abi, puksiirid, raskekaaluliste ja suuremõõtmeliste veoste saatmisel jt.) autode läbisõidu eest;

6) kirjade, ajakirjanduse, postisaadetiste, telegrammide veol, kirjade väljavõtmisel postkastidest ja rahakastide väljavõtmisel automaatteleфoni kõnepunktidest.

Auto (autorongi) seisuaja eest, mida kasutatakse käesoleva punkti alapunktide 4, 5 ja 6 alusel, võetakse täiendavalt tasu ajatariifide punkti 6 järgi.

30. Autode tööle suunamisel väljapoole nende alalist asukohta ja tagasipöördumisel tasub tellija:

1) läbisõidu autotranspordiorganisatsiooni asukohast kuni auto ajutise parkimise kohani, raudteejaamani (sadamani) ja tagasi — kilomeetrijärgse arvestuse tariifi alusel;

2) komandeeritavate autojuhtide ja remonditööliste töötasu summad autode transportimise aja eest raudteel või veetranspordiga;

3) tegelikud kulud, mis on seotud autode ja neid teenindava personali veoga raudtee- ja veetranspordiga;

4) autojuhtide ja autotranspordiettevõtte teiste töötajate päevarahad kogu komandeerimisel viibimise aja eest kooskõlas kehtiva seadusandlusega, samuti korterirahad (kui korterit ei võimaldata kaubasaatja või kaubasaaja poolt) seadusega kehtestatud määral;

5) tegelikud kulud, mis on seotud kütuse ja määrdeainete kohaletoimetamisega, kui neid ei ole võimalik saada töökohalt.

Kui klient tangib autod töökohal, tasub autotranspordiorganisatsioon kütuse ja määrdeainete maksumuse kehtivate hulgihindade järgi;

6) auto seisuaja eest, mis on tingitud veoste ettevalmistamatusest transportimiseks, juurdesõiduteede puudumisest peale- ja mahalaadimise punktidele, samuti raudteeplatvormvagunite ja praamide ooteaja eest, lähtudes tööpäeva plaanilisest pikkusest ja plaani järgi kindlaksmääratud püsivkuludest ühe autotunni kohta.

Kaubasaatja (kaubasaaja) on kohustatud võimaldama ruumide tasuta kasutamist kultuurmassilise töö läbiviimiseks autokolonnide isikulisele koosseisule, kontroll-dispetšerpunktide paigutamist koos telefoniside kindlustamisega, autode tehnilise teenindamise organiseerimist, samuti eraldama koha autode parkimiseks ja kindlustama nende valvet.

Käesolev punkt ei kehti autodele, mis teostavad linnadevahelisi vedusid.

31. Raskekaaluliste veoste hulka kuuluvad kaubad, mille kaal ühe kaubakoha järgi arvestades on üle: pakitud või tükikaubad — 250 kg ja veeretatavad — 400 kg; välja arvatud kaubad, mille peale- ja mahalaadimine toimub mehhaniseeritult. Suuremõõtmeliste mitteehituslike veoste hulka kuuluvad kaubad, mille mõõtmed ühe kaubakoha järgi arvestades on üle 2,5 m kõrged, 2 m laiad või 3 m pikad, välja arvatud pikamõõdulised veosed, mida veetakse üheteljeliste järelhaagetega autodel.

Tellijad tasuvad kulud nende nõudmisel teostatud autokastide ajutise ümberkohandamise ja lisaseadmetega varustamise eest autotranspordiorganisatsiooniga kooskõlastatud kalkulatsiooni alusel.

Väikesaadetiseks loetakse saadetis, mille üldkaal ei ületa 2 tonni ja mille mõõtmed ei ületa 4-tonnise auto gabariite.

32. On keelatud ajatariifi järgi töötavaid veoautosid kasutada sõiduautodena.

33. Summad, mis võetakse autode ületoimetamise eest laevadel või praamidel, samuti sõidu eest üle sildade, tasub tellija.

Auto praamil viibimise tegeliku aja eest võetakse kliendilt tasu ühtsete veotariifide punktis 16 ettenähtud ulatuses. Praami ooteaja eest võetakse kliendilt tasu ühtsete veotariifide punktis 16 ettenähtud ulatuses, kuid mitte rohkem kui 7 tunni eest ööpäevas.

37. Kauba-transpordi dokumentides, sõltumata veoste transportimise tasu arvestamisest, näidatakse ja auto (autorongi) töö tulemustest kokkuvõtete tegemisel arvestatakse transporditud veoste tegelikku kogust tonnides, veokaugust ja tonn-kilomeetrite hulka.

III. Veoste transportimisel teostatavate ekspeditsioonioperatsioonide tariifimäärade rakendamine

35. Ekspeditsioonioperatsioonide tariife (ühtsete veotariifide punkt 26) rakendatakse kõikidel vedudel, välja arvatud veod linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel, samuti veod, mis on seotud kaupade tsentraliseeritud sisse- ja väljaveoga raudteejaamades, mere- ja jõesadamates ning lennujaamades.

36. Ekspeditsioonioperatsioonid, mida teostavad autotranspordiorganisatsioonid, koosnevad: kaubasaatjate ja kaubasaajate poolt vormistatud kauba-transpordi dokumentide ja muude saatedokumentide alusel kauba vastuvõtmisest ja väljaandmisest, kaupade saatmisest ja valvest teel.

Peale- ja mahalaadimistööd ja kaupade vastuvõtmine kvaliteedi järgi ei kuulu ekspeditsioonioperatsioonide hulka.

37. Veoste kategooriad:

I kategooria — veosed, mis ei nõua vastuvõtmisel ja üleandmisel palju aega, samuti ei vaja suurt tähelepanu teel ekspedeerimisel: tellised, keraamilised tooted, ehitus-katusekattematerjalid, linoleum, akna- ja ukseraamid, parkett, kuivkrohv, metsamaterjalid, küttepuud, kivisüsi, sordimetall, metalltooted, sanitaar-tehnilised tooted, põllumajandussaadused, põllumajandusmasinad, -agregaadid ja nende sõlmed, mineraalväetised, raudbetoontooted ja -konstruktsioonid, ehitusmördid, betoon, asfaldimass, samuti kõik veosed, mida transporditakse spetsiaalsete veokastidega autodel kaubasaatja plommi all, veosed konteinerites (välja arvatud raudtee- ja jõekonteinerid);

II kategooria — veosed, mille vastuvõtmine ja üleandmine nõuab tunduvalt rohkem aega, ettevaatlikkust veol ja tähelepanu ekspedeerimisel; toidu- ja tööstuskaubad pakendis, mis ei vaja kaalumist ega ülelugemist; tolmsed veosed: tsement, lubi, alabaster, kips; naftasaadused, klaas, surve- ja vedelgaasi balloonid, toornahk;

III kategooria — veosed, mis vajavad ülelugemist, kaalumist, erilist ettevaatlikkust veol ja tähelepanu ekspedeerimisel: toidu- ja tööstuskaubad väikepakendites ja pakendita; kaubad, mida transporditakse ühekordse veoga ja mille äraandmine ja vastuvõtmine vormistatakse erinevates punktides (väikesed kaubapartiid), radioaktiivsed ja lõhkeained;

IV kategooria — veosed, mille valvet või vastuvõtmist ja üleandmist ei saa teostada autojuht ja vajavad seetõttu ekspediitori kaasasõitmist.

Autotranspordiorganisatsiooni ekspediitorid võivad saata ka II ja III kategooria veoseid, sel juhul tasutakse ekspeditsioonioperatsioonid IV kategooria veoste tariifide järgi.

Ekspeditsioonioperatsioonide tasu ei võeta liiva, savi, kruusa, killustiku, kivide, keramsiidi jm. veol, mis ei vaja valvet.

38. Tasu ekspeditsioonioperatsioonide eest I, II, III ja IV kategooria veoste transportimisel autoga (autorongiga), mis on eraldatud ajatariifi või kilomeetrijärgse arvestuse tariifi alusel, võetakse vastavalt 4, 7, 12 ja 30% nende autode (autorongide) kasutamise maksumusest.

39. Ühe autoga (autorongiga) mitme kategooria kauba veol ühele kliendile võetakse ekspedeerimistasu II kategooria järgi, ekspediitori kaasasõitmisel aga IV kategooria järgi.

40. Tasu ekspeditsioonioperatsioonide täitmise eest, mis on kehtestatud ühtsete veotariifide punktiga 26, arvestatakse protsentides veo maksumusest ja täiendavatele operatsioonidele kulunud aja tasust, välja arvatud auto (autorongi) seisuaja trahvid.

41. Täidetud ekspeditsioonioperatsioonide maksumus näidatakse veoarvel eraldi reana ja tasutakse tellija poolt üheaegselt.

Tasu ekspedeerimise eest ei võeta, kui veoseid saadab kaubasaatja esindaja (ekspediitor).

IV. Ekspeditsioonioperatsioonide tariifimäärade rakendamine kaupade tsentraliseeritud veol raudteejaamades, mere- ja jõesadamates ning lennujaamades

42. Ekspeditsioonioperatsioonide tariifid (ühtsete veotariifide punkt 27) on kehtestatud operatsioonide kompleksi teostamise eest:

1) veoste saabumisest teatamine, arveldusoperatsioonide teostamine jaamadega (sadamate, kaidega), veoste vastuvõtmine jaamas (sadamas, kail), vajaduse korral kauba-transpordi dokumentide koostamine veoste transportimiseks autoga, veoste valve autoga transportimisel, veoste üleandmine kaubasaajale ja transpordidokumentide kätteandmine;

2) veoks esitatavate kaupade saatelehtede viseerimine, kaubatranspordi dokumentide koostamine veoste transportimiseks autoga, veoste vastuvõtmine kaubasaatjatelt, veoste valve autoga transportimisel, veoste üleandmine jaamale (sadamale, kaile) ja arvelduste teostamine jaamade (sadamate, kaidega), rahaliste dokumentide ja kaupade vastuvõtu kviitungite kätte toimetamine kaubasaatjale.

43. Kui teostatakse ainult arveldusoperatsioone või täidetakse eriteenuseid, võetakse tasu ühtsete veotariifide punktide 28 ja 29 järgi.

Arveldusoperatsioonid seisnevad:

— kohalesaabunud veoste väljaostmises (arvestamisele kuuluvate maksete ja lõivude tasumine saabumisel) ja jaamast (sadamast) transpordidokumentide saamises saabunud veose kohta;

— veoste maksumuse ja lisalõivude tasumises raudtee-, mere-, jõe- ja õhutranspordile; jaamalt, sadamalt (kailt) dokumentide saamises, mis tõendavad veose vastuvõtmist transportimiseks ja selle eest tasumist;
— jaamalt või sadamalt (kailt) loa saamises veose ärasaatmiseks.

44. Kaupade tsentraliseeritud sisse- ja väljaveol raudteejaamadest, mere- ja jõesadamatest ning lennujaamadest arvestatakse tasu ekspedeerimise eest saatelehel (konossemendil, merelaevanduse spetsifikatsioonil, veokviitungil) näidatud veose kaalu järgi.

45. Veose ekspedeerimisel kaaluga üle ühe tonni ühes saadetises ümardatakse kaal täistonnini.

Kaalu kuni 0,5 tonni ei arvestata. 0,5 tonni ja rohkem loetakse täistonniks.

V. Laadimistööde ning laooperatsioonide tariifimäärade rakendamine ja auto (autorongi) seisuaja normid peale- ja mahalaadimise punktides

46. Autole (autorongile) kaupade pealelaadimine, kinnitamine, katmine ja sidumine teostatakse kaubasaatja jõudude ja vahenditega; mahalaadimine, lahtisidumine ja katete eemaldamine — kaubasaaja jõudude ja vahenditega.

Autotranspordiorganisatsioon võib kaubasaatja või -saajaga sõlmitud lepingu alusel võtta eelnimetatud tööde täitmise enda peale.

47. Raudteejaamades, sadamates (kaidel) ja lennujaamades autodele peale- ja mahalaadimine teostatakse raudteejaama, sadama (kai) ja lennujaama jõudude ning vahenditega, välja arvatud ohtlike ja vedelkaupade peale- ja mahalaadimine raudteejaamades ning ohtlike veoste peale- ja mahalaadimine sadamates (kaidel) ja lennujaamades, mis teostatakse kaubasaatjate ja kaubasaajate jõudude ning vahenditega.

48. Peale- ja mahalaadimistööde ning laooperatsioonide tariife rakendatakse juhul, kui neid operatsioone täidetakse autotranspordiorganisatsiooni jõudude ja vahenditega lepingu või tellimuse alusel.

49. Kõikide kaupade, mida veetakse ja arvestatakse kaubatranspordi dokumentide järgi, peale- ja mahalaadimise eest võetakse tasu kehtestatud tariifide alusel tegelikult teostatud tonn-operatsioonide hulga eest.

Seejuures autole (autorongile) peale- või autolt mahalaaditud kauba kaal peab vastama kauba-transpordi dokumentide järgi saadud kauba kaalule.

Märkus. Tonn-operatsiooniks nimetatakse 1 tonni kauba peale- või mahalaadimist või ümberpaigutamist laosisestel töödel.

50. Peale- ja mahalaadimistööde täitmisel koos kauba ümberpaigutamisega mööda kaldteed (lisatasu arvestamiseks vastavalt ühtsete veotariifide punktile 38) teostatakse kaldtee ümberarvestus horisontaalseks, lähtudes 1 meetri tõusu (languse) võrdsustamisega 10 meetri horisontaalse tee osaga.

51. Laosisesteks töödeks loetakse kaupade ümberpaigutamist koos grupeerimisega ja kohalepanekuga 30 meetri ulatuses ühe ettevõtte (ehituse, organisatsiooni) territooriumil asuvas laoruumis.

52. Veoste peale- ja mahalaadimise eest, mille kaalu ei saa kindlaks määrata ja mida veetakse ajatariifi alusel töötavate autodega (autorongidega), samuti laadimismehhanismide teel viibimise aja eest peale- või mahalaadimiskohtadele ja tagasi ning nende mehhanismide ja laadijate seisuaja eest, mis tekkis tellija süü tõttu, võetakse tasu ajatariifi järgi.

Laadimismehhanismi läbisõiduks kulutatud aja kindlaksmääramisel lähtutakse tema keskmisest tehnilisest liikumiskiirusest.

53. Laadija teel viibimise aeg kaupade veol autoga ja nende kaasasõitmine peale- ning mahalaadimistööde teostamiseks (tasu eest vastavalt ühtsete veotariifide punktile 34), määratakse kindlaks auto (autorongi) peale- ja mahalaadimispunktide vahelisest läbisõidust ning tehnilisest kiirusest 20 km/t.

54. Mehhanismide kasutamise aeg või laadija tööaeg ümardatakse kuni 0,5 tunni täpsusega, aega vähem kui 0,5 tundi arvestatakse 0,5 tunniks, 0,5 tundi ja rohkem — täistunniks.

55. Kaubad, mis on paigutatud alustele või muusse taarasse abiseadmetega troppimiseks, kuuluvad tüki- ja taarapakendkaupade hulka.

56. Autotranspordiorganisatsioonide poolt teostatakse peale- ja mahalaadimistöid siis, kui tellija kindlustab peale- ja mahalaadimisplatside korrasoleku ning nendele juurdesõiduteed, samuti mehhanismide valve oma territooriumil väljaspool tööaega.

57. Peale- ja mahalaadimistööde teostamisel käsitsi ja väikemehhaniseerimisvahendite kasutamisel loetakse kergekaalulisteks kaubad, mis kuuluvad autodega transportimisel kaupade nomenklatuuri ja klassifikatsiooni järgi III, IV ja V klassi, raskekaalulisteks aga kaubad, mille üksiku koha kaal ületab: pakend- ja tükikaubad — 250 kg, veeretatavad — 400 kg.

58. Autotranspordiorganisatsioonid, kes täidavad laooperatsioone, kindlustavad kaupade hoiu ainult lühiajaliselt, tähtajaga mitte üle 15 ööpäeva.

59. Tasu kaupade hoidmise eest võetakse mitte vähem kui ühe kalendripäeva eest ja mitte vähem kui ühe tonni eest. Poolik ööpäev loetakse täisööpäevaks. Kauba hoidmisel üle ühe tonni vähem kui 0,5 tonni ei maksustata, kuid 0,5 tonni ja rohkem arvestatakse täistonniks.

60. Raudtee-, vee- ja õhutranspordiga saabunud kaupade

tasuta hoidmise tähtaeg autotranspordiorganisatsioonide ladudes kehtestatakse kooskõlas juhenditega, mis kehtivad neile transpordiliikidele.

61. Peale- ja mahalaadimistööde ajanormid peale- ja mahalaadimispunktides, sõltuvalt laadimisviisist ning auto (autorongi) kandejõust (välja arvatud isekallutajad, mis veavad maake ja maavarasid lahtistel mäetöödel ning teostavad ehituste ja tööstuste puistekaupade massilist vedu, mille eest tasutakse erandtariifide järgi ning autotsisternid), kehtestatakse kogu auto (autorongi) kandejõu ulatuses, mis on antud kauba juures võimalik, järgnevalt:

(minutites

Auto (autorongi) kandejõud	Mehhaniseeritud peale- ja mahalaadimise põhinormid		Lisaaeg mittemehhaniseeritud peale- ja mahalaadimisel (tasutakse vastavalt ühtsete veotariifide punktile 16)
	lahtised kaubad, kaasa arvatud kleepuvad ja poolkleepuvad	muud kaubad, kaasa arvatud ehitusmõrdid	
1	2	3	4
Pealelaadimise punktides:			
Kuni 1,5 t kaasa arvatud	4	9	10
Üle 1,5 t kuni 2,5 t kaasa arvatud	5	10	10
Üle 2,5 t kuni 4 t kaasa arvatud	6	12	12
Üle 4 t kuni 7 t kaasa arvatud	7	15	14
Üle 7 t kuni 10 t kaasa arvatud	8	20	17
Üle 10 t kuni 15 t kaasa arvatud	10	25	20
Üle 15 t	15	30	22
Mahalaadimise punktides (v. a. isekallutajad):			
Kuni 1,5 t kaasa arvatud	4	9	4
Üle 1,5 t kuni 2,5 t kaasa arvatud	5	10	5
Üle 2,5 t kuni 4 t kaasa arvatud	6	12	6
Üle 4 t kuni 7 t kaasa arvatud	7	15	7
Üle 7 t kuni 10 t kaasa arvatud	8	20	8
Üle 10 t kuni 15 t kaasa arvatud	10	25	9
Üle 15 t	15	30	10
Mahalaadimise punktides (isekallutajatele):			
Kuni 6 t kaasa arvatud	4	6	—
Üle 6 t kuni 10 t kaasa arvatud	6	8	—
Üle 10 t	8	10	—

62. Mehhaniseerimata peale- ja mahalaadimistööde teostamisel määratakse kindlaks üldised ajanormid peale- ja mahalaadimis-

tööde täitmiseks peale- ja mahalaadimise punktides nagu põhinormi ja lisaaja summa (käesoleva juhendi punkt 61). Seejuures põhinormi piires kulutatud aeg tasumisele ei kuulu, lisaaja eest võetakse tasu normide piires vastavalt ühtsete veotariifide punktile 16.

63. Peale- ja mahalaadimispunktides furgoonautodele laadimistööde teostamisel suurendatakse ajanormi vastavalt käesoleva juhendi punktile 61 20% võrra.

64. Peale- ja mahalaadimistööde ajanormid isekallutajatele, mis veavad maake ja maavarasid lahtistel mäetöödel ning teostavad tööstuste ja ehituste puistekaupade massilist vedu erandtariifide rakendamisega, määratakse kindlaks alljärgnevalt:

Auto (autorongi) kandejõud	Seisuaegade normid koos abioperatsioonidega (minutites)	
	pealelaadimine	mahalaadimine
Kuni 3,5 t kaasa arvatud	2,0	1,0
Üle 3,5 t kuni 5,0 t kaasa arvatud	3,0	2,0
Üle 5,0 t kuni 10,0 t kaasa arvatud	3,0	2,0
Üle 10,0 t kuni 25 t kaasa arvatud	4,0	3,0
Üle 25 t	5,0	3,0

65. Autotsisternide seisuaja põhinormid isevooluga sisse- ja väljavalamisel (tsisterni täismahule) määratakse kindlaks alljärgnevalt:

(minutites)

Sassiile monteeritud tsisterniga auto kandejõud	Täitmine või tühjendamine		
	vedelad veosed	sitked veosed	assenisatsiooni-veosed
Kuni 1,5 t kaasa arvatud	7	10	11
Üle 1,5 t kuni 3 t kaasa arvatud	11	14	17
Üle 3 t kuni 5 t kaasa arvatud	15	19	23
Üle 5 t kuni 7 t kaasa arvatud	18	23	28
Üle 7 t kuni 10 t kaasa arvatud	22	28	33
Üle 10 t kuni 15 t kaasa arvatud	26	33	—
Üle 15 t	28	37	—

66. Tsisterni täitmise ja tühjendamise ajanormid käsi- või mehhaanilise pumba kasutamisega määratakse kindlaks autotranspor-

diorganisatsiooni ja tellija vahel sõlmitud kokkuleppega sõltuvalt pumba töötootlikkusest. Seejuures täitmise ja tühjendamise aja põhinormi eest tasu ei võeta. Lisaaja eest, mis on kindlaks määratud poolte kokkuleppel, võetakse tasu vastavalt ühtsete veotariifide punktile 16. Lisaaja eest ei võeta tasu, kui täitmine (tühjendamine) teostatakse autotranspordiorganisatsiooni poolt eritasu alusel.

67. Universaalsete raudtee-, jõe- ja autokonteinerite mehhaniseeritud peale- või mahalaadimisel autolt (autorongilt) kehtestatakse iga operatsiooni ajanormiks 7 minutit iga konteineri kohta.

68. Kaupade peale- või mahalaadimisel universaalsetest raudtee-, jõe- ja autokonteineritest kandejõuga 2,5 tonni, neid autolt (autorongilt) maha tõstmata, kehtestatakse ajanormiks 31 minutit esimesele konteinerile ja 20 minutit igale järgnevale konteinerile antud reisil.

Ettenähtud ajanormidest 31 ja 20 minutit ei kuulu tasumisele esimesed 7 minutit, järgnevate 24 ja 13 minuti eest võetakse tasu vastavalt ühtsete veotariifide punktile 16.

Antud ajanorme teise kandejõuga konteinerite kohta vastavalt suurendatakse või vähendatakse.

Konteinerites veetakse kaupu kaubasaatja plommi all.

69. Laaditud ja tühjade (vahetatavate) autokonteinerite ja pooljärelhaagete tagastamise ajanormid määratakse kindlaks kauba saajate (saatjate) ja autotranspordiorganisatsioonide vahelise lepinguga ühe konteineri ja pooljärelhaake ringluse kestuse piires, kuid mitte üle ühe ööpäeva regulaarsetel linnadevahelistel vedudel ja mitte üle 4 tunni teistel vedudel.

Laaditud ja tühjade (vahetatavate) raudtee- ja jõekonteinerite tagastamise ajanormid määratakse kindlaks vastavalt raudteel ja veetranspordis kehtivate juhenditega.

70. Silomassi laadimisel kombaini alt platvormautodele ja isekallutajatele kehtestatakse samad ajanormid kui muude kaupade laadimisel.

Silomassi mahalaadimisel platvormautodelt roopide, võrkude ja muude analoogiliste mehhanismidega (kaasa arvatud manööverdamine), kehtestatakse samad ajanormid kui lahtiste kaupade laadimisel.

71. Tsentraliseeritud vedudel on kaubasaatja kohustatud kaubasaajaid õigeaegselt informeerima igast eelseisvast veose saabumisest. Neil juhtudel, kui kaubasaaja ei ole informeeritud auto saabumise ajast, kannab kaubasaatja vastutust auto ülenormatiivse seisuaja eest kaubasaaja juures 2 tunni jooksul.

72. Puisteveoste pealelaadimisel transportööriga või teravilja pealelaadimisel kombaini alt rakendatakse ajanorme, mis kehtivad lahtistele kaupadele.

73. Kaupade peale- ja mahalaadimise põhinormidesse on arvestatud aeg, mis on vajalik koorma kinni- või lahtisidumiseks, koorma

katmiseks presendiga või presendi mahavõtmiseks, autode ja järelhaagete küljeluukide (uste) avamiseks või sulgemiseks, voolikute külge- või lahtikeeramiseks, juurde- või eemalekandmiseks, veokasti puhastamiseks betooni, kuuma asfaldi ja teiste masside veol ja muude abioperatsioonide täitmiseks, samuti dokumentide vormistamiseks.

74. Täiendavate operatsioonide teostamiseks kehtestatakse järgmised ajanormid:

1) kauba kaalumiseks autokaaludel või kauba ülelugemiseks eraldi peale- ja mahalaadimise punktides — 5 minutit iga veose kaalu kindlaksmääramiseks või ülelugemiseks igal autol või järelhaakel, sõltumata kauba klassist ja auto või järelhaake kandejõust; auto ja järelhaake üheaegsel kaalumisel veose kaalu kindlaksmääramiseks on kehtestatud ajanorm 5 minutit;

2) kauba kaalumiseks või ülekaalumiseks kümnend- või sajandikkaaludel — 9 minutit autole (autorongile) kandejõuga kuni 4 t kaasa arvatud, 13 minutit autole (autorongile) kandejõuga üle 4 kuni 7 t kaasa arvatud ja 18 minutit autole (autorongile) kandejõuga üle 7 t;

3) igale auto (autorongi) sissesõidule vahepealsetes peale- ja mahalaadimise punktides — 9 minutit, sõltumata auto (autorongi) kandejõust.

Kaubanduslike kaupade jaesortimendi üleandmisel ja vastuvõtmisel ülelugemise ja ülekaalumisega ühel reisil mitmes punktis, kehtestatakse auto seisuaja kestusnormid kauba ülekaalumiseks (ülelugemiseks) igas punktis vastavalt käesoleva punkti alapunktidega 1 ja 2). Kaupade veol, millest osa vajab ülelugemist, kuid osa ülekaalumist, kehtestatakse nendele operatsioonidele täiendav ajanorm 9 minutit;

4) radioaktiivsete ja lõhkeainete, tööstus- ja toidukaupade peale- ja mahalaadimiseks, millised vajavad erilist ettevaatust (klaas, portselan- ja fajansstooted, mitmesugused vedelikud klaastaaras, mööbel), samuti väike-tükikaubad, millised vajavad ülelugemist (pesu, jalatsid, peakatted, rõivad, galanteriikaubad, trikootooted, mitmesugused kangad, kantseleitarbed, raamatud, mänguasjad, leiva- ja saiatooted); kõrvitsalised kultuurid, juurvili, puuvili, marjad, roheline köögivili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, piimasaadused ja muud — suurendatakse vastavalt käesoleva juhendi punktiga 61 kehtestatud põhi- ja lisaaja norme 25% võrra;

5) teravilja, suhkrupeedi ja teiste kaupade laboratoorseks analüüsiks, mis kuulub teostamisele enne auto (autorongi) tühjakslaadimist, sõltumata auto kandejõust — 20 minutit;

6) ehitiste ja hoonete detailide ning konstruktsioonide mahalaadimiseks juhul, kui ehituse montaaž toimub vahetult transpordivahendilt — pooltevahelise kokkuleppega kehtestatud ulatuses;

7) raskekaaluliste kaupade peale- ja mahalaadimiseks, mis

nõuavad spetsiaalseid taglastustöid, piimaveotsisternide pesemiseks ja puhastamiseks, piima happesuse ja rasvasuse analüüsimiseks — pooltevahelise kokkuleppega kehtestatud ulatuses.

Käesolevas punktis kehtestatud täiendavad ajanormid operatsioonide teostamiseks tasutakse ühtsete veotariifide punktiga 16 kehtestatud ulatuses ja rakendatakse ainult neil juhtudel, kui neid operatsioone tegelikult teostatakse.

75. Auto (autorongi) etteandmisel kaupade peale- ja mahalaadimiseks ladude mitme sektsiooni või eraldi laohoonete juurde kaubandus- ja varustusbaaside, raudteejaamade, sadamate, kaide, ettevõtete ja ehituste territooriumil lubatakse tellijatega arvelduste lihtsustamiseks lepingutega kehtestada igal objektil auto (autorongi) peale- ja mahalaadimise ning lisaoperatsioonide teostamiseks keskmised seisuaegade kompleksnormid, lähtudes kehtestatud ajanormidest ja teostatud operatsioonide tegelikust täitmisest.

76. Kaubasaatjad ja -saajad, raudteejaamad, lennujaamad, mere- ja jõesadamad (-kaid), kes saavad ja saadavad kaupu ning teostavad peale- ja mahalaadimistöid, on kõikidel juhtudel kohustatud, sealhulgas autotranspordi või transpordiekspeditsiooni ettevõtete poolt teostatavate ekspeditsioonioperatsioonide täitmisel, märkima kauba-transpordi dokumentides auto (autorongi) saabumise ja lahkumise aja kaupade peale- ja mahalaadimise punktides.

Auto saabumise ajaks pealelaadimisele loetakse teekonnalehe esitamise momenti autojuhi poolt pealelaadimise punktis ja auto saabumise ajaks mahalaadimisele — kauba-transpordi saatelehe esitamise momenti autojuhi poolt mahalaadimise punktis.

Auto saabumise aja kohta pealelaadimisele tehakse kaubasaatja poolt märkus teekonnalehele. Peale- ja mahalaadimine loetakse lõpetatuks pärast peale- ja mahalaaditud kaupade kohta kindlaksmääratud korra kohaselt vormistatud kauba-transpordi dokumentide kätteandmist autojuhile.

Auto läbisõiduaeg väravast või kontroll-läbilaskepunktist pealelaadimise kohani ja tagasi arvestatakse auto peale- ja mahalaadimise viibimise aja arvestusest maha, lähtudes auto tehnilisest kiirusest 10 km tunnis.

Pealelaadimisele varem saabunud auto seisuaja alguseks loetakse poolte vahel veotellimusega kooskõlastatud aega.

VI. Arvelduste kord

77. Arveldusi autotranspordiettevõtete ja -organisatsioonidega kaupade veo eest ning teisi makseid, mis on seotud nende vedudega, teostatakse kaubasaatjate, kaubasaajate ja teiste ettevõtete ning organisatsioonide — autotranspordi tellija poolt.

78. Tsentraliseeritud vedudel kõiki arveldusi autotranspordiettevõtete ja -organisatsioonidega vedude, ekspedeerimise ja teiste

teenuste eest teostatakse autotranspordi tellijate (kaubasaatja) poolt, kusjuures varustus-turustusorganisatsioonid, kaubasaatjad lülitavad kindlaksmääratud juhtudel nende tööde maksumuse kaubasaajale väljastatud toodangu arvetesse.

79. Arveldusi kaupade veo ja teiste teenuste eest autotranspordiettevõtete ja tellijate vahel teostatakse NSV Liidu Riigipanga kehtivate juhendite alusel.

80. Lõpliku arvestuse aluseks veoste transportimise eest on kauba-transpordi dokumendid, arveldustel aja- või kilomeetrijärgse tariifi alusel — tellija allkirja ja templiga kinnitatud teekonnalehed.

VII. Vastastikune materiaalne vastutus

81. Poolte vastastikune materiaalne vastutus vedude plaani ja transportimiseks vastuvõetud ühekordse tellimuse täitmata jätmise eest, autode etteandmata jätmise või hilinemise eest, linnadevahelistel kinnitatud marsruutidel veotähtaegade rikkumise eest, samuti transportimiseks vastuvõetud veose säilitamise eest määratakse kindlaks ühtsete veotariifide, nende rakendamise juhendiga ja autotranspordiettevõtete ning klientuuri vastastikuse materiaalse vastutuse põhimäärusega vedude plaani täitmise ja veetavate kaupade säilimise eest.

82. Kaubasaatja ja autotranspordiorganisatsioon vabastatakse materiaalsest vastutusest veoplaani ja transportimiseks vastu võetud ühekordse tellimuse täitmata jätmise eest, autode etteandmata jätmise või hilinemise eest ja veoste kohaletoimetamise tähtaegadest mittekinnipidamisel, kui see toimus:

1) stiihilise õnnetuse tagajärjel, mis on esile kutsunud liikluse katkemise autoteedel;

2) avarii tagajärjel ettevõtetes, mille tõttu ettevõtte või tsehhi töö, mis tootis pealelaaditavat kaupa, oli katkestatud mitte vähem kui 3 ööpäevaks;

3) kehtestatud korra kohaselt autode liiklemise ajutise katkemise või kitsendamise tõttu teedel.

83. Kaubasaatjalt ei võeta tasu auto seisuaja eest kahe tunni jooksul juhul, kui auto hilineb kokkulepitud ajast üle 30 minuti. See soodustus kehtib ainult esimese reisi kohta.

84. Auto (autorongi) seisuaja eest garaažis tellija süü tõttu võetakse trahvi ühtsete veotariifide punktiga 17 kehtestatud ulatuses mitte rohkem kui 1 tunni eest.

Pärast nimetatud seisuaja möödumist loetakse vedu mittetoimunuks ning trahvi arvestamine lõpetatakse.

Sel juhul autotranspordiorganisatsioonid veo mittetäitmise eest mingisugust vastutust ei kanna.

85. Kui kaubasaatja esitab transportimiseks veose, mis ei ole ette nähtud veotellimuses või on määratud teise punkti, on auto-

transpordiorganisatsioonil õigus keelduda veo teostamisest, sisse nõudes auto (autorongi) läbisõidu maksumuse mõlemas suunas vastavalt ühtsete veotariifide punktile 7.

86. Autotranspordiorganisatsioon kannab vastutust transportimiseks vastuvõetud veoste säilitamise eest kaalu, koguse või mahu järgi, mis määratakse kindlaks pealelaadimise ajal toimuva kaalumise, kohtade (tükkide) ülelugemise või mõõtmise teel.

Kaupade transportimisel furgoonautodes, konteinerites või spetsiaaltaaras, mis on kaubasaatja poolt plommitud, kannab autotranspordiorganisatsioon vastutust veose kaalu, koguse ja mahu eest juhul, kui plommid on rikutud.

Autotranspordiorganisatsioon kannab vastutust veetavate kaupade kao või kvaliteedi alanemise eest, kui see toimus tema süü tõttu.

87. Enne kaupade laadimist autokonteinerisse on kaubasaatja kohustatud konteineri üle vaatama ja määrama kindlaks konteineri kõlblikkuse transporditava kauba jaoks. Veoks mittekõlbliku konteineri puhul on klient kohustatud sellest keelduma.

88. Autotranspordiorganisatsioon vabastatakse vastutusest kaupade purunemise, murdumise, deformeerumise, väljavalgumise ja muu riknemise puhul, mis juhtusid mitteküllaldase taara ja kauba sisemise pakkimise tagajärjel, mida ei võidud transportimiseks vastuvõtmisel väliselt märgata, samuti juhul, kui taara või pakend ei vasta kauba omadustele, kaalule või kinnitatud standarditele.

89. Autokonteinerite kinnipidamise eest üle kehtestatud ajanormi kaubasaatja (-saaja) süü tõttu võetakse trahvi 10 kop. autokonteineri seisuaja iga täistunni eest.

Trahvi arvestatakse peale- ja mahalaadimistööde seisuaja piirnormide möödumise momendist kuni ajani, millal teatatakse konteineri kohale toimetanud autotranspordiorganisatsioonile konteineri valmisolekust väljaveoks. Kui kaubasaatja (-saaja) teatas autotranspordiorganisatsioonile konteineri valmisolekust väljaveoks, kuid auto konteineri järgi saabumisel osutus, et viimane ei ole veel veokorras, võetakse trahvi teatamise momendist auto väljumiseni kahekordses ulatuses.

Auto kinnipidamisel üle kindlaksmääratud ajanormi võetakse trahvi peale konteineri seisuaja ka auto seisuaja eest.[1]

---

[1] Hinnakirja nr. 13-01-15 võetud ühtsed autotranspordi kaubaveotariifid ning autotranspordiorganisatsioonide poolt osutatavate ekspeditsioonioperatsioonide ja muude teenuste tariifid on kohustuslikud Eesti NSV territooriumil asuvate ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtetele, ehitustele, asutustele, kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele.

Hinnakirja nr. 13-01-15 täiendus nr. 2

AUTOTRANSPORDI KAUBAVEOTARIIFID

Kinnitanud Eesti NSV Riikliku Plaanikomitee j. a. Hindade Komitee 15. septembril 1967. a. nr. 4-229
Kehtib 1. jaanuarist 1968. a.

Täiendada ühtsete veotariifide IX jao 31. punkt järgmise lõiguga:

Tasu tolmlubimaterjalide laadimise eest hankijate poolt — võetakse 1 tonni eest järgmiselt:

1) laadimisel auto-tsemendiveokitele 30 kop.
2) laadimisel raudteevagunitesse 42 kop.

Tasu põlevkivi-restituha laadimise eest autodele hankijate poolt — võetakse 1 rubla.

Põlevkivi-restituha vagunitesse laadimise ja sihtjaama toimetamise kompleksne tariif on 1 rbl. 50 kop.

JUHEND
EESTI NSV AUTOTRANSPORDI JA MAANTEEDE MINISTEERIUMI TOOTMISVALITSUSE «PÕLLUMAJANDUSTRANSPORT» SPETSIALISEERITUD AUTOMAJANDITE POOLT KOLHOOSIDE, SOVHOOSIDE JA TEISTE PÕLLUMAJANDUSETTEVÕTETE NING -ORGANISATSIOONIDE VEOSTE VEO KORRA KOHTA

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1963. a. 31. augusti määrusega nr. 418 (ENSV MKK 1963, nr. 32, art. 116)

I. Üldalused

1. Tootmisvalitsuse «Põllumajandustransport» spetsialiseeritud automajandid põllumajandussaaduste ja veoste transpordi alal organiseeritakse kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete ning -organisatsioonide veoste tsentraliseeritud veoks.[1] Spetsialiseeritud automajandeid juhib vahetult Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi Vabariikliku Autotranspordi Trusti Tootmisvalitsus «Põllumajandustransport».

2. Spetsialiseeritud automajandid veavad varumispunktidesse ja töötlemisettevõtetesse piima, loomi, teravilja, kartulit, köögivilja ja teisi põllumajanduslikke veoseid, kolhoosidesse ja sovhoosidesse tööstusettevõtetest jõusööta, kemikaale, mineraalväetisi, naftasaadusi, kütust, ehitusmaterjale, turvast ning muid massveoseid, samuti abistavad põllumajandusorganisatsioone ja -ettevõtteid teravilja, tehniliste kultuuride, silomassi ja orgaaniliste väetiste majandisisestel vedudel.

3. Spetsialiseeritud automajandite tegevuse piirkonnad ja nende poolt teenindatavate kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete ning -organisatsioonide loetelu määrab kind-

[1] Vt. ka NSVL Plaanikomitee 20. märtsi 1969. a. määrusega nr. 19 kinnitatud «Veoste tsentraliseeritud autovedude organiseerimise ja planeerimise määrustik» (ENSV ÜVT 1969, nr. 21, art. 223).

laks Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi Vabariiklik Autotranspordi Trust kooskõlastatult Eesti NSV Põllumajandussaaduste Tootmise ja Varumise Ministeeriumiga ning vastavate kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsustega.

4. Spetsialiseeritud automajandid veavad põllumajanduslikke veoseid tsentraliseeritud korras kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete ja -organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel ning vastutavad veoste säilivuse eest. Vedude maht igale põllumajandusettevõttele ja -organisatsioonile määratakse kindlaks põhiliste veoste vedude nomenklatuurplaanis.

5. Spetsialiseeritud automajandid töötavad põllumajanduslike veoste veol tihedas kontaktis kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsustega ning ühiselt nendega otsustavad vedude järjekorra ja suuna, vahetustega töötamise ja muud autode kasutamisse puutuvad küsimused.

6. Neil juhtudel, kui spetsialiseeritud automajandite tegevuse piirkonnas rakendatakse tööle autosid teistest üldkasutatavatest või rahvamajanduse automajanditest, organiseerib ja koordineerib töölerakendatud autode tööd tootmisvalitsus «Põllumajandustransport» või selle korraldusel antud piirkonna spetsialiseeritud automajandid.

7. Põllumajandussaaduste ja -veoste vedude puudumisel võib spetsialiseeritud automajandite autosid ja nimetatud vedudele rakendatud autosid kasutada tööstuse, ehituse ja linnamajanduse vajadusteks.

II. Vedude planeerimise, organiseerimise ja täitmise kord

8. Põllumajanduslike veoste veod planeeritakse kooskõlas üldkasutatava veotranspordi kasutamise juhendiga, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 22. juuni 1960. a. määrusega nr. 234 (ENSV MKK, 1960, nr. 19, art. 62).

Aasta ja kvartali nõudeavaldusi põllumajanduslike veoste tsentraliseeritud veoks esitavad:

1) piima, loomade, kartuli, köögivilja ja teiste põllumajanduslike veoste veoks varumispunktidesse ja töötlemisettevõtetesse — varumispunktid ja töötlemisettevõtted;

2) silomassi veoks, teravilja veoks kombainide juurest rehepeksuplatsidele ning muudeks kolhoosisisesteks (sovhoosisisesteks) vedudeks — kolhoosid ja sovhoosid;

3) jõusööda, kemikaalide, mineraalväetiste, naftasaaduste, turba, ehitusmaterjalide ja põllumajandusele teiste massveoste veoks — koondise «Eesti Põllumajandustehnika» vastavad osakonnad, tööstusettevõtted, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid ning kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsused.

Alapunktides 1, 2 ja 3 nimetatud ettevõtted ja organisatsioonid

on ühtlasi põllumajandussaaduste veo ja põllumajandusele vajalike vedude tellijad, kellega spetsialiseeritud automajandid sõlmivad lepingu.

Märkus. Veosed toimetatakse kohale kolhoosidesse ja sovhoosidesse tsentraliseeritud korras. Juhul kui veoste tsentraliseeritud vedu tööstusettevõtetest, ladudest, turustus- ja kaubandusorganisatsioonidest, raudteejaamadest ja sadamatest toimub spetsialiseeritud automajandite tegevuse piirkondades asuvatele organisatsioonidele üldkasutatava autotranspordiga, antakse kolhoosidele ja sovhoosidele vajalike veoste vedu üle vastavatele üldkasutatavatele automajanditele. Veoste linnadevahelised veod, seda liiki liikluseks avatud punktidest punktidesse, annab tootmisvalitsus «Põllumajandustransport» üle vastavatele kaubaveo-autojaamadele, nende agentuuridele või üldkasutatavatele automajanditele.

9. Põllumajandussaaduste ning -veoste veod kolhoosidele, sovhoosidele, põllumajanduslikele ja teistele ettevõtetele ning organisatsioonidele toimuvad veotellimuste alusel, mis esitatakse spetsialiseeritud automajanditele hiljemalt üks ööpäev enne veo algust.

Tellimusele lisatakse juurde automajandiga kooskõlastatud veograafik dekaadide (viispäevakute) kaupa, näidates ära vedude ööpäevase või keskmise ööpäevase mahu veose iga nimetuse kohta.

10. Edasilükkamatud veod kolhooside, sovhooside, põllumajanduslike ja teiste ettevõtete ning organisatsioonide ühekordsete veotellimuste järgi teostatakse neil juhtudel, mis on tingitud eri asjaoludest (kiiresti riknevate saaduste vedu massilise varumise perioodil, avariiveod, loodusõnnetus jne.).

Märkus. Automajandid peavad ühekordseteks vedudeks ära kasutama maksimaalselt veereva koosseisu tühisõite, paremini ära kasutama autode kandejõudu, järelhaakeid jne.

11. Põllumajandussaadused, samuti põllumajandus- ja teiste ettevõtete ja organisatsioonide veosed võetakse transportimiseks vastu kaalu järgi.

Erandi sellest korrast võivad moodustada need kolhoosisisesed (sovhoosisisesed) veod, veod koristusagregaatide juurest rehepeksuplatsidele, kolhooside ja sovhooside hoidlate ladude juurde, mille puhul veoste kaal määratakse kindlaks nende üleandmise juures, samuti põldudele veetavad veosed (väetis, seemned, vesi jne.), mille säilimise eest spetsialiseeritud automajand vastutust ei kanna. Laadimisel mittekaalutava veose koguse kindlaksmääramise viisi kohta lepib automajand kokku kolhoosi või sovhoosiga.

Taarastatud ja tükkveosed võetakse vastu veoks brutokaaluga, mille veose saatja näitab ära iga veosekoha kohta, või veosekoha standardkaalu järgi.

12. Kaalusid, millel kaalutakse põllumajandussaadusi või veoseid põllumajanduse jaoks, peab iga aasta tembeldama.

13. Spetsialiseeritud automajanditel on õigus kaaluda üle veoks

antud veoseid, mis on kaalutud saatja kaaludel, kui on alus oletada, et veose saatja poolt näidatud kaal ei vasta tegelikule kaalule.

14. Spetsialiseeritud automajandite töötajad koos asjaosaliste organisatsioonidega teevad enne veo algust kindlaks veo kauguse, koostavad aktid varem kindlakstegemata marsruutide kauguse kohta.

Kauguse kohta koostatud ja kinnitatud akti üks eksemplar hoitakse alles spetsialiseeritud automajandis.

15. Põllumajandussaadused ja veosed, mis võetakse vastu veoks kooskõlas käesoleva juhendi punktiga 10, toimetab spetsialiseeritud automajand kohale ja vastutab nende säilivuse eest kuni saajale üleandmise momendini, välja arvatud kiiresti riknevad ja teised spetsiaalsed veosed, mis nõuavad valvet või saatjat ning on ära näidatud «Juhendi autotranspordiorganisatsioonide ja klienttuuri vastastikusest materiaalsest vastutusest vedude plaani täitmise ja veoste puutumatuse eest» lisas.

Kiiresti riknevad ja teised spetsiaalsed veosed, mis nõuavad valvet või saatjat, samuti raskekaalulised, mittegabariitsed ja muud veosed, milliste vedu nõuab spetsialiseeritud autosid (välja arvatud furgoonautod ja standardsed sadulhaaked), veose erilist kinnitamist või autode spetsiaalset seadistamist, võetakse veoks vastu erikokkuleppe või lepingus näidatud eritingimuste järgi.

16. Spetsialiseeritud automajandid on kohustatud tagama veoste veo autode ja autorongidega, mille kere on kohandatud hinnaliste veoste veoks, ning ära kasutama laadimisel veereva koosseisu kogu kandejõu ning mahutavuse.

Teravilja veol vastuvõtupunktidesse peab veerev koosseis olema puhas, veokast tihendatud, mis väldib teravilja kadusid transportimisel, kere küljeluugid peavad olema kõrgendatud vajalikul määral. Spetsialiseeritud automajandid koos kolhooside ja sovhooside ning varumispunktidega tagavad, et autod oleksid varustatud presentide ja katetega.

17. «Põllumajandustranspordi» spetsialiseeritud automajandid on kohustatud võtma tarvitusele abinõud põllumajandussaaduste ja põllumajanduse jaoks autorongidega veoste transportimise laiendamiseks.

18. Kolhoosid, sovhoosid, vastuvõtupunktid ja töötlemisettevõtted on kohustatud tagama juurdesõiduteede sõidetavuse, mehhanismide paigaldamise ja nende häireteta töö, et kiiremini laadida või tühjendada autoronge, samuti hoidma korras kaalud.

19. Veoste õigeaegse esitamise ning peale- ja mahalaadimistööde eest kannavad materiaalset vastutust spetsialiseeritud automajandite ees:

1) piima, loomade, kartuli, köögivilja ja teiste põllumajandussaaduste veol kolhoosidest ja sovhoosidest varumiseks ning töötlemiseks — varumispunktid ja töötlemisettevõtted;

2) silomassi, teravilja veol kombainide juurest rehepeksu-

platsidele ning teistel vedudel majandite piirides — kolhoosid ja sovhoosid;

3) kemikaalide, mineraalväetiste, naftasaaduste, jõusööda, ehitusmaterjalide ja teiste massveoste veol kolhoosidesse ja sovhoosidesse — koondise «Eesti Põllumajandustehnika» vastavad osakonnad, tööstusettevõtted, turustus- ja kaubandusorganisatsioonid.

Märkus. Üksikutel juhtudel, kui alapunktis 3 märgitud veoste veoks on lepingud sõlmitud kolhooside või sovhoosidega, vastutavad automajandite ees kolhoosid ja sovhoosid.

20. Spetsialiseeritud automajandid kannavad materiaalset vastutust varumispunktide, töötlemisettevõtete, kolhooside, sovhooside, tööstusettevõtete, turustus- ja kaubandusorganisatsioonide, raudteejaamade ja sadamate ees veereva koosseisu õigeaegse ette-andmise eest laadimiseks, veereva koosseisu seadistamise eest vastavalt veose iseloomule ja liigile, vedude õigeaegse teostamise eest kooskõlas sõlmitud veolepinguga ja vastuvõetud veotellimustega. Automajandid ei vastuta klientuuri ees vedude mittetäitmise eest juhtudel:

1) kui veerev koosseis suunatakse valitsusorganite ülesannete täitmisele;

2) kui veerev koosseis suunatakse kohalike organite poolt loodusõnnetuste likvideerimisele;

3) kui ekspluatatsioonitingimused antud kohas on järsult halvenenud (teed, juurdesõiduteed ja sillad ei ole sõidetavad jne.) ja neil on õigus kasutada sel ajal veerevat koosseisu muudeks vedudeks.

21. Vedude juhtimine ja operatiivne kontroll nende teostamise üle toimub spetsialiseeritud automajandite poolt nende dispetšeripunktide kaudu põllumajanduslikes ja teistes suurematest ettevõtetes ning organisatsioonides.

22. Kolhoosid, sovhoosid, koondise «Eesti Põllumajandustehnika» osakonnad ja teised põllumajandusettevõtted ning -organisatsioonid annavad spetsialiseeritud automajandite veerevale koosseisule tehnilist abi oma töökodades ning eraldavad traktoreid autode pukseerimiseks raskelt läbipääsetavatel teelõikudel, vastavalt lepingule ja kehtivate hinnete alusel.

23. Teostatud transporditööde arvestust peetakse kauba-veodokumentide vormistamise teel kooskõlas veo eest arvelduste korra kohta kehtiva juhendiga, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi, NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt.

Kombainide juurest teravilja veo, silomassi ning teiste kolhooside ja sovhooside territooriumi piirides toimuvate majandisisese iseloomuga vedude arvestust võib pidada teekonnalehtede sissekannete alusel.

III. Veotasu ja arveldused

24. Tootmisvalitsuse «Põllumajandustransport» spetsialiseeritud automajandite poolt kolhooside, sovhooside, põllumajanduslike ja teiste ettevõtete ning organisatsioonide veoste veo eest tasutakse kehtivate autotranspordi ühtsete kaubaveotariifide ja nende rakendamise eeskirjade järgi.

25. Veoste vastuvõtmise, saatmise, üleandmise ja muude ekspeditsioonioperatsioonide eest tasutakse kooskõlas kehtivate ühtsete tariifide osaga «Veoste transportimisel täidetavate ekspeditsioonioperatsioonide tariifid».

26. Spetsialiseeritud automajanditele vedude ja ekspeditsioonioperatsioonide eest tasuvad kolhoosid, sovhoosid, põllumajanduslikud ja teised ettevõtted ning organisatsioonid enne vedude algust veotellimuste esitamisel, kuid on lubatud tasuda ka teostatud vedude eest esitatud arvete järgi.

27. Vedude ja transpordi- ning ekspeditsioonioperatsioonide eest tasutakse:

1) transpordi arvelduseks ettenähtud pangatšekkidega;

2) plaaniliste maksete korras kooskõlas NSV Liidu Riigipanga kehtiva juhendiga.

28. Kõiges muus, mis puudutab arvelduste korda, juhinduvad spetsialiseeritud automajandid lepingust, autotranspordi ühtsetest kaubaveotariifidest ja nende rakendamise juhendist.

29. Küsimuste osas, mis ei ole ette nähtud käesolevas juhendis, juhinduvad spetsialiseeritud automajandid Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi Vabariikliku Autotranspordi Trusti Tootmisvalitsuse «Põllumajandustransport» eeskirjadest, juhenditest ja juhistest.

AKTIDE KOOSTAMISE EESKIRJAD [1]

«Kaubaveoeeskirjade» 10. jagu
(«NSV Liidu raudteede määrustiku» § 168)

§ 1. Raudteevedudel koostatakse, olenevalt asjaoludest, kommertsaktid (lisa 1) [2] ja üldvormi aktid (lisa 2) [2].

Peale selle võidakse vajaduse korral koostada akte vaguni või konteineri tehnilise seisukorra kohta (lisa 3) [2], vaguni või konteineri avamise kohta tolli- ja piirikontrolliks (lisa 4) [2], vaguni või konteineri vigastamise kohta (lisad 5 ja 6) [2], tsisternide või punker-poolvagunite puuduliku tühjendamise kohta («Eeskirjad vedelate veoste transportimise kohta vagunites-tsisternides ja punker-poolvagunites» 29. jagu, lisad 2 ja 4) ja muid akte üksikute veoseliikide veoeeskirjades ettenähtud juhtudel.

§ 2. Kommertsaktid koostatakse selleks, et tõestada järgmisi asjaolusid («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 168):

a) veose või pagasi tegeliku nimetuse, kaalu või kohtade arvu mittevastavust veodokumendis näidatud andmetele;

b) veose või pagasi riknemist või vigastust;

c) veose või pagasi avastamist ilma dokumentideta või dokumentide avastamist ilma veose või pagasita;

d) riisutud veose või pagasi tagastamist raudteele;

e) raudtee poolt raudtee juurdeveoteele veose üleandmata jätmist 24 tunni jooksul pärast kaubakontoris (-kassas) veose väljaandmise vormistamist dokumentide järgi. Sel juhul koostatakse kommertsakt ainult saaja nõudmisel.

Kommertsaktis näidatakse andmed veodokumentide, kaalulehe näitude, vagunikaaludel kaalumise raamatu jt. alusel.

Neil juhtudel, kui veose kaalu vahe ei ületa veose kaalu loomuliku kao normi, kaalu näitude lahkumineku normi või veose kaalumise täpsusnormi, kommertsakti ei koostata ja veose väljaandmine vormistatakse «Veoste väljaandmise eeskirjades» (2. jagu) ettenähtud korras.

---

[1] Правила перевозок грузов. Изд. «Транспорт». М. 1967, стр. 73—78.
[2] Lisasid ei tooda.

§ 3. Üldvormi aktid koostatakse järgmiste asjaolude tõestamiseks:

a) dokumentide kaotsiminek, mis saatja oli lisandanud saatekirjale;

b) vagunite seisak sihtjaamas mahalaadimiseks etteandmise ootel saajast olenevatel põhjustel («NSV Liidu raudteede määrustiku § 156);

c) vagunite puhastamata jätmine veose jääkidest ja prügist pärast mahalaadimist saaja vahenditega.

Kui avastatakse tsisternid ja punkerpoolvagunid väljavalamata jäägiga, koostatakse «Eeskirjades vedelate veoste transportimise kohta vagunites-tsisternides ja punkerpoolvagunites» (29. jagu) ettenähtud akt;

d) tsisternide või punkerpoolvagunite välispinna puhastamata jätmine pärast nende täitmist või tühjendamist;

e) raudtee poolt puhastamata vagunite etteandmine pealelaadimiseks saatja vahenditega («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 161);

f) plommide puudumine vagunil, kui vagunilehel on märge plommide vagunile panemise kohta, plommide vigastamine või vahetamine, kui seejuures puuduvad asjaolud, mille tõestamiseks koostatakse kommertsaktid, samuti siis, kui teel või sihtjaamas vagunite vastuvõtmisel peakonduktorilt avastatakse plommid ebaselgete või äralõigatud vajutistega, ilma vägivaldse vigastamise tunnusteta, kui loetavad märgid vastavad vagunilehe andmetele ja plommilt on võimalik välja lugeda jaama ja raudtee nimetuse;

g) vaguni (konteineri) vigastamine, raudtee poolt antud mahavõetavate veoseadeldiste vigastamine või kaotsiminek («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 162);

h) viivitus pagasi kohaletoimetamisel (koostatakse saaja nõudmisel);

i) veoste veoplaani täitmise arvestuskaardile allkirja andmisest keeldumine või sellest kõrvalehoidumine;

j) muudel juhtudel asjaolude tõestamiseks, mis võivad olla aluseks poolte materiaalsele vastutusele, kui seejuures ei nõuta kommertsakti või muu erivormi akti koostamist.

Üldvormi akt peab olema alla kirjutatud isikute poolt, kes võtsid osa akti koostamise aluseks olevate asjaolude kindlakstegemisest, kuid vähemalt kahe isiku poolt.

§ 4. Ühelgi pooltest ei ole õigust keelduda aktile allakirjutamisest. Pool, kes ei nõustu akti sisuga, võib esitada oma arvamuse.

§ 5. Kommertsaktid koostatakse:

a) veose mahalaadimisel üldkasutatavates kohtades — väljalaadimise päeval, vastavatel juhtudel aga — veose saajale väljaandmise päeval;

b) mahalaadimisel mitteüldkasutatavates kohtades — veose mahalaadimise päeval, kusjuures veose kontrollimine peab

toimuma mahalaadimise käigus või vahetult pärast mahalaadimist.

Juhul kui vaguni taarakaalu kontrollis mitte see kaaluja, kes võttis osa veose kaalumisest selle mahalaadimise päeval, näidatakse akti «D» osas, milline kaaluja võttis osa veose kaalumisest ja milline kaaluja vaguni taara kontrollimisest. Akti kirjutab alla see kaaluja, kes kontrollis vaguni taarat;

c) teel — asjaolude avastamise päeval, mis kuuluvad kommertsaktiga vormistamisele.

Kui kommertsakte ei ole võimalik koostada kehtestatud tähtaegadel, tuleb aktid igal juhul koostada hiljemalt järgneva ööpäeva jooksul.

§ 6. Ühelt saatjalt ühe saaja aadressil saabunud kuhjas ja puistatult veetava üheliigilise veose väljaandmisel ilmnenud puudujäägid, mis ületavad loomuliku kao normi ja kaalude näitude lahkuminekunormi või veose kaalumise täpsusnormi, ja ülejäägid, mis ületavad kaalude näitude lahkumineku normi või kaalumise täpsusnormi, mis on avastatud üksikutes saadetistes antud kalendriööpäeva jooksul toimunud kontrollimisel, vormistatakse ühe kommertsaktiga. Akti võetakse ainult korras vagunites saatepunkti vigastamata plommidega või lahtisel veereval koosseisul ilma kaotsimineku tunnusteta ja plommideta vagunites (kui selline vedu on «Kaubaveoeeskirjadega» lubatud) saabunud veosed, kus on avastatud puudujäägid või ülejäägid.

Aktis näidatakse iga saadetise kohta vaguni number, vaguni liik, plommide arv ja neil leiduvad vajutised, veose kohtade arv ja kaal, nagu need esinevad dokumentides ja tegelikkuses. Juhul kui kaal määratakse kindlaks vagunikaaludel, näidatakse vaguni brutokaal, vaguni taarakaal (trafareti järgi vaguni raamil või kontrollitud) ja netokaal.

Vajaduse korral näidatakse need andmed loetelus, mis on kommertsakti järg. Loetelule kirjutavad alla isikud, kes on alla kirjutanud kommertsakti.

§ 7. Kuhjas, puistatult või vedelas olekus teel ümberlaadimisega transporditava veose puudujääk või ülejääk, kui veos on laaditud ühe saatja poolt ühe saaja aadressil ja saabunud korrasolevates vagunites ilma teel kaotamise tunnusteta, määratakse kindlaks üheaegselt väljaantud kogu veosepartii kontrollimise tulemuste järgi ja vormistatakse ühe kommertsaktiga.

§ 8. Kommertsaktid koostatakse kolmes eksemplaris kindlaksmääratud plankidel ja täidetakse kirjutusmasinal või tindiga loetavalt, puhtalt, radeerimisteta ja ilma parandusteta. Igale aktile lüüakse jaama reatempel. Akti esimene eksemplar suunatakse raudtee vastavale teenistusele, teine antakse saajale tema nõudmisel, kolmas aga säilitatakse jaama asjaajamises.

Aktide edasisaatmise korra ühe raudtee jaamade vahel määrab raudteevalitsus.

Kui kommertsakt koostatakse saatejaamas või teel olevas jaamas, siis akti teine eksemplar lisandatakse saatekirjale või pagasi teekirjale ja saadetakse kuni sihtjaamani. Kommertsakti koostamise kohta tehakse märge saatekirja pöördele ja teekirjale, «Saatekirja täitmise eeskirjades» (3. jagu) ettenähtud korras.

§ 9. Kommertsaktis peab olema täpselt ja üksikasjalikult kirjeldatud veose või pagasi seisund ja avastatud korratused. Akti ei ole lubatud kanda mingisuguseid oletusi ega järeldusi saadetise korratuse põhjustest või raudtee ja saatja süüst.

Kõikidele akti plangi lahtrites olevatele küsimustele tuleb anda täpsed vastused. Ei ole lubatud kriipsutada läbi, samuti nõutud andmete kordamise asemel kordusmärke kasutada.

Kommertsaktis peab olema näidatud, kas veos on peale laaditud, paigutatud ja kinnitatud õigesti, samuti kas lahtisel veereval koosseisul transporditaval veosel on olemas kaitsemarkeering. Veose ebaõige pealelaadimise, paigutuse ja kinnituse puhul näidatakse aktis, milline rikkumine on esinenud.

Kommertsakti koostamisel kiiresti riknevate veoste riknemise kohta lisatakse akti esimesele eksemplarile:

vedude puhul külmutusvagunites jahutamisega — kontrollandmed;

vedude puhul refrižeraatorvagunites masinjahutusega ja elektriküttega — väljavõte temperatuuride žurnaalist.

Seejuures tuleb kommertsakti kanda andmed külmutusvagunite jää ja soolaga varustamise või refrižeraatorvagunite temperatuurirežiimi kohta teel.

§ 10. Kommertsaktile kirjutavad alla jaamaülem (tema asetäitja), kaubahoovi juhataja (kaubaaida juhataja, vanemkaaluja) ja jaama kaaluja, samuti saaja, kui ta võttis osa kontrollimisest.

Peale selle võidakse vajaduse korral veose kontrollimisele ja akti allakirjutamisele kaasa tõmmata ka teisi raudteetöötajaid.

§ 11. Juhtudel, mil kommertsaktid, sealhulgas ka mitme saadetise kohta koostatakse saajate osavõtul veoste transportimisel, mis saabusid korras vagunites pealelaadimispunkti vigastamata plommidega, kustutatakse vagunitelt mahavõetud plommid pärast saaja poolt aktile allakirjutamist traadiotste läbilõikamise teel ja plommid jäävad raudtee korraldusse.

Juhtudel, kui kommertsaktid koostatakse välismaa jaamade või saatjate plommidega saabunud veoste transportimisel, samuti kui aktid koostatakse importveoste riknemise kohta, lisatakse plommid alati aktidele.

§ 12. Kui sihtjaamas kontrollimisel ei avastata erinevust teel asuvas jaamas koostatud akti andmete ja veose või pagasi faktilise olemi ja seisundi vahel sihtjaamas, on jaam kohustatud, uut akti koostamata, vahejaama aktile tegema järgmisesisulise märkuse:

«Veose (pagasi) kontrollimisel erinevust võrreldes käesoleva

aktiga ei ilmnenud.» Selline märge tõestatakse jaama reatempliga ja käesolevate eeskirjade §-s 10 ettenähtud isikute allkirjadega. See akt antakse saajale tema nõudmisel.

Juhul kui vahejaama aktis leiduvad andmed ei vasta andmetele, mis ilmnesid veose või pagasi kontrollimisel, koostatakse uus kommertsakt.

§ 13. Veoste ekspertiis toimub «Veoste väljaandmise eeskirjades» (2. jagu § 25) ettenähtud korras. Toimunud ekspertiisi kohta tuleb teha märge kommertsakti osas «E».

§ 14. Saaja nõudel peab jaam kolme päeva jooksul välja andma antud saadetise kohta koostatud kommertsakti.

Aktide väljaandmine saajatele toimub allkirja vastu jaama asjaajamise säilitataval akti eksemplaril. Nõudeid aktide väljaandmise kohta organisatsioonide ja ettevõtete nimel võib esitada isik, kel on saaja volikiri kommertsaktide või veoste vastuvõtuks.

Kui teel või veose mahalaadimisel jaama lattu oli koostatud akt selle kohta, et saatja plommidega saabunud vagunis veos on rikutud, peab sihtjaam välja andma saajale sellise akti ärakirja, olenemata jaama poolt veose väljaandmisel koostatud akti kätteandmisest.

Nõudeid koostatud aktide väljaandmise kohta võidakse esitada kuue kuu jooksul arvates veose väljaandmise päevast.

§ 15. Juhtudel, kui avastatakse veose väljavoolamine, riknemine või märgumine vaguni (konteineri) korratu tehnilise seisundi tõttu, koostatakse peale kommertsakti veel akt vaguni (konteineri) tehnilise seisundi kohta vastavalt lisale 3.

Akt vaguni (konteineri) tehnilise seisundi kohta tuleb koostada tingimata vaguni (konteineri) korratuse avastamise ja hiljemalt kommertsakti koostamise päeval.

Vaguni (konteineri) tehnilise seisundi kohta koostatud akti esimene eksemplar lisatakse kommertsakti esimesele eksemplarile, teine aga jääb jaama toimikutesse.

§ 16. Juhul kui jaamaülem keeldub kommertsakti koostamisest või vormistab akti, rikkudes «Kaubaveoeeskirju», on saajal õigus enne veose jaamast väljavedamist, mahalaadimisel mitteüldkasutatavates kohtades aga 24 tunni jooksul, arvates veose kontrollimisest, esitada selle kohta kirjalik avaldus raudteekonna ülemale vahetult või jaamaülema kaudu.

Kui avaldus esitatakse jaamaülema kaudu, antakse saajale välja allkiri kaebuse vastuvõtmise kohta, ära näidates lisatud dokumendid.

Üldvormi akti koostamisest keeldumise korral esitab saatja või saaja kaebuse kõrgemalseisvale ülemusele.

§ 17. Raudteekonna ülem peab kaebusele kommertsakti koostamisest keeldumise või selle ebaõigesti vormistamise peale andma motiveeritud vastuse asja sisu kohta: kiiresti riknevate veoste puhul 24 tunni jooksul, muude veoste puhul aga hiljemalt kolme

päeva jooksul, arvates avalduse saamisest. Kui saaja kaebus on põhjendatud, teeb raudteekonna ülem jaamaülemale korralduse kommertsakti koostamise või ebaõigesti vormistatud akti asendamise kohta. Sel juhul saajalt veose hoiumaksu akti koostamisega viivitamise aja eest ei nõuta.

§ 18. Kommertsaktide koostamine rahvusvaheliste vedude korral toimub kooskõlas kokkulepetega rahvusvaheliste otseste raudteeühenduste kohta ja nende juurde kuuluvate teenistusjuhenditega.

§ 19. Laaditud vagunite (konteinerite) avamine ja plommide mahavõtmine piirijaamades tolli- ja piirikontrolliks toimub tolli- või kontroll-läbilaskepunkti esindaja nõudmisel ja vormistatakse avamise aktidega (lisa 4), mis kirjutatakse alla raudteejaama, tolli- ja kontroll-läbilaskepunkti esindajate poolt.

Uued plommid paneb peale raudtee tolli- ja kontroll-läbilaskepunkti esindajate juuresolekul, kelle nõudel toimus vaguni (konteineri) avamine. Andmed mahavõetud ja uuesti peale pandud plommide kohta kantakse avamise akti.

Avamise akt koostatakse kahes eksemplaris, esimene eksemplar suunatakse piiriraudtee valitsusse, teine aga jääb jaama asjaajamisesse.

Pärast avamise aktile allakirjutamist kustutatakse eksportveostega vagunitelt (konteineritelt) mahavõetud tinaplommid traadiotste läbilõikamise teel.

PRETENSIOONIDE ESITAMISE JA LÄBIVAATAMISE EESKIRJAD [1]

«Kaubaveoeeskirjade» 11. jagu
(«NSV Liidu raudteede määrustiku» §-d 169—179)

§ 1. Reisijate, pagasi või veose transportimisest raudteel tekkivad pretensioonid esitatakse vastavalt «NSV Liidu raudteede määrustiku» §-le 170.

Pretensioonid hüvituse saamiseks suure ja kaubakiirusega transporditavate veoste kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse eest suunatakse sihtraudtee veoteenistusse.

Pretensioonid hüvituse saamiseks reisirongides transporditava pagasiveose kaotsimineku, puudujäägi, riknemise ja vigastuse eest suunatakse sihtraudtee reisiteenistusse.

Reisijate või pagasi transportimisest tekkivaid pretensioone võidakse pretensiooni esitaja äranägemisel suunata saateraudtee või sihtraudtee reisiteenistusse.

Pretensioonid trahvide maksmise kohta viivituse eest veose ja pagasi veose kohaletoimetamisel, sissenõutud trahvide tagastamise kohta vagunite seismise eest mahalaadimisel, tsisternide ja punkerpoolvagunite seismise eest puhastamisel, samuti ka konteinerite kinnipidamise eest mahalaadimispunktides suunatakse veose sihtraudtee finantsteenistusse.

Pretensioonid trahvide tagastamise kohta vagunite seismise eest pealelaadimisel ja konteinerite kinnipidamise eest pealelaadimispunktides suunatakse veose saateraudtee finantsteenistusse.

Pretensioonid trahvide maksmise kohta vedude plaani mittetäitmise ja marsruutide laadimise mittetagamise eest suunatakse veose saateraudteekonda, kus nad läbi vaadatakse. Sel juhul esitatakse hagid raudteekonna vastu ja vaadatakse läbi selle asukoha järgi vastavalt kehtivale alluvusele.

Kui pretensioon saabub mittevastavasse raudteevalitsuse teenistusse, tuleb ta edasi anda kuuluvuse järgi.

---

[1] Правила перевозок грузов. М. 1967, стр. 87—92.

§ 2. Pretensiooni ja hagi esitamise õiguse edasiandmine saatja poolt saajale või saaja poolt saatjale, samuti saaja või saatja poolt kõrgemalseisvale organisatsioonile või transpordi-ekspeditsiooniorganisatsioonile vormistatakse edasiandepealdisega vastaval dokumendil (kaubakviitungil, saatekirjal jne.) järgmise sisuga: «Õigus pretensiooni ja hagi esitamiseks on üle antud_____

_____ »

(organisatsiooni nimetus)

Edasiandepealdis kinnitatakse organisatsiooni juhataja ja pea(vanem-)raamatupidaja allkirjadega ja tõestatakse pitseriga.

§ 3. Pretensioonid hüvituse saamiseks veose kaotsimineku, puudujäägi, riknemise või vigastuse eest esitatakse iga saadetise kohta eraldi.

Üheliigiliste veoste suhtes, mis on laaditud ühes jaamas ühe saatja poolt ühte sihtjaama ühe saaja aadressil, on lubatud ühe pretensiooni esitamine saadetiste grupi kohta, kuid mitte rohkem kui viie saadetise kohta, veoste puhul aga, mille kohta on koostatud üks kommertsakt tervele marsruudile või vagunite grupile aktis näidatud saadetiste arvu kohta.

Ei ole lubatud ühe pretensiooni esitamine saadetiste grupi kohta veoste puhul, mida transporditakse segaotseühenduses teiste transpordiliikide osavõtuga, kui need veosed läbisid erinevad ümberlaadimispunktid.

Muudest alustest tulenevate pretensioonide puhul nõudmiste arvu ühes pretensiooniavalduses ei piirata.

§ 4. Pretensiooniavaldustesse ei tule ühendada nõudmisi, mille läbivaatamiseks on vaja saatekirju või kviitungeid, nõudmistega, mille jaoks neid dokumente ei ole vaja.

§ 5. Pretensiooniavalduses tuleb ära näidata järgmised andmed:

a) mille pärast pretensioon esitatakse (veose või pagasi täielik või osaline kaotsiminek, vigastus, riknemine, viivitus kohaletoimetamisel jne.) ja pretensiooni lühike põhjendus;

b) pretensiooni summa iga üksiku nõudmise liigi ja iga üksiku dokumendi (saatekirja, pagasikviitungi, plaani täitmise arvestuskaardi jms.) järgi;

c) üksikasjalik postiaadress, mille järgi pretensiooni avaldaja soovib saada vastuse (linn, tänav, maja number);

d) panga osakond, milles on avatud pretensiooni avaldaja arveldusarve, ja selle arve number;

e) pretensiooniavalduse koostamise kuupäev.

Pretensiooniavaldustele peab alla kirjutama organisatsiooni juhataja või tema asetäitja.

§ 6. Pretensiooniavaldusele tuleb lisandada «NSV Liidu raudteede määrustiku» §-des 169 ja 173 tähendatud dokumendid. Kaubakviitung, saatekiri ja kommertsakt esitatakse originaalis.

§ 7. Juhul kui saajal pretensiooniavaldusele veose täieliku

kaotsimineku kohta ei ole võimalik esitada kaubakviitungit, lisandatakse dokument veose maksumuse tasumise kohta ja saatejaama õiend antud saaja aadressil veose transportimiseks vastuvõtu kohta, märkusega sellel õiendil veose mittesaabumise kohta, mis tehakse sihtjaamas mitte varem kui 10 päeva enne pretensiooni esitamist. Saatejaama õiendis peab olema näidatud: saatekirja number, vaguni number, sihtjaam ja -raudtee, saatja ja saaja nimetused, veose nimetus, kogus ja kaal, samuti veose vastuvõtu ja ärasaatmise kuupäev. Õiend tõestatakse jaama kalendertempliga.

§ 8. Pretensiooniavaldusele veose puudujäägi kohta tuleb lisada pretensioonisumma arvutus, mis on koostatud arvestades veose kaalu loomuliku kao normi transportimisel, kui selline norm on antud veose liigi jaoks kehtestatud. Pretensioonisumma arvutuse juurdelisamine ei ole kohustuslik, kui arvutus on tehtud pretensiooniavalduses.

§ 9. Trahvide arvutustest tulenevate pretensioonide avaldustele lisandatakse:

a) trahvi maksmise kohta vedude plaani mittetäitmise ja marsruutide laadimise mittetagamise eest — jaama poolt väljaantud veoste transportimise plaani täitmise arvestuskaardid;

b) trahvi maksmise kohta puhastamata vagunite etteandmise eest — jaama väljaantud üldvormi akt;

c) vagunite seismise eest tasutud trahvi tagastamise kohta — vagunite etteandmise ja ärakoristamise aruanne või vagunite seismise numbrita arvestusleht;

d) trahvi maksmise kohta viivituse eest veose kohaletoimetamisel — saatekirjad. Seejuures pretensioonide ühendamine mitme saatekirja järgi vastavalt «NSV Liidu raudteede määrustiku» §-le 171 on lubatud veoste suhtes, mis on saabunud ühe kalendriööpäeva jooksul.

Pretensiooniavaldustele trahvide ja maksude tagastamise kohta tuleb peale käesolevates eeskirjades loetletud dokumentide lisada ka dokument, mis kinnitab trahvi või maksu tasumist (maksunõude ärakiri, mitmesuguste maksude kviitung jne.).

§ 10. Pretensiooniavaldusele puudujäägi pärast veoses, mille eest arveldused hankija (saatja) ja saaja vahel toimuvad normeeritud ja faktilise niiskuse arvestusega, lisatakse samuti dokument (kvaliteeditunnistus, sertifikaat jm.), mis tõendab, millise niiskusesisaldusega on veos välja saadetud, samuti analüüsi andmed saabunud veose niiskusesisalduse kohta, kui selline analüüs oli tehtud.

§ 11. Pretensiooniavaldusele kiiresti rikneva veose riknemise pärast, mille väljaandmisel teostati allahindlust või sordi alandamist, peab kaubandusorganisatsioon esitama õiendi selle kohta, millise hinnaga on allahinnatud veos realiseeritud, või teostatud ümberhindluse kohta, kui veos ei ole veel realiseeritud, samuti vastava sordiga ümbermarkeerimise kohta. Õiendile peavad alla kir-

jutama organisatsiooni juhataja ja pea- (vanem-) raamatupidaja ning see kinnitatakse pitseriga.

§ 12. Dokumendiks, mis kinnitab veose maksumuse tasumist saaja poolt, võib olla pangadokument või pretensiooni avaldanud organisatsiooni juhataja ja pea-(vanem-)raamatupidaja allakirjutatud õiend selle kohta, kunas, kellele, millise arve järgi ja millises summas on toimunud veose maksumuse tasumine. See õiend tuleb kinnitada pitseriga.

§ 13. Vahetult raudteevalitsuse vastavatele teenistustele või vastavatel juhtudel raudteekonnale esitatud pretensioonide avaldajatele antakse välja kviitung pretensiooni vastuvõtmise kohta.

Pretensiooni esitamise päevaks loetakse päev, mil pretensiooniavaldus on pandud posti või ära antud vahetult raudteevalitsusele (raudteekonnale).

Kui pretensiooni avaldamise tähtaeg lõpeb riiklikul pühal või nädala puhkepäeval ja kui pretensiooniavaldus esitatakse vahetult raudteevalitsusele (raudteekonnale) või pannakse posti esimesel sellele järgneval tööpäeval, siis pretensiooni esitamise tähtaeg ei loeta möödalastuks.

Kui veos liikus marsruudina või vagunite grupina ühe saatekirja järgi («Eeskirjad massiliste veoste transportimise kohta marsruutidena või vagunite grupina ühe saatekirja järgi» 4. jagu) ja sihtjaamas see veos anti välja nii põhilise saatekirja kui ka järelesaateteekirja järgi, arvutatakse pretensiooni esitamise tähtaja algust selliste saadetiste puhul veose viimase osa väljaandmise momendist järelesaate-teekirja järgi.

§ 14. Kui pretensiooniavaldusele ei ole lisatud «NSV Liidu raudteede määrustiku» §-des 169 ja 173 ettenähtud dokumendid või nõudmised on ühendatud käesolevate eeskirjade §-de 3 ja 4 rikkumisega, siis sellise avalduse tagastab raudtee esitajale hiljemalt kümne päeva jooksul pretensiooni saamisest arvates. Neil juhtudel on avaldajal õigus uuesti esitada pretensioon vajalike dokumentide lisandamisega «NSV Liidu raudteede määrustiku» §-s 174 ettenähtud tähtaegade piires.

§ 15. Raudtee peab hüvitama veose maksumuse koos käibemaksuga nii neil juhtudel, mil käibemaksu transporditavalt veoselt peab tasuma saatja, kui ka juhtudel, mil vastavalt kehtivale korrale tasub käibemaksu saaja pärast veose realiseerimist, välja arvatud «Kaubaveoeeskirjade» käesoleva jao § 17 ettenähtud juhtumid.

Juhul kui veos on laaditud tööstuslikuks ümbertöötlemiseks või tööstuslikuks tarbimiseks ettevõttele, kel on õigus kauba saamiseks hindadega ilma käibemaksuta, hüvitavad raudteed kaotsiläinud ja vigastatud veose maksumuse hinnaga ilma käibemaksuta.

§ 16. Kui rahuldatakse pretensioon veose kaotsimineku või vigastuse pärast, määratakse hüvitamisele kuuluva veose või pagasiveose maksumus «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 152 kindlaksmääratud korras saatja arve alusel, neil juhtudel aga, kui arvel-

dused ei toimu Riigipanga kaudu, arvet asendava teise dokumendi alusel.

Kui arve on välja kirjutatud riiklikes jaehindades, määratakse hüvitamisele kuuluv veose maksumus jaehinnas, maha arvates sellest arves näidatud kaubanduslikud ning muud mahahindlused, kui aga arves pole neid näidatud, siis hinnakirjas kehtestatud suuruses.

Kui veose maksumust arvutatakse jaehinnas, siis veoraha ja saatja muid kulusid, mis on seotud veose kohaletoimetamisega sihtjaama, ei hüvitata.

Kui veose maksumust arvutatakse hulgi-, varumis- või kokkuostuhinnas, hüvitatakse saatja täiendavad kulud veose kohaletoimetamisel sihtjaama (kulud kohaletoimetamisel saatejaama, veoraha jm.), kui need ei ole kauba hinna sees.

§ 17. Kui veos oli teel üle antud ettevõttele, kellel on õigus kauba saamiseks hinnaga ilma käibemaksuta, kehtestatud hindadega käibemaksu summa mahaarvutamisega, määratakse kindlaks hüvituse summa sihituse järgi kohaletoimetamata jäänud veose eest, maha arvutades hinnast käibemaksu summa.

Sel juhul peab käibemaksu summa esialgsele saajale hüvitama saatja (hankija).

§ 18. Kui veos antakse teel üle seatud korras teistele organisatsioonidele põhjusel, et edasine transportimine on võimatu saatja või saaja süü läbi tekkinud veose riknemise või vigastamise tõttu, määratakse hüvitamisele kuuluv veose maksumus summas, mis saadi üleandmisel, maha arvutades sellest maksud, mis antud veose pealt raudteele kuuluvad.

§ 19. Vaadates läbi pretensioone sellise veose kaotsimineku kohta, mille puhul hankija (saatja) ja saaja vahelised arveldused toimuvad normeeritud ja faktilise niiskusesisalduse arvestamisega, toimub veose faktilise koguse määramine, mis on saatjalt vastu võetud ning saajale välja antud, ümberarvestusega normeeritud niiskusesisaldusele vastava riikliku standardiga määratud korras.

§ 20. Pretensiooni läbivaatamise tulemustest peab raudtee pretensiooni avaldajale teatama «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 175 sätestatud tähtaegadel. Kui raudtee jätab pretensiooni tagajärjeta, tuleb teadaandes näidata pretensiooni tagasilükkamise motiivid. Teadaandes pretensiooni tunnustamise kohta raudtee poolt näidatakse, millises summas pretensioon on rahuldatud. Teadaande kirjutab alla raudteevalitsuse vastava teenistuse ülem (raudteekonna ülem) või tema poolt volitatud isik.

§ 21. Kui raudtee lükkab tagasi pretensiooni, viidates aktile, millest pretensiooni avaldaja ei ole teadlik, lisab raudtee sellekohasele teadaandele selle akti ärakirja.

§ 22. Pretensiooni rahuldamisel täies summas pretensiooni avaldaja poolt esitatud dokumendid ei tagastata, vaid jäävad raudtee vastavate teenistuste (raudteekonna) toimikutesse.

§ 23. Nende pretensioonide esitamise ja läbivaatamise kord, mis tekivad veoste transportimisel raudtee-veetee sega-otseühenduses, samuti eksport- ja importveoste transportimisel, on näidatud vastavalt «Eeskirjades veoste transportimise kohta raudtee-veetee sega-otseühenduses» ja «Eeskirjades eksport- ja importveoste transportimise kohta, mis kulgevad läbi meresadamate ja piirijaamade väljaspool rahvusvahelist otseühendust».

VEOSTE TRANSPORTIMISEKS VASTUVÕTU EESKIRJAD[1]

«Kaubaveoeeskirjade» 1. jagu

(«NSV Liidu Raudteede määrustiku» §-d 9, 42, 46, 47, 50, 53, 54, 67)

§ 1. Saatjad võivad esitada veoseid transportimiseks nii üldkasutatavates kui ka mitteüldkasutatavates kohtades.

§ 2. Veoste transportimine võib toimuda vagun-, väike-, väiketonnaažiliste, grupi- või marsruutsaadetistena.

Vagunsaadetiseks loetakse ühe saatekirja järgi esitatav kaubapartii, mille veoks vajatakse omaette vaguni eraldamist.

Väikesaadetiseks loetakse kaalu ja mahu poolest piiratud ning ühe saatekirja järgi esitatav kaubapartii, mille veoks ei vajata omaette vaguni eraldamist («Kaubaveoeeskirjad väikesaadetiste kohta» 23. jagu).

Väiketonnaažiliseks saadetiseks veo puhul neljateljelises vagunis loetakse kaubapartii, mis esitatakse ühe saatekirja järgi ja mille kaal on üle 10 tonni, kuid mitte üle 20 tonni ja maht mitte üle poole neljateljelise vaguni mahutavusest («Kaubaveoeeskirjad väiketonnaažiliste saadetiste kohta» 24. jagu).

Grupisaadetiseks loetakse ühe saatekirja järgi esitatav kaubapartii, mille veoks vajatakse rohkem kui üht vagunit, kuid vähem kui marsruudi puhul.

Marsruutsaadetiseks loetakse ühe saatekirja järgi esitatav kaubapartii, mille kogus vastab marsruutide jaoks kindlaksmääratud kaalunormidele («Kaubaveoeeskirjad saatja marsruutide kohta» 28. jagu).

§ 3. Veosed, mis vajavad taarastamist, et vältida transportimisel nende kaotsiminekut, puudujääke, riknemist või vigastamist, tuleb esitada veoks korras taaras, mis vastab riiklikele standarditele, need veosed aga, mille taara ja pakendi kohta pole standarde kehtestatud — korras taaras, mis kindlustab täielikult nende alalhoiu.

---

[1] Правила перевозок грузов. М. 1967, стр. 3—10.

Kolhooside ja tarbijate kooperatsiooni varumisorganisatsioonide poolt saadetavaid põllumajandussaadusi võib veoks vastu võtta mittestandardses taaras, mis kindlustab kauba säilivuse transportimisel.

Juhul kui transportimiseks esitatud veose taara või pakendi välisel vaatlusel märgatakse selliseid puudusi, mis põhjustavad kartuse, et kaup võib sel põhjusel kaotsi minna, rikneda, vigastuse saada, peab saatja jaama nõudmisel viima taara või pakendi vastavusse «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 42 nõuetega.

§ 4. Saatja on kohustatud enne transportimiseks esitamist ette valmistama veose selliselt, et oleks kindlustatud veose transportimiskõlblikkus ja säilimine teel.

Väikeste tükkveoste laadimisel peab saatja ühendama väikesed kohad suuremateks nende sidumise teel kimpudesse või pakkimise teel vastavasse taarasse.

§ 5. Veose üldine kaal määratakse kindlaks kaalumise teel või kaubakohtadel leiduva trafareti- või standardijärgse kaalu kokkuarvutamise teel. Üksikute veoste puhul võidakse kaal kindlaks määrata arvestuslikul teel, mõõtmisega või tinglikult. Taarastatud ja tükikaupade kaal määratakse kindlaks enne nende veoks esitamist, näidates igal kaubakohal bruto- ja netokaalu.

Juhul kui esitatakse standardse kaaluga kaubakohad, ei ole kaalu näitamine igal kaubakohal kohustuslik, välja arvatud juhud, mil standardid näevad ette bruto- ja netokaalu kohustusliku märkimise standardsetele kohtadele. Neil juhtudel näidatakse saatekirja lahtris «Kaalu määramise viis» ka ühe kaubakoha standardne bruto- ja netokaal.

Kaalu kindlaksmääramise viisi peab saatja näitama saatekirjas.

§ 6. Veoste kaalu määrab kindlaks:

a) raudtee, kui laadimine toimub üldkasutatavates kohtades;

b) saatja, kui laadimine toimub mitteüldkasutatavates kohtades.

Veoste kaalu trafareti ja standardi järgi, arvestuslikul teel, mõõtmisega või tinglikult, samuti nende kaupade osas, milliste laadimine on saatja kohuseks («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 45), määrab alati saatja, välja arvatud üldkasutatavatest kohtadest laaditavad ja kuhjas ning puistatult transporditavad veosed, mille kaalu, kui jaamal on olemas vagunikaalud, määrab saatja nõudel raudtee.

Puistatult veetavate toiduteravilja, õliseemnete ja kaunvilja, kliide ning kombineeritud söötade ja kuhjas transporditavate kartulite, köögivilja ning arbuusiliste kultuuride kaalu määrab kindlaks saatja kaalumise teel ja kinnitab oma allkirjaga saatekirjal. Kui saatjal puuduvad vaguni- või elevaatorikaalud, tehakse kaal kindlaks saatejaama vagunikaaludel raudtee kaaluja poolt koos saatja kaalujaga ja kinnitatakse nende allkirjadega saatekirjal.

§ 7. Veosed konteinerites võtab raudtee veoks vastu saatja kaaluga.

§ 8. Tsisternidesse valatud veoste kaal tehakse kindlaks kaalumise teel või siis saatja teeb mõõtmise teel kindlaks sissevalamise kõrguse ja määrab eriliste kalibreerimistabelite abil tsisternidesse valatud produktide mahu.

Naftasaaduste kaal määratakse kindlaks üksnes mõõtmisega, toidukaupade kaal — vagunikaaludel, nende puudumisel aga kaubakaaludel.

Määrates kaalu mõõtmise teel peab saatja näitama saatekirjas ka sissevalamise kõrguse, produkti temperatuuri tsisternides ja produkti tiheduse.

Etüül- (viina-) piirituse veoks vastuvõtmise ja kaalu kindlaksmääramise kord on ette nähtud «Eeskirjades vedelate veoste transportimise kohta vagunites — tsisternides ja punkerpoolvagunites» (29. jagu).

§ 9. Punkerpoolvagunites transporditavate veoste kaalu määrab saatja kindlaks arvestuslikul teel.

§ 10. Metsaveosed ja küttepuud peavad saatjad esitama veoks ja raudtee need vastu võtma, näidates saatekirjas järgmised andmed:

a) transportimisel konteiner-roovkandmikes või pakkides — konteiner-roovkandmike või pakkide arvu;

b) transportimisel laadimise piirjoone ülemise, kitsendatud osa ärakasutamisega — alumiste virnade arvu ning kõrguse ja laadimise piirjoone ülemisse kitsendatud ossa (mütsi) paigutatud virnade arvu;

c) metsaveoste ja küttepuude transportimisel kinnistes vagunites — virnade arvu, kusjuures vagunid plommitakse saatja plommidega;

d) metsaveoste laadimisel platvormidele või poolvagunitesse mitte rohkem kui 2 riidas — tükiarvu, kui see arv ei ületa 100 ühes riidas ja 200 kahes riidas;

e) muudel juhtudel — riitade arvu ja nende kõrguse.

Riitade kõrguse mõõtmine toimub:

laadimisel ühte riita — riida mõlemast otsast;

laadimisel mitmesse riita otsakuti — äärmiste riitade välistest otstest, näidates saatekirjas riitade arvu ja äärmiste riitade kõrguse otstest;

laadimisel piirdega — piirde kõrguse järgi poolvaguni poordi ülemisest servast alates;

laadimisel kahe või rohkem piirdega — viimase seesmise piirde kõrguse järgi poolvaguni poordi ülemisest servast alates, näidates saatekirjas piirete arvu ja viimase seesmise piirde kõrguse.

Metsaveoste ja küttepuude kaalu määrab saatja tinglikult.

§ 11. Majakraam võetakse veoks vastu «Kaubaveoeeskirjades väikesaadetiste kohta» (23. jagu) ettenähtud korras.

§ 12. Veoste kaalumine vagunikaaludel toimub vagunite peatamisega ja lahtihaakimisega või vagunite peatamisega ilma lahtihaakimiseta. Ülekaalumine käigu peal on keelatud.

§ 13. Vagunite peatamisega ja lahtihaakimisega kaalutakse järgmised veosed:

puistatult veetavad toiduteravili, õliseemned ja kaunvili, kombineeritud söödad ja kliid;

tsisternides veetavad vedelad toidukaubad (taimeõlid, siirup jm.);

kuhjas veetavad kartulid, köögivili, arbuusilised kultuurid, õlikoogid, toidusool, värvilised metallid ja paketeerimata värviline vanametall.

Kartulite, köögivilja, arbuusiliste kultuuride, õlikookide, toidusoola kaalumisel vaguni taarakaalu ei kontrollita.

Toiduteravilja, õliseemnete ja kaunvilja, kombineeritud söötade ja kliide, taimeõli ja siirupi kaalumisel kontrollitakse vagunite taarakaalu enne pealelaadimist ja pärast mahalaadimist.

Ülejäänud käesolevas paragrahvis näidatud veoste kaalumisel vagunite taarakaal kontrollitakse üks kord — enne pealelaadimist või pärast mahalaadimist.

§ 14. Muude veoste kaalumine vagunikaaludel toimub vagunite peatamisega ilma lahtihaakimiseta.

Neil juhtudel võetakse vagunite taarakaal vagunil leiduvalt trafaretilt.

§ 15. Veoste kaalumisel vagunikaaludel peab saatja vajaduse korral teostama veose doseerimist (juurdelaadimist või osalist mahalaadimist). Selleks peab ta vahetult vagunikaalude juures organiseerima doseerimisplatsi, kindlustama selle inventariga, aga massveoste (söe, maagi, tsemendi jm.) saatmisel ka mehhanismidega, selleks et doseerimisoperatsioonid teostuksid kaalumise käigus.

§ 16. Veoste transportimisel äravõetavate seadistega (sealhulgas köögiviljakilbid) ja soojustamisega näidatakse saatekirjas lahtris «Saatja erilised avaldused ja märkused» seadiste ja soojustusmaterjalide kaal.

Äravõetavaid leivaviljakilpe enne laadimist ei kaaluta. Iga kaitsekilbi kaal loetakse tinglikult 70 kg, saatekirjas aga näidatakse veose nimetuse all järgmiselt: «Kahe leivaviljakilbi tinglik kaal on 140 kg.»

Äravõetavate seadiste, soojustusmaterjalide, samuti ka mahavõetavate leivaviljakilpide kaalu saatekirja täitmisel vaguni taarakaalu hulka ei arvestata.

Mittemahavõetavate leivaviljakilpide kaal kuulub vaguni taarakaalu hulka.

§ 17. Transportimiseks esitatava veose kohtade arvu määrab alati saatja.

Juhul kui veosed esitatakse transportimiseks üldkasutatavates

kohtades, võtab raudtee nad vastu, kontrollides saatja pooit saatekirjas näidatud kohtade arvu, välja arvatud veosed, mille pealelaadimine on pandud saatjale («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 45).

§ 18. Taarastatud ja tükkveosed peab saatja markeerima (saatja markeering).

Saatja markeeringus näidatakse:

a) saatja märgid või koha järjekorranumber;
b) saatejaama ja -raudtee nimetus;
c) sihtjaama ja -raudtee nimetus;
d) saaja nimetus.

Alapunktis «a» ettenähtud andmete näitamine markeeringus on kohustuslik neil juhtudel, mil mitmesugused või mitut sorti veosed antakse transportimiseks üle ühetüübilises taaras või pakendis. Need andmed kordab saatja ka saatekirja lahtris «Saatja märgid ja margid».

Veoste transportimise korral väike- või väiketonnaažilistes saadetistes saatja markeering kantakse igale kaubakohale.

Ühesuguste veoste transportimisel vagunsaadetisena ei tarvitse kanda markeeringut kõikidele kaubakohtadele, peab aga markeerima vähemalt neli kohta. Sel juhul markeeritud kohad asetatakse:

kinnistes vagunites — kaks kohta kummagi ukse juurde, markeeringuga väljapoole;

lahtisel veereval koosseisul — ülemisse laadimiskorrusesse, kaks kohta platvormi või poolvaguni kummagi külgmise poordi juurde, markeeringuga väljapoole. Kui pealelaadimine ulatub poortide kõrguseni või poortide kõrguseni ei ulatu, tuleb markeeritud kohad paigutada markeeringuga ülespoole.

Veoste transportimisel kuhjas, puistatult või vedelas olekus saatja markeeringut veostele ei kanta.

§ 19. Saatja peab veostele kandma ka spetsiaalse markeeringu, mis näitab veoste omadusi, nende käsitsemise viisi peale- ja mahalaadimistöödel ja hoidmisel, näiteks «Ülemine osa», «Ettevaatust», «Mitte kantida» jne. Spetsiaalset markeeringut võib näidata ka eriliste märkidega (joonistega).

Lahtisel veereval koosseisul transporditavatele metsaveostele ja küttepuudele kantakse kaitsemarkeering järgmises korras:

pealelaadimisel platvormidele, samuti poolvagunitesse tugede abil poortidest kõrgemale, kantakse markeering riitade äärmistele otstele (mis asetsevad platvormi otsapoortide või poolvaguni otsmiste uste juures) tähe T kujul, mille vähemalt 5 sm laiune horisontaalne osa hõlmab riida ülemise rea terves selle laiuses ja mille vertikaalne osa, samuti 5 sm laiuses langeb riida keskel ülevalt allapoole vähemalt 0,5 m pikkuses;

metsaveoste ja küttepuude laadimisel poolvagunitesse poortide ülemise servani või, kasutades vertikaalseid piirdeid, poortidest

kõrgemale kantakse markeering iga riida ülemisele pinnale kahe diagonaalse joonena (tähe X kujul), laiusega vähemalt 5 sm.

Markeerimist ei teostata, kui metsaveosed ja küttepuud on laaditud kinnistesse vagunitesse, samuti lahtisele veerevale koosseisule pakkides, konteinerites või laadimise piirjoone ülemise kitsendatud osa ärakasutamisega (mütsiga).

§ 20. Väikesaadetiste veoks vastuvõtul üldkasutatavates kohtades kannab saatejaam, lisaks saatja markeeringule (§-d 18, 19), igale kaubakohale veel raudteemarkeeringu.

Veoste laadimisel väiketonnaažiliste saadetistena nii üldkasutatavates kui ka mitteüldkasutatavates kohtades, samuti väikesaadetistena mitteüldkasutatavates kohtades, kannab veosele raudteemarkeeringu saatja enne veose esitamist transportimiseks.

Kooskõlastatult saatjatega võib raudtee kehtestada korra, mille järgi saatjad kannavad veosele raudteemarkeeringu enne veose esitamist transportimiseks ka muudel juhtudel.

Raudteemarkeeringus näidatakse murruna:

lugejas — järjekorra number veoste ärasaatmiseks vastuvõtu raamatu järgi ja mõttekriipsu (tiree) järel — kohtade arv;

nimetajas — saatetee tinglik number ja mõttekriipsu järel — saatejaama tinglik number.

Raudteemarkeering tuleb reeglina kanda kaubakoha samale küljele, kuhu on kantud saatja markeering.

Raudteemarkeering näidatakse samuti saatekirja vastavas lahtris.

§ 21. Saatja ja raudteemarkeering peavad olema selgelt nähtavad ning loetavad ja need tulevad kanda reeglina kaubakohtadele.

Markeerimiseks kasutatav värv peab olema püsiv (mittekustuv, mittelaialivalguv niiskuse tõttu jms.) ja ei tohi veost rikkuda. Toiduaineid sisaldavaid kaubakohti ei tohi markeerida värviga, mis on lahustatud petrooleumis, tärpentinis jms.

Vana markeeringu peab saatja kõrvaldama (mahapesemisega, mahahööveldamisega, ülevärvimisega jms.).

Kastidele kantakse markeering värviga ühele otsmistest külgedest, vaatidele ja rullidele — ühele põhjale.

Kui ei ole võimalik kanda markeeringut vahetult kaubakohtadele, võib markeering olla paberist lipikutel, mis on kindlalt kleebitud taarale (pakendile) või vahetult veosele, kui see ei ole pakitud, samuti taara külge löödud liistukestel (lipatsitel).

Kui tähendatud vahenditega markeerida ei saa (metalltooted kimpudes ilma taarata jm.), kantakse markeering puust või metallist lipatsitele, mis traadiga kindlalt kinnitatakse veose külge.

Ei ole lubatud lipatsite kinnilöömine vineerist, kartongist või paberist kastide külge, samuti markeeringu kandmine paberist lipikutele, kui veos transporditakse lahtisel veereval koosseisul.

Märjalt soolatud nahkade ja karusnahkade markeering kantakse ühele kahest kokkuseotud liistukesest (lipatsist), selle siseküljele.

§ 22. Pealelaadimiseks raudteeliini juures ettevalmistatud veosed peavad olema vajaduse korral kinnitatud ja asetatud: kõrguse juures kuni 1200 mm — tee äärmise rööpa pea välisest kandist vähemalt 2 m kaugusele, suurema kõrguse juures — vähemalt 2,5 m kaugusele.

§ 23. Vagunite etteandmine pealelaadimiseks saatja vahenditega toimub etteteatamise järgi või etteandmisvaheliste kindlaksmääratud ajavahemike järgi.

Etteandmisel teadaannete järgi peab jaamaülem teatama saatjale hiljemalt 2 tundi enne vaguni etteandmist.

Vagunite etteandmise ja äraviimise kord juurdeveoteedel määratakse vastavalt eeskirjadele «Raudtee juurdeveoteed».

Teadaannet vagunite pealelaadimiseks etteandmise aja kohta ei nõuta, kui pealelaadimine on kindlustatud mahalaadimiseks etteantud vagunitega.

§ 24. Korra, mille järgi antakse teateid vagunite etteandmise aja kohta pealelaadimiseks saatja vahenditega, määrab jaamaülem, kusjuures ta peab ette nägema esijoones raadio-, telefoni-, telegraafi- ja postiside kasutamise. Saatja võib valida ühe teadustamise viisi, millest ta teatab jaamaülemale.

Juhul kui kehtestatakse telefoni teel teatamise kord, peavad saatjad määrama teadete vastuvõtmiseks vastutavad isikud ja teatama jaamaülemale nende perekonnanimed ja telefonide numbrid.

Vagunite pealelaadimiseks etteandmise aja kohta edasiantud teadaannete registreerimiseks peetakse jaamas teadaannete raamatut Teedeministeeriumi poolt kinnitatud vormi GU-2 järgi, näidates selles veereva koosseisu (konteinerite) arvu ja liigi ja muud vormis ettenähtud andmed.

§ 25. Kui vagunite etteandmine pealelaadimiseks viibib üle 2 tunni teates näidatud ajast arvates, on jaam kohustatud uuesti seatud korras teatama saatjale vagunite eelseisva etteandmise aja.

§ 26. Vagunid, mis on ette antud pealelaadimiseks, etteandmise tähtaja rikkumisega või ilma eelneva teateta, võtab saatja pealelaadimiseks vastu momendist, mil jaam nad esitab.

Sealjuures vagunid loetakse etteantuks:

kui nad antakse ette enne määratud tähtaega — selle tähtaja saabumise momendist;

kui nad antakse ette, võrreldes määratud tähtajaga, hilinemisega või ilma eelneva teateta — 2 tunni möödumisel vagunite faktilise etteandmise momendist arvates.

§ 27. Veoste pealelaadimine kinnistesse vagunitesse peab toimuma, kindlustades liikluse ning peale- ja mahalaadimistööde ohutuse, vaguni kandejõu või mahutavuse täieliku ärakasutamise ja veose säilivuse.

Veosed tuleb asetada vagunis ühetasaselt, tihedalt ja vajaduse korral kindlalt kinnitatult, et transportimisel ei tekiks nihkeid, kukkumist, uste peale langemist, hõõrumist ega vigastamist ja et oleks kindlustatud vaguni säilivus pealelaadimisel, mahalaadimisel ja teel.

Purunevate ja õrnade veoste (klaas-, keraamilised ja malmtooted, alumiiniumist ja emaileeritud nõud) pealelaadimine peab toimuma ettevaatlikult.

Eriti ettevaatlikult tuleb vagunitesse laadida kaubakohad, milledel leiduvad hoiatuspealdised: «Ettevaatlikult», «Mitte loopida», «Klaas», «Ülemine osa», «Mitte kantida» jms. Sellised kohad asetatakse vagunisse nii, et mahalaadimisel need pealdised oleksid nähtavad.

Ühte vagunisse laadimisel asetatakse raskemad veosed alla, kergemad peale.

Taarastatud ja tükk-kaubad asetatakse ustevahelisesse ruumi ustest 25 sm kaugusele.

On keelatud laadida ühte vagunisse seesuguseid veoseid, mis oma omadustega võivad vigastada või rikkuda teisi veoseid.

Veoste asetamine ja kinnitamine kinnistes vagunites toimub vastavalt tehnilistele tingimustele ja üksikute veoseliikide veoeeskirjadele.

Jaamaülemal on õigus keelduda vagunite vastuvõtmisest, mis ei ole laaditud tehniliste normide kohaselt täiskoormuseni või vastavatel juhtudel täie mahutavuseni või kandejõuni, ja nõuda vaguni täislaadimist, välja arvatud juhud, kus vaguni täislaadimine ei ole võimalik eriliste veotingimuste tõttu.

§ 29. Veose transportimiseks vastuvõtu aeg tõendatakse jaama kalendertempli asetamisega saatekirja pöördel 7. lahtrisse.

§ 30. «NSV Liidu raudteede määrustikus» ja käesolevate eeskirjade reguleerimata jäänud osas toimub veoste transportimiseks vastuvõtt ja pealelaadimine kooskõlas üksikute veoseliikide veoeeskirjadega.

VEOSTE VÄLJAANDMISE EESKIRJAD [1]

«Kaubaveoeeskirjade» 2. jagu

(«NSV Liidu raudteede määrustiku» §-d 50, 58, 59, 64, 65, 66, 67)

§ 1. Veose saabumisest sihtjaama peab raudtee teatama saajale «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 58 kindlaksmääratud tähtaegadel, näidates veose nimetuse ja koguse, samuti veereva koosseisu (konteinerite) liigi ja arvu.

Kehtestades veoste saabumisest teatamise korra ja viisid, peab jaamaülem ette nägema esijoones raadio-, telefoni-, telegraafi- ja postiside kasutamise. Üksikutel juhtudel võib teatamine toimuda kuulutuse väljapaneku teel kaubakontoris.

Saaja võib valida ühe teatamise viisi, millest ta teatab jaamaülemale.

Saajatele eelinformatsiooni andmine veoste lähenemisest toimub raudteekonna ja saatjate vahel sõlmitavate lepingute kohaselt.

§ 2. Vagunite etteandmine mahalaadimiseks saajate vahenditega toimub etteteatamise järgi või etteandmisevaheliste kindlaksmääratud ajavahemike järgi.

Etteandmisel teadaannete järgi peab jaamaülem teatama saajale hiljemalt 2 tundi enne vaguni etteandmist käesolevate eeskirjade § 1 ettenähtud korras.

Vagunite mahalaadimiseks etteandmise aja kohta edasiantud teadaannete registreerimiseks peetakse jaamas teadaannete raamatut Teedeministeeriumi poolt kinnitatud vormi GU-2 järgi, näidates selles veose nimetuse, selle koguse ja ka veereva koosseisu (konteinerite) liigi, arvu ja muud vormis ettenähtud andmed.

Vagunite etteandmise ja äraviimise kord juurdeveoteedel määratakse vastavalt eeskirjadele «Raudtee juurdeveoteed».

§ 3. Juhul kui kehtestatakse telefoni teel teatamise kord, peavad saajad määrama teadete vastuvõtmiseks vastutavad isikud ja teatama jaamaülemale nende perekonnanimed ja telefonide numbrid.

§ 4. Kui vagunite etteandmine mahalaadimiseks viibib üle 2

[1] Правила перевозок грузов. М. 1967, стр. 11—20.

tunni teates näidatud ajast arvates, peab jaam uuesti seatud korras teatama saajale vagunite eelseisva etteandmise aja.

§ 5. Vagunid, millised on ette antud mahalaadimiseks, rikkudes etteandmise tähtaega või ilma eelneva teateta, võtab saaja mahalaadimiseks vastu momendist, mil jaam nad esitab.

Sealjuures loetakse vagunid etteantuks:

kui nad antakse ette enne määratud tähtaega — selle tähtaja saabumise momendil;

kui nad antakse ette, võrreldes määratud tähtajaga, hilinemisega või ilma eelneva teateta — 2 tunni möödumisel faktilise etteandmise momendist arvates.

§ 6. Ettevõttele, organisatsioonile või asutusele adresseeritud veose saamisel peab vastuvõtja esitama jaamale ühekordse või alalise volikirja veose vastuvõtuks.

Volikiri peab olema alla kirjutatud ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) juhataja ning pea- (vanem-) raamatupidaja poolt ja kinnitatud pitseriga.

Ühekordne volikiri antakse veose vastuvõtuks teatud saatekirja järgi ja veose väljaandmise vormistamisel jaama poolt lisatakse teekirja juurde.

Alaline volikiri antakse välja kindlaks tähtajaks ja säilitatakse jaamas, aga isikul, kes selle volikirja järgi veoseid saab, peab olema ärakiri volikirjast jaama selle töötaja allkirjaga, kes algvolikirja on vastu võtnud, ja jaama kalendertempliga.

Volitatud isik, kes veoseid vastu võtab, on kohustatud jaama nõudmisel esitama oma isikut tõendava dokumendi.

§ 7. Pärast seda kui on tehtud veo lõpparve, antakse saajale kätte saatekiri allkirja vastu teekirjal, näidates viimasel veose väljaandmise aja, volikirja numbri ja kuupäeva, arveldusarve numbri ja panga osakonna nimetuse, mida saaja võib märkida ka templiga.

Veose väljaandmise vormistamise aeg tõestatakse jaama kalendertempli asetamisega saatekirja pöördel 9. lahtrisse.

§ 8. Kodanikele adresseeritud veosed antakse saajatele välja isikut ja elukohta tõendavate dokumentide esitamisel allkirja vastu teekirjal, näidates veose saamise kuupäeva, passi või seda asendava dokumendi numbri ja elukoha.

Maal asuvates paikades võidakse veost välja anda kodanikele, kel ei ole tähendatud dokumente, pitseriga kinnitatud külanõukogu (kolhoosi) õiendi esitamisel, mis tõestab veosesaaja isiku allkirja ja elukohta.

Veose vastuvõtmist võidakse usaldada teisele isikule. Sel juhul esitatakse peale dokumentide, mis tõestavad veosesaaja isikut ja elukohta, volikiri veose vastuvõtuks, milline on tõestatud ettevõtte, organisatsiooni, asutuse, külanõukogu poolt või notariaalkorras.

Passi või seda asendava dokumendi asemel esitatava külanõukogu (kolhoosi) õiendi ja volikirja lisab jaam veose väljaandmisel teekirja juurde.

§ 9. Juhul kui saatjalt saabub avaldus saatekirjas näidatud veose saaja muutmise kohta («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 59), teatab saatejaama ülem sellest sihtjaama ülemale telegraafi teel.

Adressaadi muutmine saatja poolt kaubakviitungile vastava pealdise tegemisega ei ole lubatud.

Sihtjaam kannab saatekirjale ja teekirjale saaja muutmise, kriipsutades läbi tema esialgse nimetuse ja näidates uue. Sealjuures tuleb läbi kriipsutada nii, et oleks võimalik lugeda saaja esialgset nimetust. Parandus tõestatakse kaubakassiiri allkirjaga ja jaama templiga, viidates dokumendile, mille alusel muutmine on toimunud. Dokument, mis oli aluseks saaja muutmisele, lisatakse teekirja juurde.

Saanud sihtjaamalt telegraafilise teate saatja ülesande täitmise kohta, märgib saatejaama ülem kaubakviitungile uue saaja, kinnitab selle paranduse oma allkirjaga ning jaama templiga ja tagastab kviitungi saatjale.

Juhul kui telegraafiline teade esialgse saaja muutmise kohta saabub sihtjaama pärast veose väljaandmise vormistamist kaubakontoris, antakse kohalejõudnud veos esialgsele saajale.

§ 10. Kui vagunid antakse ette mahalaadimiseks saaja vahenditega jaama teedel, toimub vagunite üleandmine vahetult mahalaadimise kohas ja tõestatakse üleandja ja vastuvõtja poolt allkirjadega kaaluja märkmikus.

§ 11. Laaditud vagunite, sealhulgas konteineritega laaditud vagunite üleandmisel peavad pooled välise vaatluse teel veenduma vaguni (konteineri) kere korrasolekus, plommide olemasolus ja nendel leiduvate vajutiste vastavuses vagunilehes näidatud andmetele. Veoste transportimisel lahtisel veereval koosseisul peavad pooled veenduma veose kaotsimineku jälgede puudumises.

Kui vagunite üleandmisel avastatakse kommertsalane või tehniline korratus, veose puudujäägi, riknemise või vigastamise tunnused lahtisel veereval koosseisul või ilma plommideta kinnistes vagunites, kui seesugune transportimine on «Veoeeskirjadega» lubatud, — plommide puudumine (kui vagunilehes on olemas märge plommimise kohta) või korratud plommid, toimub veose väljaandmine kontrollimisega «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 65 ettenähtud korras ja vastavatel kordadel kommertsakti koostamisega. Sel juhul plommitakse vagunid enne veose kontrollimist jaama plommidega ja üldvormi akti koostamisega ja aeg, arvates vaguni vastuvõtust saaja poolt kuni jaama esindaja kohaletulekuni kontrollimiseks, ei arvestata üldise aja sisse, mil vagun on olnud mahalaadimisel.

§ 12. Vastavalt «NSV Liidu raudteede määrustiku» § 65 peab raudtee sihtjaamas kontrollima veose kaalu, kohtade arvu ja seisukorda järgmistel juhtudel:

veose saabumisel korratus vagunis, samuti vigastatud plommidega või vahejaama plommidega vagunis;

veose saabumisel puudujäägi, riknemise või vigastuse tunnustega lahtisel veereval koosseisul või kinnistes vagunites ilma plommideta, kui selline vedu on «Veoeeskirjades» ette nähtud.

Kiiresti rikneva veose saabumisel selle kauba kohaletoimetamise tähtaja rikkumisega või isotermiliste vagunite jää ja soolaga varustamise korra või masinjahutusega ja elektriküttega vagunite teenindamise režiimi rikkumisega;

raudtee poolt peale laaditud veose saabumisel korrasolevates vagunites saatejaama vigastamata plommidega, samuti transportimisel lahtisel veereval koosseisul või kinnistes vagunites ilma plommideta, kui selline vedu on «Veoeeskirjades» ette nähtud ilma puudujäägi, riknemise või vigastuse tunnusteta;

raudtee poolt mahalaaditud veoste väljaandmisel üldkasutatavates kohtades.

Ülaltähendatud juhtudel annab raudtee taarastatud ja tükikaubad üle ainult vigastatud kaubakohtade kaalu ja seisukorra kontrollimisega. Taara vigastamise korral või muude asjaolude avastamisel, mis võivad mõjustada veose seisundit, on raudtee kohustatud kontrollima veost vigastatud kohtades faktuuride ja arvete järgi, vigastatud kohtade avamisega.

Veosed, mis on peale laaditud saatja vahenditega ja saabunud korrasolevates vagunites saatja vigastamata plommidega, samuti lahtisel veereval koosseisul või kinnistes vagunites ilma plommideta, kui selline transportimine on «Kaubaveoeeskirjades» ette nähtud — ilma puudujäägi, riknemise või vigastamise tunnusteta — annab raudtee välja järgmises korras:

puistatult veetavad toiduteravili, õliseemned ja kaunvili, kombineeritud söödad ja kliid, samuti pakendita veetav liha ja lihasaadused — kaalu kohustusliku kontrollimisega;

kuhjas veetavad kartulid, köögivili ja kõrvitsalised kultuurid — saaja nõudel kaalu kontrollimisega piiramata ulatuses;

muud kuhjas ja puistatult veetavad kaubad — saaja nõudel kaalu kontrollimisega 10% ulatuses ühe rongiga saabunud veostest, kuid mitte alla kahe vaguni;

taarastatud ja tükk-kaubad, koos saaturiga transporditavad veosed, samuti veosed, mille kaal on määratud arvestuslikul ja mõõtmise teel või tinglikult — ilma veose kohtade arvu, seisundi ja kaalu kontrollimiseta;

standardkaaluga kottides veetavad jahu, tangud, suhkur, maisiseemned — kohtade arvu kontrollimisega.

Kui saajal ja sihtjaamal vagunikaalud puuduvad, antakse kuhjas ja puistatult transporditavad veosed välja, kui veoga oli kõik korras, ilma kaalu kontrollimiseta.

Veoste kaalumine vagunikaaludel toimub «Kaubaveoks vastuvõtu eeskirjade» (1. jagu) §-des 12, 13 ja 14 ettenähtud korras.

Kui antakse välja kaalu kontrollimisega veosed, mis transporditakse äravõetavate seadistega (köögivilja, teravilja luugid jm.), samuti soojustamismaterjalidega, määratakse veose netokaal vahena brutokaalu ja vaguni taarakaalu, seadiste ja soojustamismaterjalide kaalu summa vahel. Soojustamismaterjalide, köögivilja ning teravilja luukide ja muude äravõetavate seadiste kaal arvestatakse saatekirjas tähendatud andmete kohaselt.

§ 13. Veosed, mis on saabunud korrasolevates konteinerites saatja vigastamata plommidega, annab raudtee saajale välja ilma nende kaalu, seisundi ja kohtade arvu kontrollimiseta.

§ 14. Veosed, mis on saabunud korrasolevates tsisternides saatja korras plommidega või ka ilma plommideta, kui selline vedu on «Kaubaveoeeskirjadega» lubatud, või korrasolevates punkerpoolvagunites, annab raudtee välja ilma kaalu kontrollimiseta. Tähendatud tingimuste rikkumise korral kontrollib raudtee koos saajaga vedelas olekus veetavate kaupade kaalu samal viisil, millega kaal määrati kindlaks veose väljasaatmisel. Etüül- (viina-) piirituse väljaandmine toimub vastavalt «Eeskirjadele vedelate veoste transportimise kohta vagunites-tsisternides ja punkerpoolvagunites» (29. jagu).

§ 15. Metsaveosed ja küttepuud, mis saabusid kinnistes vagunites vigastamata plommidega või lahtisel veereval koosseisul ilma markeeringu rikkumiseta, metsaveoste pealelaadimisel laadimise piirjoone ülemise, kitsendatud osa ärakasutamisega — ilma ülemiste pakkide kinnitiste rikkumiseta, annab raudtee saajale välja ilma kontrollimiseta. Metsaveosed ja küttepuud, mis on saabunud jaama ülaltähendatud tingimuste rikkumisega, antakse välja saatekirjas näidatud andmete kohaselt.

Metsaveoste ja küttepuude kõrguse alanemine nende vajumise ja tihenemise tõttu transportimisel loetakse normaalseks, kui see ei ületa 3 sm riida kõrguse iga meetri kohta.

§ 16. Korras vagunites saatja vigastamata plommidega saabunud ohtlike veoste väljaandmine toimub raudtee poolt ilma kohtade arvu, kaalu ja veose seisundi kontrollimiseta.

Kui ohtlikud veosed saabuvad mittekorras vagunites, ilma plommideta või vigastatud plommidega vagunites, kontrollib saaja kohtade arvu, kaalu ja veose seisundit oma laos raudtee esindaja juuresolekul.

§ 17. Majakraami väljaandmine toimub «Kaubaveoeeskirjades väikesaadetiste kohta» (23. jagu) ettenähtud korras.

§ 18. Mahalaadimisel üldkasutatavates kohtades võib saaja enne mahalaadimise algust esitada nõude veoste kaalu kontrollimise kohta jaama vagunikaaludel. Kui vagunid antakse ette juurdeveoteedele raudtee veduriga, võib nõude veose kaalu kontrollimise kohta saaja vagunikaaludel esitada momendil, mil saaja võtab vagunid vastu lepingus määratud punktides.

§ 19. Veoste kaalu kontrollimine sihtpunktides peab reeglina

toimuma sedasama tüüpi kaaludel, millistel veos oli kaalutud saatepunktis.

§ 20. Kui taarastatud ja tükk-kaubad laaditakse maha mitteüldkasutatavates kohtades juhtudel, mil raudtee võtab osa veose kontrollimisest, peab saaja asetama väljalaaditava veose eraldi varem väljalaaditust selleks, et vajaduse korral oleks kindlustatud mahalaaditud veose korduva kontrollimise võimalus.

§ 21. Veose kaal loetakse õigeks, kui vahe saatejaamas määratud kaalu ja teel või sihtjaamas kontrollimise tulemusena selgunud kaalu vahel ei ületa:

a) kaalu puudujäägi puhul — antud veose kaalu loomuliku kao normi ja kaalude näitudes lahkumineku normi või antud veose ülekaalumise täpsuse normi;

b) kaalu ülejäägi puhul — kaalude näitudes lahkumineku normi või antud veose ülekaalumise täpsuse normi.

Kaalude näitudes lahkumineku norm (0,1%) ja ülekaalumise täpsuse norm arvutatakse:

veose brutokaalult — veose ülekaalumisel kauba- või vagunikaaludel;

veose netokaalult — veose ülekaalumisel elevaatori- või punkerkaaludel.

Veoste kaalu loomuliku kao norm arvutatakse:

veose brutokaalult — taaras ja pakendis transporditavate veoste puhul;

veose netokaalult — taara ja pakendita transporditavate veoste puhul.

§ 22. Vagunist mahalaaditavad veosed tuleb asetada: paigutuse kõrguse juures kuni 1200 mm (välja arvatud ballast teetööde jaoks) tee äärmise rööpa pea välisest servast vähemalt 2 m kaugusele, suurema kõrguse juures — vähemalt 2,5 m kaugusele.

§ 23. Sihtjaamas üldkasutatavates kui ka mitteüldkasutatavates kohtades mahalaadimisel avastatud üleliigsed kaubakohad ja kaalu järgi üleliigsed veosed, mis on saabunud raudtee plommide või raudtee kaaluga või olid raudtee poolt peale laaditud, antakse välja järgmises korras:

a) taarastatud ja tükk-kaubad peetakse üldkasutatavates kohtades kinni kuni nende kuuluvuse kindlakstegemiseni, mitteüldkasutatavates kohtades aga antakse välja saajale hoiuallkirja vastu;

b) kuhjas, puistatult ja vedelas olekus transporditavad veosed antakse nii üldkasutatavates kui ka mitteüldkasutatavates kohtades välja saajale hoiuallkirja vastu.

Üleliigse veose väljaandmise kohta hoiuallkirja vastu tehakse kommertsaktile märkus. Kui ühe kuu jooksul üleliigse veose kuuluvus kindlaks ei tehta, antakse veos üle vastavale organisatsioonile «Veoste teistele organisatsioonidele üleandmise eeskirjadega» (15. jagu) määratud korras.

§ 24. Veose puudujäägi, riknemise või vigastuse korral, kui selle kohta enne veose väljaandmist (sealhulgas ka teel) oli koostatud kommertsakt, võib sihtjaam veose saajale välja anda ainult pärast faktilise puudujäägi, riknemise või vigastuse suuruse kindlaksmääramist vastavalt saaja poolt esitatud dokumentidele (arvefaktuurilehe jne.).

Kui tähendatud dokumente ei esitata, antakse veos saajale välja ainult pärast kommertsakti koostamist veose olemi üksikasjalise üleskirjutamisega või vastavatel juhtudel pärast ekspertiisiakti koostamist.

§ 25. Vajaduse korral kindlaks määrata veose puudujääk, riknemise või vigastuse suurus või põhjus ja summa, mille võrra tema maksumus on vähenenud, kutsub raudtee omal algatusel või saaja nõudel välja kaubaekspertiisibüroo, kvaliteediinspektsioonide, veterinaar- ja sanitaarjärelevalve eksperdid või vastavad spetsialistid organisatsioonidest ja ettevõtetest, mis ei kuulu Teedeministeeriumi süsteemi.

Jaamaülem võib määrata korduvat ekspertiisi.

Ekspertiis toimub jaamaülema, tema asetäitja või kaubahoovi juhataja juuresolekul.

Saaja poolt ilma jaamaülema, tema asetäitja või kaubahoovi juhataja osavõtuta toimetatud ekspertiis loetakse kehtetuks.

Saajal on õigus osa võtta tema aadressil saabunud veose ekspertiisist.

Üheaegselt eksperdi väljakutsumisega teatab jaam sellest saajale.

Ekspertiis kiiresti riknevate veoste puhul tuleb teostada hiljemalt 24 tunni jooksul, arvates vaguni avamisest.

Ekspertiisi tulemused vormistatakse aktiga. Ekspertiisiaktile peavad alla kirjutama peale eksperdi ka kõik ekspertiisi juures olnud isikud.

Ekspertiisi järeldused peavad olema motiveeritud ja ei või põhineda oletustel veoste puudujäägi, riknemise või vigastuse põhjuste kohta.

Ekspertiisi kulud (eksperdi tasu, vastavatel juhtudel tema sõidukulud elukohast jaamani jne.) tasutakse vastavalt raudtee või saaja poolt, olenevalt sellest, kelle algatusel ekspert on välja kutsutud. Järgnevalt kantakse ekspertiisi kulud selle poole arvele, kes on süüdi veose puudujäägis, riknemises või vigastuses.

Ei ole lubatud ekspertiisi teha veoste suhtes, mille puudujäägi, riknemise või vigastuse maksumus ei ületa 10 rubla, samuti ka, kui ekspertiisi maksumus ületab kahju suuruse. Neil juhtudel veose puudujäägi, riknemise või vigastuse suuruse ning põhjuse ja kahju suuruse määravad jaamaülem ja saaja, ja need näidatakse kommertsaktis.

§ 26. Veose väljaandmise kohta peab jaam saaja nõudel

tegema saatekirja pöördel leiduvasse vastavasse lahtrisse märkuse järgmiselt:

a) kui avastatakse veose kaaluline puudujääk, mis ei ületa kaalude näitudes lahkumineku normi (või veose ülekaalumise täpsuse normi) ning kaalu loomuliku kao normi, ja puuduvad riisumise tunnused, samuti kui avastatakse ülejääk veose kaalus, mis ei ületa kaalude näitudes lahkumineku normi (või veose ülekaalumise täpsuse normi):

«Veose kaalu kontrollimisel « » _____ 19____ a.
osutus kaal _____ kg»;
(numbritega ja sõnades)

b) veose kontrollimise tulemuste vormistamisel kommertsaktiga:

«Koostatud kommertsakt nr. ____ « » _____
(kuupäev)
_____ ;
(mille kohta)

c) veose väljaandmisel ilma kontrollimiseta:

1) kinnises veerevas koosseisus (konteineris) plommide all saabunud veoste puhul:

«Veos käesoleva saatekirja järgi saabus korras $\frac{\text{vagunis}}{\text{konteineris}}$ (mittevajalik läbi kriipsutada) nr. ____ saatja korras plommidega ja on välja antud « » _____ 19____ a. vastavalt «NSVL raudteede määrustiku» §-le 65 (67) ilma kontrollimiseta»;

2) ilma plommideta vagunites, samuti lahtisel veereval koosseisul transporditavate veoste puhul:

«Veos käesoleva saatekirja järgi saabus korras vagunis nr. _____ ilma kaotsimineku tunnusteta ja on välja antud « » _____ 19____ a. vastavalt «NSVL raudteede määrustiku» §-le 65 ilma kontrollimiseta»;

3) lahtisel veereval koosseisul transporditavate metsamaterjalide ja küttepuude puhul:

«Veos käesoleva saatekirja järgi saabus korras $\frac{\text{poolvagunis}}{\text{platvormil}}$ (mittevajalik läbi kriipsutada) nr. _____ $\frac{\text{markeeringu rikkumiseta}}{\text{laadimise piirjoone ülemise}}$
_____
kitsendatud osa ärakasutamisega, ilma kinnitiste rikkumiseta
(mittevajalik läbi kriipsutada) ja on välja antud « » _____ 19____ a. ilma kontrollimiseta»;

4) saatja või saaja saaturiga transporditavate veoste puhul:

«Veos käesoleva saatekirja järgi saabus saatja (saaja) saaturiga ja on saajale üle antud vahetult saaturi poolt.»

Veose faktilise väljaandmise kuupäevaks loetakse veose jaama kaubahoovist väljaveo kuupäev, kui mahalaadimine toimus raudtee vahenditega, või kuupäev, mil vagun anti mahalaadimiseks saaja vahenditega üldkasutatavates või mitteüldkasutatavates kohtades.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud märkused kinnitatakse jaamaülema või tema poolt volitatud teise isiku allkirjaga, näidates tema ametinimetuse.

Saaja peab esitama saatekirjad ülaltähendatud märkuste tegemiseks kolme päeva jooksul veose väljaandmise momendist arvates.

Kui avastatakse kaalu ja kohtade ülejäägid, märgib jaam punktides «a» ja «b» ettenähtud märkused kohustuslikus korras, olenemata saaja nõudest.

§ 27. Neil juhtudel, mil raudteele vastavalt «NSV Liidu raudteede määrustikule» on pandud veose kontrollimise kohustus, toimub vaguni avamine jaama esindaja juuresolekul.

§ 28. Veose väljaveoks jaamast peab saaja esitama saatekirja. Neis jaamades, kus on kehtestatud veose jaamast väljaveo kord lubade alusel, annab kaubakontor saajale koos saatekirjaga ka läbipääsuloa; need mõlemad dokumendid esitatakse kaalujale. Veose väljaveol läbi jaama kontrollväravate võtab väljavedu kontrolliv töötaja loa ära. Kui veos veetakse välja osade kaupa, võetakse luba ära veose viimase osa väljavedamisel.

Kui väljavedu toimub pärast veose tasuta hoiu tähtaja möödumist, peab saaja esitama kaalujale kviitungi hoiuraha tasumise kohta.

§ 29. Järelesaatedokumentidega transporditavate veoste väljaandmine toimub:

a) põhiliste dokumentidega saabunud veose osa väljaandmine — allkirja vastu teekirjal saatekirja ja kommertsakti väljaandmisega;

b) järelesaatedokumentidega saabunud veose osa väljaandmine — allkirja vastu järelesaadetise teekirjal, saaja poolt algsaatekirja ja kommertsakti esitamisel. Sealjuures kommertsakt võetakse saajalt ära.

Veo lõpparve tehakse algsaatekirja järgi. Järelesaatedokumentide alusel saabunud veose väljaandmise kohta teeb jaam algsaatekirjale märkuse.

Kui veos järelesaatedokumentide järgi saabub enne veose päralejõudmist algdokumentide järgi, toimub veose kohalesaabunud osa väljaandmine saaja allkirja vastu järelesaadetise teekirjal. Peale selle annab saaja jaamale kohustuse selles, et ta arvestab veose kättesaadud osa algsaadetise katteks. See kohustus hoitakse alal jaama asjaajamises.

Kui järelesaatedokumendi järgi saabub kogu veos vastavalt kaubakviitungile, koostab jaam selle kviitungi alusel saatekirja ja teekirja ärakirjad kaotsiläinud dokumentide asemele ja väljaandmine vormistatakse seatud korras.

§ 30. Veose mittesaabumist kohaletoimetamiseks ettenähtud tähtajal peab jaam tõestama saaja poolt esitatud kviitungil märkusega «Veos ei ole saabunud» ja sihtjaama kalendertempliga.

Kui veos ei saabunud sihituse kohaselt kohaletoimetamiseks ettenähtud tähtajal, toimetab sihtjaam saaja nõudel veose otsimist.

Veose otsimise nõude põhjendatuse tõendamiseks peab saaja esitama jaamaülemale kaubakviitungi, selle puudumisel aga ühe järgmistest dokumentidest: hankija arve-faktuuri (originaalis või ärakirjas), hankija (saatja) arve-faktuuri asendava dokumendi, pealelaadimisjaama (-sadama) õiendi veose ärasaatmise kohta, kui tähendatud dokumentidel on andmeid veose liigi, ärasaatmise kuupäeva, saatejaama ja -tee, sihtjaama ja -tee ja transportimiseks antud veose saatekirja numbri ja vaguni numbri kohta (vagunsaadetise puhul).

Välismaalt saadetud veose otsimist saaja nõudel toimetab samuti sihtjaam, kui saaja esitab saatekirja dublikaadi või teate, et veos on läbinud piirijaama.

Kui tehakse kindlaks, et veos ei ole välismaalt saabunud, toimetab sihtjaama järelepärimisel selle veose otsimist välisriikide raudteede piirides NSV Liidu raudteede selle piirijaama ülem, mille kaudu veos pidi saabuma.

HINNAD, TARIIFID

Väljavõte

TÖÖSTUSTOODANGU JA PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE HINDADE NING VEO- JA TEENUSTÖÖDE TARIIFIDE KEHTESTAMISE KORRAST[1]

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1958. a. 10. septembri määrus nr. 336 (ENSV MKK 1961, nr. 15, art. 56)

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583 ja eesmärgil korrastada hindade ja tariifide läbivaatamine ja kinnitamine Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

Kehtestada järgmine tööstustoodangu ja põllumajandussaaduste hindade ning veo- ja teenustööde tariifide läbivaatamise ja kinnitamise kord:

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu kinnitab:

a) hulgihinnad Rahvamajanduse Nõukogu, vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ning kohaliku ja kooperatiivse tööstuse ettevõtete poolt valmistatavale tööstustoodangule, välja arvatud lisas nr. 2 ettenähtud toodang;

b) hulgihinnad (ilma käibemaksuta) toidu- ja tööstuskaupadele, milliste jaehinnad kinnitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu ning Eesti NSV Kaubandusministeeriumi poolt;

c) jaehinnad toidu- ja tööstuskaupadele, välja arvatud lisas nr. 4 ettenähtud kaubad, säilitades käibemaksu ja kaubandusliku mahahindluse määrad, mis on kehtestatud analoogilistele kaupade gruppidele, samuti jaehinnad kõigile rahvusliku sortimendi tööstus- ja toidukaupadele. Käibemaksu määra vähendamist vajalikel juhtudel teostatakse kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga;

d) kauba- ja reisijateveo tariifid ja autotranspordi teenused,

[1] Tekst on toodud muudatuste ja täiendustega, mis on tehtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 31. märtsi 1961. a. määrusega nr. 141 (ENSV MKK 1961, nr. 15, art. 55), 21. mai 1966. a määrusega nr. 238 (ENSV T 1966, nr. 24, art. 156), 4. augusti 1965. a. määrusega nr. 354 (ENSV MKK 1965, nr. 28, art. 120), 9. mai 1964. a. määrusega nr. 208 (ENSV MKK 1964, nr. 20, art. 72), 22. septembri 1964. a. määrusega nr. 450 ja 17. märtsi 1967. a. määrusega nr. 98.

samuti tariifid energiasüsteemi mittekuuluvate elektrijaamade poolt antavale elektri- ja soojusenergiale.

Vabariikidevaheliste autovedude tariifid kehtestatakse kooskõlastatult vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogudega;

e) hinnad rõivaste, pesu ja peakatete õmblemisele individuaaltellimuste järgi, samuti kõigile elanikkonna elutarbelise teenindamise töökodade poolt teostatavatele töödele;

f) kokkuostu-, realiseerimis- ja hulgihinnad põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaadustele, milliseid pole ette nähtud lisades nr. 1 ja 3, ning välja arvatud juhud, milliste puhul on NSV Liidu valitsuse otsustes ette nähtud teistsugune hindade moodustamise kord;

g) kokkuostu- ja hulgihinnad sekundaarsele tööstuslikule toorainele, välja arvatud must, värviline ja väärisvanametall ja selle jäätmed, paberimakulatuur, kaltsud, uue riide lõigud ja jäätmed (kõik kiuliigid) ning vanakummi, milliste hinnad kehtestab NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee.

2. Eesti NSV Riiklik Plaanikomisjon:

a) vaatab läbi ja esitab Eesti NSV Ministrite Nõukogule Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ja ministeeriumide (keskasutuste) ettepanekud hulgihindade muutmise ja nende kinnitamise kohta põllumajanduslike, mets-, jahi- ja mereloomade püügisaadustele ja toorainele, mille varumis-, kokkuostu- ja realiseerimishinnad kehtestatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt;

b) vaatab läbi ja esitab NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ja ministeeriumide (keskasutuste) ettepanekud hulgihindade muutmise ja nende kinnitamise kohta tööstustoodangule, põllumajanduslike, mets-, jahi- ja mereloomade püügisaadustele ja toorainele, mille hulgihinnad kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt, samuti vaatab läbi ja esitab NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele kinnitamiseks Rahvamajanduse Nõukogu ettepanekud hulgihindade kohta (ilma käibemaksuta) neile toidu- ja tööstuskaupadele, mille jaehinnad kinnitatakse NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt;

c) vaatab läbi ja esitab Eesti NSV Ministrite Nõukogule Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste ettepanekud Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitamisele kuuluvate hulgi-, kokkuostu- ja realiseerimishindade ning tariifide kinnitamise kohta.

Hindade ja tariifide projektid vaatab Eesti NSV Riiklik Plaanikomisjon läbi Eesti NSV Rahandusministeeriumi, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja teiste asjaomaste Eesti NSV ministeeriumide (keskasutuste) osavõtul.

4. Teha Eesti NSV Kaubandusministeeriumile ülesandeks läbi vaadata ja esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja keskasutuste ettepanekud Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitamisele kuuluvate

toidu- ja tööstuskaupade jaehindade, individuaaltellimuste järgi rõivaste, pesu ja peakatete õmblemise ning elanikkonna elutarbelise teenindamise hindade kinnitamise kohta.

5. Anda Eesti NSV Kaubandusministeeriumile õigus kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga kinnitada:

a) jaehinnad:

varasele kartulile, samuti kohalikule ja teistest liiduvabariikidest sisseveetavale varasele ja hilisele (talvisele) köögiviljale, seentele, puuviljale, kõrvitsalistele kultuuridele, kuivatatud puuviljale, marjadele (kultuur- ja metsikud sordid), samuti töödeldud köögiviljale;

välismaalt sisseveetavale köögi- ja puuviljale (välja arvatud banaanid, ananassid, apelsinid, sidrunid, mandariinid, datlid) vastavalt analoogiliste kodumaiste saaduste hindade tasemele;

jäätisele;

kohalikest veekogudest püütud kaladele, milliseid pole hinnakirjas ette nähtud, eluskalale ja vähkidele;

mitmesugustele pirukatele;

kõigile kulinaartoodetele;

kohaliku tööstuse, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide ettevõtete ning Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu ja ministeeriumide (keskasutuste) ettevõtete laiatarbetsehhide poolt omavarutud toorainest, utiilist ja jäätmetest valmistatud tööstuskaupadele, välja arvatud punktis nr. 9 ettenähtud kaubad, vastavalt täisväärtuslikust toorainest valmistatud analoogilise toodangu hinnale (arvesse võttes kvaliteeti);

b) ajutised jaehinnad tähtajaga kuni 6 kuud toidu- ja tööstuskaupade uutele ja prooviliikidele, millistele pole kinnitatud jaehindu, vastavalt analoogiliste toodete gruppide jaehindade tasemele;

c) kaubandusliku juurdehindluse määrad jaehindadeta toodangule, samuti hinnakõrgendid ühiskondliku toitlustamise ettevõtete toodangule ning hinnalisandid õmblustoodetele kaunistamise, tikkimise eest, samuti tekstiilpaelale, pudukaupadele ja lambivarjudele.

6. Teha ülesandeks Eesti NSV Kultuuriministeeriumile vabariigilise ja kohaliku alluvusega teatrite piletite hindade kinnitamine kooskõlastatult Eesti NSV Rahandusministeeriumiga.

7. Määrata kindlaks, et Eesti NSV ministeeriumid ja keskasutused kinnitavad hulgihinnad alluvate ettevõtete vahelise koopereerimise korras valmistatavale toodangule ning pooltoodetele juhul, kui mainitud toodangule pole kehtestatud korras hindu kinnitatud.

9. Määrata kindlaks, et jaehinnad tarbijas- ja tööndusskooperatsiooni ettevõtete poolt omavarutud fondeerimata ja tsentraliseeritult mitte planeeritavast toorainest valmistatud toidu- ja tööstuskaupadele kinnitatakse: tarbijaskooperatsiooni osas — ETKV Liidu poolt ning tööndusskooperatsiooni osas — EVTK Nõukogu poolt,

kooskõlastatult Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ja Eesti NSV Rahandusministeeriumiga.

10. Anda Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogule, NSV Liidu Kunstifondi Osakonnale Eesti NSV-s, EVTK Nõukogule, ETKV Liidule ja Eesti NSV Kohaliku Majanduse Ministeeriumile õigus kinnitada jaehinnad omatoodetud mälestus-, unikaalsetele ja kingitusesemetele kokkuleppel kaubandusorganisatsioonidega.

11. Lubada isemajandavate ning iseseisvat bilanssi omavate tööstusettevõtete ja ehituste direktoritel ja juhatajatel, samuti Eesti Raudtee Valitsusel, Eesti NSV Riiklikul Merelaevandusel ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Jõetranspordi Valitsusel kehtestada hulgihindu ja tariife järgmistele toodanguliikidele ja teenustele, millistele pole kehtestatud korras hindu ega tariife kinnitatud:

a) ettevõtete oma kapitaalehituseks ja sisemisteks vajadusteks minev toodang ja teenused, ettevõtete põhivahendite kapitaalremondiks valmistatavad tagavaraosad, tooted ja tööd nende vahendite kapitaalremondi alal (välja arvatud laevade kapitaalremondi ja nende tagavaraosade hinnad), NSV Liidu Riigipanga krediitide arvel finantseeritavate ratsionaliseerimisabinõude ellurakendamise korras ettevõtete poolt valmistatavad seadmed ja seadised, lähtudes toodete ja teenuste plaanilisest omahinnast, suurendamata omaehituse osas ehitusel oleva objekti eelarvelist maksumust tervikuna;

b) üksikute pooltoodete, detailide, mudelite, stampide, seadiste ja spetsiaalsete instrumentide valmistamine ja töötlemine ühekordsete tellimuste põhjal teistele ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele;

c) teistele ettevõtetele ja majandusorganisatsioonidele osutatavad teenused (suruõhu ja vee väljastamine, transporditeenused, peale- ja mahalaadimis- ning pakkimistööde teostamine, tehase laboratooriumi poolt tehtud tööd ja muud teenused);

d) üksikute seadmete (milliseid pole plaanilises ülesandes ette nähtud) eksemplaride katseline või eksperimentaalne valmistamine ühekordsete tellimuste põhjal teistele ettevõtetele, teadusliku uurimise instituutidele ja majandusorganisatsioonidele.

Toodangu hulgihinnad ja teenuste tariifid (välja arvatud need, mis on määratud ettevõtete kapitaalehituseks ja teisteks sisemisteks vajadusteks) kehtestatakse kooskõlastatult tellijaga, lähtudes plaanilisest omahinnast ja rentaablusest kuni 5% ulatuses.

12. Määrata kindlaks, et teadusliku uurimise ja projekteerimise instituutide direktorid ning konstrueerimisbüroode juhatajad kehtestavad hulgihinnad instituudi ja konstrueerimisbüroo laboratooriumides või katse- ja eksperimentaaltsehhides (tehastes) valmistatud tööstus- ja ehitusotstarbeliste toodete katseeksemplaridele ja -partiidele kooskõlastatult tellija — rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi või keskasutusega ning lähtudes eelarvelisest omahinnast ja rentaablusest kuni 5% ulatuses.

Jaehinnad teadusliku uurimise ja projekteerimise instituutide ning konstrueerimisbüroode laboratooriumides ning katse- ja eksperimentaaltsehhides (tehastes) valmistatavale ja elanikkonnale müümiseks väljastatavale toodangule kehtestatakse Eesti NSV Kaubandusministeeriumi poolt vastavalt analoogilise toodangu hindade tasemele.

13. Ajutised hulgihinnad vabariigi ettevõtetes esmakordselt NSV Liidus juurutatavale toodangule, millised kinnitatakse käesoleva määruse punktis nr. 3 ettenähtud korras, kehtestatakse reeglina tähtajaga kuni jooksva aasta lõpuni, ning pika tootmistsükliga toodangule (generaatorid, turbiinid, valtsmasinad jne.), samuti sellisele toodangule, mille seeriaviisilist tootmist alustatakse teisel poolaastal — järgneva aasta lõpuni.

14. Sellise toodangu alaliste hulgihindade projektid, millele on kehtestatud ajutised hulgihinnad, esitatakse:

a) tööstustoodangu osas vabariigi Riiklikule Plaanikomisjonile järgmistel tähtaegadel: kui ajutiste hindade kehtivuse tähtaeg möödub sama kalendriaasta jooksul, mil nad kehtestati — hiljemalt selle aasta 1. augustiks; kui ajutiste hindade kehtivuse tähtaeg möödub järgneval kalendriaastal — hiljemalt 9 kuu jooksul esimese toodangupartii (seeria) väljalaskepäevast arvates;

b) toidu- ja tööstuskaupade osas, milliste hulgihinnad (ilma käibemaksuta) kinnitatakse Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu poolt 6 kuuks — Eesti NSV Riiklikule Plaanikomisjonile hiljemalt 4 kuu jooksul nende kinnitamise momendist arvates.

15. Hulgi- ja jaehinnad tööstustoodangule ja põllumajandussaadustele ning toidu- ja tööstuskaupadele kinnitatakse siis, kui selle toodangu kohta on olemas kehtestatud korras kinnitatud riiklikud standardid, tehnilised tingimused ja retseptuurid.

16. Määrata kindlaks, et Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumid, keskasutused ja organisatsioonid, kes esitavad tööstustoodangu ning toidu- ja tööstuskaupade hindade ning teenuste tariifide projektid kinnitamiseks, saadavad hindu kinnitavatele organitele koos nende projektidega:

a) kalkulatsioonid, arvestused ja muud materjalid, mis põhjendavad projekteeritavaid hindu ja tariife;

b) hinnakirja või üksiku kauba hinna projekti;

c) õiendi väljalaskmiseks planeeritava kauba koguse kohta;

d) kinnitatud tehnilised tingimused;

e) toote näidise.

Suuremõõtmeliste ja raskesti transporditavate toodete osas esitatakse joonis või fotoülesvõte, mis on tõestatud vastava rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi või ettevõtte allkirja või pitseriga.

17. Eesti NSV Ministrite Nõukogule kinnitamiseks esitatavate jaehindade projektid vaadatakse läbi Eesti NSV Ministrite Nõu-

kogu Asjadevalitsuse Hindade Komisjoni poolt Eesti NSV Riikliku Plaanikomisjoni, Eesti NSV Rahandusministeeriumi, Eesti NSV Kaubandusministeeriumi ning teiste asjaomaste ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul.

18. Määrata, et organisatsioonid, kes kooskõlas käesoleva määrusega kinnitavad hindu ja tariife:

a) võivad oma õiguste piirides vastavalt vajadusele muuta kehtivaid jae- ja hulgihinnakirju üksikutele toodangu- ja kaubaliikidele ning tariifimäärasid üksikutele vedude ja teenuste liikidele;

b) on kohustatud kinnitatud hinnakirjad ja tariifimäärad õigeaegselt avaldama ning tootvaid tehaseid valdavaile organisatsioonidele, samuti ministeeriumidele (keskasutustele) ja rahvamajanduse nõukogudele-tarbijatele teatavaks tegema, samuti teatama jaehindadest ka riiklikele ja kooperatiivsetele kaubandusorganisatsioonidele.

19. Kohustada Eesti NSV Riiklikku Plaanikomisjoni, Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriume ja keskasutusi hindade ja tariifide projektide väljatöötamisel:

a) tagama majanduslikult õigete hinnavahekordade kehtestamise üksikutele kaupadele, mis stimuleeriks tootmise arengut, kaupade kvaliteedi ning tarbimise struktuuri paranemist ja elanikkonna nõudmiste rahuldamist;

b) lähtuma valitsuse poolt teostatavast hinnapoliitikast, mis on suunatud hindade süstemaatilisele alandamisele tööviljakuse kasvu ning tootmis- ja käibekulude vähendamise alusel.

22. Võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583 kehtestas, et:

1) NSV Liidu Ministrite Nõukogu:

a) lahendab tööstustoodangu ja põllumajandussaaduste hulgihindade ning toidu- ja tööstuskaupade jaehindade taseme muutmisega seotud küsimused nii tervikuna kui ka üksikute toodangu gruppide järgi, milliste hulgi- ja jaehinnad, kooskõlas nimetatud määrusega, kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) poolt;

b) lahendab raudtee-, mere-, jõe- ja õhutranspordi kauba- ja reisijateveo tariifide, sideteenuste, elektri- ja soojusenergia ning gaasi tariifide, raamatutoodangu piirnominaalide, kinopiletite hindade, sanatooriumide ja puhkekodude tuusikute hindade üldise taseme muutmisega seotud küsimused ning kehtestab korteriüüri määrad;

c) kinnitab riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonide poolt kolhoosidest, kolhoosnikutelt, töölistelt, teenistujatelt ja teistelt NSV Liidu kodanikelt varutavate põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaaduste ja -tooraine varumis- ja kokkuostuhinnad ning sovhoosidest laekuvate põllumajandussaaduste realiseerimishinnad vastavalt lisale nr. 1;

d) kinnitab hulgihinnad seeriaviisiliselt ja massiliselt toodetud sõjaotstarbelisele toodangule.

2) NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee:

a) kinnitab hulgihinnad tähtsamatele tööstustoodangu liikidele vastavalt lisale nr. 2;

b) kinnitab hulgihinnad (ilma käibemaksuta) neile toidu- ja tööstuskaupadele, milliste jaehinnad kinnitatakse NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste poolt, samuti arvestushinnad NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja liiduvabariikide kaubandusministeeriumide organisatsioonide poolt rafineerimiseks ning ekspordiks ja riikliku reservi hankimiseks väljastatavale suhkrule;

c) kinnitab hulgihinnad põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaadustele ja -toorainele vastavalt lisale nr. 3 ning arvestushinnad varumisorganisatsioonide poolt tööstusettevõtetele väljastatavale lihale ja piimale;

d) kinnitab kokkuostu- ja hulgihinnad mustale, värvilisele ja väärisvanametallile ja jäätmetele, paberimakulatuurile, kaltsudele, uue riide lõikudele ja jäätmetele (kõik kiuliigid) ning vanakummile;

e) kinnitab kauba- ja reisijateveo tariifid raudteel, mere- ja jõeteedel ning lennuliinidel (välja arvatud veo- ja teenuste tariifid, millised kooskõlas kehtivate põhikirjade või vedude üldiste eeskirjadega kinnitatakse vastavate ministeeriumide ja keskasutuste või nende kohalike organite poolt), samuti sideteenuste, gaasi- ning elektri- ja soojusenergia tariifid, välja arvatud tariifid energiasüsteemi mittekuuluvate elektrijaamade poolt antavale energiale;

f) kinnitab ajutised hulgihinnad uutele naftasaaduste, mustade ja värviliste metallide, valtsmetalli, torude, tööstusotstarbeliste metallitoodete, keemiasaaduste, metsamaterjalide, paberi ja tsemendi liikidele (sortidele ja markidele);

g) kinnitab kaubanduslike mahahindluste ning varumis-, turustus- ja varustushindade juurde- ja mahahindluste määrad.

Hindade ja tariifide ning kaubanduslike, varumis-, turustus- ja varustushindade maha- ja juurdehindluste projektid vaadatakse läbi NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt vastavate NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) ja liiduvabariikide ministrite nõukogude esildusel NSV Liidu Kaubandusministeeriumi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi ja teiste asjaomaste NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) ning liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul.

3) NSV Liidu Kaubandusministeerium:

a) kinnitab jaehinnad uutele toidu- ja tööstuskaupade liikidele vastavalt lisale nr. 4.

Jaehinnad uutele nimetatud kaupade liikidele kinnitatakse vastavalt analoogiliste kaupade jaehindade tasemele vastavate NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste), liiduvabariikide ministrite nõukogude, rahvamajanduse nõukogude, kraide, oblastite ja

vabariigilise alluvusega linnade täitevkomiteede ning kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide esildusel. Nendele kaupadele rakendatakse kaubanduslikke mahahindlusi, mis on ette nähtud analoogilistele kaupade gruppidele kehtivates hinnakirjades;

b) töötab välja ja esitab NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud toidu- ja tööstuskaupade jaehindade taseme muutmise kohta;

c) kinnitab jaehinnakirjad lisas nr. 4 loetletud toidu- ja tööstuskaupadele kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega nende kaupade jaehindade taseme muutmisest;

d) kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega kinnitab hulgihinnad riiklike standardite ja ministeeriumide (keskasutuste) ja rahvamajanduse nõukogude poolt kinnitatud tehniliste tingimuste järgi valmistatud uuele, kasutatud ja remonditud puittaarale toidu- ja tööstuskaupade ning seeriaviisiliselt ja massiliselt valmistatud tööstustoodangu jaoks;

e) kinnitab jaekaubandusvõrgus tarbijaile koos kaubaga väljastatava klaastaara tagatishinnad;

f) kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga kinnitab hankijatele ja ostjatele kohustuslikud juhendid kaubanduslike mahahindluste rakendamise korra kohta, samuti selgitab kehtivate jaehindade rakendamise korda;

g) annab välja jaehindade bülletääni.

4) NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium töötab välja ning esitab NSV Liidu Ministrite Nõukogule ja ärakirjas NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele põllumajandus- ja metsandussaaduste ja -tooraine varumise, kokkuostu ja riigile andmise hindade projektid, mis on kooskõlastatud vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogude ning Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga.

5) NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium:

a) töötab välja ja esitab NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud ravimite, vitamiinide, apteegikaupade, klaasist meditsiinitoodete, meditsiiniliste instrumentide, aparaatide ja seadmete hulgi- ja jaehindade taseme muutmise kohta ning ettepanekud sanatooriumide (olenemata nende ametkondlikust kuuluvusest) ja NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumile ning liiduvabariikide tervishoiu ministeeriumidele alluvate puhkekodude tuusikute hindade taseme muutmise kohta;

b) kinnitab jaehinnad uutele ravimitele, vitamiinidele ja apteegikaupadele (kaasa arvatud importkaubad) vastavalt analoogiliste või asenduskaupade jaehindade tasemele, viimaste puudumisel aga — lähtudes hulgihindadest ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1946. a. 24. märtsi korraldusega nr. 3902 kehtestatud hinnakõrgendite skaalast;

c) tootvaid tehaseid omavate organisatsioonide esildusel kinnitab hulgihinnad uutele ravimitele, vitamiinidele, apteegikaupadele, klaasist meditsiinitoodetele, meditsiiniinstrumentidele, aparaatidele

ja seadmetele vastavalt analoogilise toodangu hulgihindade tasemele, viimaste puudumisel aga — lähtudes plaanilisest omahinnast ja rentaablusest kuni 5% ulatuses;

d) kinnitab hulgi- ja jaehinnakirjad ravimitele, vitamiinidele ja apteegikaupadele, klaasist meditsiinitoodetele, meditsiinilistele instrumentidele, aparaatidele ja seadmetele, kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega nende kaupade hindade taseme muutmisest;

e) kinnitab sanatooriumide (olenemata nende ametkondlikust kuuluvusest) ning NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumile ja liiduvabariikide tervishoiu ministeeriumidele alluvate puhkekodude tuusikute hinnad, kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega sanatooriumide ja puhkekodude tuusikute hindade taseme muutmisest;

f) kooskõlastatult Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga kinnitab metsikuit kasvavate ravimtaimede kokkuostuhinnad.

6) NSV Liidu Kultuuriministeerium kinnitab liidulise alluvusega teatrite piletite hinnad ning trükitööde hulgihinnad.

8. NSV Liidu Teedeministeerium, Merelaevastiku Ministeerium, Sideministeerium ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Tsiviil-Õhulaevastiku Peavalitsus töötavad välja ja esitavad NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele tariifide projektid vastavalt kauba- ja reisijateveole raudteel, mere- ja jõeteedel ning lennuliinidel, samuti sideteenustele.

9) NSV Liidu Sideministeerium kinnitab:

a) täiendavate sideteenuste tariifid ning ajutised (tähtajaga kuni 1 aastaks) tariifid uutele sideteenustele;

b) soodustustariifid kaugekõnedele vähekoormatud sideliinidel ning pidupäevadeks aegsasti sisseantavatele õnnitlus- ja fototelegrammidele;

c) alandatud tasu telefonikanalite rentimise eest raadiorelee-, kaabli- ja õhu-sideliinidel, mis on kehtestatud neile ministeeriumidele (keskasutustele) ja teistele organisatsioonidele, kes võtsid osa nende sideliinide rajamisest.

10) NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Tsiviil-Õhulaevastiku Peavalitsus kinnitab tariifid üksikutel lennuliinidel ning soodustus- ja sesoonitariifid vähekoormatud lennuliinidel, lähtudes keskmistest tariifidest reisijate-, pagasi-, kauba- ja postiveo lennuliinidel, mis on kehtestatud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt kooskõlas ülalmainitud määruse 2. punkti alapunktiga «e».

11) NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused:

a) kinnitavad ajutised hulgihinnad uudistoodangule ning vastjuurutatavale tööstustoodangule, mida pole ette nähtud kehtivates hinnakirjades ja mida hakatakse seeriaviisiliselt või massiliselt valmistama NSV Liidu ministeeriumile (keskasutusele) alluvates ettevõtetes, samuti kinnitavad alalised hulgihinnad ja tariifid alluvate ettevõtete tööstustoodangule ja teenustele, välja arvatud too-

dang ja teenused, mille hinnad ja tariifid kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt.

Nimetatud toodangu hulgihinnad kehtestatakse lähtudes analoogilise või asendustoodangu hindade tasemest, viimaste puudumisel aga — lähtudes plaanilisest omahinnast ja rentaablusest kuni 5% ulatuses.

Tööstustoodangu hankimisel NSV Liidu ministeeriumile (keskasutusele) mittealluvatele ettevõtetele ja organisatsioonidele vähemalt $^1/_3$ ulatuses sellele NSV Liidu ministeeriumile (keskasutusele) antud aasta tootmisplaanist nimetatud toodangu osas kehtestatakse hulgihinnad kooskõlastatult põhilise tellija — ministeeriumi (keskasutuse) või rahvamajanduse nõukoguga;

b) kinnitavad neile alluvate puhkekodude tuusikute hinnad;

c) kinnitavad hulgihinnad näitlikele õppevahenditele, millised on vajalikud massiliste kutsealade töötajate ettevalmistamiseks ja teaduslik-tehniliste teadmiste propageerimiseks.

12) Eksporttoodang väljastatakse väliskaubandusorganisatsioonidele kehtivates hinnakirjades ettenähtud hulgihindadega (ilma käibemaksuta).

Juhul kui väliskaubandusorganisatsioonid, lähtudes välismaiste tellijate nõudmistest, näevad nende poolt väljaantavates tellimustes-töökäskudes ette selliste täiendavate tööde teostamist, milliseid pole ette nähtud standardites ega tehnilistes tingimustes (korrosioonivastane kate, eriline värvus, spetsiaalsete määrete kasutamine, parandatud isolatsiooni valmistamine jne.), komplekteerimist spetsiaalsete elektriseadmetega ning tagavaraosade ja tööriistade täiendatud komplektiga, samuti erilised nõuded transportimise, markeerimise ja pakkimise osas, määratakse nendega seoses olevad hulgihindade hinnalisandid kindlaks kokkuleppel tellimuse-töökäsu väljaandnud väliskaubandusorganisatsiooni ning tootva tehase (ühekordse tellimuse puhul) või rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi (keskasutuse) vahel, kellele alluvad tootvad tehased (seeriaviisilise hankimise puhul).

13) Kodumaistele tsiviillaevadele kinnitatakse:

a) orienteerivad hulgihinnad esilaevadele, mida hakatakse ehitama uue projekti järgi, ning esimestele laevadele, mille ehitust alustatakse enne esilaeva üleandmist — rahvamajanduse nõukogu (ministeeriumi)-hankija poolt kooskõlastatult ministeeriumi (rahvamajanduse nõukogu)-tellijaga igale laevaehitustehasele eraldi, lähtudes plaanilisest omahinnast ja rentaablusest kuni 5% ulatuses.

Arveldused hankija ja tellija vahel peetakse kuni püsivate hulgihindade kinnitamiseni seeriaviisiliselt ehitatavatele laevadele orienteerivate hindade järgi;

b) püsivad hulgihinnad seeriaviisiliselt ehitatavatele laevadele, millised on loetletud lisas nr. 2, — NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt.

Nende liiduvabariikide ministrite nõukogud, milliste territooriumil paiknevad laevaehitustehased, esitavad NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele laevade püsivate hulgihindade projektid järgmiseks tähtajaks: esilaevale — hiljemalt 2 kuu jooksul pärast laeva üleandmist tellijale ning kõigile teistele laevadele — hiljemalt 6 kuu jooksul pärast esimese 2 laeva üleandmist, milliseid hakati ehitama enne esilaeva üleandmist;

c) orienteerivad ja püsivad hulgihinnad üksikult ehitatavatele ning lahtivõetavatele laevadele — rahvamajanduse nõukogu (ministeeriumi)-hankija poolt kooskõlastatult rahvamajanduse nõukogu (ministeeriumi)-tellijaga;

d) hulgihinnad laevade ehitamiseks koopereerimise korras hangitavale toodangule (laevade abimehhanismid, individuaalarmatuur, kere detailid, spetsiaalne mööbel ning muud komplekteerivad tooted ja seeriaviisiliselt valmistatavad seadmed), välja arvatud toodang, millise hulgihinnad kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee ja NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) poolt — tootva tehase asukoha järgse liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt.

Täiendavate tööde ja komplekteerivate toodete maksumus, mida pole ette nähtud laeva ehitamiseks kinnitatud projektis, tasutakse lisaks laeva hinnale hankija ning tellija vahel kooskõlastatud suuruses.

14) Tellija (rahvamajanduse nõukogu, ministeerium või keskasutus) on kohustatud hiljemalt 20 päeva jooksul (arvestamata vastuse teeloleku aega), arvates ajutise hulgihinna projekti ning vajalike arvestusmaterjalide, tehniliste tingimuste ja jooniste saamisest, teatama hankijale (rahvamajanduse nõukogule, ministeeriumile või keskasutusele) oma nõustumisest ülalmainitud määruse 11. ja 14. punkti alapunktides «a» ettenähtud korras kehtestatud hinnatasemega või esitama põhjendatud vastuväiteid selle taseme kohta.

Juhul kui rahvamajanduse nõukogu või vabariiklik ministeerium (keskasutus)-hankija ja teise administratiivse majanduspiirkonna rahvamajanduse nõukogu-põhiline tellija või ministeerium (keskasutus) ei jõua omavahelisele kokkuleppele, kehtestab ajutise hulgihinna liiduvabariigi riiklik plaanikomisjon, kui hankija ja tellija alluvad ühe ja sama liiduvabariigi ministrite nõukogule, ülejäänud juhtudel aga — hankija asukohajärgse liiduvabariigi ministrite nõukogu.

Kui NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste) ettevõtete toodangule ülalmainitud määruse 11. punktis ettenähtud korras kehtestatud ajutiste hindade suhtes tekib lahkarvamusi, lahendab hindade küsimuse lõplikult NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee.

Lisa nr. 1
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1958. a. 10. septembri määruse nr. 336 juurde

Põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaaduste ja -tooraine loetelu, milliste varumis-, kokkuostu- ja realiseerimishinnad kehtestatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt

(Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583)

Tera- ja kaunvili, riis.

Peamised õlikultuurid (päevalille-, lina-, sinepi-, tudra-, sojaoa-, riitsinuse-, talirapsi ja kunžuudiseemned).

Kartul.

Toorpuuvill.

Suhkrupeet.

Linasaadused, keskvene ja lõuna kanep, džuut (kaasa arvatud seemned).

Kenafivarred, -kiud ja -seemned.

Fermenteerimata tubakas, toormahorka.

Rohelised teelehed, tee vormimismaterjal, teeseemned.

Siidiliblika kookonid.

Peamiste eeterõlikultuuride toortaimed ja seemned (koriander, pelargoon, basiilik, roos, piparmünt, lavendel).

Humal.

Veised, lambad ja kitsed, sead ja kodulinnud (kalkunid, kanad, kanapojad, pardid, haned), küülikud, liha tapakaalus (looma-, lamba-, vasika- ja sealiha, searasv, loomsed rasvad), tõuloomad.

Piim, piimasaadused.

Munad.

Vill, kitsede uduvill.

Toornahad ja -karusnahad, lambanahad kasukateks ja lamba-karusnahad.

Toorkarakull ja tallenahad.

Toorkalad ja mereloomad, mis kolhoosid annavad üle rahvamajanduse nõukogude ettevõtetele ja organisatsioonidele (välja arvatud Gorki, Novosibirski, Tjumeni, Tomski, Irkutski, Tatari ja Burjaat-Mongoli ning Valgevene NSV ja Kirgiisi NSV rahvamajanduse nõukogud).

Toorparkained.

Lisa nr. 2
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1958. a. 10. septembri määruse nr. 336 juurde[1]

NSV Liidu ministeeriumide (keskasutuste), rahvamajanduse nõukogude, liidulis-vabariiklike ja vabariiklike ministeeriumide ettevõtete tööstustoodangu loetelu, mille hulgihinnad kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt

(Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583)

Kivisöekütus ja põlevkivi, koks.

Nafta, naftasaadused ja gaas.

Musta metallurgia maagid, sulandid ja kontsentraadid. Malm ja rauasulamid, teras ja mustad valtsmetallid, torud, balloonid ja fiitingud.

Tööstusotstarbelised metallitooted mustadest metallidest.

Värvilise metallurgia maagid, sulandid ja pooltooted, värvilised metallid, sulamid ja pulbrid, valtsitud ja venitatud ning pressitud tooted värvilistest metallidest ja sulamitest. Kõvad sulamid ja neist valmistatud tooted. Elektroodmetall.

Haruldased ja väärismetallid. Tööstusotstarbelised tooted väärismetallidest. Tehnilised teemandid ning muud tööstusotstarbelised kallis- ja poolkalliskivid.

Põllutöömasinad, traktorid ja traktorite tagavaraosad.

Autod, järelkärud, mootorid ja nende tagavaraosad, veerelaagrid.

Transpordivahendid (raudteetranspordi veo- ja veerev koossead, trammid, trollibussid, autobussid).

Seeriaviisiliselt ehitatavad tsiviil-, transpordi- ja spetsiaalsed laevad, välja arvatud iseliikuvad kuni 400 hobujõulise võimsusega mere- ja jõe-mootorlaevad ning pukseeritavad laevad kandejõuga kuni 1000 tonni, sadama- ja laevamehhanismid.

Tõste-transpordi- ning peale- ja mahalaadimisseadmed ja transpordimasinad.

Liikuvad elektrijaamad, energeetikaseadmed: turbiinid, katlad ja nende abiseadmed, diislid, gaasigeneraator- ja naftamootorid, aurujõuseadmed, elektrimootorid, generaatorid, transformaatorid ja reaktorid.

Elektriaparatuur, röntgeniaparaadid ning aparaadid radioaktiivsete elementidega, kaabli- ja elektriisolatsioonitooted, elektrikeevitusseadmed, jõualaldajad, tööstus- ja transpordiotstarbeline elektrivalgustus-armatuur, tugevvoolu paber-õlikondensaatorid,

[1] Tekst on toodud muudatustega, mis on tehtud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. aprilli 1963. a. määrusega nr. 174 (ENSV MKK 1963, nr. 14, art. 58).

keraamilised elektriisolatsioonitooted, tehastes seeriaviisiliselt valmistatavad elektriahjud, kõrgsagedusseadmed, elektriakumulaatorid, galvaanilised patareid ja elemendid, elektriinstallatsioonitooted.

Raadio- ja sideaparatuur, mõõteriistad ja raadiodetailid, elektrovaakuum- ja valgustustehnilised tooted.

Mäetööstuse, flotatsiooni-, turbatööstuse, keemia-, koksikeemia-, sepa-pressi-, valu-, kõrgahju-, martäänahju-, valtsimis- ja naftaseadmed.

Metallilõike-tööpingid, massiliselt ja suurte seeriate viisi toodetavad universaalsed ja standardiseeritud lõike-, abrasiiv-, mõõte- ja lukksepamontaažitööriistad.

Tekstiil-, polügraafia- ja puidutöötlemistööstuse seadmed.

Pumbad, kompressorid, hapnikuseadmed, külmutusseadmed ja tööstuslik toruarmatuur.

Automaatsed arvestus- ja arvutusmasinad, kauba-lauakaalud ja automaatsed lauakaalud, termoenergeetilise kontrolli ja ainete koostise kontrolli aparaadid, automatiseerimisvahendid, optilis-mehaanilised ja optikatooted ning elektrimõõteriistad (peale majapidamisotstarbeliste).

Kinoaparatuur, kinofilm, filmikoopiad, trükikiri ja trükivärvid.

Pinnasepumbad, ekskavaatorid ja nende vahetusseadmed, tee- ja ehitusmasinad, masinad ehitusmaterjalide tootmiseks.

Tsement, eterniit, asbest-tsementtorud, pehmed katusekattematerjalid, asbest, vilgukivi, grafiit, klaasitööstuse toodang (välja arvatud laiatarbetooted), linoleum, linkrust.

Hoonete ja ehituste teraskonstruktsioonid, monteeritavad raudbetoontooted, sanitaar-tehnilised tooted, tooted üldehitusliku otstarbega kütte- ja ventilatsiooniseadmetele.

Ümarpuit ja saematerjalid, kaevanduste toestuspuit, rõhtpalgid, liiprid, kasttaarad, detailid, tünnilauad, parkett, vineer ja vineeritooted, tselluloos, paber, papp, standardmajad.

Keemia- ja kummitööstuse toodang (mäekeemiatööstuse tooraine, mineraalväetised, happed, leelised, soolad, värvained ja poolsaadused, sünteetiline kautšuk, autokummid ja tehnilised kummitooted, orgaanilise sünteesi saadused, lakid ja värvid, plastmassid, staapelkiud, kunst- ja tehissiid, keemilised reaktiivid ja preparaadid, koksikeemiatoodang).

Märkus. NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee kinnitab samuti hulgihinnad «Glavmosoblstroi» ja «Lenoblstroi» ning vabariigilise alluvusega linnade täitevkomiteede ehituse peavalitsuste ettevõtete järgnevale toodangule: ehitus- ja metsamaterjalid, monteeritavad raudbetoontooted, sanitaar-tehnilised tooted, tooted üldehitusliku otstarbega kütte- ja ventilatsiooniseadmetele.

Lisa nr. 3
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1958. a. 10. septembri määruse nr. 336 juurde

Põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaaduste ja -tooraine loetelu, mille hulgihinnad kinnitatakse NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee poolt

(Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583)

Teraviljasaadused ja söödateravili.
Peamiste õlikultuuride ja puuvilla seemned.
Puuvillakiud ja puuvillatööstuse jäätmed.
Soetud lina, lina- ja kanepikiu sugetakud, kenaff, džuut.
Pestud vill.
Igasugune siid, kunstkiud.
Toornahad ja -karusnahad, lambanahad kasukateks ja lamba-karusnahad, karakull- ja tallenahad.
Puuvillane kedrus.
Linane kedrus.
Villane kedrus.
Siidkedrus.
Nahakaubad, naha-aseaine.
Eeterõlikultuuride ja peamiste ravimtaimede toortaimed ja seemned, eeterõlid.
Toorpiiritus ja rektifikaat-piiritus.
Toortubakas, fermenteeritud tubakas ja toormahorka.
Toortee.
Toorparkained ning taimsed ja sünteetilised ekstraktid.

Lisa nr. 4
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
1958. a. 10. septembri määruse nr. 336 juurde

Toidu- ja tööstuskaupade loetelu, milliste uute liikide (sortide) jaehinnad kinnitatakse NSV Liidu Kaubandusministeeriumi poolt

(Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 30. mai määrusega nr. 583)

Jahutooted (leib-sai), välja arvatud pirukad.
Jahu, tangained, riis, kaun- ja teravili.
Sool.

Liha (looma-, lamba-, vasika- ja sealiha), toidurasv, loomsed rasvad, liha- ning liha- ja taimekonservid ja elusloomad.

Suhkur, kakaopulber, tee ja naturaalkohv.

Või, taimeõli ja margariin, piimakonservid, kõva juust.

Kombineeritud söödad.

Kala (välja arvatud eluskala, samuti kohalike veekogude kala, mis ei ole hinnakirjas ette nähtud, kala kulinaartooted ja pooltooted, kalakauba likviidsed jäätmed ning igasuguses töötlemises peenkala: räim, kilu, tülka, hamsa, merihärg, saika, sardiin, meritint, särg, teib, kiisk, tindikala, kassatka, glossa, 2. ja 3. grupi peenkala), heeringas, kalamari ja kalakonservid.

Piiritus, viin, likööri- ja viinasaadused.

Puuvillane, villane, linane ja siidriie ning tükk-kaubad, vatt (vatiliin ja vatiin), tüll, niit, lina-kanepidžuutriie ja -tooted.

Vaibad ja vaibatooted (masinal kootud).

Vabrikus valmistatud trikootooted (masinal kootud).

Nahk- ja kummijalatsid.

Karusnahk ja karusnahatooted.

Kölnivesi, lõhnaõli, tualett- ja majapidamisseep.

Tubakasaadused.

Õmblusmasinad ja nende tagavaraosad.

Fotoaparaadid, -objektiivid, valgustundlikud plaadid, paber ja film.

Raadiovastuvõtjad, radioolad, televiisorid, magnetofonid ja nende detailid, raadiolambid, akumulaatorid, patareid.

Autod, mootorrattad, motorollerid, jalgrattad (välja arvatud laste) ja nende tagavaraosad ning sise- ja väliskummid.

Elektri-majapidamismasinad (külmutuskapid, pesupesemismasinad, tolmuimejad, põrandapoonimismasinad jms.) ning nende tagavaraosad.

Elektrilambid, elektrijuhe, valgustusnöör, kontroll-mõõteriistad.

Kellad ja nende osad.

Jahipüssid ja laskemoon.

Tuletikud.

Petrooleum, bensiin ja muud naftasaadused.

Kirjutus-, joonestus- ja muu paber.

Naelad, metalltraat, lehtteras, metalltorud, katuseplekk.

Tsement, eterniit, aknaklaas, klaasnõud (pudelid, purgid jms.).

Saematerjalid, vineer, okas- ja kõvapuuliikide ümarpuit.

Sanitaar- ja hügieenitarbed.

Esemed kullast ja teistest väärismetallidest.

MAKSVA HINDADE JA TARIIFIDE KEHTESTAMISE KORRA MÕNINGATE MUUDATUSTE KOHTA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 11. aprilli määrus nr. 146
(ENSV ÜVT 1967, nr. 18, art. 145)

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. märtsi 1967. a. määrusele nr. 233 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Teha Eesti NSV Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Hindade Komiteele ülesandeks kinnitada:

1) vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtete ning kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ja ühiskondlikele organisatsioonidele alluvate ettevõtete poolt valmistatavate kõigi tööstustoodanguliikide hulgihindu (välja arvatud toodang, mille hinnad on ette nähtud üleliidulistes hinnakirjades), samuti nende ettevõtete poolt osutatavate teenuste tariife;

2) ajutiste tehniliste tingimuste järgi valmistatud jalatsite, kangaste ja teiste tekstiil- ning trikootoodete katsepartiide ajutisi hulgi- ja jaehindu, kui iga partii hind on kuni 50 000 rubla ning neid tooteid realiseeritakse vabariigi piires ja käibemaks säilib suuruses, mis on kehtestatud analoogilistele toodetele.

2. Kindlaks määrata, et kohalike ehitusmaterjalide (tellised, lubi, katusekivid, kips jt.), üldehitusliku otstarbega puitdetailide ja -konstruktsioonide, vooritarvete, rauakauba, betoonide, betoonisegude, betoondetailide, ehituskeraamikatoodete, soojusisolatsioonimaterjalide, mittemaakse tööstustoodangu (välja arvatud ballastmaterjalid) hulgihinnad, samuti autode kapitaalremondi hulgihindade hinnakirjad ja autovedude tariifid, mis on kinnitatud Eesti NSV Riikliku Plaanikomitee juures asuva Hindade Komitee poolt, kehtivad kõigi Eesti NSV territooriumil asuvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste suhtes, olenemata nende ametkondlikust alluvusest, välja arvatud juhud, kus mainitud toodangut valmistavatele liiduliste ministeeriumide ja NSV Liidu ning liiduvabariikide liidulis-vabariiklike ministeeriumide ettevõtetele ning organisat-

sioonidele on hinnad kehtestanud NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuv Riiklik Hindade Komitee.

3. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et:

1) NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Riiklikule Hindade Komiteele on tehtud ülesandeks toodangu ja teenuste hindade ning tariifide kinnitamine, samuti hindade kujundamisega seotud teiste funktsioonide teostamine, milliseid on vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. mai 1958. a. määrusele nr. 583 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. septembri 1958. a. määrus nr. 336 — ENSV Teataja 1961, nr. 15, art. 56) täitnud NSV Liidu Riiklik Plaanikomitee;

2) ajutised hulgihinnad võidakse kehtestada järgmistele NSV Liidus esmakordselt toodetavatele tööstustoodanguliikidele, mis on ette nähtud seeriatootmiseks: sünteetiline kautšuk, sünteetilised ja orgaanilised keemiatooted, vaigud ja plastmassid, keemilised kiud, lakid ja värvid, spetsiaalsed naftaõlid ja -määrded, pretsisioonilised sulamid ning kvaliteetterased, värvilised valtsmetallid, haruldased metallid, pooljuhid ja monteeritavad raudbetoontooted.

Nimetatud toodangu suhtes kehtib masinate, seadmete ja aparaatide ajutiste hulgihindade kinnitamise kord, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 30. juuni 1966. a. määruse nr. 498 punktides 1, 3, 4, 5, 6 ja 7.

NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee juures asuvale Riiklikule Hindade Komiteele on antud õigus asjaomaste ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul muudatusi teha selle toodangu nomenklatuuris, millele lubatakse kehtestada ajutised hulgihinnad.

MAJANDUSLIKE VAIDLUSTE LAHENDAMINE

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU JUURES ASUVA RIIKLIKU ARBITRAAŽI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1960. a. 17. detsembri määrusega nr. 504
(ENSV MKK 1960, nr. 46, art. 144)

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž on organ, kes lahendab Eesti NSV riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahelisi majanduslikke vaidlusi ning teisi tema kompetentsi kuuluvaid vaidlusi.

2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peamisteks ülesanneteks on:

a) majanduslike vaidluste lahendamisel ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide varaliste õiguste ning seaduslike huvide kaitse kindlustamine;

b) ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahelise koostöö arendamine ja kindlustamine rahvamajandusplaani täitmisel; võitlus kohalike huvide eelistamise ning kitsaste ametkondlike tendentside avaldumistega;

c) majanduslike vaidluste lahendamisel ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide aktiivne mõjustamine majandusliku ülesehitustöö küsimusi reguleerivate seaduste, samuti NSV Liidu valitsuse ja Eesti NSV valitsuse määruste ja korralduste täitmise alal ühes varaliste sanktsioonide kohaldamisega toodangu hankeplaanide ning -ülesannete mittetäitmise, mittekvaliteetse ja mittekomplektse toodangu hankimise ja riikliku distsipliini ning lepinguliste kohustuste muude rikkumiste eest;

d) kaasaaitamine toodangu hankeplaanide ja -ülesannete ning teiste kohustuste täitmisele, samuti majanduslike vaidluste lahendamise käigus arbitraaži poolt ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majanduslikus tegevuses avastatud puuduste kõrvaldamisele.

3. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž lahendab:

a) vaidlusi, mis tekivad Eesti NSV ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel lepingute sõlmimisel, sealhulgas lepingute sõlmimisel plaaniga mittejaotatava toodangu hankimiseks, samuti lepingute täitmisel ning muudel alustel hagi summaga vähemalt 100 rubla; (ENSV Ministrite Nõukogu 8. detsembri 1962. a. määruse nr. 587 redaktsioonis — ENSV MKK 1962, nr. 59, art. 218.)

b) vaidlusi teiste liiduvabariikide või liidulise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide osavõtul, mis tekivad mitte üle 2 miljoni rubla suuruse summaga lepingute sõlmimisel, sealhulgas lepingute sõlmimisel plaaniga mittejaotatava toodangu hankimiseks, samuti lepingute täitmisel ning muudel alustel, kui hagi summa on üle 10 tuhande rubla, kuid mitte üle 25 000 rubla (ENSV Ministrite Nõukogu 27. jaanuari 1969. a. määruse nr. 49 redaktsioonis — ENSV ÜVT 1969, nr. 8, art. 105).

c) vaidlusi, mis tekivad lepingute sõlmimisel mitteüldkasutatavate raudteeharude ekspluateerimise kohta, kui veosekäive ei ületa 100 vagunit ööpäevas;

d) vaidlusi, mis on antud arbitraaži lahendada vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimääruse punktile 3.

4. Poolte vastastikusel nõusolekul võidakse üksikuid majanduslikke vaidlusi anda lahendamiseks vahekohtule, kes valitakse poolte poolt antud vaidluse lahendamiseks.

5. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž:

a) tunnistab täielikult või osaliselt kehtetuks summa poolest tema pädevusse kuuluvad lepingud, mis on vastuolus seadustega, samuti NSV Liidu valitsuse ja Eesti NSV valitsuse määrustega ning korraldustega, riiklike plaanidega ning ülesannetega ja kohustab pooli tegema sõlmitud lepingutes vastavad muudatused;

b) uurib ja üldistab vaidluste lahendamisel vajaliku ühtsuse tagamise eesmärgil Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogu, ministeeriumide ja ametkondade arbitraažide kogemusi, instrueerib nimetatud arbitraaže arbitraaži praktika ning majanduslikke suhteid reguleerivate normatiivsete aktide kohaldamise küsimustes;

c) kannab Eesti NSV Ministrite Nõukogule ette kõige tõsisematest riikliku distsipliini ja väljastatava toodangu kvaliteetsust ning komplektsust sätestava seadusandluse rikkumistest, samuti kohalike huvide eelistamise avaldumise faktidest ja muudest sotsialistliku seaduslikkuse rikkumistest, mis leiavad aset ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majanduslikus tegevuses.

6. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž lahendab vaidlusi asjast huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide või nendest kõrgemalseisvate organite avalduste põhjal.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Riiklikul Arbitraažil on õigus algatada asja omal initsiatiivil, kui on olemas andmed plaani- ja lepingudistsipliini ning isemajandamise eeskirjade rikkumise kohta ettevõtte, asutuse või organisatsiooni poolt. Nendel

juhtudel sissenõutavad leppetrahvid ja trahvid, mis on ette nähtud kehtivas seadusandluses, kantakse liidueelarve tuludesse või nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kasuks, kelle huvides oli asi algatatud.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Riiklikul Arbitraažil on õigus suunata ettevõtetelt ja organisatsioonidelt plaaniliste ja lepinguliste kohustuste ebarahuldava täitmise või täitmata jätmise eest leppetrahvi, viivise ja trahvi sissenõudmise kohta tekkinud vaidluste lahendamisel liidulise eelarve tuludesse täielikult või osaliselt kostjalt sissenõutavad summad neil juhtudel, kui hageja on rikkunud seadusandlust, mis aga ei vähenda kostja vastutust. (ENSV Ministrite Nõukogu 8. detsembri 1962. a. määruse nr. 587 redaktsioonis — ENSV MKK 1962, nr. 59, art. 218.)

7. Hagiavalduse saabumisel kontrollib Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž, kas hageja oli enne hagiga arbitraaži poole pöördumist võtnud tarvitusele abinõud vaidluse reguleerimiseks vahetult kostjaga. Selliste abinõude tarvitusele võtmise kohta tõendite mitteesitamise juhul hagiavaldust arutamisele ei võeta ning ta tagastatakse hagejale.

8. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž juhindub majanduslike vaidluste lahendamisel NSV Liidu, Eesti NSV, liidu- ja autonoomsete vabariikide seadustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu, Eesti NSV Ministrite Nõukogu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude määrustest ning korraldustest, samuti kindlaksmääratud kompetentsi piires vastuvõetud rahvamajanduse nõukogude määrustest ning korraldustest, ministeeriumide ja ametkondade käskkirjadest ning juhenditest, riigivõimu kohalike organite otsustest.

9. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Riiklikul Arbitraažil on õigus:

a) arutatava asja tehiolude selgitamiseks kutsuda välja vaidlevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning nendest kõrgemalseisvate organite ametiisikuid, samuti ametiisikuid nendest ettevõtetest, asutustest ja organisatsioonidest, kes ei ole asjas poolteks, kuid kelle esindajate seletused on vajalikud vaidluse lahendamiseks;

b) nõuda ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt vaidluse lahendamiseks vajalike dokumentide, andmete ja seisukohtade esitamist;

c) määrata ekspertiisi;

d) kontrollida vajalikel juhtudel vahetult ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides arutatava asja materjale ning tehiolusid.

10. Hagiavalduse ärakirja saamisel on ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kes on kaasa tõmmatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt lahendatavatesse vaidlustesse kostjatena või kaaskostjatena, kohustatud saatma arbitraažile vastulause hagi kohta ja kõik vaidluse lahendamiseks

vajalikud dokumendid, samuti komandeerima oma vastutava esindaja arbitraažiistungist osa võtma.

Kostja või kaaskostja vastutava esindaja istungile mitteilmumisel ja ilma mõjuva põhjuseta hagile kirjaliku vastulause tähtajaks mitteesitamisel võib riiklik arbiter arutada asja kostja või kaaskostja vastutava esindaja puudumisel, kui olemasolevad materjalid on otsuse tegemiseks küllaldased.

Hageja vastutava esindaja istungile mitteilmumine või hageja poolt ilma mõjuva põhjuseta arbitraažile nõutud dokumentide mitteesitamine annab riiklikule arbiterile õiguse lõpetada asja menetlus.

11. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvas Riiklikus Arbitraažis lahendatakse vaidlused riikliku arbiteri ja poolte vastutavate esindajate poolt. Otsus tehakse vaidluse kõigi tehiolude läbiarutamise tulemuste põhjal arbitraažiistungil.

Kui pooled jõuavad seaduslikule kokkuleppele, kantakse see protokolli ning ta omandab otsuse jõu.

Pooltevahelise lahkarvamuse juhul teeb asja kohta otsuse riiklik arbiter.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvas Riiklikus Arbitraažis vaidluste lahendamisel on poolte vastutavateks esindajateks ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad, rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumide ja ametkondade valitsuste ning osakondade ülemad või nende asetäitjad, vajaduse korral ka teised vastutavad töötajad ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajate igakordsel volitusel.

12. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži otsused on lõplikud ning nad täidetakse poolte endi poolt otsuses näidatud tähtajaks.

Otsuse alusel sissenõudmisele kuuluvate summade ülekandmiseks pangale maksukorralduse tähtajaks mitteesitamisel või hinnata hagide kohta tehtud otsuste tähtajaks mittetäitmisel võib arbitraaž asjast huvitatud poolele välja anda käsu otsuse sundtäitmiseks ning samaaegselt otsust tähtajaks mittetäitnud poolelt sisse nõuda liidueelarve tuludesse trahvi kuni ühe protsendi suuruses tasumata summalt, hinnata hagide puhul aga kuni 100 rubla.

Otsuse viivitamatu täitmise vajaduse juhul annab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž otsuse sundtäitmise käsu välja samaaegselt otsusega.

13. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži käskudel on täitedokumentide jõud, need viiakse seatud korras täide panga kaudu ning võidakse esitada täitmiseks kuue kuu jooksul, arvates arbitraaži poolt määratud tähtaja lõppemise päevast.

Arbitraaži käske (välja arvatud käsud rahasummade mahakandmiseks ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste arvetelt) võidakse täide viia ka kohtutäiturite kaudu.

Juhul kui pangal või kohtutäituril ei ole võimalik käsku täita

ning seoses sellega tagastatakse see avaldajale, arvatakse otsuse täitmiseks uus kuuekuuline tähtaeg käsu tagastamise päevast alates.

(ENSV Ministrite Nõukogu 9. augusti 1963. a. määruse nr. 373 redaktsioonis — ENSV MKK 1963, nr. 31, art. 110.)

14. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž teatab vaidluste lahendamisel ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töös ilmnenud olulistest puudustest nende juhatajatele või kõrgemalseisvatele organitele, samuti ühiskondlikele organisatsioonidele vastavate abinõude tarvitusele võtmiseks.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad on kohustatud tähendatud puuduste kõrvaldamiseks tarvitusele võetud abinõudest teatama Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile.

Teistesse administratiiv-majanduspiirkondadesse või liiduvabariikidesse või üleliidulisteks vajadusteks mineva toodangu hankeplaanide ja -ülesannete ilma mõjuva põhjuseta mittetäitmise faktidest teatab Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž vastavatele organitele süüdlaste distsiplinaarkaristuse määramiseks või rahalise tasendusmakse teostamiseks, tähendatud plaanide ja ülesannete ilma mõjuvate põhjusteta korduva mittetäitmise juhul ja mittekvaliteetse või mittekomplektse toodangu hankimise juhul aga saadab materjalid prokuratuurile süüdlaste kriminaalvastutusele võtmise küsimuse lahendamiseks.

15. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvas Riiklikus Arbitraažis ei lahendata:[1]

---

[1] Riiklikud arbitraažid ei võta oma menetlusse asju, mille pooled alluvad ühele ja samale ministeeriumile või ametkonnale. Selliste vaidluste lahendamiseks on loodud ametkondlikud arbitraažid, mis tegutsevad vastavate põhimääruste alusel. Vaidluste lahendamine ametkondlikes arbitraažides on analoogiline vaidluste lahendamisega riiklikes arbitraažides. Vaidlevad organisatsioonid võivad pöörduda avaldusega arbitraaži poole alles siis, kui nad on eelnevalt võtnud tarvitusele abinõud vaidluse omavaheliseks lahendamiseks.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 14. märtsi 1955. a. seadluse kohaselt lahendab vaidlusi summaga alla 100 rubla kostja (võlgniku) kõrgemalseisev organisatsioon (Ведомости Верховного Совета СССР 1955 г., № 5, ст. 116). Nende vaidluste lahendamise kord ei ole seadusandlusega reguleeritud. Tavaliselt lahendatakse neid ministeeriumide (ametkondade) poolt antavate eeskirjade kohaselt analoogiliselt vaidlustele, mis kuuluvad lahendamisele ametkondlikus arbitraažis. Kui ettevõte allub kombinaadile või trustile, siis lahendab vaidluse vastav kombinaat või trust.

Üksikuid majanduslikke vaidlusi lahendavad ka ühiskondlikud arbiterid, keda nimetab ja vabastab kohustustest Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiter. Ühiskondlikud arbiterid lahendavad tavaliselt selliseid Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile alluvaid majanduslikke vaidlusi, mille pooled asuvad ühiskondliku arbiteriga samas linnas, samuti teisi vaidlusi Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži ülesandel. Ühiskondlikud arbiterid võivad majanduslikke vaidlusi võtta lahendamiseks vahetult asjast huvitatud ettevõtete ja organisatsioonide avalduste alusel või saavad ettevalmistatud asjad Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvalt Riiklikult Arbitraažilt.

Ühiskondlikud arbiterid ei või arutada nende ettevõtete ja organisatsioonide vaidlusi, kus nad töötavad. Avaldused ühiskondlike arbiteride otsuste ja korral-

a) vaidlusi ühe rahvamajanduse nõukogu, ministeeriumi, ametkonna, töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee ühe valitsuse või osakonna ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel;

b) vaidlusi kolhooside endi vahel, samuti riiklike ettevõtete ja asutustega, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonidega;

c) vaidlusi seoses maksudega ja mittemaksuliste maksetega, mis kuuluvad sissenõudmisele riigieelarvesse vastavalt maksude ja mittemaksuliste maksete põhimäärusele;

d) pangaoperatsioonidest tulenevaid vaidlusi seoses finantskontrolli funktsioonide teostamisega pankade poolt ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kapitaalmahutuste õige kasutamise üle;

e) vaidlusi, mis tekivad toodangu tehniliste tingimuste ja hangitava toodangu garantiitähtaegade kooskõlastamisel;

f) vaidlusi hankimisele kuuluvale toodangule hindade kehtestamise kohta, samuti osutatavate teenuste tariifide kehtestamise kohta, kui vastavalt kehtivale seadusandlusele neid hindu ja tariife ei või kehtestada poolte kokkuleppega;

g) vaidlusi summaga vähem kui 100 rubla;

h) teisi vaidlusi, mille lahendamine on seadustega või NSV Liidu valitsuse ja Eesti NSV valitsuse määruste ning korraldustega antud teiste organite kompetentsi.

16. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Riiklikku Arbitraaži juhib peaarbiter.

Peaarbiter ja riiklikud arbiterid nimetatakse ametisse ja vabastatakse ametist Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt.

17. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiter juhib arbitraaži tööd, annab oma kompetentsi piires seaduste, samuti NSV Liidu ja Eesti NSV valitsuse määruste ning korralduste alusel ning nende täitmiseks käskkirju ning juhendeid ja kontrollib viimaste täitmist, nimetab ametisse ja vabastab ametist aparaadi töötajaid.

18. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiter kontrollib asjast huvitatud organisatsioonide avalduste põhjal või omal initsiatiivil Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt tehtud otsuste õigsust.

Tähendatud otsuste kontrollimise tulemuste põhjal võib peaarbiter otsuse muuta või tühistada, teha asjas teistsuguse otsuse, anda

---

duste läbivaatamiseks esitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiterile. Ühiskondlikele arbiteridele esitatavatelt hagiavaldustelt võetakse riigilõivu. (Vt. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 9. novembri 1965. a. määrust nr. 491; ENSV MKK 1965, nr. 41, art. 179.)

Majanduslikke vaidlusi lahendavad ka vahekohtud. Vahekohus on poolte endi poolt valitud kohus. Ta moodustatakse kõigi vaidlusest osavõtvate poolte nõusolekul isikute seast, kes on nõus olema vahekohtunikuks. Vahekohtus lahendatavatelt vaidlusasjadelt riigilõivu ei võeta. (Vt. lähemalt H. Grabe, A. Kalme, H. Vihalem «Hankeleping, pretensioon ja hagi arbitraažis», Tallinn 1964, lk. 104—106.)

asi uueks arutamiseks, lõpetada asja menetlus, keelduda otsuse uuest läbivaatamisest ning peatada otsuse täitmine.

Tähendatud otsuste uus läbivaatamine toimub vajalikel juhtudel poolte vastutavate esindajate osavõtul.

19. Avaldusi Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži otsuste uueks läbivaatamiseks võivad esitada asjast huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad ühe kuu jooksul arvates otsuse tegemise päevast:

a) käesoleva põhimääruse punkti 3 alapunktides «a», «b» ja «c» näidatud vaidlustes — Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiterile;

b) punkti 3 alapunktis «d» näidatud vaidlustes — NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiterile.

Avalduse esitamine otsuse uueks läbivaatamiseks ei peata otsuse täitmist.

20. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži struktuur ja koosseis kinnitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt.

21. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Riiklikul Arbitraažil on pitsat Eesti NSV vapi kujutisega ja oma nimetusega.

EESKIRJAD MAJANDUSLIKE VAIDLUSTE LAHENDAMISEKS RIIKLIKES ARBITRAAŽIDES

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 1963. a. 1. juuli määrusega nr. P-4
(ENSV MKK 1963, nr. 46, art. 165)

I. Üldeeskirjad

1. Majanduslike vaidluste lahendamise kord riikliku arbitraaži organites määratakse kindlaks riiklike arbitraažide põhimääruste ja käesolevate eeskirjadega.

Käesolevad eeskirjad on kohustuslikud riikliku arbitraaži organitele ja vaidluse lahendamisest osavõtvatele ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele.

2. Käesolevate eeskirjade ülesandeks on riiklike, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vaheliste majanduslike vaidluste õige ja õigeaegse lahendamise kindlustamine sotsialistliku majandussüsteemi ja sotsialistliku omandi ning ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste varaliste õiguste ja seaduslike huvide kaitsmiseks, samuti ühtse korra loomine majanduslike vaidluste lahendamisel riikliku arbitraaži organites.

3. Iga asjast huvitatud ettevõte, asutus ja organisatsioon, kellel on juriidilise isiku õigused, võib sätestatud korras pöörduda riikliku arbitraaži poole oma seadusega kaitstud huvide või varaliste õiguste kaitseks.

Kokkulepped ja muud aktid, mis piiravad riiklikku arbitraaži pöördumise õigusi, on kehtetud.

4. Riiklik arbitraaž lahendab temale alluvaid vaidlusi:

a) asjast huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide avalduste või nende kõrgemalseisvate organite avalduste alusel;

b) omal initsiatiivil, kui on olemas andmed, et ettevõtted, asutused ja organisatsioonid rikuvad plaani- ja lepingudistsipliini ning isemajandamise eeskirju.

5. Korduva hagi esitamine vaidluses samade poolte vahel, sama

eseme kohta ja samadel alustel ei ole lubatud, välja arvatud käesolevates eeskirjades mainitud juhtudel.

6. Pooled on kohustatud ausameelselt kasutama kõiki neile kuuluvaid õigusi, taotlema vaidluse igakülgset ja objektiivset lahendamist, austama teise poole varalisi õigusi ja seaduslikke huve.

7. Vaidluste lahendamisel juhindub riiklik arbitraaž NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide seadustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude määrustest ja korraldustest, samuti kindlaksmääratud kompetentsi piires väljaantud rahvamajanduse nõukogude määrustest ja korraldustest, ministeeriumide ja keskasutuste käskkirjadest ning juhenditest, riigivõimu kohalike organite otsustest.

II. Vaidluste reguleerimine enne pöördumist riiklikku arbitraaži

8. Vaidluse tekkimisel ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahel on nad kohustatud tarvitusele võtma kõik vajalikud abinõud selle vahetuks reguleerimiseks ning rangelt järgima käesolevates eeskirjades kehtestatud korda vaidluste reguleerimise kohta enne pöördumist riiklikku abritraaži, kui kehtiva seadusandlusega ei ole ette nähtud teistsugust korda.

Kui hageja ei võtnud tarvitusele abinõusid vaidluse vahetuks reguleerimiseks kostjaga, keeldub riiklik arbitraaž hagiavaldust vastu võtmast ning tagastab selle hagejale.

9. Lepingute sõlmimisel tekkivaid lahkarvamusi vaatavad läbi ettevõtete, asutuste ning organisatsioonide juhatajad või nende poolt selleks määratud vastutavad esindajad.

Kui lepingu projekti kohta on lahkarvamusi, kirjutab projekti saanud pool lepingule alla ja koostab lahkarvamuste protokolli, mille kohta teeb lepingusse klausli, ja 10 päeva jooksul, arvates lepingu projekti saamise päevast, saadab teisele poolele allakirjutatud lepingu koos lahkarvamuste protokolliga.

Teine pool on kohustatud lahkarvamuste protokolli läbi vaatama, vajalikel juhtudel koos lahkarvamuse esitanud poolega, võtma lepingusse kõik temale vastuvõetavad ettepanekud, vaieldavad küsimused aga 10 päeva jooksul, arvates protokolli saamise päevast, andma läbivaatamiseks vastavale riiklikule arbitraažile.

Kui reguleerimata jäänud lahkarvamusi ei anta ülalmainitud tähtaja jooksul riiklikule arbitraažile lahendada, loetakse lahkarvamuste protokolli koostanud poole ettepanekud vastuvõetuks.

10. Vaidluste puhul, mis tekivad lepingute täitmisel ja muudel alustel, samuti lepingu sõlmimisele sundimisel, on ettevõte (organisatsioon, asutus), kelle õigusi või huve on rikutud, kohustatud enne riiklikule arbitraažile hagi esitamist saatma teisele poolele pretensiooni.

Pretensioon tuleb esitada hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates

päevast, mil tekib õigus nõuda rahasummade tasumist, teatud toimingute sooritamist jms.

11. Pretensioon peab sisaldama järgnevaid andmeid:

a) ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) nimetus, kellele pretensioon esitatakse;

b) pretensiooni aluseks olevate asjaolude kirjeldus, viited vastavatele normatiivsetele aktidele ja tõenditele, mis kinnitavad pretensioonis kirjeldatud asjaolusid;

c) avaldaja nõue;

d) pretensioonile lisatavate dokumentide loetelu.

Pretensioonis näidatud dokumente ei pea pretensioonile lisama, kui need on teisel poolel olemas.

Pretensioonile kirjutab alla ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) juhataja või tema asetäitja.

Teine pool on kohustatud ühe kuu jooksul pretensiooni läbi vaatama, põhjendatud nõuded rahuldama ja sellest esitajale teatama. Põhjendatud vastuväidete olemasolu korral on ta sama tähtaja jooksul kohustatud teatama pretensiooni esitajale tema nõuete täielikust või osalisest rahuldamata jätmisest, näitama ära rahuldamata jätmise motiivid ja tagastama pretensiooniga saadud vastavad dokumendid.

Pretensioonile saadetavale vastusele kirjutab alla ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) juhataja või tema asetäitja.

Pretensioonile vastamata jätmine on lubamatu.

III. Alluvus

12. Riiklikud arbitraažid lahendavad kõiki majanduslikke vaidlusi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel, välja arvatud vaidlused, millede lahendamine seaduste või valitsuse määruste ja korraldustega on antud kohtute, rahvamajanduse nõukogude arbitraažide või ministeeriumide ja keskasutuste arbitraažide, samuti administratiiv- või muude organite kompetentsi.

Riikliku arbitraaži alluvusse kuuluva vaidluse võib poolte vastastikusel kokkuleppel anda lahendamiseks vahekohtule või kindlaksmääratud juhtudel Üleliidulise Kaubanduspalati juures asuvale Merearbitraaži Komisjonile.

13. Vaidluse alluvus vastavatele riikliku arbitraaži organitele määratakse kindlaks nende arbitraažide põhimäärustes.

14. Liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvatele riiklikele arbitraažidele, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude juures asuvatele riiklikele arbitraažidele, kraide ja oblastite töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede juures asuvatele riiklikele arbitraažidele alluvaid vaidlusi, kus pooled asuvad erinevates liiduvabariikides, kraides ja oblastites, lahendatakse järgmiselt (kui sätestatud korras ei ole teisiti ette nähtud):

a) vaidlused, mis tekivad lepingute sõlmimisel — hankija (töövõtja) või teenuseid osutava ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) asukoha järgses riiklikus arbitraažis;

b) vaidlused, mis tekivad mitteüldkasutatavate raudteeharude ekspluateerimise kohta lepingute sõlmimisel — raudteevalitsuse asukoha järgses riiklikus arbitraažis;

c) vaidlused, mis tekivad lepingute täitmisel ja muudel alustel — kostja asukoha järgses riiklikus arbitraažis. Kui asjas on osalisteks kostjad, kes asuvad erinevate liiduvabariikide, kraide ja oblastite territooriumidel, lahendatakse vaidlus ühe kostja asukoha järgses riiklikus arbitraažis hageja valikul, välja arvatud järgmised vaidlused:

vaidlus, mis tuleneb mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu hankimisest, lahendatakse tootja asukoha järgses riiklikus arbitraažis;

vaidlus, mis tuleneb toodangu puudujäägist, lahendatakse saatja asukoha järgses riiklikus arbitraažis;

vedudest tulenev vaidlus raudtee-, vee- ja õhutranspordiettevõtte osavõtul lahendatakse sihtkoha raudteevalitsuse, laevanduse või meresadama asukoha järgses või sihtkoha õhutranspordiettevõtte asukoha järgses riiklikus arbitraažis.

Vaidlused väliskaubanduslike ühenduste ja tellijate vahel, samuti vaidlused, mis on seotud kaupade hankimisega ekspordiks, milles üheks pooleks on väliskaubanduse organisatsioon, nende seas ka vedudest tulenevad vaidlused, lahendatakse Moskvas asuvates riiklikes arbitraažides vastavalt nende põhimäärustes kindlaksmääratud alluvusele.

15. Juhul kui hageja suurendab esialgse hagi summat või kostja esitab vastuhagi, mille tõttu vaidlus ületab antud riikliku arbitraaži alluvuse piirid, samuti juhul, kui asjasse tõmmatakse ettevõte (organisatsioon, asutus), kelle osavõtt muudab antud vaidluse alluvust, tuleb vaidlus anda lahendamiseks riiklikule arbitraažile vastavalt kindlaksmääratud alluvusele. Vaidluse teisele riiklikule arbitraažile lahendamiseks üleandmise kohta tehakse korraldus.

Kui hageja vähendab esitatud hagi summat, tuleb vaidlus esialgses summas antud arbitraažis sisuliselt lahendada.

16. Riiklik arbitraaž, saanud hagimaterjalid teiselt riiklikult arbitraažilt, võtab antud asja oma menetlusse üldistel alustel.

Juhtudel, kui riiklik arbitraaž leiab, et vaidlus ei kuulu antud arbitraažis lahendamisele, saadab ta saabunud hagimaterjalid koos oma arvamusega vaidluse alluvuse küsimuse lahendamiseks liiduvabariigi ministrite nõukogu juures asuvale riiklikule arbitraažile, kui lahkarvamused tekkisid selle vabariigi arbitraažide vahel, või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile, kui lahkarvamused tekkisid erinevate liiduvabariikide arbitraažide vahel.

17. Kui asjast võtavad osa mitu kostjat ja asja arutamise tule-

musena selgub, et vastutama peab hagejaga ühises alluvuses (või ühes süsteemis) olev kostja, teeb riiklik arbitraaž sisulise otsuse kõigi asjaosaliste suhtes, olenemata nende alluvusest.

IV. Asjast osavõtvad pooled

18. Asjast osavõtvateks poolteks on: hageja — ettevõte, asutus, organisatsioon, kes hagi esitas; kostja — ettevõte, asutus, organisatsioon, kelle vastu on suunatud hageja nõue.

Riiklikus arbitraažis võivad asjast osavõtvate pooltena esineda ettevõtted, asutused, organisatsioonid, kellel on juriidilise isiku õigused.

19. Pooltel on õigus tutvuda asja materjalidega, teha neist väljavõtteid, ärakirju, esitada tõendeid, anda riiklikule arbitraažile suulisi ja kirjalikke seletusi.

20. Kuni asja kohta otsuse tegemiseni on hagejal õigus muuta hagi alust või eset, suurendada või vähendada haginõuete määra ja loobuda hagist.

Riiklik arbitraaž ei arvesta hagist loobumist, hagi aluste, eseme või määra muutmist, samuti hagi õigeksvõtmist kostja poolt, kui need toimingud on vastuolus seadusega ning rikuvad kellegi õigusi ja seadusega kaitstud huve.

21. Hagi võib esitada ühe või mitme kostja vastu.

Riiklikul arbitraažil on õigus poolte taotlusel või omal initsiatiivil vastavat ettevõtet, organisatsiooni või asutust tõmmata asjasse teiseks kostjaks, kui selleks on küllaldased alused.

Neil juhtudel on hageja kohustatud saatma asjasse tõmmatud ettevõttele (organisatsioonile, asutusele) hagimaterjalide ärakirjad ja esitama riiklikule arbitraažile tõendid materjalide ärakirjade saatmise kohta.

Transpordiorganisatsiooni ei või tõmmata asjasse vedudest tuleneva vaidluse puhul ja sideorganit vaidluse puhul, mis tuleneb postisaadetiste kaotsiminekust, puudujäägist, kahjustumisest või rahasaadetiste väljamaksmata jätmisest, kui neile ei esitatud ettenähtud korras pretensiooni või kui ei ole möödunud tähtajad, mis vastavates määrustikes (koodeksites) on ette nähtud esitatud pretensioonile vastuse saamiseks.

Kui asja arutamiseks ettevalmistamisel teeb riiklik arbiter kindlaks, et üks kostjaist on asjasse tõmmatud igasuguse aluseta, võib ta teha hagejale ettepaneku see kostja asjast välja jätta või teha ise korralduse selle kostja asjast väljajätmiseks.

22. Asjas pooleks oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni reorganiseerimise juhul asendab riiklik arbitraaž vajalike dokumentidega põhistatud taotluse alusel selle poole tema õigusjärglasega.

V. Tõendid

23. Pooled võivad tõenditena esitada dokumente, mis sisaldavad andmeid asja suhtes tähtsate asjaolude kohta (kirjalikud tõendid), ja esemeid, millede abil neid asjaolusid võib kindlaks teha (asitõendid). Tõenditeks on ka antud asjas poolteks mitteolevate organisatsioonide arvamused ja ekspertiisi arvamused.

24. Kumbki pool peab tõendama need asjaolud, milledele ta viitab kui oma nõuete või vastuväidete alusele.

Kui riiklik arbitraaž leiab, et esitatud tõendid ei ole küllaldased vaidluse lahendamiseks, peavad pooled arbitraaži nõudmisel ja tema poolt määratud tähtajaks esitama täiendavad tõendid.

25. Riiklik arbitraaž keeldub vastu võtmast või välja nõudmast tõendeid, mis tema arvates asjasse ei puutu.

26. Kirjalikud tõendid ja asitõendid, mis riiklik arbitraaž nõuab välja mitteasjaosalistelt ettevõtetelt, organisatsioonidelt ja asutustelt, saadetakse vahetult riiklikule arbitraažile.

Riiklik arbitraaž võib poolele välja anda õiendi õiguse kohta saada kirjalikku tõendit või asitõendit arbitraažile esitamiseks.

27. Arbitraažile esitatakse kirjalike tõendite originaalid või nõutavalt tõestatud ärakirjad. Kui asja suhtes omab tähtsust ainult osa dokumendist, esitatakse nõutavalt tõestatud väljavõte dokumendist.

Juhul kui kooskõlas kehtivate eeskirjadega võib asjaolusid tõendada ainult originaaldokumentidega, samuti riikliku arbitraaži nõudmisel muudel vajalikel juhtudel, on pooled kohustatud esitama sellised dokumendid.

28. Originaaldokumente ja asitõendeid võidakse tagastada neid esitanud poolele tema sellekohasel taotlusel. Vajaduse korral jäetakse toimikusse dokumendi ärakiri.

29. Üksikutel juhtudel, kui riiklik arbitraaž peab vajalikuks selgituste saamist eriteadmisi vajavates küsimustes, on tal õigus määrata ekspertiisi (tehnilist, kaubatundmisalast, raamatupidamislikku jms.).

30. Ekspertiisi määramise kohta tehakse korraldus. Korralduses peavad olema näidatud ekspertiisi määramise alused, konkreetsed küsimused, millede kohta ekspert peab andma oma arvamuse, organisatsiooni nimetus, kellele tehakse ülesandeks ekspertiisi teostamine (või eksperdi perekonnanimi), ekspertiisi lõpetamise tähtajad ja selle teostamise koht.

Ekspertiisi läbiviimine tehakse ülesandeks kompetentsetele organisatsioonidele ja üksnes sellise võimaluse puudumisel — üksikutele spetsialistidele.

31. Vajaduse korral teostatakse ekspertiisi poolte esindajate osavõtul.

Eksperdil on õigus nõuda pooltelt ekspertiisi teostamiseks vajalikke materjale ja dokumente.

32. Eksperdi arvamus peab sisaldama vastused arbitraaži poolt esitatud küsimustele ja ekspertiisi kõigi järelduste põhjenduse. Arvamus esitatakse riiklikule arbitraažile kirjalikult ning pooltele saadetakse arvamuse ärakirjad.

33. Eksperdi arvamus vaadatakse läbi riikliku arbitraaži istungil. Vajalikel juhtudel võtab ekspert istungist osa.

34. Juhul kui ekspertiis ei andnud vastust riikliku arbitraaži poolt esitatud küsimustele, on riiklikul arbitraažil õigus nõuda ekspertiisi teostanud eksperdilt täiendavat arvamust või määrata korduv ekspertiis.

35. Kui riiklik arbitraaž ei nõustu eksperdi arvamusega või asjas pooleks mitteoleva organisatsiooni arvamusega, tuleb asjas tehtud otsuses või korralduses ära näidata motiivid, mille tõttu arbitraaž selle arvamusega ei nõustunud.

VI. Asjaajamise kulud

36. Riiklikus arbitraažis asjaajamisega seoses olevad kulud koosnevad riigilõivust ja ekspertiisitasust.

37. Riigilõiv võetakse:

a) esialgse hagi ja vastuhagiavaldustelt;

b) avaldustelt otsuste, korralduste ja määruste uuesti läbivaatamise kohta (sealhulgas ka korduvatelt avaldustelt).

Lõivu ei võeta avaldustelt selliste riikliku arbitraaži korralduste uuesti läbivaatamise kohta, milledega asja arutamine lükati edasi, määrati ekspertiis, nõuti trahvi arbitraažiotsuse ettenähtud tähtajaks täitmata jätmise eest või sooritati muid toiminguid asja menetluse käigus.

Riigilõiv tasutakse kehtivate määrade järgi NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhendiga ettenähtud korras.

38. Hagihinna, millelt arvutatakse riigilõiv, määrab kindlaks hageja. Juhtudel, kui hageja määras hagihinna ebaõigesti, määrab hinna kindlaks riiklik arbitraaž.

Hagides, mis koosnevad mitmest iseseisvast nõudest, määratakse hagihind kindlaks kõigi nõuete kogusummana.

39. Haginõuete suurendamise korral puuduv riigilõiv tasutakse täiendavalt vastavalt suurenenud hagihinnale.

40. Riigilõiv tagastatakse hagejale juhtudel, kui:

a) tasuti liigne summa;

b) keelduti vastu võtmast hagiavaldust ja avaldust otsuse või määruse uuesti läbivaatamise kohta;

c) asja menetlus lõpetati selle mittealluvuse tõttu riikliku arbitraaži organitele;

d) asja menetlus riiklikus arbitraažis lõpetati seoses vastava kompetentse organi määruse või korraldusega kostja vabastamise kohta leppetrahvi, viivise või trahvi tasumisest.

Riigilõivu tagastamise kohta käesoleva punkti alapunktis «b» ettenähtud juhtudel teeb riiklik arbitraaž korralduse, alapunktides «a», «c» ja «d» ettenähtud juhtudel aga märgib otsuses või määruses, et asja menetlus lõpetati.

41. Juhul kui üks riiklik arbitraaž annab asja arutamiseks üle teisele riiklikule arbitraažile, riigilõivu teistkordselt ei võeta. Liigselt tasutud lõivusumma tagastatakse, vähemtasutud summa aga nõuab sisse see arbitraaž, kellele asi saadeti.

42. Riigilõivu tasumisega seoses olevad kulud pannakse:

a) vaidlustes, mis tekivad lepingute sõlmimisel — poolele, kes põhjendamatult hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest või kelle ettepanekud riiklik arbitraaž lükkab tagasi, või mõlemale poolele, kui kummagi poole ettepanekutest osa tagasi lükatakse;

b) vaidlustes, mis tekivad lepingute täitmisel ja muudel alustel — kostjale proportsionaalselt rahuldatud haginõuete määrale.

Juhtudel, kui asi tekkis selle tõttu, et pool rikkus pretensioonikorda või siis tema muude ebaõigete toimingute tagajärjel, võib riiklik arbitraaž panna riigilõivuga seoses olevad kulud sellele poolele, olenemata vaidluse lõpplahendusest.

Riigilõiv, mille tasumisest hageja oli vabastatud, nõutakse kostjalt sisse eelarve tuludesse proportsionaalselt rahuldatud haginõuete määrale.

Käesoleva punkti eeskirju kohaldatakse samuti riigilõivu puhul, mis tasuti avalduselt otsuse või korralduse uuesti läbivaatamise kohta.

43. Asjas, mis algatati riikliku arbitraaži initsiatiivil, nõutakse riigilõiv kostjalt sisse eelarve tuludesse üldistel alustel. Hagi rahuldamata jätmise korral riigilõivu hagejalt ei võeta, hagi osalisel rahuldamisel nõutakse riigilõiv vastavas suuruses sisse kostjalt.

44. Juhtudel, kui ekspertiisi teostatakse tasu eest, määrab tasu määra kindlaks riiklik arbitraaž, võttes arvesse kehtivaid tasumäärasid, ekspertiisi teostamiseks kulutatud aega, ekspertiisi ülesande mahtu ja keerukust ning ekspertiisi kvaliteeti.

45. Ekspertiisikulud jaotab poolte vahel riiklik arbitraaž vaidluse kohta otsuse tegemisel, võttes arvesse ekspertiisi määramist tinginud asjaolusid ja vaidluse lõpplahendust.

VII. Protsessuaaltähtajad

46. Protsessuaalsed toimingud sooritatakse riiklike arbitraažide põhimäärustes ja käesolevates eeskirjades kindlaksmääratud tähtaegadel, aga juhtudel, kui tähtajad ei ole kindlaks määratud, määrab need riiklik arbitraaž.

47. Tähtaja kulg algab kalendaarsele daatumile järgneval päeval või tähtaja kulu algust määrava sündmuse saabumisele järgneval päeval.

Tähtaja arvestamisel ööpäevades lõpeb tähtaeg viimasel ööpäeval kell kakskümmend neli, tähtaja arvestamisel kuudes — viimase kuu vastaval kuupäeval; kui aga selles kuus ei ole vastavat kuupäeva, siis kuu viimasel päeval. Kui tähtaja lõpp langeb puhkepäevale, loetakse viimaseks päevaks sellele päevale järgnev esimene tööpäev.

48. Kui protsessuaalse toimingu tähtaeg on määratud, tuleb see sooritada hiljemalt tähtaja viimasel päeval.

49. Kindlaksmääratud tähtaja möödumine tühistab protsessuaalsete toimingute sooritamise õiguse.

50. Poole suhtes, kes kindlaksmääratud tähtaja laskis mööduda riikliku arbitraaži poolt mõjuvaks tunnistatud põhjustel, võib möödalastud tähtaega ennistada.

51. Riiklikus arbitraažis arvestatakse asjade arutamise tähtaegu hagiavalduse saabumise päevast asjas otsuse tegemise või asja menetluse lõpetamise kohta korralduse tegemise päevani.

Kui avaldus jäetakse nõutud täiendavate dokumentide saamiseni käiguta, arvestatakse asja arutamise tähtaega nende dokumentide arbitraaži saabumise päevast.

Aega, mille vältel asja menetlus oli peatatud, asja arutamise tähtaja hulka ei arvata.

VIII. Hagi esitamine

52. Hagiavaldus esitatakse riiklikule arbitraažile kirjalikus vormis ja sellele kirjutab alla ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) juhataja või tema asetäitja.

53. Hageja peab hagiavalduse ärakirja saatma igale vaidlusest osavõtjale.

54. Hagiavalduses peavad olema järgnevad andmed:

a) riikliku arbitraaži nimetus, kellele avaldus esitatakse;

b) poolte nimetused, nende alluvus ja aadressid;

c) hagihind, kui hagi kuulub hindamisele, või lepingusumma — vaidlustes, mis tekivad lepingute sõlmimisel, või ööpäevane veokäive — vaidlustes, mis tekivad mitteüldkasutatavate raudteeharude ekspluateerimise kohta lepingute sõlmimisel;

d) hagi aluseks olevate asjaolude kirjeldus; viited vastavatele normatiivsetele aktidele ja tõenditele, mis kinnitavad avalduses esitatud asjaolusid; haginõuete põhjendatud arvestus;

e) motiivid, mille alusel hageja lükkab ümber kostja väited, mis on märgitud pretensioonile saadetud vastuses, lahkarvamuste protokollis ja muudes kostjalt saadud dokumentides;

f) hageja nõue, mitme kostja esinemisel eraldi iga kostja vastu;

g) avaldusele lisatavate dokumentide loetelu.

Hagiavaldusele lisatakse dokumendid, mis kinnitavad haginõudeid, hageja poolt abinõude rakendamist vaidluse vahetuks regu-

leerimiseks iga kostjaga, riigilõivu tasumist, avalduse ärakirja saatmist teisele poolele (postikviitung, väärtkirja sisukiri, väljavõte postisaadetiste registrist jms.).

55. Hagejal on õigus ühendada ühte hagiavaldusse mitu omavahel seotud nõuet. Nõudeid summaga kuni 100 rubla igaüks võib ühendada ühte hagiavaldusse vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel.

Riiklik arbiter võib tagastada hagiavalduse hagejale ühes ettepanekuga eraldada haginõuded, kui ta leiab, et nende arutamine eraldi on otstarbekohasem. Menetlusse võetud asja lõpetamine nimetatud motiivil ei ole lubatud.

56. Asjasse kostjaks tõmmatud ettevõte (organisatsioon, asutus) on hiljemalt viie päeva jooksul, arvates hagiavalduse ärakirja saamisest, kohustatud saatma vastulause hagi kohta ja kõik vaidluse lahendamiseks vajalikud dokumendid riiklikule arbitraažile ning ärakirja teistele vaidlusosalistele.

Hagi kohta antavale vastulausele kirjutab alla ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) juhataja või tema asetäitja.

57. Riiklik arbitraaž keeldub hagiavalduse vastuvõtmisest:

a) kui vaidlus ei kuulu lahendamisele riikliku arbitraaži organites;

b) kui on olemas kohtu-, arbitraaži- või vahekohtu otsus vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

c) kui riikliku arbitraaži menetluses on vaidlusasi samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

d) kui hageja ei esitanud tõendeid selle kohta, et ta võttis tarvitusele abinõud kehtestatud korras vaidluse reguleerimiseks vahetult kostjaga;

e) kui hageja ei esitanud tõendeid selle kohta, et ta võttis tarvitusele abinõud võlgnevuse kättesaamiseks panga kaudu, kui kehtivate eeskirjade kohaselt see võlgnevus tuleb panga kaudu sisse nõuda.

Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumine käesoleva punkti alapunktides «d» ja «e» mainitud põhjustel ei takista teistkordset pöördumist riiklikku arbitraaži sama avaldusega üldistel alustel pärast tõendite esitamist selle kohta, et hageja võttis tarvitusele abinõud vaidluse vahetuks reguleerimiseks kostjaga või võlgnevuse kättesaamiseks panga kaudu.

58. Hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumisest teatab riiklik arbitraaž hagejale. Hagiavaldus tagastatakse hagejale hiljemalt viie päeva jooksul, arvates hagiavalduse saabumise päevast.

Kui hageja ei nõustu hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumisega, on tal õigus kuu aja jooksul, arvates keeldumise päevast, taotleda peaarbiterilt hagi arutamisele võtmist. See taotlus tuleb läbi vaadata kümne päeva jooksul.

Kui hagiavalduse vastuvõtmisest keeldumine tunnistatakse ebaõigeks, võetakse avaldus vastu üldistel alustel. Sel juhul loetakse

hagiavaldus esitatuks päeval, mil see arbitraažile esialgselt saadeti. Taotluse rahuldamata jätmise korral teatatakse sellest hagejale ja tagastatakse temale hagimaterjalid.

59. Juhul kui hagiavaldusele ei ole lisatud vastavalt vormistatud dokumenti riigilõivu tasumise või hagiavalduse ärakirja teisele poolele saatmise kohta, jätab riiklik arbitraaž hagiavalduse käiguta, teatab sellest hagejale ning määrab temale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui hageja täidab selle nõude, loetakse hagiavaldus esitatuks avalduse arbitraažile esialgse esitamise päeval. Selle nõude mittetäitmisel loetakse avaldus mitteesitatuks ja tagastatakse hagejale.

60. Juhul kui vaidlus antud riiklikule arbitraažile ei allu, saadab ta avalduse viie päeva jooksul teisele riiklikule arbitraažile kindlaksmääratud alluvuse järgi.

61. Hagi sisulise arutamise alguseni on kostjal õigus esitada hageja vastu vastuhagi selle ühiseks läbivaatamiseks esialgse hagiga.

Vastuhagi peab olema vahetult seotud esialgse hagiga ja vormistatud hagiavalduste kohta käivate üldiste eeskirjade kohaselt. Vastuhagi võib arutamisele võtta tingimusel, kui vastuhagi hageja on kinni pidanud kehtestatud korrast, mis näeb ette vaidluste reguleerimist enne pöördumist riiklikku arbitraaži.

Vastuhagi vastuvõtmise küsimuse esialgse hagiga ühiseks läbivaatamiseks lahendab riiklik arbitraaž asja läbivaatamise hõlpsust ja kiirust arvestades.

62. Asja algatamine riikliku arbitraaži initsiatiivil toimub antud arbitraažile vaidluste alluvuse piires ja vormistatakse korraldusega, milles näidatakse: ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) nimetus, kelle huvides asi algatatakse; teise poole nimetus; avastatud rikkumise ja esitatava nõude olemus; milliseid dokumente peavad pooled esitama ja mis tähtajaks; istungi läbiviimise aeg ja koht; milliste ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste esindajad kutsutakse istungile.

63. Vastuvõetud hagiavalduse alusel avatakse vastav toimik.

IX. Asja arutamiseks ettevalmistamine

64. Asja õigeaegse ning õige lahendamise kindlustamiseks sooritab riiklik arbiter asja menetlusse võtmisel kõik asja arutamiseks ettevalmistavad toimingud. Arbiter on kohustatud lahendama järgmised küsimused:

a) poolteIt täiendavate tõendite väljanõudmise kohta;

b) poolte kohustamise kohta sooritada ühiselt teatud toiminguid (arvelduste võrdlemine, vaidlusobjekti ülevaatamine jms.);

c) asjas poolteks mitteolevatelt ettevõtetelt, organisatsioonidelt

ja asutustelt dokumentide, andmete ja arvamuste väljanõudmise kohta;

d) hageja poolt asjasse kaasatõmbamata jäetud ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) asjast osavõtva poolena kaasatõmbamise kohta ja kostjate hulgast ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) väljajätmise kohta, kui tema kaasatõmbamine on toimunud alusetult;

e) ekspertiisi määramise kohta.

Tunnistanud asja ettevalmistatuks, määrab riiklik arbiter kindlaks istungi aja ja koha ning otsustab, milliste ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide esindajad tuleb istungile kutsuda. Vajalikel juhtudel võib istungi läbi viia vahetult asjas pooleks olevas ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

65. Tunnistanud vajalikuks käesolevate eeskirjade punktis 64 alapunktides «d» ja «e» märgitud toimingud, teeb riiklik arbiter sellekohase korralduse. Korraldusega võib vormistada ka teisi toiminguid, mis sooritatakse asja arutamiseks eelettevalmistamise korras.

66. Asja arutamiseks eelettevalmistamine peab olema läbi viidud kuni kolmepäevase tähtaja jooksul, arvates hagiavalduse saamisest.

67. Riiklik arbitraaž teeb pooltele, vajalikel juhtudel ka nende kõrgemalseisvatele organitele, teatavaks asja arutamise päeva, kellaaja ja koha.

Kutses peab olema märgitud:

a) riikliku arbitraaži nimetus ja aadress;

b) toimiku number, mille põhjal väljakutse toimub;

c) poolte nimetused, hagihind või vaidluse ese;

d) ettepanek esitada täiendavaid tõendeid, kui arbiter tunnistab nende väljanõudmise vajalikuks.

68. Juhtudel, kui riiklik arbiter asja arutamiseks ettevalmistamisel teeb korralduse (käesolevate eeskirjade punkt 65), märgitakse selles ära asja kuulamise päev, kellaaeg ja koht. Samas korralduses näidatakse ka, milliste ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste esindajad istungile kutsutakse.

69. Asjas pooleks mitteolevale ettevõttele (organisatsioonile, asutusele), kelle esindaja kutsutakse arbitraaži istungile, teatatakse asja arutamise päev, kellaaeg ja koht kirjaga, milles näidatakse ka asjaolud, mis tulevad istungil välja selgitada.

70. Kui asja arutamiseks ettevalmistamisel selgub, et asja materjalid on küllaldased otsuse tegemiseks, samuti juhtudel, kui enne istungit saabub riiklikule arbitraažile poolte kokkulepe või kostja teade hageja nõuete rahuldamise kohta, võib riiklik arbiter rahuldada poole taotluse asja arutamise kohta tema esindaja osavõtuta.

71. Poole avalduse alusel või omal initsiatiivil võib riiklik arbiter kuni otsuse tegemiseni võtta tarvitusele abinõud hagi täielikuks või osaliseks tagamiseks. Hagi tagamine on lubatud neil juhtudel,

kui hagi tagamiseks abinõude mitterakendamine võib raskendada otsuse täitmist või teha selle võimatuks.

Hagi tagamine võib seisneda:

a) kostjale kuuluva vara või rahasummade arestimises;

b) kostjale teatud toimingute teostamise keelamises;

c) täitedokumendi järgi sissenõudmise peatamises juhul, kui hageja vaidlustab nõuded selle dokumendi järgi.

Hagi tagamise kohta tehakse korraldus.

72. Riikliku arbitraaži poolt hagi rahuldamata jätmise kohta otsuse tegemisega või asja menetluse lõpetamise kohta korralduse tegemisega loetakse hagi tagamiseks rakendatud abinõud tühistatuks.

X. Asja arutamine

73. Vaidlusi lahendavad riiklikus arbitraažis riiklik arbiter ja poolte vastutavad esindajad.

74. Riikliku arbitraaži istungist võivad osa võtta üldsuse ja majandusaktiivi esindajad.

75. Asja arutamine toimub istungil riikliku arbiteri poolt määratud päeval, kellaajal ja kohas.

Istungit juhatab riiklik arbiter.

Istung peab toimuma korras, mis kindlustab poolte õiguste ja kohustuste, vaidluse kõigi tehiolude ja vaidluse tekkimise põhjuste igakülgse ja objektiivse väljaselgitamise, ning suunas, mis soodustab pooltel seadusliku kokkuleppe saavutamist ja õige otsuse tegemist.

76. Riiklikus arbitraažis on poolte vastutavateks esindajateks isikud, kes on näidatud asja arutava riikliku arbitraaži põhimääruses.

77. Ettevõtete, organisatsioonide, asutuste juhatajad, kes võtavad asja arutamisest osa, esitavad riiklikule arbitraažile nende ametiseisundit tõendava dokumendi.

Poolte teiste vastutavate esindajate volitused peavad olema väljendatud vastavalt vormistatud volikirjas, mille annab välja antud isikut asja arutamisest osa võtma volitava ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) juhataja.

Volitused esitatakse riiklikule arbitraažile.

78. Neil juhtudel, kui riikliku arbitraaži istungist võtavad osa ekspert või asjas pooleks mitteoleva ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) esindaja, annavad nad arbitraažile vajalikke seletusi ja arvamusi.

79. Riiklikule arbitraažile lahendamiseks saabunud vaidlused tuleb lahendada ühe kuu jooksul.

Kui üks pooltest asub Kaug-Põhja rajoonis või Kaug-Põhja rajoonidega võrdsustatud paikkonnas, peab vaidlus olema lahendatud kahe kuu jooksul.

Lepingute sõlmimise puhul tekkivad vaidlused peavad olema lahendatud 10 päeva jooksul, kui aga üks pooltest asub ülalmainitud rajoonis — 20 päeva jooksul.

80. Kui tekib vajadus ettevõtet, asutust, organisatsiooni asjasse poolena kaasa tõmmata, määrata ekspertiisi, välja nõuda täiendavaid tõendeid, lükkab riiklik arbitraaž asja arutamise edasi.

Riiklikul arbitraažil on õigus asja arutamist edasi lükata ka väljanõutud tõendite mittesaamisel, poolte vastutavate esindajate mitteilmumisel ja muudel alustel, lähtudes asja konkreetsetest tehioludest.

Asja arutamise edasilükkamise korralduses märgitakse järgmise istungi päev ja kellaaeg.

81. Kui kostja vastutav esindaja ei ilmu istungile või kui mõjuvate põhjusteta ei esitata tähtajaks kirjalikku vastulauset hagi kohta ja muid vaidluse lahendamiseks vajalikke tõendeid, võib asja arutada ilma kostja vastutava esindajata asjas olevate materjalide alusel.

82. Juhtudel, kui kostja rahuldab hageja nõuded pärast hagi esitamist, samuti kui arbitraaži istungil ilmnevad käesolevate eeskirjade 57. punktis näidatud asjaolud, lõpetatakse asja menetlus. Asja menetluse lõpetamine seoses sellega, et hageja ei võtnud sätestatud korras tarvitusele abinõusid vaidluse vahetuks reguleerimiseks kostjaga, võib aset leida vaid juhul, kui selle nõude mittetäitmine takistab asja lahendamist. Transpordimäärustikes (koodeksites), samuti sidemäärustikus ettenähtud pretensioonikorrast mittekinnipidamine toob endaga kaasa asja menetluse lõpetamise.

Asja menetlus võidakse lõpetada ka juhtudel, kui hageja vastutav esindaja ei ilmunud arbitraaži istungile või hageja mõjuvate põhjusteta ei esitanud nõutud tõendeid, kui need asjaolud takistavad asja lahendamist. Asja menetluse lõpetamine neil juhtudel, samuti käesolevate eeskirjade punkti 57 alapunktides «d» ja «e» märgitud motiividel, ei võta hagejalt õigust pärast esinenud rikkumiste kõrvaldamist pöörduda hagiga teistkordselt riiklikku arbitraaži üldistel alustel.

Kui asja mittealluvus antud riiklikule arbitraažile ilmneb arbitraaži istungil, lõpetatakse asja menetlus ja asja materjalid saadetakse vastavalt kindlaksmääratud alluvusele.

Asja menetluse lõpetamise kohta tehakse korraldus.

Kui asja menetlus lõpetatakse seoses sellega, et kostja rahuldas hageja nõuded pärast hagi esitamist ja pooled ei lahendanud lõivu või ekspertiisi kulude küsimust, tuleb teha otsus.

83. Riiklik arbitraaž peatab asja menetluse, kui antud asja ei saa lahendada enne teise asja lahendamist kohtus, arbitraažis, vahekohtus või uurimisorganites. Menetlus võidakse peatada ka juhul, kui riiklik arbitraaž saadab asja uurimisorganitele juurdluse teostamiseks.

Asja menetluse peatamise kohta tehakse korraldus.

Menetlus peatatakse kuni kohtu-, arbitraaži-, vahekohtu otsuse tegemiseni või juurdluse lõpetamiseni. Riiklik arbitraaž on kohustatud kontrollima asju, mille menetlus on peatatud.

84. Riikliku arbitraaži initsiatiivil algatatud asja arutamine toimub üldistel alustel.

XI. Otsused ja korraldused

85. Riikliku arbitraaži otsused peavad olema seaduslikud ja põhjendatud.

Otsus tehakse pärast kõigi asja tehiolude läbiarutamist istungil.

Istungil saavutatud poolte kokkulepe kantakse protokolli.

Seaduse nõuetele vastav kokkulepe omandab otsuse jõu.

Juhul kui poolte kokkulepe ei vasta seaduse nõuetele, samuti lahkarvamuste korral poolte vahel, teeb vaidluse kohta otsuse riiklik arbiter.

Olenevalt asja arutamisel selgunud tehioludest võib riiklik arbitraaž otsuse tegemisel ületada hageja poolt esitatud hagi piire, kui seda nõuavad riigi huvid või kui see on vajalik ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide seadusega kaitstud huvide ning õiguste kaitseks.

86. Juhtudel, kui vaidlust sisuliselt ei lahendata (asja menetluse lõpetamine või peatamine, ekspertiisi määramine, asja arutamise edasilükkamine jms.), teeb riiklik arbitraaž korralduse.

87. Istungil vastuvõetud otsused ja korraldused kantakse protokolli.

88. Peale otsuse (korralduse) peab protokollis olema:

a) riikliku arbitraaži nimetus;

b) toimiku number;

c) istungi kuupäev;

d) poolte nimetused;

e) hagihind (vaidluse ese);

f) riikliku arbiteri perekonnanimi;

g) poolte vastutavate esindajate ja teiste istungist osavõtvate isikute perekonnanimed ja nende ametikohad.

Protokollis esitatakse lühidalt vaidluse olemus; poolte, ekspertide ja asjas poolteks mitteolevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide avaldused ja seletused; motiivid, millest arbitraaž otsuse (korralduse) tegemisel juhindus, koos viidetega seadustele, valitsuse määrustele ja korraldustele ning muudele normatiivsetele aktidele, samuti asjas esinevatele peamistele tõenditele.

Juhul kui arbitraaži istung toimub ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, märgitakse see ära protokollis.

Protokollile kirjutab alla riiklik arbiter.

89. Hagi rahuldamise korral peab otsuses olema täpselt näidatud, mida tuleb teha otsuse täitmiseks (tasuda rahasumma, anda

üle vara, sõlmida leping jne.), poole nimetus, kelle kasuks vaidlus lahendati, poole nimetus, kes on kohustatud sooritama otsuses märgitud toimingud ning milliseks tähtajaks peab otsus olema täidetud.

Peale selle näidatakse otsuses:

a) rahasummade tasumise juhul — eraldi põhivõla, trahvi-, leppetrahvi-, viivise-, riigilõivu- ja ekspertiisikulude summad, samuti arve, millelt tuleb raha tasuda (arveldus- või jooksev arve (ekspluatatsiooniarve), kapitaalmahutuste arve, kapitaalremondi eelarveline arve jne.). Kui summade sissenõudmine toimub materiaalsete väärtuste, kaupade ja teenuste eest, tuleb see otsuses ära näidata;

b) vara üleandmise juhul — vara täpne nimetus ja selle asukoht;

c) lepingut sõlmima kohustamise juhul — milline leping tuleb sõlmida (hankeleping, töövõtuleping, teenuste leping jms.);

d) lepingu sõlmimisel tekkinud vaidluse juhul — otsus lahkarvamuste protokolli iga punkti kohta.

90. Mitme kostja vastu tehtud otsuses näidatakse, kuidas vaidlus on igaühe suhtes lahendatud ja millises osas peab otsus olema täidetud iga kostja poolt.

Mitme hageja kasuks tehtud otsuses näidatakse, millises osas otsus igasse hagejasse puutub.

91. Ei ole lubatud teha otsust, mille täitmine seatakse sõltuvusse mingite tingimuste saabumisest või mittesaabumisest (tingimuslik otsus).

92. Esialgse hagi ja vastuhagi samaaegse läbivaatamise korral peab riiklik arbitraaž tegema ühe otsuse, näidates selles mõlema hagi arutamise tulemused.

93. Riiklik arbiter peab otsuse kuulutama istungil. Eriti keerukates asjades võib riiklik arbiter otsuse tegemise edasi lükata, kuid mitte kauemaks kui kolmeks päevaks.

Istungi protokoll peab olema vormistatud ja pooltele laiali saadetud hiljemalt kolme päeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

94. Kuuajalise tähtaja jooksul, arvates otsuse tegemise päevast, võib asjast huvitatud pool paluda riiklikku arbitraaži teha täiendav otsus järgmistel juhtudel:

a) kui mõne haginõude suhtes, mille kohta asjast osavõtvad pooled esitasid tõendeid ja andsid seletusi, ei tehtud otsust;

b) kui riiklik arbitraaž, lahendanud küsimuse õiguslikust seisukohast, ei näidanud ära tasumisele kuuluva summa suurust, üleandmisele kuuluvat vara või toimingut, mis kostja on kohustatud sooritama.

Täiendava otsuse teeb riiklik arbiter; vajalikel juhtudel tehakse selline otsus poolte vastutavate esindajate osavõtul.

95. Riiklik arbiter võib omal initsiatiivil või siis poole avalduse alusel, mis on esitatud kuuajalise tähtaja jooksul, arvates otsuse

tegemise päevast, parandada oma korraldusega protokollis esinevaid arvutusvigu ning keelevigu, mis ei puuduta otsuse sisulist külge.

96. Poole avalduse alusel on asja lahendanud riiklikul arbiteril õigus otsust selgitada, muutmata seejuures otsuse sisu.

XII. Otsuse täitmine

97. Riikliku arbitraaži otsus on lõplik ja täitmiseks kohustuslik kõikidele riiklikele, kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele.

Otsuse täidavad pooled ise vabatahtlikult otsuses märgitud tähtajaks.

98. Otsuse alusel sissenõudmisele kuuluvate summade ülekandmiseks pangale maksukorralduse tähtajaks mitteesitamisel või hinnata hagide kohta tehtud otsuste mittetäitmisel annab riiklik arbiter huvitatud poolele tema avalduse alusel käsu otsuse sundtäitmiseks.

99. Käsu väljaandmisel on riiklik arbiter kohustatud kaaluma küsimust tähtajaks otsust mittetäitnud poolelt vastava riikliku arbitraaži põhimääruses ettenähtud rahatrahvi sissenõudmise kohta.

Rahatrahvi sissenõudmise kohta tehakse korraldus.

100. Otsuse viivitamatu täitmise vajaduse korral antakse otsuse sundtäitmise käsk välja üheaegselt otsusega, mille kohta otsuses tehakse vastav märge.

101. Riikliku arbitraaži käskudel on täitedokumendi jõud ja need viiakse kindlaksmääratud korras täide panga kaudu. Käske (välja arvatud käsud rahasummade sissenõudmiseks ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide arvetelt) võidakse täita ka kohtutäiturite kaudu.

102. Käsk otsuse sundtäitmise kohta antakse välja nõudjale. Käsud leppetrahvi, viivise ja trahvisummade sissenõudmise kohta eelarve tuludesse, samuti vähemtasutud riigilõivu summade sissenõudmise kohta saadab riiklik arbitraaž vastavatele rahandusorganitele võlgniku asukoha järgi.

103. Otsuse sundtäitmise kohta väljaantud käsus peab olema märgitud:

a) käsu väljaandnud riikliku arbitraaži nimetus;

b) toimiku number, mille järgi käsk on välja antud;

c) otsuse tegemise aeg;

d) see, mis konkreetselt kuulub täitmisele otsuse alusel, näidates seejuures sissenõudja ja võlgniku nimetused, samuti käesolevate eeskirjade punkti 89 alapunktis «a» loetletud andmed;

e) käsu väljaandmise aeg;

f) käsu kehtivuse tähtaeg.

Kohtutäituri poolt täitmisele kuuluvas või rahandusorganile saadetavas käsus näidatakse ära võlgniku aadress.

104. Riikliku arbitraaži käsku võidakse esitada täitmiseks kuue kuu jooksul, arvates arbitraaži poolt otsuse täitmiseks määratud tähtaja lõppemise päevast. Kui käsk anti välja üheaegselt otsusega, arvatakse see tähtaeg otsuse tegemise päevast.

105. Käsu täitmiseks esitamine katkestab otsuse täitmise aegumistähtaja.

106. Juhul kui pangal või kohtutäituril pole võimalik käsku täita ja sellega seoses käsk tagastatakse nõudjale, arvatakse otsuse täitmiseks uus kuuekuuline tähtaeg alates käsu tagastamise päevast.

107. Juhul kui käsu täitmiseks esitamise tähtaeg on mööda lastud, võib riiklik arbiter poole avalduse põhjal selle tähtaja ennistada, kui ta tunnistab möödalaskmise põhjused mõjuvateks.

108. Käsu kaotamise korral võib riiklik arbiter välja anda dublikaadi, kui nõudja esitas sellekohase avalduse enne otsuse täitmiseks määratud kuuekuulise tähtaja möödumist. Dublikaadi väljaandmise kohta tehakse korraldus.

Dublikaadi väljaandmise avaldusele peavad olema lisatud tõendid käsu kaotamise kohta: panga, kohtutäituri või sideasutuse õiend, nõudja enese poolt käsu kaotamise korral aga — nõudja juhataja ja pearaamatupidaja poolt allakirjutatud õiend selle kohta, et käsku ei esitatud täitmiseks.

109. Riiklikul arbiteril on õigus huvitatud poole avalduse põhjal otsuse täitmise aega pikendada, samuti muuta otsuse täitmise viisi ja korda (arve nimetuse muutmine, millelt sissenõudmine teostati, vara asendamine rahasummaga jms.). Vajaduse korral vaatab riiklik arbiter nimetatud avaldused läbi poolte vastutavate esindajate osavõtul.

110. Kui otsuse täitmise perioodil toimus nõudja — ettevõtte, asutuse, organisatsiooni või võlgniku reorganiseerimine, teeb riiklik arbiter huvitatud poole avalduse põhjal korralduse nõudja või võlgniku asendamise kohta ja vastavatel juhtudel — varem väljaantud käsu asendamise kohta uuega.

Vajalikel juhtudel vaadatakse selline avaldus läbi poolte vastutavate esindajate osavõtul.

111. Juhul kui tühistatakse või muudetakse juba täidetud otsus ja tehakse uus otsus hagi täielikult või osaliselt rahuldamata jätmise kohta või määrus asja menetluse täieliku või osalise lõpetamise kohta, tuleb kostjale tagastada kõik see, mis temalt oli tühistatud või vastavas osas muudetud otsuse põhjal hageja kasuks sisse nõutud (otsuse tagasitäitmine).

112. Sissenõutud rahasummade tagastamiseks annab riiklik arbiter välja käsu huvitatud poole juhataja ja pearaamatupidaja poolt allakirjutatud õiendi alusel selle kohta, et varem tehtud otsuse järgi on pank antud ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) arvelt summa maha kandnud, näidates ära, millal mahakandmine toimus.

XIII. Otsuste ja korralduste kontrollimine, nende uuesti läbivaatamine ning otsuse täitmise peatamine

113. Riikliku arbitraaži otsuste õigsust kontrollivad peaarbiter ning peaarbiteri asetäitja huvitatud ettevõtte (organisatsiooni, asutuse) avalduse põhjal või omal initsiatiivil.

114. Avalduse esitamine otsuse uuesti läbivaatamiseks ei peata otsuse täitmist.

115. Peaarbiter ja peaarbiteri asetäitja võivad otsuse täitmise peatada, kui nad tunnistavad selle vajalikuks. Täitmise peatamine tehakse teatavaks avaldajale ning antakse vastavad juhised riiklikule arbiterile, juhtudel aga, kui arbitraaž andis välja käsu otsuse sundtäitmise kohta — ka pangale või kohtutäiturile.

116. Riikliku arbitraaži otsust võib uuesti läbi vaadata järgmistel juhtudel:

a) kui otsus ei vasta seadusele või asja materjalidele ja tehioludele;

b) uute asjaolude ilmnemisel, see tähendab sellistel asjaoludel, mis omavad olulist tähtsust asja suhtes, kuid mis ei olnud ega võinudki olla teada asja lahendamisel.

117. Avaldust otsuse uuesti läbivaatamise kohta võib esitada hiljemalt ühe kuu jooksul, alates otsuse tegemise päevast, uute asjaolude ilmnemisel aga ühe kuu jooksul, alates uute asjaolude ilmnemise päevast.

118. Avalduses otsuse uuesti läbivaatamise kohta peab olema märgitud:

a) otsuse teinud riikliku arbitraaži nimetus, otsuse kuupäev ja toimiku number, poolte nimetused, hagihind või vaidluse ese;

b) nende aluste kirjeldus, mille põhjal avaldaja loeb otsuse ebaõigeks, koos viitega asja materjalidele.

Kui avaldaja viitab täiendavatele tõenditele, on ta kohustatud need lisama avaldusele ja selgitama, millistel põhjustel need tõendid jäid arbitraažiistungil esitamata.

Avaldusele lisatakse dokument, mis tõendab riigilõivu tasumist.

119. Avaldusele otsuse uuesti läbivaatamise kohta kirjutab alla ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) juhataja või tema asetäitja.

120. Avaldus otsuse uuesti läbivaatamise kohta esitatakse asja arutanud riikliku arbitraaži peaarbiterile.

Avaldus otsuse uuesti läbivaatamise kohta asjas, mida arutati NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži või liiduvabariigi ministrite nõukogu juures asuva riikliku arbitraaži ülesandel, esitatakse selle riikliku arbitraaži peaarbiterile, kelle ülesandel asja arutati, asja arutanud arbitraaži kaudu.

Avaldus koos toimikuga saadetakse kuuluvuse järgi viie päeva jooksul, arvates avalduse saamise päevast.

Vajaduse korral lisab asja arutanud riikliku arbitraaži peaarbiter avaldusele oma arvamuse.

121. Avaldus otsuse uuesti läbivaatamise kohta, mis esitati määratud tähtaja möödumisel või riigilõivu tasumata, ei võeta läbivaatamisele ja tagastatakse avaldajale.

Erandjuhtudel ennistavad peaarbiter ja peaarbiteri asetäitja huvitatud poole avalduse alusel otsuse uuesti läbivaatamiseks avalduse esitamise tähtaja, kui nad tunnistavad, et tähtaeg on mööda lastud mõjuvatel põhjustel.

122. Avaldused otsuse uuesti läbivaatamise kohta vaadatakse läbi hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates avalduse saabumise päevast. Vajalikel juhtudel vaadatakse avaldused läbi poolte vastutavate esindajate osavõtul.

123. Otsuse õigsuse kontrollimise tulemuste põhjal võivad peaarbiter ja peaarbiteri asetäitja:

a) otsuse muuta;

b) otsuse tühistada ja teha asjas teistsuguse otsuse, anda asja uueks arutamiseks või lõpetada asja menetluse;

c) keelduda otsuse uuesti läbivaatamisest.

124. Otsuse tühistamine või muutmine, samuti uue otsuse tegemine toimub motiveeritud määrusega.

Määrus otsuse uuesti läbivaatamise kohta saadetakse pooltele, kelle huvisid see riivab.

Otsuse uuesti läbivaatamisest keeldumise korral teatatakse avaldajale keeldumise motiivid.

125. Neil juhtudel, kui jäetakse jõusse otsus, mille täitmise peatas peaarbiter või peaarbiteri asetäitja, tühistatakse juhised otsuse peatamise kohta, millest teatatakse organile, kellele sellised juhised anti.

126. Avaldus riikliku arbitraaži korralduste uuesti läbivaatamise kohta esitatakse ja vaadatakse läbi samas korras nagu avaldused otsuste uuesti läbivaatamise kohta.

127. NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž ja liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvad riiklikud arbitraažid võivad peatada otsuste täitmist neile mittealluvates vaidlustes nende aluste olemasolu korral, mis on näidatud nimetatud riiklike arbitraažide põhimäärustes.

Avaldus otsuste täitmise peatamise kohta esitatakse peaarbiterile vastava riikliku arbitraaži põhimääruses kindlaksmääratud korras ja tähtaegadel.

Otsuse täitmise peatamise ja toimiku väljanõudmise küsimuse otsustavad peaarbiter ja peaarbiteri asetäitja hiljemalt 5 päeva jooksul pärast avalduse saamist.

Otsuse täitmise peatamine tehakse teatavaks avaldajale ja antakse juhised otsuse teinud riiklikule arbitraažile, neil juhtudel aga, kui arbitraaž andis välja käsu otsuse sundtäitmiseks — vastavalt ka pangale või kohtutäiturile.

Kui avalduse läbivaatamisel leitakse, et otsuse uuesti läbivaatamiseks on alused olemas, tõstavad peaarbiter ja peaarbiteri ase-

täitja selle küsimuse üles vastava organi ees, kellel on õigus antud otsust uuesti läbi vaadata.

Avalduse läbivaatamise tulemustest teatatakse avaldajale.

Läbivaatamise tulemuste selgumisel tühistatakse varem antud juhised otsuse täitmise peatamise kohta, millest teatatakse avaldajale, riiklikule arbitraažile ja organile, kellele anti juhised otsuse täitmise peatamise kohta.

XIV. Ettevõtete, asutuste või organisatsioonide tegevuses avastatud puudustest teatamine

128. Vaidluste lahendamisel ilmnenud tootmis- ja hankeülesannete mittetäitmise, kohalike huvide eelistamise ja kitsaste ametkondlike tendentside avaldumise faktidest, puudujääkidest, mittekvaliteetse toodangu väljalaskmisest, toodangu riknemisest transportimisel ja hoidmisel ja muudest riigile kahju tekitamise faktidest, samuti teistest olulistest puudustest ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevuses teatab riiklik arbitraaž nende ettevõtete (asutuste või organisatsioonide) juhatajatele ja nende kõrgemalseisvatele organitele vastavate abinõude tarvituselevõtmiseks. Vajalikel juhtudel teatatakse ka ühiskondlikele organisatsioonidele ning partei- ja riigikontrolli organitele.

Sotsialistliku seaduslikkuse rikkumise faktide kindlakstegemise korral, mis nõuavad juurdlust, saadab riiklik arbitraaž materjalid vastavatele prokuratuuriorganitele.

129. Riikliku arbitraaži poolt saadetavates teadetes näidatakse ära tema poolt avastatud puudused ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevuses, puuduste tekkimise põhjused, järeldused ja ettepanekud, mis on suunatud nende kõrvaldamisele. Vajalikel juhtudel tõstetakse teadetes üles küsimus süüdlaste seadusega ettenähtud vastutusele võtmiseks nende poolt toimepandud rikkumiste eest.

130. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad on kohustatud informeerima riiklikku arbitraaži abinõudest, mis võeti tarvitusele puuduste kõrvaldamiseks.

131. Riiklik arbitraaž on kohustatud süstemaatiliselt kontrollima, kas tema poolt saadetud teated annavad tulemusi, taotlema tõhusate abinõude tarvituselevõtmist vaidluste lahendamisel avastatud puuduste kõrvaldamiseks ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste tegevuses.

132. Riiklik arbitraaž kannab ette organile, kelle juures ta asub, kõige olulisematest riikliku distsipliini, väljalastava toodangu kvaliteeti ja komplektsust sätestava seadusandluse rikkumistest, samuti kohalike huvide eelistamise ja muude sotsialistliku seaduslikkuse rikkumise faktide avaldumisest ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majanduslikus tegevuses.

*

133. Üksikute vaidluste kategooriate läbivaatamise kord määratakse kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži instruktiivsete juhenditega, mis antakse välja NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimääruse alusel.

VAHEKOHTUTE POOLT MAJANDUSLIKE VAIDLUSTE LAHENDAMISE AJUTISED EESKIRJAD

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži poolt 31. augustil 1960. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 23. juuli määruse nr. 824 alusel.

(ENSV MKK 1963, nr. 46, art. 165)

1. Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vaheliste majanduslike vaidluste lahendamise demokraatlike vormide arendamise eesmärgil võidakse üksikuid majanduslikke vaidlusi poolte vastastikusel kokkuleppel anda nende poolt konkreetse asja läbivaatamiseks valitud vahekohtu lahendada.

Vahekohtusse võib vaidluse anda pärast seda, kui pooled on tarvitusele võtnud vajalikud abinõud vaidluse vahetuks lahendamiseks.

Vahekohtus lahendatakse vaidlusi, mis kuuluvad arbitraaži-organite kompetentsi, sõltumata vaidlevate poolte alluvusest ja asukohast.

2. Vahekohus valitakse vaidluse poolteks olevate majandus-organisatsioonide juhatajate poolt ettevõtete direktorite, asutuste ja organisatsioonide juhatajate, insener-tehniliste töötajate, teadusliku uurimise asutuste ning ühiskondlike organisatsioonide töötajate ning teiste isikute seast, kes on kompetentsed tekkinud vaidluse lahendamiseks.

3. Vahekohtu koosseisu valitakse üks või mitu kohtunikku. Juhul kui vahekohus koosneb kolmest või enamast liikmest, valivad liikmed esimehe.

4. See pool, kes tunnistab vajalikuks vaidluse lahendamise vahekohtus, teatab sellest teisele poolele ja nimetab isiku, kes on valitud tema poolt vahekohtunikuks. Vahekohtunikuks valimisel on nõutav valitava isiku nõusolek.

Pool, kes on saanud ettepaneku vaidluse lahendamiseks vahekohtus, peab kümne päeva jooksul (suuliselt või kirjalikult) teatama oma nõustumisest ettepanekuga või selle tagasi lükkama. Kui

näidatud tähtaja jooksul ei saabu teadet ettepaneku tagasilükkamise kohta, siis loetakse ettepanek vaidluse lahendamiseks vahekohtus vastuvõetuks.

5. Kokkuleppe saavutamisel vaidluse läbivaatamiseks vahekohtus ja kohtu koosseisu kohta on huvitatud pool kohustatud esitama oma nõudmised kirjaliku avalduse vormis, mis antakse ühele vahekohtunikest.

Avalduses peab olema näidatud:

a) poolte nimetused ja nende asukohad;

b) avaldaja nõudmised ühes nende aluseks olevate asjaoludega ning viitega nõudeid põhjendavaile tõendeile.

Avaldusele peavad olema lisatud vaidluse lahendamiseks vajalikud dokumendid.

Teine pool on kohustatud esitama vahekohtule seletuse avaldaja nõudmise rahuldamata jätmise põhjuste kohta ja dokumendid, milledele ta viitab oma vastuväidete põhjendamisel.

6. Vaidluse andmine vahekohtule lahendamiseks katkestab aegumistähtaja.

Avaldus loetakse vahekohtule esitatuks vahekohtunikule üleandmise päevast. Avalduse saatmisel posti teel loetakse avalduse esitamise päevaks selle postile andmise päev.

7. Vaidlused lahendatakse ühe poole asukohas või vahekohtu äranägemisel mõnes teises kohas, kus kohus tunnistab asja huvidest lähtudes vaidluse lahendamise otstarbekohaseks.

Vahekohus teeb pooltele teatavaks vaidluse lahendamise päeva. Vaidlus lahendatakse vahekohtus hiljemalt ühe kuu jooksul.

Vahekohtul on õigus nõuda asjast osavõtvatelt organisatsioonidelt vaidluse lahendamiseks vajalikke materjale, määrata ekspertiisi.

Kui vahekohus tunnistab vajalikuks saada materjale organisatsioonilt, kes ei võta asjast osa, peab vastav pool need materjalid välja nõudma ning esitama sätestatud korra kohaselt kohtule.

8. Majanduslike vaidluste lahendamisel ei ole vahekohtunikud seotud poolte poolt esitatud nõudmistega ja peavad juhinduma NSV Liidu seadustest, liidu- ja autonoomsete vabariikide seadustest ja teistest normatiivsetest aktidest, mis puudutavad antud vaidlust.

9. Vahekohus vaatab vaidlused läbi antud asjas pooltena esinevate majanduslike organisatsioonide juhatajate või teiste selleks volitatud vastutavate töötajate osavõtul.

10. Kui vaidluse õigeks lahendamiseks on asjasse vaja tõmmata kaaskostja, siis vahekohus tõmbab asjasse kaaskostja, kui see on nõus vaidluse arutamisega vahekohtus.

11. Otsus vaidluse kohta tehakse vahekohtu poolt pärast kõigi asjaolude läbiuurimist.

Kui vaidlust arutab vahekohus, kes koosneb kahest vahekohtunikust, tehakse kooskõlastatud otsus. Juhul kui kohtunike vahel

on lahkarvamused, siis valivad nad kolmanda kohtuniku nende isikute hulgast, kes on näidatud antud eeskirjade punktis 2.

Sel juhul, samuti nagu kõigil teistel juhtudel, kui kohus koosneb kolmest või enamast kohtunikust, tehakse otsus häälteenamusega.

12. Vahekohtu otsus tehakse kirjalikus vormis ja sellele kirjutab alla kogu kohtu koosseis.

Otsuses peab olema märgitud otsuse sisu, asja tehiolud ja otsuse aluseks olevad motiivid, otsuse täitmise tähtaeg ja kord, vaidluse läbivaatamise koht, otsuse tegemise kuupäev, vahekohtu koosseis, organisatsioonide nimetused, kes võtavad vaidlusest osa, poolte esindajate perekonnanimed ja ametikohad. Otsuses näidatakse samuti, millisele poolele ja kui suures summas pannakse kulud, mis on seotud vahekohtunike komandeerimisega, ekspertiisi teostamisega ja teised kulud, mis vahekohus peab otstarbekohaseks panna pooltele. Otsus tuleb kuulutada kohtuistungil ja pooltele välja saata 5 päeva jooksul.

13. Vahekohtu otsus on pooltele kohustuslik ja edasikaebamisele ei kuulu. Pooled on kohustatud vahekohtu otsuse täpselt täitma otsuses näidatud tähtajal.

14. Vahekohtu poolt arutatud asja materjalid antakse hoiule vaidluse lahendamise koha järgsele riiklikule arbitraažile 5 päeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

15. Juhul kui kostja ei täida otsust vahekohtu poolt kindlaksmääratud tähtajaks, on hagejal õigus pöörduda riikliku arbitraaži poole, kus hoitakse antud asja materjale, avaldusega käsu väljaandmise kohta vahekohtu otsuse sundtäitmiseks.

Riiklik arbitraaž annab otsuse sundtäitmiseks käsu välja samas korras, nagu antakse käsud riikliku arbitraaži otsuste täitmiseks.

Pool, kes arvab, et vahekohtu otsus on vastuolus seadusega, on õigustatud ühe kuu jooksul arvates otsuse tegemise päevast pöörduma asja materjale hoidva riikliku arbitraaži peaarbiteri poole avaldusega vahekohtu otsuse õigsuse kontrollimiseks.

Kui otsuse õigsuse kontrollimiseks või käsu väljaandmiseks esitatud avalduse läbivaatamisel peaarbiter tunnistab vahekohtu otsuse seadusvastaseks, teeb ta motiveeritud määruse antud otsuse tühistamiseks. Sel juhul antakse asja materjalid kindlaksmääratud alluvuse kohaselt vastavale arbitraažile.

Arbitraaži antud asi määratakse kuulamisele ja vaadatakse läbi üldistel alustel.

16. Nendel juhtudel, kui vahekohus teeb vaidluste lahendamisel kindlaks, et ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töös esineb veel puudusi, näitab ta need ära otsuses või teeb nende kohta erimääruse, mis saadetakse vastavate asutuste juhatajatele vajalike abinõude rakendamiseks.

17. Vahekohtu poolt lahendatavatelt asjadelt ei võeta riigilõivu.

Ühiskondlike arbiteride kohta

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1965. a. 9. novembri määrus nr. 491
(ENSV MKK 1965, nr. 41, art. 179)

Riikliku Arbitraaži tööle üldsuse kaasatõmbamise eesmärgil Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Võtta vastu Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži ettepanek üksikute majanduslike vaidluste lahendamisele riiklike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kompetentsete töötajate, samuti teaduslike töötajate ja pensionäride kaasatõmbamise kohta ühiskondlike arbiteridena.

2. Kehtestada, et:

1) ühiskondlike arbiteride tööd organiseerib ja juhib Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiter;

2) ühiskondlikud arbiterid rakendatakse tööle Tallinnas, Tartus, Pärnus, Kohtla-Järvel ja Narvas, vajaduse korral aga ka vabariigi teistes linnades.

3. Kinnitada juurdelisatud «Ühiskondlike arbiteride põhimäärus».

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuval Riiklikul Arbitraažil teha selgitustööd ühiskondlike arbiteride poolt majanduslike vaidluste lahendamise kohta ning teatada ministeeriumidele ja keskasutustele nende asukohad.

5. Eesti NSV ministeeriumidel ja keskasutustel kindlustada ühiskondlikele arbiteridele igakülgse abi andmine ja neile pandud ülesannete täitmiseks vajalike tingimuste loomine.

ÜHISKONDLIKE ARBITERIDE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1965. a. 9. novembri määrusega nr. 491.

1. Riikliku Arbitraaži tööle üldsuse kaasatõmbamise ja ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste vaheliste majanduslike vaidluste operatiivsemale lahendamisele kaasaaitamise eesmärgil lubatakse üksikuid majanduslikke vaidlusi lahendada ühiskondlike arbiteride poolt.

2. Ühiskondlikud arbiterid valitakse kvalifitseeritud juriidiliste ja majandusala töötajate ning juristide-pensionäride seast nende nõusolekul.

3. Ühiskondlikud arbiterid nimetatakse ja vabastatakse kohustustest Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiteri ettepanekul.

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiter kooskõlastab ühiskondlike arbiteride kohustuste täitmise korra nende asutuste, ettevõtete või organisatsioonide juhatajatega, kus ühiskondlikud arbiterid töötavad.

5. Ühiskondlikele arbiteridele annab Eesti NSV Ministrite Nõukogu välja vastavad töötõendid.

6. Oma tegevuses majanduslike vaidluste lahendamisel ühiskondlikud arbiterid juhinduvad «Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži põhimäärusest», «Eeskirjadest majanduslike vaidluste lahendamiseks riiklikes arbitraažides» ja teistest riikliku arbitraaži organitele kohustuslikest seadusandlikest ning ametkondlikest aktidest.

7. Ühiskondlikud arbiterid lahendavad reeglina selliseid Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile alluvaid majanduslikke vaidlusi, mille pooled asuvad ühiskondliku arbiteriga samas linnas, samuti teisi vaidlusi Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži ülesandel.

8. Ühiskondlikud arbiterid võivad majanduslikke vaidlusi

võtta lahendamiseks vahetult asjast huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide (hagejate) avalduste alusel või saavad ettevalmistatud asjad Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvalt Riiklikult Arbitraažilt.

9. Ühiskondlikud arbiterid ei või arutada nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vaidlusi, kus nad töötavad.

10. Ühiskondlikud arbiterid vormistavad otsused ja korraldused Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži blankettidel.

11. Ühiskondlike arbiteride poolt arutatud asjade materjalid antakse üle Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile otsuste (korralduste) väljasaatmiseks ja täitmiseks. Ühiskondlike arbiteride väljasaadetavate otsuste (korralduste) ärakirjad tõestatakse Riikliku Arbitraaži pitseriga.

12. Avaldused ühiskondlike arbiteride otsuste ja korralduste läbivaatamiseks esitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži peaarbiterile kindlaksmääratud korras.

13. Ühiskondlike arbiteride varustamine dokumentide blankettide ja muude vajalike materjalidega pannakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Riiklikule Arbitraažile.

Väljavõte

KAPITAALEHITUSEGA SEOSES OLEVATE VAIDLUSTE LÄBIVAATAMISEST[1]

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 1956. a. 29. detsembri juhendkiri nr. U-1-57[2]

I. Vaidluste alluvus ja hagide läbivaatamise kord

1. Vastavalt NSV Liidu rahvamajanduse arendamise riiklikule plaanile ja riigieelarvele ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt teostatavate kapitaalmahutuste finantseerimine, samuti kontroll kapitaalmahutuste finantseerimiseks suunatud vahendite sihipärase kasutamise, projekt-eelarvelisest ja finantsdistsipliinist kinnipidamise üle on pandud pankadele.

Avaldused tellijate ja ehitusorganisatsioonide, peatööettevõtjate ja alltööettevõtjate vahel tehtud tööde ja osutatud teenuste eest teostatakse vastava panga kaudu.

Seepärast tehtud tööde, osutatud teenuste ja hangitud materjalide ning seadmete eest hagejal saada olevate summade sissenõudmise hagid võtab arbitraaž läbivaatamisele ainult pärast seda, kui hageja on võtnud tarvitusele vastavad abinõud temal saada olevate summade kättesaamiseks panga kaudu.

Arbitraažid võtavad hagid läbivaatamisele eriti juhtudel, kui:

---

[1] Хозяйственные договоры. Сборник нормативных актов. М. 1962, стр. 462—483.

[2] Juhendkiri on toodud ühes hilisemate muudatustega. Juhendkirja punkt 2, punkti 3 alapunkt «b», punkt 7, punkti 18 lg. 3, punkti 19 lg. 2, punkti 20 lg. 1 ja 3, punkti 22 alapunkti «a» eelviimane lõik, punkti 24 lg. 2 ja 4, punkt 26, punkti 27 lg. 1, punkti 28 lg 3 ja 4, punktid 34, 37 ja 39 on toodud NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 24. juuli 1961. a. juhendkirja nr. I-1-31 redaktsioonis (Сборник инструктивных указаний Госарбитража СССР, вып. 18, стр. 32). Sama juhendkirjaga on välja jäetud punkt 6 ja punkti 24 lg. 1 ja 3 ning punkt 30. Juhendkirja punkti 3 alapunkt «a» on toodud NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 31. detsembri 1960. a. juhendkirja nr. I-1-74 redaktsioonis (Сборник инструктивных указаний Госарбитража СССР, вып. 16, стр. 54). Sama juhendkirjaga on tühistatud punkt 5. Juhendkirja punkt 46 on toodud NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 29. aprilli 1967. a. juhendkirja nr. I-1-17 redaktsioonis.

Juhendkirjast on välja jäetud viited kehtivuse kaotanud õiguslikele aktidele ja likvideeritud organisatsioonidele.

a) hageja esitas hagiavalduse juures maksja aktseptist keeldumise tõttu panga poolt tagastatud maksedokumendid või panga telegrammid (kirjad), mis tõendavad maksja keeldumist maksenõude aktseptimisest;

b) tellija keeldus alla kirjutamast tehtud ehitus- ja montaažitööde vastuvõtmise akti (vorm nr. 2) [1] või ühe kuu jooksul tehtud tööde maksumuse õiendit (vorm 3) [1], kui nende aktide ja õiendite lisamine arvelduste juurde on kohustuslik;

c) tööettevõtja (tellija, hankija) ei esitanud maksenõuet panka inkassoks 30 päeva jooksul, arvates tehtud tööde kohta akti (õiendi) koostamise päevast või päevast, mis on määratud osutatud teenuste eest tasumiseks, materjalide või seadmete ärasaatmise päevast, panga filiaali juhataja aga keeldus tööettevõtjale (tellijale, hankijale) maksenõude inkassoks vastu võtmisest, mis oli panka esitatud eeltähendatud tähtpäevadest üle 30 päeva möödumisel. Panga keeldumine peab olema tõestatud vastavate dokumentidega (panga õiendiga, tööettevõtja või hankija kirjaga, millel on panga filiaali juhataja resolutsioon vastuvõtmisest keeldumise kohta jne.);

d) maksja ei andnud pangale maksekorraldust, juhtudel, kui arveldused teostatakse maksekorraldustega;

e) hageja esitas tõendid, et likvideeritud või reorganiseeritud majandusorgani õigusjärglane ei tasunud võlgnevust vabatahtlikus korras;

f) maksja keeldus kapitaalehituse materjalide ja seadmete tasumisest seoses hindade kõrgendamisega;

g) peatööettevõtja esitas alltööettevõtjatele nõudmised, mis tulenevad panga poolt tehtud kontrollmõõtmiste aktist.

2. Vastavalt riiklike arbitraažide põhimäärustele on riiklikud arbitraažid kohustatud kasutama oma õigust algatada omal initsiatiivil asju, kui avastatakse ehituse tööettevõtulepinguga võetud kohustuste rikkumise dokumentaalselt tõestatud juhud. Asja algatamine riikliku arbitraaži initsiatiivil vormistatakse määrusega, kuid selliste asjade edasine läbivaatamine toimub üldkorras.

3. Arbitraažid ei või vastu võtta läbivaatamiseks järgmisi kui nende kompetentsi mittekuuluvaid vaidlusi:

a) pangaoperatsioonidest tulenevaid vaidlusi seoses finantskontrolli funktsioonide teostamisega panga poolt ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kapitaalmahutuste summade õige kasutamise üle;

b) kinnitatud eelarvete või eelarveliste assigneeringute muutmise kohta, sealhulgas ka üksikute eelarvete kohta ehituse tootmisbaasi arendamiseks, aga samuti kulutuste muutmiseks, mis on ette nähtud tööstuslike elamu- ja kultuur-elukondlike eelarvete I osa

[1] Vormi ei tooda.

8. ja 10. peatüki ajutiste ehituste jaoks ehitusmontaažitööde tegemiseks;

c) mis tekivad tellijate ja tööettevõtjate vahel seoses pankade poolt tehtud kontrollmõõtmistega «Ehituse finantseerimise eeskirjades» ettenähtud korras;

d) kinnitatud eelarvete, üksushinnete ja ehituse veoste veotariifide õigsuse kontrollimise kohta.

Samuti ei kuulu vastuvõtmisele hagid, mis põhinevad vastastikuste avalduste saldol. Tööettevõtja ja tellija vastastikuste nõudmiste tasaarvestust tehtud tööde, osutatud teenuste ja väljaantud materjalide eest võib teostada ainult panga kaudu. Hagiavaldusi võlgnevuse sissenõudmiseks vastastikuste arvelduste osas võetakse läbivaatamisele ainult tingimusel, kui hageja esitab dokumendid, mis tõendavad igat sissenõutavat summat, samuti seletab kehtestatud arvelduskorra rikkumise põhjused. Sel juhul tuleb aegumistähtaeg arvestada iga summa suhtes eraldi.

Ei kuulu vastuvõtmisele ka hagid, mis põhinevad maksja poolt aktseptitud ja panga poolt finantskontrolli motiividel tagasi lükkamata arvetel, kuna sellistel arvetel on määratud maksutähtpäeva möödumisel täitedokumendi jõud.

Arbitraažid ei või läbi vaadata tellijate ja tööettevõtjate nõudmisi üksikute kuluelementide ümberarvestuste kohta: töötasu, materjalide, vedude, auru, elektrienergia, lisa- ja muude kulude osas, kui faktilised kulutused on suuremad või väiksemad ehitustööde üksushinnete kalkulatsioonidega või seadmete montaažitööde hinnakirjaga ettenähtutest.

Kui kapitaalehitusega seotud vaidluse lahendamisel selgub mittevastavus faktiliste kulutuste ja üksushinnete vahel, siis peavad arbitraažiorganid teatama sellest tööettevõtja ja tellija kõrgemalseisvatele organisatsioonidele nende hinnete redigeerimiseks seatud korras.

4. Käesoleva juhendkirja punkti 3 alapunktide «a» ja «c» tähendatud hagide vastuvõtmisest keeldumisel peavad arbitraažid seletama, et kaebustega pankade tegevuse peale võivad hagejad pöörduda panga juhataja, panga kõrgemalseisva organi, NSV Liidu Rahandusministeeriumi poole, aga mitte arbitraaži.

7. Vaidluste arutamisel ei või arbitraažid piirduda poolte osavõtul kõikide asjaolude hoolika kontrollimisega, vaid vajalikel juhtudel peavad taotlema finantseeriva panga arvamust või asja arutama panga esindajate osavõtul.

Eriti tuleb nõuda pankade arvamust küsimustes, mis on seotud tehtud ehitus- ja montaažitööde mahu määramise, avansi suuruse, hindade ja hinnete rakendamise, kehtestatud normidest ja limiitidest kinnipidamisega, samuti vaidlustes, mis on näidatud käesoleva kirja punkti 1 alapunktides «b», «c», «e».

Kapitaalehitusalaste hagide läbivaatamisel tuleb panga kirjaliku arvamuse puudumisel arbitraažiistungi protokollides lühidalt

märkida arbitraažiistungist osavõtnud panga esindaja suulised ettepanekud.

8. Kui üksikute asjade lahendamisel tekivad eriti keerulised küsimused, milliseid ei ole võimalik täielikult selgitada poolte ja finantseeriva panga esindajate osavõtul, siis sellistel juhtudel võib arbitraaž määrata asja kohta ekspertiisi, tehes selle teostamise ülesandeks kompetentsetele organisatsioonidele.

9. Kostjate poolt nende vastu esitatud hagide tunnistamine ei vabasta arbitraaže vajadusest hoolikalt kontrollida hagide sisulist põhjendatust ja muude käesolevas juhendkirjas tähendatud nõuete täitmist.

Kui vaidluse läbivaatamisel tehakse kindlaks tellijate poolt summade enammaksmine tööettevõtjatele nendevaheliste mitteseaduslike kokkulepete täitmiseks, siis peab arbitraaž tegema otsuse tööettevõtja poolt ebaõigesti saadud summade tagasimaksmiseks tellijale nende summade kandmiseks ehituse finantseerimise kontosse.

10. Arbitraažiorganite poolt väljaantud käsud summade sissenõudmiseks ehituse finantseerimise kontolt täidetakse kehtestatud korras pankade poolt ja pankadel ei ole õigust keelduda käsku sissenõudjalt vastu võtmast. Selles küsimuses on NSV Liidu Tööstuspanga[1] juhatuse poolt 25. aprilli 1949. a. kirjaga nr. 14-jur. antud Tööstuspanga kontoritele, osakondadele ja volinikele järgmised juhised:

a) neil juhtudel, kui arbitraaži otsus põhineb arvetel, mis Tööstuspank jättis tasumata finantskontrolli motiividel ning riiklikul arbitraažil ei olnud alust hagide lahendamiseks (vt. käesoleva kirja punkti 3 alapunkti «a»), on pangafiliaal kohustatud enne käsu täitmist viivitamata telegraafi teel pöörduma käsu väljaandnud arbitraaži peaarbiteri poole ettepanekuga otsuse täitmine peatada ja järgnevalt otsus ära muuta.

Kui peaarbiter ei nõustu otsuse täitmist peatama, tuleb pangafiliaalil käsk täita ja arbitraaži otsusele edasi kaevata;

b) kõigil teistel juhtudel, kui pangafiliaali arvates on arbiter teinud ebaõige otsuse ja selle otsuse alusel välja andnud käsu, peab pangafiliaal tasuma käsu järgi ja esitama peaarbiterile taotluse otsuse muutmiseks ja tagasitäite käsu väljaandmiseks.

Kui võlgnik tõendab pangafiliaalile, et arbitraaži käsu järgi sissenõutav summa on täielikult tasutud pärast otsuse tegemist, siis filiaal sissenõudmist ei teosta ja saadab käsu sissenõudjale tagasi täitmata, seletades tagastamise põhjused.

---

[1] NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 7. aprilli 1959. a. seadlusega (NSVL Ülemnõukogu Teataja 1959, nr. 14, art. 88) reorganiseeriti pikaajaliste mahutuste pankade süsteem ning likvideeriti Põllumajanduspank, Kommunaal- ja Elamuehituse Finantseerimise Pank ning kommunaalpangad, andes nende poolt teostatavad funktsioonid NSV Liidu Riigipangale ja NSV Liidu Tööstuspangale. NSV Liidu Tööstuspank nimetati Üleliiduliseks Kapitaalmahutuste Finantseerimise Pangaks (Стройбанк СССР).

11. Pankadelt teate saamisel, et arbitraaži otsus mõne summa sissenõudmise kohta on vastuolus ehituse finantseerimise eeskirjadega, ja taotluste saamisel otsuse täitmise peatamise ja järgnevalt otsuse muutmise kohta, peavad peaarbiterid isiklikult kontrollima sellise otsuse õigsust. Vajaduse korral toimub kontrollimine panga ja poolte esindajate osavõtul.

II. Kohustuslikud tingimused ehituse tööettevõtulepingute sõlmimiseks

12. Arbitraažid peavad lähtuma sellest, et kapitaalehitust võib teha vastavalt rahvamajanduse plaanile ja et NSV Liidu rahvamajanduse arendamise aastaplaanide projektidesse ja ehituse tiitelnimestikkudesse on keelatud võtta objekte, mille kohta ei olnud planeerimisele eelnenud aasta 1. oktoobriks [1] kinnitatud projekti ja eelarve dokumentatsiooni.

Vastavalt «Ehituse tööettevõtulepingute eeskirjade» [2] punktidele 1, 2, 7 ja kinnitatud tüüplepingutele ehituse tööettevõtuleping sõlmitakse tingimusel:

a) et ehitus tervikuna ja iga objekt (hoone, ehitis) eraldi on võetud kinnitatud tiitelnimestikesse;

b) et on olemas kinnitatud projekt-eelarveline dokumentatsioon;

c) et on olemas luba ettevalmistatavateks töödeks kinnitatud projektülesande alusel.

13. Iga kapitaalehitusalase vaidluse, nii lepingueelse kui ka varalise, läbivaatamisel peavad arbitraažiorganid kontrollima sõlmitud tööettevõtulepingu seaduslikkust ja käesoleva kirja punktis 12 näidatud nõuete täitmist.

Neil juhtudel, kui selgub, et vaidlus tekkis ehituse või üksiku objekti suhtes, mille kohta puuduvad kehtestatud korras kinnitatud tiitlid, projektülesanne, tehniline projekt, eelarve või finants-eelarveline arvestus (välja arvatud ehitused, mille finantseerimise korra kohta on vastu võetud valitsuse eriotsused), peavad arbitraažiorganid menetluse lõpetama kogu ehituse või üksikute objektide suhtes ja teatama sellest tellija ning tööettevõtja kõrgemalseisvaile organisatsioonidele, vajaduse korral saatma materjalid vastavalt kas NSV Liidu Ministrite Nõukogu

---

[1] Vastavalt EKP Keskkomitee ja ENSV Ministrite Nõukogu 16. detsembri 1961. a. määrusele nr. 498 «Abinõude kohta kapitaalmahutuste efektiivsemaks kasutamiseks ja kontrolli tõhustamiseks ehitatavate ettevõtete käikulaskmise üle» (ENSV MKK 1961, nr. 46, art. 165) peavad tiitelnimestikesse võetud ehitused olema varustatud planeeritavale aastale eelneva aasta 1. septembriks kinnitatud projektülesannete ning tööjooniste ja eelarvetega planeeritaval aastal tehtavate tööde mahu ulatuses, samuti seadmete, aparaatide, kaabli ja teiste toodete tellimisspetsifikatsioonidega.

[2] Edaspidi nimetatakse «Eeskirjad».

juures asuvale Riiklikule Arbitraažile või vabariiklikule arbitraažile valitsusele esitatava teatise ettevalmistamiseks.

14. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. augusti 1955. a. määruse nr. 1552 punktile 6, «Eeskirjadele» ja tüüplepingutele on kehtestatud järgmised lepingute liigid: a) põhiobjektide ehitamise eeltööde leping, b) peatöövõtuleping, c) aastaleping, d) alltöövõtuleping ja e) otseleping.

Põhiobjektide ehitamise eeltööde lepingut on lubatud sõlmida kinnitatud projektülesande alusel kolmestaadiumilise projekteerimise puhul. See leping sõlmitakse juurdesõiduteede, energia- ja veevarustusvõrkude, laoruumide ja elamute ehitamiseks ja muudeks ettevalmistustöödeks vastavalt nende objektide projektidele ja eelarvetele («Eeskirjade» punkt 3) [1].

Peatöövõtuleping sõlmitakse tööde kogu mahu kohta. Lepingus nähakse ette põhiobjektide ehituse alustamise ja lõpetamise tähtajad, kui ehitamine kestab üle ühe aasta. Peatöövõtuleping sõlmitakse projektülesande ja finantseelarvelise arvestuse alusel. Lepingule tuleb kohustuslikult lisada kinnitatud projekt-eelarveline dokumentatsioon ühes vastavate seletuskirjadega, samuti ehitusobjektide nimestik tööde alustamise ja lõpetamise tähtaegadega (aastate kaupa) põhiobjektidel («Eeskirjade» punktid 2 ja 38).

Igal ehitusel peab olema üks peatöövõtja, kellega tellija sõlmib lepingu kõikide ehitustööde, nii üldehituslike kui ka eritööde kohta, kaasa arvatud seadmete monteerimine. Üksikjuhtudel võib tellija seadmete monteerimistööde tegemiseks lepingud sõlmida seadmete hankija või spetsiaalsete montaažiorganisatsioonidega («Eeskirjade» punkt 5) [2].

Ehituse töövõtu aastaleping sõlmitakse ehitamise igaks aastaks antud aasta tööde mahu kohta, lisades kohustuslikult lepingule dokumendid ja materjalid, mis on ette nähtud «Eeskirjade» punktiga 38. Lepingule tuleb lisada selle lahutamatu osana: lepinguga ettenähtud objektide nimestik, ära näidates iga objekti kohta tööde alustamise ja lõpetamise tähtaja (tiitelnimestik), üksushinnete kogumik, tööde tegemise kalenderplaan; dokumendid, mis määravad üksikute objektide tööjooniste ja eelarvete kätteandmise tähtajad, samuti tellija poolt antavate seadmete ja materjalide ehitusplatsile saabumise tähtajad; eritingimused ja andmed eelarvelise maksumuse äratähendamisega objektide, koondkonstruktiivelementide ja tööde liikide järgi. Seejuures tuleb silmas pidada, et aasta töövõtulepingud sõlmitakse

[1] Vastavalt NSV Liidu Riikliku Ehituskomitee 30. detsembri 1961. a. käskkirjaga nr. 382 kinnitatud «Tööstusehituse projektide ja eelarvete koostamise instruktsioonile» projekteeritakse alates 1962. aastast tööstusettevõtted, hooned ja ehitused kahestaadiumilisena (projektülesanne ja tööjoonised), lihtsad objektid aga projekteerimise lähteülesannet kinnitava instantsi loal — ühestaadiumilisena.

[2] Vt. ENSV TsK § 374.

kahekuulise tähtaja jooksul pärast kapitaaltööde plaani kinnitamist («Eeskirjad» punkt 4).

Ehituse peaettevõtuleping ja aastalepingud sõlmitakse kinnitatud tüüplepingute alusel.

Alltööettevõtuleping sõlmitakse «Eeskirjade» punkti 5 kohaselt peatööettevõtja ja teise ehitusorganisatsiooni (kas sama või teise ametkonna) vahel ehituse eri- ja montaažitöödeks. Üksikjuhtudel, kui üldehitusorganisatsioonid on spetsialiseeritud, võib alltööettevõtulepinguid sõlmida ka üldehitustöödele.

Otseleping sõlmitakse tellija poolt vahetult ehituse tööettevõtuorganisatsiooniga (viimistluse, vaiastuse, põhjasüvenduse jms. tööd) või montaažiorganisatsiooniga (elektrimontaažiks, sanitaartehnilisteks töödeks, seadmete montaažiks jms.) või seadmete hankijatega. Tuleb silmas pidada, et montaažitööde tegemise otselepingu sõlmimiseks ei ole vaja peatööettevõtja luba või nõusolekut tingimusel, kui montaažitööde maksumus on ette nähtud tellija tiitelnimestikus ja ehitus- ja montaažitööde organisatsiooni kinnitatud tootmisplaanis.

Ehituse tööettevõtulepingute juurde, välja arvatud peatööettevõtuleping, lisatakse eritingimused, mis töötatakse välja poolte poolt ja kirjutatakse alla üheaegselt tööettevõtulepingute sõlmimisega. Nii ehitatavates kui ka tegutsevates ettevõtetes reguleerivad eritingimused pooltevahelisi suhteid järgmistes küsimustes: vastastikune teenuste osutamine, ehitusmaterjalide ja seadmetega varustamine, tööettevõtjale eluruumide, abiettevõtete ja ehituste andmine ja muud kohustused, mis ei ole lepinguga ette nähtud. Eritingimused ei või olla üle koormatud küsimustega, mis on otseselt lahendatud valitsuse määrustega.

Seejuures tuleb silmas pidada, et:

a) tööettevõtja ja tellija ministeeriumide poolt kooskõlastatud ühised juhised ehituse tööettevõtulepingute sõlmimise korra kohta on tööettevõtjale ja tellijale kohustuslikud;

b) juhtudel kui puudub eriklausel, laienevad ehitusministeeriumide põhimäärused ja käskkirjad peatööettevõtja ja alltööettevõtja vastastikuste suhete kohta, arvestades konkreetsete tingimustega, ka alltööettevõtu töödele, mida teevad antud ministeeriumi organisatsioonid teistele ministeeriumidele ja ametkondadele.

15. Arbitraažid peavad võitlema faktide vastu, kus majandusorganisatsioonid esitavad arbitraažile lepingueelseid vaidlusi ehitus-montaažitööde tegemiseks mitteõigeaegselt. Seejuures tuleb silmas pidada, et lepingu projekti koostamine ja tellijale esitamine on tööettevõtja kohustuseks.

Enne lepingu projekti väljatöötamist peab tellija esitama tööettevõtjale «Eeskirjade» punktis 38 loetletud dokumentatsiooni (peatööettevõtulepingu juurde alapunktides «a» ja «b», aastalepingu juurde alapunktides «a», «b», «d», «e», «g» näidatud). Vastuväidete korral lepingu projekti kohta on tellija kohustatud

hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates lepingu saamisest, selle allakirjutatult tagastama tööettevõtjale koos lahkarvamuste protokolliga. Hiljemalt järgneva 10 päeva jooksul on tööettevõtja kohustatud reguleerima tellijaga kõik lepingujärgsed lahkarvamused, kokkuleppe mittesaavutamisel aga sama tähtaja jooksul andma vaidluse arbitraažile lahendamiseks. Neil juhtudel, kui lahkarvamused antakse poolte kõrgemalseisvatele organisatsioonidele kooskõlastamiseks, arvutatakse vaidluse arbitraaži andmise 10-päevane tähtaeg nende organisatsioonide vahelise kooskõlastamise protokolli koostamise päevast.

Kui tööettevõtja tähendatud 10 päeva jooksul ei anna reguleerimata jäänud lahkarvamusi arbitraažile lahendamiseks, loetakse tellija poolt lahkarvamuste protokollis esitatud ettepanekud tööettevõtja poolt vastuvõetuks (NSVL Riikliku Arbitraaži 9. detsembri 1940. a. juhendkiri nr. ГА-28 punkt 9).[1]

Arbitraažidel on õigus tööettevõtja avalduse alusel lahkarvamuste protokoll sisuliselt läbi vaadata ka tähendatud tähtaja möödumisel, kui tuvastatakse, et vaidluse arbitraaži andmise tähtpäeva möödalaskmine oli tingitud kaaluvatest põhjustest, samuti ka neil juhtudel, kui lahkarvamuste protokollis tellija tehtud ettepanekud on vastuolus kinnitatud plaanide ja valitsuse määrustega. Kui sellise avalduse läbivaatamisel selgub, et tööettevõtja viide tema poolt esinenud viivituse kaaluvatele põhjustele ei ole põhjendatud, peab arbitraaž tegema määruse asja menetluse lõpetamise kohta, silmas pidades, et tööettevõtja poolt mitteõigeaegselt arbitraaži lahendamiseks antud tellija ettepanekud loetakse tööettevõtja poolt vastuvõetuks.

16. Arbitraažile arutamiseks saabuvad vaidlused töö mahu kohta tuleb lahendada lähtudes järgnevast:

a) kui tiitelnimestikku on võetud objektid, mille kohta puuduvad projektülesanded ja finantseelarvelised arvestused või tehniline projekt koondeelarvega, siis selliste objektide maksumust ei tule võtta lepingujärgse töö mahtu ja arbitraažid peavad peale lepingueelse vaidluse kohta otsuse tegemist viivitamata teatama nende objektide väljajätmisest tellija ministeeriumile, vajalikel juhtudel — NSV Liidu Riiklikule Plaanikomiteele.

b) kui lepingu sõlmimisel selgub, et tellija tiitelnimestikus ettenähtud tööde maht ületab ehitusorganisatsioonile tootmisplaani järgi kinnitatud tööde mahu, siis peavad arbitraažid teatama selgunud lahkuminekutest tööettevõtja ja tellija ministeeriumidele töömahu kooskõlastamiseks ja tegema sisulise otsuse vaidluse kohta alles pärast sellele teatele vastuse saamist.

Kui riiklik arbitraaž ei saa määrata tähtajaks ministeeriumilt vastust, teatab kohalik arbitraaž sellest NSVL Ministrite Nõukogu

---

[1] Vt. «Eeskirjad majanduslike vaidluste lahendamiseks riiklikes arbitraažides» käesoleva kogumiku lk. 540 jj.

juures asuvale Riiklikule Arbitraažile või vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu juures asuvale riiklikule arbitraažile;

c) vastavalt «Eeskirjade» punktidele 9 ja 10 toimub lepingus ettenähtud tööde mahu või nende maksumuse vähendamine või suurendamine tervikuna või üksikute objektide kaupa, samuti ka kulutuste suurendamine või vähendamine täiendavate kokkulepete alusel tellija ja tööettevõtja vahel;

d) kui käikulastavate ehituste või ehituste puhul, kus võidakse plaani ületada, antakse kehtestatud korras täiendav kapitaaltööde ülesanne, siis sõlmivad tellija ja tööettevõtja kokkuleppe nende tööde tegemiseks üle aastalepinguga ettenähtud tööde mahtude («Eeskirjad» p. 11).

Lahkarvamuste lahendamisel alapunktides «c» ja «d» ettenähtud täiendavate tööde osas peavad arbitraažid lähtuma assigneeringute olemasolust koondeelarve või finantseelarvelise koondarvestuse järgi, tööettevõtu ehitusorganisatsiooni tootmisvõimalustest, materiaalsetest ressurssidest ja tehnilisest varustatusest.

III. Kapitaalehituse eest võlgnevuse sissenõudmise lubamatusest põhitegevuse vahenditest

17. Kapitaalehituseks eraldatakse majandusorganitele erivahendid, mida võib kulutada ainult sihipäraselt. Kapitaalehituse arveldusteks avatakse majandusorganile pikaajaliste mahutuste pangas finantseerimiskonto.

Majandusorgani käibevahendeid ei või kulutada kapitaalehituse vajadusteks.

Vastavalt NSVL RKN 1. juuni 1933. a. määrusele «Sissenõudmise pööramise korrast arbitraaži- ja kohtuotsuste järgi majandusorganite kapitaalehituse kontodele ja ekspluatatsiooni arvelduskontodele»[1] võivad kreeditorid pöörata sissenõudmisi majandusorganite kapitaalehituse kontodele ainult nende arbitraaži või kohtu poolt tunnustatud nõudmiste järgi, mis puutuvad kapitaalehitusse.

Neid sissenõudeid võib pöörata kõikidele vahenditele, mis on majandusorganitele eraldatud kapitaalehituseks, olenemata sellest, missuguse objekti jaoks need on määratud ja millal tekkis kreeditori nõudmine, kui see ainult ei ole aegunud.

Kapitaalehitusest tulenevate kohustuste, sealhulgas ka sanktsioonide osas, ei ole lubatud sissenõude pööramine majandusorganite ekspluatatsiooni arvelduskontole.

Sama määruse kohaselt võivad kreeditorid pöörata sissenõudeid nõuete järgi, mis puutuvad kapitaalehitusse, majandusorgani ekspluatatsiooni arvelduskontole ja, vastupidi, nõuete järgi, mis tulenevad teistest alustest, tema kapitaalehituskontole, kui arbitraaž

[1] СП СССР 1933 г., № 36, ст. 216.

teeb kindlaks majandusorgani ühe konto võlgnevuse teisele kontole. Näiteks määratud tähtajal amortisatsioonieraldiste ja kasumite mitteülekandmise tagajärjel, kapitaalehituseks varutud materjalide ekspluatatsioonilisteks vajadusteks kasutamine jms. Sellist sissenõudmist võib lubada vaid arbitraaži eriotsusel, mis tuleb esitada pangale.

Seejuures peavad arbitraažiorganid silmas pidama, et «Pikaajaliste mahutuste pankade poolt ehituse finantseerimise eeskirjade» punkti 40 kohaselt juhul, kui tegutsev ettevõte tegi oma käibevahenditest kulutusi ehitusele, mis ei ole ette nähtud kinnitatud kapitaaltööde plaanis, siis pangad ei hüvita neid kulusid.[1]

IV. Tööde organiseerimine ja tööde tegemine, varustamine ja teenuste osutamine

18. Vastavalt «Eeskirjade» punktile 6 on tellija kohustatud tagama ehituse projektülesannete, projektide ja eelarvete, finantseelarveliste arvestuste ja tiitelnimestike õigeaegse kinnitamise, samuti finantseerimise õigeaegse vormistamise ja tööettevõtja arvete tasumise tehtud tööde eest.

Ehituse tööettevõtulepingute eritingimuste kohta lahkarvamuste läbivaatamisel tehnilise dokumentatsiooni esitamise tähtaegade suhtes peavad riiklikud arbitraažid juhinduma korrast ja tähtaegadest, mis on ette nähtud «Eeskirjade» punktiga 6, ehituste kohalikest tingimustest, kuid mitte ületama selles punktis ettenähtud piirtähtaegu.

Tellija on kohustatud kontrollima kõiki projekteerimisorganisatsioonidelt saabuvaid tööjooniseid ja andma need tööettevõtjale üle pealdisega igal joonisel selle tootmisse võtmise kohta.

Tööettevõtjale üleandmisele kuuluva tehnilise dokumentatsiooni eksemplaride arv määratakse projekteerimistööde kehtivate hinnakirjadega. Seoses sellega võivad arbitraažid kohustada tellijaid esitama täiendava arvu eksemplare ainult sel juhul, kui kulutused selleks on eelarves ette nähtud.

19. Lahkarvamused ehituse või selle üksikute objektide lõpetamise tähtaegade kohta peavad arbitraažid lahendama kooskõlas tähtaegadega, mis on määratud valitsuse poolt antud ehituse jaoks, arvestades ettevõtete, objektide ja ehituste ehitamise kestuse üldkohustuslike normidega.[2]

Nendel juhtudel, kui valitsuse poolt ei ole määratud ehituse lõpetamise tähtaega ja pooled ei lepi arbitraažis kokku tähtaja

[1] Vt. «Ehituse finantseerimise eeskirjad» (ENSV MKK 1965, nr. 48, art. 217).

[2] Нормы продолжительности строительства предприятий, пусковых комплексов, цехов, зданий и сооружений. Строительные нормы и правила (СН и П III-А, 3—62), Москва 1962.

suhtes, teatavad arbitraažiorganid nendest lahkuminekutest tööettevõtja ja tellija kõrgemalseisvatele organisatsioonidele ja teevad otsuse pärast neilt vastuse saamist.

20. Lahkarvamuste lahendamisel ehitus- ja montaažitööde organiseerimise ja tegemise küsimustes tuleb arbitraažidel silmas pidada, et tellijal, kui töövõtja ja tellija kõrgemalseisvate organisatsioonide ühistes juhendites ei ole teisiti ette nähtud, lasub:

a) hoonestamise õiguse loa saamine ja maatükkide ehituseks eraldamise vormistamine, samuti loa saamine tööde tegemiseks üldkasutatavates kohtades ja raudteedele eraldatud ribadel ning muudel transpordiorganitele antud maadel;

b) ehitusplatsi vabastamine ehitustest, seadmetest, materjalidest jms., elanike ümberasustamine;

c) metsaraiepiletite saamine metsa raiumiseks;

d) ühenduste tegemine tegevuses olevate veejuhtmete, kanalisatsiooni, auru-õhu-gaasijuhtmete, elektriliinide jms. võrkudega;

e) kogu aasta jooksul ehitusega külgnevate tänavate, teede, kõnniteede, kruntide, ülesõidukohtade ja sildade nõutavas korras hoidmine, samuti nende ehituste kapitaalremont.

Alapunktides «d» ja «e» näidatud tööde tegemine tuleb panna ehitatavates ettevõtetes töövõtjale, kuid tellija arvel, tegutsevates aga — töövõtjale ainult tema nõusolekul, kuid samuti tellija arvel.

Energiamagistraalide, veejuhtmete, kanalisatsiooni, auru ja õhu ajutise ehitusobjektide juurde toomise teeb töövõtja koondeelarve või finants-eelarvelise koondarvestuse assigneeringute arvel.

Elektrienergia, vee, auru jm. laialiviimist töökohtade juurde töötsoonis teeb töövõtja omal arvel.

Lahkarvamuste läbivaatamisel teistes analoogilistes küsimustes peab arbitraaž lähtuma sellest, et tellija on kohustatud läbi viima kõik üritused ja tööd, ilma milledeta ei ole võimalik ehitamist alustada.

21. Tööde tegemine tööjoonistest või eelarvetest kõrvalekaldumisega, mis põhjustab kinnitatud eelarvelise maksumuse suurenemist või vähenemist, peab olema tellijaga kooskõlastatud «Eeskirjade» punktis 9 ettenähtud korras.

Sellest põhimõttest tuleb lähtuda töövõtuorganisatsioonide ja tellijate vahel kerkivate vaidluste läbivaatamisel seoses arveldustega tehtud tööde eest.

22. Materjalide ja seadmete väljamise, samuti teenuste osutamise tingimused on ette nähtud «Eeskirjade» punktides 12—16 ja «Ehituse finantseerimise eeskirjade» punktides 38 ja 39.

Vaidluste lahendamisel nendes küsimustes tuleb silmas pidada, et:

a) ehituse varustamine materjalidega lepinguga ettenähtud

ehitus-montaažitööde tegemiseks on tööettevõtja kohustus, välja arvatud materjalid, milledega varustamine on pandud tellijale.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu korraldusele 30. detsembrist 1952. a. nr. 33888-r lasub tellijal kohustus varustada tööettevõtjaid: kõrgepinge portselani, samuti auru- ja veearmatuuri (välja arvatud elamu- ja kultuur-elukondlikud ehitused), kaablitoodangu (välja arvatud juhud, kui valitsuse määrustega on see kohustus pandud tööettevõtjale), värviliste metallide, tulekindlate ja spetsiaalsete happekindlate esemete, terase, värvilise ja tehnoloogilise malmvalu, mustade metallide ja torudega mittestandardsete seadmete valmistamiseks; torudega, mis kuuluvad seadmete koosseisu, samuti elektrifiltrite, agregaatidevaheliste ja jaamasiseste kõrgrõhutorude, kontrollmõõteaparaatide ja õlituse paigaldamiseks vajalike torudega (välja arvatud gaasitorud), legeeritud terasest ja värvilistest metallidest torudega.

Objektide ehitamiseks eraldi eelarvete järgi ehituse tootmisbaasi arendamiseks, samuti kulutuste osas, mis on ette nähtud eelarvete I osa 8. ja 10. peatükis tööstuslike, elamu- ja kultuur-elukondlike ajutiste (lahtivõetavate) hoonete ja ehituste jaoks ehitus-montaažitööde tegemiseks, eraldavad tellijad tööettevõtjatele ainult kaablitoodangu.

Otselepingute järgi tehtavaid ehitus- ja montaažitöid varustab materjalidega täies ulatuses tellija;

b) ehituse varustamine tehnoloogia-, energia-, elektrotehniliste ja üldtehaseliste seadmete ja aparatuuriga lasub tellijal, kui valitsuse määrustega ei ole teisiti ette nähtud;

c) tellija poolt tööettevõtjale materjalide üleandmise kord ja tähtajad, üleantud materjalide eest tasumise kord, samuti sanktsioonid materjalide hankimise kohustuste mittetäitmise eest, nähakse ette ehituse tööettevõtulepingute eritingimustega;

d) alltööettevõtjate varustamine massiliste üldehitusmaterjalidega lasub peatööettevõtjal, välja arvatud juhud, kui fondid nendele materjalidele eraldatakse vahetult alltööettevõtjaile;

e) tööettevõtja nõusolekul on tellijal õigus anda tööettevõtjale tellijale eraldatud materjalide ja seadmete fondide realiseerimine, tasudes tööettevõtjale varumis-, lao- ja muud kulud lepingu ja kehtivate normidega ettenähtud suuruses.

23. Vastavalt «Eeskirjade» punktile 15 on tööettevõtjale antud õigus kuni tema poolt ehitatavate hoonete lõpliku viimistlemiseni ja tellijale üleandmiseni ajutiselt ja tasuta kasutada neid tootmisvajadusteks, tingimusel, et need hooned antakse üle täies korras lepinguga määratud tähtaegadel. Alaliste hoonete ja ehituste tööettevõtja ajutisteks vajadusteks kohandamise kulutused tehakse tellija arvel summade piirides, mis eelarvetes on ette nähtud selleks otstarbeks või ajutiste hoonete ja ehitiste ehitamiseks.

Kui tööettevõtja rikub temale tellija poolt kuni lõpliku viimistlemiseni kasutamiseks antud hoonete ekspluatatsiooni andmise

tähtaegu, siis on tellijal õigus sisse nõuda tööettevõtjalt selliste hoonete kasutamise eest pärast ekspluatatsiooni andmise tähtaja möödumist renti üldistel alustel.

Rendi saamine ei võta tellijalt õigust tööettevõtjalt viivise ja leppetrahvi saamiseks, mis on ette nähtud «Eeskirjade» punktiga 32 objektide üleandmise tähtaegade rikkumise eest.

24. Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 23. augusti 1955. a. määruse punktiile 20 koondeelarve või finants-eelarvelise koondarvestuse tsentraliseeritud vahendite arvel ehitajatele ehitatud elamud kantakse ehitusorganisatsiooni põhivahenditesse, aga need elamud, mis püstitatakse samade eelarvete mittetsentraliseeritud vahendite arvel, jäävad tellija bilanssi ja antakse tööettevõtjale kasutada rendi alusel.

Juhtudel, mis on ette nähtud vastavates normatiivaktides, peavad arbitraažid rahuldama tööettevõtjate nõudmised tellijate poolt neile ehitatavast elamispinnast 10 protsenti üleandmise kohta, olenemata sellest, missuguse elamispinna ja missugusel määral oli tellija varem andnud tööettevõtjale ehituse tööettevõtulepingu järgi. [1]

Samuti kuuluvad rahuldamisele alltööettevõtjate spetsialiseeritud ehitusorganisatsioonide nõudmised peatööettevõtjate vastu nendele osa elamispinna andmise kohta, mida peatööettevõtjad saavad tellijalt ülaltähendatud korras.

25. Vastavalt «Eeskirjade» punktile 15, kui tellijal on olemas temale kuuluvad või renditud raudteed, veerev koosseis, oma vee-, auru- või energiavarustus ja teised abiseadeldised, on ta kohustatud need andma kasutada tööettevõtjale.

Arbitraažiorganitel ei ole õigust kohustada tellijaid osutama tööettevõtjatele ülalnimetatud teenuseid, kui tellijatel puudub vastav materiaal-tehniline baas.

Lahendades ehituse tööettevõtulepingute sõlmimisel tekkivaid lahkarvamusi teenuste võimaldamise ja asutamise korra küsimustes, on arbitraažid kohustatud asjatute varaliste vaidluste ära-

[1] Tellijad, olenemata nende ametkondlikust kuuluvusest, on kohustatud aastatel 1968—1970 üle andma üleliiduliste ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide ja töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ehituse tööettevõtuorganisatsioonidele 10 protsenti ekspluatatsiooni antud elamispinnast nende tööettevõtu organisatsioonide poolt ehitatud majades, välja arvatud elamispind ettevõtete, organisatsioonide ja õppeasutuste (sealhulgas kutsehariduse süsteemi õppeasutuste ja internaatkoolide) ühiselamutes, vanade- ja invaliidide kodude majades ning majades liinieksploatatsioonipersonali jaoks, NSV Liidu Montaaži- ja Eriehitustööde Ministeeriumi süsteemi organisatsioonide ning ettevõtete majades, elamuehituse kooperatiivide majades, samuti nende ettevõtete ja organisatsioonide, kellele laieneb «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», vahendite arvel ning muude tsentraliseerimata finantsallikate arvel ehitatud majades.

Ehituse tööettevõtuorganisatsioonidele üleantud elamispind jaotatakse üldehitus-, montaaži- ja spetsialiseeritud organisatsioonide vahel proportsionaalselt nende organisatsioonide töötajate arvule, kes on töötanud nimetatud elamute ehitusel (ENSV ÜVT 1967, nr. 27, art. 221).

hoidmiseks saavutama seda, et eritingimustes oleksid täpselt kindlaks määratud poolte vastastikused suhted nii nende teenuste maksumuse (riiklike hindade ja tariifide puudumisel) kui ka osutatavate teenuste mahu ja nende teenuste arvelduste osas mõõduriistade näitude või igakuuliste kahepoolsete aktide alusel.

26. Lahkarvamused arvelduste korra küsimuses tööliste töökohale ja tagasi vedamise osas peavad arbitraažiorganid lahendama, lähtudes sellest, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 24. augusti 1955. a. määruse nr. 1551 punktiga 34 on tööliste jaoks ajutiste elamute ehitamise kulutuste vähendamiseks antud ehitusorganisatsioonidele õigus kommunaaltranspordi puudumisel tasuta vedada töölisi töökohale ja tagasi, kui nende elukoht asub 3 kilomeetri kaugusel töökohast, vahendite arvel, mis on ette nähtud ehituse koondeelarvetes või finantseelarvelistes arvestustes.

V. Kapitaalehituse alased arveldused

C. Täiendavad tööd

33. Projekti ja eelarvega ettenägemata täiendavate tööde maksumuse tasumisega seoses olevate vaidluste lahendamisele peavad arbitraažiorganid pöörama erilist tähelepanu, silmas pidades, et kohasel viisil vormistamata ja finantseerimisega tagamata täiendavate tööde maksumuse sissenõudmine oleks üle-eelarveliste tööde sanktsioneerimine arbitraaži poolt ja sisuliselt ebaseaduslike kulude suurendamine üksikute ehitusobjektide osas.

«Eeskirjade» punkt 9 määrab kindlaks täiendavate tööde tegemise ja tasumise korra.

Üksikute objektide eelarvelise maksumuse suurendamine toimub tellija poolt ehituse kinnitatud eelarvelise maksumuse üldsumma piirides ettenägematuteks töödeks ja kulutusteks määratud summade arvel või teiste objektide maksumuse vähendamise arvel, selle maksumuse arvutamisega tööjooniste järgi.

Kui vaidluste lahendamisel arvelduste osas täiendavate tööde eest selgub, et viimaste maksumus ei ole vormistatud nõutavas korras, peavad arbitraažiorganid sellistes asjades menetluse lõpetama ja selgitama pooltele täiendavate tööde vormistamise korda.

D. Arveldused ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisest saadud säästu osas

34. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. augusti 1955. a. määruse nr. 1548 punktis 23 ja «Eeskirjade» punktis 31 on ette nähtud tööettevõtja õigus säästu saamiseks,

mis on saadud tema poolt ratsionaliseerimisürituste rakendamise tulemusena (materjalide asendamine, konstruktsioonide ja teiste tehniliste lahenduste muutmine), mis odavdavad ehitamist võrreldes tööjooniste alusel koostatud eelarvega.

Säästu väljamaksmise kohustuslikuks tingimuseks on ehituste projekteeritud tugevuse ja ekspluatatsiooniliste omaduste säilitamine ja tellija eelnev nõusolek ratsionaliseerimisürituste läbiviimiseks.

Vaidluste lahendamisel tööettevõtjate hagide puhul nendele selle säästu väljamaksmise kohta peavad arbitraažiorganid välja selgitama, kuivõrd tööettevõtja poolt rakendatud tööde tegemise meetodid on tegelikult ratsionaliseerimismeetodid ja kas nende rakendamise tulemusena pole ehituste tugevus ja ekspluatatsioonilised omadused vähenenud.

Kui juhtiv projekteerimisorganisatsioon, kes sai tellijalt teate tööettevõtja ratsionaliseerimisettepaneku kohta, annab eitava arvamuse, ratsionaliseerimisüritus on aga tellija nõusolekul juba tehtud, siis vaidluse tekkimisel säästu väljamaksmise üle peavad arbitraažiorganid sel juhul tingimata määrama tehnilise ekspertiisi ja selle arvamuse saamisel tegema otsuse.

Tööettevõtja ratsionaliseerimisürituseks ei või tunnistada säästu, mis on saadud tellija ja projekteerimisorganisatsioonide algatusel esitatud ettepanekutest.

E. Arveldused materjalide ja tellija poolt tööettevõtjale osutatavate teenuste eest

35. Vastavalt «Eeskirjade» punktile 12 teostavad tellijad arveldusi tööettevõtjatele ja peatööettevõtja poolt alltööettevõtjale väljaantud materjalide eest kehtivate väljalaskehindade järgi, transpordikulude juurdelisamisega kehtivate tariifide järgi, samuti ka nende materjalide varumis- ja hoiukulude juurdelisamisega. Materjalide varumis- ja hoiukulud tasuvad saajad, lähtudes varumis- ja laokuludest, olenevalt nende materjalide hoidmise kestusest materjale väljaandnud organisatsioonide laos. Kulude suurus nähakse ette lepinguga.

36. Tellijalt tööettevõtjale ja peatööettevõtjalt alltööettevõtjale võimaldatud teenused tasutakse riiklike hindade ja tariifide järgi vastavalt «Eeskirjade» punktile 15.

Neil juhtudel, kui elektrienergia, vee, auru jne. jaoks pole rajoonis, kus püstitatakse ehitust, kehtestatud riiklikke hindu ja tariife, toimub tellijalt tööettevõtjale tootmise vajadusteks võimaldatavate teenuste eest tasumine plaanilise omahinna järgi, kuid mitte üle eelarves ettenähtud hindade. Kui aga neid teenuseid võimaldab tellija tööettevõtjale tööliste ja teenistujate elukondlike vajaduste

rahuldamiseks, siis teostatakse arveldused tellija plaanilise omahinna järgi.

37. Ajutised ja alatised hooned ja ehitused, mis püstitatakse tsentraliseerimata vahendite arvel, mis on ette nähtud tööstuslike, elamute ja kultuur-elukondlike ehituste koondeelarvete või finantseelarveliste arvestuste I osa 8. ja 10. peatükis, annab tellija tööettevõtja kasutusse rendi alusel, mille tingimused on kindlaks määratud tööettevõtulepingu eritingimustega. Renti nende hoonete ja ehituste kasutamise eest maksab tööettevõtja tellijale amortisatsioonieraldiste suuruses ja diferentseeritud normide järgi, mis on kindlaks määratud tellija ministeeriumi poolt. Neil juhtudel, kui tööettevõtjale rendile antud hoonete ja ehituste eest nõutakse tellijalt seaduse järgi maarenti ja hoonetemaksu, on tööettevõtja kohustatud tasuma tellijale viimase poolt rahandusorganitele makstud summad.

38. Lahkarvamused tööettevõtja kulude kohta, mis on seotud tellija poolt üleantud materjalide ja seadmete vastuvõtu ja tööettevõtja ladudes hoidmisega, tulevad arbitraažiorganitel lahendada, lähtudes järgnevast:

a) sellised kulud hüvitatakse ainult sel juhul, kui materjale ja seadmeid hoitakse objekti juures olevates ladudes;

b) kuivõrd nende kulude hüvitamise ühtseid norme ei ole, määratakse nende suurus olenevalt hoidmise tähtajast ja iseloomust ning materjalide ja seadmete eest hoolitsemisest objekti juures olevates ladudes. Harilikult moodustavad nad 20—30% mainitud materjalide ja seadmetega seotud varumis- ja laokuludest.

Kui seadmed ei anta üle tööettevõtjale hoidmiseks objekti juures olevates ladudes kuni monteerimiseni, on tellija kohustatud oma jõudude ja vahenditega toimetama tööettevõtjale seadmed montaažitsoonidesse kaugusele, mis on ette nähtud seadmete montaaži hinnakirjadega.

39. Tellija poolt enda eelarve arvel soetatud ehitusmasinad, transpordivahendid, ehitusinventar ja vara selles osas, mis puutub tööettevõtjale ülesandeks tehtud töödesse, vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 23. augusti 1955. a. määruse nr. 1548 punkti 20 alapunktile «c» antakse tööettevõtjale üle tasuta ja arvatakse tema põhivahendite hulka. Alltööettevõtjate nõudmine üle anda neile samasugustel alustel seadmed, mis puutuvad alltööettevõtjatele-organisatsioonidele ülesandeks tehtud töödesse, võidakse arbitraažiorganite poolt rahuldada vaid sel juhul, kui seadmete üleandmine on kooskõlastatud peatööettevõtja ja alltööettevõtja ministeeriumide vahel. Niisuguse kooskõlastamise puudumisel antakse seadmed alltööettevõtjale kasutada rendi alusel lepingu järgi tööde tegemise perioodiks.

40. Alltööettevõtulepingute sõlmimisel tekivad lahkarvamused alltööettevõtjate poolt peatööettevõtjatele viimaste poolt võimaldatud teenuste eest tasumise korra kohta.

Arbitraažidel tuleb silmas pidada, et ühtseid eraldiste norme nende kulude katteks ei ole ja eraldiste suuruse kindlaksmääramiseks tuleb üldreeglina arvesse võtta peatöövõtja järgmiste kulutuste osatähtsust plaanis ettenähtud üldises tööde mahus: elamu- ja kommunaalkulud ning administratiiv- ja majanduskulud, arstiabi, ajutiste mittetiitliliste ehituste kulumine, kaitse ja muud kulud, mis on seotud alltöövõtjatele-organisatsioonidele teenuste osutamisega.

41. Seoses üksikute ehitus- ja montaaživalitsuste ning jaoskondade üleviimisega täielikule isemajandamisele, teevad mõned ehitustrustid lepingueelsete lahkarvamuste läbivaatamisel arbitraažis ettepaneku, et arveldusi tehtud tööde, väljaantud materjalide ja osutatud teenuste eest teostatakse vahetult nende valitsuste ja jaoskondade ning tellijate vahel.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž leiab, et alamaastmelistes ehitusorganisatsioonides isemajandamise teostamiseks ja tööde käigu üle parima kontrolli tagamiseks tellijate poolt, kui finantseerivad pangad seda pooldavad, tuleb rahuldada nõuded, et ehitus- ja montaaživalitsused ning -jaoskonnad, kellel on iseseisvad bilansid ja arvelduskontod pankades, teostaks arveldusi tehtud tööde eest vahetult tellijatega.

VI. Tööde vastuvõtmine ja üleandmine, tööettevõtja vastutus tehtud tööde kvaliteedi eest

42. Vaidluste läbivaatamisel ehitus- ja montaažitööde kvaliteedi osas peavad arbitraažiorganid silmas pidama, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. augusti 1955. a. määrusega nr. 1548 suurendati tööettevõtuorganisatsioonide vastutust nende poolt ehitatavate objektide kvaliteedi eest (punktid 26 ja 27).

«Eeskirjade» punkti 19 alusel kulutused, mis on seotud tööettevõtja süü läbi tehtud praagi ümbertegemisega, tehakse tööettevõtja arvel.

43. «Eeskirjade» punktides 36 ja 37 on kindlaks määratud tehtud töödes tööettevõtja süü läbi tekkinud defektide akteerimise kord, samuti tellija poolt tööettevõtjale nende defektide kõrvaldamise kohta pretensioonide esitamise tähtajad. [1]

[1] Pretensiooni ja hagi esitamise tähtajad langevad sageli ühte. Näiteks üldehituslike tööde kohta võib pretensiooni esitada ühe aasta jooksul, arvates objekti ekspluatatsiooni andmise päevast. Kui varjatud puudused ilmnesid aasta lõpus, siis ei jõua tellija neid puudusi akteerida ega pretensiooni esitada ettenähtud tähtaega rikkumata. Arvestada tuleb ka seda, et pretensiooni saajal on «Eeskirjade majanduslike vaidluste lahendamiseks riiklikes arbitraažides» (ENSV MKK 1963, nr. 46, art. 165) kohaselt vastamiseks aega üks kuu. Kuna käesoleva juhendkirja punkti 49 kohaselt aastane aegumistähtaeg hagi esitamiseks arvutatakse samuti objekti ekspluatatsiooni andmise päevast, langevad esitatud

Juhul kui tööettevõtja esindaja ei ilmu akti koostamisest osa võtma, koostab tellija ühepoolse akti, mille ärakirjad saadab tööettevõtjale ja selle kõrgemalseisvale organisatsioonile. Kahe nädala jooksul tööettevõtjalt ja tema kõrgemalseisvalt organisatsioonilt akti sisu kohta vastuväidete mittesaamisel on tellijal õigus ise kõrvaldada need defektid tööettevõtja arvel.

Kui tööettevõtjalt ja tema kõrgemalseisvalt organisatsioonilt saabuvad kahenädalase tähtaja jooksul vastuväited, kuid tellija ei nõustu nende vastuväidetega, võib tellija avastatud defektide eest vastutuse ja nende kõrvaldamise korra küsimuse anda kehtiva aegumistähtaja jooksul arbitraažile läbivaatamiseks.

VII. Poolte vastutus lepingu tingimuste järgimise eest

44. Poolte varaline vastutus ehituse tööettevõtulepingu järgsete kohustuste rikkumisel (välja arvatud tööde kvaliteet) on kindlaks määratud «Eeskirjade» punktidega 32—35.

«Eeskirjadega» ettenähtud viivise ja leppetrahvi määrade ja sissenõudmise korra muutmine poolte kokkuleppel ei ole lubatud.

Lepinguliste kohustuste rikkumise faktide kindlakstegemisel peavad arbitraažid kõrvalekaldumatult rakendama kehtestatud sanktsioone. Arbitraažidele ei ole antud õigust vabastada tellijat ja tööettevõtjat vastutusest, kui nad on rikkunud kohustusi ja kui nad kannavad lepingu järgi vastutust nende rikkumise puhul.

45. Vastavalt «Eeskirjade» punktile 32 juhtudel, kui tööettevõtja rikub tööde tegemise tähtaegu, maksab ta tellijale iga viivitatud päeva eest viivist 0,01% suuruses, aga viivituse korral üle 30 päeva edasine viivise arvutamine lõpetatakse ja nõutakse sisse leppetrahv 2% suuruses tähtajaks tegemata tööde maksumusest, mitte aga tähtajaks üleandmata jäänud objektide maksumusest.

Kui tööettevõtja lõpetas kõik tööd objektil lepinguga ettenähtud lõpptähtpäevaks, tagastatakse tasutud viivis ja leppetrahv tööettevõtjale.

Tuleb silmas pidada, et tööettevõtuorganisatsioonide viitamine sellele, et nad kannavad vastutust ehitus- ja montaažitööde tegemata jätmise eest ainult ekspluatatsiooni antavate objektide osas, pole õige. Tööettevõtja kannab vastutust tööde tähtajaks mittetegemise eest kõigi objektide osas, mis on näidatud tiitelnimestikus.

---

juhul pretensiooni ja hagi esitamise tähtajad kokku. See leiab aset ka mõnel muul juhul. Näiteks keskküttesüsteemi varjatud puuduste kohta võib pretensiooni esitada ühe kütteperioodi jooksul. Kui see süsteem antakse ekspluatatsiooni kütteperioodi lõpus, saab süsteemi puudusi avastada vaid järgmise aasta kütteperioodi jooksul. Sellistel juhtudel on Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž hagi aegumise tähtaja tavaliselt ennistanud.

Kui tellija viivitab tööjooniste ja muude dokumentide tööettevõtjale väljaandmisega määratud tähtpäevaks, fondide või materjalide ja seadmete natuuras, ehituskrundi või tööde tegemise platsi üleandmisega, maksab tellija «Eeskirjade» punkti 34 alusel tööettevõtjale viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest, viivitamise korral aga üle 30 päeva lõpetatakse viivise arvutamine ja nõutakse sisse leppetrahv 2% suuruses viivitatud tööde maksumusest, mis kuuluvad tegemisele kindlaks tähtpäevaks ja on jäänud selleks tähtpäevaks tegemata, mitte aga kõigi tööde maksumusest tiitelnimestiku järgi.

Sanktsioone tehnilise dokumentatsiooni esitamise ja teiste lepinguliste kohustuste täitmisega viivitamise eest rakendatakse tellija suhtes ainult sel juhul, kui see viivitus põhjustas ehitus- ja montaažitööde tähtajaks tegemata jätmise.

Kui tööettevõtjal on sanktsioonide rakendamiseks tellija vastu üheaegselt olemas mitu alust: tööettevõtjale tööjooniste väljaandmise, fondide või materjalide, seadmete jt. natuuras üleandmise tähtaegade rikkumine, ei anna see tööettevõtjale õigust viivise ja leppetrahvi saamiseks eraldi iga aluse osas. «Eeskirjade» punkti 34 mõtte kohaselt nõutakse neil juhtudel sisse viivis ja leppetrahv ainult ühekordses suuruses ja arvutatakse kõigi viivitatud tööde maksumusest.

46. Kui tellija viivitab tööettevõtjale maksetega (tehtud tööde, osutatud teenuste jt. eest), maksab tellija tööettevõtjale viivist iga viivitatud päeva eest 0,03% suuruses viivitatud makse summast.

47. Läbi vaadates hagisid sanktsioonide rakendamise kohta tellija suhtes objekti vastuvõtmisega viivitamise eest üle 10 päeva, arvates objekti üleandmiseks esitamise päevast, peavad arbitraažiorganid silmas pidama, et «Eeskirjade» punktiga 35 ettenähtud trahv 100 rubla suuruses iga viivitatud päeva eest nõutakse sisse ainult sel juhul, kui objekt on ehitatud tööettevõtja poolt vastavalt projektile, tööjoonistele ja tööde tegemise tehnilistele tingimustele.

Kui tellija asus objekti vastu võtma viivitusega, kuid vastuvõtmisel tehakse kindlaks, et ehitus on tehtud defektidega,[1] siis ei

---

[1] NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. augusti 1955. a. määrus (Законодательство о капитальном строительстве в СССР, том II, М. Госюриздат, 1964, стр. 274) keelas puuduste ning madala kvaliteediga elamute ja tööstusobjektide ekspluatatsiooni andmise. 15. septembril 1962 anti NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus (СП СССР 1962 г., № 17, ст. 136), mille kohaselt valmisehitatud ettevõtted ja nende üksikud osad või käikulastavad kompleksid võetakse vastu tingimusel, et monteeritud seadmetel võib valmistada projektis ettenähtud toodangut. Ehitused ja rajatised (elamud, ühiskondlikud ja administratiivhooned, teed, sillad jne.) võetakse sama määruse kohaselt vastu tingimusel, et neid objekte on võimalik normaalselt ekspluateerida.

7. mail 1966. a. kinnitas NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Ehituskomitee «Ehitusnormid ja -eeskirjad. Valmisehitatud ettevõtete, hoonete ja ehitiste ekspluatatsiooni võtmine. Põhialused. СН и П III-A. 10-66» (ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Ehituskomitee väljaanne. Tallinn 1967). Nende kohaselt on

ole tööettevõtjal õigus nõuda tellijalt trahvi, mis on ette nähtud «Eeskirjade» punktiga 35.

48. «Eeskirjadega» on ette nähtud kahjude sissenõudmine süüdlaselt poolelt ainult juhtudel:

a) kui tööettevõtja on teinud tööde peatamise tõttu kulutusi tellijalt kümnepäevase tähtaja jooksul juhiste mittesaamisel eelarves ja tööjoonistes ettenägematute tööde tegemise kohta, mis põhjustavad eelarvelise maksumuse suurenemist (punkt 9);

b) kui tellija on teinud kulutusi, mis on tingitud tööettevõtja süü läbi tekkinud defektide ja praagi kõrvaldamisest (punktid 19 ja 37).

VIII. Hagi aegumine

49. Tellija ja peatööettevõtja, peatööettevõtja ja alltööettevõtja vahelistes vaidlustes rakendatakse üheaastast aegumistähtaega,[1] välja arvatud vaidlused, mis on seotud varaliste sanktsioonide rakendamisega (viivis, leppetrahv ja trahv), mille jaoks on kehtestatud kuuekuuline aegumistähtaeg.

Ehituse keeruline protsess tema kauakestvate, mõnikord tööde tegemise mitmeaastaste tähtaegadega, tehtud tööde osalise ja lõpliku vastuvõtu- ja tasusüsteemiga, arveldustega avansside osas, väljaantud materjalide, osutatud teenuste jms. eest nõuab erilist täpsust hagi aegumistähtaja algmomendi kindlaksmääramisel.

Vaidlustes, mis tulenevad kapitaalehituse alaste tööde tegemise kvaliteedist, rakendatakse aastast aegumistähtaega, mitte aga kuuekuulist.

«Eeskirjade» punktiga 36 on kehtestatud piirtähtajad, mille jooksul tellija võib esitada tööettevõtjale pretensioone tehtud ehitustööde defektide kõrvaldamiseks tema arvel. Need piirtähtajad ei lange kokku hagi aegumise üldise aastase tähtajaga.

Praktikas tekkis küsimus, missugusest momendist tuleb arvutada aegumistähtaega hagides, mis on seotud tehtud tööde defektide kõrvaldamisega: kas objekti lõplikult ekspluatatsiooni andmise päevast või päevast, millal lõpeb tähtaeg tellija poolt pretensioonide esitamiseks tööettevõtjale.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž

---

lubatud objekt anda ekspluatatsiooni mitteoluliste vaegtöödega, mis ei takista objekti normaalset ekspluateerimist ega halvenda töötajate töötingimusi ja tööohutust.

Kui riikliku vastuvõtukomisjoni otsusel on vaegtöödega objekt ekspluatatsiooni antud, koostatakse selle kohta akt. Aktile lisatakse täielik vaegtööde loetelu, nende eelarveline maksumus ja kõrvaldamise tähtajad, samuti organisatsioonide nimetused, kes on kohustatud need puudused kõrvaldama. Akti vorm on antud «СН и П III-А. 10-66» lisas.

[1] Siin ja edaspidi «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse aluste» järgi (§ 16).

leiab, et aastane aegumistähtaeg nendes hagides tuleb arvutada objekti lõplikult ekspluatatsiooni andmise päevast.

50. Hagi aegumistähtaja arvutamise üldreegli kohaselt võidakse nõuet avansi väljaandmise kohta esitada aastase tähtaja jooksul avansi väljaandmise tähtpäeva saabumisest lepingu järgi.

Ent kuivõrd avanss peab olema üle kantud enne tööde alustamist ja on põhiliselt määratud tööettevõtja poolt omandatavate materjalide eest tasumiseks, küsimust avansisumma sissenõudmise hagi esitamise õigeaegsuse kohta tuleb lahendada olenevalt vaidluse konkreetsetest asjaoludest. Avansi hiline nõudmine aastalepingu järgi, kuigi esitatud aegumistähtaja piires, võib kaasa tuua sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest nii avansi sissenõudmise tagasilükkamise kui ka avansi suuruse vähendamise.

Hagi aegumise tähtaega lõpliku arvelduse teostamise kohta lõpetatud objekti (hoone ja ehituse) osas arvutatakse päevast, millal möödus kolmkümmend päeva lõpetatud objekti vastuvõtmisest, kuna hiljemalt selleks tähtajaks peab olema poolte vahel teostatud lõplik arveldus objekti kohta.

Hagi aegumistähtaega arvelduste osas tellija poolt tööettevõtjale osutatavate teenuste auru, vee, elektrienergia andmise, eluruumide rentimise jms. eest, samuti väljaantud materjalide eest arvutatakse teenuste osutamise ja materjalide väljaandmise päevast, sest et just sel momendil tekib tellijal õigus nõuda temal saadaolevate summade tasumist.

Hagide sanktsioonide kohaldamiseks algab aegumistähtaja kulg päevast, mis järgneb viimasele päevale, millal vastav kohustus pidi olema täidetud.

51. Hagi aegumistähtaega tööettevõtjate hagide osas tellijate poolt tööde tasumiseks, mis on kinnitatud aktiga (vorm nr. 2), arvutatakse nende aktide koostamise päevast.

Tellijate poolt tööettevõtjate vastu esitatud hagide osas enammaksmiste sissenõudmise kohta nende aktide järgi arvutatakse aegumistähtaeg arve tasumise päevast, kui arve tasuti kindlaksmääratud tähtajal, kui aga arve tasuti pärast kindlaksmääratud tähtaja möödumist, siis sellest päevast, kui aktseptitud maksenõue omandas täitedokumendi jõu.

Juhul kui tellija hoidub kõrvale aktide vorm nr. 2 koostamisest tehtud tööde kohta või teatise vorm nr. 3 allakirjutamisest kuu jooksul tehtud tööde maksumuse kohta ja keeldub nende tööde maksumuse tasumisest, siis kindla perioodi jooksul tehtud tööde tasumise asjus tööettevõtja poolt tellija vastu esitatava hagi aegumistähtaega arvutatakse sellele perioodile järgneva kuu esimesest päevast.

Aegumistähtaega peatööettevõtja poolt alltööettevõtja vastu esitatavates hagides, mis tekivad tehtud tööde kontrollmõõtmistel pankade poolt koostatud aktidest, arvutatakse kontrollmõõtmise akti koostamise päevast.

Mitte piirdudes sisuliste otsuste tegemisega lepingueelsetes ja varalistes vaidlustes, mis on seotud kapitaalehituse ja kapitaalremondiga, on arbitraažid kohustatud kõigist asjade läbivaatamisel väljaselgitatud olulistest puudustest (ehitamise tähtaegade rikkumine, tehtud tööde mittekohane kvaliteet, liialdused projekteerimisel ja ehitamisel, eelarveliste normatiivide ületamine, ebamajanduslikkus jne.) teatama kõrgemalseisvatele organitele, vajalikul juhtumil aga — prokuratuurile.

Käesoleva juhendkirja andmisega kaotasid kehtivuse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 17. septembri 1940. a. juhendkiri nr. GA-20, 12. aprilli 1947. a. juhendkiri nr. I-1-16, 5. aprilli 1951. a. juhendkiri nr. I-1-12 ja 8. veebruari 1954. a. juhendkiri nr. I-1-7, samuti ka kõik varem arbitraažide poolt antud juhendid üksikute, kapitaalehitusega seotud järelepärimiste kohta.

KOHTUPRAKTIKAST KAPITAALEHITUSE PROJEKTIDE JA EELARVETE KOOSTAMISE EEST TASU NÕUDMISE HAGIDES

NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi 1959. a. 24. märtsi määrus nr. 1 [1].

Üksikisikute [2] poolt koostatud kapitaalehituse projektide ja eelarvete eest tasu nõudmise hagides tekivad kohtutes tsiviilasjade läbivaatamise praktikas küsimused, mis vajavad selgitamist.

Kohtud ei võta alati arvesse seda, et kapitaalehituse projektide ja eelarvete koostamise tööde üksikisikutele andmise keelamise kõrval on valitsuse määrustega üksikjuhtudel lubatud kaasa tõmmata ettevõtete ja organisatsioonide spetsialiste nende tööde tegemisele. Neid asju läbi vaadates keelduvad kohtud paljudel juhtudel ebaõigesti projekt-eelarveliste tööde tegemise eest tasu nõudmise hagide rahuldamisest.

Samuti esineb eeskirjade, mis keelavad anda kapitaalehituse projekt-eelarveliste tööde tegemist üksikisikutele, põhistamatuid kohaldamise fakte kapitaal- ja jooksva remondi eelarvete koostamise töödele.

Ülaltoodut silmas pidades otsustab NSV Liidu Ülemkohtu Pleenum anda kohtutele järgmised selgitused:

1. Tsiviilasjade läbivaatamisel hagides, mis tulenevad asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja üksikisikute vahelisest kokkuleppest kapitaalehituse projektide ja eelarvete koostamise tööde tegemiseks, on kohustatud kontrollima nende tööde üksikisikutele andmise seaduspärasust, ja kui tehakse kindlaks, et kokkulepe on seadusvastane, tuleb see tunnistada kehtetuks (VNFSV TsK § 30 ja teiste liiduvabariikide tsiviilkoodeksite vastavad paragrahvid).[3]

2. Projektide ja eelarvete koostamise tööde väljaandmisel seaduse rikkumisega ei või välja mõista tasu töö tegemise eest.

---

[1] «Бюллетень Верховного Суда СССР» 1959 г., № 3, стр. 6—7.
[2] Mõeldakse kodanikke.
[3] ENSV TsK järgi § 51.

Tööde maksumus tuleb aga asutuselt, ettevõttelt või organisatsioonilt sisse nõuda riigi tuludesse (VNFSV TsK § 147 ja teiste liiduvabariikide tsiviilkoodeksite vastavad paragrahvid).[1]

3. Kui tehakse kindlaks, et kapitaalehituse projektide ja eelarvete koostamise töö teinud isik oli viidud eksitusse sõlmitud kokkuleppe seaduslikkuse osas, on kohtul õigus välja mõista töö teinud hageja kasuks tasu vastavate projekt-eelarveliste tööde eest kehtestatud tariifide ja hinnete järgi.

4. Pöörata kohtute tähelepanu vajadusele kõikide projekt-eelarveliste tööde ebaseadusliku väljaandmise juhtudel kaaluda erimääruse tegemise küsimust süüdiolevate ametiisikute suhtes nende võtmiseks distsiplinaar- või muule vastutusele.

5. Välja jäetud kui varem kehtinud määrust tühistav.

---

[1] ENSV TsK järgi § 52.

Resümee[1]

ARBITRAAŽIORGANITE TÖÖST NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU 27. OKTOOBRI 1967. A. MÄÄRUSE NR. 988 «ETTEVÕTETE JA ORGANISATSIOONIDE MATERIAALSE VASTUTUSE KOHTA ÜLESANNETE NING KOHUSTISTE MITTETÄITMISE EEST»[2] TÄITMISEKS

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Arbitraaži 1967. a. 28. detsembri juhendkiri nr. I-1-59.

Määruse punktis 1 märgitud trahvi nõudmisel tuleb silmas pidada, et eelmisel hanketähtajal hankimata jäänud toodang[3] tuleb järelhankida «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» p. 24, «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» p. 23 ja muudes normatiivaktides või lepingus ettenähtud korras ning tähtaegadel. Seejuures arvestada, et jooksva hanketähtaja kümne esimese päeva jooksul hangitud toodang tuleb kõigepealt arvata eelmise hanketähtaja puuduhanke katteks, kui vastavate eeskirjadega või lepinguga pole teisiti ette nähtud. Seega sõltub rakendamisele kuuluva trahvi suurus hankimata jäänud toodangu järelhankimise ajast. Näiteks kui hankija oli igas kuus kohustatud hankima sortimendi mingi nimetuse järgi 90 ühikut, jaanuaris jättis aga hankimata 10 ühikut, peab ta veebruaris hankima juba 100 (90+10) ühikut. Kui ta hangib 10 ühikut enne 10. veebruari, maksab ta ostjale trahvi tootmis-tehnilise otstarbega toodangu puhul 3% ja rahvatarbekauba puhul 2% 10 ühiku maksumusest; teeb ta seda aga alles pärast 10. veebruari, siis maksab ta trahvi vastavalt 8% või 5% 10 ühiku maksumusest. Analoogiliselt arvutatakse trahv kogu kvartali jooksul hankimata jäänud toodangu järelhankimisel, ja seda nii kuuliste kui kvartaliliste hanketähtaegade korral.

---

[1] Avaldatud juriidilises bülletäänis «Nõukogude Õigus», 1968. a., nr. 1, lk. 34 jj.

[2] Vt. käesolev käsiraamat, lk. 363.

[3] Sõna «toodang» all mõeldakse nii tootmis-tehnilise otstarbega toodangut kui ka rahvatarbekaupu. Kõik viited siin on tehtud vanadele hangete põhimäärustele, s. o., mis kehtisid kuni 1. juulini 1969. a.

Antud majandusaasta viimasel hanketähtajal (detsember või IV kvartal) toodangu mittehankimise eest maksab hankija ostjale trahvi määruse punktis 1 näidatud maksimaalsete määrade järgi, kui normatiivaktidega pole ette nähtud, et hankija peab hankimata jäänud toodangu järelhankima.

Majandus- ja arbitraažiorganid peavad rangelt jälgima, et trahv arvutataks sortimendi üksikute nimetuste järgi tähtajaks hankimata jäänud toodangu maksumuselt. Ainult sel juhtumil, kui lepingus pole toodangu sortimenti ette nähtud, makstakse trahvi tähtajaks hankimata jäänud toodangu üldmaksumuselt.

Trahvi tuleb maksta poolteisekordses ulatuses kõigil määruses ettenähtud juhtudel. Kiiresti riknevate toodanguliikide loetelu on ära toodud NSV Liidu Teedeministeeriumi poolt kinnitatud «Kiiresti riknevate veoste vedamise eeskirjade» lisades 1—4. [1]

Põllumajandusliku toodangu hankimisega viivitamise või mittehankimise eest maksavad määruse punktis 1 ettenähtud trahvi varumisorganisatsioonid ja teised põllumajandusliku toodangu hankijad. Tähendatud trahvi ei nõuta põllumajandussaaduste kontraheerimislepingute mittetäitmise eest (juhendkirja p. 5).

Kvaliteedilt või komplektsuselt riiklikele standarditele, tehnilistele tingimustele või lepingule mittevastava toodangu eest tasumise korral on ostjal (saajal) õigus liigselt tasutud summasid tootjalt (hankijalt) sisse nõuda aktseptita korras, või kui see pole mingisugustel põhjustel võimalik, hagi korras.

Kõigil mittevastava kvaliteediga ning mittekomplektse toodangu hankimise juhtudel tuleb määruses ettenähtud trahvid rangelt sisse nõuda, samuti rahuldada sellise toodangu hankimisega tekitatud kahju hüvitamiseks esitatud hagid. Kui poolte vahel tekib vaidlus seoses ostja vastutaval hoiul olnud mittekvaliteetse toodangu realiseerimisega, mille kohta hankija korraldust ei teinud, peavad arbitraažiorganid kontrollima, kas mittekvaliteetse toodangu realiseerimisel saadud summa vastab toodangu tegelikule kvaliteedile, mis on näidatud vastuvõtuaktides või muudes dokumentides.

Kui tootmis-tehnilise otstarbega toodangus avastatud tootmisdefektid on kõrvaldatavad toodangu saamise kohas, võidakse selline toodang tootjale (hankijale) tagastada vaid siis, kui viimane ei kõrvalda defekte kokkulepitud aja jooksul. Rahvatarbekaupadel avastatud tootmisdefektide kõrvaldamine võib toimuda üksnes siis, kui ostja on nõus selliseid kaupu vastu võtma (juhendkirja p. 6).

Ostja (saaja) vastutaval hoiul oleva toodangu kohta peab tootja (hankija) tegema korralduse tähtaegade jooksul, mis on ette nähtud määruse punktis 3, «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu

[1] Сборник правил перевозок и тарифов железнодорожного транспорта Союза ССР. № 55. М., «Транспорт», 1967.

hangete põhimääruse» p. 34, «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» p. 30 ja teistes normatiivaktides (juhendkirja p. 7).

Kui hankija nõuab määruse punktis 11 ettenähtud juhtudel toodangu eest tasumist, peab ta tõendama hankimisele kuuluva toodangu olemasolu kas juhataja ja pearaamatupidaja poolt allakirjutatud õiendiga või pearaamatupidaja poolt allakirjutatud väljavõttega raamatupidamise arvestuse andmeist (juhendkirja p. 9).

Määruse punktis 13 ettenähtud trahvi maksab ostja või hankija, kui spetsifikatsiooni esitamise kohustus sisaldub lepingus. Kui aga ostja ei esita hankijale spetsifikatsiooni, mis on vajalik lepingu sõlmimiseks (näiteks «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» p. 12 ettenähtud spetsifikatsioon), peab ta maksma määruse punktis 12 ettenähtud trahvi (juhendkirja p. 10).

Lepingueelseid vaidlusi, mis tekivad lepinguis uute sanktsioonide kindlaksmääramisel (määruse p. 14), peavad arbitraažiorganid lahendama üldistel alustel (juhendkirja p. 11). Arbitraažiorganid ei lahenda lepingueelseid vaidlusi, mis tekivad seadusandluses ettenähtud saktsioonimäärade suurendamisel (määruse p. 30), kuid nad on kohustatud rakendama poolte kokkuleppel suurendatud sanktsioonimäärasid varaliste vaidluste lahendamisel (juhendkirja p. 14).

Projekteerimis- ja konstrueerimistööks sõlmitavais lepinguis tuleb ette näha konkreetsed tingimused, mis määravad kindlaks tööde kvaliteedi ning samuti puuduste kõrvaldamise tähtajad ja korra (juhendkirja p. 13).

Arbitraažiorganid peavad jälgima, et lepingud sisaldaksid kõiki poolte omavahelisi majanduslikke suhteid reguleerivaid olulisi tingimusi ning peegeldaksid selliste omavaheliste suhete spetsiifilisi erisusi (juhendkirja p. 2). Arbitraažiorganid peavad rangelt rakendama määruses ja muudes normatiivaktides ettenähtud varalisi sanktsioone nende ettevõtete ja organisatsioonide suhtes, kes rikuvad plaanilisi ja lepingulisi kohustusi toodangu hankimisel, veoste transportimisel ning projekteerimis- ja konstrueerimistöö tegemisel. Nad peavad otsustavalt võitlema selle vastu, et majandusorganisatsioonid plaaniliste ja lepinguliste kohustiste mittetäitmise või mittevastava täitmise puhul teineteist vastastikku vastutusest vabastavad, ning hoolikalt kontrollima hagejate avalduste põhjendatust ja poolte kokkulepete seaduslikkust, millega loobutakse varaliste sanktsioonide rakendamisest või vähendatakse tasumisele kuuluva trahvi (viivise) ja kahju suurust (juhendkirja p. 3).

Varaliste sanktsioonide rakendamisel juhinduvad arbitraažiorganid «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse aluste» §-st 37. Süü väljaselgitamisel lähtuvad nad sellest, et ettevõtted ja organisatsioonid peavad tarvitusele võtma kõik vajalikud abinõud lepinguliste kohustiste tingimatuks ja vastavaks

täitmiseks ning selleks ära kasutama kõik plaanimajanduses peituvad võimalused (juhendkirja p. 15).

Arbitraažiorganid suurendavad trahvi sellise jämeda lepingutingimuste rikkumise eest, nagu kohustiste korduv mittetäitmine või mittevastav täitmine, kohustiste mittetäitmine pikema aja jooksul, mittetäitmisega kreeditorile ja rahvamajandusele tõsise kahju tekitamine ja lepingutingimuste tahtlik rikkumine. Arvestades poolte tähelepanuväärivaid huve, kohustiste täitmise astet, kohustise mittevastava täitmise põhjusi, lepingutingimuste kostjapoolse rikkumise tagajärgi ja täitmisega viivitamise tähtsusetust, võivad arbitraažiorganid erandjuhtumeil trahvi ka vähendada (määruse p. 31). Trahvi suurendamise või vähendamise motiivid peavad arbitraaži otsuses tingimata olema näidatud. Trahvi suurendamine või vähendamine ei muuda vaidluse alluvust, samuti selle avalduse lahendamise alluvust, millega taotletakse asja kohta tehtud otsuse läbivaatamist järelevalve korras (juhendkirja p. 16).

Määruse sätted, mis suurendavad materiaalset vastutust, kehtestati 1. jaanuarist 1968. Seega rakendatakse neid sätteid siis, kui kohustiste ja ülesannete mittetäitmine või mittevastav täitmine leidis aset pärast 31. detsembrit 1967. Seejuures rakendatakse ka hangete põhimääruste ja muude normatiivaktide sätteid, mis reguleerivad ettevõtete ja organisatsioonide materiaalset vastutust ülesannete ja kohustiste mittetäitmise eest, ent ainult niivõrd, kuivõrd need pole määrusega vastuolus. Kohustiste ja ülesannete mittetäitmise või mittevastava täitmise eest enne 1. jaanuari 1968 nõutakse trahve, mis on ette nähtud mittetäitmise või mittevastava täitmise momendil kehtinud hangete põhimäärustes ning muudes normatiivaktides (juhendkirja p-d 17 ja 18).

Võttes arvesse määruse kehtimahakkamise algmomenti, peaksid ettevõtted ja organisatsioonid tegema 1968. aastaks ning järgnevateks perioodideks sõlmitud majanduslepinguis vajalikud muudatused, kui lepingud sisaldavad määruse sätetega vastuolus olevaid tingimusi. Kui sellised muudatused jäävad tegemata, ei vabane lepingupooled määrusega ettenähtud varalisest vastutusest (juhendkirja p. 2).

Hangete põhimääruste ning muude normatiivaktide sätted, mis reguleerivad materiaalset vastutust ja mida määrus ei puudutanud, jäid kehtima. Nii kehtivad «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» p. 59 ja «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» p. 57 sätted hankija vastutuse kohta toodangu puuduhanke eest vaid sätestatud korras kinnitatud vedude plaani piires, «Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimääruse» p. 61 tootja (hankija) vastutuse kohta konstruktsiooniliste puudustega toodangu hankimise eest, samuti sama hangete põhimääruse p. 66 lg. 2, p. 67—70, 74, 75 ja 80. Samuti kehtib «Rahvatarbekaupade hangete põhimääruse» p. 66 säte vastutuse kohta, kui toodangu hankimisel on rikutud riiklikus standardis ettenähtud

standardkaalu, p. 64, 66 lg. 2, 67, 69 lg. 1—3, 70, 72, 77—79 ja 81 (juhendkirja p. 18).

Rahvatarbekaupade hankekohustiste mittetäitmise või mittevastava täitmise eest ei nõuta endise NSV Liidu Rahvamajanduse Nõukogu 30. detsembri 1964. a. korralduses nr. 1209 ettenähtud varalisi sanktsioone, kui mittetäitmine või mittevastav täitmine leidis aset pärast 31. detsembrit 1967 (juhendkirja p. 19).

KASUTATUD LÜHENDID

ENSV TsK — Eesti NSV tsiviilkoodeks
ENSV ÜVT — ENSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja
ENSV T — ENSV Teataja
ENSV MKK — ENSV Ministrite Nõukogu Määruste ja Korralduste Kogu
СП СССР — Собрание Постановлений Правительства Союза Советских Республик

MÄRKSÕNALINE SISUJUHT

(Numbrid viitavad käsiraamatu lehekülgedele)

Ajatariifid — autotranspordi ajatariifid — 444; 459.

Arbitraaž — vt. «Riiklik arbitraaž».

Autoritasu — avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhend — 224; tööstuslike näidiste tasu maksmise juhend — 242.

Autoritunnistused — vt. «Leiutis», «Tööstuslik näidis».

Autori õigused — 223; 236 jj.; 242 jj.

Autotransport — autotranspordi kaubaveotariifid — 438; juhend põllumajandusettevõtete veoste veo kohta — 474 jj.

Avastus — avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute põhimäärus — 203; avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhend — 224.

Bilansiline kasum — 11; 104 jj.

Ehitus- ja montaažitööd — ehitus- ja montaažitööde planeerimise korrast — 420.

Ehitusettevõtted — sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse rakendamise iseärasused ehitusettevõtetele — 81.

Ehituse tööettevõtuleping — vt. «Kapitaalehituse tööettevõtuleping».

Ekspeditsioonioperatsioonid — autotranspordiorganisatsioonide ekspeditsioonioperatsioonid — 449; 462.

Eksponaadid (mudelid) — juhised NSV Liidu patendihuvide järgimiseks mudelite eksponeerimisel näitustel ja laatadel — 245.

Ergutusfondid — 18.

Etiketid — 258.

Ettevõttefond — 62.

Ettevõtte juhtimine — 77.

Ettevõtte reorganiseerimine ja likvideerimine — 79.

Ettevõtte vara ja vahendid — 61.

Ettevõtte õigused — planeerimise alal — 68; kapitaalehituse ja kapitaalremondi alal — 69; tehnika ja tootmise tehnoloogia täiustamise alal — 70; materiaal-tehnilise varustamise ja turustamise alal — 71; rahanduse alal — 73; töö ja palga alal — 74.

Fikseeritud maksed — 30 jj.

Fondimaks — 29; 41; 111.

Hagi — hagi esitamine arbitraažis — 548; vt. ka «Majanduslikud vaidlused».

Hanked — tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimäärus — 275; rahvatarbekaupade hangete põhimäärus — 307.

Hankeleping — hankelepingu sõlmimise kord — 282; 312.

Hinnad — hindade ja tariifide kehtestamise korrast — 513.

Hoiu tariifid — autotranspordiorganisatsioonide hoiu tariifid — 453.

Juurdehindlused — autotranspordi tariifidele — 446.

Kapitaalehituse tööettevõtuleping — ehituse tööettevõtulepingu eeskirjad — 375; ehituse peatööettevõtu tüüpleping — 386; ehituse aastatööettevõtu tüüpleping — 387; vaidluste lahendamine arbitraažis — 568.

Kasum — 11 jj.; kasumi jaotamise kord — 31; 103; kasumi vaba jäägi maksed riigieelarvesse — 107.

Kaubad — klassid — 264; vt. ka «Rahvatarbekaubad».

Kaubamärgid — kaubamärkide põhimäärus — 249; registreerimise avaldus — 256; kehtivuse tähtaja piken-

damine ja muudatuste tegemine — 261; toodete eksponeerimisel näitustel ja laatadel — 245.
Kaubasaadja — vastutus «NSV Liidu raudteede määrustiku» järgi — 430; vastutus autotranspordi veosuhetes — 471.
Kaubasaatja — 430 jj.
Kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtted — 84.
Kaubaveotariifid — autotranspordi kaubaveotariifid — 438.
Kaubaveo eeskirjad — 480 jj.; 492 jj.; 500 jj.
Kaupade ja teenuste klassid — rahvusvahelise klassifikatsiooni tabel — 264.
Koguselise vastuvõtmine — juhend tootmis-tehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade koguselise vastuvõtmise korra kohta — 339.
Kommertsakt — 480 jj.
Konstrueerimis- ja teaduslik uurimistöö — lepingute sõlmimise korra põhimäärus — 403; lepingu vorm — 406.
Krediteerimine ja arveldus — 33 jj.; tsentraliseeritud kapitaalmahutuste pikaajaline krediteerimine — 36.
Kvaliteediline vastuvõtmine — juhend tootmis-tehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade kvaliteedilise vastuvõtmise korra kohta — 349 jj.
Käibemaks — 147 jj.
Laadad — 245 jj.
Laadimistööd — laadimistööde tariifid autotranspordis — 450.
Laenud — vt. «Krediteerimine ja arveldus».
Laiatarbekaubad — vt. «Rahvatarbekaubad».
Laooperatsioonide tariifid — vt. «Hoiu tariifid».
Leiutis — avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute põhimäärus — 203; avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhend — 224.
Leiutisavaldus — 210.
Leiutise juurutamine — 220.
Leppetrahvid — vt. «Varaline vastutus».
Litsentsid — patendi- ja litsentsialase töö parandamisest — 268; litsentside müümisest saadud summade eraldamine — 271.
Lõivud — vt. «Riigilõiv»; patendilõivud — 187.
Mahahindlused — autotranspordi tariifidele — 446.
Majanduslikud vaidlused — eeskirjad majanduslike vaidluste lahendamiseks riiklikes arbitraažides — 540.
Maksed — maksed riigieelarvesse — 13; 106; 111.
Maksud — 41; 111.
Materiaalse ergutamise fond — 16 jj.
Materiaalne vastutus — vt. «Varaline vastutus».
Ministeerium — üldpõhimäärus — 45; 86 jj.
Müügikorraldus — vt. «Hanked».
Netorentaablus — 12.
Palgafond — 14 jj.
Patent — patendi ja litsentsialase töö parandamisest — 268; vt. «Leiutis», «Tööstuslik näidis».
Pearaamatupidaja — põhimäärus — 92.
Plaaniline kasum — 11; 104.
Plaaniline rentaablus — 12.
Planeerimine — 9; 50; 68; 103; 420; 475.
Premeerimine — 22; 197; 229.
Pretensioonid — raudtee vedude — 486.
Projekteerimis- ja uurimistöö — planeerimise kord — 420; lepingute sõlmimise eeskirjad — 389; lepingu vorm — 397.
Protsessuaaltähtajad — arbitraažis — 547.
Puistekaubad — erandtariifid puistekaupadele — 444.
Põhifondid — vt. «Tootmispõhifondid».
Põhikiri — ettevõtte põhikiri — 60.
Põhimäärus — NSV Liidu ministeeriumide üldpõhimäärus — 45; sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus — 59; avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute põhimäärus — 203; tööstuslike näidiste põhimäärus — 231; tootmis-tehnilise otstarbega toodete hangete põhimäärus — 275; rahvatarbekaupade hangete põhimäärus — 307; ENSV Ministrite Nõukogu j. a. Riikliku Arbitraaži põhimäärus — 533.
Põllumajandusettevõtted — 81; 474.
Rahvatarbekaubad — rahvatarbekaupade hangete põhimäärus — 307.
Rahvatarbekaupade fond — 138; 147.
Ratsionaliseerimisettepanek — avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute põhimäärus — 203; avastuste, leiutiste ja ratsionalisee-

rimisettepanekute eest tasu maksmise juhend — 224.
Raudteede määrustik — 425.
Realiseeritud tööstustoodang — 10.
Rentaablus — 12.
Riigilõiv — juhend — 151.
Riiklik arbitraaž — põhimäärus — 533.
Sideettevõtted — sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse kehtestamine «Ajakirjandusliidu» ettevõtetele — 85.
Sotsiaal-kultuuriliste ürituste fond — 16.
Taara ja pakend — 293; 325.
Tariifid — 438.
Teadusliku uurimistöö leping — 403.
Teenusmärk — vt. «Kaubamärk».
Teenuste klassid — vt. «Kaupade ja teenuste klassid».
Tellimuskäsud — 401.
Tootmise arendamise fond — 15; 24.
Tootmisettevõte — sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus — 59.
Tootmisfondide maks — vt. «Fondimaks».
Tootmisjäätmed — 140.
Tootmispõhifondid — 12; 111 jj.
Trahvid — vt. «Varaline vastutus».
Tsentraliseeritud kapitaalmahutused — 15; 36.
Tõendid — vt. «Majanduslikud vaidlused».
Täiendava kasumi kasutamine — 19.
Täiendav leiutis — vt. «Leiutis».
Tööstusettevõte — vt. «Tootmisettevõte».
Tööstuslik näidis — 231; 238; 242 jj.
Töötajate premeerimine — vt. «Premeerimine».
Töötasufond — 14.
Uue tehnika juurutamine — 193; 220.
Uue tehnika juurutamise fond — 28.
Vahekohus — vahekohtute poolt majanduslike vaidluste lahendamise ajutised eeskirjad — 562.
Varaline vastutus — 299; 331; 363; 430; 471; 592.
Vastuvõtuakt — 339; 349; 480.
Välispatenteerimine — 223.
Ühiskondlik arbiter — 565.
Ühiskondliku toitlustamise ettevõtted — 84.

SISUKORD

Eessõna 3

I osa. **Rahvamajanduse juhtimise üldküsimusi**

1. Ettevõtete, koondiste ja tööstusharude uuele planeerimise ning majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviimise metoodilised juhendid
(NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee j. a. Ametkondadevaheline Komisjon — 2. dets. 1966. a.) 7
2. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud ettevõtete töö kohta ja abinõude kohta tööstusharude edasiseks üleviimiseks uuele süsteemile
(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 357 — 5. sept. 1967. a.) 38

II osa. **Majanduse juhtimise organid**

1. NSV Liidu ministeeriumide üldpõhimäärus
(NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 640 — 10. juuli 1967. a.) 45
2. Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus
(NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 731 — 4. okt. 1965. a.) 59
3. Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse rakendamise iseärasused
(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 33 — 20. jaan. 1966. a.) 81
4 «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» kehtivuse laiendamise kohta riiklikele kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetele ning organisatsioonidele
(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 176 — 17. mai 1968. a.) 84
5. «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimääruse» kehtivuse laiendamise kohta NSV Liidu Sideministeeriumi süsteemi kuuluva «Ajakirjandusliidu» ettevõtetele ja organisatsioonidele
(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 301 — 6. sept. 1968. a.) 85
6 Majandusliku ja kultuurilise ülesehitustöö küsimuste kohta, mis on täiendavalt antud Eesti NSV vabariiklike ja liidulis-vabariiklike ministeeriumide ning keskasutuste ja vabariikliku alluvusega linnade ning vabariigi rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustada

(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 170 — 16. mai 1968. a.) 86
7. Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste pea- (vanem-)raamatupidajate põhimäärus
(NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 923 — 6. nov. 1964. a.) 92

III osa. **Planeerimine ja arvestus. Rahandussuhted. Lõivud**

1. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile üleviidud tööstusettevõtete plaanilise ja üleplaanilise kasumi jaotamise korra määrustik
(NSVL Rahandusministeerium, Riiklik Plaanikomitee, Riigipank — 12. aprill 1967. a.) 103
2. Uuele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise süsteemile viidud tööstusettevõtetelt tootmispõhifondide ja normeeritavate käibevahendite maksu (tootmisfondide maksu) eelarvesse võtmise korra juhend
(NSVL Rahandusministeerium, Riiklik Plaanikomitee — 3. märts 1967. a.) 111
3. Uuele tootmise planeerimise ja majandusliku stimuleerimise korrale viidud tööstusettevõtete kasumi vaba jäägi eelarvesse kandmise korra juhend
(NSVL Rahandusministeerium — 25. märts 1967. a.) . . 122
4. Rahvatarbekaupade fondi moodustamise ja kasutamise juhend
(NSVL Rahandusministeerium — 23. dets. 1964. a.) . . 138
5. Rahvatarbekaupade realiseerimisest saadud käibemaksust 50% suunamisest nende kaupade tootmise suurendamise kulutusteks antud Riigipanga laenude kasutamiseks
(NSVL Rahandusministeerium — 23. märts 1966. a.) . . 147
6. Riigilõivu juhend
(NSVL Rahandusministeerium — 26. aprill 1965. a.) . . 151
7. Leiutiste ja tööstuslike näidiste patenteerimise ning kaubamärkide registreerimise eest võetavate lõivude kohta
(Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 465 — 23. nov. 1967. a.) 187

IV osa. **Uue tehnika loomine ja juurutamine. Leiutus- ja patendiküsimused**

1. Ettevõtete majandusliku stimuleerimise süsteemi parandamise ja töötajate ainelise huvitatuse tõstmise kohta uue tehnika loomisel ja juurutamisel
(ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 454 — 24. sept. 1964. a.) 193
2. Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute põhimäärus
(NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 435 — 24. apr. 1959. a.) 203
3. Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest tasu maksmise juhend
(NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 435 — 24. apr. 1959. a.) 224
4. Tööstuslike näidiste põhimäärus
(NSV Liidu Leiutiste ja Avastuste Komitee — 3. aug. 1965. a.) 231

5. Tööstusliku näidise registreerimisavalduse koostamise juhend (NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee — 3. aug. 1965. a.) 238
6. Tööstuslike näidiste eest tasu maksmise juhend (NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee — 21. sept. 1965. a.) 242
7. Juhised NSV Liidu patendihuvide järgimiseks mudelite eksponeerimisel näitustel ja laatadel, mis organiseeritakse kodumaal ning välismaal (NSV Liidu Riiklik Leiutiste ja Avastuste Komitee — 19. mai 1965. a.) 245
8. Kaubamärkide põhimäärus (NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee — 23. juuni 1962. a.) 249
9. Kaubamärgi registreerimisavalduse koostamise juhend (NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Leiutiste ja Avastuste Komitee — 24. jaan. 1967. a.) 256
10. Patendi- ja litsentsialase töö parendamise abinõude kohta vabariigis (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 287 — 10. juuli 1967. a.) 268

V osa. **Hanked ja vastutus kohustuste mittetäitmise korral**

1. Tootmis-tehnilise otstarbega toodangu hangete põhimäärus (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 269 — 9. aprill 1969. a.) 275
2. Rahvatarbekaupade hangete põhimäärus (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 269 — 9. aprill 1969. a.) 307
3. Juhend tootmis-tehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade koguselise vastuvõtmise korra kohta (NSVL Ministrite Nõukogu j. a. Riiklik Arbitraaž — 15. juuni 1965. a.) 339
4. Juhend tootmis-tehnilise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade kvaliteedilise vastuvõtmise korra kohta (NSVL Ministrite Nõukogu j. a. Riiklik Arbitraaž — 25. aprill 1966. a.) 349
5. Ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse vastutuse kohta ülesannete ning kohustiste mittetäitmise eest (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 474 — 29. nov. 1967. a.) 363

VI osa. **Kapitaalehitus**

1. Ehituse tööettevõtulepingute eeskirjad (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 1552 — 24. aug. 1955. a.) 375
2. Projekteerimis- ja uurimistöö lepingute eeskirjad (NSVL Riiklik Ehituskomitee jt. — 25. mail 1959. a.) . 389
3. Isemajandavate konstrueerimis- ja teaduslike uurimisorganisatsioonide poolt konstrueerimis- ja teaduliku uurimistöö lepingute sõlmimise korra põhimäärus (NSVL Rahandusministeerium jt. — 7. sept. 1961. a.) . . 403
4. Ehitus- ja montaažitööde ning projekteerimis- ja uurimistööde planeerimise korra kohta (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 380 — 23. aug. 1965. a.) 420

VII osa. **Transport**

1. NSV Liidu raudteede määrustik (NSVL Ministrite Nõukogu määrus nr. 270 — 6. apr. 1964. a.) 425
2. Autotranspordi kaubaveotariifid (ENSV Hindade Komitee — 25. märts 1967. a.) 438
3. Juhend Eesti NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeeriumi Tootmisvalitsuse «Põllumajandustransport» spetsialiseeritud automajandite poolt kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete ning -organisatsioonide veoste veo korra kohta (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 418 — 31. aug. 1963. a.) 474
4. Aktide koostamise eeskirjad («NSV Liidu raudteede määrustiku» § 168) 480
5. Pretensioonide esitamise ja läbivaatamise eeskirjad («NSV Liidu raudteede määrustiku» §-d 169—179) . . . 486
6. Veoste transportimiseks vastuvõtu eeskirjad («NSV Liidu raudteede määrustiku» §-d 9, 42, 46, 47, 50, 53, 54, 67) 492
7. Veoste väljaandmise eeskirjad («NSV Liidu raudteede määrustiku» §-d 50, 58, 59, 64, 65, 66, 67) 500

VIII osa. **Hinnad, tariifid**

1. Tööstustoodangu ja põllumajandussaaduste hindade ning veo- ja teenustööde tariifide kehtestamise korrast (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 336 — 10. sept. 1958. a.) 513
2. Maksva hindade ja tariifide kehtestamise korra mõningate muudatuste kohta (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 146 — 11. apr. 1967. a.) 529

IX osa. **Majanduslike vaidluste lahendamine**

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu j. a. Riikliku Arbitraaži põhimäärus (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 504 — 17. dets. 1960. a.) 533
2. Eeskirjad majanduslike vaidluste lahendamiseks riiklikes arbitraažides (NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž — 1. juuli 1963. a.) 540
3. Vahekohtute poolt majanduslike vaidluste lahendamise ajutised eeskirjad (NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž — 31. aug. 1960. a.) 562
4. Ühiskondlike arbiteride põhimäärus (ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 491 — 9. nov. 1965. a.) 566
5. Kapitaalehitustega seoses olevate vaidluste läbivaatamisest (NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž — 29. dets. 1956. a.) 568
6. Kohtupraktikast kapitaalehituse projektide ja eelarvete koostamise eest tasu nõudmise kohta (NSVL Ülemkohtu Pleenumi määrus nr. 1 — 24. märts 1959. a.) 590

7. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse nr. 988 — 1967. a. täitmise kohta (NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv Riiklik Arbitraaž — 28. dets. 1967. a.) 592

Kasutatud lühendid 597

Märksõnaline sisujuht 598

Составитель Тальвик Эдгар
ЮРИДИЧЕСКИЙ СПРАВОЧНИК ХОЗЯЙСТВЕННИКА
Собрание хозяйственно-правовых нормативных актов
На эстонском языке
Обложка: В. Смирнов
Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja N. Koort
Kunstiline toimetaja A. Jõers
Tehniline toimetaja A. Krebstein
Korrektorid A. Kiho ja E. Toots

Laduda antud 7. IV 1969. Trükkida antud 23. VII 1969. Paber 60×90/16. Trükipaber nr. 2 — Kohila Paberivabrik. Trükipoognaid 38. Arvestuspoognaid 40,11. Trükiarv 10 000. Tellimise nr. 2270. MB-06915. Hans Heidemanni nimeline trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. III

Hind 1.50

1—10—1

ÕIEND

Leheküljel 385 lugeda ülalt 5. ja 6. rida: e) tellija poolt üleantavate seadmete ja materjalide ehitusplatsile saabumise tähtajad;

Leheküljel 597 lugeda kasutatud lühendites:

СП СССР — Собрание Постановлений Правительства Союза Советских Социалистических Республик.

Rbl. 1.50

A
30010
5724150

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00572415 0